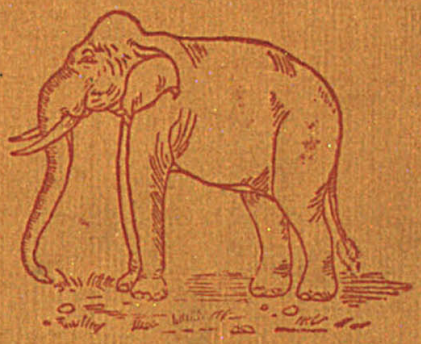

ห้องกรมพระจันทบุรีนฤนาถ

องฺคุตฺตรนิกาโย

294.311
ต 97 ส
ล.23 ฉ.4

สฺยามรฏฺฐสฺส เตปิฏกํ

สุตฺตนฺตปิฏเก องฺคุตฺตรนิกายสฺส

จตุตฺโถ ภาโค

สตฺตก–อฏฺฐก–นวกนิปาตา

อรุณนิภาคุณากเรน ถาวรวิริยวฑฺเฒน จ

ยาโท โสธิตา

ชินวเรน มหาสงฺฆราเชน

ปุน โสธิตา

ราชปุปฺผเชน สฺยามรฏฺฐวาสินา มหาชเนน มุทฺทาปิตา

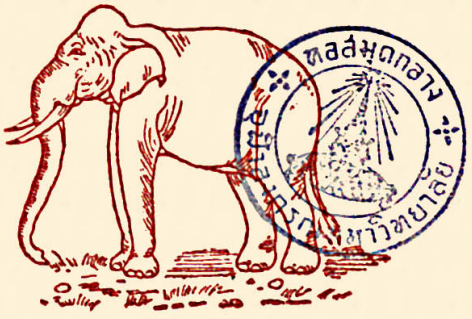

3455

สฺยามรฏฺฐสฺส ราชธานิยํ
มหามกุฏราชวิทฺยาลเยน ปกาสิตา
พุทฺธปรินิพฺพานา ๒๔๗๐

มีกรรมสิทธิตามพระราชบัญญัติ

กรุงเทพ ฯ
โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร ถนนราชบพิธ

กิตฺตนปตฺตา

สตฺตกนิปาเต

ปฐมปณฺณาสโก	องฺเก	๑–๖๘
ธนวคฺโค ปฐโม	,,	๑
อนุสยวคฺโค ทุติโย	,,	๘
วชฺชีวคฺโค ตติโย	,,	๑๕
เทวตาวคฺโค จตุตฺโถ	,,	๒๘
มหายญฺญวคฺโค ปญฺจโม	,,	๔๑
ปณฺณาสกาสงฺคหิตา วคฺคา	,,	๖๙–๑๔๖
อพฺยากตวคฺโค ปฐโม	,,	๖๙
มหาวคฺโค ทุติโย	,,	๑๑๐
วินยวคฺโค ตติโย	,,	๑๔๒
วคฺคาสงฺคหิตา สุตฺตนฺตา	,,	๑๔๖–๑๕๐

อฏฺฐกนิปาเต

ปณฺณาสโก	,,	๑๕๑–๒๘๐
เมตฺตาวคฺโค ปฐโม	,,	๑๕๑
มหาวคฺโค ทุติโย	,,	๑๗๔
คหปติวคฺโค ตติโย	,,	๒๑๑
ทานวคฺโค จตุตฺโถ	,,	๒๔๐

อุโปสถวคฺโค ปญฺจโม .... ยงฺเก ๒๕๓
ปณฺณาสกาสงฺคหิตา วคฺคา .... ,, ๒๘๑–๓๖๑
สนฺธานวคฺโค ปฐโม .... ,, ๒๘๑
จาตวคฺโค ทุติโย .... ,, ๓๐๒
ยมกวคฺโค ตติโย .... ,, ๓๒๔
สติวคฺโค จตุตฺโถ .... ,, ๓๔๘
วคฺโค ปญฺจโม .... ,, ๓๕๙

นวกนิปาเต

ปณฺณาสโก .... ,, ๓๖๓–๔๗๖
สมฺโพธวคฺโค ปฐโม .... ,, ๓๖๓
สีหนาทวคฺโค ทุติโย .... ,, ๓๘๖
สตฺตาวาสวคฺโค ตติโย .... ,, ๔๐๘
มหาวคฺโค จตุตฺโถ .... ,, ๔๒๔
ปญฺจาตวคฺโค ปญฺจโม .... ,, ๔๖๙
ปณฺณาสกาสงฺคหิตา วคฺคา .... ,, ๔๗๗–๔๘๗
เขมวคฺโค ปฐโม .... ,, ๔๗๗
สติปฏฺฐานวคฺโค ทุติโย .... ,, ๔๗๙
สมฺมปฺปธานวคฺโค ตติโย .... ,, ๔๘๓
อิทฺธิปาทวคฺโค จตุตฺโถ .... ,, ๔๘๕
วคฺโค ปญฺจโม .... ,, ๔๘๖

ปทานุกฺกโม .... ยงฺเก ๔๘๙
อสาธารณนามานิ .... „ ๕๕๙
คาถานำ ปฐมปาทา .... „ ๕๖๘
ขมฺมปฺปเภโท .... „ ๕๗๐

สุตฺตนฺตปิฎเก ขุทฺทกนิกายสฺส
จตุตฺโถ ภาโค

สตฺตกนิปาโต

นโม ตสฺส ภควโต อรหโต สมฺมาสมฺพุทฺธสฺส ฯ

ปฐมปณฺณาสโก

ธนวคฺโค ปฐโม

[๑] เอวมฺเม สุตํ ฯ เอกํ สมยํ ภควา สาวตฺถิยํ วิหรติ เชตวเน อนาถปิณฺฑิกสฺส อาราเม ฯ ตตฺร โข ภควา ภิกฺขู อามนฺเตสิ ภิกฺขโวติ ฯ ภทนฺเตติ เต ภิกฺขู ภควโต ปจฺจสฺโสสุํ ฯ ภควา เอตทโวจ สตฺตหิ ภิกฺขเว ธมฺเมหิ สมนฺนาคโต ภิกฺขุ สพฺรหฺมจารีนํ ยปฺปิโย จ โหติ มนาโป จ ครุ จ ภาวนีโย จ ฯ กตเมหิ สตฺตหิ อิธ ภิกฺขเว ภิกฺขุ ลาภกาโม จ โหติ สกฺการกาโม จ ยนวเมเบตฺติกาโม จ อหิรีโก จ อโนตฺตปฺปี จ พาหุสจฺโจ จ มิจฺฉาทิฏฺฐิ จ อิเมหิ โข ภิกฺขเว สตฺตหิ ธมฺเมหิ สมนฺนาคโต ภิกฺขุ สพฺรหฺมจารีนํ ยปฺปิโย จ โหติ มนาโป จ ครุ จ ภาวนีโย จ ฯ สตฺตหิ ภิกฺขเว ธมฺเมหิ สมนฺนาคโต ภิกฺขุ สพฺรหฺมจารีนํ ปิโย จ โหติ มนาโป

จ ครุ จ ภาวนีโย จ ฯ กตเมหิ สตฺตหิ อิธ ภิกฺขเว ภิกฺขุ น ลาภกาโม จ โหติ น สกฺการกาโม จ น อนวญฺญตฺติกาโม จ หิรีมา จ โอตฺตปฺปี จ อปฺปิจฺโฉ จ สมฺมาทิฏฺฐี จ อิเมหิ โข ภิกฺขเว สตฺตหิ ธมฺเมหิ สมนฺนาคโต ภิกฺขุ สพฺรหฺมจารีนํ ปิโย จ โหติ มนาโป จ ครุ จ ภาวนีโย จาติ ฯ

[๒] สตฺตหิ ภิกฺขเว ธมฺเมหิ สมนฺนาคโต ภิกฺขุ สพฺรหฺมจารีนํ อปฺปิโย จ โหติ อมนาโป จ อครุ จ อภาวนีโย จ ฯ กตเมหิ สตฺตหิ อิธ ภิกฺขเว ภิกฺขุ ลาภกาโม จ โหติ สกฺการกาโม จ อนวญฺญตฺติกาโม จ อหิริโก จ อโนตฺตปฺปี จ อิสฺสุกี จ มจฺฉรี จ อิเมหิ โข ภิกฺขเว สตฺตหิ ธมฺเมหิ สมนฺนาคโต ภิกฺขุ สพฺรหฺมจารีนํ อปฺปิโย จ โหติ อมนาโป จ อครุ จ อภาวนีโย จ ฯ สตฺตหิ ภิกฺขเว ธมฺเมหิ สมนฺนาคโต ภิกฺขุ สพฺรหฺมจารีนํ ปิโย จ โหติ มนาโป จ ครุ จ ภาวนีโย จ ฯ กตเมหิ สตฺตหิ อิธ ภิกฺขเว ภิกฺขุ น ลาภกาโม จ โหติ น สกฺการกาโม จ น อนวญฺญตฺติกาโม จ หิรีมา จ โอตฺตปฺปี จ อนิสฺสุกี จ อมจฺฉรี จ อิเมหิ โข ภิกฺขเว สตฺตหิ ธมฺเมหิ สมนฺนาคโต ภิกฺขุ สพฺรหฺมจารีนํ ปิโย จ โหติ มนาโป จ ครุ จ ภาวนีโย จาติ ฯ

[๓] สตฺติมานิ ภิกฺขเว พลานิ ฯ กตมานิ สตฺต สทฺธาพลํ วิริยพลํ หิรีพลํ โอตฺตปฺปพลํ สติพลํ สมาธิพลํ ปญฺญาพลํ อิมานิ โข ภิกฺขเว สตฺต พลานีติ ฯ

สทฺธาพลํ วิริยพลํ หิรี โอตฺตปฺปิยํ พลํ
สติพลํ สมาธิพลํ ปญฺญา เว สตฺตมํ พลํ
เอเตหิ พลวา ภิกฺขุ สุขํ ชีวติ ปณฺฑิโต
โยนิโส วิจิเน ธมฺมํ ปญฺญายตฺถํ วิปสฺสติ
ปโชตสฺเสว นิพฺพานํ วิโมกฺโข โหติ เจตโสติ ฯ

[๔] สตฺติมานิ ภิกฺขเว พลานิ ฯ กตมานิ สตฺต สทฺธาพลํ วิริยพลํ หิรีพลํ โอตฺตปฺปพลํ สติพลํ สมาธิพลํ ปญฺญาพลํ ฯ กตมญฺจ ภิกฺขเว สทฺธาพลํ อิธ ภิกฺขเว อริยสาวโก สทฺโธ โหติ สทฺทหติ ตถาคตสฺส โพธึ อิติปิ โส ภควา อรหํ สมฺมาสมฺพุทฺโธ ฯเป ฯ สตฺถา เทวมนุสฺสานํ พุทฺโธ ภควาติ อิทํ วุจฺจติ ภิกฺขเว สทฺธาพลํ ฯ กตมญฺจ ภิกฺขเว วิริยพลํ อิธ ภิกฺขเว อริยสาวโก อารทฺธวิริโย วิหรติ อกุสลานํ ธมฺมานํ ปหานาย กุสลานํ ธมฺมานํ อุปสมฺปทาย ถามวา ทฬฺหปรกฺกโม อนิกฺขิตฺตธุโร กุสเลสุ ธมฺเมสุ อิทํ วุจฺจติ ภิกฺขเว วิริยพลํ ฯ กตมญฺจ ภิกฺขเว หิรีพลํ อิธ ภิกฺขเว อริยสาวโก หิรีมา โหติ หิรียติ กายทุจฺจริเตน วจีทุจฺจริเตน มโนทุจฺจริเตน หิรียติ ปาปกานํ อกุสลานํ ธมฺมานํ สมาปตฺติยา อิทํ วุจฺจติ ภิกฺขเว หิรีพลํ ฯ กตมญฺจ ภิกฺขเว โอตฺตปฺปพลํ อิธ ภิกฺขเว อริยสาวโก โอตฺตปฺปี โหติ โอตฺตปฺปติ กายทุจฺจริเตน วจีทุจฺจริเตน มโนทุจฺจริเตน โอตฺตปฺปติ ปาปกานํ อกุสลานํ ธมฺมานํ สมาปตฺติยา อิทํ วุจฺจติ ภิกฺขเว โอตฺตปฺปพลํ ฯ กตมญฺจ ภิกฺขเว สติพลํ อิธ ภิกฺขเว

อริยสาวโก สติมา โหติ ปรเมน สติเนปกฺเกน สมนฺนาคโต จิรกตมฺปี จิรภาสิตมฺปี สริตา อนุสฺสริตา อิทํ วุจฺจติ ภิกฺขเว สติพลํ ฯ กตมญฺจ ภิกฺขเว สมาธิพลํ อิธ ภิกฺขเว อริยสาวโก วิวิจฺเจว กาเมหิ ฯเปฯ จตุตฺถํ ฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ อิทํ วุจฺจติ ภิกฺขเว สมาธิพลํ ฯ กตมญฺจ ภิกฺขเว ปญฺญาพลํ อิธ ภิกฺขเว อริยสาวโก ปญฺญวา โหติ อุทยตฺถคามินิยา ปญฺญาย สมนฺนาคโต อริยาย นิพฺเพธิกาย สมฺมาทุกฺขกฺขยคามินิยา อิทํ วุจฺจติ ภิกฺขเว ปญฺญาพลํ ฯ อิมานิ โข ภิกฺขเว สตฺต พลานีติ ฯ

สทฺธาพลํ วิริยพลํ หิรี โอตฺตปฺปียํ พลํ
สติพลํ สมาธิพลํ ปญฺญา เว สตฺตมํ พลํ
เอเตหิ พลวา ภิกฺขุ สุขํ ชีวติ ปณฺฑิโต
โยนิโส วิจิเน ธมฺมํ ปเภทายตฺถํ วิปสฺสติ
ปโชตสฺเสว นิพฺพานํ วิโมกฺโข โหติ เจตโสติ ฯ

[๕] สตฺติมานิ ภิกฺขเว ธนานิ ฯ กตมานิ สตฺต สทฺธาธนํ สีลธนํ หิรีธนํ โอตฺตปฺปธนํ สุตธนํ จาคธนํ ปญฺญาธนํ อิมานิ โข ภิกฺขเว สตฺต ธนานีติ ฯ

สทฺธาธนํ สีลธนํ หิรี โอตฺตปฺปียํ ธนํ
สุตธนญฺจ จาโค จ ปญฺญา เว สตฺตมํ ธนํ
ยสฺส เอตา ธนา อตฺถิ อิตฺถิยา ปุริสสฺส วา
อทฬิทฺโทติ ตํ อาหุ อโมฆํ ตสฺส ชีวิตํ ฯ

ตสฺมา สทฺธญฺจ สีลญฺจ ปสาทํ ธมฺมทสฺสนํ
อนุยุญฺเชถ เมธาวี สรํ พุทฺธานสาสนนฺติ ฯ

[๖] สตฺติมานิ ภิกฺขเว ธนานิ ฯ กตมานิ สตฺต สทฺธาธนํ สีลธนํ หิรีธนํ โอตฺตปฺปธนํ สุตธนํ จาคธนํ ปญฺญาธนํ ฯ กตมญฺจ ภิกฺขเว สทฺธาธนํ อิธ ภิกฺขเว อริยสาวโก สทฺโธ โหติ สทฺทหติ ตถาคตสฺส โพธึ อิติปิ โส ภควา อรหํ สมฺมาสมฺพุทฺโธ ฯเป ฯ พุทฺโธ ภควาติ อิทํ วุจฺจติ ภิกฺขเว สทฺธาธนํ ฯ กตมญฺจ ภิกฺขเว สีลธนํ อิธ ภิกฺขเว อริยสาวโก ปาณาติปาตา ปฏิวิรโต โหติ ฯเป ฯ สุราเมรยมชฺชปมาทฏฺฐานา ปฏิวิรโต โหติ อิทํ วุจฺจติ ภิกฺขเว สีลธนํ ฯ กตมญฺจ ภิกฺขเว หิรีธนํ อิธ ภิกฺขเว อริยสาวโก หิรีมา โหติ หิรียติ กายทุจฺจริเตน วจีทุจฺจริเตน มโนทุจฺจริเตน หิรียติ ปาปกานํ อกุสลานํ ธมฺมานํ สมาปตฺติยา อิทํ วุจฺจติ ภิกฺขเว หิรีธนํ ฯ กตมญฺจ ภิกฺขเว โอตฺตปฺปธนํ อิธ ภิกฺขเว อริยสาวโก โอตฺตปฺปี โหติ โอตฺตปฺปติ กายทุจฺจริเตน วจีทุจฺจริเตน มโนทุจฺจริเตน โอตฺตปฺปติ ปาปกานํ อกุสลานํ ธมฺมานํ สมาปตฺติยา อิทํ วุจฺจติ ภิกฺขเว โอตฺตปฺปธนํ ฯ กตมญฺจ ภิกฺขเว สุตธนํ อิธ ภิกฺขเว อริยสาวโก พหุสฺสุโต โหติ สุตธโร สุตสนฺนิจโย เย เต ธมฺมา อาทิกลฺยาณา มชฺเฌกลฺยาณา ปริโยสานกลฺยาณา สาตฺถํ สพฺยญฺชนํ เกวลปริปุณฺณํ ปริสุทฺธํ พฺรหฺมจริยํ อภิวทนฺติ ตถารูปาสฺส ธมฺมา พหุสฺสุตา โหนฺติ ธตา วจสา ปริจิตา มนสานุเปกฺขิตา

ทิฏฺฐิยา สุปฺปฏิวิทฺธา อิทํ วุจฺจติ ภิกฺขเว สุตธนํ ฯ กตมญฺจ ภิกฺขเว จาคธนํ อิธ ภิกฺขเว อริยสาวโก วิคตมลมจฺเฉเรน เจตสา อคารํ อชฺฌาวสติ มุตฺตจาโค ปยตปาณิ โวสฺสคฺครโต ยาจโยโค ทานสํวิภาครโต อิทํ วุจฺจติ ภิกฺขเว จาคธนํ ฯ กตมญฺจ ภิกฺขเว ปญฺญาธนํ อิธ ภิกฺขเว อริยสาวโก ปญฺญวา โหติ ฯ เป ฯ สมฺมาทุกฺขกฺขยคามินิยา อิทํ วุจฺจติ ภิกฺขเว ปญฺญาธนํ ฯ อิมานิ โข ภิกฺขเว สตฺต ธนานีติ ฯ

สทฺธาธนํ สีลธนํ หิรี โอตฺตปฺปิยं ธนํ
สุตธนญฺจ จาโค จ ปญฺญา เว สตฺตมํ ธนํ
ยสฺส เอตา ธนา อตฺถิ อิตฺถิยา ปุริสสฺส วา
อทฬิทฺโทติ ตं อาหุ ยโมฆํ ตสฺส ชีวิตํ ฯ
ตสฺมา สทฺธญฺจ สีลญฺจ ปสาทं ธมฺมทสฺสนํ
อนุยุญฺเชถ เมธาวี สรํ พุทฺธานสาสนนฺติ ฯ

[๗] อถ โข อุคฺโค ราชมหามตฺโต เยน ภควา เตนุปสงฺกมิ อุปสงฺกมิตฺวา ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา เอกมนฺตํ นิสีทิ เอกมนฺตं นิสินฺโน โข อุคฺโค ราชมหามตฺโต ภควนฺตํ เอตทโวจ ยจฺฉริยं ภนฺเต อพฺภุตं ภนฺเต ยาว อจฺโฉจายं ภนฺเต มิคาโร โรหเณยฺโย ยาว มหทฺธโน ยาว มหาโภโคติ ฯ กิญฺจ อจฺโฉ ปนายสฺมา มิคาโร โรหเณยฺโย กิญฺจ มหทฺธโน กิญฺจ มหาโภโคติ ฯ สตฺต ภนฺเต สหสฺสานิ หิรญฺญสฺส โก ปน วาโท รูปิยสฺสาติ ฯ อตฺถิ โข เอตं อุคฺค ธนं เนตं นตฺถีติ

วทามิ ตญฺจ โข เอตํ อุคฺค ธนํ สาธารณํ อคฺคินา อุทเกน ราชูหิ โจเรหิ อปฺปิเยหิ ทายาเทหิ ฯ สตฺต โข อิมานิ อุคฺค ธนานิ อสาธารณานิ อคฺคินา อุทเกน ราชูหิ โจเรหิ อปฺปิเยหิ ทายาเทหิ ฯ กตมานิ สตฺต สทฺธาธนํ สีลธนํ หิรีธนํ โอตฺตปฺปธนํ สุตธนํ จาคธนํ ปญฺญาธนํ อิมานิ โข อุคฺค สตฺต ธนานิ อสาธารณานิ อคฺคินา อุทเกน ราชูหิ โจเรหิ อปฺปิเยหิ ทายาเทหีติ ฯ

สทฺธาธนํ สีลธนํ หิรี โอตฺตปฺปิยํ ธนํ
สุตธนญฺจ จาโค จ ปญฺญา เว สตฺตมี ธนํ
ยสฺส เอตา ธนา อตฺถิ อิตฺถิยา ปุริสสฺส วา
ส เว มหทฺธโน โลเก อเชยฺโย เทวมานุเส ฯ
ตสฺมา สทฺธญฺจ สีลญฺจ ปสาทํ ธมฺมทสฺสนํ
อนุยุญฺเชถ เมธาวี สรํ พุทฺธานสาสนนฺติ ฯ

[๘] สตฺตีมานิ ภิกฺขเว สญฺโญชนานิ ฯ กตมานิ สตฺต อนุนยสญฺโญชนํ ปฏิฆสญฺโญชนํ ทิฏฺฐิสญฺโญชนํ วิจิกิจฺฉาสญฺโญชนํ มานสญฺโญชนํ ภวราคสญฺโญชนํ อวิชฺชาสญฺโญชนํ อิมานิ โข ภิกฺขเว สตฺต สญฺโญชนานีติ ฯ

[๙] สตฺตนฺนํ ภิกฺขเว สญฺโญชนานํ ปหานาย สมุจฺเฉทาย พฺรหฺมจริยํ วุสฺสติ ฯ กตเมสํ สตฺตนฺนํ อนุนยสญฺโญชนสฺส ปหานาย สมุจฺเฉทาย พฺรหฺมจริยํ วุสฺสติ ปฏิฆสญฺโญชนสฺส ฯเปฯ ทิฏฺฐิสญฺโญชนสฺส วิจิกิจฺฉาสญฺโญชนสฺส มานสญฺโญชนสฺส ภวราคสญฺโญ-

ชนสฺส อวิชฺชาสญฺโญชนสฺส ปหานาย สมฺมาญาเณน วิมุตฺตสฺส พฺรหฺมจริยํ วุสฺสตีติ อิเมสํ โข ภิกฺขเว สตฺตนฺนํ สญฺโญชนานํ ปหานาย สมฺมาญาเณน พฺรหฺมจริยํ วุสฺสตีติ ฯ ยโต โข ภิกฺขเว ภิกฺขุโน อนุนยสญฺโญชนํ ปหีนํ โหติ อุจฺฉินฺนมูลํ ตาลาวตฺถุกตํ อนภาวงฺกตํ อายติมนุปฺปาทธมฺมํ ปฏิฆสญฺโญชนํ ฯเป ฯ ทิฏฺฐิสญฺโญชนํ วิจิกิจฺฉาสญฺโญชนํ มานสญฺโญชนํ ภวราคสญฺโญชนํ อวิชฺชาสญฺโญชนํ ปหีนํ โหติ อุจฺฉินฺนมูลํ ตาลาวตฺถุกตํ อนภาวงฺกตํ อายติมนุปฺปาทธมฺมํ อยํ วุจฺจติ ภิกฺขเว ภิกฺขุ อจฺเฉชฺชิ ตณฺหํ วิวตฺตยิ สญฺโญชนํ สมฺมามานาภิสมยา อนฺตมกาสิ ทุกฺขสฺสาติ ฯ

[๑๐] สตฺติมานิ ภิกฺขเว สญฺโญชนานิ ฯ กตมานิ สตฺต อนุนยสญฺโญชนํ ปฏิฆสญฺโญชนํ ทิฏฺฐิสญฺโญชนํ วิจิกิจฺฉาสญฺโญชนํ มานสญฺโญชนํ อิสฺสาสญฺโญชนํ มจฺฉริยสญฺโญชนํ อิมานิ โข ภิกฺขเว สตฺต สญฺโญชนานีติ ฯ

ฉนวคฺโค ปญฺจโม ฯ

ตสฺสุทฺทานํ

เทฺวปิยญฺจ พลํ ธนุ (สิกฺขตญฺเจว วิตฺถตํ)
อุคฺคสญฺโญชนญฺเจว ปหานมจฺฉริเยน จาติ ฯ

อนุสยวคฺโค ทุติโย

[๑๑] สตฺติเม ภิกฺขเว อนุสยา ฯ กตเม สตฺต กามราคานุสโย

ปฏิฆานุสโย ทิฏฺฐานุสโย วิจิกิจฺฉานุสโย มานานุสโย ภวราคานุสโย อวิชฺชานุสโย อิเม โข ภิกฺขเว สตฺต อนุสยาติ ฯ

[๑๒] สตฺตนฺนํ ภิกฺขเว อนุสยานํ ปหานาย สมุจฺเฉทาย พฺรหฺมจริยํ วุสฺสติ ฯ กตเมสํ สตฺตนฺนํ กามราคานุสยสฺส ปหานาย สมุจฺเฉทาย พฺรหฺมจริยํ วุสฺสติ ปฏิฆานุสยสฺส ฯเปฯ ทิฏฺฐานุสยสฺส วิจิกิจฺฉานุสยสฺส มานานุสยสฺส ภวราคานุสยสฺส อวิชฺชานุสยสฺส ปหานาย สมุจฺเฉทาย พฺรหฺมจริยํ วุสฺสติ อิเมสํ โข ภิกฺขเว สตฺตนฺนํ อนุสยานํ ปหานาย สมุจฺเฉทาย พฺรหฺมจริยํ วุสฺสติ ฯ ยโต โข ภิกฺขเว ภิกฺขุโน กามราคานุสโย ปหีโน โหติ อุจฺฉินฺนมูโล ตาลาวตฺถุกโต อนภาวงฺกโต อายติมนุปฺปาทธมฺโม ปฏิฆานุสโย ฯเปฯ ทิฏฺฐานุสโย วิจิกิจฺฉานุสโย มานานุสโย ภวราคานุสโย อวิชฺชานุสโย ปหีโน โหติ อุจฺฉินฺนมูโล ตาลาวตฺถุกโต อนภาวงฺกโต อายติมนุปฺปาทธมฺโม ยโต โข ภิกฺขเว ภิกฺขุ อยเมวชฺชิ ตณฺหํ วิวตฺตยิ สญฺโญชนํ สมฺมา-มานาภิสมยา อนฺตมกาสิ ทุกฺขสฺสาติ ฯ

[๑๓] สตฺตหิ ภิกฺขเว องฺเคหิ สมนฺนาคตํ กุลํ อนุปคนฺตฺวา วา นาลํ อุปคนฺตุ อุปคนฺตฺวา วา นาลํ นิสีทิตุ ฯ กตเมหิ สตฺตหิ น มนาเปน ปจฺจุฏฺเฐนฺติ น มนาเปน อภิวาเทนฺติ น มนาเปน อาสนํ เทนฺติ สนฺตมสฺส ปริภุญฺชนฺติ พหุกมฺหิ โถกํ เทนฺติ ปณีตมฺหิ ลูขํ เทนฺติ อสกฺกจฺจํ เทนฺติ โน สกฺกจฺจํ อิเมหิ โข ภิกฺขเว สตฺตหิ องฺเคหิ สมนฺนาคตํ กุลํ อนุปคนฺตฺวา วา นาลํ อุปคนฺตุ อุปคนฺตฺวา

วา นาตํ นิสีทิตุ ฯ สตฺตหิ ภิกฺขเว องฺเคหิ สมนฺนาคตํ กุลํ อนุปคนฺตฺวา วา อตฺถ อุปคนฺตุ อุปคนฺตฺวา วา อตฺถ นิสีทิตุ ฯ กตเมหิ สตฺตหิ มนาเปน ปจฺจุฏฺเฐนฺติ มนาเปน อภิวาเทนฺติ มนาเปน อาสนํ เทนฺติ สนฺถมสฺส น ปริภูหนฺติ พหุกมฺหิ พหุกํ เทนฺติ ปณีตมฺหิ ปณีตํ เทนฺติ สกฺกจฺจ เทนฺติ โน อสกฺกจฺจ อิเมหิ โข ภิกฺขเว สตฺตหิ องฺเคหิ สมนฺนาคตํ กุลํ อนุปคนฺตฺวา วา อตฺถ อุปคนฺตุ อุปคนฺตฺวา วา อตฺถ นิสีทิตุนฺติ ฯ

[๑๕] สตฺติเม ภิกฺขเว ปุคฺคลา อาหุเนยฺยา ปาหุเนยฺยา ทกฺขิเณยฺยา อญฺชลิกรณีย่า อนุตฺตรํ ปุญฺญกฺเขตฺตํ โลกสฺส ฯ กตเม สตฺต อุภโตภาควิมุตฺโต ปญฺญาวิมุตฺโต กายสกฺขี ทิฏฺฐิปฺปตฺโต สทฺธาวิมุตฺโต ธมฺมานุสารี สทฺธานุสารี อิเม โข ภิกฺขเว สตฺต ปุคฺคลา อาหุเนยฺยา ปาหุเนยฺยา ทกฺขิเณยฺยา อญฺชลิกรณีย่า อนุตฺตรํ ปุญฺญกฺเขตฺตํ โลกสฺสาติ ฯ

[๑๕] สตฺติเม ภิกฺขเว อุทกุปมา ปุคฺคลา สนฺโต สโวชฺชมานา โลกสฺมิ ฯ กตเม สตฺต อิธ ภิกฺขเว เอกจฺโจ ปุคฺคโล สกึ นิมุคฺโค นิมุคฺโค ว โหติ อิธ ปน ภิกฺขเว เอกจฺโจ ปุคฺคโล อุมฺมุชฺชิตฺวา นิมุชฺชติ อิธ ปน ภิกฺขเว เอกจฺโจ ปุคฺคโล อุมฺมุชฺชิตฺวา ปิโต โหติ อิธ ปน ภิกฺขเว เอกจฺโจ ปุคฺคโล อุมฺมุชฺชิตฺวา วิปสฺสติ วิโลเกติ อิธ ปน ภิกฺขเว เอกจฺโจ ปุคฺคโล อุมฺมุชฺชิตฺวา ปตรติ อิธ ปน ภิกฺขเว เอกจฺโจ ปุคฺคโล อุมฺมุชฺชิตฺวา ปติคาธปฺปตฺโต โหติ

ยิธ ปน ภิกฺขเว เอกจฺโจ ปุคฺคโล อุมฺมุชฺชิตฺวา ติณฺโณ โหติ ปารคโต ถเล ติฏฺฐติ พฺราหฺมโณ ฯ กถญฺจ ภิกฺขเว ปุคฺคโล สกึ นิมุคฺโค นิมุคฺโค จ โหติ ยิธ ภิกฺขเว เอกจฺโจ ปุคฺคโล สมนฺนาคโต โหติ เอกนฺตกาฬเกหิ อกุสเลหิ ธมฺเมหิ เยวํ โข ภิกฺขเว ปุคฺคโล สกึ นิมุคฺโค นิมุคฺโค จ โหติ ฯ กถญฺจ ภิกฺขเว ปุคฺคโล อุมฺมุชฺชิตฺวา นิมุชฺชติ ยิธ ภิกฺขเว เอกจฺโจ ปุคฺคโล อุมฺมุชฺชติ สาธุ สทฺธา กุสเลสุ ธมฺเมสุ สาธุ หิรี สาธุ โอตฺตปฺปี สาธุ วิริยํ สาธุ ปญฺญา กุสเลสุ ธมฺเมสูติ ตสฺส สา สทฺธา เนว ติฏฺฐติ โน วฑฺฒติ หายติเยว ตสฺส สา หิรี ตสฺส ตํ โอตฺตปฺปี ตสฺส ตํ วิริยํ ตสฺส สา ปญฺญา เนว ติฏฺฐติ โน วฑฺฒติ หายติเยว เยวํ โข ภิกฺขเว ปุคฺคโล อุมฺมุชฺชิตฺวา นิมุชฺชติ ฯ กถญฺจ ภิกฺขเว ปุคฺคโล อุมฺมุชฺชิตฺวา ฐิโต โหติ ยิธ ภิกฺขเว เอกจฺโจ ปุคฺคโล อุมฺมุชฺชติ สาธุ สทฺธา กุสเลสุ ธมฺเมสุ สาธุ หิรี สาธุ โอตฺตปฺปี สาธุ วิริยํ สาธุ ปญฺญา กุสเลสุ ธมฺเมสูติ ตสฺส สา สทฺธา เนว หายติ โน วฑฺฒติ ฐิโต โหติ ตสฺส สา หิรี ตสฺส ตํ โอตฺตปฺปี ตสฺส ตํ วิริยํ ตสฺส สา ปญฺญา เนว หายติ โน วฑฺฒติ ฐิโต โหติ เยวํ โข ภิกฺขเว ปุคฺคโล อุมฺมุชฺชิตฺวา ฐิโต โหติ ฯ กถญฺจ ภิกฺขเว ปุคฺคโล อุมฺมุชฺชิตฺวา วิปสฺสติ วิโลเกติ ยิธ ภิกฺขเว เอกจฺโจ ปุคฺคโล อุมฺมุชฺชติ สาธุ สทฺธา กุสเลสุ ธมฺเมสุ สาธุ หิรี สาธุ โอตฺตปฺปี สาธุ วิริยํ สาธุ ปญฺญา กุสเลสุ ธมฺเมสูติ โส ติณฺณํ สญฺโญชนานํ ปริกฺขยา

โส๎ตาปนฺโน โหติ อวินิปาตธมฺโม นิยโต สมฺโพธิปรายโน เอวํ โข ภิกฺขเว ปุคฺคโล อุมฺมุชฺชิตฺวา วิปสฺสติ วิโลเกติ ฯ กถญฺจ ภิกฺขเว ปุคฺคโล อุมฺมุชฺชิตฺวา ปตรติ อิธ ภิกฺขเว เอกจฺโจ ปุคฺคโล อุมฺมุชฺ-ชติ สาธุ สทฺธา กุสเลสุ ธมฺเมสุ สาธุ หิรี สาธุ โอตฺตปฺปี สาธุ วิริยํ สาธุ ปญฺญา กุสเลสุ ธมฺเมสู๎ติ โส ติณฺณํ สญฺโญชนานํ ปริกฺขยา ราคโทส๎โมหานํ ตนุตฺตา สกทาคามี โหติ สกิเทว อิมํ โลกํ อาคนฺตฺวา ทุกฺขสฺสนฺตํ กโรติ เอวํ โข ภิกฺขเว ปุคฺคโล อุมฺมุชฺชิตฺวา ปตรติ ฯ กถญฺจ ภิกฺขเว ปุคฺคโล อุมฺมุชฺชิตฺวา ปติคาธปฺปตฺโต โหติ อิธ ภิกฺขเว เอกจฺโจ ปุคฺคโล อุมฺมุชฺชติ สาธุ สทฺธา กุสเลสุ ธมฺเมสุ สาธุ หิรี สาธุ โอตฺตปฺปี สาธุ วิริยํ สาธุ ปญฺญา กุสเลสุ ธมฺเมสู๎ติ โส ปญฺจนฺนํ โอรมฺภาคิยานํ สญฺโญชนานํ ปริกฺขยา โอปปาติโก โหติ ตตฺถ ปรินิพฺพายี อนาวตฺติธมฺโม ตสฺมา โลกา เอวํ โข ภิกฺขเว ปุคฺคโล อุมฺมุชฺชิตฺวา ปติคาธปฺปตฺโต โหติ ฯ กถญฺจ ภิกฺขเว ปุคฺคโล อุมฺมุชฺชิตฺวา ติณฺโณ โหติ ปารคโต ถเล ติฏฺฐติ พฺราหฺมโณ อิธ ภิกฺขเว เอกจฺโจ ปุคฺคโล อุมฺมุชฺชติ สาธุ สทฺธา กุสเลสุ ธมฺเมสุ สาธุ หิรี สาธุ โอตฺตปฺปี สาธุ วิริยํ สาธุ ปญฺญา กุสเลสู๎ติ โส อาสวานํ ขยา อนาสวํ เจโตวิมุตฺติ๋ ปญฺญาวิมุตฺติ๋ ทิฏฺเวว ธมฺเม สยํ อภิญฺญา สจฺฉิกตฺวา อุปสมฺปชฺช วิหรติ เอวํ โข ภิกฺขเว ปุคฺคโล อุมฺมุชฺชิตฺวา ติณฺโณ โหติ ปารคโต ถเล ติฏฺฐติ พฺราหฺมโณ ฯ อิเม โข ภิกฺขเว สตฺต อุทกุปมา ปุคฺคลา สนฺโต สංวิชฺชมานา โลกสฺมินฺติ ฯ

[๑๖] สตฺติเม ภิกฺขเว ปุคฺคลา อาหุเนยฺยา ปาหุเนยฺยา ทกฺขิเณยฺยา อญฺชลิกรณียา อนุตฺตรํ ปุญฺญกฺเขตฺตํ โลกสฺส ฯ กตเม สตฺต อิธ ภิกฺขเว เอกจฺโจ ปุคฺคโล สพฺพสงฺขาเรสุ อนิจฺจานุปสฺสี วิหรติ อนิจฺจสญฺญี อนิจฺจปฏิสํเวที สตตํ สมิตํ อพฺโพกิณฺณํ เจตสา อธิมุจฺจมาโน ปญฺญาย ปริโยคาหมาโน โส อาสวานํ ขยา ฯเป ฯ สจฺฉิกตฺวา อุปสมฺปชฺช วิหรติ อยํ ภิกฺขเว ปฐโม ปุคฺคโล อาหุเนยฺโย ปาหุเนยฺโย ทกฺขิเณยฺโย อญฺชลิกรณีโย อนุตฺตรํ ปุญฺญกฺเขตฺตํ-โลกสฺส ฯ ปุน จปรํ ภิกฺขเว อิเธกจฺโจ ปุคฺคโล สพฺพสงฺขาเรสุ อนิจฺจานุปสฺสี วิหรติ อนิจฺจสญฺญี อนิจฺจปฏิสํเวที สตตํ สมิตํ อพฺโพกิณฺณํ เจตสา อธิมุจฺจมาโน ปญฺญาย ปริโยคาหมาโน ตสฺส อปุพฺพํ อจริมํ อาสวปริยาทานญฺจ โหติ ชีวิตปริยาทานญฺจ อยํ ภิกฺขเว ทุติโย ปุคฺคโล อาหุเนยฺโย ฯเป ฯ อนุตฺตรํ ปุญฺญกฺเขตฺตํ โลกสฺส ฯ ปุน จปรํ ภิกฺขเว อิเธกจฺโจ ปุคฺคโล สพฺพสงฺขาเรสุ อนิจฺจานุปสฺสี วิหรติ อนิจฺจสญฺญี อนิจฺจปฏิสํเวที สตตํ สมิตํ อพฺโพกิณฺณํ เจตสา อธิมุจฺจมาโน ปญฺญาย ปริโยคาหมาโน โส ปญฺจนฺนํ โอรมฺภาคิยานํ สญฺโญชนานํ ปริกฺขยา อนฺตราปรินิพฺพายี โหติ ฯเป ฯ อุปหจฺจปรินิพฺพายี โหติ อสงฺขารปรินิพฺพายี โหติ สสงฺขารปรินิพฺพายี โหติ อุทฺธโสโตติ โหติ อกนิฏฺฐคามี อยํ ภิกฺขเว สตฺตโม ปุคฺคโล อาหุเนยฺโย ปาหุเนยฺโย ทกฺขิเณยฺโย อญฺชลิกรณีโย อนุตฺตรํ ปุญฺญกฺเขตฺตํ โลกสฺส ฯ อิเม โข ภิกฺขเว สตฺต ปุคฺคลา

อาหุเนยฺยา ปาหุเนยฺยา ทกฺขิเณยฺยา อญฺชลิกรณีฺยา อนุตฺตรํ ปุญฺญกฺเขตฺตํ โลกสฺสาติ ฯ

[๑๗] สตฺติเม ภิกฺขเว ปุคฺคลา อาหุเนยฺยา ฯเปฯ อนุตฺตรํ ปุญฺญกฺเขตฺตํ โลกสฺส ฯ กตเม สตฺต อิธ ภิกฺขเว เอกจฺโจ ปุคฺคโล สพฺพสงฺขาเรสุ ทุกฺขานุปสฺสี วิหรติ ฯเปฯ สพฺเพสุ ธมฺเมสุ อนตฺตานุปสฺสี วิหรติ นิพฺพาเน สุขานุปสฺสี วิหรติ สุขสญฺญี สุขปฏิสํเวที สตตํ สมิตํ อพฺโพกิณฺณํ เจตสา อธิมุจฺจมาโน ปญฺญาย ปริโยคาหมาโน โส ยาสฺวานํ ขยา ฯเปฯ สจฺฉิกตฺวา อุปสมฺปชฺช วิหรติ อยํ ภิกฺขเว ปฐโม ปุคฺคโล อาหุเนยฺโย ฯเปฯ อนุตฺตรํ ปุญฺญกฺเขตฺตํ โลกสฺส ฯ ปุน จปรํ ภิกฺขเว อิเธกจฺโจ ปุคฺคโล นิพฺพาเน สุขานุปสฺสี วิหรติ สุขสญฺญี สุขปฏิสํเวที สตตํ สมิตํ อพฺโพกิณฺณํ เจตสา อธิมุจฺจมาโน ปญฺญาย ปริโยคาหมาโน ตสฺส อปุพฺพํ อจริมํ อาสวปริยาทานญฺจ โหติ ชีวิตปริยาทานญฺจ อยํ ภิกฺขเว ทุติโย ปุคฺคโล อาหุเนยฺโย ฯเปฯ อนุตฺตรํ ปุญฺญกฺเขตฺตํ โลกสฺส ฯ ปุน จปรํ ภิกฺขเว อิเธกจฺโจ ปุคฺคโล นิพฺพาเน สุขานุปสฺสี วิหรติ สุขสญฺญี สุขปฏิสํเวที สตตํ สมิตํ อพฺโพกิณฺณํ เจตสา อธิมุจฺจมาโน ปญฺญาย ปริโยคาหมาโน โส ปญฺจนฺนํ โอรมฺภาคิยานํ สญฺโญชนานํ ปริกฺขยา อนฺตราปรินิพฺพายี โหติ ฯเปฯ อุปหจฺจปรินิพฺพายี โหติ อสงฺขารปรินิพฺพายี โหติ สสงฺขารปรินิพฺพายี โหติ อุทฺธโสโต โหติ อกนิฏฺฐคามี อยํ ภิกฺขเว สตฺตโม ปุคฺคโล อาหุเนยฺโย ฯเปฯ อนุตฺตรํ ปุญฺญกฺเขตฺตํ

โลกสฺส ฯ อิเม โข ภิกฺขเว สตฺต ปุคฺคลา อาหุเนยฺยา ฯเป ฯ อนุตฺตรํ ปุญฺญกฺเขตฺตํ โลกสฺสาติ ฯ

[๑๘] สตฺติมานิ ภิกฺขเว นิทฺทสวตฺถูนิ ฯ กตมานิ สตฺต อิธ ภิกฺขเว ภิกฺขุ สิกฺขาสมาทาเน ติพฺพจฺฉนฺโท โหติ อายติ๋ จ สิกฺขาสมาทาเน อธิคตเปโม ธมฺมนิสนฺติยา ติพฺพจฺฉนฺโท โหติ อายติ๋ จ ธมฺมนิสนฺติยา อธิคตเปโม อิจฺฉาวินเย ติพฺพจฺฉนฺโท โหติ อายติ๋ จ อิจฺฉาวินเย อธิคตเปโม ปฏิสลฺลาเน ติพฺพจฺฉนฺโท โหติ อายติ๋ จ ปฏิสลฺลาเน อธิคตเปโม วิริยารมฺเภ ติพฺพจฺฉนฺโท โหติ อายติ๋ จ วิริยารมฺเภ อธิคตเปโม สติเนปกฺเก ติพฺพจฺฉนฺโท โหติ อายติ๋ จ สติเนปกฺเก อธิคตเปโม ทิฏฺฐิปฏิเวเธ ติพฺพจฺฉนฺโท โหติ อายติ๋ จ ทิฏฺฐิปฏิเวเธ อธิคตเปโม ฯ อิมานิ โข ภิกฺขเว สตฺต นิทฺทสวตฺถูนีติ ฯ

อนุสฺสวคฺโค ทุติโย ฯ

ตสฺสุทฺทานํ

เทฺว อนุสฺสยา วุตฺตา ปุคฺคลา อุทกูปมา
อนิจฺจา ทุกฺขา อนตฺตา จ นิพฺพานา นิทฺทสวตฺถูนีติ ฯ

วชฺชิวคฺโค ตติโย

[๑๙] เอกํ สมยํ ภควา เวสาลิยํ วิหรติ สารนฺทเท เจติเย ฯ อถโข สมฺพหุลา ลิจฺฉวี เยน ภควา เตนุปสงฺกมิ๋สุ อุปสงฺกมิตฺวา ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา เอกมนฺตํ นิสีทิ๋สุ เอกมนฺตํ นิสินฺเน โข เต

ติจฺฉวี ภควา เอตทวโจ สตฺต โว ติจฺฉวี อปริหานิเย ธมฺเม เทเสสฺสามิ ตं สุณาถ สาธุกं มนสิกโรถ ภาสิสฺสามีติ ฯ เอวं ภนฺเตติ โข เต ติจฺฉวี ภควโต ปจฺจสฺโสสุํ ฯ ภควา เอตทโวจ กตเม จ ติจฺฉวี สตฺต อปริหานิยา ธมฺมา ยาวกีวญฺจ ติจฺฉวี วชฺชี อภิณฺหสนฺนิปาตา ภวิสฺสนฺติ สนฺนิปาตพหุลา วุฑฺฒิเยว ติจฺฉวี วชฺชีนํ ปาฏิกงฺขา โน ปริหานิ ฯ ยาวกีวญฺจ ติจฺฉวี วชฺชี สมคฺคา สนฺนิปติสฺสนฺติ สมคฺคา วุฏฺฐหิสฺสนฺติ สมคฺคา วชฺชิกรณียานิ กริสฺสนฺติ วุฑฺฒิเยว ติจฺฉวี วชฺชีนํ ปาฏิกงฺขาโน ปริหานิ ฯ ยาวกีวญฺจ ติจฺฉวี วชฺชี อปญฺญตฺตํ น ปญฺญาเปสฺสนฺติ ปญฺญตฺตํ น สมุจฺฉินฺทิสฺสนฺติ ยถาปญฺญตฺเต โปราเณ วชฺชิธมฺเม สมาทาย วตฺติสฺสนฺติ วุฑฺฒิเยว ติจฺฉวี วชฺชีนํ ปาฏิกงฺขา โน ปริหานิ ฯ ยาวกีวญฺจ ติจฺฉวี วชฺชี เย เต วชฺชีนं วชฺชิมหลฺลกา เต สกฺกริสฺสนฺติ ครุกริสฺสนฺติ มาเนสฺสนฺติ ปูเชสฺสนฺติ เตสญฺจ โสตพฺพํ มญฺญิสฺสนฺติ วุฑฺฒิเยว ติจฺฉวี วชฺชีนํ ปาฏิกงฺขา โน ปริหานิ ฯ ยาวกีวญฺจ ติจฺฉวี วชฺชี ยา ตา กุลิตฺถิโย กุลกุมาริโย ตา น โอกฺกสฺส ปสยฺห วาเสสฺสนฺติ วุฑฺฒิเยว ติจฺฉวี วชฺชีนํ ปาฏิกงฺขา โน ปริหานิ ฯ ยาวกีวญฺจ ติจฺฉวี วชฺชี ยานิ ตานิ วชฺชีนํ วชฺชิเจติยานิ อพฺภนฺตรานิ เจว พาหิรานิ จ ตานิ สกฺกริสฺสนฺติ ครุกริสฺสนฺติ มาเนสฺสนฺติ ปูเชสฺสนฺติ เตสญฺจ ทินฺนปุพฺพํ กตปุพฺพํ ธมฺมิกํ พลึ โน ปริหาเปสฺสนฺติ วุฑฺฒิเยว ติจฺฉวี วชฺชีนํ ปาฏิกงฺขา โน ปริหานิ ฯ ยาวกีวญฺจ ติจฺฉวี วชฺชีนํ อรหนฺเตสุ

ธมฺมิการกฺขาวรณคุตฺติ สุสํวิหิตา ภวิสฺสติ กินฺติ อนาคตา จ อรหนฺโต วิชิตํ อาคจฺเฉยฺยุ อาคตา จ อรหนฺโต วิชิเต ผาสุ วิหเรยฺยุนฺติ วุฑฺฒิเยว ติจฺฉวี วชฺชีนํ ปาฏิกงฺขา โน ปริหานิ ฯ ยาวกีวญฺจ ติจฺฉวี อิเม สตฺต อปริหานิยา ธมฺมา วชฺชีสุ ฐสฺสนฺติ อิเมสุ จ สตฺตสุ อปริหานิเยสุ ธมฺเมสุ วชฺชี สนฺทิสฺสิสฺสนฺติ วุฑฺฒิเยว ติจฺฉวี วชฺชีนํ ปาฏิกงฺขา โน ปริหานีติ ฯ

[๒๐] เอกํ สมยํ ภควา ราชคเห วิหรติ คิชฺฌกูเฏ ปพฺพเต ฯ เตน โข ปน สมเยน ราชา มาคโธ อชาตสตฺตุ เวเทหิปุตฺโต วชฺชี อภิยาตุกาโม โหติ โส เอวมาห อหํ อิเม วชฺชี เอวมหิทฺธิเก เอวมหานุภาเว อุจฺเฉชฺชิสฺสามิ วชฺชี วินาเสสฺสามิ วชฺชี อนยพฺยสนํ อาปาเทสฺสามีติ อถโข ราชา มาคโธ อชาตสตฺตุ เวเทหิปุตฺโต วสฺสการํ พฺราหฺมณํ มคธมหามตฺตํ อามนฺเตสิ เอหิ ตฺวํ พฺราหฺมณ เยน ภควา เตนุปสงฺกมิ อุปสงฺกมิตฺวา มม วจเนน ภควโต ปาเท สิรสา วนฺท อปฺปาพาธํ อปฺปาตงฺกํ ลหุฏฺฐานํ พลํ ผาสุวิหารํ ปุจฺฉ ราชา ภนฺเต มาคโธ อชาตสตฺตุ เวเทหิปุตฺโต ภควโต ปาเท สิรสา วนฺทติ อปฺปาพาธํ อปฺปาตงฺกํ ลหุฏฺฐานํ พลํ ผาสุวิหารํ ปุจฺฉตีติ เอวญฺจ วเทหิ ราชา ภนฺเต มาคโธ อชาตสตฺตุ เวเทหิปุตฺโต วชฺชี อภิยาตุกาโม โส เอวมาห อหํ อิเม วชฺชี เอวมหิทฺธิเก เอวมหานุภาเว อุจฺเฉชฺชิสฺสามิ วชฺชี วินาเสสฺสามิ วชฺชี อนยพฺยสนํ อาปาเทสฺสามีติ

ยถา ภควา พฺยากโรติ ตํ สาธุกํ อุคฺคเหตฺวา มม อาโรเจยฺยาสิ น หิ ตถาคตา วิตถํ ภณนฺตีติ ฯ เอวํ โภติ โข วสฺสกาโร พฺราหฺมโณ มคธมหามตฺโต รญฺโญ มาคธสฺส อชาตสตฺตุสฺส เวเทหิปุตฺตสฺส ปฏิสฺสุณิตฺวา เยน ภควา เตนุปสงฺกมิ อุปสงฺกมิตฺวา ภควตา สทฺธิ์ สมฺโมทิ สมฺโมทนียํ กถํ สาราณียํ วีติสาเรตฺวา เอกมนฺตํ นิสีทิ เอกมนฺตํ นิสินฺโน โข วสฺสกาโร พฺราหฺมโณ มคธมหามตฺโต ภควนฺตํ เอตทโวจ ราชา โภ โคตม มาคโธ อชาตสตฺตุ เวเทหิปุตฺโต โภโต โคตมสฺส ปาเท สิรสา วนฺทติ อปฺปาพาธํ อปฺปาตงฺกํ ลหุฏฺฐานํ พลํ ผาสุวิหารํ ปุจฺฉติ ราชา โภ โคตม มาคโธ อชาตสตฺตุ เวเทหิปุตฺโต วชฺชี อภิยาตุกาโม โส เอวมาห อหํ อิเม วชฺชี เอวมหิทฺธิเก เอวมหานุภาเว อุจฺเฉชฺชิสฺสามิ วชฺชี อนยพฺยสนํ อาปาเทสฺสามีติ ฯ

เตน โข ปน สมเยน อายสฺมา อานนฺโท ภควโต ปิฏฺฐิโต ฐิโต โหติ ภควนฺตํ วิชมาโน ฯ อถโข ภควา อายสฺมนฺตํ อานนฺทं อามนฺเตสิ กินฺติ เต อานนฺท สุตํ วชฺชี อภิณฺหสนฺนิปาตา สนฺนิปาตพหุลาติ ฯ สุตํ เม ตํ ภนฺเต วชฺชี อภิณฺหสนฺนิปาตา สนฺนิปาตพหุลาติ ฯ ยาวกีวญฺจ อานนฺท วชฺชี อภิณฺหสนฺนิปาตา ภวิสฺสนฺติ สนฺนิปาตพหุลา วุฑฺฒิเยว อานนฺท วชฺชีนํ ปาฏิกงฺขา โน ปริหานิ ฯ กินฺติ เต อานนฺท สุตํ วชฺชี สมคฺคา สนฺนิปตนฺติ สมคฺคา วุฏฺฐหนฺติ สมคฺคา วชฺชิกรณียานิ กโรนฺตีติ ฯ สุตํ เม ตํ ภนฺเต วชฺชี สมคฺคา สนฺนิปตนฺติ สมคฺคา วุฏฺฐหนฺติ สมคฺคา วชฺชิกรณียานิ

กโรนฺตีติ ฯ ยาวกีวญฺจ อานนฺท วชฺชี สมคฺคา สนฺนิปติสฺสนฺติ สมคฺคา วุฏฺฐหิสฺสนฺติ สมคฺคา วชฺชิกรณียานิ กริสฺสนฺติ วุฑฺฒิเยว อานนฺท วชฺชีนํ ปาฏิกงฺขา โน ปริหานิ ฯ กินฺติ เต อานนฺท สุตํ วชฺชี อปญฺญตฺตํ น ปญฺญาเปนฺติ ปญฺญตฺตํ น สมุจฺฉินฺทนฺติ ยถาปญฺญเตฺต โปราเณ วชฺชิธมฺเม สมาทาย วตฺตนฺตีติ ฯ สุตํ เม ตํ ภนฺเต วชฺชี อปญฺญตฺตํ น ปญฺญาเปนฺติ ปญฺญตฺตํ น สมุจฺฉินฺทนฺติ ยถาปญฺญเตฺต โปราเณ วชฺชิธมฺเม สมาทาย วตฺตนฺตีติ ฯ ยาวกีวญฺจ อานนฺท วชฺชี อปญฺญตฺตํ น ปญฺญาเปสฺสนฺติ ปญฺญตฺตํ น สมุจฺฉินฺทิสฺสนฺติ ยถาปญฺญเตฺต โปราเณ วชฺชิธมฺเม สมาทาย วตฺติสฺสนฺติ วุฑฺฒิเยว อานนฺท วชฺชีนํ ปาฏิกงฺขา โน ปริหานิ ฯ กินฺติ เต อานนฺท สุตํ วชฺชี เย เต วชฺชีนํ วชฺชิมหลฺลกา เต สกฺกโรนฺติ ครุกโรนฺติ มาเนนฺติ ปูเชนฺติ เตสญฺจ โสตพฺพํ มญฺญนฺตีติ ฯ สุตํ เม ตํ ภนฺเต วชฺชี เย เต วชฺชีนํ วชฺชิมหลฺลกา เต สกฺกโรนฺติ ครุกโรนฺติ มาเนนฺติ ปูเชนฺติ เตสญฺจ โสตพฺพํ มญฺญนฺตีติ ฯ ยาวกีวญฺจ อานนฺท วชฺชี เย เต วชฺชีนํ วชฺชิมหลฺลกา เต สกฺกริสฺสนฺติ ครุกริสฺสนฺติ มาเนสฺสนฺติ ปูเชสฺสนฺติ เตสญฺจ โสตพฺพํ มญฺญิสฺสนฺติ วุฑฺฒิเยว อานนฺท วชฺชีนํ ปาฏิกงฺขา โน ปริหานิ ฯ กินฺติ เต อานนฺท สุตํ วชฺชี ยา ตา กุลิตฺถิโย กุลกุมาริโย ตา น โอกฺกสฺส ปสยฺห วาเสนฺตีติ ฯ สุตํ เม ตํ ภนฺเต ฯ วชฺชี ยา ตา กุลิตฺถิโย กุลกุมาริโย ตา น โอกฺกสฺส ปสยฺห วาเสนฺตีติ ฯ

ยาวกีวญฺจ อานนฺท วชฺชี ยา ตา กุลิตฺถิโย กุลกุมาริโย ตา น โอกฺกสฺส ปสยฺห วาเสสฺสนฺติ วุฑฺฒิเยว อานนฺท วชฺชีนํ ปาฏิกงฺขา โน ปริหานิ ฯ กินฺติ เต อานนฺท สุตํ วชฺชี ยานิ ตานิ วชฺชีนํ วชฺชิเจติยานิ อพฺภนฺตรานิ เจว พาหิรานิ จ ตานิ สกฺกโรนฺติ ครุกโรนฺติ มาเนนฺติ ปูเชนฺติ เตสญฺจ ทินฺนปุพฺพํ กตปุพฺพํ ธมฺมิกํ พลึ โน ปริหาเปนฺตีติ ฯ สุตํ เม ตํ ภนฺเต วชฺชี ยานิ ตานิ วชฺชีนํ วชฺชิเจติยานิ อพฺภนฺตรานิ เจว พาหิรานิ จ ตานิ สกฺกโรนฺติ ครุกโรนฺติ มาเนนฺติ ปูเชนฺติ เตสญฺจ ทินฺนปุพฺพํ กตปุพฺพํ ธมฺมิกํ พลึ โน ปริหาเปนฺตีติ ฯ ยาวกีวญฺจ อานนฺท วชฺชี ยานิ ตานิ วชฺชีนํ วชฺชิเจติยานิ อพฺภนฺตรานิ เจว พาหิรานิ จ ตานิ สกฺกริสฺสนฺติ ครุกริสฺสนฺติ มาเนสฺสนฺติ ปูเชสฺสนฺติ เตสญฺจ ทินฺนปุพฺพํ กตปุพฺพํ ธมฺมิกํ พลึ โน ปริหาเปสฺสนฺติ วุฑฺฒิเยว อานนฺท วชฺชีนํ ปาฏิกงฺขา โน ปริหานิ ฯ กินฺติ เต อานนฺท สุตํ วชฺชีนํ อรหนฺเตสุ ธมฺมิการกฺขาวรณคุตฺติ สุสฺสวิหิตา กินฺติ อนาคตา จ อรหนฺโต วิชิตํ อาคจฺเฉยฺยุ อาคตา จ อรหนฺโต วิชิเต ผาสุ วิหเรยฺยุนฺติ ฯ สุตํ เม ตํ ภนฺเต วชฺชีนํ อรหนฺเตสุ ธมฺมิการกฺขาวรณคุตฺติ สุสฺสวิหิตา กินฺติ อนาคตา จ อรหนฺโต วิชิตํ อาคจฺเฉยฺยุ อาคตา จ อรหนฺโต วิชิเต ผาสุ วิหเรยฺยุนฺติ ฯ ยาวกีวญฺจ อานนฺท วชฺชีนํ อรหนฺเตสุ ธมฺมิการกฺขาวรณคุตฺติ สุสฺสวิหิตา ภวิสฺสติ กินฺติ อนาคตา จ อรหนฺโต วิชิตํ อาคจฺเฉยฺยุ อาคตา จ อรหนฺโต วิชิเต ผาสุ วิหเรยฺยุนฺติ วุฑฺฒิ-

เยว อานนฺท วชฺชีนํ ปาฏิกงฺขา โน ปริหานีติ ฯ

อถ โข ภควา วสฺสการํ พฺราหฺมณํ มคธมหามตฺตํ อามนฺเตสิ เอกมิทาหํ พฺราหฺมณ สมยํ เวสาลิยํ วิหามิ สารนฺทเท เจติเย ตตฺราหํ วชฺชีนํ อิเม สตฺต อปริหานิเย ธมฺเม เทเสมิ ยาวกีวญฺจ พฺราหฺมณ อิเม สตฺต อปริหานิยา ธมฺมา วชฺชีสุ ฐสฺสนฺติ อิเมสุ จ สตฺตสุ อปริหานิเยสุ ธมฺเมสุ วชฺชี สนฺทิสฺสิสฺสนฺติ วุฑฺฒิเยว พฺราหฺมณ วชฺชีนํ ปาฏิกงฺขา โน ปริหานีติ ฯ เอกเมเกนปี โภ โคตม อปริหานิเยน ธมฺเมน สมนฺนาคตานํ วชฺชีนํ วุฑฺฒิเยว ปาฏิกงฺขา โน ปริหานิ โก ปน วาโท สตฺตหิ อปริหานิเยหิ ธมฺเมหิ อถรณีย จ โภ โคตม วชฺชี รญฺเญา มาคเธน อชาตสตฺตุนา เวเทหิปุตฺเตน ยทิทํ ยุทฺธสฺส อญฺญตฺร อุปลาปนาย อญฺญตฺร มิถุเภทา หนฺท จ ทานิ มยํ โภ โคตม คจฺฉาม พหุกิจฺจา มยํ พหุกรณียาติ ฯ ยสฺสทานิ ตฺวํ พฺราหฺมณ กาลํ มญฺญสีติ ฯ อถโข วสฺสกาโร พฺราหฺมโณ มคธมหามตฺโต ภควโต ภาสิตํ อภินนฺทิตฺวา อนุโมทิตฺวา อุฏฺฐายาสนา ปกฺกามีติ ฯ

[๒๑] เอกํ สมยํ ภควา ราชคเห วิหรติ คิชฺฌกูเฏ ปพฺพเต ฯ ตตฺร โข ภควา ภิกฺขู อามนฺเตสิ สตฺต โว ภิกฺขเว อปริหานิเย ธมฺเม เทเสสฺสามิ ตํ สุณาถ สาธุกํ มนสิกโรถ ภาสิสฺสามีติ ฯ เอวํ ภนฺเตติ โข เต ภิกฺขู ภควโต ปจฺจสฺโสสุ ฯ ภควา เอตทโวจ กตเม จ ภิกฺขเว สตฺต อปริหานิยา ธมฺมา ยาวกีวญฺจ ภิกฺขเว

หอสมุดกลาง
จุฬาลงกรณมหาวิทยาลัย

ภิกฺขู อภิณฺหสนฺนิปาตา ภวิสฺสนฺติ สนฺนิปาตพหุลา วุฑฺฒิเยว ภิกฺขเว ภิกฺขูนํ ปาฏิกงฺขา โน ปริหานิ ฯ ยาวกีวญฺจ ภิกฺขเว ภิกฺขู สมคฺคา สนฺนิปติสฺสนฺติ สมคฺคา วุฏฺฐหิสฺสนฺติ สมคฺคา สงฺฆกรณียานิ กริสฺสนฺติ วุฑฺฒิเยว ภิกฺขเว ภิกฺขูนํ ปาฏิกงฺขา โน ปริหานิ ฯ ยาวกีวญฺจ ภิกฺขเว ภิกฺขู อปญฺญตฺตํ น ปญฺญาเปสฺสนฺติ ปญฺญตฺตํ น สมุจฺฉินฺทิสฺสนฺติ ยถาปญฺญตฺเตสุ สิกฺขาปเทสุ สมาทาย วตฺติสฺสนฺติ วุฑฺฒิเยว ภิกฺขเว ภิกฺขูนํ ปาฏิกงฺขา โน ปริหานิ ฯ ยาวกีวญฺจ ภิกฺขเว ภิกฺขู เย เต ภิกฺขู เถรา รตฺตญฺญู จิรปพฺพชิตา สงฺฆปิตโร สงฺฆปริณายกา เต สกฺกริสฺสนฺติ ครุกริสฺสนฺติ มาเนสฺสนฺติ ปูเชสฺสนฺติ เตสญฺจ โสตพฺพํ มญฺญิสฺสนฺติ วุฑฺฒิเยว ภิกฺขเว ภิกฺขูนํ ปาฏิกงฺขา โน ปริหานิ ฯ ยาวกีวญฺจ ภิกฺขเว ภิกฺขู อุปฺปนฺนาย ตณฺหาย โปโนพฺภวิกาย โน วสํ คจฺฉิสฺสนฺติ วุฑฺฒิเยว ภิกฺขเว ภิกฺขูนํ ปาฏิกงฺขา โน ปริหานิ ฯ ยาวกีวญฺจ ภิกฺขเว ภิกฺขู อารญฺญเกสุ เสนาสเนสุ สาเปกฺขา ภวิสฺสนฺติ วุฑฺฒิเยว ภิกฺขเว ภิกฺขูนํ ปาฏิกงฺขา โน ปริหานิ ฯ ยาวกีวญฺจ ภิกฺขเว ภิกฺขู ปจฺจตฺตญฺเญว สตึ อุปฏฺฐเปสฺสนฺติ กินฺติ อนาคตา จ เปสลา สพฺรหฺมจารี อาคจฺเฉยฺยุํ อาคตา จ เปสลา สพฺรหฺมจารี ผาสุํ วิหเรยฺยุนฺติ วุฑฺฒิเยว ภิกฺขเว ภิกฺขูนํ ปาฏิกงฺขา โน ปริหานิ ฯ ยาวกีวญฺจ ภิกฺขเว อิเม สตฺต อปริหานิยา ธมฺมา ภิกฺขูสุ ฐสฺสนฺติ อิเมสุ จ สตฺตสุ อปริหานิเยสุ ธมฺเมสุ ภิกฺขู สนฺทิสฺสิสฺสนฺติ วุฑฺฒิเยว ภิกฺขเว

ภิกฺขูนํ ปาฏิกงฺขา โน ปริหานีติ ฯ

[๒๒] สตฺต โว ภิกฺขเว อปริหานิเย ธมฺเม เทเสสฺสามิ ฯเปฯ กตเม จ ภิกฺขเว สตฺต อปริหานิยา ธมฺมา ยาวกีวญฺจ ภิกฺขเว ภิกฺขู น กมฺมารามา ภวิสฺสนฺติ น กมฺมารามตํ อนุยุตฺตา วุฑฺฒิเยว ภิกฺขเว ภิกฺขูนํ ปาฏิกงฺขา โน ปริหานิ ฯ ยาวกีวญฺจ ภิกฺขเว ภิกฺขู น ภสฺสารามา ภวิสฺสนฺติ ฯเปฯ น นิทฺทารามา ภวิสฺสนฺติ น สงฺคณิการามา ภวิสฺสนฺติ น ปาปีจฺฉา ภวิสฺสนฺติ น ปาปิกานํ อิจฺฉานํ วสํคตา น ปาปมิตฺตา ภวิสฺสนฺติ น ปาปสหายา น ปาปสมฺปวงฺกา น โอรมตฺตเกน วิเสสาธิคเมน อนฺตรา โวสานํ อาปชฺชิสฺสนฺติ วุฑฺฒิเยว ภิกฺขเว ภิกฺขูนํ ปาฏิกงฺขา โน ปริหานิ ฯ ยาวกีวญฺจ ภิกฺขเว อิเม สตฺต อปริหานิยา ธมฺมา ภิกฺขูสุ ฐสฺสนฺติ อิเมสุ จ สตฺตสุ อปริหานิเยสุ ธมฺเมสุ ภิกฺขู สนฺทิสฺสิสฺสนฺติ วุฑฺฒิเยว ภิกฺขเว ภิกฺขูนํ ปาฏิกงฺขา โน ปริหานีติ ฯ

[๒๓] สตฺต โว ภิกฺขเว อปริหานิเย ธมฺเม เทเสสฺสามิ ฯเปฯ กตเม จ ภิกฺขเว สตฺต อปริหานิยา ธมฺมา ยาวกีวญฺจ ภิกฺขเว ภิกฺขู สทฺธา ภวิสฺสนฺติ วุฑฺฒิเยว ภิกฺขเว ภิกฺขูนํ ปาฏิกงฺขา โน ปริหานิ ฯ ยาวกีวญฺจ ภิกฺขเว ภิกฺขู หิรีมนฺโต ภวิสฺสนฺติ ฯเปฯ โอตฺตปฺปีโน ภวิสฺสนฺติ พหุสฺสุตา ภวิสฺสนฺติ อารทฺธวิริยา ภวิสฺสนฺติ สตีมนฺโต ภวิสฺสนฺติ ปญฺญวนฺโต ภวิสฺสนฺติ วุฑฺฒิเยว ภิกฺขเว ภิกฺขูนํ ปาฏิกงฺขา โน ปริหานิ ฯ ยาวกีวญฺจ ภิกฺขเว อิเม สตฺต

อปริหานิยา ธมฺมา ภิกฺขูสุ ฐสฺสนฺติ อิเมสุ จ สตฺตสุ อปริหานิเยสุ ธมฺเมสุ ภิกฺขู สนฺทิสฺสิสฺสนฺติ วุฑฺฒิเยว ภิกฺขเว ภิกฺขูนํ ปาฏิกงฺขา โน ปริหานีติ ฯ

[๒๔] สตฺต โว ภิกฺขเว อปริหานิเย ธมฺเม เทเสสฺสามิ ฯเปฯ กตเมจ ภิกฺขเว สตฺต อปริหานิยา ธมฺมา ยาวกีวญฺจ ภิกฺขเว ภิกฺขู สติสมฺโพชฺฌงฺคํ ภาเวสฺสนฺติ วุฑฺฒิเยว ภิกฺขเว ภิกฺขูนํ ปาฏิกงฺขา โน ปริหานิ ฯ ยาวกีวญฺจ ภิกฺขเว ภิกฺขู ธมฺมวิจยสมฺโพชฺฌงฺคํ ภาเวสฺสนฺติ ฯเปฯ วิริยสมฺโพชฺฌงฺคํ ภาเวสฺสนฺติ ปีติสมฺโพชฺฌงฺคํ ภาเวสฺสนฺติ ปสฺสทฺธิสมฺโพชฺฌงฺคํ ภาเวสฺสนฺติ สมาธิสมฺโพชฺฌงฺคํ ภาเวสฺสนฺติ อุเปกฺขาสมฺโพชฺฌงฺคํ ภาเวสฺสนฺติ วุฑฺฒิเยว ภิกฺขเว ภิกฺขูนํ ปาฏิกงฺขา โน ปริหานิ ฯ ยาวกีวญฺจ ภิกฺขเว อิเม สตฺต อปริหานิยา ธมฺมา ภิกฺขูสุ ฐสฺสนฺติ อิเมสุ จ สตฺตสุ อปริหานิเยสุ ธมฺเมสุ ภิกฺขู สนฺทิสฺสิสฺสนฺติ วุฑฺฒิเยว ภิกฺขเว ภิกฺขูนํ ปาฏิกงฺขา โน ปริหานีติ ฯ

[๒๕] สตฺต โว ภิกฺขเว อปริหานิเย ธมฺเม เทเสสฺสามิ ฯเปฯ กตเม จ ภิกฺขเว สตฺต อปริหานิยา ธมฺมา ยาวกีวญฺจ ภิกฺขเว ภิกฺขู อนิจฺจสญฺญํ ภาเวสฺสนฺติ วุฑฺฒิเยว ภิกฺขเว ภิกฺขูนํ ปาฏิกงฺขา โน ปริหานิ ฯ ยาวกีวญฺจ ภิกฺขเว ภิกฺขู อนตฺตสญฺญํ ภาเวสฺสนฺติ ฯเปฯ อสุภสญฺญํ ภาเวสฺสนฺติ อาทีนวสญฺญํ ภาเวสฺสนฺติ ปหานสญฺญํ ภาเวสฺสนฺติ วิราคสญฺญํ ภาเวสฺสนฺติ นิโรธสญฺญํ ภาเวสฺ-

สนฺติ วุฑฺฒิเยว ภิกฺขเว ภิกฺขูนํ ปาฏิกงฺขา โน ปริหานิ ฯ
ยาวกีวญฺจ ภิกฺขเว อิเม สตฺต อปริหานิยา ธมฺมา ภิกฺขูสุ ฐสฺสนฺติ
อิเมสุ จ สตฺตสุ อปริหานิเยสุ ธมฺเมสุ ภิกฺขู สนฺทิสฺสิสฺสนฺติ วุฑ-
ฺฒิเยว ภิกฺขเว ภิกฺขูนํ ปาฏิกงฺขา โน ปริหานีติ ฯ

[๒๖] สตฺติเม ภิกฺขเว ธมฺมา เสขสฺส ภิกฺขุโน ปริหานาย
สංวตฺตนฺติ กตเม สตฺต กมฺมารามตา ภสฺสารามตา นิทฺ-
ทารามตา สงฺคณิการามตา อินฺทฺริเยสุ อคุตฺตทฺวารตา โภชเน
อมตฺตญฺญุตา สนฺติ โข ปน สงฺเฆ สงฺฆกรณียานิ ตตฺร ภิกฺขุ
น อิติ ปฏิสญฺจิกฺขติ สนฺติ โข ปน สงฺเฆ เถรา รตฺตญฺญู
จิรปพฺพชิตา ภารวาหิโน เต เตน ปญฺญายิสฺสนฺตีติ อตฺตนา โว โยคํ
อาปชฺชติ อิเม โข ภิกฺขเว สตฺต ธมฺมา เสขสฺส ภิกฺขุโน ปริ-
หานาย สංวตฺตนฺตีติ ฯ สตฺติเม ภิกฺขเว ธมฺมา เสขสฺส ภิกฺขุโน
อปริหานาย สංวตฺตนฺติ กตเม สตฺต น กมฺมารามตา น
ภสฺสารามตา น นิทฺทารามตา น สงฺคณิการามตา อินฺทฺ-
ริเยสุ คุตฺตทฺวารตา โภชเน มตฺตญฺญุตา สนฺติ โข ปน สงฺเฆ
สงฺฆกรณียานิ ตตฺร ภิกฺขุ อิติ ปฏิสญฺจิกฺขติ สนฺติ โข ปน
สงฺเฆ เถรา รตฺตญฺญู จิรปพฺพชิตา ภารวาหิโน เต เตน ปญฺญายิสฺ-
สนฺตีติ อตฺตนา น โว โยคํ อาปชฺชติ อิเม โข ภิกฺขเว สตฺต
ธมฺมา เสขสฺส ภิกฺขุโน อปริหานาย สංวตฺตนฺตีติ ฯ

[๒๗] สตฺติเม ภิกฺขเว ธมฺมา อุปาสกสฺส ปริหานาย สංวตฺ-

ตนฺติ กตเม สตฺต ภิกฺขุทสฺสนํ หาเปติ สทฺธมฺมสฺสวนํ ปมชฺชติ อธิสีเล น สิกฺขติ อปฺปสาทพหุโล โหติ ภิกฺขูสุ เถเรสุ เจว นเวสุ จ มชฺฌิเมสุ จ อุปารมฺภจิตฺโต ธมฺมํ สุณาติ วนฺทเคเวสี อิโต พหิทฺธา ทกฺขิเณยฺยํ คเวสติ ตตฺถ จ ปุพฺพการํ กโรติ อิเม โข ภิกฺขเว สตฺต ธมฺมา อุปาสกสฺส ปริหานาย สංวตฺตนฺติ ฯ สตฺติเม ภิกฺขเว ธมฺมา อุปาสกสฺส อปริหานาย สංวตฺตนฺติ กตเม สตฺต ภิกฺขุทสฺสนํ น หาเปติ สทฺธมฺมสฺสวนํ นปฺปมชฺชติ อธิสีเล สิกฺขติ ปสาทพหุโล โหติ ภิกฺขูสุ เถเรสุ เจว นเวสุ จ มชฺฌิเมสุ จ อนุปารมฺภจิตฺโต ธมฺมํ สุณาติ น วนฺทเคเวสี น อิโต พหิทฺธา ทกฺขิเณยฺยํ คเวสติ อิธ จ ปุพฺพการํ กโรติ อิเม โข ภิกฺขเว สตฺต ธมฺมา อุปาสกสฺส อปริหานาย สංวตฺตนฺตีติ ฯ

ทสฺสนํ ภาวิตตฺตานํ โย หาเปติ อุปาสโก
สวนญฺจ อริยธมฺมานํ อธิสีเล น สิกฺขติ
อปฺปสาโท จ ภิกฺขูสุ ภิยฺโย ภิยฺโย ปวฑฺฒติ
อุปารมฺภจิตฺโต จ สทฺธมฺมํ โสตุมิจฺฉติ
อิโต จ พหิทฺธา อญฺญํ ทกฺขิเณยฺยํ คเวสติ
ตตฺเถว จ ปุพฺพการํ โย กโรติ อุปาสโก
เอเต โข ปริหานิเย สตฺต ธมฺเม สุเทสิเต
อุปาสโก เสวมาโน สทฺธมฺมา ปริหายติ ฯ

ทสฺสนํ ภาวิตตฺตานํ โย น หาเปติ อุปาสโก
สวนญฺจ อริยธมฺมานํ อธิจิตฺเต จ สิกฺขติ
ปสาโท จสฺส ภิกฺขูสุ ภิยฺโย ภิยฺโย ปวฑฺฒติ
อนุปารมฺภจิตฺโต จ สทฺธมฺมํ โสตุมิจฺฉติ
น อิโต พหิทฺธา อญฺญํ ทกฺขิเณยฺยํ คเวสติ
อิเธว จ ปุพฺพการํ โย กโรติ อุปาสโก
เยเต โข อปริหานิเย สตฺต ธมฺเม สุเทสิเต
อุปาสโก เสวมาโน สทฺธมฺมา น จ หายตีติ ฯ

[๒๘] สตฺติมา ภิกฺขเว อุปาสกสฺส วิปตฺติโย สตฺติมา ภิกฺขเว อุปาสกสฺส สมฺปทา สตฺติเม ภิกฺขเว อุปาสกสฺส อสมฺภวา สตฺติเม ภิกฺขเว อุปาสกสฺส สมฺภวา กตเม สตฺต ภิกฺขูทสฺสนํ น หาเปติ สทฺธมฺมสฺสวนํ นปฺปมชฺชติ อธิจิตฺเต สิกฺขติ ปสาทพหุโล โหติ ภิกฺขูสุ เถเรสุ เจว นเวสุ จ มชฺฌิเมสุ จ อนุปารมฺภจิตฺโต ธมฺมํ สุณาติ น รนฺธคเวสี น อิโต พหิทฺธา ทกฺขิเณยฺยं คเวสติ อิธ จ ปุพฺพการํ กโรติ อิเม โข ภิกฺขเว สตฺต อุปาสกสฺส สมฺภวาติ ฯ

ทสฺสนํ ภาวิตตฺตานํ โย หาเปติ อุปาสโก
สวนญฺจ อริยธมฺมานํ อธิจิตฺเต น สิกฺขติ
อปฺปสาโท จ ภิกฺขูสุ ภิยฺโย ภิยฺโย ปวฑฺฒติ
อุปารมฺภจิตฺโต จ สทฺธมฺมํ โสตุมิจฺฉติ

อิโต จ พหิทฺธา อญฺญํ ทกฺขิเณยฺยํ คเวสติ
ตตฺเถว จ ปุพฺพการํ โย กโรติ อุปาสโก
เอเต โข ปริหานิเย สตฺต ธมฺเม สุเทสิเต
อุปาสโก เสวมาโน สทฺธมฺมา ปริหายติ ฯ
ทสฺสนํ ภาวิตตฺตานํ โย น หาเปติ อุปาสโก
สวนญฺจ อริยธมฺมานํ อธิจิตฺเต จ สิกฺขติ
ปสาโท จสฺส ภิกฺขูสุ ภิยฺโย ภิยฺโย ปวฑฺฒติ
อนุปารมฺภจิตฺโต จ สทฺธมฺมํ โสตุมิจฺฉติ
น อิโต พหิทฺธา อญฺญํ ทกฺขิเณยฺยํ คเวสติ
อิเธว จ ปุพฺพการํ โย กโรติ อุปาสโก
เอเต โข อปริหานิเย สตฺต ธมฺเม สุเทสิเต
อุปาสโก เสวมาโน สทฺธมฺมา น จ หายตีติ ฯ

วชฺชีวคฺโค ตติโย ฯ

ตสฺสุทฺทานํ

สารนฺทโท วสฺสกาโร ภิกฺขุ กมฺมญฺจ สทฺธิยํ
โพธิยสญฺญี เสโข จ หานิ วิปตฺติยสมฺภโวติ ฯ

เทวตาวคฺโค จตุตฺโถ

[๒๙] อถโข อญฺญตรา เทวตา อภิกฺกนฺตาย รตฺติยา อภิกฺกนฺตวณฺณา เกวลกปฺปํ เชตวนํ โอภาเสตฺวา เยน ภควา เตนุปสงฺ-

กมิ อุปสงฺกมิตฺวา ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา เอกมนฺตํ อฏฺฐาสิ เอกมนฺตํ ฐิตา โข สา เทวตา ภควนฺตํ เอตทโวจ สตฺติเม ภนฺเต ธมฺมา ภิกฺขุโน อปริหานาย สංวตฺตนฺติ กตเม สตฺต สตฺตุการวตา ธมฺมการวตา สงฺฆการวตา สิกฺขาการวตา สมาธิการวตา อปฺปมาทการวตา ปฏิสนฺถารการวตา อิเม โข ภนฺเต สตฺต ธมฺมา ภิกฺขุโน อปริหานาย สංวตฺตนฺตีติ อิทมโวจ สา เทวตา สมนุญฺโญ สตฺถา อโหสิ ฯ อถโข สา เทวตา สมนุญฺโญ เม สตฺถาติ ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา ปทกฺขิณํ กตฺวา ตตฺเถวนฺตรธายิ ฯ อถโข ภควา ตสฺสา รตฺติยา อจฺจเยน ภิกฺขู อามนฺเตสิ อิมํ ภิกฺขเว รตฺตึ อญฺญตรา เทวตา อภิกฺกนฺตาย รตฺติยา อภิกฺกนฺตวณฺณา เกวลกปฺปํ เชตวนํ โอภาเสตฺวา เยนาหํ เตนุปสงฺกมิ อุปสงฺกมิตฺวา มं อภิวาเทตฺวา เอกมนฺตं อฏฺฐาสิ เอกมนฺตं ฐิตา โข ภิกฺขเว สา เทวตา มं เอตทโวจ สตฺติเม ภนฺเต ธมฺมา ภิกฺขุโน อปริหานาย สංวตฺตนฺติ กตเม สตฺต สตฺตุการวตา ธมฺมการวตา สงฺฆการวตา สิกฺขาการวตา สมาธิการวตา อปฺปมาทการวตา ปฏิสนฺถารการวตา อิเม โข ภนฺเต สตฺต ธมฺมา ภิกฺขุโน อปริหานาย สංวตฺตนฺตีติ อิทมโวจ ภิกฺขเว สา เทวตา อิทं วตฺวา มं อภิวาเทตฺวา ปทกฺขิณํ กตฺวา ตตฺเถวนฺตรธายีติ ฯ

สตฺตุกรุ ธมฺมกรุ สංเฆ จ ติพฺพการโว
สมาธิกรุ ยาตายี สิกฺขาย ติพฺพการโว

อปฺปมาทครุ ภิกฺขุ ปฏิสนฺถารคารโว
อภพฺโพ ปริหานาย นิพฺพานสฺเสว สนฺติเกติ ฯ

[๓๐] อิมํ ภิกฺขเว รตฺตึ อญฺญตรา เทวตา อภิกฺกนฺตาย รตฺติยา อภิกฺกนฺตวณฺณา เกวลกปฺปํ เชตวนํ โอภาเสตฺวา เยนาหํ เตนุปสงฺกมิ อุปสงฺกมิตฺวา มํ อภิวาเทตฺวา เอกมนฺตํ อฏฺฐาสิ เอกมนฺตํ ฐิตา โข ภิกฺขเว สา เทวตา มํ เอตทโวจ สตฺติเม ภนฺเต ธมฺมา ภิกฺขุโน อปริหานาย สංวตฺตนฺติ กตเม สตฺต สตฺถุคารวตา ธมฺมคารวตา สงฺฆคารวตา สิกฺขาคารวตา สมาธิคารวตา หิรีคารวตา โอตฺตปฺปคารวตา อิเม โข ภนฺเต สตฺต ธมฺมา ภิกฺขุโน อปริหานาย สංวตฺตนฺตีติ อิทมโวจ ภิกฺขเว สา เทวตา อิทं วตฺวา มं อภิวาเทตฺวา ปทกฺขิณं กตฺวา ตตฺเถวนฺตรธายีติ ฯ

สตฺถุครุ ธมฺมครุ สंเฆ จ ติพฺพคารโว
สมาธิครุ อาตาปี สิกฺขาย ติพฺพคารโว
หิรีโอตฺตปฺปสมฺปนฺโน สปฺปติสฺโส สคารโว
อภพฺโพ ปริหานาย นิพฺพานสฺเสว สนฺติเกติ ฯ

[๓๑] อิมํ ภิกฺขเว รตฺตึ อญฺญตรา เทวตา ฯ เป ฯ มं เอตทโวจ สตฺติเม ภนฺเต ธมฺมา ภิกฺขุโน อปริหานาย สංวตฺตนฺติ กตเม สตฺต สตฺถุคารวตา ธมฺมคารวตา สงฺฆคารวตา สิกฺขาคารวตา สมาธิคารวตา โสวจสฺสตา กลฺยาณมิตฺตตา อิเม โข ภนฺเต สตฺต ธมฺมา ภิกฺขุโน อปริหานาย สංวตฺตนฺตีติ อิทมโวจ

ภิกฺขเว สา เทวตา อิทำ วตฺวา มำ อภิวาเทตฺวา ปทกฺขิณำ กตฺวา ตตฺเถวนฺตรธายีติ ฯ

สตฺถุครุ ธมฺมครุ สำเฆ จ ติพฺพคารโว
สมาธิครุ อาตาปี สิกฺขาย ติพฺพคารโว
กลฺยาณมิตฺโต สุวโจ สปฺปติสฺโส สคารโว
อภพฺโพ ปริหานาย นิพฺพานสฺเสว สนฺติเกติ ฯ

[๓๒] อิมำ ภิกฺขเว รตฺตึ อญฺญตรา ฯ เป ฯ มำ เอตทโวจ สตฺติเม ภนฺเต ธมฺมา ภิกฺขุโน อปริหานาย สำวตฺตนฺติ กตเม สตฺต สตฺถุคารวตา ธมฺมคารวตา สงฺฆคารวตา สิกฺขาคารวตา สมาธิคารวตา โสวจสฺสตา กลฺยาณมิตฺตตา อิเม โข ภนฺเต สตฺต ธมฺมา ภิกฺขุโน อปริหานาย สำวตฺตนฺตีติ อิทมโวจ ภิกฺขเว สา เทวตา อิทำ วตฺวา มำ อภิวาเทตฺวา ปทกฺขิณำ กตฺวา ตตฺเถวนฺตรธายีติ ฯ เอวำ วุตฺเต อายสฺมา สาริปุตฺโต ภควนฺตำ เอตทโวจ อิมสฺส โข ปน ภนฺเต ภควา สงฺขิตฺเตน ภาสิตสฺส เอวำ วิตฺถาเรน อตฺถำ อาชานามิ อิธ ภนฺเต ภิกฺขุ อตฺตนา จ สตฺถุคารโว โหติ สตฺถุคารวตาย จ วณฺณวาที เย จปเนเต ภิกฺขู น สตฺถุคารวา เต จ สตฺถุคารวตาย สมาทเปติ เย จปเนเต ภิกฺขู สตฺถุคารวา เตสญฺจ วณฺณำ ภณติ ภูตำ ตจฺฉำ กาเลน อตฺตนา จ ธมฺมคารโว โหติ ฯ เป ฯ สงฺฆคารโว โหติ สิกฺขาคารโว โหติ สมาธิคารโว โหติ สุวโจ โหติ กลฺยาณมิตฺโต โหติ กลฺยาณมิตฺตตาย

จ วณฺณวาที เย จญฺเญ ภิกฺขู น กลฺยาณมิตฺตา เต จ กลฺยาณมิตฺตตาย สมาทเปติ เย จญฺเญ ภิกฺขู กลฺยาณมิตฺตา เตสญฺจ วณฺณํ ภณติ ภูตํ ตจฺฉํ กาเลน อิมสฺส โข อหํ ภนฺเต ภควตา สงฺขิตฺเตน ภาสิตสฺส เอวํ วิตฺถาเรน อตฺถํ อาชานามีติ ฯ สาธุ สาธุ สาริปุตฺต สาธุ โข ตฺวํ สาริปุตฺต อิมสฺส มยา สงฺขิตฺเตน ภาสิตสฺส เอวํ วิตฺถาเรน อตฺถํ อาชานาสิ อิธ สาริปุตฺต ภิกฺขุ อตฺตนา จ สตฺถุคารโว โหติ สตฺถุคารวตาย จ วณฺณวาที เย จญฺเญ ภิกฺขู น สตฺถุคารวา เต จ สตฺถุคารวตาย สมาทเปติ เย จญฺเญ ภิกฺขู สตฺถุคารวา เตสญฺจ วณฺณํ ภณติ ภูตํ ตจฺฉํ กาเลน อตฺตนา จ ธมฺมคารโว โหติ ฯ เป ฯ สงฺฆคารโว โหติ สิกฺขาคารโว โหติ สมาธิคารโว โหติ สุวโจ โหติ กลฺยาณมิตฺโต โหติ กลฺยาณมิตฺตตาย จ วณฺณวาที เย จญฺเญ ภิกฺขู น กลฺยาณมิตฺตา เต จ กลฺยาณมิตฺตตาย สมาทเปติ เย จญฺเญ ภิกฺขู กลฺยาณมิตฺตา เตสญฺจ วณฺณํ ภณติ ภูตํ ตจฺฉํ กาเลน อิมสฺส โข สาริปุตฺต มยา สงฺขิตฺเตน ภาสิตสฺส เอวํ วิตฺถาเรน อตฺโถ ทฏฺฐพฺโพติ ฯ

[๓๓] สตฺตหิ ภิกฺขเว องฺเคหิ สมนฺนาคโต มิตฺโต เสวิตพฺโพ ฯ กตเมหิ สตฺตหิ ทุทฺททํ ททาติ ทุกฺกรํ กโรติ ทุกฺขมํ ขมติ คุยฺหมสฺส อาวิกโรติ คุยฺหมสฺส ปริคูหติ อาปทาสุ น ชหติ อิเณน นาติมญฺญติ ฯ อิเมหิ โข ภิกฺขเว สตฺตหงฺเคหิ สมนฺนาคโต มิตฺโต

เสวิตพฺโพติ ฯ

ทุทฺททำ ททติ จิตฺตำ ทุกฺกรญฺจาปี กุพฺพติ
อโถปีสฺส ทุรุตฺตานิ ขมติ ทุกฺขมานิปี
คุยฺหมสฺส จ อกฺขาติ คุยฺหสฺส ปริคูหติ
อาปทาสุ น ชหาติ ถิเณน นาติมญฺญติ
ยสฺมิ เอตานิ ฐานานิ สพฺพิชฺชนฺติ ปุคฺคเล
โส มิตฺโต มิตฺตกาเมน ภชิตพฺโพ ตถาวิโธติ ฯ

[๓๔] สตฺตหิ ภิกฺขเว ธมฺเมหิ สมนฺนาคโต ภิกฺขุ มิตฺโต เสวิตพฺโพ ภชิตพฺโพ ปยิรุปาสิตพฺโพ อปี ปนุชฺชมาเนนปี ฯ กตเมหิ สตฺตหิ ปิโย จ โหติ มนาโป จ ครุ จ ภาวนีโย จ วตฺตา จ วจนกฺขโม จ คมฺภีรญฺจ กถำ กตฺตา โหติ โน จ อฏฺฐาเน นิโยเชติ ฯ อิเมหิ โข ภิกฺขเว สตฺตหิ ธมฺเมหิ สมนฺนาคโต ภิกฺขุ มิตฺโต เสวิตพฺโพ ภชิตพฺโพ ปยิรุปาสิตพฺโพ อปี ปนุชฺชมาเนนปีติ ฯ

ปิโย จ ครุ ภาวนีโย วตฺตา จ วจนกฺขโม
คมฺภีรญฺจ กถำ กตฺตา โน จฏฺฐาเน นิโยชเย
ยสฺมิ เอตานิ ฐานานิ สพฺพิชฺชนฺติ ปุคฺคเล
โส มิตฺโต มิตฺตกาเมน อตฺถกามานุกมฺปโก
อปี นาสิยมาเนน ภชิตพฺโพ ตถาวิโธติ ฯ

[๓๕] สตฺตหิ ภิกฺขเว ธมฺเมหิ สมนฺนาคโต ภิกฺขุ นจิรสฺเสว

จตสฺโส ปฏิสมฺภิทา สยं อภิญฺญา สจฺฉิกตฺวา อุปสมฺปชฺช วิหเรยฺย ฯ กตเมหิ จตูหิ อิธ ภิกฺขเว ภิกฺขุ ยิทมฺเม เจตโส ถินมิทฺธนฺติ ยถาภูตं ปชานาติ อชฺฌตฺตं สงฺขิตฺตं วา จิตฺตं อชฺฌตฺตं เม สงฺขิตฺตं จิตฺตนฺติ ยถาภูตं ปชานาติ พหิทฺธา วิกฺขิตฺตं วา จิตฺตं พหิทฺธา เม วิกฺขิตฺตं จิตฺตนฺติ ยถาภูตं ปชานาติ ตสฺส วิทิตา เวทนา อุปฺปชฺชนฺติ วิทิตา อุปฏฺฐหนฺติ วิทิตา อพฺภตฺถं คจฺฉนฺติ วิทิตา สญฺญา อุปฺปชฺชนฺติ วิทิตา อุปฏฺฐหนฺติ วิทิตา อพฺภตฺถं คจฺฉนฺติ วิทิตา วิตกฺกา อุปฺปชฺชนฺติ วิทิตา อุปฏฺฐหนฺติ วิทิตา อพฺภตฺถं คจฺฉนฺติ สปฺปายาสปฺปายเยสุ โข ปนสฺส ธมฺเมสุ หีนปฺปณีเตสุ กณฺหสุกฺกสปฺปฏิภาเคสุ นิมิตฺตं สุคฺคหิตं โหติ สุมนสิกตं สูปธาริตं สุปฺปฏิวิทฺธं ปญฺญาย ฯ อิเมหิ โข ภิกฺขเว จตูหิ ธมฺเมหิ สมนฺนาคโต ภิกฺขุ นจิรสฺเสว จตสฺโส ปฏิสมฺภิทา สยं อภิญฺญา สจฺฉิกตฺวา อุปสมฺปชฺช วิหเรยฺยาติ ฯ

[๓๖] จตูหิ ภิกฺขเว ธมฺเมหิ สมนฺนาคโต สาริปุตฺโต จตสฺโส ปฏิสมฺภิทา สยं อภิญฺญา สจฺฉิกตฺวา อุปสมฺปชฺช วิหรติ ฯ กตเมหิ จตูหิ อิธ ภิกฺขเว สาริปุตฺโต อิทมฺเม เจตโส ถินมิทฺธนฺติ ยถาภูตं ปชานาติ อชฺฌตฺตं สงฺขิตฺตं วา จิตฺตं อชฺฌตฺตं เม สงฺขิตฺตं จิตฺตนฺติ ยถาภูตं ปชานาติ พหิทฺธา วา วิกฺขิตฺตं จิตฺตं พหิทฺธา เม วิกฺขิตฺตं จิตฺตนฺติ ยถาภูตं ปชานาติ ตสฺส วิทิตา เวทนา อุปฺปชฺชนฺติ วิทิตา อุปฏฺฐหนฺติ วิทิตา อพฺภตฺถं คจฺฉนฺติ

วิทิตา สญฺญา อุปฺปชฺชนฺติ วิทิตา อุปฏฺฐหนฺติ วิทิตา อพฺภตฺถํ คจฺฉนฺติ วิทิตา วิตกฺกา อุปฺปชฺชนฺติ วิทิตา อุปฏฺฐหนฺติ วิทิตา อพฺภตฺถํ คจฺฉนฺติ สปฺปายาสปฺปาเยสุ โข ปนสฺส ธมฺเมสุ หีนปฺปณีเตสุ กณฺหสุกฺกสปฺปฏิภาเคสุ จิตฺตํ สุคฺคหิตํ สุมนสิกตํ สูปธาริตํ สุปฺปฏิวิทฺธํ ปญฺญาย ฯ อิเมหิ โข ภิกฺขเว สตฺตหิ ธมฺเมหิ สมนฺนาคโต สาริปุตฺโต จตสฺโส ปฏิสมฺภิทา สยं อภิญฺญา สจฺฉิกตฺวา อุปสมฺปชฺช วิหรตีติ ฯ

[๓๗] สตฺตหิ ภิกฺขเว ธมฺเมหิ สมนฺนาคโต ภิกฺขุ จิตฺตํ วเส วตฺเตติ โน จ ภิกฺขุ จิตฺตสฺส วเสน วตฺตติ ฯ กตเมหิ สตฺตหิ อิธ ภิกฺขเว ภิกฺขุ สมาธิกุสโล โหติ สมาธิสฺส สมาปตฺติกุสโล โหติ สมาธิสฺส ฐิติกุสโล โหติ สมาธิสฺส วุฏฺฐานกุสโล โหติ สมาธิสฺส กลฺลิตกุสโล โหติ สมาธิสฺส โคจรกุสโล โหติ สมาธิสฺส อภินิหารกุสโล โหติ ฯ อิเมหิ โข ภิกฺขเว สตฺตหิ ธมฺเมหิ สมนฺนาคโต ภิกฺขุ จิตฺตํ วเส วตฺเตติ โน จ ภิกฺขุ จิตฺตสฺส วเสน วตฺตตีติ ฯ

[๓๘] สตฺตหิ ภิกฺขเว ธมฺเมหิ สมนฺนาคโต สาริปุตฺโต จิตฺตํ วเส วตฺเตติ โน จ สาริปุตฺโต จิตฺตสฺส วเสน วตฺตติ ฯ กตเมหิ สตฺตหิ อิธ ภิกฺขเว สาริปุตฺโต สมาธิกุสโล สมาธิสฺส สมาปตฺติกุสโล สมาธิสฺส ฐิติกุสโล สมาธิสฺส วุฏฺฐานกุสโล สมาธิสฺส กลฺลิตกุสโล สมาธิสฺส โคจรกุสโล สมาธิสฺส อภินิหารกุสโล อิเมหิ โข

ภิกฺขเว สตฺตหิ ธมฺเมหิ สมนฺนาคโต สาริปุตฺโต จิตฺตํ วเส วตฺเตติ โน จ สาริปุตฺโต จิตฺตสฺส วเสน วตฺตตีติ ฯ

[๓๙] อถโข อายสฺมา สาริปุตฺโต ปุพฺพณฺหสมยํ นิวาเสตฺวา ปตฺตจีวรมาทาย สาวตฺถิ ปิณฺฑาย ปาวิสิ ฯ อถโข อายสฺมโต สาริปุตฺตสฺส เอตทโหสิ อติปฺปโค โข ตาว สาวตฺถิยํ ปิณฺฑาย จริตุ ยนฺนูนาหํ เยน อญฺญติตฺถิยานํ ปริพฺพาชกานํ อาราโม เตนุปสงฺกเมยฺยนฺติ ฯ อถโข อายสฺมา สาริปุตฺโต เยน อญฺญติตฺถิยานํ ปริพฺพาชกานํ อาราโม เตนุปสงฺกมิ อุปสงฺกมิตฺวา เตหิ อญฺญติตฺถิเยหิ ปริพฺพาชเกหิ สทฺธิ สมฺโมทิ สมฺโมทนียํ กถํ สาราณียํ วีติสาเรตฺวา เอกมนฺตํ นิสีทิ ฯ เตน โข ปน สมเยน เตสํ อญฺญติตฺถิยานํ ปริพฺพาชกานํ สนฺนิสินฺนานํ อยมนฺตรากถา อุทปาทิ โย หิ โกจิ อาวุโส ทฺวาทส วสฺสานิ ปริปุณฺณํ ปริสุทฺธํ พฺรหฺมจริยํ จรติ นิทฺทโส ภิกฺขูติ อลํ วจนายาติ ฯ อถโข อายสฺมา สาริปุตฺโต เตสํ อญฺญติตฺถิยานํ ปริพฺพาชกานํ ภาสิตํ เนว อภินนฺทิ นปฺปฏิกฺโกสิ อนภินนฺทิตฺวา อปฺปฏิกฺโกสิตฺวา อุฏฺฐายาสนา ปกฺกามิ ภควโต สนฺติเก เอตสฺส ภาสิตสฺส อตฺถํ อาชานิสฺสามีติ ฯ อถโข อายสฺมา สาริปุตฺโต สาวตฺถิยํ ปิณฺฑาย จริตฺวา ปจฺฉาภตฺตํ ปิณฺฑปาตปฏิกฺกนฺโต เยน ภควา เตนุปสงฺกมิ อุปสงฺกมิตฺวา ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา เอกมนฺตํ นิสีทิ เอกมนฺตํ นิสินฺโน โข อายสฺมา สาริปุตฺโต ภควนฺตํ เอตทโวจ อิธาหํ ภนฺเต ปุพฺพณฺ-

หสฺมยํ นิวาเสตฺวา ปตฺตจีวรมาทาย สาวตฺถึ ปิณฺฑาย ปาวิสิ ตสฺส มยฺหํ ภนฺเต เอตทโหสิ อติปฺปโค โข ตาว สาวตฺถิยํ ปิณฺฑาย จริตุ ยนฺนูนาหํ เยน อญฺญติตฺถิยานํ ปริพฺพาชกานํ อาราโม เตนุปสงฺกเมยฺยนฺติ อถชฺวาหํ ภนฺเต เยน อญฺญติตฺถิยานํ ปริพฺพาชกานํ อาราโม เตนุปสงฺกมิ๋ อุปสงฺกมิตฺวา เตหิ อญฺญติตฺถิเยหิ ปริพฺพาชเกหิ สทฺธิ์ สมฺโมทิ์ สมฺโมทนีย์ กถ์ สาราณีย์ วีติสาเรตฺวา เอกมนฺตํ นิสีทิ์ เตน โข ปน ภนฺเต สมเยน เตสํ อญฺญติตฺถิยานํ ปริพฺพาชกานํ สนฺนิสินฺนานํ สนฺนิปติตานํ อยมนฺตรากถา อุทปาทิ โย หิ โกจิ อาวุโส ทฺวาทส วสฺสานิ ปริปุณฺณ์ ปริสุทฺธ์ พฺรหฺมจริย์ จรติ นิทฺทโส ภิกฺขูติ อล์ วจนายาติ อถชฺวาหํ ภนฺเต เตส์ อญฺญติตฺถิยานํ ปริพฺพาชกานํ ภาสิต์ เนว อภินนฺทิ์ นปฺปฏิกฺโกสิ์ อนภินนฺทิตฺวา อปฺปฏิกฺโกสิตฺวา อุฏฺฐายาสนา ปกฺกามิ์ ภควโต สนฺติเก เอตสฺส ภาสิตสฺส อตฺถ์ อาชานิสฺสามีติ สกฺกา นุ โข ภนฺเต อิมสฺมิ์ ธมฺมวินเย เกวล์ วสฺสคณนมตฺเตน นิทฺทโส ภิกฺขุ ปญฺญาเปตุนฺติ ฯ น โข สาริปุตฺต สกฺกา อิมสฺมิ์ ธมฺมวินเย เกวล์ วสฺสคณนมตฺเตน นิทฺทโส ภิกฺขุ ปญฺญาเปตุ์ สตฺต โข อิมานิ สาริปุตฺต นิทฺทสวตฺถูนิ มยา สย์ อภิญฺญา สจฺฉิกตฺวา ปเวทิตานิ กตมานิ สตฺต อิธ สาริปุตฺต ภิกฺขุ สิกฺขาสมาทาเน ติพฺพจฺฉนฺโท โหติ อายติญฺจ สิกฺขาสมาทาเน อธิคตเปโม ธมฺมนิสนฺติยา ติพฺพจฺฉนฺโท โหติ อายติญฺจ ธมฺม-

นิสนฺติยา อธิคตเปโม อิจฺฉาวินเย ติพฺพจฺฉนฺโท โหติ อายติญฺจ อิจฺฉาวินเย อธิคตเปโม ปฏิสลฺลาเน ติพฺพจฺฉนฺโท โหติ อายติญฺจ ปฏิสลฺลาเน อธิคตเปโม วิริยารมฺเภ ติพฺพจฺฉนฺโท โหติ อายติญฺจ วิริยารมฺเภ อธิคตเปโม สติเนปกฺเก ติพฺพจฺฉนฺโท โหติ อายติญฺจ สติเนปกฺเก อธิคตเปโม ทิฏฺฐิปฏิเวเธ ติพฺพจฺฉนฺโท โหติ อายติญฺจ ทิฏฺฐิปฏิเวเธ อธิคตเปโม อิมานิ โข สาริปุตฺต สตฺต นิทฺทสวตฺถูนิ มยา สยं อภิญฺญา สจฺฉิกตฺวา ปเวทิตานิ อิเมหิ โข สาริปุตฺต สตฺตหิ นิทฺทสวตฺถูหิ สมนฺนาคโต ภิกฺขุ ทฺวาทส วสฺสานิ ปริปุณฺณं ปริสุทฺธं พฺรหฺมจริยं จรติ นิทฺทโส ภิกฺขูติ อลं วจนาย จตุวีสติ เจปิ วสฺสานิ ปริปุณฺณं ปริสุทฺธं พฺรหฺมจริยं จรติ นิทฺทโส ภิกฺขูติ อลं วจนาย ฉตฺติงสติ เจปิ วสฺสานิ ปริปุณฺณं ปริสุทฺธं พฺรหฺมจริยं จรติ นิทฺทโส ภิกฺขูติ อลं วจนาย อฏฺฐจตฺตาฬีสญฺเจปิ วสฺสานิ ปริปุณฺณं ปริสุทฺธं พฺรหฺมจริยं จรติ นิทฺทโส ภิกฺขูติ อลं วจนายาติ ฯ

[๕๐] เอกं สมยं ภควา โกสมฺพิยं วิหรติ โฆสิตาราเม ฯ อถโข อายสฺมา อานนฺโท ปุพฺพณฺหสมยं นิวาเสตฺวา ปตฺตจีวรมาทาย โกสมฺพึ ปิณฺฑาย ปาวิสิ ฯ อถโข อายสฺมโต อานนฺทสฺส เอตทโหสิ อติปฺปโค โข ตาว โกสมฺพิยं ปิณฺฑาย จริตุं ยนฺนูนาหं เยน อญฺญติตฺถิยานं ปริพฺพาชกานं อาราโม เตนุปสงฺกเมยฺยนฺติ ฯ อถโข อายสฺมา อานนฺโท เยน อญฺญติตฺถิยานं ปริพฺพาชกานं อาราโม

เตนุปสงฺกมิ อุปสงฺกมิตฺวา เตหิ อญฺเญติตฺถิเยหิ ปริพฺพาชเกหิ สทฺธึ สมฺโมทิ สมฺโมทนียํ กถํ สาราณียํ วีติสาเรตฺวา เอกมนฺตํ นิสีทิ ฯ เตน โข ปน สมเยน เตสํ อญฺเญติตฺถิยานํ ปริพฺพาชกานํ สนฺนิสินฺนานํ สนฺนิปติตานํ อยมนฺตรากถา อุทปาทิ โย หิ โกจิ อาวุโส ทฺวาทส วสฺสานิ ปริปุณฺณํ ปริสุทฺธํ พฺรหฺมจริยํ จรติ นิทฺทโส ภิกฺขูติ อลํ วจนายาติ ฯ อถโข อายสฺมา อานนฺโท เตสํ อญฺเญติตฺถิยานํ ปริพฺพาชกานํ ภาสิตํ เนว อภินนฺทิ นปฺปฏิกฺโกสิ อนภินนฺทิตฺวา อปฺปฏิกฺโกสิตฺวา อุฏฺฐายาสนา ปกฺกามิ ภควโต สนฺติเก เอตสฺส ภาสิตสฺส อตฺถํ ยาชานิสฺสามีติ อถโข อายสฺมา อานนฺโท โกสมฺพิยํ ปิณฺฑาย จริตฺวา ปจฺฉาภตฺตํ ปิณฺฑปาตปฏิกฺกนฺโต เยน ภควา เตนุปสงฺกมิ อุปสงฺกมิตฺวา ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา เอกมนฺตํ นิสีทิ เอกมนฺตํ นิสินฺโน โข อายสฺมา อานนฺโท ภควนฺตํ เอตทโวจ อิธาหํ ภนฺเต ปุพฺพณฺหสมยํ นิวาเสตฺวา ปตฺตจีวรมาทาย โกสมฺพึ ปิณฺฑาย ปาวิสึ ตสฺส มยฺหํ ภนฺเต เอตทโหสิ อติปฺปโค โข ตาว โกสมฺพิยํ ปิณฺฑาย จริตุํ ยนฺนูนาหํ เยน อญฺญติตฺถิยานํ ปริพฺพาชกานํ อารามโม เตนุปสงฺกเมยฺยนฺติ อถ ขฺวาหํ ภนฺเต เยน อญฺญติตฺถิยานํ ปริพฺพาชกานํ อารามโม เตนุปสงฺกมึ อุปสงฺกมิตฺวา เตหิ อญฺเญติตฺถิเยหิ ปริพฺพาชเกหิ สทฺธึ สมฺโมทึ สมฺโมทนียํ กถํ สาราณียํ วีติสาเรตฺวา เอกมนฺตํ นิสีทึ เตน โข ปน ภนฺเต สมเยน เตสํ อญฺเญติตฺถิยานํ ปริพฺ-

พาชกานำ สนฺนิสินฺนานำ สนฺนิปติตานำ อยมนฺตรากถา อุทปาทิ โย หิ โกจิ อาวุโส ทฺวาทส วสฺสานิ ปริปุณฺณำ ปริสุทฺธำ พฺรหฺมจริยำ จรติ นิทฺทโส ภิกฺขูติ อลำ วจนายาติ อถขฺวาหำ ภนฺเต เตสำ อญฺญติตฺถิยานำ ปริพฺพาชกานำ ภาสิตำ เนว อภินนฺทิ นปฺปฏิกฺโกสิ อนภินนฺทิตฺวา อปฺปฏิกฺโกสิตฺวา อุฏฺฐายาสนา ปกฺกามิ ภควโต สนฺติเก เอตสฺส ภาสิตสฺส อตฺถำ อาชานิสฺสามีติ สกฺกา นุ โข ภนฺเต อิมสฺมิ ธมฺมวินเย เกวลำ วสฺสคณนมตฺเตน นิทฺทโส ภิกฺขุ ปญฺญาเปตุนฺติ ฯ น โข อานนฺท สกฺกา อิมสฺมิ ธมฺมวินเย เกวลำ วสฺสคณนมตฺเตน นิทฺทโส ภิกฺขุ ปญฺญาเปตุำ สตฺต โข อิมานิ อานนฺท นิทฺทสวตฺถูนิ มยา สยำ อภิญฺญา สจฺฉิกตฺวา ปเวทิตานิ กตมานิ สตฺต อิธานนฺท ภิกฺขุ สทฺโธ โหติ หิรีมา โหติ โอตฺตปฺปี โหติ พหุสฺสุโต โหติ อารทฺธวิริโย โหติ สติมา โหติ ปญฺญวา โหติ อิมานิ โข อานนฺท สตฺต นิทฺทสวตฺถูนิ มยา สยำ อภิญฺญา สจฺฉิกตฺวา ปเวทิตานิ อิเมหิ โข อานนฺท สตฺตหิ นิทฺทสวตฺถูหิ สมนฺนาคโต ภิกฺขุ ทฺวาทส เจปิ วสฺสานิ ปริปุณฺณำ ปริสุทฺธำ พฺรหฺมจริยำ จรติ นิทฺทโส ภิกฺขูติ อลำ วจนาย จตุวีสติ เจปิ วสฺสานิ ปริปุณฺณำ ปริสุทฺธำ พฺรหฺมจริยำ จรติ นิทฺทโส ภิกฺขูติ อลำ วจนาย ฉตฺตึสติ เจปิ วสฺสานิ ปริปุณฺณำ ปริสุทฺธำ พฺรหฺมจริยำ จรติ นิทฺทโส ภิกฺขูติ อลำ วจนาย อฏฺฐจตฺตาฬีสญฺเจปิ วสฺสานิ ปริปุณฺณำ ปริสุทฺธำ พฺรหฺมจริยำ จรติ นิทฺทโส

ภิกฺขูติ อลํ วจนายาติ ฯ

เทวตาวคฺโค จตุตฺโถ ฯ

ตสฺสุทฺทานํ ฯ

อปฺปมาโท หิรีมา จ เทฺว สุวจา ทุเว สขา
เทวปฏิสมฺภิทา เทฺว วสา นิทฺทสวตฺถุปเร เทวติ ฯ

มหายญฺญวคฺโค ปญฺจโม

[๔๑] สตฺติมา ภิกฺขเว วิญฺญาณฏฺฐิติโย ฯ กตมา สตฺต สนฺติ ภิกฺขเว สตฺตา นานตฺตกายา นานตฺตสญฺญิโน เสยฺยถาปิ มนุสฺสา เอกจฺเจ จ เทวา เอกจฺเจ จ วินิปาติกา อยํ ปฐมา วิญฺญาณฏฺฐิติ ฯ สนฺติ ภิกฺขเว สตฺตา นานตฺตกายา เอกตฺตสญฺญิโน เสยฺยถาปิ เทวา พฺรหฺมกายิกา ปฐมาภินิพฺพตฺตา อยํ ทุติยา วิญฺญาณฏฺฐิติ ฯ สนฺติ ภิกฺขเว สตฺตา เอกตฺตกายา นานตฺตสญฺญิโน เสยฺยถาปิ เทวา อาภสฺสรา อยํ ตติยา วิญฺญาณฏฺฐิติ ฯ สนฺติ ภิกฺขเว สตฺตา เอกตฺตกายา เอกตฺตสญฺญิโน เสยฺยถาปิ เทวา สุภกิณฺหา อยํ จตุตฺถา วิญฺญาณฏฺฐิติ ฯ สนฺติ ภิกฺขเว สตฺตา สพฺพโส รูปสญฺญานํ สมติกฺกมา ปฏิฆสญฺญานํ อตฺถงฺคมา นานตฺตสญฺญานํ อมนสิการา อนนฺโต อากาโสติ อากาสานญฺจายตนูปคา อยํ ปญฺจมา วิญฺญาณฏฺฐิติ ฯ สนฺติ ภิกฺขเว สตฺตา สพฺพโส อากาสานญฺจายตนํ สมติกฺกมฺม อนนฺตํ วิญฺญาณนฺติ วิญฺญาณญฺจาย

ตนฺปคา อยํ ฉฏฺฐา วิญฺญาณฏฺฐีติ ฯ สนฺติ ภิกฺขเว สตฺตา สพฺพโส วิญฺญาณญฺจายตนํ สมติกฺกมฺม นตฺถิ กิญฺจีติ อากิญฺจญฺญายตนูปคา อยํ สตฺตมา วิญฺญาณฏฺฐีติ ฯ อิมา โข ภิกฺขเว สตฺต วิญฺญาณฏฺฐีติโยติ ฯ

[๔๒] สตฺติเม ภิกฺขเว สมาธิปริกฺขารา ฯ กตเม สตฺต สมฺมาทิฏฺฐี สมฺมาสงฺกปฺโป สมฺมาวาจา สมฺมากมฺมนฺโต สมฺมาอาชีโว สมฺมาวายาโม สมฺมาสติ ยา โข ภิกฺขเว อิเมหิ สตฺตหงฺเคหิ จิตฺตสฺเสกคฺคตา ปริกฺขตา อยํ วุจฺจติ ภิกฺขเว ขตฺติโย สมาธิ สอุปนิโส อิติปิ สปริกฺขาโร อิติปีติ ฯ

[๔๓] สตฺติเม ภิกฺขเว ยคฺคี ฯ กตเม สตฺต ราคคฺคิ โทสคฺคิ โมหคฺคิ อาหุเนยฺยคฺคิ คหปตคฺคิ ทกฺขิเณยฺยคฺคิ กฏฺฐคฺคิ อิเม โข ภิกฺขเว สตฺต อคฺคีติ ฯ

[๔๔] เอกํ สมยํ ภควา สาวตฺถิยํ วิหรติ เชตวเน อนาถปิณฺฑิกสฺส อาราเม ฯ เตน โข ปน สมเยน อุคฺคตสรีรสฺส พฺราหฺมณสฺส มหายญฺโญ อุปกฺขโฏ โหติ ปญฺจ อุสภสตานิ ถูณูปนีตานิ โหนฺติ ยญฺญตฺถาย ปญฺจ วจฺฉตรสตานิ ถูณูปนีตานิ โหนฺติ ยญฺญตฺถาย ปญฺจ วจฺฉตริสตานิ ถูณูปนีตานิ โหนฺติ ยญฺญตฺถาย ปญฺจ อชสตานิ ถูณูปนีตานิ โหนฺติ ยญฺญตฺถาย ปญฺจ อุรพฺภสตานิ ถูณูปนีตานิ โหนฺติ ยญฺญตฺถาย อถโข อุคฺคตสรีโร พฺราหฺมโณ เยน ภควา เตนุปสงฺกมิ อุปสงฺกมิตฺวา

ภควตา สทฺธึ สมฺโมทึ สมฺโมทนียํ กถํ สาราณียํ วีติสาเรตฺวา เอกมนฺตํ นิสีทิ เอกมนฺตํ นิสินฺโน โข อุคฺคตสรีโร พฺราหฺมโณ ภควนฺตํ เอตทโวจ สุตํ เมตํ โภ โคตม อคฺคิสฺส อาธานํ ยูปสฺส อุสฺสาปนํ มหปฺผลํ โหติ มหานิสํสนฺติ ฯ มยาปี โข เอตํ พฺราหฺมณ สุตํ อคฺคิสฺส อาธานํ ยูปสฺส อุสฺสาปนํ มหปฺผลํ โหติ มหานิสํสนฺติ ฯ ทุติยมฺปี โข ฯเปฯ ตติยมฺปี โข อุคฺคตสรีโร พฺราหฺมโณ ภควนฺตํ เอตทโวจ สุตํ เมตํ โภ โคตม อคฺคิสฺส อาธานํ ยูปสฺส อุสฺสาปนํ มหปฺผลํ โหติ มหานิสํสนฺติ ฯ มยาปี โข เอตํ พฺราหฺมณ สุตํ อคฺคิสฺส อาธานํ ยูปสฺส อุสฺสาปนํ มหปฺผลํ โหติ มหานิสํสนฺติ ฯ ตยิทํ โภ โคตม สเมติ โภโตเจว โคตมสฺส ยมฺหากญฺจ ยทิทํ สพฺเพน สพฺพนฺติ ฯ เอวํ วุตฺเต อายสฺมา อานนฺโท อุคฺคตสรีรํ พฺราหฺมณํ เอตทโวจ น โข พฺราหฺมณ ตถาคตา เอวํ ปุจฺฉิตพฺพา สุตํ เมตํ โภ โคตม อคฺคิสฺส อาธานํ ยูปสฺส อุสฺสาปนํ มหปฺผลํ โหติ มหานิสํสนฺติ เอวญฺจ โข พฺราหฺมณ ตถาคตา ปุจฺฉิตพฺพา อหญฺหิ ภนฺเต อคฺคึ อาธาตุกาโม ยูปญฺจ อุสฺสาเปตุกาโม โอวทตุ มํ ภนฺเต ภควา อนุสาสตุ มํ ภนฺเต ภควา ยํ มม อสฺส ทีฆรตฺตํ หิตาย สุขายาติ ฯ อถโข อุคฺคตสรีโร พฺราหฺมโณ ภควนฺตํ เอตทโวจ อหญฺหิ โภ โคตม อคฺคึ อาธาตุกาโม ยูปญฺจ อุสฺสาเปตุกาโม โอวทตุ มํ ภวํ โคตโม อนุสาสตุ มํ ภวํ โคตโม ยํ มม อสฺส ทีฆรตฺตํ หิตาย สุขายาติ ฯ อถคฺคึ พฺราหฺมณ อาเนฺโต

ยูปี อุสฺสาเปนฺโต ปุพฺเพว ยญฺเญ ตีณิ สตฺถานิ อุสฺสาเปติ อกุสลานิ ทุกฺขุทฺรยานิ ทุกฺขวิปากานิ ฯ กตมานิ ตีณิ กายสตฺถํ วจีสตฺถํ มโนสตฺถํ อคฺคิ พฺราหฺมณ อาเชนฺโต ยูปี อุสฺสาเปนฺโต ปุพฺเพว ยญฺเญ เอวํ จิตฺตํ อุปฺปาเทติ เอตฺตกา อุสภา หญฺญนฺตุ ยญฺญตฺถาย เอตฺตกา วจฺฉตรา หญฺญนฺตุ ยญฺญตฺถาย เอตฺตกา วจฺฉตริโย หญฺญนฺตุ ยญฺญตฺถาย เอตฺตกา อชา หญฺญนฺตุ ยญฺญตฺถาย เอตฺตกา อุรพฺภา หญฺญนฺตุ ยญฺญตฺถายาติ โส ปุญฺญํ กโรมีติ อปุญฺญํ กโรติ กุสลํ กโรมีติ อกุสลํ กโรติ สุคติยา มคฺคํ ปริเยสามีติ ทุคฺคติยา มคฺคํ ปริเยสติ อคฺคิ พฺราหฺมณ อาเชนฺโต ยูปี อุสฺสาเปนฺโต ปุพฺเพว ยญฺเญ อิทํ ปฐมํ มโนสตฺถํ อุสฺสาเปติ อกุสลํ ทุกฺขุทฺรยํ ทุกฺขวิปากํ ฯ ปุน จปรํ พฺราหฺมณ อคฺคิ อาเชนฺโต ยูปี อุสฺสาเปนฺโต ปุพฺเพว ยญฺเญ เอวํ วาจํ ภาสติ เอตฺตกา อุสภา หญฺญนฺตุ ยญฺญตฺถาย เอตฺตกา วจฺฉตรา หญฺญนฺตุ ยญฺญตฺถาย เอตฺตกา วจฺฉตริโย หญฺญนฺตุ ยญฺญตฺถาย เอตฺตกา อชา หญฺญนฺตุ ยญฺญตฺถาย เอตฺตกา อุรพฺภา หญฺญนฺตุ ยญฺญตฺถายาติ โส ปุญฺญํ กโรมีติ อปุญฺญํ กโรติ กุสลํ กโรมีติ อกุสลํ กโรติ สุคติยา มคฺคํ ปริเยสามีติ ทุคฺคติยา มคฺคํ ปริเยสติ อคฺคิ พฺราหฺมณ อาเชนฺโต ยูปี อุสฺสาเปนฺโต ปุพฺเพว ยญฺเญ อิทํ ทุติยํ วจีสตฺถํ อุสฺสาเปติ อกุสลํ ทุกฺขุทฺรยํ ทุกฺขวิปากํ ฯ ปุน จปรํ พฺราหฺมณ อคฺคิ อาเชนฺโต ยูปี อุสฺสาเปนฺโต ปุพฺเพว ยญฺเญ สยํ ปฐมํ สมารภติ

อุสฺภา หญฺญนฺตุ ยญฺญตฺถาย สยํ ปฐมํ สมารภติ วจฺฉตรา หญฺญนฺตุ ยญฺญตฺถาย สยํ ปฐมํ สมารภติ วจฺฉตริโย หญฺญนฺตุ ยญฺญตฺถาย สยํ ปฐมํ สมารภติ อชา หญฺญนฺตุ หญฺญตฺถาย สยํ ปฐมํ สมารภติ อุรพฺภา หญฺญนฺตุ ยญฺญตฺถายาติ โส ปุญฺญํ กโรมีติ อปุญฺญํ กโรติ กุสลํ กโรมีติ อกุสลํ กโรติ สุคติยา มคฺคํ ปริเยสามีติ ทุคฺคติยา มคฺคํ ปริเยสติ อคฺคึ พฺราหฺมณ อาเธนฺโต ยูปึ อุสฺสาเปนฺโต ปุพฺเพว ยญฺเญ อิทํ ตติยํ กายสตฺถํ อุสฺสาเปติ อกุสลํ ทุกฺขุทฺรยํ ทุกฺขวิปากํ อคฺคึ พฺราหฺมณ อาเธนฺโต ยูปึ อุสฺสาเปนฺโต ปุพฺเพว ยญฺเญ อิมานิ ตีณิ สตฺถานิ อุสฺสาเปติ อกุสลานิ ทุกฺขุทฺรยานิ ทุกฺขวิปากานิ ฯ ตโยเม พฺราหฺมณ อคฺคี ปหาตพฺพา ปริวชฺเชตพฺพา น เสวิตพฺพา ฯ กตเม ตโย ราคคฺคิ โทสคฺคิ โมหคฺคิ ฯ กสฺมา จายํ พฺราหฺมณ ราคคฺคิ ปหาตพฺโพ ปริวชฺเชตพฺโพ น เสวิตพฺโพ รตฺโต โข พฺราหฺมณ ราเคน อภิภูโต ปริยาทินฺนจิตฺโต กาเยน ทุจฺจริตํ จรติ วาจาย ทุจฺจริตํ จรติ มนสา ทุจฺจริตํ จรติ โส กาเยน ทุจฺจริตํ จริตฺวา วาจาย ทุจฺจริตํ จริตฺวา มนสา ทุจฺจริตํ จริตฺวา กายสฺส เภทา ปรมฺมรณา อปายํ ทุคฺคตึ วินิปาตํ นิรยํ อุปปชฺชติ ตสฺมา จายํ ราคคฺคิ ปหาตพฺโพ ปริวชฺเชตพฺโพ น เสวิตพฺโพ ฯ กสฺมา จายํ พฺราหฺมณ โทสคฺคิ ปหาตพฺโพ ปริวชฺเชตพฺโพ น เสวิตพฺโพ ทุฏฺโฐ โข พฺราหฺมณ โทเสน อภิภูโต ปริยาทินฺนจิตฺโต กาเยน ทุจฺจริตํ จรติ วาจาย ทุจฺ-

จริตํ จรติ มนสา ทุจฺจริตํ จรติ โส กาเยน ทุจฺจริตํ จริตฺวา วาจาย ทุจฺจริตํ จริตฺวา มนสา ทุจฺจริตํ จริตฺวา กายสฺส เภทา ปรมฺมรณา อปายํ ทุคฺคตึ วินิปาตํ นิรยํ อุปปชฺชติ ตสฺมา จายํ โทสคฺคิ ปหาตพฺโพ ปริวชฺเชตพฺโพ น เสวิตพฺโพ ฯ กสฺมา จายํ พฺราหฺมณ โมหคฺคิ ปหาตพฺโพ ปริวชฺเชตพฺโพ น เสวิตพฺโพ มูฬฺโห โข พฺราหฺมณ โมเหน อภิภูโต ปริยาทินฺนจิตฺโต กาเยน ทุจฺจริตํ จรติ วาจาย ทุจฺจริตํ จรติ มนสา ทุจฺจริตํ จรติ โส กาเยน ทุจฺจริตํ จริตฺวา วาจาย ทุจฺจริตํ จริตฺวา มนสา ทุจฺจริตํ จริตฺวา กายสฺส เภทา ปรมฺมรณา อปายํ ทุคฺคตึ วินิปาตํ นิรยํ อุปปชฺชติ ตสฺมา จายํ โมหคฺคิ ปหาตพฺโพ ปริวชฺเชตพฺโพ น เสวิตพฺโพ ฯ อิเม โข พฺราหฺมณ ตโย อคฺคี ปหาตพฺพา ปริวชฺเชตพฺพา น เสวิตพฺพา ฯ ตโยเม พฺราหฺมณ อคฺคี สกฺกตฺวา ครุกตฺวา มาเนตฺวา ปูเชตฺวา สมฺมา สุขํ ปริหาตพฺพา ฯ กตเม ตโย อาหุเนยฺยคฺคิ คหปตคฺคิ ทกฺขิเณยฺยคฺคิ ฯ กตโม จ พฺราหฺมณ อาหุเนยฺยคฺคิ ยิเธ พฺราหฺมณ ยสฺส เต โหนฺติ มาตาติ วา ปิตาติ วา อยํ วุจฺจติ พฺราหฺมณ อาหุเนยฺยคฺคิ ตํ กิสฺส เหตุ อโตหายํ พฺราหฺมณ อาหุโต สมฺภูโต ตสฺมา จายํ อาหุเนยฺยคฺคิ สกฺกตฺวา ครุกตฺวา มาเนตฺวา ปูเชตฺวา สมฺมา สุขํ ปริหาตพฺโพ ฯ กตโม จ พฺราหฺมณ คหปตคฺคิ ยิเธ พฺราหฺมณ ยสฺส เต โหนฺติ ปุตฺตาติ วา ทาราติ วา ทาสาติ วา เปสฺสาติ วา อยํ วุจฺจติ

พฺราหฺมณ คหปตคฺคิ ตสฺมา จายํ คหปตคฺคิ สกฺกตฺวา ครุกตฺวา มาเนตฺวา ปูเชตฺวา สมฺมา สุขํ ปริหาตพฺโพ ฯ กตโม จ พฺราหฺมณ ทกฺขิเณยฺยคฺคิ อิธ พฺราหฺมณ เย เต สมณพฺราหฺมณา มทปฺปมาทา ปฏิวิรตา ขนฺติโสรจฺเจ นิวิฏฺฐา เอกมตฺตานํ ทเมนฺติ เอกมตฺตานํ สเมนฺติ เอกมตฺตานํ ปรินิพฺพาเปนฺติ ยยิทํ วุจฺจติ พฺราหฺมณ ทกฺขิเณยฺยคฺคิ ตสฺมา จายํ ทกฺขิเณยฺยคฺคิ สกฺกตฺวา ครุกตฺวา มาเนตฺวา ปูเชตฺวา สมฺมา สุขํ ปริหาตพฺโพ ฯ อิเม โข พฺราหฺมณ ตโย อคฺคี สกฺกตฺวา ครุกตฺวา มาเนตฺวา ปูเชตฺวา สมฺมา สุขํ ปริหาตพฺพา ฯ อยํ โข ปน พฺราหฺมณ กฏฺฐคฺคิ กาเลน กาลํ อุชฺชาเลตพฺโพ กาเลน กาลํ อชฺฌุเปกฺขิตพฺโพ กาเลน กาลํ นิพฺพาเปตพฺโพ กาเลน กาลํ นิกฺขิปิตพฺโพติ ฯ เอวํ วุตฺเต อุคฺคตสฺรีโร พฺราหฺมโณ ภควนฺตํ เอตทโวจ อภิกฺกนฺตํ โภ โคตม ฯเป ฯ อุปาสกํ มํ ภวํ โคตโม ธาเรตุ อชฺชตคฺเค ปาณุเปตํ สรณํ คตํ เอสาหํ โภ โคตม ปญฺจ อุสภสตานิ มุญฺจามิ ชีวิตํ เทมิ ปญฺจ วจฺฉตรสตานิ มุญฺจามิ ชีวิตํ เทมิ ปญฺจ วจฺฉตริสตานิ มุญฺจามิ ชีวิตํ เทมิ ปญฺจ อชสตานิ มุญฺจามิ ชีวิตํ เทมิ ปญฺจ ยุรพฺภสตานิ มุญฺจามิ ชีวิตํ เทมิ หริตานิ เจว ติณานิ ขาทนฺตุ สีตานิ จ ปานียานิ ปิวนฺตุ สีโต จ เนสํ วาโต อุปวายตูติ ฯ

[๔๕] สตฺติมา ภิกฺขเว สญฺญา ภาวิตา พหุลีกตา มหปฺผลา โหนฺติ มหานิสํสา อมโตคธา อมตปริโยสานา ฯ กตมา สตฺต อสุภ-

สญฺญา มรณสญฺญา อาหาเร ปฏิกฺกูลสญฺญา สพฺพโลเก อนภิรตสญฺญา อนิจฺจสญฺญา อนิจฺเจ ทุกฺขสญฺญา ทุกฺเข อนตฺตสญฺญา อิมา โข ภิกฺขเว สตฺต สญฺญา ภาวิตา พหุลีกตา มหปฺผลา โหนฺติ มหานิสංสา อมโตคธา อมตปริโยสานาติ ฯ

[๔๖] สตฺติมา ภิกฺขเว สญฺญา ภาวิตา พหุลีกตา มหปฺผลา โหนฺติ มหานิสංสา อมโตคธา อมตปริโยสานา ฯ กตมา สตฺต อสุภสญฺญา มรณสญฺญา อาหาเร ปฏิกฺกูลสญฺญา สพฺพโลเก อนภิรตสญฺญา อนิจฺจสญฺญา อนิจฺเจ ทุกฺขสญฺญา ทุกฺเข อนตฺตสญฺญา อสุภสญฺญา ภิกฺขเว ภาวิตา พหุลีกตา มหปฺผลา โหติ มหานิสංสา อมโตคธา อมตปริโยสานาติ อิติ โข ปเนตं วุตฺตं กิญฺเจตं ปฏิจฺจ วุตฺตं อสุภสญฺญาปริจิเตน ภิกฺขเว ภิกฺขุโน เจตสา พหุลं วิหรโต เมถุนธมฺมสมาปตฺติยา จิตฺตं ปฏิลียติ ปฏิกุชฺชติ ปฏิวตฺตติ น สมฺปสารียติ อุเปกฺขา วา ปาฏิกฺกุลฺยตา วา สณฺฐาติ เสยฺยถาปี ภิกฺขเว กุกฺกุฏปตฺตं วา นฺหารุททฺทุลं วา อคฺคิมฺหิ ปกฺขิตฺตं ปฏิลียติ ปฏิกุชฺชติ ปฏิวตฺตติ น สมฺปสารียติ เอวเมว โข ภิกฺขเว ภิกฺขุโน อสุภสญฺญาปริจิเตน เจตสา พหุลं วิหรโต เมถุนธมฺมสมาปตฺติยา จิตฺตं ปฏิลียติ ปฏิกุชฺชติ ปฏิวตฺตติ น สมฺปสารียติ อุเปกฺขา วา ปาฏิกฺกุลฺยตา วา สณฺฐาติ สเจ ภิกฺขเว ภิกฺขุโน อสุภสญฺญาปริจิเตน เจตสา พหุลं วิหรโต เมถุนธมฺมสมาปตฺติยา จิตฺตं อนุสนฺทติ อปฺปาฏิกฺกุลฺยตา วา สณฺฐาติ เวทิตพฺพเมตं ภิกฺขเว ภิกฺขุนา อภาวิตา

เม อสุภสญฺญา นตฺถิ เม ปุพฺเพนาปรํ วิเสโส อปฺปตฺตํ เม ภาวนา-
ผลนฺติ อิติห ตตฺถ สมฺปชาโน โหติ สเจ ปน ภิกฺขเว
ภิกฺขุโน อสุภสญฺญาปริจิเตน เจตสา พหุลํ วิหรโต เมถุนธมฺมสมา-
ปตฺติยา จิตฺตํ ปฏิลียติ ปฏิกุชฺชติ ปฏิวตฺตติ น สมฺปสารียติ อุเปกฺขา
วา ปาฏิกงฺกฺขตา วา สณฺฐาติ เวทิตพฺพเมตํ ภิกฺขเว ภิกฺขุนา
ภาวิตา เม อสุภสญฺญา อตฺถิ เม ปุพฺเพนาปรํ วิเสโส ปตฺตํ เม
ภาวนาผลนฺติ อิติห ตตฺถ สมฺปชาโน โหติ อสุภสญฺญา ภิกฺขเว
ภาวิตา พหุลีกตา มหปฺผลา โหติ มหานิสํสา อมโตคธา อมตปริ-
โยสานาติ อิติ ยนฺตํ วุตฺตํ อิทเมตํ ปฏิจฺจ วุตฺตํ ฯ มรณสญฺญา
ภิกฺขเว ภาวิตา พหุลีกตา มหปฺผลา โหติ มหานิสํสา อมโตคธา
อมตปริโยสานาติ อิติ โข ปเนตํ วุตฺตํ กิญฺเจตํ ปฏิจฺจ วุตฺตํ
มรณสญฺญาปริจิเตน ภิกฺขเว ภิกฺขุโน เจตสา พหุลํ วิหรโต ชีวิตนิกนฺ-
ติยา จิตฺตํ ปฏิลียติ ปฏิกุชฺชติ ปฏิวตฺตติ น สมฺปสารียติ อุเปกฺขา วา
ปาฏิกงฺกฺขตา วา สณฺฐาติ เสยฺยถาปี ภิกฺขเว กุกฺกุฏปตฺตํ วา
นหารุทฑฺฑุลํ วา องฺคิมฺหิ ปกฺขิตฺตํ ปฏิลียติ ปฏิกุชฺชติ ปฏิวตฺตติ
น สมฺปสารียติ เอวเมว โข ภิกฺขเว ภิกฺขุโน มรณสญฺญาปริจิเตน
เจตสา พหุลํ วิหรโต ชีวิตนิกนฺติยา จิตฺตํ ปฏิลียติ ปฏิกุชฺชติ ปฏิ-
วตฺตติ น สมฺปสารียติ อุเปกฺขา วา ปาฏิกงฺกฺขตา วา สณฺฐาติ
สเจ ภิกฺขเว ภิกฺขุโน มรณสญฺญาปริจิเตน เจตสา พหุลํ วิหรโต

ชีวิตนิกนฺติยา จิตฺตํ อนุสนฺทติ อปฺปาฏิกูลฺยตา วา สญฺชาติ เวทิ-
ตพฺพเมตํ ภิกฺขเว ภิกฺขุนา อภาวิตา เม มรณสญฺญา นตฺถิ
เม ปุพฺเพนาปรํ วิเสโส อปฺปตฺตํ เม ภาวนาผลนฺติ อิติห ตตฺถ
สมฺปชาโน โหติ สเจ ปน ภิกฺขเว ภิกฺขุโน มรณสญฺญาปริจิเตน
เจตสา พหุลํ วิหรโต ชีวิตนิกนฺติยา จิตฺตํ ปฏิลียติ ปฏิกุชฺชติ ปฏิ-
วตฺตติ น สมฺปสารียติ อุเปกฺขา วา ปาฏิกูลฺยตา วา สญฺชาติ
เวทิตพฺพเมตํ ภิกฺขเว ภิกฺขุนา ภาวิตา เม มรณสญฺญา อตฺถิ
เม ปุพฺเพนาปรํ วิเสโส ปตฺตํ เม ภาวนาผลนฺติ อิติห ตตฺถ
สมฺปชาโน โหติ มรณสญฺญา ภิกฺขเว ภาวิตา พหุลีกตา มหปฺผลา
โหติ มหานิสํสา อมโตคธา อมตปริโยสานาติ อิติ ยนฺตํ วุตฺตํ
อิทเมตํ ปฏิจฺจ วุตฺตํ ฯ อาหาเร ปฏิกูลสญฺญา ภิกฺขเว ภาวิตา
พหุลีกตา มหปฺผลา โหติ มหานิสํสา อมโตคธา อมตปริโยสานาติ
อิติ โข ปเนตํ วุตฺตํ กิญฺเจตํ ปฏิจฺจ วุตฺตํ อาหาเร ปฏิกู-
ลสญฺญาปริจิเตน ภิกฺขเว ภิกฺขุโน เจตสา พหุลํ วิหรโต รสตณฺหาย
จิตฺตํ ปฏิลียติ ปฏิกุชฺชติ ปฏิวตฺตติ น สมฺปสารียติ อุเปกฺขา วา
ปาฏิกูลฺยตา วา สญฺชาติ เสยฺยถาปี ภิกฺขเว กุกฺกุฏปตฺตํ วา
นหารุททฺทุลํ วา อคฺคิมฺหิ ปกฺขิตฺตํ ปฏิลียติ ปฏิกุชฺชติ ปฏิวตฺตติ น
สมฺปสารียติ เอวเมว โข ภิกฺขเว ภิกฺขุโน อาหาเร ปฏิกูล-
สญฺญาปริจิเตน เจตสา พหุลํ วิหรโต รสตณฺหาย จิตฺตํ ปฏิลียติ
ปฏิกุชฺชติ ปฏิวตฺตติ น สมฺปสารียติ อุเปกฺขา วา ปาฏิกูลฺยตา วา

สญฺชาติ สเจ ภิกฺขเว ภิกฺขุโน อาหาเร ปฏิกฺกูลสญฺญาปริจิเตน เจตสา พหุลํ วิหรโต รสตณฺหาย จิตฺตํ อนุสนฺทติ สมฺปลิคฺคหติ อปฺปาฏิกูลฺยตา วา สญฺชาติ เวทิตพฺพเมตํ ภิกฺขเว ภิกฺขุนา อภาวิตา เม อาหาเร ปฏิกฺกูลสญฺญา นตฺถิ เม ปุพฺเพนาปรํ วิเสโส อปฺปหีนา เม ภาวนาผลนฺติ อิติห ตตฺถ สมฺปชาโน โหติ สเจ ปน ภิกฺขเว ภิกฺขุโน อาหาเร ปฏิกฺกูลสญฺญาปริจิเตน เจตสา พหุลํ วิหรโต รส-ตณฺหาย จิตฺตํ ปฏิลียติ ฯเปฯ อุเปกฺขา วา ปาฏิกฺกูลฺยตา วา สญฺชาติ เวทิตพฺพเมตํ ภิกฺขเว ภิกฺขุนา ภาวิตา เม อาหาเร ปฏิกฺกูลสญฺญา อตฺถิ เม ปุพฺเพนาปรํ วิเสโส ปหีนา เม ภาวนาผลนฺติ อิติห ตตฺถ สมฺปชาโน โหติ อาหาเร ปฏิกฺกูลสญฺญา ภิกฺขเว ภาวิตา พหุลีกตา มหปฺผลา โหติ มหานิสํสา อมโตคธา อมตปริโย-สานาติ อิติ ยนฺตํ วุตฺตํ อิทเมตํ ปฏิจฺจ วุตฺตํ ฯ สพฺพโลเก อนภิรตสญฺญา ภิกฺขเว ภาวิตา พหุลีกตา มหปฺผลา โหติ มหานิสํสา อมโตคธา อมตปริโยสานาติ อิติ โข ปเนตํ วุตฺตํ กิญฺเจตํ ปฏิจฺจ วุตฺตํ สพฺพโลเก อนภิรตสญฺญาปริจิเตน ภิกฺขเว ภิกฺขุโน เจตสา พหุลํ วิหรโต โลกจิตฺเตสุ จิตฺตํ ปฏิลียติ ปฏิกุชฺชติ ปฏิ-วตฺตติ น สมฺปสารียติ อุเปกฺขา วา ปาฏิกฺกูลฺยตา วา สญฺชาติ เสยฺยถาปี กุกฺกุฏปตฺตํ วา นหารุททุลฺลํ วา อคฺคิมฺหิ ปกฺขิตฺตํ ปฏิ-ลียติ ปฏิกุชฺชติ ปฏิวตฺตติ น สมฺปสารียติ เอวเมว โข ภิกฺขเว ภิกฺขุโน สพฺพโลเก อนภิรตสญฺญาปริจิเตน เจตสา พหุลํ วิหรโต

โลกจิตฺเตสุ จิตฺตํ ปฏิลียติ ปฏิกุชฺชติ ปฏิวฏฺฏติ น สมฺปสารียติ อุเปกฺขา วา ปาฏิกงฺกฬฺยตา วา สณฺฐาติ สเจ ภิกฺขเว ภิกฺขุโน สพฺพโลเก อนภิรตสญฺญาปริจิเตน เจตสา พหุลํ วิหรโต โลกจิตฺเตสุ จิตฺตํ อนุสนฺทติ อปฺปาฏิกงฺกฬฺยตา วา สณฺฐาติ เวทิตพฺพเมตํ ภิกฺขเว ภิกฺขุนา อภาวิตา เม สพฺพโลเก อนภิรตสญฺญา นตฺถิ เม ปุพฺเพนาปรํ วิเสโส อปฺปตฺตํ เม ภาวนาผลนฺติ อิติห ตตฺถ สมฺปชาโน โหติ สเจ ปน ภิกฺขเว ภิกฺขุโน สพฺพโลเก อนภิรต-สญฺญาปริจิเตน เจตสา พหุลํ วิหรโต โลกจิตฺเตสุ จิตฺตํ ปฏิลียติ ปฏิกุชฺชติ ปฏิวฏฺฏติ น สมฺปสารียติ อุเปกฺขา วา ปาฏิกงฺกฬฺยตา วา สณฺฐาติ เวทิตพฺพเมตํ ภิกฺขเว ภิกฺขุนา ภาวิตา เม สพฺพ-โลเก อนภิรตสญฺญา อตฺถิ เม ปุพฺเพนาปรํ วิเสโส ปตฺตํ เม ภาวนาผลนฺติ อิติห ตตฺถ สมฺปชาโน โหติ สพฺพโลเก อนภิ-รตสญฺญา ภิกฺขเว ภาวิตา พหุลีกตา มหปฺผลา โหติ มหานิสํสา อมโตคธา อมตปริโยสานาติ อิติ ยนฺตํ วุตฺตํ อิทเมตํ ปฏิจฺจ วุตฺตํ ฯ อนิจฺจสญฺญา ภิกฺขเว ภาวิตา พหุลีกตา มหปฺผลา โหติ มหานิสํสา อมโตคธา อมตปริโยสานาติ อิติ โข ปเนตํ วุตฺตํ กิญฺเจตํ ปฏิจฺจ วุตฺตํ อนิจฺจสญฺญาปริจิเตน ภิกฺขเว ภิกฺขุโน เจตสา พหุลํ วิหรโต ลาภสกฺการสิโลเก จิตฺตํ ปฏิลียติ ปฏิกุชฺชติ ปฏิวฏฺฏติ น สมฺปสารียติ อุเปกฺขา วา ปาฏิกงฺกฬฺยตา วา สณฺฐาติ เสยฺยถาปี ภิกฺขเว กุกฺกุฏปตฺตํ วา นหารุททฺทุลํ วา องฺคิมฺหิ ปกฺขิตฺตํ

ปฏิลียติ ปฏิกุชฺชติ ปฏิวตฺตติ น สมฺปสารียติ เอวเมว โข ภิกฺขเว ภิกฺขุโน อนิจฺจสญฺญาปริจิเตน เจตสา พหุลं วิหรโต ลาภสกฺการสิโลเก จิตฺตं ปฏิลียติ ปฏิกุชฺชติ น สมฺปสารียติ อุเปกฺขา วา ปาฏิกงฺกฺขยตา วา สณฺฐาติ สเจ ภิกฺขเว ภิกฺขุโน อนิจฺจสญฺญาปริจิเตน เจตสา พหุลं วิหรโต ลาภสกฺการสิโลเก จิตฺตं อนุสนฺทติ อปฺปาฏิกงฺกฺขยตา วา สณฺฐาติ เวทิตพฺพเมตं ภิกฺขเว ภิกฺขุนา อภาวิตา เม อนิจฺจสญฺญา นตฺถิ เม ปุพฺเพนาปรํ วิเสโส อปฺปตฺตํ เม ภาวนาผลนฺติ อิติห ตตฺถ สมฺปชาโน โหติ สเจ ปน ภิกฺขเว ภิกฺขุโน อนิจฺจสญฺญาปริจิเตน เจตสา พหุลं วิหรโต ลาภสกฺการสิโลเก จิตฺตं ปฏิลียติ ปฏิกุชฺชติ ปฏิวตฺตติ น สมฺปสารียติ อุเปกฺขา วา ปาฏิกงฺกฺขยตา วา สณฺฐาติ เวทิตพฺพเมตं ภิกฺขเว ภิกฺขุนา ภาวิตา เม อนิจฺจสญฺญา อตฺถิ เม ปุพฺเพนาปรํ วิเสโส ปตฺตํ เม ภาวนาผลนฺติ อิติห ตตฺถ สมฺปชาโน โหติ ยนิจฺจสญฺญา ภิกฺขเว ภาวิตา พหุลีกตา มหปฺผลา โหติ มหานิสํสา อมโตคธา อมตปริโยสานาติ อิติ ยนฺตं วุตฺตं อิทเมตं ปฏิจฺจ วุตฺตं ฯ อนิจฺเจ ทุกฺขสญฺญา ภิกฺขเว ภาวิตา พหุลีกตา มหปฺผลา โหติ มหานิสํสา อมโตคธา อมตปริโยสานาติ อิติ โข ปเนตं วุตฺตं กิญฺเจตं ปฏิจฺจ วุตฺตं อนิจฺเจทุกฺขสญฺญาปริจเตน ภิกฺขเว ภิกฺขุโน เจตสา พหุลं วิหรโต อาตงฺเส โกสชฺเช วิสฺสฏฺฐีเย ปมาเท อนนุโยเค อปฺปจฺจเวกฺขณาย ติพฺพาภยสญฺญา ปจฺจุปฏฺฐิตา โหติ เสยฺยถาปี

อุกฺขิตฺตาสิเก วธเก สเจ ภิกฺขเว ภิกฺขุโน อนิจฺเจทุกฺขสญฺญาปริจิเตน เจตสา พหุลं วิหรโต อาลมฺเส โกสชฺเช วิสฺสฏฺฐจิเย ปมาเท อนนุโยเค อปฺปจฺจเวกฺขณาย ติพฺพาภยสญฺญา น ปจฺจุปฏฺฐีตา โหติ เสยฺยถาปี อุกฺขิตฺตาสิเก วธเก เวทิตพฺพเมตं ภิกฺขเว ภิกฺขุนา อภาวิตา เม อนิจฺเจ ทุกฺขสญฺญา นตฺถิ เม ปุพฺเพนาปรं วิเสโส อปฺปตฺตं เม ภาวนาผลนฺติ อิติห ตตฺถ สมฺปชาโน โหติ สเจ ปน ภิกฺขเว ภิกฺขุโน อนิจฺเจทุกฺขสญฺญาปริจิเตน เจตสา พหุลं วิหรโต อาลมฺเส โกสชฺเช วิสฺสฏฺฐจิเย ปมาเท อนนุโยเค อปฺปจฺจเวกฺขณาย ติพฺพาภยสญฺญา ปจฺจุปฏฺฐีตา โหติ เสยฺยถาปี อุกฺขิตฺตาสิเก วธเก เวทิตพฺพเมตं ภิกฺขเว ภิกฺขุนา ภาวิตา เม อนิจฺเจ ทุกฺขสญฺญา อตฺถิ เม ปุพฺเพนาปรं วิเสโส ปตฺตं เม ภาวนาผลนฺติ อิติห ตตฺถ สมฺปชาโน โหติ อนิจฺเจ ทุกฺขสญฺญา ภิกฺขเว ภาวิตา พหุลีกตา มหปฺผลา โหติ มหานิสํสา อมโตคธา อมตปริโยสานาติ อิติ ยนฺตं วุตฺตं อิทเมตं ปฏิจฺจ วุตฺตं ฯ ทุกฺเข อนตฺตสญฺญา ภิกฺขเว ภาวิตา พหุลีกตา มหปฺผลา โหติ มหานิสํสา อมโตคธา อมตปริโยสานาติ อิติ โข ปเนตं วุตฺตं กิญฺเจตं ปฏิจฺจ วุตฺตं ทุกฺเขอนตฺตสญฺญาปริจิเตน ภิกฺขเว ภิกฺขุโน เจตสา พหุลं วิหรโต อิมสฺมิญฺจ สวิญฺญาณเก กาเย พหิทฺธา จ สพฺพนิมิตฺเตสุ อหंการมมංการมานาปคตं มานสं โหติ วิธาสมติกฺกนฺตं สนฺตं สุวิมุตฺตं สเจ ภิกฺขเว ภิกฺขุโน ทุกฺเขอนตฺตสญฺญาปริจิเตน เจตสา พหุลं วิหรโต

อิมสฺมิญฺจ สวิญฺญาณเก กาเย พหิทฺธา จ สพฺพนิมิตฺเตสุ อหังการมมังการมานานุสยา น โหนฺติ วิชาสมติกฺกนฺตสฺส สนฺตสฺส สุวิมุตฺตสฺส เวทิตพฺพเมตํ ภิกฺขเว ภิกฺขุนา อยาวิตา เม ทุกฺเข อนตฺตสญฺญา นตฺถิ เม ปุพฺเพนาปรํ วิเสโส อปฺปตฺตสฺส เม ภาวนาผลนฺติ อิติห ตตฺถ สมฺปชาโน โหติ เย ปน ภิกฺขเว ภิกฺขุโน ทุกฺเขอนตฺตสญฺญาปริจิเตน เจตสา พหุลํ วิหรโต อิมสฺมิญฺจ สวิญฺญาณเก กาเย พหิทฺธา จ สพฺพนิมิตฺเตสุ อหังการมมังการมานานุสยา น โหนฺติ วิชาสมติกฺกนฺตสฺส สนฺตสฺส สุวิมุตฺตสฺส เวทิตพฺพเมตํ ภิกฺขเว ภิกฺขุนา ภาวิตา เม ทุกฺเข อนตฺตสญฺญา อตฺถิ เม ปุพฺเพนาปรํ วิเสโส ปตฺตสฺส เม ภาวนาผลนฺติ อิติห ตตฺถ สมฺปชาโน โหติ ทุกฺเข อนตฺตสญฺญา ภิกฺขเว ภาวิตา พหุลีกตา มหปฺผลา โหติ มหานิสํสา อมโตคธา อมตปริโยสานาติ อิติ ยนฺตํ วุตฺตํ อิทเมตํ ปฏิจฺจ วุตฺตนฺ ฯ อิมา โข ภิกฺขเว ฉตฺต สญฺญา ภาวิตา พหุลีกตา มหปฺผลา โหนฺติ มหานิสํสา อมโตคธา อมตปริโยสานาติ ฯ

[๔๗] อถโข ชานุสฺโสณี พฺราหฺมโณ เยน ภควา เตนุปสงฺกมิ อุปสงฺกมิตฺวา ภควตา สทฺธิ สมฺโมทิ สมฺโมทนียํ กถํ สาราณียํ วีติสาเรตฺวา เอกมนฺตํ นิสีทิ เอกมนฺตํ นิสินฺโน โข ชานุสฺโสณี พฺราหฺมโณ ภควนฺตํ เอตทโวจ ภวมฺปี โน โคตโม พฺรหฺมจารึ ปฏิชานาตีติ ฯ ยญฺหิ ตํ พฺราหฺมณ สมฺมา วทมาโน วเทยฺย อจฺฉริยนฺตํ อจฺฉิทฺทนฺตํ อสพฺพสาธารณนฺตํ ยทมฺหาสํ ปริปุณฺณนฺติ ปริสุทฺธนฺติ พฺรหฺมจริยนฺติ

มเมว ตํ พฺราหฺมณ สมฺมา วทมาโน วเทยฺย อหญฺหิ พฺราหฺมณ อชณฺหิ อจิรปฺปวตฺตินึ อสฺสทฺธึ อกมฺมารึ ปริปุณฺณึ ปริสุทฺธึ พฺรหฺมจริยึ จรามีติ ฯ กิ ปน โภ โคตม พฺรหฺมจริยสฺส ชณฺหมฺปี ฉิทฺทมฺปี สพลมฺปี กมฺมาสมฺปีติ ฯ อิธ พฺราหฺมณ เอกจฺโจ สมโณ วา พฺราหฺมโณ วา สมฺมา พฺรหฺมจารึ ปฏิชานมาโน นเหว โข มาตุคาเมน สทฺธึ ทฺวยนฺทฺวยสมาปตฺตึ สมาปชฺชติ อปิจ โข มาตุคามสฺส อุจฺฉาทนึ ปริมทฺทนึ นฺหาปนึ สมฺพาหนึ สาทิยติ โส ตึ อสฺสาเทติ ตึ นิกาเมติ เตน จ วิตฺตึ อาปชฺชติ อิทมฺปี โข พฺราหฺมณ พฺรหฺมจริยสฺส ชณฺหมฺปี ฉิทฺทมฺปี สพลมฺปี กมฺมาสมฺปี อยึ วุจฺจติ พฺราหฺมณ อปริสุทฺธึ พฺรหฺมจริยึ จรติ สปฺปุตฺโต เมถุเนน สปฺโปเคน น ปริมุจฺจติ ชาติยา ชรามรเณน โสเกหิ ปริเทเวหิ ทุกฺเขหิ โทมนสฺเสหิ อุปายาเสหิ น ปริมุจฺจติ ทุกฺขสฺมาติ วทามิ ฯ ปุน จปรึ พฺราหฺมณ อิเธกจฺโจ สมโณ วา พฺราหฺมโณ วา สมฺมา พฺรหฺมจารึ ปฏิชานมาโน นเหว โข มาตุคาเมน สทฺธึ ทฺวยนฺทฺวยสมาปตฺตึ สมาปชฺชติ นปิ มาตุคามสฺส อุจฺฉาทนึ ปริมทฺทนึ นฺหาปนึ สมฺพาหนึ สาทิยติ อปิจ โข มาตุคาเมน สทฺธึ สญฺชคฺฆติ สงฺกีฬติ สงฺเกฬายติ ฯ เป ฯ นปิ มาตุคาเมน สทฺธึ สญฺชคฺฆติ สงฺกีฬติ สงฺเกฬายติ อปิจ โข มาตุคามสฺส จกฺขุนา จกฺขุึ อุปนิชฺฌายติ เปกฺขติ นปิ มาตุคามสฺส จกฺขุนา จกฺขุึ อุปนิชฺฌายติ เปกฺขติ อปิจ โข มาตุคามสฺส สทฺทึ

สุณาติ ติโรกุฑฺฑํ วา ติโรปาการํ วา หสนฺติยา วา ภณนฺติยา วา คายนฺติยา วา โรทนฺติยา วา นปิ มาตุคามสฺส สทฺทํ สุณาติ ติโรกุฑฺฑํ วา ติโรปาการํ วา หสนฺติยา วา ภณนฺติยา วา คายนฺติยา วา โรทนฺติยา วา อปิจ โข ยานิสฺส ตานิ ปุพฺเพ มาตุคาเมน สทฺธิ หสิตลปิตกีฬิตานิ ตานิ อนุสฺสรติ นปิ ยานิสฺส ตานิ ปุพฺเพ มาตุคาเมน สทฺธิ หสิตลปิตกีฬิตานิ ตานิ อนุสฺสรติ อปิจ โข ปสฺสติ คหปตึ วา คหปติปุตฺตํ วา ปญฺจหิ กามคุเณหิ สมปฺปิตํ สมงฺคิภูตํ ปริจารยมานํ นปิ ปสฺสติ คหปตึ วา คหปติปุตฺตํ วา ปญฺจหิ กามคุเณหิ สมปฺปิตํ สมงฺคิภูตํ ปริจารยมานํ อปิจ โข อนฺเนตรํ เทวนิกายํ ปณิธาย พฺรหฺมจริยํ จรติ อิมินาหํ สีเลน วา วเตน วา ตเปน วา พฺรหฺมจริเยน วา เทโว วา ภวิสฺสามิ เทวญฺเญตโร วาติ โส ตํ อสฺสาเทติ ตํ นิกาเมติ เตน จ วิตฺติ อาปชฺชติ อิทมฺปิ โข พฺราหฺมณ พฺรหฺมจริยสฺส ขณฺฑมฺปิ ฉิทฺทมฺปิ สพลมฺปิ กมฺมาสมฺปิ อยํ วุจฺจติ พฺราหฺมณ อปริสุทฺธํ พฺรหฺมจริยํ จรติ สญฺญุตฺโต เมถุเนน สญฺโญเคน น ปริมุจฺจติ ชาติยา ชรามรเณน โสเกหิ ปริเทเวหิ ทุกฺเขหิ โทมนสฺเสหิ อุปายาเสหิ น ปริมุจฺจติ ทุกฺขสฺมาติ วทามิ ฯ ยาวกีวญฺจาหํ พฺราหฺมณ อิเมสํ สตฺตนฺนํ เมถุนสญฺโญคานํ อนฺเนตรํ เมถุนสญฺโญคํ อตฺตนิ อปฺปหีนํ สมนุปสฺสามิ เนว ตาวาหํ พฺราหฺมณ สเทวเก โลเก สมารเก สพฺรหฺมเก สสฺสมณพฺราหฺมณิยา ปชาย สเทวมนุสฺสาย

อนุตฺตรํ สมฺมาสมฺโพธิ์ อภิสมฺพุทฺโธ ปจฺจเวฺยสฺสามิ ยโต ฯ โข อหํ พฺราหฺมณ อิเมสํ สตฺตนฺนํ เมถุนสมฺโยคานํ อญฺญตรํ เมถุน สญฺโญคํ อตฺตนิ อปฺปหีนํ น สมนุปสฺสามิ อถาหํ พฺราหฺมณ สเทวเก โลเก สมารเก สพฺรหฺมเก สสฺสมณพฺราหฺมณิยา ปชาย สเทวมนุสฺสาย อนุตฺตรํ สมฺมาสมฺโพธิ์ อภิสมฺพุทฺโธ ปจฺจญฺญาสึ ญาณญฺจ ปน เม ทสฺสนํ อุทปาทิ อกุปฺปา เม วิมุตฺติ อยมนฺติมา ชาติ นตฺถิทานิ ปุนพฺภโวติ ฯ เยวํ วุตฺเต ชานุสฺโสณี พฺราหฺมโณ ภควนฺตํ เอตทโวจ อภิกนฺตํ โภ โคตม ฯ เป ฯ อุปาสกํ มํ ภวํ โคตโม ธาเรตุ อชฺชตคฺเค ปาณุเปตํ สรณํ คตนฺติ ฯ

[๔๘] สญฺโญควิสญฺโญคํ โว ภิกฺขเว ธมฺมปริยายํ เทเสสฺสามิ ตํ สุณาถ สาธุกํ มนสิกโรถ ภาสิสฺสามีติ ฯ เอวํ ภนฺเตติ โข เต ภิกฺขู ภควโต ปจฺจสฺโสสุํ ฯ ภควา เอตทโวจ กตโม จ ภิกฺขเว สญฺโญควิสญฺโญโค ธมฺมปริยาโย อิตฺถึ ภิกฺขเว ชชฺฌตฺตํ อิตฺถินฺทฺริยํ มนสิกโรติ อิตฺถิกุตฺตํ อิตฺถากปฺปึ อิตฺถิวิธึ อิตฺถิจฺฉนฺทึ อิตฺถิสฺสรึ อิตฺถาลงฺการึ สา ตตฺถ รชฺชติ ตตฺราภิรมติ สา ตตฺถ รตฺตา ตตฺราภิรตา พหิทฺธา ปุริสินฺทฺริยํ มนสิกโรติ ปุริสกุตฺตึ ปุริสาก-ปฺปึ ปุริสวิธึ ปุริสจฺฉนฺทึ ปุริสสฺสรึ ปุริสาลงฺการึ สา ตตฺถ รชฺชติ ตตฺราภิรมติ สา ตตฺถ รตฺตา ตตฺราภิรตา พหิทฺธา สญ-โญคํ อากงฺขติ ยญฺจสฺสา สญฺโญคปจฺจยา อุปฺปชฺชติ สุขํ โสม-

นสฺสํ ตญฺจ ยากงฺขติ อิตฺถคฺเต ภิกฺขเว อภิรตา สตฺตา ปุริเสสุ สญฺโญคํ คตา เอวํ โข ภิกฺขเว อิตฺถี อิตฺถคฺตํ นาติวตฺตติ ฯ ปุริโส ภิกฺขเว อชฺฌตฺตํ ปุริสินฺทฺริยํ มนสิกโรติ ปุริสกุตฺตํ ปุริสาภปฺปี ปุริสวิธํ ปุริสจฺฉนฺทํ ปุริสสฺสรํ ปุริสาลงฺการํ โส ตตฺถ รชฺชติ ตตฺรา-ภิรมติ โส ตตฺถ รตฺโต ตตฺราภิรโต พหิทฺธา อิตฺถินฺทฺริยํ มนสิกโรติ อิตฺถิกุตฺตํ อิตฺถาภปฺปี อิตฺถิวิธํ อิตฺถิจฺฉนฺทํ อิตฺถิสฺสรํ อิตฺถาลงฺการํ โส ตตฺถ รชฺชติ ตตฺราภิรมติ โส ตตฺถ รตฺโต ตตฺราภิรโต พหิทฺธา สญฺโญคํ ยากงฺขติ ยญฺจสฺส สญฺโญคปจฺจยา อุปฺปชฺชติ สุขํ โสมนสฺสํ ตญฺจ ยากงฺขติ ปุริสตฺเต ภิกฺขเว อภิรตา สตฺตา อิตฺถีสุ สญฺโญคํ คตา เอวํ โข ภิกฺขเว ปุริโส ปุริสตฺตํ นาติ-วตฺตติ ฯ เอวํ โข ภิกฺขเว สญฺโญโค โหติ ฯ กถญฺจ ภิกฺขเว วิสญฺโญโค โหติ อิตฺถี ภิกฺขเว อชฺฌตฺตํ อิตฺถินฺทฺริยํ น มน-สิกโรติ อิตฺถิกุตฺตํ อิตฺถาภปฺปี อิตฺถิวิธํ อิตฺถิจฺฉนฺทํ อิตฺถิสฺสรํ อิตฺ-ถาลงฺการํ สา ตตฺถ น รชฺชติ ตตฺร นาภิรมติ สา ตตฺถ อรตฺตา ตตฺร อนภิรตา พหิทฺธา ปุริสินฺทฺริยํ น มนสิกโรติ ปุริสกุตฺตํ ปุริสาภปฺปี ปุริสวิธํ ปุริสจฺฉนฺทํ ปุริสสฺสรํ ปุริสาลงฺการํ สา ตตฺถ น รชฺชติ ตตฺร นาภิรมติ สา ตตฺถ อรตฺตา ตตฺร อนภิรตา พหิทฺธา สญฺโญคํ นากงฺขติ ยญฺจสฺสา สญฺโญคปจฺจยา อุปฺปชฺชติ สุขํ โสมนสฺสํ ตญฺจ นากงฺขติ อิตฺถคฺเต โข ภิกฺขเว อนภิรตา สตฺตา ปุริเสสุ วิสญฺโญคํ คตา เอวํ โข ภิกฺขเว อิตฺถี อิตฺ.

ถตฺตํ อติวตฺตติ ฯ ปุริโส ภิกฺขเว อชฺฌตฺตํ ปุริสินฺทฺริยํ น มนสิกโรติ ปุริสกุตฺตกํ ปุริสาภรณปฺปิ ปุริสวิธํ ปุริสจฺฉณนฺตํ ปุริสสฺสรํ ปุริสาลงฺการํ โส ตตฺถ น รชฺชติ ตตฺร นาภิรมติ โส ตตฺถ อรตฺโต ตตฺร อนภิรโต พหิทฺธา อิตฺถินฺทฺริยํ น มนสิกโรติ อิตฺถิกุตฺตกํ อิตฺถาภรณปฺปิ อิตฺถิวิธํ อิตฺถิจฺฉณนฺตํ อิตฺถิสฺสรํ อิตฺถาลงฺการํ โส ตตฺถ น รชฺชติ ตตฺร นาภิรมติ โส ตตฺถ อรตฺโต ตตฺร อนภิรโต พหิทฺธา สมฺโภคํ นาภิงฺขติ ยญฺจสฺส สมฺโภคปจฺจยา อุปฺปชฺชติ สุขํ โสมนสฺสํ ตมฺปิ นาภิงฺขติ ปุริสินฺทฺเย ภิกฺขเว อนภิรตา สตฺตา อิตฺถีสุ วิสมฺโภคํ คตา เอวํ โข ภิกฺขเว ปุริโส ปุริสตฺตํ อติวตฺตติ ฯ เอวํ โข ภิกฺขเว วิสมฺโภโค โหติ ฯ อยํ โข ภิกฺขเว สมฺโภควิสมฺโภโค ธมฺมปริยาโยติ ฯ

[๔๙] เอกํ สมยํ ภควา จมฺปายํ วิหรติ คคฺคราย โปกฺขรณิยา ตีเร ฯ อถโข สมฺพหุลา จมฺเปยฺยกา อุปาสกา เยนายสฺมา สาริปุตฺโต เตนุปสงฺกมิสุ อุปสงฺกมิตฺวา อายสฺมนฺตํ สาริปุตฺตํ อภิวาเทตฺวา เอกมนฺตํ นิสีทิสุ เอกมนฺตํ นิสินฺนา โข จมฺเปยฺยกา อุปาสกา อายสฺมนฺตํ สาริปุตฺตํ เอตทโวจุ จิรสฺสุตา โน ภนฺเต ภควโต สมฺมุขา ธมฺมี กถา สาธุ มยํ ภนฺเต ลเภยฺยาม ภควโต ธมฺมิ กถํ สวนายาติ ฯ เตนหาวุโส ตหหุโปสเถ อาคจฺเฉยฺยาถ อปฺเปวนาม ลเภยฺยาถ ภควโต สนฺติเก ธมฺมิ กถํ สวนายาติ ฯ เอวํ ภนฺเตติ โข จมฺเปยฺยกา อุปาสกา อายสฺมโต สาริปุตฺตสฺส ปฏิสฺสุณิตฺวา อุฏฺฐา-

ยาสนา อายสฺมนฺตํ สาริปุตฺตํ อภิวาเทตฺวา ปทกฺขิณํ กตฺวา ปกฺกมิ๎สุ ฯ อถโข จมฺเปยฺยกา อุปาสกา ตทหุโปสเถ เยนายสฺมา สาริปุตฺโต เตนุปสงฺกมิ๎สุ อุปสงฺกมิตฺวา อายสฺมนฺตํ สาริปุตฺตํ อภิวาเทตฺวา เอกมนฺตํ อฏฺฐ๎สุ ฯ อถโข อายสฺมา สาริปุตฺโต เตหิ จมฺเปยฺยเกหิ อุปาสเกหิ สทฺธิ๎ เยน ภควา เตนุปสงฺกมิ อุปสงฺกมิตฺวา ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา เอกมนฺตํ นิสี๎ทิ เอกมนฺตํ นิสินฺโน โข อายสฺมา สาริปุตฺโต ภควนฺตํ เอตทโวจ สิยา นุ โข ภนฺเต อิเธกสฺจสฺส ตาทิสเมว ทานํ ทินฺนํ มหปฺผลํ น มหานิสํสํ สิยา ปน ภนฺเต อิเธกจฺจสฺส ตาทิสเมว ทานํ ทินฺนํ มหปฺผลํ มหานิสํสนฺติ ฯ สิยา สาริปุตฺต อิเธกจฺจสฺส ตาทิสเมว ทานํ ทินฺนํ มหปฺผลํ น มหานิสํสํ สิยา ปน สาริปุตฺต อิเธกจฺจสฺส ตาทิสเมว ทานํ ทินฺนํ มหปฺผลํ มหานิสํสนฺติ ฯ โก นุ โข ภนฺเต เหตุ โก ปจฺจโย เยนปี อิเธกจฺจสฺส ตาทิสเมว ทานํ ทินฺนํ มหปฺผลํ น มหานิสํสํ โก นุ โข ภนฺเต เหตุ โก ปจฺจโย เยนปี อิเธกจฺจสฺส ตาทิสเมว ทานํ ทินฺนํ มหปฺผลํ มหานิสํสนฺติ ฯ อิธ สาริปุตฺต เอกจฺโจ สาเปกฺโข ทานํ เทติ ปฏิพทฺธจิตฺโต ทานํ เทติ สนฺนิธิเปกฺโข ทานํ เทติ อิมํ เปจฺจ ปริภุญฺชิสฺสามีติ ทานํ เทติ โส ตํ ทานํ เทติ สมณสฺส วา พฺราหฺมณสฺส วา ยานุ๎ปาหนวตฺถ๎ ยานุ๎ มาลาคนฺธวิเลปนุ๎ เสยฺยาวสถปทีเปยฺยุ๎ ตํ กิ๎ มญฺญสิ สาริปุตฺต ทเทยฺย อิเธกจฺโจ เอวรูปุ๎ ทานนฺติ ฯ เอวุ๎ ภนฺเต ฯ ตตฺร สาริปุตฺต ยฺวายุ๎ สาเปกฺโข

ทานํ เทติ ปฏิพทฺธจิตฺโต ทานํ เทติ สนฺนิธิเปกฺโข ทานํ เทติ อิมํ เปจฺจ ปรภุญฺชิสฺสามีติ ทานํ เทติ โส ตํ ทานํ ทตฺวา กายสฺส เภทา ปรมฺมรณา จาตุมฺมหาราชิกานํ เทวานํ สหพฺยตํ อุปปชฺชติ โส ตํ กมฺมํ เขเปตฺวา ตโต อิทฺธิ ตโต ยสํ ตโต อาธิปเตยฺยํ อาคามี โหติ อาคนฺตา อิตฺถตฺตํ อิธ ปน สารีปุตฺต เอกจฺโจ นเหว โข สาเปกฺโข ทานํ เทติ น ปฏิพทฺธจิตฺโต ทานํ เทติ น สนฺนิธิเปกฺโข ทานํ เทติ น อิมํ เปจฺจ ปริภุญฺชิสฺสามีติ ทานํ เทติ อปิจ โข สาหุ ทานนฺติ ทานํ เทติ ฯเปฯ นปิ สาหุ ทานนฺติ ทานํ เทติ อปิจ โข ทินฺนปุพฺพํ กตปุพฺพํ ปิตุปิตามเหหิ น อรหามิ โปราณํ กุลวํสํ หาเปตุนฺติ ทานํ เทติ นปิ ทินฺนปุพฺพํ กตปุพฺพํ ปิตุปิตามเหหิ น อรหามิ โปราณํ กุลวํสํ หาเปตุนฺติ ทานํ เทติ อปิจ โข อหํ ปจามิ อิเม น ปจนฺติ น อรหามิ ปจนฺโต อปจนฺตานํ ทานํ อทาตุนฺติ ทานํ เทติ นปิ อหํ ปจามิ อิเม น ปจนฺติ น อรหามิ ปจนฺโต อปจนฺตานํ ทานํ อทาตุนฺติ ทานํ เทติ อปิจ โข ยถา เตสํ ปุพฺพกานํ อิสีนํ ตานิ มหายญฺญานิ อเหสุ เสยฺยถีทํ อฏฺฐกสฺส วามกสฺส วามเทวสฺส เวสฺสามิตฺตสฺส ยมทคฺคิโน องฺคีรสสฺส ภารทฺวาชสฺส วาเสฏฺฐสฺส กสฺสปสฺส ภคุโน เอวํ เม อยํ ทานสํวิภาโค ภวิสฺสตีติ ทานํ เทติ นปิ ยถา เตสํ ปุพฺพกานํ อิสีนํ ตานิ มหายญฺญานิ อเหสุ เสยฺยถีทํ อฏฺฐกสฺส วามกสฺส วามเทวสฺส เวสฺสามิตฺตสฺส ยมทคฺคิโน องฺคีรสสฺส ภารทฺวาชสฺส วาเสฏฺฐ-

ฬสฺส กสฺสปสฺส ภควโต เอวํ เม อยํ ทานสํวิภาโค ภวิสฺสตีติ ทานํ เทติ อปิจ โข อิมํ เม ทานํ ททโต จิตฺตํ ปสีทติ อตฺตมนตาโสมนสฺสํ อุปชายตีติ ทานํ เทติ นปิ อิมํ เม ทานํ ททโต จิตฺตํ ปสีทติ อตฺตมนตาโสมนสฺสํ อุปชายตีติ ทานํ เทติ อปิจ โข จิตฺตาลงฺการํ จิตฺตปริกฺขารํ ทานํ เทติ โส ตํ ทานํ เทติ สมณสฺส วา พฺราหฺมณสฺส วา อนฺนํ ปานํ วตฺถํ ยานํ มาลา คนฺธวิเลปนํ เสยฺยาวสถปทีเปยฺยํ ตํ กิมฺมญฺญสิ สาริปุตฺต ททเยฺย อิเธกจฺโจ เอวรูปี ทานปติ ฯ เอวํ ภนฺเต ฯ ตตฺร สาริปุตฺต ยาวเทว นเหว โข สาเปกฺโข ทานํ เทติ น ปฏิพทฺธจิตฺโต ทานํ เทติ น สนฺนิธิเปกฺโข ทานํ เทติ น อิมํ เปจฺจ ปริภุญฺชิสฺสามีติ ทานํ เทติ นปิ สาหุ ทานปติ ทานํ เทติ นปิ ทินฺนปุพฺพํ กตปุพฺพํ ปิตุปิตามเหหิ น อรหามิ โปราณํ กุลวํสํ หาเปตุนฺติ ทานํ เทติ นปิ อหํ ปจามิ อิเม น ปจนฺติ น อรหามิ ปจนฺโต อปจนฺตานํ ทานํ อทาตุนฺติ ทานํ เทติ นปิ ยถา เตสํ ปุพฺพกานํ อิสีนํ ตานิ มหายญฺญานิ อเหสุ เสยฺยถีทํ อฏฺฐกสฺส วามกสฺส วามเทวสฺส เวสฺสามิตฺตสฺส ยมทคฺคิโน องฺคีรสสฺส ภารทฺวาชสฺส วาเสฏฺฐสฺส กสฺสปสฺส ภควโต เอวํ เม อยํ ทานสํวิภาโค ภวิสฺสตีติ ทานํ เทติ นปิ อิมํ เม ทานํ ททโต จิตฺตํ ปสีทติ อตฺตมนตาโสมนสฺสํ อุปชายตีติ ทานํ เทติ อปิจ โข จิตฺตาลงฺการํ จิตฺตปริกฺขารํ ทานํ เทติ โส ตํ ทานํ ทตฺวา กายสฺส เภทา ปรมฺมรณา พฺรหฺมกายิกานํ เทวานํ สหพฺ-

ยตฺถ อุปปชฺชติ โส ตํ กมฺมํ เขเปตฺวา ตํ อิทฺธิ ตํ ยสํ ตํ อาธิปเตยฺยํ อนาคามี โหติ อนาคนฺตา อิตฺถตฺตํ อยํ โข สาริปุตฺต เหตุ อยํ ปจฺจโย เยนปี อิเธกจฺจสฺส ตาทิสเมว ทานํ ทินฺนํ มหปฺผลํ น มหานิสงฺสํ อยํ ปน สาริปุตฺต เหตุ อยํ ปจฺจโย เยนปี อิเธกจฺจสฺส ตาทิสเมว ทานํ ทินฺนํ มหปฺผลํ มหานิสงฺสนฺติ ฯ

[๕๐] เอกํ สมยํ ภควา อายสฺมา จ สาริปุตฺโต อายสฺมา จ มหาโมคฺคลฺลาโน ทกฺขิณาคิริสฺมิ จาริกํ จรนฺติ มหตา ภิกฺขุสงฺเฆน สทฺธิ ฯ เตน โข ปน สมเยน เวฬุกณฺฑกี นนฺทมาตา อุปาสิกา รตฺติยา ปจฺจูสสมยํ ปจฺจุฏฺฐาย ปารายนํ สเรน ภาสติ ฯ เตน โข ปน สมเยน เวสฺสวณโณ[๑] มหาราชา อุตฺตราย ทิสาย ทกฺขิณํ ทิสํ คจฺฉติ เกนจิเทว กรณีเยน อสฺโสสิ โข เวสฺสวณโณ มหาราชา นนฺทมาตาย อุปาสิกาย ปารายนํ สเรน ภาสนฺติยา สุตฺวา กถาปริโยสานํ อาคมยมาโน อฏฺฐาสิ ฯ อถโข นนฺทมาตา อุปาสิกา ปารายนํ สเรน ภาสิตฺวา ตุณฺหี อโหสิ ฯ อถโข เวสฺสวณโณ มหาราชา นนฺทมาตาย อุปาสิกาย กถาปริโยสานํ วิทิตฺวา อพฺภานุโมทิ สาธุ ภคินิ สาธุ ภคินีติ ฯ โก ปเนโส ภทฺรมุขาติ ฯ อหนฺเต ภคินิ ภาตา เวสฺสวณโณ มหาราชาติ ฯ สาธุ ภทฺรมุข เตน หิ โย เม อยํ ธมฺมปริยาโย ภณิโต อิทํ เต โหตุ ยาติเถยฺยนฺติ ฯ สาธุ ภคินิ เอตญฺเจว เม โหตุ อาติเถยฺยํ เสฺวว สาริปุตฺตโมคฺคลฺลา-

---

๑ เวสฺสวโณติปิ ฯ

นปฺปมุโข ภิกฺขุสงฺโฆ อกตปาตราโส เวพฺภณฺฑกํ อาคมิสฺสติ ตญฺจ ภิกฺขุสงฺฆํ ปริวิสิตฺวา มม ทกฺขิณํ อาทิเสยฺยาสิ เอวญฺจ เม ภวิสฺสติ อาทิเกยฺยนฺติ ฯ อถโข นนฺทมาตา อุปาสิกา อญฺญตรํ ปุริสํ อุจฺจเยน สเก นิเวสเน ปณีตํ ขาทนียํ โภชนียํ ปฏิยาทาเปสิ ฯ อถโข สาริปุตฺตโมคฺคลฺลานปฺปมุโข ภิกฺขุสงฺโฆ อกตปาตราโส เยน เวพฺภณฺฑกํ ตทวสริ ฯ อถโข นนฺทมาตา อุปาสิกา อญฺญตรํ ปุริสํ อามนฺเตสิ เอหิ ตฺวํ อมฺโภ ปุริส อารามํ คนฺตฺวา ภิกฺขุสงฺฆสฺส กาลํ อาโรเจหิ กาโล ภนฺเต อยฺยาย นนฺทมาตาย นิเวสเน นิฏฺฐิตํ ภตฺตนฺติ ฯ เอวํ อยฺเยติ โข โส ปุริโส นนฺทมาตาย อุปาสิกาย ปฏิสฺสุณิตฺวา อารามํ คนฺตฺวา ภิกฺขุสงฺฆสฺส กาลํ อาโรเจสิ กาโล ภนฺเต อยฺยาย นนฺทมาตาย นิเวสเน นิฏฺฐิตํ ภตฺตนฺติ ฯ อถโข สาริปุตฺตโมคฺคลฺลานปฺปมุโข ภิกฺขุสงฺโฆ ปุพฺพณฺหสมยํ นิวาเสตฺวา ปตฺตจีวรมาทาย เยน นนฺทมาตาย อุปาสิกาย นิเวสนํ เตนุปสงฺกมิ อุปสงฺกมิตฺวา ปญฺญตฺเต อาสเน นิสีทิ ฯ อถโข นนฺทมาตา อุปาสิกา สาริปุตฺตโมคฺคลฺลานปฺปมุขํ ภิกฺขุสงฺฆํ ปณีเตน ขาทนีเยน โภชนีเยน สหตฺถา สนฺตปฺเปสิ สมฺปวาเรสิ อถโข นนฺทมาตา อุปาสิกา อายสฺมนฺตํ สาริปุตฺตํ ภุตฺตาวึ โอนีตปตฺตปาณึ เอกมนฺตํ นิสีทิ ฯ เอกมนฺตํ นิสินฺนา โข นนฺทมาตา อุปาสิกา อายสฺมา สาริปุตฺโต เยตทโวจ โก ปน เต นนฺทมาเต ภิกฺขุสงฺฆสฺส อพฺภาคมนํ อาโรเจสีติ ฯ อิธาหํ

ภนฺเต รตฺติยา ปจฺจูสสมยํ ปฏิจฺฉาย ปาสาทา สเรน ภาสิตฺวา ตุณฺหี อโหสิ อถโข ภนฺเต เวสฺสวณฺโณ มหาราชา มม กถาปริโยสานํ วิทิตฺวา อพฺภานุโมทิ สาธุ ภคินิ สาธุ ภคินีติ โก ปเนโส ภทฺรมุขาติ อหนฺเต ภคินิ ภาตา เวสฺสวณฺโณ มหาราชาติ สาธุ ภทฺรมุข เตน หิโย เม อยํ ธมฺมปริยาโย ภณิโต อิทนฺเต โหตุ อาติเถยฺยนฺติ สาธุ ภคินิ เอตญฺเจว เม โหตุ อาติเถยฺยํ เสฺวว สาริปุตฺตโมคฺคลฺลานปฺปมุโข ภิกฺขุสงฺโฆ อถปาตราโส เวพฺภณฺฑกํ อาคมิสฺสติ ตญฺจ ภิกฺขุสงฺฆํ ปริวิสิตฺวา มม ทกฺขิณํ อาทิเสยฺยาสิ เอวญฺจ เม ภวิสฺสติ อาติเถยฺยนฺติ ยทิทํ ภนฺเต ทาเน ปุญฺญํ ปุญฺญมหิตํ เวสฺสวณฺณสฺส มหาราชสฺส สุขาย โหตูติ ฯ อจฺฉริยํ นนฺทมาเต อพฺภุตํ นนฺทมาเต ยตฺร หิ นาม เวสฺสวณฺเณน มหาราเชน เอวมหิทฺธิเกน เอวมเหสกฺเขน เทวปุตฺเตน สมฺมุขา สตฺถุ-ปสฺสสีติ.ฯ น โข เม ภนฺเต เอเสว อจฺฉริโย อพฺภุโต ธมฺโม อถ เม อญฺโญปิ อจฺฉริโย อพฺภุโต ธมฺโม อิธ เม ภนฺเต นนฺโท นาม เอกปุตฺตโก ปิโย มนาโป ตํ ราชาโน กิสฺมิญฺจิเทว การเณ โอกฺกสฺส ปสยฺห ชีวิตา โวโรเปสุ ตสฺมิ โข ปนาหํ ภนฺเต ทารเก คหิเต วา คยฺหมาเน วา วเช วา วชฺฌมาเน วา หเต วา หญฺญมาเน วา นาภิชานามิ จิตฺตสฺส อญฺญถตฺตนฺติ ฯ อจฺฉริยํ นนฺทมาเต อพฺภุตํ นนฺทมาเต ยตฺร หิ นาม จิตฺตุปฺปาทมตฺตมฺปิ ปริโสเธสฺสตีติ ฯ น โข เม ภนฺเต เอเสว อจฺฉริโย

อพฺภุโต ธมฺโม อตฺถิ เม อญฺโญปิ อจฺฉริโย อพฺภุโต ธมฺโม ยิธ เม ภนฺเต สามิโก กาลกโต อญฺญตรํ ยกฺขโยนิ๋ อุปปนฺโน โส เม เตเนว ปุริเมน อตฺตภาเวน อุทฺทสฺเสสิ น โข ปนาหํ ภนฺเต อภิชานามิ ตโต นิทานํ จิตฺตสฺส อญฺเญถตฺตนฺติ ฯ อจฺฉริยํ นนฺทมาเต อพฺภุตํ นนฺทมาเต ยตฺร หิ นาม จิตฺตุปฺปาทมตฺตมฺปิ ปริโส๋เธสฺสสฺสตี๋ติ ฯ น โข เม ภนฺเต เอเสว อจฺฉริโย อพฺภุโต ธมฺโม ยตฺถิ เม อญฺโญปิ อจฺฉริโย อพฺภุโต ธมฺโม ยโตหํ ภนฺเต สามิกสฺส ทหรสฺเสว ทหรา อานี๋ตา นาภิชานามิ มนสาปิ อติจริตุ๋ กุโต ปน กาเยนาติ ฯ อจฺฉริยํ นนฺทมาเต อพฺภุตํ นนฺทมาเต ยตฺร หิ นาม จิตฺตุปฺปาทมตฺตมฺปิ ปริโส๋เธสฺสสฺสี๋ติ ฯ น โข เม ภนฺเต เอเสว อจฺฉริโย อพฺภุโต ธมฺโม อตฺถิ เม อญฺโญปิ อจฺฉริโย อพฺภุโต ธมฺโม ยทาหํ ภนฺเต อุปาสิกา ปฏิเทสิตา นาภิชานามิ กิญฺจิ สิกฺขาปทํ สญฺจิจฺจ วี๋ติกฺกมิตาติ ฯ อจฺฉริยํ นนฺทมาเต อพฺภุตํ นนฺทมาเตติ ฯ น โข เม ภนฺเต เอเสว อจฺฉริโย อพฺภุโต ธมฺโม อตฺถิ เม อญฺโญปิ อจฺฉริโย อพฺภุโต ธมฺโม อิธาหํ ภนฺเต ยาวเทว อากงฺขามิ วิวิจฺเจว กาเมหิ วิวิจฺจ อกุสเลหิ ธมฺเมหิ สวิตกฺกํ สวิจารํ วิเวกชํ ปี๋ติสุ๋ขํ ปฐมํ ฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหรามิ วิตกฺกวิจารานํ วูปสมา อชฺฌตฺตํ สมฺปสาทนํ เจตโส เอโกทิภาวํ อวิตกฺกํ อวิจารํ สมาธิชํ ปี๋ติสุ๋ขํ ทุติยํ ฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหรามิ ปี๋ติยา จ วิราคา อุเปกฺขิกา จ วิหรามิ สตา จ สมฺปชานา

สุขญฺจ กาเยน ปฏิสํเวเทมิ ยนฺตํ อริยา อาจิกฺขนฺติ อุเปกฺขโก สติมา สุขวิหารีติ ตติยํ ฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหรามิ สุขสฺส จ ปหานา ทุกฺขสฺส จ ปหานา ปุพฺเพว โสมนสฺสโทมนสฺสานํ อตฺถงฺคมา อทุกฺขมสุขํ อุเปกฺขาสติปาริสุทฺธิ์ จตุตฺถํ ฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหรามีติ ฯ อจฺฉิรยํ นนฺทมาเต อพฺภุตํ นนฺทมาเตติ ฯ น โข เม ภนฺเต เอเสว อจฺฉิริโย อพฺภุโต ธมฺโม อตฺถิ เม อญฺโญปี อจฺฉิริโย อพฺภุโต ธมฺโม ยานีมานิ ภนฺเต ภควตา เทสิตานิ ปญฺโจรมฺภาคิยานิ สญฺโญชนานิ นาหนฺเตสํ กิญฺจิ อตฺตนิ อปฺปหีนํ สมนุปสฺสามีติ ฯ อจฺฉิรยํ นนฺทมาเต อพฺภุตํ นนฺทมาเตติ ฯ อถโข อายสฺมา สาริปุตฺโต นนฺทมาตรํ อุปาสิกํ ธมฺมิยา กถาย สนฺทสฺเสตฺวา สมาทเปตฺวา สมุตฺเตเชตฺวา สมฺปหํเสตฺวา อุฏฺฐายาสนา ปกฺกามีติ ฯ

มหายญฺญวคฺโค ปญฺจโม ฯ

ตสฺสุทฺทานํ

จิตฺตปริกฺขารํ เทฺวอคฺคิ สญฺญา อปรา ทุเว
เมถุนา จ สญฺโญโค ทานํ มาตาย เต ทสาติ ฯ

ปณฺณาสโก สมตฺโต ฯ

ปณฺณาสกาสงฺคหิตา วคฺคา

อพฺยากตวคฺโค ปฐโม

[๕๑] อถโข อญฺญตโร ภิกฺขุ เยน ภควา เตนุปสงฺกมิ อุปสงฺกมิตฺวา ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา เอกมนฺตํ นิสีทิ เอกมนฺตํ นิสินฺโน โข โส ภิกฺขุ ภควนฺตํ เอตทโวจ โก นุ โข ภนฺเต เหตุ โก ปจฺจโย เยน สุตวโต อริยสาวกสฺส วิจิกิจฺฉา นุปฺปชฺชติ อพฺยากตวตฺถูสุ ฯ ทิฏฺฐินิโรธา โข ภิกฺขุ สุตวโต อริยสาวกสฺส วิจิกิจฺฉา นุปฺปชฺชติ อพฺยากตวตฺถูสุ ฯ โหติ ตถาคโต ปรมฺมรณาติ โข ภิกฺขุ ทิฏฺฐิคตเมตํ น โหติ ตถาคโต ปรมฺมรณาติ โข ภิกฺขุ ทิฏฺฐิคตเมตํ โหติ จ น จ โหติ ตถาคโต ปรมฺมรณาติ โข ภิกฺขุ ทิฏฺฐิคตเมตํ เนว โหติ น น โหติ ตถาคโต ปรมฺมรณาติ โข ภิกฺขุ ทิฏฺฐิคตเมตํ ฯ อสฺสุตวา ภิกฺขุ ปุถุชฺชโน ทิฏฺฐึ นปฺปชานาติ ทิฏฺฐิสมุทยํ นปฺปชานาติ ทิฏฺฐินิโรธํ นปฺปชานาติ ทิฏฺฐินิโรธคามินึ ปฏิปทํ นปฺปชานาติ ตสฺส สา ทิฏฺฐิ ปวฑฺฒติ โส น ปริมุจฺจติ ชาติยา ชราย มรเณน โสเกหิ ปริเทเวหิ ทุกฺเขหิ โทมนสฺเสหิ อุปายาเสหิ น ปริมุจฺจติ ทุกฺขสฺมาติ วทามิ ฯ สุตวา จ โข ภิกฺขุ อริยสาวโก ทิฏฺฐึ ปชานาติ ทิฏฺฐิสมุทยํ ปชานาติ ทิฏฺฐินิโรธํ ปชานาติ ทิฏฺฐินิโรธคามินึ ปฏิปทํ ปชานาติ ตสฺส สา ทิฏฺฐิ นิรุชฺฌติ โส ปริมุจฺจติ ชาติยา ชราย มรเณน โสเกหิ ปริเทเวหิ

ทุกฺเขหิ โทมนสฺเสหิ อุปายาเสหิ ปริมุจฺจติ ทุกฺขสฺมาติ วทามิ ฯ เอวํ ชานโต โข ภิกฺขุ สุตวา อริยสาวโก เอวํ ปสฺสํ โหติ ตถาคโต ปรมฺมรณาติปี น พฺยากโรติ น โหติ ตถาคโต ปรมฺมรณาติปี น พฺยากโรติ โหติ จ น จ โหติ ตถาคโต ปรมฺมรณาติปี น พฺยากโรติ เนว โหติ น น โหติ ตถาคโต ปรมฺมรณาติปี น พฺยากโรติ เอวํ ชานโต โข ภิกฺขุ สุตวา อริยสาวโก เอวํ ปสฺสํ เอวํ อพฺยากรณธมฺโม โหติ อพฺยากตวตฺถูสุ เอวํ ชานโต โข ภิกฺขุ สุตวา อริยสาวโก เอวํ ปสฺสํ นจฺฉมฺภติ น กมฺปติ น เวธติ น สนฺตาสํ อาปชฺชติ อพฺยากตวตฺถูสุ ฯ โหติ ตถาคโต ปรมฺมรณาติ โข ภิกฺขุ ตณฺหาคตเมตํ สญฺญาคตเมตํ มญฺญิตเมตํ ปปญฺจิตเมตํ อุปาทานคตเมตํ วิปฺปฏิสาโร เอโส น โหติ ตถาคโต ปรมฺมรณาติ โข ภิกฺขุ วิปฺปฏิสาโร เอโส โหติ จ น จ โหติ ตถาคโต ปรมฺมรณาติ โข ภิกฺขุ วิปฺปฏิสาโร เอโส เนว โหติ น น โหติ ตถาคโต ปรมฺมรณาติ โข ภิกฺขุ วิปฺปฏิสาโร เอโส ฯ อสฺสุตวา ภิกฺขุ ปุถุชฺชโน วิปฺปฏิสารํ นปฺปชานาติ วิปฺปฏิสารสมุทยํ นปฺปชานาติ วิปฺปฏิสารนิโรธํ นปฺปชานาติ วิปฺปฏิสารนิโรธคามินึ ปฏิปทำ นปฺปชานาติ ตสฺส โส วิปฺปฏิสาโร ปวฑฺฒติ โส น ปริมุจฺจติ ชาติยา ชราย มรเณน โสเกหิ ปริเทเวหิ ทุกฺเขหิ โทมนสฺเสหิ อุปายาเสหิ น ปริมุจฺจติ ทุกฺขสฺมาติ วทามิ ฯ สุตวา จ โข ภิกฺขุ อริยสาวโก วิปฺปฏิสารํ ปชานาติ วิปฺปฏิสารสมุทยํ ปชานาติ วิปฺปฏิสารนิโรธ

ปชานาติ วิปฺปฏิสารนิโรธคามินึ ปฏิปทำ ปชานาติ ตสฺส โส วิปฺ-
ปฏิสาโร นิรุชฺฌติ ฯเป ฯ เอวำ ชานำ โข ภิกฺขุ สุตวา อริยสาวโก
เอวำ ปสฺสำ นจฺฉมฺภติ น กมฺปติ น เวธติ น สนฺตาสำ อาปชฺชติ
อพฺยากตวตฺถูสุ ฯ อยำ โข ภิกฺขุ เหตุ อยำ ปจฺจโย เยน สุตวโต
อริยสาวกสฺส วิจิกิจฺฉา นุปฺปชฺชติ อพฺยากตวตฺถูสูติ ฯ

[๕๒] สตฺต จ ภิกฺขเว ปุริสคติโย เทเสสฺสามิ อนุปาทา จ
ปรินิพฺพานำ ตำ สุณาถ สาธุกำ มนสิกโรถ ภาสิสฺสามีติ ฯ เอวำ
ภนฺเตติ โข เต ภิกฺขู ภควโต ปจฺจสฺโสสุำ ฯ ภควา เอตทโวจ
กตมา จ ภิกฺขเว สตฺต ปุริสคติโย ยิธ ภิกฺขเว ภิกฺขุ เอวำ
ปฏิปนฺโน โหติ โน จสฺส โน จ เม สิยา น ภวิสฺสติ น เม
ภวิสฺสติ ยทตฺถิ ยำ ภูตำ ตำ ปชหามีติ อุเปกฺขำ ปฏิลภติ โส
ภเว น รชฺชติ สมฺภเว น สชฺชติ อตฺถตฺตริ ปทำ สนฺตำ สมฺมปฺ-
ปญฺญาย ปสฺสติ ตญฺจ ขวสฺส ปทำ น สพฺเพน สพฺพำ สจฺฉิกตำ
โหติ ตสฺส น สพฺเพน สพฺพำ มานานุสโย ปหีโน โหติ น สพฺเพน
สพฺพำ ภวราคานุสโย ปหีโน โหติ น สพฺเพน สพฺพำ อวิชฺชานุสโย
ปหีโน โหติ โส ปญฺจนฺนำ โอรมฺภาคิยานำ สญฺโญชนานำ ปริกฺขยา
อนฺตราปรินิพฺพายี โหติ เสยฺยถาปี ภิกฺขเว ทิวสสนฺตตฺเต อโยกปาเล
หเญฺญมาเน ปปฺปฏิกา นิพฺพตฺติตฺวา นิพฺพาเยยฺย เอวเมว โข ภิกฺขเว
ภิกฺขุ เอวำ ปฏิปนฺโน โหติ โน จสฺส โน จ เม สิยา น ภวิสฺสติ
น เม ภวิสฺสติ ยทตฺถิ ยำ ภูตำ ตำ ปชหามีติ อุเปกฺขำ ปฏิลภติ โส

ภเว น รชฺชติ สมฺภเว น สชฺชติ ยตฺถุตฺตริ ปทํ สนฺตํ สมฺมปฺปญฺญาย ปสฺสติ ตญฺจ ขฺวสฺส ปทํ น สพฺเพน สพฺพํ สจฺฉิกตํ โหติ ตสฺส น สพฺเพน สพฺพํ มานานุสโย ปหีโน โหติ น สพฺเพน สพฺพํ ภวราคานุสโย ปหีโน โหติ น สพฺเพน สพฺพํ อวิชฺชานุสโย ปหีโน โหติ โส ปญฺจนฺนํ โอรมฺภาคิยานํ สญฺโญชนานํ ปริกฺขยา อนฺตราปรินิพฺพายี โหติ ฯ อิธ ปน ภิกฺขเว ภิกฺขุ เอวํ ปฏิปนฺโน โหติ โน จสฺส โน จ เม สิยา น ภวิสฺสติ น เม ภวิสฺสตีติ ยทตฺถิ ยं ภูตํ ตं ปชหามีติ อุเปกฺขํ ปฏิลภติ โส ภเว น รชฺชติ สมฺภเว น สชฺชติ อตฺถุตฺตริ ปทํ สนฺตํ สมฺมปฺปญฺญาย ปสฺสติ ตญฺจ ขฺวสฺส ปทํ น สพฺเพน สพฺพํ สจฺฉิกตํ โหติ ตสฺส น สพฺเพน สพฺพํ มานานุสโย ปหีโน โหติ น สพฺเพน สพฺพํ ภวราคานุสโย ปหีโน โหติ น สพฺเพน สพฺพํ อวิชฺชานุสโย ปหีโน โหติ โส ปญฺจนฺนํ โอรมฺภาคิยานํ สญฺโญชนานํ ปริกฺขยา อนฺตราปรินิพฺพายี โหติ เสยฺยถาปี ภิกฺขเว ทิวสสนฺตตฺเต อโยกปาเล หญฺญมาเน ปปฺปฏิกา นิพฺพตฺติตฺวา อุปฺปติตฺวา นิพฺพาเยยฺย เอวเมว โข ภิกฺขเว ภิกฺขุ เอวํ ปฏิปนฺโน โหติ ฯเป ฯ โส ปญฺจนฺนํ โอรมฺภาคิยานํ สญฺโญชนานํ ปริกฺขยา อนฺตราปรินิพฺพายี โหติ ฯ อิธ ปน ภิกฺขเว ภิกฺขุ เอวํ ปฏิปนฺโน โหติ ฯเป ฯ โส ปญฺจนฺนํ โอรมฺภาคิยานํ สญฺโญชนานํ ปริกฺขยา อนฺตราปรินิพฺพายี โหติ เสยฺยถาปี ภิกฺขเว ทิวสสนฺตตฺเต อโยกปาเล หญฺญมาเน ปปฺปฏิกา นิพฺพตฺติตฺวา

อุปฺปาเทตฺวา อนุปหจฺจ ตญฺจ นิพฺพาเยยฺย เอวเมว โข ภิกฺขเว ภิกฺขุ เอวํ ปฏิปนฺโน โหติ ฯเปฯ โส ปญฺจนฺนํ โอรมฺภาคิยานํ สญฺโญชนานํ ปริกฺขยา อนฺตราปรินิพฺพายี โหติ ฯ อิธ ปน ภิกฺขเว ภิกฺขุ เอวํ ปฏิปนฺโน โหติ ฯเปฯ โส ปญฺจนฺนํ โอรมฺภาคิยานํ สญฺโญชนานํ ปริกฺขยา อุปหจฺจปรินิพฺพายี โหติ เสยฺยถาปิ ภิกฺขเว ทิวสสนฺตตฺเต อโยกปาเล หญฺญมาเน ปปฺปฏิกา นิพฺพตฺติตฺวา อุปฺปติตฺวา อุปหจฺจ ตญฺจ นิพฺพาเยยฺย เอวเมว โข ภิกฺขเว ภิกฺขุ เอวํ ปฏิปนฺโน โหติ ฯเปฯ โส ปญฺจนฺนํ โอรมฺภาคิยานํ สญฺโญชนานํ ปริกฺขยา อุปหจฺจปรินิพฺพายี โหติ ฯ อิธ ปน ภิกฺขเว ภิกฺขุ เอวํ ปฏิปนฺโน โหติ ฯเปฯ โส ปญฺจนฺนํ โอรมฺภาคิยานํ สญฺโญชนานํ ปริกฺขยา อสงฺขารปรินิพฺพายี โหติ เสยฺยถาปิ ภิกฺขเว ทิวสสนฺตตฺเต อโยกปาเล หญฺญมาเน ปปฺปฏิกา นิพฺพตฺติตฺวา อุปฺปติตฺวา ปริตฺเต ติณปุญฺเช วา กฏฺฐปุญฺเช วา นิปเตยฺย สา ตตฺถ อคฺคิมฺปิ ชเนยฺย ธูมมฺปิ ชเนยฺย อคฺคิมฺปิ ชเนตฺวา ธูมมฺปิ ชเนตฺวา ตเมว ปริตฺตํ ติณปุญฺชํ วา กฏฺฐปุญฺชํ วา ปริยาทิยิตฺวา อนาหารา นิพฺพาเยยฺย เอวเมว โข ภิกฺขเว ภิกฺขุ เอวํ ปฏิปนฺโน โหติ ฯเปฯ โส ปญฺจนฺนํ โอรมฺภาคิยานํ สญฺโญชนานํ ปริกฺขยา อสงฺขารปรินิพฺพายี โหติ ฯ อิธ ปน ภิกฺขเว ภิกฺขุ เอวํ ปฏิปนฺโน โหติ ฯเปฯ โส ปญฺจนฺนํ โอรมฺภาคิยานํ สญฺโญชนานํ ปริกฺขยา สสงฺขารปรินิพฺพายี โหติ เสยฺยถาปิ ภิกฺขเว ทิวสสนฺตตฺเต อโยกปาเล หญฺญมาเน ปปฺปฏิกา นิพฺพตฺติตฺวา

อุปฺปาทิตฺวา วิปุเล ติณปุญฺเช วา กฏฺฐปุญฺเช วา นิปเตยฺย สา
หตฺถ อคฺคิมฺปี ชเนยฺย ธูมมฺปี ชเนยฺย อคฺคิมฺปี ชเนตฺวา ธูมมฺปี
ชเนตฺวา ตเมว วิปุลํ ติณปุญฺชํ วา กฏฺฐปุญฺชํ วา ปริยาทิยิตฺวา
อนาหารา นิพฺพาเยยฺย เอวเมว โข ภิกฺขเว ภิกฺขุ เอวํ ปฏิปนฺโน
โหติ ฯเปฯ โส ปเญฺจนฺนํ โอรมฺภาคิยานํ สญฺโญชนานํ ปริกฺขยา
สสงฺขารปรินิพฺพายี โหติ ฯ อิธ ปน ภิกฺขเว ภิกฺขุ เอวํ ปฏิปนฺโน
โหติ ฯเปฯ โส ปญฺจนฺนํ โอรมฺภาคิยานํ สญฺโญชนานํ ปริกฺขยา
อุทฺธโสโต โหติ อกนิฏฺฐคามี เสยฺยถาปี ภิกฺขเว ทิวสสนฺตตฺเต
อโยกปาเล หญฺเญมาเน ปปฺปฏิกา นิพฺพตฺติตฺวา อุปฺปติตฺวา มหนฺเต
ติณปุญฺเช วา กฏฺฐปุญฺเช วา นิปเตยฺย สา หตฺถ อคฺคิมฺปี ชเนยฺย
ธูมมฺปี ชเนยฺย อคฺคิมฺปี ชเนตฺวา ธูมมฺปี ชเนตฺวา ติณปุญฺชํ วา
กฏฺฐปุญฺชํ วา ปริยาทิยิตฺวา คจฺฉมฺปี ทเหยฺย ทายมฺปี ทเหยฺย คจฺ-
ฉมฺปี ทหิตฺวา ทายมฺปี ทหิตฺวา หริตนฺตํ วา เสฉนฺตํ วา อุทกนฺตํ
วา รมณียํ วา ภูมิภาคํ อาคมฺม อนาหารา นิพฺพาเยยฺย เอวเมว
โข ภิกฺขเว ภิกฺขุ เอวํ ปฏิปนฺโน โหติ ฯเปฯ โส ปญฺจนฺนํ โอรมฺ-
ภาคิยานํ สญฺโญชนานํ ปริกฺขยา อุทฺธโสโต โหติ อกนิฏฺฐคามี ฯ
อิมา ภิกฺขเว สตฺต ปุริสคติโย ฯ กตญฺจ ภิกฺขเว อนุปาทา ปริ-
นิพฺพานํ อิธ ภิกฺขเว ภิกฺขุ เอวํ ปฏิปนฺโน โหติ โน จสฺส
โน จ เม สิยา น ภวิสฺสติ น เม ภวิสฺสติ ยทตฺถิ ยं ภูตं ตं
ปชหามีติ อุเปกฺขํ ปฏิลภติ โส ภเว น รชฺชติ สมฺภเว น สชฺชติ

อตฺถตฺถริ ปทํ สนฺตํ สมฺมปฺปญฺญาย ปสฺสติ ตญฺจ ฆวสฺส ปทํ สพฺเพน สพฺพํ สจฺฉิกตํ โหติ ตสฺส สพฺเพน สพฺพํ มานานุสโย ปหีโน โหติ สพฺเพน สพฺพํ ภวราคานุสโย ปหีโน โหติ สพฺเพน สพฺพํ อวิชฺชานุสโย ปหีโน โหติ โส อาสวานํ ขยา ฯเปฯ สจฺฉิกตฺวา อุปสมฺปชฺช วิหรติ อิทํ วุจฺจติ ภิกฺขเว อนุปาทา ปรินิพฺพานํ ฯ อิมา โข ภิกฺขเว สตฺต ปุริสคติโย อนุปาทา จ ปรินิพฺพานนฺติ ฯ

[๕๓] เอกํ สมยํ ภควา ราชคเห วิหรติ คิชฺฌกูเฏ ปพฺพเต ฯ อถโข เทฺว เทวตา อภิกฺกนฺตาย รตฺติยา อภิกฺกนฺตวณฺณา เกวลกปฺปํ คิชฺฌกูฏํ โอภาเสตฺวา เยน ภควา เตนุปสงฺกมึสุ อุปสงฺกมิตฺวา ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา เอกมนฺตํ อฏฺฐํสุ เอกมนฺตํ ฐิตา โข เอกา เทวตา ภควนฺตํ เอตทโวจ เอตา ภนฺเต ภิกฺขุนิโย วิมุตฺตาติ อปรา เทวตา ภควนฺตํ เอตทโวจ เอตา ภนฺเต อนุปาทิเสสา สุวิมุตฺตาติ อิทมโวจุ ตา เทวตา สมนุญฺโญ สตฺถา อโหสิ อถโข ตา เทวตา สมนุโญ สตฺถาติ ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา ปทกฺขิณํ กตฺวา ตตฺเถวนฺตรธายึสุ ฯ อถโข ภควา ตสฺสา รตฺติยา อจฺจเยน ภิกฺขู อามนฺเตสิ อิมํ ภิกฺขเว รตฺตึ เทฺว เทวตา อภิกฺกนฺตาย รตฺติยา อภิกฺกนฺตวณฺณา เกวลกปฺปํ คิชฺฌกูฏํ โอภาเสตฺวา เยนาหํ เตนุปสงฺกมึสุ อุปสงฺกมิตฺวา มํ อภิวาเทตฺวา เอกมนฺตํ อฏฺฐํสุ เอกมนฺตํ ฐิตา โข ภิกฺขเว เอกา เทวตา มํ เอตทโวจ เอตา ภนฺเต ภิกฺขุนิโย วิมุตฺตาติ อปรา เทวตา มํ

เอตทโวจ เอตา ภนฺเต อนุปาทิเสสา สุวิมุตฺตาติ อิทมโวจุ ภิกฺขเว ตา เทวตา อิทํ วตฺวา มํ อภิวาเทตฺวา ปทกฺขิณํ กตฺวา ตตฺเถวนฺตรธายิ๎สูติ ฯ เตน โข ปน สมเยน อายสฺมา มหาโมคฺคลฺลาโน ภควโต อวิทูเร นิสินฺโน โหติ อถโข อายสฺสมโต มหาโมคฺคลฺ-ลานสฺส เอตทโหสิ กตเมสานํ โข เทวานํ เอวํ ฆาณํ โหติ สฺวุปาทิเสเส วา สฺวุปาทิเสโสติ ยนุปาทิเสเส วา อนุปาทิเสโสติ ฯ เตน โข ปน สมเยน ติสฺโส นาม ภิกฺขุ อยุนา กาลกโต อญฺญตรํ พฺรหฺมโลกํ อุปปนฺโน โหติ ตตฺราปี นํ เอวํ ชานนฺติ ติสฺโส พฺรหฺมา มหิทฺธิโก มหานุภาโวติ ฯ อถโข อายสฺมา มหาโมคฺคลฺลาโน เสยฺยถาปี นาม พลวา ปุริโส สมฺมิญฺชิตํ วา พาหํ ปสาเรยฺย ปสาริตํ วา พาหํ สมฺมิญฺเชยฺย เอวเมว คิชฺฌกูเฏ ปพฺพเต อนฺตรหิโต ตสฺมิ๎ พฺรหฺมโลเก ปาตุรโหสิ ฯ อทฺทสา โข ติสฺโส พฺรหฺมา อายสฺมนฺตํ มหาโมคฺคลฺลานํ ทูรโตว อาคจฺฉนฺตํ ทิสฺวา อายสฺมนฺตํ มหาโมคฺคลฺลานํ เอตทโวจ เอหิ โข มาริส โมคฺ-คลฺลาน สฺวาคตํ มาริส โมคฺคลฺลาน จิรสฺสํ โข มาริส โมคฺคลฺลาน อิมํ ปริยายมกาสิ ยทิทํ อิธาคมนาย นิสีท มาริส โมคฺคลฺลาน อิทมาสนํ ปญฺญตฺตนฺติ ฯ นิสีทิ โข อายสฺมา มหาโมคฺคลฺลาโน ปญฺญตฺเต อาสเน ฯ ติสฺโสปิ โข พฺรหฺมา อายสฺมนฺตํ มหาโมคฺคลฺ-ลานํ อภิวาเทตฺวา เอกมนฺตํ นิสีทิ ฯ เอกมนฺตํ นิสินฺนํ โข ติสฺสํ พฺรหฺมานํ อายสฺมา มหาโมคฺคลฺลาโน เอตทโวจ กตเมสานํ โข

ติสฺส เทวานํ เอวํ ญาณํ โหติ สอุปาทิเสเส วา สอุปาทิเสโสติ อนุปาทิเสเส วา อนุปาทิเสโสติ ฯ พฺรหฺมกายิกานํ โข มาริส โมคฺคลฺลาน เทวานํ เอวํ ญาณํ โหติ สอุปาทิเสเส วา สอุปาทิเสโสติ อนุปาทิเสเส วา อนุปาทิเสโสติ ฯ สพฺเพสญฺเญว โข ติสฺส พฺรหฺมกายิกานํ เทวานํ เอวํ ญานํ โหติ สอุปาทิเสเส วา สอุปาทิเสโสติ อนุปาทิเสเส วา อนุปาทิเสโสติ ฯ น โข มาริส โมคฺคลฺลาน สพฺเพสํ พฺรหฺมกายิกานํ เทวานํ เอวํ ญาณ โหติ สอุปาทิเสเส วา สอุปาทิเสโสติ อนุปาทิเสเส วา อนุปาทิเสโสติ เย โข เต มาริส โมคฺคลฺลาน พฺรหฺมกายิกา เทวา พฺรหฺมนา อายุนา สนฺตุฏฺฐา พฺรหฺมน วณฺเณน พฺรหฺมน สุเขน พฺรหฺมน ยเสน พฺรหฺมน อาธิปเตยฺเยน สนฺตุฏฺฐา ตสฺส จ อตฺตรี นิสฺสรณ ยถาภูตํ นปฺปชานนฺติ เตสํ น เอวํ ญาณ โหติ สอุปาทิเสเส วา สอุปาทิเสโสติ อนุปาทิเสเส วา อนุปาทิเสโสติ เย จ โข เต มาริส โมคฺคลฺลาน พฺรหฺมกายิกา เทวา พฺรหฺมน อายุนา อสนฺตุฏฺฐา พฺรหฺมน วณฺเณน พฺรหฺมน สุเขน พฺรหฺมน ยเสน พฺรหฺมน อาธิปเตยฺเยน อสนฺตุฏฺฐา ตสฺส จ อตฺตรี นิสฺสรณ ยถาภูตํ ปชานนฺติ เตสํ เอวํ ญาณ โหติ สอุปาทิเสเส วา สอุปาทิเสโสติ อนุปาทิเสเส วา อนุปาทิเสโสติ อิท มาริส โมคฺคลฺลาน ภิกฺขุ อุภโตภาควิมุตฺโต โหติ ตเมน เต เทวา เอวํ ชานนฺติ อยํ โข อายสฺมา อุภโตภาควิมุตฺโต ยาวสฺส กาโย ฐสฺสตี ตาว นํ ทกฺขนฺติ เทวมนุสฺสา กายสฺส เภทา น นํ

ทกฺขนฺติ เทวมนุสฺสาติ เอวมฺปิ โข มาริสฺส โมคฺคลฺลาน เตสํ เทวานํ ญาณํ โหติ อนุปาทิเสเส วา อนุปาทิเสโสติ อิท ปน มาริส โมคฺคลฺลาน ภิกฺขุ ปญฺญาวิมุตฺโต โหติ ตเมนํ เต เทวา เอวํ ชานนฺติ อยํ โข อายสฺมา ปญฺญาวิมุตฺโต ยาวสฺส กาโย ฐสฺสติ ตาว นํ ทกฺขนฺติ เทวมนุสฺสา กายสฺส เภทา น นํ ทกฺขนฺติ เทวมนุสฺสาติ เอวมฺปิ โข มาริส โมคฺคลฺลาน เตสํ เทวานํ ญาณํ โหติ อนุปาทิเสเส วา อนุปาทิเสโสติ อิท ปน มาริส โมคฺคลฺลาน ภิกฺขุ กายสกฺขิ โหติ ตเมนํ เต เทวา เอวํ ชานนฺติ อยํ โข อายสฺมา กายสกฺขิ อปฺปเวนาม อยมายสฺมา อนุโลมิกานิ เสนาสนานิ ปฏิเสวมาโน กลฺยาณมิตฺเต ภชมาโน อินฺทฺริยานิ สมนฺนานยมาโน ยสฺสตฺถาย กุลปุตฺตา สมฺมเทว อคารสฺมา อนคาริยํ ปพฺพชนฺติ ตทนุตฺตรํ พฺรหฺมจริยปริโยสานํ ทิฏฺเจว ธมฺเม สยํ อภิญฺญา สจฺฉิกตฺวา อุปสมฺปชฺช วิหเรยฺยาติ เอวมฺปิ โข มาริส โมคฺคลฺลาน เตสํ เทวานํ ญาณํ โหติ สอุปาทิเสเส วา สอุปาทิเสโสติ อิท ปน มาริส โมคฺคลฺลาน ภิกฺขุ ทิฏฺฐิปฺปตฺโต โหติ ฯ เป ฯ สทฺธาวิมุตฺโต โหติ ธมฺมานุสารี โหติ ตเมนํ เต เทวา เอวํ ชานนฺติ อยํ โข อายสฺมา ธมฺมานุสารี อปฺปเวนาม อยมายสฺมา อนุโลมิกานิ เสนาสนานิ ปฏิเสวมาโน กลฺยาณมิตฺเต ภชมาโน อินฺทฺริยานิ สมนฺนานยมาโน ยสฺสตฺถาย กุลปุตฺตา สมฺมเทว อคารสฺมา อนคาริยํ ปพฺพชนฺติ ตทนุตฺตรํ พฺรหฺมจริยปริโยสานํ

ทิฏฺเฐว ธมฺเม สยํ อภิญฺญา สจฺฉิกตฺวา อุปสมฺปชฺช วิหเรยฺยาติ เอวมฺปี โข มาริส โมคฺคลฺลาน เตสํ เทวานํ ญาณํ โหติ สอุปาทิเสเส วา สอุปาทิเสโสติ ฯ อถโข อายสฺมา มหาโมคฺคลฺลาโน ติสฺสสฺส พฺรหฺมุโน ภาสิตํ อภินนฺทิตฺวา อนุโมทิตฺวา เสยฺยถาปี นาม พลวา ปุริโส สมฺมิญฺชิตํ วา พาหํ ปสาเรยฺย ปสาริตํ วา พาหํ สมฺมิญฺเชยฺย เอวเมว พฺรหฺมโลเก อนฺตรหิโต คิชฺฌกูเฏ ปพฺพเต ปาตุรโหสิ อถโข อายสฺมา มหาโมคฺคลฺลาโน เยน ภควา เตนุปสงฺกมิ อุปสงฺกมิตฺวา ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา เอกมนฺตํ นิสีทิ เอกมนฺตํ นิสินฺโน โข อายสฺมา มหาโมคฺคลฺลาโน ยาวตฺตโก อโหสิ ติสฺสเสน พฺรหฺมุนา สทฺธิ์ กถาสลฺลาโป ตํ สพฺพํ ภควโต อาโรเจสิ ฯ น หิ ปน เต โมคฺคลฺลาน ติสฺโส พฺรหฺมา สตฺถุมํ อนิมิตฺตวิหารึ ปุคฺคลํ เทเสสฺสตีติ ฯ เอตสฺส ภควา กาโล เอตสฺส สุคต กาโล ยํ ภควา สตฺถุมํ อนิมิตฺตวิหารึ ปุคฺคลํ เทเสยฺย ภควโต สุตฺวา ภิกฺขู ธาเรสฺสนฺตีติ ฯ เตนหิ โมคฺคลฺลาน สุณาหิ สาธุกํ มนสิกโรหิ ภาสิสฺสามีติ ฯ เอวํ ภนฺเตติ โข อายสฺมา มหาโมคฺคลฺลาโน ภควโต ปจฺจสฺโสสิ ฯ ภควา เอตทโวจ อิธ โมคฺคลฺลาน ภิกฺขุ สพฺพนิมิตฺตานํ อมนสิการา อนิมิตฺตํ เจโตสมาธิ์ อุปสมฺปชฺช วิหรติ ตเมนํ เต เทวา เอวํ ชานนฺติ อยํ โข อายสฺมา สพฺพนิมิตฺตานํ อมนสิการา อนิมิตฺตํ เจโตสมาธิ์ อุปสมฺปชฺช วิหรติ อปฺเปวนาม มยมายสฺมา อนุโลมิกานิ เสนาสนานิ ปฏิเสวมาโน กลฺยาณมิตฺเต

ภชมาโน อินฺทฺริยานิ สมนฺนานยมาโน ยสฺสตฺถาย กุลปุตฺตา สมฺมเทว อคารสฺมา อนคาริยํ ปพฺพชนฺติ ตทนุตฺตรํ พฺรหฺมจริยปริโยสานํ ทิฏฺเจว ธมฺเม สยं อภิญฺญา สจฺฉิกตฺวา อุปสมฺปชฺช วิหเรยฺยาติ เอวํ โข โมคฺคลฺลาน เตสํ เทวานํ ญาณํ โหติ สอุปาทิเสเส วา สอุปาทิเสโสติ ฯ

[๕๔] เอกํ สมยं ภควา เวสาลิยํ วิหรติ มหาวเน กูฏาคารสาลายं ฯ อถโข สีโห เสนาปติ เยน ภควา เตนุปสงฺกมิ อุปสงฺกมิตฺวา ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา เอกมนฺตํ นิสีทิ เอกมนฺตํ นิสินฺโน โข สีโห เสนาปติ ภควนฺตํ เอตทโวจ สกฺกา นุ โข ภนฺเต สนฺทิฏฺฐิกํ ทานผลํ ปญฺญาเปตุนฺติ ฯ เตนหิ สีห ตญฺเญวตฺถ ปฏิปุจฺฉิสฺสามิ ยถา เต ขเมยฺย ตถา นํ พฺยากเรยฺยาสิ ตํ กึ มญฺญสิ สีห อิธสฺส เทฺว ปุริสา เอโก ปุริโส อสฺสทฺโธ มจฺฉรี กทริโย ปริภาสโก เอโก ปุริโส สทฺโธ ทานปติ อนุปฺปทานรโต ตํ กึ มญฺญสิ สีห กึ นุ โข อรหนฺโต ปชมํ อนุกมฺปนฺตา อนุกมฺเปยฺยุํ โย วา โส ปุริโส อสฺสทฺโธ มจฺฉรี กทริโย ปริภาสโก โย วา โส ปุริโส สทฺโธ ทานปติ อนุปฺปทานรโตติ ฯ โย โส ภนฺเต ปุริโส อสฺสทฺโธ มจฺฉรี กทริโย ปริภาสโก กินฺตํ อรหนฺโต ปชมํ อนุกมฺปนฺตา อนุกมฺปิสฺสนฺติ โย จ โข โส ภนฺเต ปุริโส สทฺโธ ทานปติ อนุปฺปทานรโต ตญฺเญว อรหนฺโต ปชมํ อนุกมฺปนฺตา อนุกมฺเปยฺยุํ ฯ ตํ กึ มญฺญสิ สีห กึ นุ

โข อรหนฺโต ปฐมํ อุปสงฺกมนฺตา อุปสงฺกเมยฺยุ โย วา โส ปุริโส อสฺสทฺโธ มจฺฉรี กทริโย ปริภาสโก โย วา โส ปุริโส สทฺโธ ทานปติ อนุปฺปทานรโตติ ฯ โย โส ภนฺเต ปุริโส อสฺสทฺโธ มจฺฉรี กทริโย ปริภาสโก กินฺตํ อรหนฺโต ปฐมํ อุปสงฺกมนฺตา อุปสงฺกมิสฺสนฺติ โย จ โข โส ภนฺเต ปุริโส สทฺโธ ทานปติ อนุปฺปทานรโต ตญฺเญว อรหนฺโต ปฐมํ อุปสงฺกมนฺตา อุปสงฺกเมยฺยุ ฯ ตํ กิ มญฺญสิ ตฺวํ กสฺส นุ โข อรหนฺโต ปฐมํ ปฏิคฺคณฺหนฺตา ปฏิคฺคณฺเหยฺยุ โย วา โส ปุริโส อสฺสทฺโธ มจฺฉรี กทริโย ปริภาสโก โย วา โส ปุริโส สทฺโธ ทานปติ อนุปฺปทานรโตติ ฯ โย โส ภนฺเต ปุริโส อสฺสทฺโธ มจฺฉรี กทริโย ปริภาสโก กิ ตสฺส อรหนฺโต ปฐมํ ปฏิคฺคณฺหนฺตา ปฏิคฺคณฺหิสฺสนฺติ โย จ โข โส ภนฺเต ปุริโส สทฺโธ ทานปติ อนุปฺปทานรโต ตญฺเญว อรหนฺโต ปฐมํ ปฏิคฺคณฺหนฺตา ปฏิคฺคณฺเหยฺยุ ฯ ตํ กิ มญฺญสิ ตฺวํ กสฺส นุ โข อรหนฺโต ปฐมํ ธมฺมํ เทเสนฺโต เทเสยฺยุ โย วา โส ปุริโส อสฺสทฺโธ มจฺฉรี กทริโย ปริภาสโก โย วา โส ปุริโส สทฺโธ ทานปติ อนุปฺปทานรโตติ ฯ โย โส ภนฺเต ปุริโส อสฺสทฺโธ มจฺฉรี กทริโย ปริภาสโก กิ ตสฺส อรหนฺโต ปฐมํ ธมฺมํ เทเสนฺตา เทเสสฺสนฺติ โย จ โข โส ภนฺเต ปุริโส สทฺโธ ทานปติ อนุปฺปทานรโต ตสฺเสว อรหนฺโต ปฐมํ ธมฺมํ เทเสนฺตา

เทเสยฺยุ ฯ ตํ กึ มญฺญสิ สีห กสฺส นุ โข กถฺยาโณ กิตฺติ-
สทฺโท อพฺภุคฺคจฺเฉยฺย โย วา โส ปุริโส อสฺสทฺโธ มจฺฉรี
กทริโย ปริภาสโก โย วา โส ปุริโส สทฺโธ ทานปติ อนุปฺปทานะ-
รโตติ ฯ โย โส ภนฺเต ปุริโส อสฺสทฺโธ มจฺฉรี กทริโย ปริภาสโก
กึ ตสฺส กถฺยาโณ กิตฺติสทฺโท อพฺภุคฺคจฺฉิสฺสติ โย จ โข โส
ภนฺเต ปุริโส สทฺโธ ทานปติ อนุปฺปทานรโต ตสฺเสว กถฺยาโณ
กิตฺติสทฺโท อพฺภุคฺคจฺเฉยฺย ฯ ตํ กึ มญฺญสิ สีห โก นุ โข
ยญฺญเทว ปริสํ อุปสงฺกเมยฺย ยทิ ขตฺติยปริสํ ยทิ พฺราหฺมณปริสํ
ยทิ คหปติปริสํ ยทิ สมณปริสํ วิสารโท อุปสงฺกเมยฺย อมงฺกุภูโต
โย วา โส ปุริโส อสฺสทฺโธ มจฺฉรี กทริโย ปริภาสโก โย วา
โส ปุริโส สทฺโธ ทานปติ อนุปฺปทานรโตติ ฯ โย โส ภนฺเต ปุริโส
อสฺสทฺโธ มจฺฉรี กทริโย ปริภาสโก กึ โส ยญฺญเทว ปริสํ
อุปสงฺกมิสฺสติ ยทิ ขตฺติยปริสํ ยทิ พฺราหฺมณปริสํ ยทิ คหปติปริสํ
ยทิ สมณปริสํ วิสารโท อุปสงฺกมิสฺสติ อมงฺกุภูโต โย จ โข
โส ภนฺเต ปุริโส สทฺโธ ทานปติ อนุปฺปทานรโต โส ยญฺญเทว
ปริสํ อุปสงฺกเมยฺย ยทิ ขตฺติยปริสํ ยทิ พฺราหฺมณปริสํ ยทิ
คหปติปริสํ ยทิ สมณปริสํ วิสารโท อุปสงฺกเมยฺย อมงฺกุภูโต ฯ
ตํ กึ มญฺญสิ สีห โก นุ โข กายสฺส เภทา ปรมฺมรณา
สุคติ สคฺคํ โลกํ อุปปชฺเชยฺย โย วา โส ปุริโส อสฺสทฺโธ
มจฺฉรี กทริโย ปริภาสโก โย วา โส ปุริโส สทฺโธ ทานปติ

อนุปฺปาทานรโตติ ฯ โย โส ภนฺเต ปุริโส อสฺสทฺโธ มจฺฉรี กทริโย ปริภาสโก กิ โส กายสฺส เภทา ปรมฺมรณา สุคติ สคฺคํ โลกํ อุปปชฺชิสฺสติ โย จ โข โส ภนฺเต ปุริโส สทฺโธ ทานปติ อนุปฺปาทานรโต โส กายสฺส เภทา ปรมฺมรณา สุคติ สคฺคํ โลกํ อุปปชฺเชยฺย ยานีมานิ ภนฺเต ภควตา ฉ สนฺทิฏฺฐิกานิ ทานผลานิ อกฺขาตานิ นาหํ เอตฺถ ภควโต สทฺธาย คจฺฉามิ อหัมปิ เอตานิ ชานามิ อหํ ภนฺเต ทายโก ทานปติ มํ อรหนฺโต ปฐมํ อนุกมฺปนฺตา อนุกมฺปนฺติ อหํ ภนฺเต ทายโก ทานปติ มํ อรหนฺโต ปฐมํ อุปสงฺกมนฺตา อุปสงฺกมนฺติ อหํ ภนฺเต ทายโก ทานปติ มยฺหํ อรหนฺโต ปฐมํ ปฏิคฺคณฺหนฺตา ปฏิคฺคณฺหนฺติ อหํ ภนฺเต ทายโก ทานปติ มยฺหํ อรหนฺโต ปฐมํ ธมฺมํ เทเสนฺตา เทเสนฺติ อหํ ภนฺเต ทายโก ทานปติ มยฺหํ กลฺยาโณ กิตฺติสทฺโท อพฺภุคฺคโต สีโห เสนาปติ ทายโก การโก สงฺฆุปฏฺฐาโกติ อหํ ภนฺเต ทายโก ทานปติ ยญฺญเทว ปริสํ อุปสงฺกมามิ ยทิ ขตฺติยปริสํ ยทิ พฺราหฺมณปริสํ ยทิ คหปติปริสํ ยทิ สมณปริสํ วิสารโท อุปสงฺกมามิ อมงฺกุภูโต ยานีมานิ ภนฺเต ภควตา ฉ สนฺทิฏฺฐิกานิ ทานผลานิ อกฺขาตานิ นาหํ เอตฺถ ภควโต สทฺธาย คจฺฉามิ อหัมปิ เอตานิ ชานามิ ยญฺจ โข มํ ภควา เอวมาห ทายโก สีห ทานปติ กายสฺส เภทา ปรมฺมรณา สุคติ สคฺคํ โลกํ อุปปชฺชตีติ เอตาหํ น ชานามิ เอตฺถ จ ปนาหํ ภควโต สทฺธาย คจฺฉามีติ ฯ เอวเมตํ

สีหํ เอวเมตํ สีหนาทโก สีหนาทนฺติ กายสฺส เภทา ปรมฺมรณา สุคตึ สคฺคํ โลกํ อุปปชฺชตีติ ฯ

[๕๕] จตฺตารีมานิ ภิกฺขเว ตถาคตสฺส อรกฺเขยฺยานิ ตีหิ จ อนุปวชฺโช ฯ กตมานิ จตฺตาริ ตถาคตสฺส อรกฺเขยฺยานิ ปริสุทฺธกายสมาจาโร ภิกฺขเว ตถาคโต นตฺถิ ตถาคตสฺส กายทุจฺจริตํ ยํ ตถาคโต รกฺเขยฺย มา เม อิทํ ปโร อญฺญาสีติ ปริสุทฺธวจีสมาจาโร ภิกฺขเว ตถาคโต นตฺถิ ตถาคตสฺส วจีทุจฺจริตํ ยํ ตถาคโต รกฺเขยฺย มา เม อิทํ ปโร อญฺญาสีติ ปริสุทฺธมโนสมาจาโร ภิกฺขเว ตถาคโต นตฺถิ ตถาคตสฺส มโนทุจฺจริตํ ยํ ตถาคโต รกฺเขยฺย มา เม อิทํ ปโร อญฺญาสีติ ปริสุทฺธาชีโว ภิกฺขเว ตถาคโต นตฺถิ ตถาคตสฺส มิจฺฉาอาชีโว ยํ ตถาคโต รกฺเขยฺย มา เม อิทํ ปโร อญฺญาสีติ อิมานิ จตฺตาริ ตถาคตสฺส อรกฺเขยฺยานิ ฯ กตเมหิ ตีหิ อนุปวชฺโช สฺวากฺขาตธมฺโม ภิกฺขเว ตถาคโต ตตฺร วต มํ สมโณ วา พฺราหฺมโณ วา เทโว วา มาโร วา พฺรหฺมา วา โกจิ วา โลกสฺมิ สหธมฺเมน ปฏิโจเทสฺสตีติ อิติปิ ตวํ น สฺวากฺขาตธมฺโมติ นิมิตฺตเมตํ ภิกฺขเว น สมนุปสฺสามิ เอตมฺปหํ ภิกฺขเว นิมิตฺตํ อสมนุปสฺสนฺโต เขมปฺปตฺโต อภยปฺปตฺโต เวสารชฺชปฺปตฺโต วิหรามิ สุปญฺญตฺตา โข ปน เม ภิกฺขเว สาวกานํ นิพฺพานคามินี ปฏิปทา ยถา ปฏิปนฺนา มม สาวกา อาสวานํ ขยา อนาสวํ เจโตวิมุตฺตึ ปญฺญาวิมุตฺตึ ทิฏฺเวว

ธมฺเม สยํ อภิญฺญา สจฺฉิกตฺวา อุปสมฺปชฺช วิหรนฺติ ตตฺร วต มํ สมโณ วา พฺราหฺมโณ วา เทโว วา มาโร วา พฺรหฺมา วา โกจิ วา โลกสฺมิ์ สหธมฺเมน ปฏิโจเทสฺสติ อิติปี เต น สปฺปฺญตฺตา สาวกานํ นิพฺพานคามินึ์ ปฏิปทา ยถา ปฏิปนฺนา ตว สาวกา อาสวานํ ขยา ฯ เป ฯ สจฺฉิกตฺวา อุปสมฺปชฺช วิหรนฺตีติ นิมิตฺตเมตํ ภิกฺขเว น สมนุปสฺสามิ เอตํปหํ ภิกฺขเว นิมิตฺตํ อสมนุปสฺสนฺโต เขมปฺปตฺโต อภยปฺปตฺโต เวสารชฺชปฺปตฺโต วิหรามิ อเนกสตา โข ปน เม ภิกฺขเว สาวกปริสา อาสวานํ ขยา ฯ เป ฯ สจฺฉิกตฺวา อุปสมฺปชฺช วิหรนฺติ ตตฺร วต มํ สมโณ วา พฺราหฺมโณ วา เทโว วา มาโร วา พฺรหฺมา วา โกจิ วา โลกสฺมิ์ สหธมฺเมน ปฏิโจเทสฺสติ อิติปี เต น อเนกสตา สาวกปริสา อาสวานํ ขยา อนาสวํ เจโตวิมุตฺติ์ ปญฺญาวิมุตฺติ์ ทิฏเฐว ธมฺเม สยํ อภิญฺญา สจฺฉิกตฺวา อุปสมฺปชฺช วิหรนฺตีติ นิมิตฺตเมตํ ภิกฺขเว น สมนุปสฺสามิ เอตํปหํ ภิกฺขเว นิมิตฺตํ อสมนุปสฺสนฺโต เขมปฺปตฺโต อภยปฺปตฺโต เวสารชฺชปฺปตฺโต วิหรามิ อิเมหิ ตีหิ อนุปวชฺโช อิมาหิ โข ภิกฺขเว จตูหาริ ตถาคตสฺส อรกฺเขยฺยานิ อิเมหิ จ ตีหิ อนุปวชฺโชติ ฯ

[๕๖] เอกํ สมยํ ภควา กิมิลายฺ[1] วิหรติ เวพฺวเน ฯ อถโข อายสฺมา กิมิโล[2] เยน ภควา เตนุปสงฺกมิ อุปสงฺกมิตฺวา ภควนฺตํ

---

๑ ยุ. กิมฺพิลายํ ฯ ๒ ยุ. กิมฺพิโล ฯ

อภิวาเทตฺวา เอกมนฺตํ นิสีทิ เอกมนฺตํ นิสินฺโน โข อายสฺมา กิมิโล ภควนฺตํ เอตทโวจ โก นุ โข ภนฺเต เหตุ โก ปจฺจโย เยน ตถาคเต ปรินิพฺพุเต สทฺธมฺโม น จิรฏฺฐีติโก โหตีติ ฯ อิธ กิมิล ตถาคเต ปรินิพฺพุเต ภิกฺขู ภิกฺขุนิโย อุปาสกา อุปาสิกาโย สตฺถริ อคารวา วิหรนฺติ อปฺปติสฺสา ธมฺเม อคารวา วิหรนฺติ อปฺปติสฺสา สงฺเฆ อคารวา วิหรนฺติ อปฺปติสฺสา สิกฺขาย อคารวา วิหรนฺติ อปฺปติสฺสา สมาธิสฺมิ อคารวา วิหรนฺติ อปฺปติสฺสา อปฺปมาเท อคารวา วิหรนฺติ อปฺปติสฺสา ปฏิสนฺถาเร อคารวา วิหรนฺติ อปฺปติสฺสา อยํ โข กิมิล เหตุ อยํ ปจฺจโย เยน ตถาคเต ปรินิพฺพุเต สทฺธมฺโม น จิรฏฺฐีติโก โหตีติ ฯ โก ปน ภนฺเต เหตุ โก ปจฺจโย เยน ตถาคเต ปรินิพฺพุเต สทฺธมฺโม จิรฏฺฐีติโก โหตีติ ฯ อิธ กิมิล ตถาคเต ปรินิพฺพุเต ภิกฺขู ภิกฺขุนิโย อุปาสกา อุปาสิกาโย สตฺถริ สคารวา วิหรนฺติ สปฺปติสฺสา ธมฺเม สคารวา วิหรนฺติ สปฺปติสฺสา สงฺเฆ สคารวา วิหรนฺติ สปฺปติสฺสา สิกฺขาย สคารวา วิหรนฺติ สปฺปติสฺสา สมาธิสฺมิ สคารวา วิหรนฺติ สปฺปติสฺสา อปฺปมาเท สคารวา วิหรนฺติ สปฺปติสฺสา ปฏิสนฺถาเร สคารวา วิหรนฺติ สปฺปติสฺสา อยํ โข กิมิล เหตุ อยํ ปจฺจโย เยน ตถาคเต ปรินิพฺพุเต สทฺธมฺโม จิรฏฺฐีติโก โหตีติ ฯ

[๕๗] สตฺตหิ ภิกฺขเว ธมฺเมหิ สมนฺนาคโต ภิกฺขุ นจิรสฺเสว อาสวานํ ขยา ฯเป ฯ สจฺฉิกตฺวา อุปสมฺปชฺช วิหเรยฺย ฯ กตเมหิ

สตฺตหิ อิธ ภิกฺขเว ภิกฺขุ สทฺโธ โหติ สีลวา โหติ พหุสฺสุโต โหติ ปฏิสลฺลีโน โหติ อารทฺธวิริโย โหติ สติมา โหติ ปญฺญวา โหติ อิเมหิ โข ภิกฺขเว สตฺตหิ ธมฺเมหิ สมนฺนาคโต ภิกฺขุ นจิรสฺเสว อาสวานํ ขยา ฯ เป ฯ สจฺฉิกตฺวา อุปสมฺปชฺช วิหเรยฺยาติ ฯ

[๕๘] เอกํ สมยํ ภควา ภคฺเคสุ วิหรติ สุสุมารคิเร เภสกลาวเน มิคทาเย ฯ เตน โข ปน สมเยน อายสฺมา มหาโมคฺคลฺลาโน มคเธสุ กลฺลวาลมุตฺตคามเก จปลายมาโน นิสินฺโน โหติ ฯ อทฺทสา โข ภควา ทิพฺเพน จกฺขุนา วิสุทฺเธน อติกฺกนฺตมานุสเกน อายสฺมนฺตํ มหาโมคฺคลฺลานํ มคเธสุ กลฺลวาลมุตฺตคามเก จปลายมานํ นิสินฺนํ ทิสฺวา เสยฺยถาปี นาม พลวา ปุริโส สมฺมิญฺชิตํ วา พาหํ ปสาเรยฺย ปสาริตํ วา พาหํ สมฺมิญฺเชยฺย เอวเมว ภคฺเคสุ สุสุมารคิเร เภสกลาวเน มิคทาเย อนฺตรหิโต มคเธสุ กลฺลวาลมุตฺตคามเก อายสฺมโต มหาโมคฺคลฺลานสฺส ปมุเข ปาตุรโหสิ นิสีทิ ภควา ปญฺญตฺเต อาสเน นิสชฺช โข ภควา อายสฺมนฺตํ มหาโมคฺคลฺลานํ เอตทโวจ จปลายสิ โน ตฺวํ โมคฺคลฺลาน จปลายสิ โน ตฺวํ โมคฺคลฺลานาติ ฯ เอวํ ภนฺเต ฯ ตสฺมา ติห โมคฺคลฺลาน ยถาสญฺญิสฺส เต วิหรโต ตํ มิทฺธํ โอกฺกมติ ตํ สญฺญํ มนสิกเรยฺยาสิ ตํ สญฺญํ พหุลํ กเรยฺยาสิ ฐานํ โข ปเนตํ วิชฺชติ ยนฺเต เอวํ วิหรโต ตํ มิทฺธํ ปหีเยถ โน เจ เต เอวํ วิหรโต ตํ มิทฺธํ ปหีเยถ ตโต ตฺวํ โมคฺคลฺลาน ยถาสุตฺตํ ยถาปริยตฺตํ ธมฺมํ เจตสา อนุวิตกฺเกยฺยาสิ อนุวิจาเรยฺยาสิ

มนสานุเปกฺเขยฺยาสิ ฯ ฯานำ โข ปเนตำ วิชฺชติ ยนฺเต เอวำ วิหรโต ตำ มิทฺธำ ปหีเยถ โน เจ เต เอวำ วิหรโต ตำ มิทฺธำ ปหีเยถ ตโต ตฺวำ โมคฺคลฺลาน ยถาสุตำ ยถาปริยตฺตำ ธมฺมำ วิตฺถาเรน สชฺฌายำ กเรยฺยาสิ ฯ ฯานำ โข ปเนตำ วิชฺชติ ยนฺเต เอวำ วิหรโต ตำ มิทฺธำ ปหีเยถ โน เจ เต เอวำ วิหรโต ตำ มิทฺธำ ปหีเยถ ตโต ตฺวำ โมคฺคลฺลาน อุโภ กณฺณโสตานิ อาวิเชยฺยาสิ ปาณินา คตฺตานิ อนุมชฺเชยฺยาสิ ฯ ฯานำ โข ปเนตำ วิชฺชติ ยนฺเต เอวำ วิหรโต ตำ มิทฺธำ ปหีเยถ โน เจ เต เอวำ วิหรโต ตำ มิทฺธำ ปหีเยถ ตโต ตฺวำ โมคฺคลฺลาน อุฏฺฐายาสนา อุทกเกน อกฺขีนิ อนุมชฺชิตฺวา ทิสา อนุวิโลเกยฺยาสิ นกฺขตฺตานิ ตารกรูปานิ อุลฺโลเกยฺยาสิ ฯ ฯานำ โข ปเนตำ วิชฺชติ ยนฺเต เอวำ วิหรโต ตำ มิทฺธำ ปหีเยถ โน เจ เต เอวำ วิหรโต ตำ มิทฺธำ ปหีเยถ ตโต ตฺวำ โมคฺคลฺลาน อาโลกสญฺญำ มนสิกเรยฺยาสิ ทิวา สญฺญำ อธิฏฺฐเหยฺยาสิ ยถา ทิวา ตถา รตฺตึ ยถา รตฺตึ ตถา ทิวา อิติ วิวฏเมน เจตสา อปริโยนทฺเธน สปฺปภาสำ จิตฺตำ ภาเวยฺยาสิ ฯ ฯานำ โข ปเนตำ วิชฺชติ ยนฺเต เอวำ วิหรโต ตำ มิทฺธำ ปหีเยถ โน เจ เต เอวำ วิหรโต ตำ มิทฺธำ ปหีเยถ ตโต ตฺวำ โมคฺคลฺลาน ปจฺฉาปุเรสญฺญี จงฺกมำ อธิฏฺฐเหยฺยาสิ อนฺโตคเตหิ อินฺทฺริเยหิ อพฺพหิคเตน มานเสน ฯ ฯานำ โข ปเนตำ วิชฺชติ ยนฺเต เอวำ วิหรโต ตำ มิทฺธำ ปหีเยถ โน เจ เต เอวำ วิหรโต ตำ มิทฺธำ ปหีเยถ ตโต ตฺวำ โมคฺคลฺลาน

ทกฺขิเณน ปสฺเสน สีหเสยฺยํ กปฺเปยฺยาสิ ปาเทน ปาทํ อจฺจาธาย สโต สมฺปชาโน อุฏฺฐานสญฺญํ มนสิกริตฺวา ปฏิพุทฺเธเนว เต โมคฺคลฺลาน ขิปฺปญฺเญว ปจฺจุฏฺฐาตพฺพํ น เสยฺยสุขํ น ปสฺสสุขํ น มิทฺธสุขํ อนุยุตฺโต วิหริสฺสามีติ เอวญฺหิ เต โมคฺคลฺลาน สิกฺขิตพฺพํ ฯ ตสฺมา ติห โมคฺคลฺลาน เอวं สิกฺขิตพฺพํ น อุจฺจาโสณฺฑกํ ปคฺคเหตฺวา กุลานิ อุปสงฺกมิสฺสามีติ เอวญฺหิ เต โมคฺคลฺลาน สิกฺขิตพฺพํ สเจ โมคฺคลฺลาน ภิกฺขุ อุจฺจาโสณฺฑกํ ปคฺคเหตฺวา กุลานิ อุปสงฺกมติ สนฺติ หิ โมคฺคลฺลาน กุเลสุ กิจฺจกรณียานิ เยน มนุสฺสา อาคตํ ภิกฺขุ น มนสิกโรนฺติ ตตฺร ภิกฺขุสฺส เอวं โหติ โก สุ นาม ทานิ มं อิมสฺมิ กุเล ปริภินฺทิ วิรตฺตรูปาทานีเม มยิ มนุสฺสาติ อิติสฺส อลาภเกน มงฺกุภาโว มงฺกุภูตสฺส อุทฺธจฺจกุกฺกุจฺจํ อุทฺธตสฺส อสังวโร อสังวุตสฺส อารา จิตฺตํ สมาธิมฺหา ตสฺมา ติห โมคฺคลฺลาน เอวं สิกฺขิตพฺพํ น วิคฺคาหิกกถํ กเถสฺสามีติ เอวญฺหิ เต โมคฺคลฺลาน สิกฺขิตพฺพํ วิคฺคาหิกาย โมคฺคลฺลาน กถาย สติ กถาพาหุลฺลํ ปาฏิกงฺขํ กถาพาหุลฺเล สติ อุทฺธจฺจกุกฺกุจฺจํ อุทฺธตสฺส อสังวโร อสังวุตสฺส อารา จิตฺตํ สมาธิมฺหา นาหํ โมคฺคลฺลาน สพฺเพเหว สีลคฺคํ วณฺณยามิ น ปนาหํ โมคฺคลฺลาน สพฺเพเหว สีลคฺคํ น วณฺณยามิ สกหฏฺฐปพฺพชิเตหิ โข อหํ โมคฺคลฺลาน สีลคฺคํ น วณฺณยามิ ยานิ จ โข ตานิ เสนาสนานิ อปฺปสทฺทานิ อปฺปนิคฺโฆสานิ วิชนวาตานิ มนุสฺสราหเสยฺยกานิ ปฏิสลฺลานสารุปฺปานิ ตถา-

รูเปหิ เสนาสเนหิ สํสคฺคํ วณฺณยามีติ ฯ เอวํ วุตฺเต อายสฺมา มหาโมคฺคลฺลาโน ภควนฺตํ เอตทโวจ กิตฺตาวตา นุ โข ภนฺเต ภิกฺขุ สงฺขิตฺเตน ตณฺหาสงฺขยวิมุตฺโต โหติ อจฺจนฺตนิฏฺโฐ อจฺจนฺตโยคกฺเขมี อจฺจนฺตพฺรหฺมจารี อจฺจนฺตปริโยสาโน เสฏฺโฐ เทวมนุสฺสานนฺติ ฯ อิธ โมคฺคลฺลาน ภิกฺขุโน สุตํ โหติ สพฺเพ ธมฺมา นาลํ อภินิเวสายาติ เอวญฺเจตํ โมคฺคลฺลาน ภิกฺขุโน สุตํ โหติ สพฺเพ ธมฺมา นาลํ อภินิเวสายาติ โส สพฺพํ ธมฺมํ อภิชานาติ สพฺพํ ธมฺมํ อภิญฺญาย สพฺพํ ธมฺมํ ปริชานาติ สพฺพํ ธมฺมํ ปริญฺญาย ยงฺกิญฺจิ เวทนํ เวทิยติ สุขํ วา ทุกฺขํ วา อทุกฺขมสุขํ วา โส ตาสุ เวทนาสุ อนิจฺจานุปสฺสี วิหรติ วิราคานุปสฺสี วิหรติ นิโรธานุปสฺสี วิหรติ ปฏินิสฺสคฺคานุปสฺสี วิหรติ โส ตาสุ เวทนาสุ อนิจฺจานุปสฺสี วิหรนฺโต วิราคานุปสฺสี วิหรนฺโต นิโรธานุปสฺสี วิหรนฺโต ปฏินิสฺสคฺคานุปสฺสี วิหรนฺโต น จ กิญฺจิ โลเก อุปาทิยติ อนุปาทิยํ น ปริตสฺสติ อปริตสฺสํ ปจฺจตฺตญฺเญว ปรินิพฺพายติ ขีณา ชาติ วุสิตํ พฺรหฺมจริยํ กตํ กรณียํ นาปรํ อิตฺถตฺตายาติ ปชานาติ เอตฺตาวตา โข โมคฺคลฺลาน ภิกฺขุ สงฺขิตฺเตน ตณฺหาสงฺขยวิมุตฺโต โหติ อจฺจนฺตนิฏฺโฐ อจฺจนฺตโยคกฺเขมี อจฺจนฺตพฺรหฺมจารี อจฺจนฺตปริโยสาโน เสฏฺโฐ เทวมนุสฺสานนฺติ ฯ

[๕๙] มา ภิกฺขเว ปุญฺญานํ ภายิตฺถ สุขสฺเสตํ ภิกฺขเว อธิวจนํ ยทิทํ ปุญฺญานนฺติ อภิชานามิ โข ปนาหํ ภิกฺขเว ทีฆรตฺตํ อิฏฺฐํ กนฺตํ มนาปํ วิปากํ ปจฺจนุภูตํ สตฺต วสฺสานิ เมตฺตจิตฺตํ

ภาเวสิ์ สตฺต วสฺสานิ เมตฺตจิตฺตํ ภาเวตฺวา สตฺต สංวฏฺฏวิวฏฺฏกปฺเป น ยิมํ โลกํ ปุนาคมาสิ์ สංวฏฺฏมาเน สุทาหํ ภิกฺขเว โลเก อาภสฺสรูปโค โหมิ วิวฏฺฏมาเน โลเก สุญฺญวิมานํ อุปปชฺชามิ ตตฺร สุทํ ภิกฺขเว พฺรหฺมา โหมิ มหาพฺรหฺมา อภิภู อนภิภูโต อญฺญทตฺถุหโส วสวตฺตี์ ฉตฺตึสกฺขตฺตุ์ โข ปนาหํ ภิกฺขเว สกฺโก ยโหสิ์ เทวานมินฺโท อเนกสตกฺขตฺตุ์ ราชา ยโหสิ์ จกฺกวตฺตี์ ธมฺมิโก ธมฺมราชา จาตุรนฺโต วิชิตาวี์ ชนปทตฺถาวริยปฺปตฺโต สตฺตรตนสมนฺนาคโต ตสฺส มยฺหํ ภิกฺขเว อิมานิ สตฺต รตนานิ อเหสุ์ เสยฺยถีทํ จกฺกรตนํ หตฺถิรตนํ อสฺสรตนํ มณิรตนํ อิตฺถีรตนํ คหปติรตนํ ปริณายกรตนเมว สตฺตมं ปโรสหสฺสา์ โข ปน เม ภิกฺขเว ปุตฺตา อเหสุ์ สูรา วีรงฺครูปา ปรเสนปฺปมทฺทนา โส อิมं ปถวึ์ สาครปริยนฺตํ อทณฺเฑน อสตฺเถน ธมฺเมน อภิวิชิย อชฺฌาวสนฺติ ฯ

ปสฺส ปุญฺญานํ วิปากํ กุสลานํ สุเขสินํ
เมตฺตจิตฺตํ วิภาเวตฺวา สตฺต วสฺสานิ ภิกฺขโว
สตฺต สංวฏฺฏวิวฏฺฏกปฺเป น ยิมํ โลกํ ปุนาคมํ
สංวฏฺฏมาเน โลกมฺหิ โหมิ อาภสฺสรูปโค
วิวฏฺฏมาเน โลกมฺหิ สุญฺญพฺรหฺมูปโค อหุ์
สตฺตกฺขตฺตุ์ มหาพฺรหฺมา วสวตฺตี์ ตทา อหุ์
ฉตฺตึสกฺขตฺตุ์ เทวินฺโท เทวรชฺชมการยึ์
จกฺกวตฺตี์ อหุ์ ราชา ธมฺมิโก ธมฺมราชา ฯ

มุทฺธาภิสิตฺโต ขตฺติโย มนุสฺสาธิปตี อหุ
อทณฺเฑน อสตฺเถน วิเชยฺย ปฐวึ อิมํ
อสาหเสน ธมฺเมน สเมน มนุสาสิ ตํ
ธมฺเมน รชฺชํ การเยตฺวา อสฺมิ ปฐวิมณฺฑเล
มหทฺธเน มหาโภเค อฑฺเฒ อชายิลํ กุเล
สพฺพกามเมหิ สมฺปนฺเน รตเนหิ จ สตฺตหิ
พุทฺธา สงฺคาหกา โตเก เตหิ เอตํ สุเตสิตํ
เอส เหตุ มหนฺตสฺส ปุถพฺโย เยน วุจฺจติ
ปหูตวิตฺตูปกรโณ ราชา โหมิ ปตาปวา
อิทฺธิมา ยสวา โหมิ ชมฺพุสณฺฑสฺส อิสฺสโร ฯ
โก สุตฺวา นปฺปสีเทยฺย อปี กณฺหาภิชาติโย
ตสฺมา หิ อตฺถกาเมน มหตฺตมภิกงฺขตา
สทฺธมฺโม ครุกาตพฺโพ สรํ พุทฺธานสาสนนฺติ ฯ

[๖๐] อถโข ภควา ปุพฺพณฺหสมยं นิวาเสตฺวา ปตฺตจีวรมาทาย เยน อนาถปิณฺฑิกสฺส คหปติสฺส นิเวสนํ เตนุปสงฺกมิ อุปสงฺกมิตฺวา ปญฺญตฺเต อาสเน นิสีทิ ฯ เตน โข ปน สมเยน อนาถปิณฺฑิกสฺส คหปติสฺส นิเวสเน มนุสฺสา อุจฺจาสทฺทา มหาสทฺทา โหนฺติ ฯ อถโข อนาถปิณฺฑิโก คหปติ เยน ภควา เตนุปสงฺกมิ อุปสงฺกมิตฺวา ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา เอกมนฺตํ นิสีทิ ฯ เอกมนฺตं

---

* ยุ. ปถพฺโย ฯ

นิสินฺนํ โข อนาถปิณฺฑิกํ คหปตึ ภควา เอตทโวจ กึ นุ เต คหปติ นิเวสเน มนุสฺสา อุจฺจาสทฺทา มหาสทฺทา เกวฏฺโฏ มญฺเญ มจฺเฉ วิโลเปตีติ ฯ อยํ ภนฺเต สุชาตา ฆรสุณฺหา อจฺฉมา กุถา อานีตา สา เนว สสฺสุํ อาทิยติ น สสฺสุรํ อาทิยติ น สามิกํ อาทิยติ ภควนฺตมฺปิ น สกฺกโรติ น ครุกโรติ น มาเนติ น ปูเชตีติ ฯ อถโข ภควา สุชาตํ ฆรสุณฺหึ อามนฺเตสิ เอหิ สุชาเตติ ฯ เอวํ ภนฺเตติ โข สุชาตา ฆรสุณฺหา ภควโต ปฏิสฺสุณิตฺวา เยน ภควา เตนุปสงฺกมิ อุปสงฺกมิตฺวา ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา เอกมนฺตํ นิสีทิ ฯ เอกมนฺตํ นิสินฺนํ โข สุชาตํ ฆรสุณฺหึ ภควา เอตทโวจ สตฺต โข อิมา สุชาเต ปุริสสฺส ภริยา กตมา สตฺต วธกสมา โจรสมา อยฺยสมา มาตุสมา ภคินีสมา สขีสมา ทาสีสมา อิมา โข สุชาเต สตฺต ปุริสสฺส ภริยา ตาสํ ตฺวํ กตมาติ ฯ นาหํ ภนฺเต อิมสฺส ภควตา สงฺขิตฺเตน ภาสิตสฺส วิตฺถาเรน อตฺถํ อาชานามิ สาธุ เม ภนฺเต ภควา ตถา ธมฺมํ เทเสตุ ยถาหํ อิมสฺส ภควตา สงฺขิตฺเตน ภาสิตสฺส วิตฺถาเรน อตฺถํ อาชาเนยฺยนฺติ ฯ เตนหิ สุชาเต สุณาหิ สาธุกํ มนสิกโรหิ ภาสิสฺสามีติ ฯ เอวํ ภนฺเตติ โข สุชาตา ฆรสุณฺหา ภควโต ปจฺจสฺโสสิ ฯ ภควา เอตทโวจ

ปทุฏฺฐจิตฺตา อหิตานุกมฺปินี
อญฺเญสุ รตฺตา อติมญฺญเต ปตึ
ธเนน กีตสฺส วชาย อุสฺสุกา

ยา เอวรูปา ปุริสสฺส ภริยา
วธกา จ ภริยาติ จ สา ปวุจฺจติ ฯ
ยํ อิตฺถิยา วินฺทติ สามิโก ธนํ
สิปฺปี วณิชฺชญฺจ กสิมธิฏฺฐหิ
อปฺปมฺปี ตสฺมา อปหาตุมิจฺฉติ
ยา เอวรูปา ปุริสสฺส ภริยา
โจรา จ ภริยาติ จ สา ปวุจฺจติ ฯ
อกมฺมกามา อลสา มหคฺฆสา
ผรุสา จ จณฺฑี จ ทุรุตฺตวาทินี
อุฏฺฐายกานํ อภิภุยฺย วตฺตติ
ยา เอวรูปา ปุริสสฺส ภริยา
อยฺยา จ ภริยาติ จ สา ปวุจฺจติ ฯ
ยา สพฺพทา โหติ หิตานุกมฺปินี
มาตาว ปุตฺตํ อนุรกฺขเต ปตี
ตโต ธนํ สมฺภตมสฺส รกฺขติ
ยา เอวรูปา ปุริสสฺส ภริยา
มาตา จ ภริยาติ จ สา ปวุจฺจติ ฯ
ยถาปี เชฏฺฐา ภคินี กนิฏฺฐา
สคารวา โหติ สกมฺหิ สามิเก
หิรีมนา ภตฺตุวสานุวตฺตินี

ยา เอวรูปา ปุริสสฺส ภริยา
ภคินี จ ภริยาติ จ สา ปวุจฺจติ ฯ
ยาจิโต ทิสฺวาน ปติ ปโมทติ
สขี สขารํว จิรสฺสมาคตํ
โกเลยฺยกา สีลวตี ปติพฺพตา
ยา เอวรูปา ปุริสสฺส ภริยา
สขี จ ภริยาติ จ สา ปวุจฺจติ ฯ
อกฺกุทฺธสนฺตา วธพนฺธชชฺชิตา
อรุทฺธจิตฺตา ปติโน ติติกฺขติ
อกฺโกธนา ภตฺตุวสานุวตฺตินี
ยา เอวรูปา ปุริสสฺส ภริยา
ทาสี จ ภริยาติ จ สา ปวุจฺจติ ฯ
ยาจิโต ภริยา วธกาติ วุจฺจติ
โจรี จ อยฺยาติ จ สา ปวุจฺจติ
ทุสฺสีลรูปา ผรุสา อนาทรา
กายสฺส เภทา นิรยํ วชนฺติ ตา ฯ
ยาจิโต มาตา ภคินี สขี จ
ทาสี จ ภริยาติ จ สา ปวุจฺจติ
สีเล ฐิตตฺตา จิรรตฺตสวุตา
กายสฺส เภทา สุคตึ วชนฺติ ตาติ ฯ

อิมา โข สุชาเต สตฺต ปุริสสฺส ภริยา ตาสํ ตุวํ กตมาติ ฯ
อชฺชตคฺเค มํ ภนฺเต ภควา ทาสึสมํ สามิกสฺส ภริยํ ธาเรตูติ ฯ

[๖๑] สตฺติเม ภิกฺขเว ธมฺมา สปตฺตกนฺตา สปตฺตการณา โกธนํ อาคจฺฉนฺติ อิตฺถึ วา ปุริสํ วา ฯ กตเม สตฺต อิธ ภิกฺขเว สปตฺโต สปตฺตสฺส เอวํ อิจฺฉติ อโห วตายํ ทุพฺพณฺโณ อสฺสาติ ตํ กิสฺส เหตุ น ภิกฺขเว สปตฺโต สปตฺตสฺส วณฺณตาย นนฺทติ โกธนิยํ ภิกฺขเว ปุริสปุคฺคลโต โกธาภิภูโต โกธปเรโต กิญฺจาปี โส โหติ สุนฺหาโต สุวิลิตฺโต กปฺปิตเกสมสฺสุ โอทาตวตฺถวาสโน อถโข โส ทุพฺพณฺโณ จ โหติ โกธาภิภูโต อยํ ภิกฺขเว ปฐโม ธมฺโม สปตฺตกนฺโต สปตฺตการโณ โกธนํ อาคจฺฉติ อิตฺถึ วา ปุริสํ วา ฯ ปุน จปรํ ภิกฺขเว สปตฺโต สปตฺตสฺส เอวํ อิจฺฉติ อโห วตายํ ทุกฺขํ สเยยฺยาติ ตํ กิสฺส เหตุ น ภิกฺขเว สปตฺโต สปตฺตสฺส สุขเสยฺยาย นนฺทติ โกธนิยํ ภิกฺขเว ปุริสปุคฺคลโต โกธาภิภูโต โกธปเรโต กิญฺจาปี โส ปฏงฺเก เสติ โคนกตฺถเต ปฏิกตฺถเต ปฏลิกตฺถเต กาทลิมิคปวรปจฺจตฺถรเณ สอุตฺตรจฺฉทเท อุภโตโลหิตกุปธาเน อถโข โส ทุกฺขญฺเญว เสติ โกธาภิภูโต อยํ ภิกฺขเว ทุติโย ธมฺโม สปตฺตกนฺโต สปตฺตการโณ โกธนํ อาคจฺฉติ อิตฺถึ วา ปุริสํ วา ฯ ปุน จปรํ ภิกฺขเว สปตฺโต สปตฺตสฺส เอวํ อิจฺฉติ อโห วตายํ น ปจฺจตฺโถ อสฺสาติ ตํ กิสฺส เหตุ น ภิกฺขเว สปตฺโต สปตฺตสฺส ปจฺจตฺถตาย นนฺทติ

โกธโนยํ . ภิกฺขเว ปุริสปุคฺคโล โกธาภิภูโต โกธปเรโต อนตฺถมฺปี คเหตฺวา อตฺโถ เม คหิโตติ มญฺเญติ อตฺถมฺปี คเหตฺวา อนตฺโถ เม คหิโตติ มญฺญติ ตสฺสิเม ธมฺมา อญฺญมญฺญวิปจฺจนีกา *คหิตา ทีฆรตฺตํ* อหิตาย ทุกฺขาย สංวตฺตนฺติ โกธาภิภูตสฺส อยํ ภิกฺขเว ตติโย ธมฺโม สปตฺตกนฺโต สปตฺตการโณ โกธนํ อาคจฺฉติ อิตฺถึ วา ปุริสํ วา ฯ ปุน จปรํ ภิกฺขเว สปตฺโต สปตฺตสฺส เอวं อิจฺฉติ อโห วตายํ น โภควา อสฺสาติ ตं กิสฺส เหตุ *น ภิกฺขเว สปตฺโต สปตฺตสฺส โภควตาย นมนฺทติ* โกธนสฺส ภิกฺขเว ปุริสปุคฺคลสฺส โกธาภิภูตสฺส โกธปเรตสฺส เยมีสฺส เต โหนฺติ โภคา อุฏฺฐานวิริยาธิคตา พาหาพลปริจิตา เสทาวกฺขิตฺตา ธมฺมิกา ธมฺมลทฺธา เตปี ราชาโน ราชโกสํ ปเวเสนฺติ โกธาภิภูตสฺส อยํ ภิกฺขเว จตุตฺโถ ธมฺโม สปตฺตกนฺโต สปตฺตการโณ โกธนํ อาคจฺฉติ อิตฺถึ วา ปุริสํ วา ฯ ปุน จปรํ ภิกฺขเว สปตฺโต สปตฺตสฺส เอวं อิจฺฉติ อโห วตายํ น ยสวา อสฺสาติ ตं กิสฺส เหตุ น ภิกฺขเว สปตฺโต สปตฺตสฺส ยสวตาย นมนฺทติ โกธโนยํ ภิกฺขเว ปุริสปุคฺคโล โกธาภิภูโต โกธปเรโต โยมีสฺส โหติ ยโส อปฺปมาทา-ธิคโต *ตมฺหาปี* ชีรติ โกธาภิภูโต อยํ ภิกฺขเว ปญฺจโม ธมฺโม สปตฺตกนฺโต สปตฺตการโณ โกธนํ อาคจฺฉติ อิตฺถึ วา ปุริสํ วา ฯ ปุน จปรํ ภิกฺขเว สปตฺโต สปตฺตสฺส เอวं อิจฺฉติ อโห วตายํ

น มิตฺตวา อสฺสาติ ตํ กิสฺส เหตุ น ภิกฺขเว สปฺปโ สปฺปตฺตสฺส มิตฺตวตาย วทนฺติ โกธโนยํ ภิกฺขเวปุริส ปุคฺคโล โกธาภิภูโต โกธปเรโต เยปีสฺส เต โหนฺติ มิตฺตามจฺจา ญาติสาโลหิตา เตปี อารกา ตํ ปริวชฺเชนฺติ โกธาภิภูตํ อยํ ภิกฺขเว ฉฏฺโ ธมฺโม สปฺปตฺตกนฺโต สปฺปตฺตการโณ โกธนํ อาคจฺฉติ อิตฺถึ วา ปุริสํ วา ฯ ปุน จปรํ ภิกฺขเว สปฺปโ สปฺปตฺตสฺส เอวํ อิจฺฉติ อโห วตายํ กายสฺส เภทา ปรมฺมรณา อปายํ ทุคฺคตึ วินิปาตํ นิรยํ อุปปชฺเชยฺยาติ ตํ กิสฺส เหตุ น ภิกฺขเว สปฺปโ สปฺปตฺตสฺส สุคติคมเนน วทนฺติ โกธโนยํ ภิกฺขเว ปุริสปุคฺคโล โกธาภิภูโต โกธปเรโต กาเยน ทุจฺจริตํ จรติ วาจาย ทุจฺจริตํ จรติ มนสา ทุจฺจริตํ จรติ โส กาเยน ทุจฺจริตํ จริตฺวา วาจาย ทุจฺจริตํ จริตฺวา มนสา ทุจฺจริตํ จริตฺวา กายสฺส เภทา ปรมฺมรณา อปายํ ทุคฺคตึ วินิปาตํ นิรยํ อุปปชฺชติ โกธาภิภูโต อยํ ภิกฺขเว สตฺตโม ธมฺโม สปฺปตฺตกนฺโต สปฺปตฺตการโณ โกธนํ อาคจฺฉติ อิตฺถึ วา ปุริสํ วาติ ฯ อิเม โข ภิกฺขเว สตฺต ธมฺมา สปฺปตฺตกนฺตา สปฺปตฺตการณา โกธนํ อาคจฺฉนฺติ อิตฺถึ วา ปุริสํ วาติ ฯ

โกธโน ทุพฺพณฺโณ โหติ อโถ ทุกฺขมฺปี เสติ โส
อโถ อตฺถํ คเหตฺวาน อนตฺถํ ปฏิปชฺชติ
ตโต กาเยน วาจาย วธํ กตฺวาน โกธโน
โกธาภิภูโต ปุริโส นิรยูปคโต ชนชานิ

โกธสมฺมาทสมฺมตฺโต[๑] อายสกฺขํ[๒] นิคจฺฉติ
ญาติมิตฺตา สุหชฺชา จ ปริวชฺเชนฺติ โกธนํ ฯ
อนตฺถชนโน โกโธ โกโธ จิตฺตปฺปโกปโน
ภยมนฺตรโต ชาตํ ตํ ชโน นาวพุชฺฌติ ฯ
กุทฺโธ อตฺถํ น ชานาติ กุทฺโธ ธมฺมํ น ปสฺสติ
อนฺธตมํ ตทา โหติ ยํ โกโธ สหเต นรํ ฯ
ยํ กุทฺโธ อุปโรเธติ สุกรํ วิย ทุกฺกรํ
ปจฺฉา โส วิคเต โกเธ อคฺคิทฑฺโฒว ตปฺปติ ฯ
ทุมฺมงฺกุยํ ปฐมํ ทสฺเสติ ธูมคฺคิมิว ปาวโก
ยโต ปตายตี โกโธ เยน กุชฺฌนฺติ มาณวา ฯ
นาสฺส หิรี น โอตฺตปฺปี น วา โส โหติ คารโว
โกเธน อภิภูตสฺส น ทีปี โหติ กิญฺจินํ ฯ
ตปนียานิ กมฺมานิ ยานิ ธมฺเมหิ อารกา
ตานิ อาโรจยิสฺสามิ ตํ สุณาถ ยถากถํ ฯ
กุทฺโธ หิ ปีตรํ หนฺติ หนฺติ กุทฺโธ สมาตรํ
กุทฺโธ หิ พฺราหฺมณํ หนฺติ หนฺตี กุทฺโธ ปุถุชฺชนํ ฯ
ยาย มาตุ ภโต โปโส อิมํ โลกํ อเวกฺขติ
ตมฺปี ปาณหรึ สนฺตึ หนฺติ กุทฺโธ ปุถุชฺชโน ฯ
อตฺตูปมา หิ เต สตฺตา อตฺตา หิ ปรมํ ปิโย

---

๑ ยุ. โกธสมฺมทสมฺมตฺโต ฯ ๒ ยุ. อายสกฺขึ ฯ

หนฺติ กุทฺโธ ปุถุตฺตานํ นานารูเปสุ มุจฺฉิโต ฯ
อสินา หนฺติ อตฺตานํ วิสํ ขาทนฺติ มุจฺฉิตา
รชฺชุยา พทฺธา มิยฺยนฺติ ปพฺพตามปิ กนฺทเร ฯ
ภูตหจฺจานิ กมฺมานิ อตฺตมารณิยานิ จ
กโรนฺตา นาวพุชฺฌนฺติ โกธชาโต ปราภโว ฯ
อิตายํ โกธรูเปน มจฺจุปาโส คุหาสโย
ตํ ทเมน สมุจฺฉินฺเท ปญฺญาวิริเยน ทิฏฺฐิยา
เอกเมกํ อกุสลํ สมุจฺฉินฺเทถ ปณฺฑิโต ฯ
ตเถว ธมฺเม สิกฺเขถ มา โน ทุมฺมงฺกุยํ อหุ ฯ
วีตโกธา อนายาสา วีตโลภา อนิสฺสุกา
ทนฺตา โกธํ ปหตฺวาน ปรินิพฺพนฺตนาสวาติ* ฯ
อพฺยากตวคฺโค ปฐโม ฯ
ตสฺสุทฺทานํ
อพฺยากโต ปุริสคติ ติสฺสสีหกุชิตปญฺจมํ
ตถาคตมํ กิมฺมิโล สตฺตภริยาย โกธนา ฯ

มหาวคฺโค ทุติโย

[๖๒] หิโรตฺตปฺเป ภิกฺขเว อสติ หิโรตฺตปฺปวิปนฺนสฺส หตูปนิโส โหติ อินฺทฺริยสංวโร อินฺทฺริยสංวเร อสติ อินฺทฺริยสංวรวิปนฺนสฺส

---

* ยุ. ปรินิพฺพิมฺสุ อนาสวา ฯ

หตุปนิสํ โหติ สีลํ สีเล อสติ สีลวิปนฺนสฺส หตุปนิโส โหติ สมฺมา-
สมาธิ สมฺมาสมาธิสฺมิ อสติ สมฺมาสมาธิวิปนฺนสฺส หตุปนิสํ โหติ
ยถาภูตญาณทสฺสนํ ยถาภูตญาณทสฺสเน อสติ ยถาภูตญาณทสฺสนวิ-
ปนฺนสฺส หตุปนิโส โหติ นิพฺพิทาวิราโค นิพฺพิทาวิราเค อสติ นิพฺพิทา-
วิราควิปนฺนสฺส หตุปนิสํ โหติ วิมุตฺติญาณทสฺสนํ เสยฺยถาปี ภิกฺขเว
รุกฺโข สาขาปลาสวิปนฺโน ตสฺส ปปฺปฏิกาปี ปาริปูริ น คจฺฉติ ตโจปี
เผคฺคุปี สาโรปี น ปาริปูริ คจฺฉติ เอวเมว โข ภิกฺขเว หีโรตฺ-
ตปฺเป อสติ หีโรตฺตปฺปวิปนฺนสฺส หตุปนิโส โหติ อินฺทฺริยสංวโร
ฯ เป ฯ วิมุตฺติญาณทสฺสนํ ฯ หีโรตฺตปฺเป ภิกฺขเว สติ หีโรตฺตปฺป-
สมฺปนฺนสฺส อุปนิสสมฺปนฺโน โหติ อินฺทฺริยสංวโร อินฺทฺริยสංวเร
สติ อินฺทฺริยสංวรสมฺปนฺนสฺส อุปนิสสมฺปนฺนํ โหติ สีลํ สีเล สติ
สีลสมฺปนฺนสฺส อุปนิสสมฺปนฺโน โหติ สมฺมาสมาธิ สมฺมาสมาธิสฺมิ
สติ สมฺมาสมาธิสมฺปนฺนสฺส อุปนิสสมฺปนฺนํ โหติ ยถาภูตญาณทสฺสนํ
ยถาภูตญาณทสฺสเน สติ ยถาภูตญาณทสฺสนสมฺปนฺนสฺส อุปนิสสมฺปนฺโน
โหติ นิพฺพิทาวิราโค นิพฺพิทาวิราเค สติ นิพฺพิทาวิราคสมฺปนฺนสฺส
อุปนิสสมฺปนฺนํ โหติ วิมุตฺติญาณทสฺสนํ เสยฺยถาปี ภิกฺขเว รุกฺโข
สาขาปลาสสมฺปนฺโน ตสฺส ปปฺปฏิกาปี ปาริปูริ คจฺฉติ ตโจปี
เผคฺคุปี สาโรปี ปาริปูริ คจฺฉติ เอวเมว โข ภิกฺขเว หีโรตฺตปฺเป
สติ หีโรตฺตปฺปสมฺปนฺนสฺส อุปนิสสมฺปนฺโน โหติ อินฺทฺริยสංวโร ฯ เป ฯ
วิมุตฺติญาณทสฺสนนฺติ ฯ

[๖๓] เอกํ สมยํ ภควา เวสาลิยํ วิหรติ อมฺพปาลิวเน ฯ ตตฺร โข ภควา ภิกฺขู อามนฺเตสิ ภิกฺขโวติ ฯ ภทนฺเตติ เต ภิกฺขู ภควโต ปจฺจสฺโสสุํ ฯ ภควา เอตทโวจ อนิจฺจา ภิกฺขเว สงฺขารา อธุวา ภิกฺขเว สงฺขารา อนสฺสาสิกา ภิกฺขเว สงฺขารา ยาวญฺจิทํ ภิกฺขเว อลเมว สพฺพสงฺขาเรสุ นิพฺพินฺทิตุํ อลํ วิรชฺชิตุํ อลํ วิมุจฺจิตุํ สิเนรุ ภิกฺขเว ปพฺพตราชา จตุราสีติโยชนสหสฺสานิ อายามเมน จตุราสีติโยชนสหสฺสานิ วิตฺถาเรน จตุราสีติโยชนสหสฺสานิ มหาสมุทฺเท อโฑคาฬฺโห จตุราสีติโยชนสหสฺสานิ มหาสมุทฺทา อจฺจุคฺคโต โหติ โข โส ภิกฺขเว สมโย ยํ พหูนิ วสฺสานิ พหูนิ วสฺสสตานิ พหูนิ วสฺสสหสฺสานิ พหูนิ วสฺสสตสหสฺสานิ เทโว น วสฺสติ เทเว โข ปน ภิกฺขเว อวสฺสนฺเต เยเกจิเม วีชคามภูตคามโอสถติณวนปฺปตโย เต อุสฺสุสฺสนฺติ วิสฺสุสฺสนฺติ น ภวนฺติ เอวํ อนิจฺจา ภิกฺขเว สงฺขารา เอวํ อธุวา ภิกฺขเว สงฺขารา เอวํ อนสฺสาสิกา ภิกฺขเว สงฺขารา ยาวญฺจิทํ ภิกฺขเว อลเมว สพฺพสงฺขาเรสุ นิพฺพินฺทิตุํ อลํ วิรชฺชิตุํ อลํ วิมุจฺจิตุํ โหติ โข โส ภิกฺขเว สมโย ยํ กทาจิ กรหจิ ทีฆสฺส อทฺธุโน อจฺจเยน ทุติโย สุริโย ปาตุภวติ ทุติยสฺส ภิกฺขเว สุริยสฺส ปาตุภาวา ยากาจิ กุนฺนทิโย กุสุโลพฺภา สพฺพา ตา อุสฺสุสฺสนฺติ วิสฺสุสฺสนฺติ น ภวนฺติ เอวํ อนิจฺจา ภิกฺขเว สงฺขารา ... อลํ วิมุจฺจิตุํ โหติ โข โส ภิกฺขเว สมโย ยํ กทาจิ กรหจิ ทีฆสฺส อทฺธุโน อจฺจเยน ตติโย

สุริโย ปาตุภวติ ตติยสฺส ภิกฺขเว สุริยสฺส ปาตุภาวา ยา ตา มหานทิโย เสยฺยถีทํ คงฺคา ยมุนา อจิรวตี สรภู มหี สพฺพา ตา อุสฺสุสฺสนฺติ วิสฺสุสฺสนฺติ น ภวนฺติ เอวํ อนิจฺจา ภิกฺขเว สงฺขารา ... อลํ วิมุจฺจิตุ โหติ โข โส ภิกฺขเว สมโย ยํ กทาจิ กรหจิ ทิฆสฺส อทฺธุโน อจฺจเยน จตุตฺโถ สุริโย ปาตุภวติ จตุตฺถสฺส ภิกฺขเว สุริยสฺส ปาตุภาวา เย เต มหาสรา ยโต อิมา มหานทิโย สมฺภวนฺติ เสยฺยถีทํ คงฺคา ยมุนา อจิรวตี สรภู มหี สพฺเพ เต อุสฺสุสฺสนฺติ วิสฺสุสฺสนฺติ น ภวนฺติ เอวํ อนิจฺจา ภิกฺขเว สงฺขารา ... อลํ วิมุจฺจิตุ โหติ โข โส ภิกฺขเว สมโย ยํ กทาจิ กรหจิ ทิฆสฺส อทฺธุโน อจฺจเยน ปญฺจโม สุริโย ปาตุภวติ ปญฺจมสฺส ภิกฺขเว สุริยสฺส ปาตุภาวา โยชนสติกานิปี มหาสมุทฺเท อุทกานิ โอคจฺฉนฺติ ทฺวิโยชนสติกานิปี ติโยชนสติกานิปี จตุโยชนสติกานิปี ปญฺจโยชนสติกานิปี ฉโยชนสติกานิปี สตฺตโยชนสติกานิปี มหาสมุทฺเท อุทกานิ โอคจฺฉนฺติ สตฺตตาลมฺปี มหาสมุทฺเท อุทกํ สณฺฐาติ ฉตาลมฺปี ปญฺจตาลมฺปี จตุตาลมฺปี ติตาลมฺปี ทฺวิตาลมฺปี ตาลมตฺตมฺปี มหาสมุทฺเท อุทกํ สณฺฐาติ สตฺตโปริสมฺปี มหาสมุทฺเท อุทกํ สณฺฐาติ ฉโปริสมฺปี ปญฺจโปริสมฺปี จตุโปริสมฺปี ติโปริสมฺปี ทฺวิโปริสมฺปี โปริสมตฺตมฺปี อฑฺฒโปริสมฺปี กฏิมตฺตมฺปี ชนุกมตฺตมฺปี โคปฺผกมตฺตมฺปี มหาสมุทฺเท อุทกํ สณฺฐาติ เสยฺยถาปี ภิกฺขเว สรทสมเย ถุลฺลผุสิตเก เทเว วสฺสนฺเต ตตฺถ ตตฺถ โคปเทสุ อุทกานิ

ฐีตานิ โหนฺติ เอวเมว โข ภิกฺขเว ตตฺถ ตตฺถ โคปทมตฺตานิ มหาสมุทฺเท อุทกานิ ฐีตานิ โหนฺติ ปญฺจมสฺส ภิกฺขเว สุริยสฺส ปาตุภาวา องฺคุลิปพฺพมตฺตมฺปี มหาสมุทฺเท อุทกํ น โหติ เอวํ อนิจฺจา ภิกฺขเว สงฺขารา ... อลํ วิมุจฺจิตุํ โหติ โข โส ภิกฺขเว สมโย ยํ กทาจิ กรหจิ ทีฆสฺส อทฺธุโน อจฺจเยน ฉฏฺโฐ สุริโย ปาตุภวติ ฉฏฺฐสฺส ภิกฺขเว สุริยสฺส ปาตุภาวา อยญฺจ มหาปฐวี สิเนรุ จ ปพฺพตราชา ธูปายนฺติ สนฺธูปายนฺติ สมฺปธูปายนฺติ เสยฺยถาปี ภิกฺขเว กุมฺภการปาโก อาลิมฺปิโต ธูเปติ สนฺธูเปติ สมฺปธูเปติ เอวเมว โข ภิกฺขเว ฉฏฺฐสฺส สุริยสฺส ปาตุภาวา อยญฺจ มหาปฐวี สิเนรุ จ ปพฺพตราชา ธูปายนฺติ สนฺธูปายนฺติ เอวํ อนิจฺจา ภิกฺขเว สงฺขารา ... อลํ วิมุจฺจิตุํ โหติ โข โส ภิกฺขเว สมโย ยํ กทาจิ กรหจิ ทีฆสฺส อทฺธุโน อจฺจเยน สตฺตโม สุริโย ปาตุภวติ สตฺตมสฺส ภิกฺขเว สุริยสฺส ปาตุภาวา อยญฺจ มหาปฐวี สิเนรุ จ ปพฺพตราชา อาทิปฺปนฺติ ปชฺชลนฺติ เอกชาลา ภวนฺติ ยิมสฺสา จ ภิกฺขเว มหาปฐวิยา สิเนรุสฺส จ ปพฺพตราชสฺส ฉายมานานํ ทยฺหมานานํ อจฺจิ วาเตน ขิตฺตา ยาวพฺรหฺมโลกาปี คจฺฉติ สิเนรุสฺส ภิกฺขเว ปพฺพตราชสฺส ฉายมานสฺส ทยฺหมานสฺส วินสฺสมานสฺส มหตา เตโชขนฺเธน อภิภูตสฺส โยชนสตกานิปี กูฏานิ ปลุชฺชนฺติ ทฺวิโยชนสติกานิปี ติโยชนสติกานิปี จตุโยชนสติกานิปี ปญฺจโยชนสติกานิปี กูฏานิ ปลุชฺชนฺติ ยิมสฺสา จ ภิกฺขเว มหาปฐวิยา สิเนรุสฺส จ ปพฺพต-

ราชสฺส ฆายมานานํ ทยฺหมานานํ เนว ฆาริกา ปญฺญายติ น มสิ เสยฺยถาปี ภิกฺขเว สปฺปิสฺส วา เตลสฺส วา ฆายมานสฺส ทยฺหมานสฺส เนว ฆาริกา ปญฺญายติ น มสิ เอวเมว โข ภิกฺขเว อิมสฺส จ มหาปถวิยา สิเนรุสฺส จ ปพฺพตราชสฺส ฆายมานานํ ทยฺหมานานํ เนว ฆาริกา ปญฺญายติ น มสิ เอวํ อนิจฺจา ภิกฺขเว สงฺขารา เอวํ อธุวา ภิกฺขเว สงฺขารา เอวํ อนสฺสาสิกา ภิกฺขเว สงฺขารา ยาวญฺจิทํ ภิกฺขเว อลเมว สพฺพสงฺขาเรสุ นิพฺพินฺทิตุ อลํ วิรชฺชิตุ อลํ วิมุจฺจิตุ ตตฺร ภิกฺขเว โก มนฺตา โก สทฺธาตา อยญฺจ ปถวี สิเนรุ จ ปพฺพตราชา ทยฺหิสฺสนฺติ วินสฺสิสฺสนฺติ น ภวิสฺสนฺตีติ อญฺญตฺร ทิฏฺฐปเทหิ ฯ

ภูตปุพฺพํ ภิกฺขเว สุเนตฺโต นาม สตฺถา อโหสิ ติตฺถกโร กาเมสุ วีตราโค สุเนตฺตสฺส โข ปน ภิกฺขเว สตฺถุโน อเนกานิ สาวกสตานิ อเหสุ สุเนตฺโต สตฺถา สาวกานํ พฺรหฺมโลกสหพฺยตาย ธมฺมํ เทเสติ เย โข ปน ภิกฺขเว สุเนตฺตสฺส สตฺถุโน พฺรหฺมโลกสหพฺยตาย ธมฺมํ เทเสนฺตสฺส สพฺเพน สพฺพํ สาสนํ อาชานิสุ เต กายสฺส เภทา ปรมฺมรณา สุคติ พฺรหฺมโลกํ อุปปชฺชิสุ เย น สพฺเพน สพฺพํ สาสนํ อาชานิสุ เต กายสฺส เภทา ปรมฺมรณา อปฺเปกจฺเจ ปรนิมฺมิตวสวตฺตีนํ เทวานํ สหพฺยตํ อุปปชฺชิสุ อปฺเปกจฺเจ นิมฺมานเรตีนํ เทวานํ สหพฺยตํ อุปปชฺชิสุ อปฺเปกจฺเจ ตุสิตานํ เทวานํ สหพฺยตํ อุปปชฺชิสุ อปฺเปกจฺเจ ยามานํ เทวานํ สหพฺยตํ

อุปปชฺชิสฺสุ อปฺเปกจฺเจ ตาวตึสานํ เทวานํ สหพฺยตํ อุปปชฺชิสฺสุ อปฺเปกจฺเจ จาตุมฺมหาราชิกานํ เทวานํ สหพฺยตํ อุปปชฺชิสฺสุ อปฺเปกจฺเจ ขฑฺฑิยมหาสาลานํ สหพฺยตํ อุปปชฺชิสฺสุ อปฺเปกจฺเจ พฺราหฺมณมหาสาลานํ สหพฺยตํ อุปปชฺชิสฺสุ อปฺเปกจฺเจ คหปติมหาสาลานํ สหพฺยตํ อุปปชฺชิสฺสุ ฯ

อถโข ภิกฺขเว สุเนตฺตสฺส สตฺถุโน เอตทโหสิ น โข เมตํ ปฏิรูปํ โยหํ สาวกานํ สมสมคติโย อสฺสํ อภิสมฺปรายํ ยนฺนูนาหํ อุตฺตริ เมตฺตํ ภาเวยฺยนฺติ อถโข ภิกฺขเว สุเนตฺโต สตฺถา สตฺต วสฺสานิ เมตฺตจิตฺตํ ภาเวสิ สตฺต วสฺสานิ เมตฺตจิตฺตํ ภาเวตฺวา สตฺต สංวฏฺฏวิวฏฺฏกปฺเป น ยิมํ โลกํ ปุนาคมาสิ สංวฏฺฏมาเน สุทฺธํ ภิกฺขเว โลเก อาภสฺสรูปโค โหติ วิวฏฺฏมาเน โลเก สุญฺญํ พฺรหฺมวิมานํ อุปปชฺชติ ตตฺร สุทฺธ ภิกฺขเว พฺรหฺมา โหติ มหาพฺรหฺมา อภิภู อนภิภูโต อญฺญทตฺถุหโร วสวตฺตี ฉตฺติංสกฺขตฺตุ โข ปน ภิกฺขเว สกฺโก เทวานมินฺโท อเนกสตกฺขตฺตุ ราชา เหสิ จกฺกวตฺตี ธมฺมิโก ธมฺมราชา จาตุรนฺโต วิชิตาวี ชนปทตฺถาวริยปฺปตฺโต สตฺตรตนสมนฺนาคโต ปโรสหสฺสං โข ปนสฺส ปุตฺตา อเหสุ สูรา วีรงฺครูปา ปรเสนปฺปมทฺทนา โส อิมํ ปฐวึ สาครปริยนฺตํ อทณฺเฑน อสตฺเถน ธมฺเมน อภิวิชิย อชฺฌาวสิ โส หิ นาม ภิกฺขเว สุเนตฺโต สตฺถา เอวංทีฆายุโก สมาโน เยวංจิรฏฺฐิติโก อปริมิตฺโต เหสิ ชาติยา ชราย มรเณน โสเกหิ ปริเทเวหิ ทุกฺเขหิ โทมนสฺเสหิ อุปายาเสหิ อปริ-

มุตฺโต ทุกฺขสฺมาติ วทามิ กึ กิสฺส เหตุ จตุนฺนํ ธมฺมานํ อนนุโพธา อปฺปฏิเวธา กตเมสํ จตุนฺนํ อริยสฺส สีลสฺส อนนุโพธา อปฺปฏิเวธา อริยสฺส สมาธิสฺส อนนุโพธา อปฺปฏิเวธา อริยาย ปญฺญาย อนนุโพธา อปฺปฏิเวธา อริยาย วิมุตฺติยา อนนุโพธา อปฺปฏิเวธา ตยิทํ ภิกฺขเว อริยํ สีลํ อนุพุทฺธํ ปฏิวิทฺธํ อริโย สมาธิ อนุพุทฺโธ ปฏิวิทฺโธ อริยา ปญฺญา อนุพุทฺธา ปฏิวิทฺธา อริยา วิมุตฺติ อนุพุทฺธา ปฏิวิทฺธา อุจฺฉินฺนา ภวตณฺหา ขีณา ภวเนตฺติ นตฺถิทานิ ปุนพฺภโวติ ฯ อิทมโวจ ภควา อิทํ วตฺวาน สุคโต อถาปรํ เอตทโวจ สตฺถา

สีลํ สมาธิ ปญฺญา จ วิมุตฺติ จ อนุตฺตรา
อนุพุทฺธา อิเม ธมฺมา โคตเมน ยสสฺสินา
อิติ พุทฺโธ อภิญฺญาย ธมฺมมกฺขาสิ ภิกฺขุนํ
ทุกฺขสฺสนฺตกโร สตฺถา จกฺขุมา ปรินิพฺพุโตติ ฯ

[๖๔] ยโต โข ภิกฺขเว รญฺโญ ปจฺจนฺติมํ นครํ สตฺตหิ นครปริกฺขาเรหิ สุปริกฺขตํ โหติ จตุนฺนญฺจ อาหารานํ นิกามลาภี โหติ อกิจฺฉลาภี อกสิรลาภี อิทํ วุจฺจติ ภิกฺขเว รญฺโญ ปจฺจนฺติมํ นครํ อกรณีเยหิ พาหิเรหิ ปจฺจตฺถิเกหิ ปจฺจามิตฺเตหิ กตเมหิ สตฺตหิ นครปริกฺขาเรหิ สุปริกฺขตํ โหติ อิธ ภิกฺขเว รญฺโญ ปจฺจนฺติเม นคเร เอสิกา โหติ คมฺภีรนेมา สุนิขาตา อจลา อสมฺปเวธี อิมินา ปฐเมน นครปริกฺขาเรน สุปริกฺขตํ โหติ รญฺโญ ปจฺจนฺติมํ นครं

อพฺภนฺตรานํ คุตฺติยา พาหิรานํ ปฏิฆาตาย ฯ ปุน จปรํ ภิกฺขเว รญฺโญ ปจฺจนฺติเม นคเร ปริกฺขา โหติ คมฺภีรา เจว วิตฺถตา จ อิมินา ทุติเยน นครปริกฺขาเรน สุปริกฺขตํ โหติ รญฺโญ ปจฺจนฺติมํ นครํ อพฺภนฺตรานํ คุตฺติยา พาหิรานํ ปฏิฆาตาย ฯ ปุน จปรํ ภิกฺขเว รญฺโญ ปจฺจนฺติเม นคเร อนุปริยายปโถ โหติ อุจฺโจ เจว วิตฺถโต จ อิมินา ตติเยน นครปริกฺขาเรน สุปริกฺขตํ โหติ รญฺโญ ปจฺจนฺติมํ นครํ อพฺภนฺตรานํ คุตฺติยา พาหิรานํ ปฏิฆาตาย ฯ ปุน จปรํ ภิกฺขเว รญฺโญ ปจฺจนฺติเม นคเร พหุ อาวุธํ สนฺนิจิตํ โหติ ลฬากญฺเจว เชวนิกญฺจ อิมินา จตุตฺเถน นครปริกฺขาเรน สุปริกฺขตํ โหติ รญฺโญ ปจฺจนฺติมํ นครํ อพฺภนฺตรานํ คุตฺติยา พาหิรานํ ปฏิฆาตาย ฯ ปุน จปรํ ภิกฺขเว รญฺโญ ปจฺจนฺติเม นคเร พหุ พลกายา ปฏิวสนฺติ เสยฺยถีทํ หตฺถาโรหา อสฺสาโรหา รถิกา ธนุคฺคหา เจลกา จลกา ปีณฺฑทายกา อุคฺคา ราชปุตฺตา ปกฺขนฺทิโน มหานาคา สูรา ปปฺผาลิกา จมฺมโยธิโน ทาสกปุตฺตา อิมินา ปญฺจเมน นครปริกฺขาเรน สุปริกฺขตํ โหติ รญฺโญ ปจฺจนฺติมํ นครํ อพฺภนฺตรานํ คุตฺติยา พาหิรานํ ปฏิฆาตาย ฯ ปุน จปรํ ภิกฺขเว รญฺโญ ปจฺจนฺติเม นคเร โทวาริโก โหติ ปณฺฑิโต พฺยตฺโต เมธาวี อญฺญาตานํ นิวาเรตา ญาตานํ ปเวเสตา อิมินา ฉฏฺเฐน นครปริกฺขาเรน สุปริกฺขตํ โหติ รญฺโญ ปจฺจนฺติมํ นครํ อพฺภนฺตรานํ คุตฺติยา พาหิรานํ ปฏิฆาตาย ฯ ปุน จปรํ ภิกฺขเว รญฺโญ ปจฺจนฺติเม นคเร ปากาโร โหติ อุจฺโจ เจว

วิตฺถโต จ วาสนเลปนสมฺปนฺโน จ อิมินา สตฺตเมน นครปริกฺ-
ขาเรน สุปริกฺขตำ โหติ รญฺโญ ปจฺจนฺติมำ นครำ อพฺภนฺตรานำ คุตฺติยา
พาหิรานำ ปฏิฆาตาย ฯ อิเมหิ สตฺตหิ นครปริกฺขาเรหิ สุปริกฺขตำ โหติ ฯ
กตเมสำ จตุนฺนำ อาหารานำ นิกามลาภี โหติ อกิจฺฉลาภี อกสิรลาภี
อิช ภิกฺขเว รญฺโญ ปจฺจนฺติเม นคเร พหุ ติณกฏฺโฐทกำ สนฺนิจิตำ
โหติ อพฺภนฺตรานำ รตียา อปริตสฺสาย ผาสุวิหาราย พาหิรานำ ปฏิฆาตายฯ
ปุน จปรำ ภิกฺขเว รญฺโญ ปจฺจนฺติเม นคเร พหุำ สาลิยวกำ สนฺนิจิตำ
โหติ อพฺภนฺตรานำ รตียา อปริตสฺสาย ผาสุวิหาราย พาหิรานำ ปฏิฆาตายฯ
ปุน จปรำ ภิกฺขเว รญฺโญ ปจฺจนฺติเม นคเร พหุำ ติลมุคฺคมาสาปรณฺณำ
สนฺนิจิตำ โหติ อพฺภนฺตรานำ รตียา อปริตสฺสาย ผาสุวิหาราย พาหิรานำ
ปฏิฆาตาย ฯ ปุน จปรำ ภิกฺขเว รญฺโญ ปจฺจนฺติเม นคเร พหุำ
เภสชฺชำ สนฺนิจิตำ โหติ เสยฺยถีทำ สปฺปึ นวนีตำ เตลำ มธุ
ผาณิตำ โลณำ อพฺภนฺตรานำ รตียา อปริตสฺสาย ผาสุวิหาราย พาหิรานำ
ปฏิฆาตาย ฯ อิเมสำ จตุนฺนำ อาหารานำ นิกามลาภี โหติ อกิจฺฉลาภี
อกสิรลาภี ยโต โข ภิกฺขเว รญฺโญ ปจฺจนฺติมำ นครำ สตฺตหิ
นครปริกฺขาเรหิ สุปริกฺขตำ โหติ จตุนฺนญฺจ อาหารานำ นิกามลาภี
โหติ อกิจฺฉลาภี อกสิรลาภี อิทำ วุจฺจติ ภิกฺขเว รญฺโญ ปจฺจนฺติมำ
นครำ อกรณีย์ พาหิเรหิ ปจฺจตฺถิเกหิ ปจฺจามิตฺเตหิ ฯ เอวเมว โข
ภิกฺขเว ยโต อริยสาวโก สตฺตหิ สทฺธมฺเมหิ สมนฺนาคโต โหติ
จตุนฺนญฺจ ฌานานำ อภิเจตสิกานำ ทิฏฐธมฺมสุขวิหารานำ นิกามลาภี

โหติ อกิจฺฉลาภี อกสิรลาภี อยํ วุจฺจติ ภิกฺขเว อริยสาวโก อกรณีโย มารสฺส อกรณีโย ปาปิมโต ฯ กตเมหิ สตฺตหิ สทฺธมฺเมหิ สมนฺนาคโต โหติ เสยฺยถาปิ ภิกฺขเว รญฺโญ ปจฺจนฺติเม นครे เอสิกา โหติ คมฺภีรนेมา สุนิขาตา อจลา อสมฺปเวธิ อพฺภนฺตรานं คุตฺติยา พาหิรานं ปฏิฆาตาย เอวเมว โข ภิกฺขเว อริยสาวโก สทฺโธ โหติ สทฺทหติ ตถาคตสฺส โพธิं อิติปิ โส ภควา ฯเป ฯ พุทฺโธ ภควาติ สทฺธาสีโส ภิกฺขเว อริยสาวโก อกุสลं ปชหติ กุสลं ภาเวติ สาวชฺชं ปชหติ อนวชฺชं ภาเวติ สุทฺธं อตฺตานं ปริหรติ อิมินา ปञฺเมน สทฺธมฺเมน สมนฺนาคโต โหติ ฯ เสยฺยถาปิ ภิกฺขเว รญฺโญ ปจฺจนฺติเม นครे ปริกฺขา โหติ คมฺภีรา เจว วิตฺถตา จ อพฺภนฺตรานं คุตฺติยา พาหิรานं ปฏิฆาตาย เอวเมว โข ภิกฺขเว อริยสาวโก หิรีมา โหติ หิรียติ กายทุจฺจริเตน วจีทุจฺจริเตน มโนทุจฺจริเตน หิรียติ ปาปกानं อกุสลानं ธมฺมानं สมาปตฺติยา หิรีปริกฺโข ภิกฺขเว อริยสาวโก อกุสลं ปชหติ กุสลं ภาเวติ สาวชฺชं ปชหติ อนวชฺชं ภาเวติ สุทฺธं อตฺตานं ปริหรติ อิมินา ทุติเยน สทฺธมฺเมน สมนฺนาคโต โหติ ฯ เสยฺยถาปิ ภิกฺขเว รญฺโญ ปจฺจนฺติเม นครे อนุปริยายปโถ โหติ อุจฺโจ เจว วิตฺถโต จ อพฺภนฺตรานं คุตฺติยา พาหิรานं ปฏิฆาตาย เอวเมว โข ภิกฺขเว อริยสาวโก โอตฺตปฺปี โหติ โอตฺตปฺปติ กายทุจฺจริเตน วจีทุจฺจริเตน มโนทุจฺจริเตน. โอตฺตปฺปติ ปาปกानं อกุสลानं ธมฺมानं สมาปตฺติยา โอตฺตปฺป-

ปริยายปโก ภิกฺขเว อริยสาวโก อกุสลํ ปชหติ กุสลํ ภาเวติ สาวชฺชํ ปชหติ อนวชฺชํ ภาเวติ สุทฺธํ อตฺตานํ ปริหรติ อิมินา ปติเยน สทฺธมฺเมน สมนฺนาคโต โหติ ฯ เสยฺยถาปี ภิกฺขเว รญฺโญ ปจฺจนฺติเม นคเร พหุ อาวุธํ สนฺนิจิตํ โหติ สลากญฺเจว เขวนิกญฺจ อพฺภนฺตรานํ คุตฺติยา พาหิรานํ ปฏิฆาตาย เอวเมว โข ภิกฺขเว อริยสาวโก พหุสฺสุโต โหติ ฯเปฯ ทิฏฺยา สุปฺปฏิวิทฺธา สุตาวุโธ ภิกฺขเว อริยสาวโก อกุสลํ ปชหติ กุสลํ ภาเวติ สาวชฺชํ ปชหติ อนวชฺชํ ภาเวติ สุทฺธํ อตฺตานํ ปริหรติ อิมินา จตุตฺเถน สทฺธมฺเมน สมนฺนาคโต โหติ ฯ เสยฺยถาปี ภิกฺขเว รญฺโญ ปจฺจนฺติเม นคเร พหุ พลกายา ปฏิวสนฺติ เสยฺยถีทํ หตฺถาโรหา อสฺสาโรหา รถิกา ธนุคฺคหา เจลกา จลกา ปิณฺฑทายกา อุคฺคา ราชปุตฺตา ปกฺขนฺทิโน มหานาคา สูรา ปปฺผาลิกา จมฺมโยธิโน ทาสกปุตฺตา อพฺภนฺตรานํ คุตฺติยา พาหิรานํ ปฏิฆาตาย เอวเมว โข ภิกฺขเว อริยสาวโก อารทฺธวิริโย วิหรติ อกุสลานํ ธมฺมานํ ปหานาย กุสลานํ ธมฺมานํ อุปสมฺปทาย ถามวา ทฬฺหปรกฺกโม อนิกฺขิตฺตธุโร กุสเลสุ ธมฺเมสุ วิริยพลกายา ภิกฺขเว อริยสาวโก อกุสลํ ปชหติ กุสลํ ภาเวติ สาวชฺชํ ปชหติ อนวชฺชํ ภาเวติ สุทฺธํ อตฺตานํ ปริหรติ อิมินา ปญฺจเมน สทฺธมฺเมน สมนฺนาคโต โหติ ฯ เสยฺยถาปี ภิกฺขเว รญฺโญ ปจฺจนฺติเม นคเร โทวาริโก โหติ ปณฺฑิโต พฺยตฺโต เมธาวี ญญาตานํ นิวาเรตา ญาตานํ ปเวเสตา อพฺภนฺตรานํ คุตฺติยา พาหิรานํ

ปฏิฆาตาย เอวเมว โข ภิกฺขเว อริยสาวโก สติมา โหติ ปรเมน สติเนปกฺเกน สมนฺนาคโต จิรกตมฺปิ จิรภาสิตมฺปิ สริตา อนุสฺสริตา สติโทวาริโก ภิกฺขเว อริยสาวโก อกุสลํ ปชหติ กุสลํ ภาเวติ สาวชฺชํ ปชหติ อนวชฺชํ ภาเวติ สุทฺธํ อตฺตานํ ปริหรติ อิมินา ฉฏฺเฐน สทฺธมฺเมน สมนฺนาคโต โหติ ฯ เสยฺยถาปิ ภิกฺขเว รญฺโญ ปจฺจนฺติเม นคเร ปากาโร โหติ อุจฺโจ เจว วิตฺถโต จ วาสนเลปนสมฺปนฺโน จ อพฺภนฺตรานํ คุตฺติยา พาหิรานํ ปฏิฆาตาย เอวเมว โข ภิกฺขเว อริยสาวโก ปญฺญวา โหติ อุทยตฺถคามินิยา ปญฺญาย สมนฺนาคโต อริยาย นิพฺเพธิกาย สมฺมาทุกฺขกฺขยคามินิยา ปญฺญาวาสนเลปนสมฺปนฺโน ภิกฺขเว อริยสาวโก อกุสลํ ปชหติ กุสลํ ภาเวติ สาวชฺชํ ปชหติ อนวชฺชํ ภาเวติ สุทฺธํ อตฺตานํ ปริหรติ อิมินา สตฺตเมน สทฺธมฺเมน สมนฺนาคโต โหติ ฯ อิเมหิ สตฺตหิ สทฺธมฺเมหิ สมนฺนาคโต โหติ ฯ กตเมสํ จตุนฺนํ ฌานานํ อาภิเจตสิกานํ ทิฏฺธมฺมสุขวิหารานํ นิกามลาภี โหติ อกิจฺฉลาภี อกสิรลาภี เสยฺยถาปิ ภิกฺขเว รญฺโญ ปจฺจนฺติเม นคเร พหุ ติณกฏฺโจทกํ สนฺนิจิตํ โหติ อพฺภนฺตรานํ รติยา อปริตสฺสาย ผาสุวิหาราย พาหิรานํ ปฏิฆาตาย เอวเมว โข ภิกฺขเว อริยสาวโก วิวิจฺเจว กาเมหิ ฯเป ฯ ปฐมํ ฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ อตฺตโน รติยา อปริตสฺสาย ผาสุวิหาราย โอกฺกมนาย นิพฺพานสฺส ฯ เสยฺยถาปิ ภิกฺขเว รญฺโญ ปจฺจนฺติเม นคเร พหุ สาลิยวกํ สนฺนิจิตํ โหติ อพฺภนฺตรานํ รติยา อปริตสฺสาย ผาสุ-

วิหราย พาหิรานำ ปฏิฆาตาย เอวเมว โข ภิกฺขเว อริยสาวโก วิตกฺกวิจารานำ วูปสมา ฯเปฯ ทุติยำ ฌานำ อุปสมฺปชฺช วิหรติ อตฺตโน รติยา อปริตสฺสาย ผาสุวิหราย โอกฺกมนาย นิพฺพานสฺส ฯ เสยฺยถาปี ภิกฺขเว รญฺโญ ปจฺจนฺติเม นคเร พหุ๋ ติณมุกฺคมาสาปรณฺณำ สนฺนิจิตำ โหติ อพฺภนฺตรานำ รติยา อปริตสฺสาย ผาสุวิหราย พาหิรานำ ปฏิฆาตาย เอวเมว โข ภิกฺขเว อริยสาวโก ปีติยา จ วิราคา ฯเปฯ ตติยำ ฌานำ อุปสมฺปชฺช วิหรติ อตฺตโน รติยา อปริตสฺสาย ผาสุวิหราย โอกฺกมนาย นิพฺพานสฺส ฯ เสยฺยถาปี ภิกฺขเว รญฺโญ ปจฺจนฺติเม นคเร พหุ๋ เภสชฺชำ สนฺนิจิตำ โหติ เสยฺยถีทำ สปฺปี นวนีตำ เตลำ มธุ ผาณิตำ โลณำ อพฺภนฺตรานำ รติยา อปริตสฺสาย ผาสุวิหราย พาหิรานำ ปฏิฆาตาย เอวเมว โข ภิกฺขเว อริยสาวโก สุขสฺส จ ปหานา ฯเปฯ จตุตฺถำ ฌานำ อุปสมฺปชฺช วิหรติ อตฺตโน รติยา อปริตสฺสาย ผาสุวิหราย โอกฺกมนาย นิพฺพานสฺส ฯ อิเมสำ จตุนฺนำ ฌานานำ อาภิเจตสิกานำ ทิฏฺธมฺมสุขวิหารานำ นิกามลาภี โหติ อกิจฺฉลาภี อกสิรลาภี ยโต โข ภิกฺขเว อริยสาวโก อิเมหิ สตฺตหิ สทฺธมฺเมหิ สมนฺนาคโต โหติ อิเมสญฺจ จตุนฺนำ ฌานานำ อาภิเจตสิกานำ ทิฏฺธมฺมสุขวิหารานำ นิกามลาภี โหติ อกิจฺฉลาภี อกสิรลาภี อยำ วุจฺจติ ภิกฺขเว อริยสาวโก อกรณีโย มารสฺส อกรณีโย ปาปิมโตติ ฯ

[๖๕] สตฺตหิ ภิกฺขเว ธมฺเมหิ สมนฺนาคโต ภิกฺขุ อาหุเนยฺโย

โหติ ฯ เป ฯ อนุกฺกมฺปาย ปุญฺญกฺเขตฺตํ โลกสฺส ฯ กตเมหิ สตฺตหิ อิธ ภิกฺขเว ภิกฺขุ ธมฺมญฺญู จ โหติ อตฺถญฺญู จ อตฺตญฺญู จ มตฺตญฺญู จ กาลญฺญู จ ปริสญฺญู จ ปุคฺคลปโรปรญฺญู จ ฯ กลญฺจ ภิกฺขเว ภิกฺขุ ธมฺมญฺญู โหติ อิธ ภิกฺขเว ภิกฺขุ ธมฺมํ ชานาติ สุตฺตํ เคยฺยํ เวยฺยากรณํ คาถํ อุทานํ อิติวุตฺตกํ ชาตกํ อพฺภุตธมฺมํ เวทลฺลํ โน เจ ภิกฺขเว ภิกฺขุ ธมฺมํ ชาเนยฺย สุตฺตํ ... เวทลฺลํ น ยิธ ธมฺมญฺญูติ วุจฺเจยฺย ยสฺมา จ โข ภิกฺขเว ภิกฺขุ ธมฺมํ ชานาติ สุตฺตํ ... เวทลฺลํ ตสฺมา ธมฺมญฺญูติ วุจฺจติ อิติ ธมฺมญฺญู ฯ อตฺถญฺญู จ กลํ โหติ อิธ ภิกฺขเว ภิกฺขุ ตสฺส ตสฺเสว ภาสิตสฺส อตฺถํ ชานาติ อยํ อิมสฺส ภาสิตสฺส อตฺโถ อยํ อิมสฺส ภาสิตสฺส อตฺโถติ โน เจ ภิกฺขเว ภิกฺขุ ตสฺส ตสฺเสว ภาสิตสฺส อตฺถํ ชาเนยฺย อยํ อิมสฺส ภาสิตสฺส อตฺโถ อยํ อิมสฺส ภาสิตสฺส อตฺโถติ น ยิธ อตฺถญฺญูติ วุจฺเจยฺย ยสฺมา จ โข ภิกฺขเว ภิกฺขุ ตสฺส ตสฺเสว ภาสิตสฺส อตฺถํ ชานาติ อยํ อิมสฺส ภาสิตสฺส อตฺโถ อยํ อิมสฺส ภาสิตสฺส อตฺโถติ ตสฺมา อตฺถญฺญูติ วุจฺจติ อิติ ธมฺมญฺญู อตฺถญฺญู ฯ อตฺตญฺญู จ กลํ โหติ อิธ ภิกฺขเว ภิกฺขุ อตฺตานํ ชานาติ เอตฺตโกมฺหิ สทฺธาย สีเลน สุเตน จาเคน ปญฺญาย ปฏิภาเณนาติ โน เจ ภิกฺขเว ภิกฺขุ อตฺตานํ ชาเนยฺย เอตฺตโกมฺหิ สทฺธาย สีเลน สุเตน จาเคน ปญฺญาย ปฏิภาเณนาติ น ยิธ อตฺตญฺญูติ วุจฺเจยฺย ยสฺมา จ

โข ภิกฺขเว ภิกฺขุ อตฺตานํ ชานาติ เอตฺตโกมฺหิ สทฺธาย สีเลน สุเตน จาเคน ปญฺญาย ปฏิภาเณนาติ ตสฺมา อตฺตญฺญูติ วุจฺจติ อิติ ธมฺมญฺญู อตฺถญฺญู อตฺตญฺญู ฯ มตฺตญฺญู จ กถํ โหติ อิธ ภิกฺขเว ภิกฺขุ มตฺตํ ชานาติ จีวรปิณฺฑปาตเสนาสนคิลานปจฺจยเภสชฺชปริกฺขารานํ ปฏิคฺคหณาย โน เจ ภิกฺขเว ภิกฺขุ มตฺตํ ชาเนยฺย จีวรปิณฺฑปาตเสนาสนคิลานปจฺจยเภสชฺชปริกฺขารานํ ปฏิคฺคหณาย น ยิธ มตฺตญฺญูติ วุจฺเจยฺย ยสฺมา จ โข ภิกฺขเว ภิกฺขุ มตฺตํ ชานาติ จีวรปิณฺฑปาตเสนาสนคิลานปจฺจยเภสชฺชปริกฺขารานํ ปฏิคฺคหณาย ตสฺมา มตฺตญฺญูติ วุจฺจติ อิติ ธมฺมญฺญู อตฺถญฺญู อตฺตญฺญู มตฺตญฺญู ฯ กาลญฺญู จ กถํ โหติ อิธ ภิกฺขเว ภิกฺขุ กาลํ ชานาติ อยํ กาโล อุทฺเทสสฺส อยํ กาโล ปริปุจฺฉาย อยํ กาโล โยคสฺส อยํ กาโล ปฏิสลฺลานายาติ โน เจ ภิกฺขเว ภิกฺขุ กาลํ ชาเนยฺย อยํ กาโล อุทฺเทสสฺส อยํ กาโล ปริปุจฺฉาย อยํ กาโล โยคสฺส อยํ กาโล ปฏิสลฺลานายาติ น ยิธ กาลญฺญูติ วุจฺเจยฺย ยสฺมา จ โข ภิกฺขเว ภิกฺขุ กาลํ ชานาติ อยํ กาโล อุทฺเทสสฺส อยํ กาโล ปริปุจฺฉาย อยํ กาโล โยคสฺส อยํ กาโล ปฏิสลฺลานายาติ ตสฺมา กาลญฺญูติ วุจฺจติ อิติ ธมฺมญฺญู อตฺถญฺญู อตฺตญฺญู มตฺตญฺญู กาลญฺญู ฯ ปริสญฺญู จ กถํ โหติ อิธ ภิกฺขเว ภิกฺขุ ปริสํ ชานาติ อยํ ขตฺติยปริสา อยํ พฺราหฺมณปริสา อยํ คหปติปริสา อยํ สมณปริสา ตตฺถ เอวํ อุปสงฺกมิตพฺพํ

เอวํ ชาตพฺพํ เอวํ กตฺตพฺพํ เอวํ นิสีทิตพฺพํ เอวํ ภาสิตพฺพํ เอวํ ตุณฺหีภวิตพฺพนฺติ โน เจ ภิกฺขเว ภิกฺขุ ปริสํ ชาเนยฺย อยํ ขตฺติยปริสา ... เอวํ ตุณฺหีภวิตพฺพนฺติ น ยิธ ปริสญฺญติ วุจฺเจยฺย ยสฺมา จ โข ภิกฺขเว ภิกฺขุ ปริสํ ชานาติ อยํ ขตฺติยปริสา ... เอวํ ตุณฺหีภวิตพฺพนฺติ ตสฺมา ปริสญฺญูติ วุจฺจติ อิติ ธมฺมญฺญู อตฺถญฺญู อตฺตญฺญู มตฺตญฺญู กาลญฺญู ปริสญฺญู ฯ ปุคฺคลปโรปรญฺญู จ กถํ โหติ อิธ ภิกฺขเว ภิกฺขุโน ทฺวเยน ปุคฺคลา วิทิตา โหนฺติ เทฺว ปุคฺคลา เอโก อริยานํ ทสฺสนกาโม เอโก อริยานํ น ทสฺสนกาโม ยฺวายํ ปุคฺคโล อริยานํ น ทสฺสนกาโม เอวํ โส เตน เตน คารยฺโห ยฺวายํ ปุคฺคโล อริยานํ ทสฺสนกาโม เอวํ โส เตน เตน ปาสํโส เทฺว ปุคฺคลา อริยานํ ทสฺสนกามา เอโก สทฺธมฺมํ โสตุกาโม เอโก สทฺธมฺมํ น โสตุกาโม ยฺวายํ ปุคฺคโล สทฺธมฺมํ น โสตุกาโม เอวํ โส เตน เตน คารยฺโห ยฺวายํ ปุคฺคโล สทฺธมฺมํ โสตุกาโม เอวํ โส เตน เตน ปาสํโส เทฺว ปุคฺคลา สทฺธมฺมํ โสตุกามา เอโก โอหิตโสโต ธมฺมํ สุณาติ เอโก อโนหิตโสโต ธมฺมํ สุณาติ ยฺวายํ ปุคฺคโล อโนหิตโสโต ธมฺมํ สุณาติ เอวํ โส เตน เตน คารยฺโห ยฺวายํ ปุคฺคโล โอหิตโสโต ธมฺมํ สุณาติ เอวํ โส เตน เตน ปาสํโส เทฺว ปุคฺคลา โอหิตโสตา ธมฺมํ สุณนฺติ เอโก สุตฺวา ธมฺมํ ชาเรติ เอโก สุตฺวา ธมฺมํ น ชาเรติ ยฺวายํ ปุคฺคโล สุตฺวา.

ธมฺมํ น ชาเรติ เอวํ โส เตน เตน การยฺโห ยฺวายํ ปุคฺคโล สุตฺวา ธมฺมํ ชาเรติ เอวํ โส เตน เตน ปาสโส เทฺว ปุคฺคลา สุตฺวา ธมฺมํ ชาเรนฺติ เอโก ชตานํ ธมฺมานํ อตฺถํ อุปปริกฺขติ เอโก ชตานํ ธมฺมานํ อตฺถํ น อุปปริกฺขติ ยฺวายํ ปุคฺคโล ชตานํ ธมฺมานํ อตฺถํ น อุปปริกฺขติ เอวํ โส เตน เตน การยฺโห ยฺวายํ ปุคฺคโล ชตานํ ธมฺมานํ อตฺถํ อุปปริกฺขติ เอวํ โส เตน เตน ปาสโส เทฺว ปุคฺคลา ชตานํ ธมฺมานํ อตฺถํ อุปปริกฺขนฺติ เอโก อตฺถมญฺญาย ธมฺมมญฺญาย ธมฺมานุธมฺมปฏิปนฺโน เอโก น อตฺถมญฺญาย ธมฺมมญฺญาย ธมฺมานุธมฺมปฏิปนฺโน ยฺวายํ ปุคฺคโล น อตฺถมญฺญาย ธมฺมมญฺญาย ธมฺมานุธมฺมปฏิปนฺโน เอวํ โส เตน เตน การยฺโห ยฺวายํ ปุคฺคโล อตฺถมญฺญาย ธมฺมมญฺญาย ธมฺมานุธมฺมปฏิปนฺโน เอวํ โส เตน เตน ปาสโส เทฺว ปุคฺคลา อตฺถมญฺญาย ธมฺมมญฺญาย ธมฺมานุธมฺมปฏิปนฺนา เอโก อตฺตหิตาย ปฏิปนฺโน โน ปรหิตาย เอโก อตฺตหิตาย จ ปฏิปนฺโน ปรหิตาย จ ยฺวายํ ปุคฺคโล อตฺตหิตาย ปฏิปนฺโน โน ปรหิตาย เอวํ โส เตน เตน การยฺโห ยฺวายํ ปุคฺคโล อตฺตหิตาย จ ปฏิปนฺโน ปรหิตาย จ เอวํ โส เตน เตน ปาสโส เอวํ โข ภิกฺขเว ภิกฺขุนา* ทฺวเยน ปุคฺคลา วิทิตา โหนฺติ เอวํ โข ภิกฺขเว ภิกฺขุ ปุคฺคลปโรปรญฺญู โหติ ฯ อิเมหิ โข ภิกฺขเว สตฺตหิ ธมฺเมหิ

* ยุ. ภิกฺขุโน ฯ

สมนฺนาคโต ภิกฺขุ อาหุเนยฺโย โหติ ฯ เป ฯ อนุตฺตรํ ปุญฺญกฺเขตฺตํ โลกสฺสาติ ฯ

[๖๒] ยสฺมิ ภิกฺขเว สมเย เทวานํ ตาวตึสานํ ปาริจฺฉตฺตโก โกวิฬาโร ปณฺฑุปลาโส โหติ อตฺตมนา ภิกฺขเว เทวา ตาวตึสา ตสฺมิ สมเย โหนฺติ ปณฺฑุปลาโสทานิ ปาริจฺฉตฺตโก โกวิฬาโร น จิรสฺเสวทานิ สตฺตปลาโส ภวิสฺสตีติ ยสฺมิ ภิกฺขเว สมเย เทวานํ ตาวตึสานํ ปาริจฺฉตฺตโก โกวิฬาโร สตฺตปลาโส โหติ อตฺตมนา ภิกฺขเว เทวา ตาวตึสา ตสฺมิ สมเย โหนฺติ สตฺตปลาโสทานิ ปาริจฺฉตฺตโก โกวิฬาโร นจิรสฺเสวทานิ ฉาลกชาโต ภวิสฺสตีติ ยสฺมิ ภิกฺขเว สมเย เทวานํ ตาวตึสานํ ปาริจฺฉตฺตโก โกวิฬาโร ฉาลกชาโต โหติ อตฺตมนา ภิกฺขเว เทวา ตาวตึสา ตสฺมิ สมเย โหนฺติ ฉาลกชาโตทานิ ปาริจฺฉตฺตโก โกวิฬาโร นจิรสฺเสวทานิ ฆารกชาโต ภวิสฺสตีติ ยสฺมิ ภิกฺขเว สมเย เทวานํ ตาวตึสานํ ปาริจฺฉตฺตโก โกวิฬาโร ฆารกชาโต โหติ อตฺตมนา ภิกฺขเว เทวา ตาวตึสา ตสฺมิ สมเย โหนฺติ ฆารกชาโตทานิ ปาริจฺฉตฺตโก โกวิฬาโร นจิรสฺเสวทานิ กุฑฺฑมลกชาโต ภวิสฺสตีติ ยสฺมิ ภิกฺขเว สมเย เทวานํ ตาวตึสานํ ปาริจฺฉตฺตโก โกวิฬาโร กุฑฺฑมลกชาโต โหติ อตฺตมนา ภิกฺขเว เทวา ตาวตึสา ตสฺมิ สมเย โหนฺติ กุฑฺฑมลกชาโตทานิ ปาริจฺฉตฺตโก โกวิฬาโร นจิรสฺเสวทานิ โกกาลกชาโต ภวิสฺสตีติ ยสฺมิ ภิกฺขเว สมเย เทวานํ ตาวตึสานํ ปาริจฺฉตฺตโก โกวิฬาโร

โกกาสกชาโต โหติ อตฺตมนา ภิกฺขเว เทวา ตาวตึสา ตสฺมึ สมเย โหนฺติ โกกาสกชาโตทานิ ปาริจฺฉตฺตโก โกวิฬาโร นจิรสฺเสวทานิ สพฺพผาลิผุลฺโล ภวิสฺสตีติ ยสฺมึ ภิกฺขเว สมเย เทวานํ ตาวตึสานํ ปาริจฺฉตฺตโก โกวิฬาโร สพฺพผาลิผุลฺโล โหติ อตฺตมนา ภิกฺขเว เทวา ตาวตึสา ปาริจฺฉตฺตกสฺส โกวิฬารสฺส มูเล ทิพฺเพ จตฺตาโร มาเส ปญฺจหิ กามคุเณหิ สมปฺปีตา สมงฺคิภูตา ปริจาเรนฺติ สพฺพผาลิผุลฺลสฺส โข ปน ภิกฺขเว ปาริจฺฉตฺตกสฺส โกวิฬารสฺส สมนฺตา ปญฺญาสโยชนานิ อาภาย ผุฏฺ โหติ อนุวาตํ โยชนสตํ คนฺโธ คจฺฉติ อยมานุภาโว ปาริจฺฉตฺตกสฺส โกวิฬารสฺส ฯ เอวเมว โข ภิกฺขเว ยสฺมึ สมเย อริยสาวโก อคารสฺมา อนคาริยํ ปพฺพชฺชาย เจเตติ ปญฺจุปลาโส ภิกฺขเว อริยสาวโก ตสฺมึ สมเย โหติ เทวานํ ตาวตึสานํ ปาริจฺฉตฺตโก โกวิฬาโร ยสฺมึ ภิกฺขเว สมเย อริยสาวโก เกสมสฺสุ โอหาเรตฺวา กาสายานิ วตฺถานิ อจฺฉาเทตฺวา อคารสฺมา อนคาริยํ ปพฺพชิโต โหติ สตฺตุปลาโส ภิกฺขเว อริยสาวโก ตสฺมึ สมเย โหติ เทวานํ ตาวตึสานํ ปาริจฺฉตฺตโก โกวิฬาโร ยสฺมึ ภิกฺขเว สมเย อริยสาวโก วิวิจฺเจว กาเมหิ ฯ เป ฯ ปฐมํ ฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ ชาลกชาโต ภิกฺขเว อริยสาวโก ตสฺมึ สมเย โหติ เทวานํ ตาวตึสานํ ปาริจฺฉตฺตโก โกวิฬาโร ยสฺมึ ภิกฺขเว สมเย อริยสาวโก วิตกฺกวิจารานํ วูปสมา ฯ เป ฯ ทุติยํ ฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ ชารกชาโต ภิกฺขเว อริยสาวโก ตสฺมึ สมเย

โหติ เทวานํ ตาวตึสานํ ปาริจฺฉตฺตโก โกวิฬาโร ยสฺมึ ภิกฺขเว สมเย อริยสาวโก ปีติยา จ วิราคา ฯ เป ฯ ตติยํ ฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ กุฑฺฑมลกชาโต ภิกฺขเว อริยสาวโก ตสฺมึ สมเย โหติ เทวานํ ตาวตึสานํ ปาริจฺฉตฺตโก โกวิฬาโร ยสฺมึ ภิกฺขเว สมเย อริยสาวโก สุขสฺส จ ปหานา ฯ เป ฯ จตุตฺถํ ฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ โกกาสกชาโต ภิกฺขเว อริยสาวโก ตสฺมึ สมเย โหติ เทวานํ ตาวตึสานํ ปาริจฺฉตฺตโก โกวิฬาโร ยสฺมึ ภิกฺขเว สมเย อริยสาวโก อากาสานญฺจายตนํ ฯ เป ฯ สญฺญึ จ อสญฺญึ จ อุปสมฺปชฺช วิหรติ สพฺพาภิภุโต ภิกฺขเว อริยสาวโก ตสฺมึ สมเย โหติ เทวานํ ตาวตึสานํ ปาริจฺฉตฺตโก โกวิฬาโร ตสฺมึ ภิกฺขเว สมเย ภุมฺมา เทวา สทฺทมนุสฺสาเวนฺติ เอโส อิตฺถนฺนาโม อายสฺมา อิตฺถนฺนามสฺส อายสฺมโต สทฺธิวิหาริโก อมุกมฺหา คามา วา นิคมา วา อคารสฺมา อนคาริยํ ปพฺพชิโต อาสวานํ ขยา ฯ เป ฯ สจฺฉิกตฺวา อุปสมฺปชฺช วิหรตีติ ภุมฺมานํ เทวานํ สทฺทํ สุตฺวา จาตุมฺมหาราชิกา เทวา... ตาวตึสา เทวา... ยามา เทวา... ตุสิตา เทวา... นิมฺมานรตี เทวา... ปรนิมฺมิตวสวตฺตี เทวา... พฺรหฺมกายิกา เทวา สทฺทมนุสฺสาเวนฺติ เอโส อิตฺถนฺนาโม อายสฺมา อิตฺถนฺนามสฺส อายสฺมโต สทฺธิวิหาริโก อมุกมฺหา คามา วา นิคมา วา อคารสฺมา อนคาริยํ ปพฺพชิโต อาสวานํ ขยา ฯ เป ฯ สจฺฉิกตฺวา อุปสมฺปชฺช วิหรตีติ อิติห เตน ขเณน เตน มุหุตฺเตน ยาว พฺรหฺมโลกา สทฺโท อพฺภุค-

คจฺฉติ อยมานุภาโว ชิณฺณาสวสฺส ภิกฺขุโนติ ฯ

[๖๗] อถโข อายสฺมโต สาริปุตฺตสฺส รโหคตสฺส ปฏิสลฺลีนสฺส เอวํ เจตโส ปริวิตกฺโก อุทปาทิ กินฺนุ โข ภิกฺขุ สกฺกตฺวา ครุกตฺวา อุปนิสฺสาย วิหรนฺโต อกุสลํ ปชเหยฺย กุสลํ ภาเวยฺยาติ ฯ อถโข อายสฺมโต สาริปุตฺตสฺส เอตทโหสิ สตฺถารํ โข ภิกฺขุ สกฺกตฺวา ครุกตฺวา อุปนิสฺสาย วิหรนฺโต อกุสลํ ปชเหยฺย กุสลํ ภาเวยฺย ธมฺมํ โข... สงฺฆํ โข... สิกฺขํ โข... สมาธิ โข... อปฺปมาทํ โข... ปฏิสนฺถารํ โข ภิกฺขุ สกฺกตฺวา ครุกตฺวา อุปนิสฺสาย วิหรนฺโต อกุสลํ ปชเหยฺย กุสลํ ภาเวยฺยาติ ฯ อถโข อายสฺมโต สาริปุตฺตสฺส เอตทโหสิ อิเม โข เม ธมฺมา ปริสุทฺธา ปริโยทาตา ยนฺนูนาหํ อิเม ธมฺเม คนฺตฺวา ภควโต อาโรเจยฺยํ เอวํ เม อิเม ธมฺมา ปริสุทฺธา เจว ภวิสฺสนฺติ ปริสุทฺธสงฺขตตรา จ เสยฺยถาปี นาม ปุริโส สุวณฺณนิกฺขํ อธิคจฺเฉยฺย ปริสุทฺธํ ปริโยทาตํ ตสฺส เอวมสฺส อยํ โข เม สุวณฺณนิกฺโข ปริสุทฺโธ ปริโยทาโต ยนฺนูนาหํ อิมํ สุวณฺณนิกฺขํ คนฺตฺวา กมฺมารานํ ทสฺเสยฺยํ เอวํ เม อยํ สุวณฺณนิกฺโข สกมฺมารคโต ปริสุทฺโธ เจว ภวิสฺสติ ปริสุทฺธสงฺขตตโร จาติ เอวเมว เอวํ เม อิเม ธมฺมา ปริสุทฺธา ปริโยทาตา ยนฺนูนาหํ อิเม ธมฺเม คนฺตฺวา ภควโต อาโรเจยฺยํ เอวํ เม อิเม ธมฺมา ปริสุทฺธา เจว ภวิสฺสนฺติ ปริสุทฺธสงฺขตตรา จาติ ฯ อถโข อายสฺมา สาริปุตฺโต สายณฺหสมยํ ปฏิสลฺลานา วุฏฺฐิโต

เยน ภควา เตนุปสงฺกมิ อุปสงฺกมิตฺวา ภควนฺตं อภิวาเทตฺวา เอกมนฺตं นิสีทิ เอกมนฺตं นิสินฺโน โข อายสฺมา สาริปุตฺโต ภควนฺตं เอตทโวจ อิธ มยฺหं ภนฺเต รโหคตสฺส ปฏิสลฺลีนสฺส เอวं เจตโส ปริวิตกฺโก อุทปาทิ กินฺนุ โข ภิกฺขุ สกฺกตฺวา ครุกตฺวา อุปนิสฺสาย วิหรนฺโต อกุสลํ ปชเหยฺย กุสลํ ภาเวยฺยาติ ตสฺส มยฺหं ภนฺเต เอตทโหสิ สตฺถารํ โข ภิกฺขุ สกฺกตฺวา ครุกตฺวา อุปนิสฺสาย วิหรนฺโต อกุสลํ ปชเหยฺย กุสลํ ภาเวยฺย ธมฺมํ โข ... สงฺฆं โข ... สิกฺขं โข ... สมาธิ โข ... อปฺปมาทं โข ... ปฏิสนฺถารํ โข ภิกฺขุ สกฺกตฺวา ครุกตฺวา อุปนิสฺสาย วิหรนฺโต อกุสลํ ปชเหยฺย กุสลํ ภาเวยฺยาติ ตสฺส มยฺหं ภนฺเต เอตทโหสิ อิเม โข เม ธมฺมา ปริสุทฺธา ปริโยทาตา ยนฺนูนาหं อิเม ธมฺเม ตฺวา ภควโต อาโรเจยฺยํ เอวํ เม อิเม ธมฺมา ปริสุทฺธา เจว ภวิสฺสนฺติ ปริสุทฺธสงฺขตตรา จ เสยฺยถาปี นาม ปุริโส สุวณฺณนิกฺขं อธิกจฺเจยฺย ปริสุทฺธํ ปริโยทาตํ ตสฺส เอวมสฺส อยํ โข เม สุวณฺณนิกฺโข ปริสุทฺโธ ปริโยทาโต ยนฺนูนาหं อิมं สุวณฺณนิกฺขं ตฺวา กมฺมารานํ ทสฺเสยฺยํ เอวํ เม อยं สุวณฺณนิกฺโข สกมฺมารตฺโต ปริสุทฺโธ เจว ภวิสฺสติ ปริสุทฺธสงฺขตตโร จาติ เอวเมว เอวํ เม อิเม ธมฺมา ปริสุทฺธา ปริโยทาตา ยนฺนูนาหं อิเม ธมฺเม ตฺวา ภควโต อาโรเจยฺยํ เอวํ เม อิเม ธมฺมา ปริสุทฺธา เจว ภวิสฺสนฺติ ปริสุทฺธสงฺขตตรา จาติ ฯ สาธุ สาธุ

สาริปุตฺต สตฺถารํ โข สาริปุตฺต ภิกฺขุ สกฺกตฺวา ครุกตฺวา อุปนิสฺสาย วิหรนฺโต อกุสลํ ปชเหยฺย กุสลํ ภาเวยฺย ชมฺมํ โข... สงฺฆํ โข... สิกฺขํ โข... สมาธิ์ โข... อปฺปมาทํ โข... ปฏิสนฺถารํ โข สาริปุตฺต ภิกฺขุ สกฺกตฺวา ครุกตฺวา อุปนิสฺสาย วิหรนฺโต อกุสลํ ปชเหยฺย กุสลํ ภาเวยฺยาติ ฯ เอวํ วุตฺเต อายสฺมา สาริปุตฺโต ภควนฺตํ เอตทโวจ อิมสฺส โข อหํ ภนฺเต ภควตา สงฺขิตฺเตน ภาสิตสฺส เอวํ วิตฺถาเรน อตฺถํ อาชานามิ โส วต ภนฺเต ภิกฺขุ สตฺถริ อคารโว ชมฺเม สคารโว ภวิสฺสตีติ เนตํ ฐานํ วิชฺชติ โย โส ภนฺเต ภิกฺขุ สตฺถริ อคารโว ชมฺเมปี โส อคารโว โส วต ภนฺเต ภิกฺขุ สตฺถริ อคารโว ชมฺเม อคารโว สงฺเฆ สคารโว ภวิสฺสตีติ เนตํ ฐานํ วิชฺชติ โย โส ภนฺเต ภิกฺขุ สตฺถริ อคารโว ชมฺเม อคารโว สงฺเฆปี โส อคารโว โส วต ภนฺเต ภิกฺขุ สตฺถริ อคารโว ชมฺเม อคารโว สงฺเฆ อคารโว สิกฺขาย สคารโว ภวิสฺสตีติ เนตํ ฐานํ วิชฺชติ โย โส ภนฺเต ภิกฺขุ สตฺถริ อคารโว ชมฺเม อคารโว สงฺเฆ อคารโว สิกฺขายปี โส อคาโว โส วต ภนฺเต ภิกฺขุ สตฺถริ อคารโว ชมฺเม อคารโว สงฺเฆ อคารโว สิกฺขาย อคารโว สมาธิสฺมิ์ สคารโว ภวิสฺสตีติ เนตํ ฐานํ วิชฺชติ โย โส ภนฺเต ภิกฺขุ สตฺถริ อคารโว ชมฺเม อคารโว สงฺเฆ อคารโว สิกฺขาย อคารโว สมาธิสฺมิมฺปี โส อคารโว โส วต ภนฺเต ภิกฺขุ สตฺถริ อคารโว ชมฺเม อคารโว สงฺเฆ

อคารโว สิกฺขาย อคารโว สมาธิสฺมิ อคารโว อปฺปมาเท สคารโว ภวิสฺสตีติ เนตํ ฐานํ วิชฺชติ โย โส ภนฺเต ภิกฺขุ สตฺถริ อคารโว ธมฺเม อคารโว สงฺเฆ อคารโว สิกฺขาย อคารโว สมาธิสฺมิ อคารโว อปฺปมาเทปี โส อคารโว โส วต ภนฺเต ภิกฺขุ สตฺถริ อคารโว ธมฺเม อคารโว สงฺเฆ อคารโว สิกฺขาย อคารโว สมาธิสฺมิ อคารโว อปฺปมาเท อคารโว ปฏิสนฺถาเร สคารโว ภวิสฺสตีติ เนตํ ฐานํ วิชฺชติ โย โส ภนฺเต ภิกฺขุ สตฺถริ อคารโว ธมฺเม อคารโว สงฺเฆ อคารโว สิกฺขาย อคารโว สมาธิสฺมิ อคารโว อปฺป-มาเท อคารโว ปฏิสนฺถาเรปี โส อคารโว ฯ โส วต ภนฺเต ภิกฺขุ สตฺถริ สคารโว ธมฺเม อคารโว ภวิสฺสตีติ เนตํ ฐานํ วิชฺชติ โย โส ภนฺเต ภิกฺขุ สตฺถริ สคารโว ธมฺเมปี โส สคารโว โส วต ภนฺเต ภิกฺขุ สตฺถริ สคารโว ธมฺเม สคารโว สงฺเฆ อคารโว ภวิสฺสตีติ เนตํ ฐานํ วิชฺชติ โย โส ภนฺเต ภิกฺขุ สตฺถริ สคารโว ธมฺเม สคารโว สงฺเฆปี โส สคารโว โส วต ภนฺเต ภิกฺขุ สตฺถริ สคารโว ธมฺเม สคารโว สงฺเฆ สคารโว สิกฺขาย อคารโว ภวิสฺสตีติ เนตํ ฐานํ วิชฺชติ โย โส ภนฺเต ภิกฺขุ สตฺถริ สคารโว ธมฺเม สคารโว สงฺเฆ สคารโว สิกฺขายปี โส สคารโว โส วต ภนฺเต ภิกฺขุ สตฺถริ สคารโว ธมฺเม สคารโว สงฺเฆ สคารโว สิกฺขาย สคารโว สมาธิสฺมิ อคารโว ภวิสฺสตีติ เนตํ ฐานํ วิชฺชติ โย โส ภนฺเต ภิกฺขุ สตฺถริ สคารโว ธมฺเม สคารโว สงฺเฆ สคารโว สิกฺขาย

สคารโว สมาธิสฺมิมฺปี โส สคารโว โส วต ภนฺเต ภิกฺขุ สตฺถริ สคารโว ธมฺเม สคารโว สงฺเฆ สคารโว สิกฺขาย สคารโว สมาธิสฺมิ๋ สคารโว อปฺปมาเท อคารโว ภวิสฺสตีติ เนตํ ฐานํ วิชฺชติ โย โส ภนฺเต ภิกฺขุ สตฺถริ สคารโว ธมฺเม สคารโว สงฺเฆ สคารโว สิกฺขาย สคารโว สมาธิสฺมิ๋ สคารโว อปฺปมาเทปี โส สคารโว โส วต ภนฺเต ภิกฺขุ สตฺถริ สคารโว ธมฺเม สคารโว สงฺเฆ สคารโว สิกฺขาย สคารโว สมาธิสฺมิ๋ สคารโว อปฺปมาเท สคารโว ปฏิสนฺถาเร อคารโว ภวิสฺสตีติ เนตํ ฐานํ วิชฺชติ โย โส ภนฺเต ภิกฺขุ สตฺถริ สคารโว ธมฺเม สคารโว สงฺเฆ สคารโว สิกฺขาย สคารโว สมาธิสฺมิ๋ สคารโว อปฺปมาเท สคารโว ปฏิสนฺถาเรปี โส สคารโว อิมสฺส โข อหํ ภนฺเต ภควตา สงฺขิตฺเตน ภาสิตสฺส เอวํ วิตฺถาเรน อตฺถํ อาชานามีติ ฯ สาธุ สาธุ สาริปุตฺต สาธุ โข ตฺวํ สาริปุตฺต อิมสฺส มยา สงฺขิตฺเตน ภาสิตสฺส เอวํ วิตฺถาเรน อตฺถํ อาชานาสิ โส วต สาริปุตฺต ภิกฺขุ สตฺถริ อคารโว ธมฺเม สคารโว ภวิสฺสตีติ เนตํ ฐานํ วิชฺชติ โย โส สาริปุตฺต ภิกฺขุ สตฺถริ อคารโว ธมฺเมปี โส อคารโว ฯ เป ฯ โส วต สาริปุตฺต ภิกฺขุ สตฺถริ อคารโว ธมฺเม อคารโว สงฺเฆ อคารโว สิกฺขาย อคารโว สมาธิสฺมิ๋ อคารโว อปฺปมาเท อคารโว ปฏิสนฺถาเร สคารโว ภวิสฺสตีติ เนตํ ฐานํ วิชฺชติ โย โส สาริปุตฺต ภิกฺขุ สตฺถริ อคารโว ธมฺเม อคารโว สงฺเฆ อคารโว

สิกฺขาย อคารโว สมาธิสฺมิ์ อคารโว อปฺปมาเท อคารโว ปฏิสนฺถาเรปี โส อคารโว โส วต สารีปุตฺต ภิกฺขุ สตฺถริ สคารโว ธมฺเม อคารโว ภวิสฺสตีติ เนตํ ฐานํ วิชฺชติ โย โส สารีปุตฺต สตฺถริ สคารโว ธมฺเมปี โส สคารโว ฯ เป ฯ โส วต สารีปุตฺต ภิกฺขุ สตฺถริ สคารโว ธมฺเม สคารโว สงฺเฆ สคารโว สิกฺขาย สคารโว สมาธิสฺมิ์ สคารโว อปฺปมาเท สคารโว ปฏิสนฺถาเร อคารโว ภวิสฺสตีติ เนตํ ฐานํ วิชฺชติ โย โส สารีปุตฺต ภิกฺขุ, สตฺถริ สคารโว. ธมฺเม สคารโว สงฺเฆ สคารโว สิกฺขาย สคารโว สมาธิสฺมิ์ สคารโว อปฺปมาเท สคารโว ปฏิสนฺถาเรปี โส สคารโว อิมสฺส โข สารีปุตฺต มยา สงฺขิตฺเตน ภาสิตสฺส เอวํ วิตฺถาเรน อตฺโถ ทฏฺฐพฺโพติ ฯ

[๖๘] ภาวนํ อนนุยุตฺตสฺส ภิกฺขเว ภิกฺขุโน วิหรโต กิญฺจาปี เอวํ อิจฺฉา อุปฺปชฺเชยฺย อโห วต เม อนุปาทาย อาสเวหิ จิตฺตํ วิมุจฺเจยฺยาติ อถขฺวสฺส เนว อนุปาทาย อาสเวหิ จิตฺตํ วิมุจฺจติ ตํ กิสฺส เหตุ อภาวิตตฺตาติสฺส วจนียํ กิสฺส อภาวิตตฺตา จตุนฺนํ สติปฏฺฐานานํ จตุนฺนํ สมฺมปฺปธานานํ จตุนฺนํ อิทฺธิปาทานํ ปญฺจนฺนํ อินฺทฺริยานํ ปญฺจนฺนํ พลานํ สตฺตนฺนํ โพชฺฌงฺคานํ อริยสฺส อฏฺฐงฺคิกสฺส มคฺคสฺส เสยฺยถาปี ภิกฺขเว กุกฺกุฏิยา อณฺฑานิ อฏฺฐ วา ทส วา ทฺวาทส วา ตานสฺสุ กุกฺกุฏิยา น สมฺมาอธิสยิตานิ น สมฺมาปริเสทิตานิ น สมฺมาปริภาวิตานิ กิญฺจาปี ตสฺสา

กุกฺกุฏิยา เอวํ อิจฺฉา อุปฺปชฺเชยฺย อโห วต เม กุกฺกุฏโปตกา ปาทนขสิขาย วา มุขตุณฺฑเกน วา อณฺฑโกสํ ปทาเลตฺวา โสตฺถินา อภินิพฺพิชฺเชยฺยุนฺติ อถโข อภพฺพาว เต กุกฺกุฏโปตกา ปาทนขสิขาย วา มุขตุณฺฑเกน วา อณฺฑโกสํ ปทาเลตฺวา โสตฺถินา อภินิพฺพิชฺชิตุํ ตํ กิสฺส เหตุ ตถาหมฺปิ ภิกฺขเว กุกฺกุฏิยา อณฺฑานิ น สมฺมาอธิสยิตานิ น สมฺมาปริเสทิตานิ น สมฺมาปริภาวิตานิ เอวเมว โข ภิกฺขเว ภาวนํ อนนุยุตฺตสฺส ภิกฺขุโน วิหรโต กิญฺจาปิ เอวํ อิจฺฉา อุปฺปชฺเชยฺย อโห วต เม อนุปาทาย อาสเวหิ จิตฺตं วิมุจฺเจยฺยาติ อถขฺวสฺส เนว อนุปาทาย อาสเวหิ จิตฺตं วิมุจฺจติ ตํ กิสฺส เหตุ อภาวิตตฺตาติสฺส วจนียํ กิสฺส อภาวิตตฺตา จตุนฺนํ สติปฏฺฐานานํ จตุนฺนํ สมฺมปฺปธานานํ จตุนฺนํ อิทฺธิปาทานํ ปญฺจนฺนํ อินฺทฺริยานํ ปญฺจนฺนํ พลานํ สตฺตนฺนํ โพชฺฌงฺคานํ อริยสฺส อฏฺฐงฺคิกสฺส มคฺคสฺส ฯ ภาวนํ อนนุยุตฺตสฺส ภิกฺขเว ภิกฺขุโน วิหรโต กิญฺจาปิ น เอวํ อิจฺฉา อุปฺปชฺเชยฺย อโห วต เม อนุปาทาย อาสเวหิ จิตฺตं วิมุจฺเจยฺยาติ อถขฺวสฺส อนุปาทาย อาสเวหิ จิตฺตं วิมุจฺจติ ตํ กิสฺส เหตุ ภาวิตตฺตาติสฺส วจนียํ กิสฺส ภาวิตตฺตา จตุนฺนํ สติปฏฺฐานานํ จตุนฺนํ สมฺมปฺปธานานํ จตุนฺนํ อิทฺธิปาทานํ ปญฺจนฺนํ อินฺทฺริยานํ ปญฺจนฺนํ พลานํ สตฺตนฺนํ โพชฺฌงฺคานํ อริยสฺส อฏฺฐงฺคิกสฺส มคฺคสฺส เสยฺยถาปิ ภิกฺขเว กุกฺกุฏิยา อณฺฑานิ อฏฺฐ วา ทส วา ทฺวาทส วา ตานสฺสุ กุกฺกุฏิยา สมฺมาอธิสยิตานิ สมฺมาปริเสทิตานิ สมฺมาปริภา-

วิตานิ กิญฺจาปี ตสฺสา กุกฺกุฏิยา น เอวํ อิจฺฉา อุปฺปชฺเชยฺย อโห วต เม กุกฺกุฏโปตกา ปาทนขสิขาย วา มุขตุณฺฑเกน วา อณฺฑโกสํ ปทาเลตฺวา โสตฺถินา อภินิพฺพิชฺเชยฺยุนฺติ อถโข ภพฺพาว เต กุกฺกุฏโปตกา ปาทนขสิขาย วา มุขตุณฺฑเกน วา อณฺฑโกสํ ปทาเลตฺวา โสตฺถินา อภินิพฺพิชฺชิตุํ ตํ กิสฺส เหตุ ตถาหมฺปิ ภิกฺขเว กุกฺกุฏิยา อณฺฑานิ สมฺมาอธิสยิตานิ สมฺมาปริเสทิตานิ สมฺมาปริภาวิตานิ เอวเมว โข ภิกฺขเว ภาวนํ อนุยุตฺตสฺส ภิกฺขุโน วิหรโต กิญฺจาปี น เอวํ อิจฺฉา อุปฺปชฺเชยฺย อโห วต เม อนุปาทาย อาสเวหิ จิตฺตํ วิมุจฺเจยฺยาติ อถขฺวสฺส อนุปาทาย อาสเวหิ จิตฺตํ วิมุจฺจติ ตํ กิสฺส เหตุ ภาวิตตฺตาติสฺส วจนียํ กิสฺส ภาวิตตฺตา จตุนฺนํ สติปฏฺฐานานํ ฯเปฯ อริยสฺส อฏฺฐงฺคิกสฺส มคฺคสฺส เสยฺยถาปี ภิกฺขเว พลภณฺฑสฺส วา พลภณฺฑนฺเตวาสิสฺส วา ทิสฺสนฺเตวาสิเภ องฺคุลิปทานิ ทิสฺสนฺติ องฺคุฏฺฐปทำ โน จ ขฺวสฺส เอวํ ญาณำ โหติ เอตฺตกำ วา เม อชฺช ตสฺส วาสิชฏสฺส ขีณำ เอตฺตกำ วา หิโย เอตฺตกำ วา ปเรติ อถขฺวสฺส ขีเณ ขีณนฺเตวว ญาณำ โหติ เอวเมว โข ภิกฺขเว ภาวนำ อนุยุตฺตสฺส ภิกฺขุโน วิหรโต กิญฺจาปี น เอวำ ญาณำ โหติ เอตฺตกำ วา เม อชฺช อาสวานำ ขีณำ เอตฺตกำ วา หิโย เอตฺตกำ วา ปเรติ อถขฺวสฺส ขีเณ ขีณนฺเตวว ญาณำ โหติ เสยฺยถาปี ภิกฺขเว สามุทฺทิกาย นาวาย เวตฺตพนฺธนพทฺธาย ฉมฺมาสานิ อุทเก ปริยาทาย เหมนฺติเกน ถเล อุกฺขิตฺตาย วาตาตปปฺ-

เรตานิ พนฺธนานิ ตานิ ปาวุสฺสเกน เมฆเนน อภิปฺปวุฏฺฐานิ อปฺปกสิเรเนว ปฏิปฺปสฺสมฺภนฺติ ปูติกานิ ภวนฺติ เอวเมว โข ภิกฺขเว ภาวนํ อนุยุตฺตสฺส ภิกฺขุโน วิหรโต อปฺปกสิเรเนว สญฺโญชนานิ ปฏิปฺปสฺสมฺภนฺตีติ ฯ

[๖๙] เอกํ สมยํ ภควา โกสเลสุ จาริกํ จรติ มหตา ภิกฺขุสงฺเฆน สทฺธิ๋ อทฺทสา โข ภควา อทฺธานมคฺคปฏิปนฺโน อญฺญตรสฺมิ๋ ปเทเส มหนฺตํ อคฺคิกฺขนฺธํ อาทิตฺตํ สมฺปชฺชลิตํ สญฺโชติภูตํ ทิสฺวา มคฺคา โอกฺกมฺม อญฺญตรสฺมิ๋ รุกฺขมูเล ปญฺญตฺเต อาสเน นิสีทิ นิสชฺช โข ภควา ภิกฺขู อามนฺเตสิ ปสฺสถ โน ตุเมฺห ภิกฺขเว อมุ๋ มหนฺตํ อคฺคิกฺขนฺธํ อาทิตฺตํ สมฺปชฺชลิตํ สญฺโชติภูตนฺติ ฯ เอวํ ภนฺเต ฯ ตํ กิ๋ มญฺญถ ภิกฺขเว กตมํ นุ โข วรํ ยํ อมุ๋ มหนฺตํ อคฺคิกฺขนฺธํ อาทิตฺตํ สมฺปชฺชลิตํ สญฺโชติภูตํ อาลิงฺคิตฺวา อุปนิสีเทยฺย วา อุปนิปชฺเชยฺย วา ยํ วา ขตฺติยกญฺญํ วา พฺราหฺมณกญฺญํ วา คหปติกญฺญํ วา มุทุตลุนหตฺถปาทํ อาลิงฺคิตฺวา อุปนิสีเทยฺย วา อุปนิปชฺเชยฺย วาติ ฯ เอตเทว ภนฺเต วรํ ยํ ขตฺติยกญฺญํ วา พฺราหฺมณกญฺญํ วา คหปติกญฺญํ วา มุทุตลุนหตฺถปาทํ อาลิงฺคิตฺวา อุปนิสีเทยฺย วา อุปนิปชฺเชยฺย วา ทุกฺขญฺเหตํ ภนฺเต ยมมุ๋ มหนฺตํ อคฺคิกฺขนฺธํ อาทิตฺตํ สมฺปชฺชลิตํ สญฺโชติภูตํ อาลิงฺคิตฺวา อุปนิสีเทยฺย วา อุปนิปชฺเชยฺย วาติ ฯ อาโรจยามิ โว ภิกฺขเว ปฏิ-

เวทยามิ โว ภิกฺขเว ยถา เอตเทว ตสฺส วรํ ทุสฺสีลสฺส ปาปธมฺมสฺส อสุจิสงฺกสฺสรสมาจารสฺส ปฏิจฺฉนฺนกมฺมนฺตสฺส อสฺสมณสฺส สมณปฏิญฺญสฺส อพฺรหฺมจาริสฺส พฺรหฺมจาริปฏิญฺญสฺส อนฺโตปูติสฺส อวสฺสุตสฺส กสมฺพุชาตสฺส ยํ อยุ มหนฺตํ อคฺคิกฺขนฺธํ อาทิตฺตํ สมฺปชฺชลิตํ สญฺโชติภูตํ อาลิงฺคิตฺวา อุปนิสีเทยฺย วา อุปนิปชฺเชยฺย วา ตํ กิสฺส เหตุ ตโตนิทานญฺหิ โส ภิกฺขเว มรณํ วา นิคจฺเฉยฺย มรณมตฺตํ วา ทุกฺขํ นเตฺวว ตปฺปจฺจยา กายสฺส เภทา ปรมฺมรณา อปายํ ทุคฺคตึ วินิปาตํ นิรยํ อุปปชฺเชยฺย ยญฺจ โข โส ภิกฺขเว ทุสฺสีโล ปาปธมฺโม อสุจิสงฺกสฺสรสมาจาโร ปฏิจฺฉนฺนกมฺมนฺโต อสฺสมโณ สมณปฏิญฺโญ อพฺรหฺมจารี พฺรหฺมจาริปฏิญฺโญ อนฺโตปูติ อวสฺสุโต กสมฺพุชาโต ขตฺติยกญฺญํ วา พฺราหฺมณกญฺญํ วา คหปติกญฺญํ วา มุทุตลุนหตฺถปาทํ อาลิงฺคิตฺวา อุปนิสีทติ วา อุปนิปชฺชติ วา ตญฺหิ ตสฺส ภิกฺขเว โหติ ทีฆรตฺตํ อหิตาย ทุกฺขาย กายสฺส เภทา ปรมฺมรณา อปายํ ทุคฺคตึ วินิปาตํ นิรยํ อุปปชฺชติ ฯ ตํ กึ มญฺญถ ภิกฺขเว กตมํ นุ โข วรํ ยํ พลวา ปุริโส ทพฺพาย วาลรชฺชุยา อุโภ ชงฺฆา เวเฐตฺวา ฆเสยฺย สา ฉวึ ฉินฺเทยฺย ฉวึ เฉตฺวา จมฺมํ ฉินฺเทยฺย จมฺมํ เฉตฺวา มสํ ฉินฺเทยฺย มสํ เฉตฺวา นฺหารุํ ฉินฺเทยฺย นฺหารุ เฉตฺวา อฏฺฐึ ฉินฺเทยฺย อฏฺฐึ เฉตฺวา อฏฺฐิมิญฺชํ อาหจฺจ ติฏฺเฐยฺย ยํ วา ขตฺติยมหาสาลานํ วา พฺราหฺมณมหาสาลานํ วา คหปติมหาสาลานํ วา อภิวาทนํ สาทิเยยฺยาติ ฯ

เอตเทว ภนฺเต วรํ ยํ ขตฺติยมหาสาลานํ วา พฺราหฺมณมหาสาลานํ วา คหปติมหาสาลานํ วา อภิวาทนํ สาทิเยยฺย ทุกฺขญฺเหตํ ภนฺเต ยํ พลวา ปุริโส ทพฺหาย วาครชฺชุยา อุโภ ชงฺฆา เวเฐตฺวา ฑเหยฺย สา ฉวิ ฉินฺเทยฺย ฯเปฯ อฏฺฐิมิญฺชํ อาหจฺจ ติฏฺเฐยฺยาติ ฯ อาโรจยามิ โว ภิกฺขเว ปฏิเวทยามิ โว ภิกฺขเว ยถา เอตเทว ตสฺส วรํ ทุสฺสีลสฺส ฯเปฯ กสฺมฺพุชาตสฺส ยํ พลวา ปุริโส ทพฺหาย วาครชฺชุยา อุโภ ชงฺฆา เวเฐตฺวา ฑเหยฺย สา ฉวิ ฉินฺเทยฺย ฯเปฯ อฏฺฐิมิญฺชํ อาหจฺจ ติฏฺเฐยฺย ตํ กิสฺส เหตุ ตโตนิทานญฺหิ โส ภิกฺขเว มรณํ วา นิคจฺเฉยฺย มรณมตฺตํ วา ทุกฺขํ นเตฺวว ตปฺปจฺจยา กายสฺส เภทา ปรมฺมรณา อปายํ ทุคฺคตึ วินิปาตํ นิรยํ อุปปชฺเชยฺย ยญฺจ โข โส ภิกฺขเว ทุสฺสีโล ฯเปฯ กสฺมฺพุชาโต ขตฺติยมหาสาลานํ วา พฺราหฺมณมหาสาลานํ วา คหปติมหาสาลานํ วา อภิวาทนํ สาทิยติ ตญฺหิ ตสฺส ภิกฺขเว โหติ ทีฆรตฺตํ อหิตาย ทุกฺขาย กายสฺส เภทา ปรมฺมรณา อปายํ ทุคฺคตึ วินิปาตํ นิรยํ อุปปชฺชติ ฯ ตํ กึ มญฺญถ ภิกฺขเว กตมํ นุ โข วรํ ยํ พลวา ปุริโส ติณฺหาย ฉตฺติยา เคลโญตาย ปจฺโจรสตฺตึ ปหเรยฺย ยํ วา ขตฺติยมหาสาลานํ วา พฺราหฺมณมหาสาลานํ วา คหปติมหาสาลานํ วา อญฺชลิกมฺมํ สาทิเยยฺยาติ ฯ เอตเทว ภนฺเต วรํ ยํ ขตฺติยมหาสาลานํ วา พฺราหฺมณมหาสาลานํ วา คหปติมหาสาลานํ วา อญฺชลิกมฺมํ สาทิเยยฺย ทุกฺขญฺเหตํ ภนฺเต ยํ พลวา ปุริโส ติณฺหาย

สตฺถิยา เตลโชตาย ปจฺโจรสูมิ์ ปหเรยฺยาติ ฯ อาโรจยามิ โว ภิกฺขเว ปฏิเวทยามิ โว ภิกฺขเว ยถา เอตเทว ตสฺส วรๆ ทุสฺสีลสฺส ฯเปฯ กสฺมฺพุชาตสฺส ยๆ พลวา ปุริโส ติณฺหาย สตฺถิยา เตลโชตาย ปจฺโจรสูมิ์ ปหเรยฺย ตๆ กิสฺส เหตุ ตโตนิทานญฺหิ โส ภิกฺขเว มรณๆ วา นิคจฺเฉยฺย มรณมตฺตๆ วา ทุกฺขๆ นเตฺวว ตปฺปจฺจยา กายสฺส เภทา ปรมฺมรณา อปายๆ ทุคฺคติ์ วินิปาตๆ นิรยๆ อุปปชฺเชยฺย ยญฺจ โข โส ภิกฺขเว ทุสฺสีโล ฯเปฯ กสฺมฺพุชาโต ขตฺติยมหาสาลานๆ วา พฺราหฺมณมหาสาลานๆ วา คหปติมหาสาลานๆ วา อญฺชลิกมฺมๆ สาทิยติ ตญฺหิ ตสฺส ภิกฺขเว โหติ ทีฆรตฺตๆ อหิตาย ทุกฺขาย กายสฺส เภทา ปรมฺมรณา อปายๆ ทุคฺคติ์ วินิปาตๆ นิรยๆ อุปปชฺชติ ฯ ตๆ กิ์ มญฺญถ ภิกฺขเว กตมๆ นุ โข วรๆ ยๆ พลวา ปุริโส ตตฺเตน อโยปฏฺเฐน อาทิตฺเตน สมฺปชฺชลิเตน สญฺโชติภูเตน กายๆ สมฺปลิเวเชยฺย ยๆ วา ขตฺติยมหาสาลานๆ วา พฺราหฺมณมหาสาลานๆ วา คหปติมหาสาลานๆ วา สทฺธาเทยฺยๆ จี์วรๆ ปริภุญฺเชยฺยาติ ฯ เอตเทว ภนฺเต วรๆ ยๆ ขตฺติยมหาสาลานๆ วา พฺราหฺมณมหาสาลานๆ วา คหปติมหาสาลานๆ วา สทฺธาเทยฺยๆ จี์วรๆ ปริภุญฺเชยฺย ทุกฺขญฺเหตๆ ภนฺเต ยๆ พลวา ปุริโส ตตฺเตน อโยปฏฺเฐน อาทิตฺเตน สมฺปชฺชลิเตน สญฺโชติภูเตน กายๆ สมฺปลิเวเชยฺยาติ ฯ อาโรจยามิ โว ภิกฺขเว ปฏิเวทยามิ โว ภิกฺขเว ยถา เอตเทว ตสฺส วรๆ ทุสฺสีลสฺส ฯเปฯ กสฺมฺพุชาตสฺส ยๆ พลวา ปุริโส ตตฺเตน อโยปฏฺเฐน

อาทิตฺเตน สมฺปชฺชลิเตน สญฺโชติภูเตน กายํ สมฺปลิเวเชยฺย ตํ กิสฺส เหตุ ตโตนิทานญฺหิ โส ภิกฺขเว มรณํ วา นิคจฺเฉยฺย มรณมตฺตํ วา ทุกฺขํ นเตฺวว ตปฺปจฺจยา กายสฺส เภทา ปรมฺมรณา อปายํ ทุคฺคตึ วินิปาตํ นิรยํ อุปปชฺเชยฺย ยญฺจ โข โส ภิกฺขเว ทุสฺสีโล ฯเปฯ กสมฺพุชาโต ขตฺติยมหาสาลานํ วา พฺราหฺมณมหาสาลานํ วา คหปติมหาสาลานํ วา สทฺธาเทยฺยํ จีวรํ ปริภุญฺชติ ตญฺหิ ตสฺส ภิกฺขเว โหติ ทีฆรตฺตํ อหิตาย ทุกฺขาย กายสฺส เภทา ปรมฺมรณา อปายํ ทุคฺคตึ วินิปาตํ นิรยํ อุปปชฺชติ ฯ ตํ กึ มญฺญถ ภิกฺขเว กตมํ นุ โข วรํ ยํ พลวา ปุริโส ตตฺเตน อโยสงฺกุนา อาทิตฺเตน สมฺปชฺชลิเตน สญฺโชติภูเตน มุขํ วิวริตฺวา ตตฺตํ โลหคุฬํ อาทิตฺตํ สมฺปชฺชลิตํ สญฺโชติภูตํ มุเข ปกฺขิเปยฺย ตํ ตสฺส โอฏฺฐมฺปี ทเหยฺย มุขมฺปี ทเหยฺย ชิวฺหมฺปี ทเหยฺย กณฺฐมฺปี ทเหยฺย อุรมฺปี ทเหยฺย อนฺตมฺปี อนฺตคุณมฺปี อาทาย อโธภาคา นิกฺขเมยฺย ยํ วา ขตฺติย-มหาสาลานํ วา พฺราหฺมณมหาสาลานํ วา คหปติมหาสาลานํ วา สทฺธาเทยฺยํ บีณฺฑปาตํ ปริภุญฺเชยฺยาติ ฯ เอตเทว ภนฺเต วรํ ยํ ขตฺติยมหาสาลานํ วา พฺราหฺมณมหาสาลานํ วา คหปติมหาสาลานํ วา สทฺธาเทยฺยํ บีณฺฑปาตํ ปริภุญฺเชยฺย ทุกฺขญฺเหตํ ภนฺเต ยํ พลวา ปุริโส ตตฺเตน อโยสงฺกุนา อาทิตฺเตน สมฺปชฺชลิเตน สญฺโชติภูเตน มุขํ วิวริตฺวา ตตฺตํ โลหคุฬํ อาทิตฺตํ สมฺปชฺชลิตํ สญฺโชติภูตํ มุเข ปกฺขิเปยฺย ตํ ตสฺส โอฏฺฐมฺปี ทเหยฺย มุขมฺปี ทเหยฺย

ชิวฺหมฺปี ทเหยฺย กณฺฑมฺปี ทเหยฺย อุรมฺปี ทเหยฺย อนฺตมฺปี อนฺต-
คุณมฺปี อาทาย อโธภาคา นิกฺขเมยฺยาติ ฯ อาโรจยามิ โว ภิกฺขเว
ปฏิเวทยามิ โว ภิกฺขเว ยถา เอตเทว ตสฺส วรํ ทุสฺสีลสฺส
ฯ เป ฯ กสฺมฺพุชาตสฺส ยํ พลวา ปุริโส ตตฺเตน อโยสงฺกุนา อาทิตฺ-
เตน สมฺปชฺชลิเตน สญฺโชติภูเตน มุขํ วิวริตฺวา ตตฺตํ โลหคุฬํ อาทิตฺตํ
สมฺปชฺชลิตํ สญฺโชติภูตํ มุเข ปกฺขิเปยฺย ตํ ตสฺส โอฏฺฐมฺปี ทเหยฺย
มุขมฺปี ทเหยฺย ชิวฺหมฺปี ทเหยฺย กณฺฑมฺปี ทเหยฺย อุรมฺปี ทเหยฺย
อนฺตมฺปี อนฺตคุณมฺปี อาทาย อโธภาคา นิกฺขเมยฺย ตํ กิสฺส
เหตุ ตโตนิทานญฺหิ โส ภิกฺขเว มรณํ วา นิคจฺเฉยฺย มรณ-
มตฺตํ วา ทุกฺขํ น เตฺวว ตปฺปจฺจยา กายสฺส เภทา ปรมฺมรณา
อปายํ ทุคฺคตึ วินิปาตํ นิรยํ อุปปชฺเชยฺย ยญฺจ โข โส ภิกฺขเว
ทุสฺสีโล ฯ เป ฯ กสฺมฺพุชาโต ขตฺติยมหาสาลานํ วา พฺราหฺมณมหาสาลานํ
วา คหปติมหาสาลานํ วา สทฺธาเทยฺยํ ปณฺฑปาตํ ปริภุญฺชติ ตญฺหิ
ตสฺส ภิกฺขเว โหติ ทีฆรตฺตํ อหิตาย ทุกฺขาย กายสฺส เภทา ปรม-
มรณา อปายํ ทุคฺคตึ วินิปาตํ นิรยํ อุปปชฺชติ ฯ ตํ กึ มญฺญถ
ภิกฺขเว กตมํ นุ โข วรํ ยํ พลวา ปุริโส สีเส วา คเหตฺวา
ขนฺเธ วา คเหตฺวา ตตฺตํ อโยมญฺจํ วา อโยปีฐํ วา อาทิตฺตํ สม-
ปชฺชลิตํ สญฺโชติภูตํ อภินิสีทาเปยฺย วา อภินิปชฺชาเปยฺย วา ยญฺจ
ขตฺติยมหาสาลานํ วา พฺราหฺมณมหาสาลานํ วา คหปติมหาสาลานํ วา
สทฺธาเทยฺยํ มญฺจปีฐํ ปริภุญฺเชยฺยาติ ฯ เอตเทว ภนฺเต วรํ ยํ

ขตฺติยมหาสาลานํ วา พฺราหฺมณมหาสาลานํ วา คหปติมหาสาลานํ วา สทฺธาเทยฺยํ มญฺจปีฐํ ปริภุญฺเชยฺย ทุกฺขญฺเหตํ ภนฺเต ยํ พลวา ปุริโส ลีเส วา คเหตฺวา ขนฺเธ วา คเหตฺวา ตตฺตํ อโยมญฺจํ วา อโยปีฐํ วา อาทิตฺตํ สมฺปชฺชลิตํ สญฺโชติภูตํ อภินิสีทาเปยฺย วา อภินิปชฺชาเปยฺย วาติ ฯ อาโรจยามิ โว ภิกฺขเว ปฏิเวทยามิ โว ภิกฺขเว ยถา เอตเทว ตสฺส วรํ ทุสฺสีลสฺส ฯเปฯ กสฺมฺพุชาตสฺส ยํ พลวา ปุริโส ลีเส วา คเหตฺวา ขนฺเธ วา คเหตฺวา ตตฺตํ อโยมญฺจํ วา อโยปีฐํ วา อาทิตฺตํ สมฺปชฺชลิตํ สญฺโชติภูตํ อภินิสีทาเปยฺย วา อภินิปชฺชาเปยฺย วา ตํ กิสฺส เหตุ ตโตนิทานมฺหิ โส ภิกฺขเว มรณํ วา นิคจฺเฉยฺย มรณมตฺตํ วา ทุกฺขํ นเตฺวว ตปฺปจฺจยา กายสฺส เภทา ปรมฺมรณา อปายํ ทุคฺคตึ วินิปาตํ นิรยํ อุปปชฺเชยฺย ยญฺจ โข โส ภิกฺขเว ทุสฺสีโล ฯเปฯ กสฺมฺพุชาโต ขตฺติยมหาสาลานํ วา พฺราหฺมณมหาสาลานํ วา คหปติมหาสาลานํ วา สทฺธาเทยฺยํ มญฺจปีฐํ ปริภุญฺชติ ตญฺหิ ตสฺส ภิกฺขเว โหติ ทีฆรตฺตํ อหิตาย ทุกฺขาย กายสฺส เภทา ปรมฺมรณา อปายํ ทุคฺคตึ วินิปาตํ นิรยํ อุปปชฺชติ ฯ ตํ กึ มญฺญถ ภิกฺขเว กตมํ นุ โข วรํ ยํ พลวา ปุริโส อุทฺธุมาตกํ อโยสิรึ คเหตฺวา ตตฺตาย โลหกุมฺภิยา ปกฺขิเปยฺย อาทิตฺตาย สมฺปชฺชลิตาย สญฺโชติภูตาย โส ตตฺถ เผนุทฺเทหกํ ปจฺจมาโน สกิมฺปิ อุทฺธุมาตกํ คจฺเฉยฺย สกิมฺปิ อโธ คจฺเฉยฺย สกิมฺปิ ติริยํ คจฺเฉยฺย ยญฺจ วา ขตฺติยมหาสาลานํ วา พฺราหฺมณมหาสาลานํ วา คหปติมหาสาลานํ

วา สทฺธาเทยฺยํ วิหารํ ปริภุญฺเชยฺยาติ ฯ เอตเทว ภนฺเต วรํ ยํ ขตฺติยมหาสาลานํ วา พฺราหฺมณมหาสาลานํ วา คหปติมหาสาลานํ วา สทฺธาเทยฺยํ วิหารํ ปริภุญฺเชยฺย ทุกฺขญฺเหตํ ภนฺเต ยํ พตฺวา ปุริโส อุทฺธนปาทํ อโธสิรํ คเหตฺวา ตตฺตาย โลหกุมฺภิยา ปกฺขิเปยฺย อาทิตฺตาย สมฺปชฺชลิตาย สญฺโชติภูตาย โส ตตฺถ เผนุทฺเทหกํ ปจฺจมาโน สกิมฺปี อุทฺธํ คจฺเฉยฺย สกิมฺปี อโธ คจฺเฉยฺย สกิมฺปี ติริยํ คจฺเฉยฺยาติ ฯ อาโรจยามิ โว ภิกฺขเว ปฏิเวทยามิ โว ภิกฺขเว ยถา เอตเทว ตสฺส วรํ ทุสฺสีลสฺส ฯเปฯ กสฺมาทสฺส ยํ พตฺวา ปุริโส อุทฺธนปาทํ อโธสิรํ คเหตฺวา ตตฺตาย โลหกุมฺภิยา ปกฺขิเปยฺย อาทิตฺตาย สมฺปชฺชลิตาย สญฺโชติภูตาย โส ตตฺถ เผนุทฺเทหกํ ปจฺจมาโน สกิมฺปี อุทฺธํ คจฺเฉยฺย สกิมฺปี อโธ คจฺเฉยฺย สกิมฺปี ติริยํ คจฺเฉยฺย ตํ กิสฺส เหตุ คโตนิทานญฺหิ โส ภิกฺขเว มรณํ วา นิคจฺเฉยฺย มรณมตฺตํ วา ทุกฺขํ น เตฺวว ตปฺปจฺจยา กายสฺส เภทา ปรมฺมรณา อปายํ ทุคฺคตึ วินิปาตํ นิรยํ อุปปชฺชติ ยญฺจ โข โส ภิกฺขเว ทุสฺสีโล ฯเปฯ กสฺมาโต ขตฺติยมหาสาลานํ วา พฺราหฺมณมหาสาลานํ วา คหปติมหาสาลานํ วา สทฺธาเทยฺยํ วิหารํ ปริภุญฺชติ ตญฺหิ ตสฺส ภิกฺขเว โหติ ทีฆรตฺตํ อหิตาย ทุกฺขาย กายสฺส เภทา ปรมฺมรณา อปายํ ทุคฺคตึ วินิปาตํ นิรยํ อุปปชฺชติ ตสฺมา ติห ภิกฺขเว เอวํ สิกฺขิตพฺพํ เยสญฺจ มยํ ปริภุญฺชาม จีวรปิณฺฑปาตเสนาสนคิลานปจฺจยเภสชฺชปริกฺขารานํ เตสํ เต การา

มหปฺผลา ภวิสฺสนฺติ มหานิสංสา อมฺหากญฺเจวายं ปพฺพชฺชา อวญฺฌา ภวิสฺสติ สผลา สอุทฺรยาติ เอวญฺหิ โว ภิกฺขเว สิกฺขิตพฺพं อตฺตตฺถं วา ภิกฺขเว สมฺปสฺสมาเนน อตเมว อปฺปมาเทน สมฺปาเทตุ ปรตฺถं วา ภิกฺขเว สมฺปสฺสมาเนน อตเมว อปฺปมาเทน สมฺปาเทตุ อุภยตฺถं วา ภิกฺขเว สมฺปสฺสมาเนน อตเมว อปฺปมาเทน สมฺปาเทตูนฺติ ฯ อิทมโวจ ภควา อิมสฺมิญฺจ ปน เวยฺยากรณสฺมิं ภญฺญมาเน สฏฺฐิมตฺตานं ภิกฺขูนं อนุปาทาย อาสเวหิ จิตฺตานิ วิมุจฺจิංสูติ ฯ

[๗๐] ภูตปุพฺพं ภิกฺขเว สุเนตฺโต นาม สตฺถา อโหสิ ติตฺถกโร กาเมสุ วีตราโค สุเนตฺตสฺส โข ปน ภิกฺขเว สตฺถุโน อเนกานิ สาวกสตานิ อเหสุ สุเนตฺโต สตฺถา สาวกานं พฺรหฺมโลกสหพฺยตาย ธมฺมं เทเสติ เย โข ภิกฺขเว สุเนตฺตสฺส สตฺถุโน พฺรหฺมโลกสหพฺยตาย ธมฺมं เทเสนฺตสฺส จิตฺตานิ นปฺปสาเทสุ เต กายสฺส เภทา ปรมฺมรณา อปายं ทุคฺคตිं วินิปาตं นิรยं อุปปชฺชිංสุ เย โข ปน ภิกฺขเว สุเนตฺตสฺส สตฺถุโน พฺรหฺมโลกสหพฺยตาย ธมฺมं เทเสนฺตสฺส จิตฺตานิ ปสาเทสุ เต กายสฺส เภทา ปรมฺมรณา สุคතිं สคฺคं โลกं อุปปชฺชිංสุ ฯ ภูตปุพฺพं ภิกฺขเว มูคปกฺโข นาม สตฺถา อโหสิ ฯเป ฯ อรเนมิ นาม สตฺถา อโหสิ กุทฺทาโล นาม

สตฺถา อโหสิ หตฺถิปาโล นาม สตฺถา อโหสิ โชติปาโล นาม สตฺถา อโหสิ อรโก นาม สตฺถา อโหสิ ติตฺถกโร กาเมสุ วีตราโค ฯ อรกสฺส โข ปน ภิกฺขเว สตฺถุโน อเนกานิ สาวกสตานิ อเหสุ อรโก นาม สตฺถา สาวกานํ พฺรหฺมโลกสหพฺยตาย ธมฺมํ เทเสติ เย โข ภิกฺขเว อรกสฺส สตฺถุโน พฺรหฺมโลกสหพฺยตาย ธมฺมํ เทเสนฺตสฺส จิตฺตานิ นปฺปสาเทสุ เต กายสฺส เภทา ปรมฺมรณา อปายํ ทุคฺคตึ วินิปาตं นิรยं อุปปชฺชึสุ เย โข ปน ภิกฺขเว อรกสฺส สตฺถุโน พฺรหฺมโลกสหพฺยตาย ธมฺมํ เทเสนฺตสฺส จิตฺตานิ ปสาเทสุ เต กายสฺส เภทา ปรมฺมรณา สุคตึ สคฺคं โลกํ อุปปชฺชึสุ ฯ ตํ กึ มญฺญถ ภิกฺขเว โย อิเม สตฺต สตฺถาเร ติตฺถกเร กาเมสุ วีตราเค อเนกสตปริวาเร สสาวกสงฺเฆ ทุฏฺฐจิตฺโต อกฺโกเสยฺย ปริภาเสยฺย พหุ โส อปุญฺญํ ปสเวยฺยาติ ฯ เอวํ ภนฺเต ฯ โย ภิกฺขเว อิเม สตฺต สตฺถาเร ติตฺถกเร กาเมสุ วีตราเค อเนกสตปริวาเร สสาวกสงฺเฆ ทุฏฺฐจิตฺโต อกฺโกเสยฺย ปริภาเสยฺย พหุ โส อปุญฺญํ ปสเวยฺย โย เอกํ ทิฏฺฐิสมฺปนฺนํ ปุคฺคลํ ทุฏฺฐจิตฺโต อกฺโกสติ ปริภาสติ อยํ ตโต พหุตรํ อปุญฺญํ ปสวติ ตํ กิสฺส เหตุ นาหํ ภิกฺขเว อิโต พหิทฺธา เอวรูปึ ขนฺตึ วทามิ ยถาหํ สพฺรหฺมจาริสุ ตสฺมา ติห ภิกฺขเว เอวं สิกฺขิตพฺพํ นเตฺวว อมฺหํ สพฺรหฺมจาริสุ จิตฺตานิ ปทุฏฺฐานิ ภวิสฺสนฺตีติ เอวญฺหิ โว ภิกฺขเว สิกฺขิตพฺพนฺติ ฯ

[๗๑] ภูตปุพฺพํ ภิกฺขเว อรโก นาม สตฺถา อโหสิ ติตฺถกโร

กาเมสุ วีตราโค อรกสฺส โข ปน ภิกฺขเว สตฺถุโน อเนกานิ สาวกสตานิ อเหสุ๎ อรโก สตฺถา สาวกานํ เอวํ ธมฺมํ เทเสติ อปฺปกํ พฺราหฺมณ ชีวิตํ มนุสฺสานํ ปริตฺตํ ลหุกํ พหุทุกฺขํ พหูปายาสํ มนฺตาย โขฏฺฐีพฺพํ กตฺตพฺพํ กุสลํ จริตพฺพํ พฺรหฺมจริยํ นตฺถิ ชาตสฺส อมรณํ เสยฺยถาปี พฺราหฺมณ ติณคฺเค อุสฺสาวพินฺทุ สุริเย อุคฺคจฺฉนฺเต ขิปฺปเมว ปฏิวิคจฺฉติ น จิรฏฺฐีติกํ โหติ เอวเมว โข พฺราหฺมณ อุสฺสาวพินฺทูปมํ ชีวิตํ มนุสฺสานํ ปริตฺตํ ลหุกํ พหุทุกฺขํ พหูปายาสํ มนฺตาย โขฏฺฐีพฺพํ กตฺตพฺพํ กุสลํ จริตพฺพํ พฺรหฺมจริยํ นตฺถิ ชาตสฺส อมรณํ เสยฺยถาปี พฺราหฺมณ ถุลฺลผุสิตเก เทเว วสฺสนฺเต อุทกพุพฺพุฬานิ ขิปฺปเมว ปฏิวิคจฺฉนฺติ น จิรฏฺฐีติกานิ โหนฺติ เอวเมว โข พฺราหฺมณ อุทกพุพฺพุฬูปมํ ชีวิตํ มนุสฺสานํ ปริตฺตํ ลหุกํ พหุทุกฺขํ พหูปายาสํ มนฺตาย โขฏฺฐีพฺพํ กตฺตพฺพํ กุสลํ จริตพฺพํ พฺรหฺมจริยํ นตฺถิ ชาตสฺส อมรณํ เสยฺยถาปี พฺราหฺมณ อุทเก ทณฺฑราชิ ขิปฺปเมว ปฏิวิคจฺฉติ น จิรฏฺฐีติกา โหติ เอวเมว โข พฺราหฺมณ อุทเก ทณฺฑราชูปมํ ชีวิตํ มนุสฺสานํ ปริตฺตํ ลหุกํ ... นตฺถิ ชาตสฺส อมรณํ เสยฺยถาปี พฺราหฺมณ นที ปพฺพเตยฺยา ทูรงฺคมา สีฆโสตา หารหารินี นตฺถิ โส ขโณ วา ลโย วา มุหุตฺโต วา ยํ สา ขรติ อถโข สา คจฺฉเต จ วตฺตเต จ สนฺทเต จ เอวเมว โข พฺราหฺมณ นทีปพฺพเตยฺยูปมํ ชีวิตํ มนุสฺสานํ ปริตฺตํ ลหุกํ ... นตฺถิ ชาตสฺส อมรณํ เสยฺยถาปี พฺราหฺมณ พลวา

ปุริโส ชิวฺหคฺเค เขฬปิณฺฑํ สญฺญุหิตฺวา อปฺปกสิเรเนว วเมยฺย เอวเมว โข พฺราหฺมณ เขฬปิณฺฑุปมํ ชีวิตํ มนุสฺสานํ ปริตฺตํ ลหุกํ ... นตฺถิ ชาตสฺส อมรณํ เสยฺยถาปิ พฺราหฺมณ ทิวสสนฺตตฺเต อโยกฏาเห มํสเปสี ปกฺขิตฺตา ขิปฺปเมว ปฏิวิคจฺฉติ น จิรฏฺฐีติกา โหติ เอวเมว โข พฺราหฺมณ มํสเปสูปมํ มนุสฺสานํ ชีวิตํ ปริตฺตํ ลหุกํ ... นตฺถิ ชาตสฺส อมรณํ เสยฺยถาปิ พฺราหฺมณ คาวี วชฺฌา อาฆาตนํ นียมานา ยญฺเญเวว ปาทํ อุทฺธรติ สนฺติเก วธสฺส สนฺติเก มรณสฺส เอวเมว โข พฺราหฺมณ คาวีวชฺฌูปมํ ชีวิตํ มนุสฺสานํ ปริตฺตํ ลหุกํ พหุทุกฺขํ พหูปายาสํ มนฺตาย โผฏฺฐพฺพํ กตฺตพฺพํ กุสลํ จริตพฺพํ พฺรหฺมจริยํ นตฺถิ ชาตสฺส อมรณนฺติ ฯ เตน โข ปน ภิกฺขเว สมเยน มนุสฺสานํ สฏฺฐิวสฺสสหสฺสานิ อายุปฺปมาณํ อโหสิ ปญฺจวสฺสสติกา กุมาริกา อลมฺปเตยฺยา อโหสิ เตน โข ปน ภิกฺขเว สมเยน มนุสฺสานํ ฉเฬวาพาธา อเหสุ๎ สีตํ อุณฺหํ ชิคจฺฉา ปิปาสา อุจฺจาโร ปสฺสาโว โส หิ นาม ภิกฺขเว อรโก สตฺถา เอวํทิฆายุเกสุ มนุสฺเสสุ เอวํจิรฏฺฐีติเกสุ เอวมปฺปาพาเธสุ สาวกานํ เอวํ ธมฺมํ เทเสสฺสติ อปฺปกํ พฺราหฺมณ ชีวิตํ มนุสฺสานํ ปริตฺตํ ลหุกํ พหุทุกฺขํ พหูปายาสํ มนฺตาย โผฏฺฐพฺพํ กตฺตพฺพํ กุสลํ จริตพฺพํ พฺรหฺมจริยํ นตฺถิ ชาตสฺส อมรณนฺติ เอตรหิ ภิกฺขเว สมฺมา วทมาโน วเทยฺย อปฺปกํ ชีวิตํ มนุสฺสานํ ปริตฺตํ ลหุกํ พหุทุกฺขํ พหูปายาสํ มนฺตาย โผฏฺฐพฺพํ กตฺตพฺพํ กุสลํ จริตพฺพํ พฺรหฺมจริยํ นตฺถิ ชาตสฺส อมรณนฺติ เอตรหิ

ภิกฺขเว โย จิรํ ชีวติ โส วสฺสสตํ อปฺปี วา ภิยฺโย วา วสฺสสตํ โข ปน ภิกฺขเว ชีวนฺโต ตีณิเยว อุตุสตานิ ชีวติ อุตุสตํ เหมนฺตานํ อุตุสตํ คิมฺหานํ อุตุสตํ วสฺสานํ ตีณิ โข ปน ภิกฺขเว อุตุสตานิ ชีวนฺโต ทฺวาทสเยว มาสสตานิ ชีวติ จตฺตาริ มาสสตานิ เหมนฺตานํ จตฺตาริ มาสสตานิ คิมฺหานํ จตฺตาริ มาสสตานิ วสฺสานํ ทฺวาทส โข ปน ภิกฺขเว มาสสตานิ ชีวนฺโต จตุวีสติเยว อฑฺฒมาสสตานิ ชีวติ อฏฺฐจฺฉฑฺฒมาสสตานิ เหมนฺตานํ อฏฺฐจฺฉฑฺฒมาสสตานิ คิมฺหานํ อฏฺฐจฺฉฑฺฒมาสสตานิ วสฺสานํ จตุวีสติ โข ปน ภิกฺขเว อฑฺฒมาสสตานิ ชีวนฺโต ฉตฺติสเยว รตฺติสหสฺสานิ ชีวติ ทฺวาทส รตฺติสหสฺสานิ เหมนฺตานํ ทฺวาทส รตฺติสหสฺสานิ คิมฺหานํ ทฺวาทส รตฺติสหสฺสานิ วสฺสานํ ฉตฺตึส โข ปน ภิกฺขเว รตฺติสหสฺสานิ ชีวนฺโต เทวสตฺตคติเยเวว ภตฺตสหสฺสานิ ภุญฺชติ จตุวีสติ ภตฺตสหสฺสานิ เหมนฺตานํ จตุวีสติ ภตฺตสหสฺสานิ คิมฺหานํ จตุวีสติ ภตฺตสหสฺสานิ วสฺสานํ สฑฺฒิ มาตุถญฺญาย สฑฺฒิ ภตฺตนฺตราเยน ตตฺริเม ภตฺตนฺตรายา กุปีโตปี ภตฺตํ น ภุญฺชติ ทุกฺขิโตปี ภตฺตํ น ภุญฺชติ พฺยาธิโตปี ภตฺตํ น ภุญฺชติ อุโปสถิโกปี ภตฺตํ น ภุญฺชติ อถาภเคนปี ภตฺตํ น ภุญฺชติ อิติ โข ภิกฺขเว มยา วสฺสสตายุกสฺส มนุสฺสสฺส อายุปี สงฺขาโต อายุปฺปมาณมฺปี สงฺขาตํ อุตูปี สงฺขาตา สีตจฺฉราปี สงฺขาตา มาสาปี สงฺขาตา อฑฺฒมาสาปี สงฺขาตา รตฺติปี สงฺขาตา ทิวาปี สงฺขาตา ภตฺตาปี สงฺขาตา

ภตฺตนฺตรายาปี สงฺฆาตา ยํ ภิกฺขเว สตฺถารา กรณียํ สาวกานํ หิเตสินา อนุกมฺปเกน อนุกมฺปึ อุปาทาย กตํ โว ตํ มยา เอตานิ ภิกฺขเว รุกฺขมูลานิ เอตานิ สุญฺญาคารานิ ฌายถ ภิกฺขเว มา ปมาทตฺถ มา ปจฺฉา วิปฺปฏิสาริโน อหุวตฺถ อยํ โว อมฺหากํ อนุสาสนีติ ฯ

มหาวคฺโค ทุติโย ฯ

ตสฺสุทฺทานํ ฯ

หิริปุริสํ นาครํ อุปมา ธมฺมญฺญู ปาริจตฺตกํ
สกฺกจฺจํ ภาวนํ อคฺคิ สุเนตฺตอรเกนานุสาสนีติ ฯ

วินยวคฺโค ตติโย

[๗๒] สตฺตหิ ภิกฺขเว ธมฺเมหิ สมนฺนาคโต ภิกฺขุ วินยธโร โหติ ฯ กตเมหิ สตฺตหิ อาปตฺตึ ชานาติ อนาปตฺตึ ชานาติ ลหุกํ อาปตฺตึ ชานาติ ครุกํ อาปตฺตึ ชานาติ สิลวา โหติ ปาติโมกฺขสํวรสํวุโต วิหรติ อาจารโคจรสมฺปนฺโน อณุมตฺเตสุ วชฺเชสุ ภยทสฺสาวี สมาทาย สิกฺขติ สิกฺขาปเทสุ จตุนฺนํ ฌานานํ อาภิเจตสิกานํ ทิฏฺฐธมฺมสุขวิหารานํ นิกามลาภี โหติ อกิจฺฉลาภี อกสิรลาภี อาสวานํ ขยา อนาสวํ เจโตวิมุตฺตึ ปญฺญาวิมุตฺตึ ทิฏฺเฐว ธมฺเม สยํ อภิญฺญา สจฺฉิกตฺวา อุปสมฺปชฺช วิหรติ ฯ อิเมหิ โข ภิกฺขเว สตฺตหิ ธมฺเมหิ สมนฺนาคโต ภิกฺขุ วินยธโร โหตีติ ฯ

[๗๓] สตฺตหิ ภิกฺขเว ธมฺเมหิ สมนฺนาคโต ภิกฺขุ วินยธโร โหติ ฯ

กตเมหิ ฉหิ อาปตฺติ ชานาติ อนาปตฺติ ชานาติ ลหุกํ อาปตฺติ ชานาติ ครุกํ อาปตฺติ ชานาติ อุภยานิ โข ปนสฺส ปาติโมกฺขานิ วิตฺถารเรน สุวิภตฺตานิ โหนฺติ สุวิภตฺตานิ สุปฺปวตฺตีนิ สุวินิจฺฉิตานิ สุตฺตโส อนุพฺยญฺชนโส จตุนฺนํ ฌานานํ อาภิเจตสิกานํ ทิฏฺฐธมฺมสุขวิหารานํ นิกามลาภี โหติ อกิจฺฉลาภี อกสิรลาภี อาสวานํ ขยา อนาสวํ เจโตวิมุตฺตึ ปญฺญาวิมุตฺตึ ทิฏฺเฐว ธมฺเม สยं อภิญฺญา สจฺฉิกตฺวา อุปสมฺปชฺช วิหรติ ฯ อิเมหิ โข ภิกฺขเว ฉหิ ธมฺเมหิ สมนฺนาคโต ภิกฺขุ วินยธโร โหตีติ ฯ

[๗๔] ฉหิ ภิกฺขเว ธมฺเมหิ สมนฺนาคโต ภิกฺขุ วินยธโร โหติ ฯ กตเมหิ ฉหิ อาปตฺติ ชานาติ อนาปตฺติ ชานาติ ลหุกํ อาปตฺติ ชานาติ ครุกํ อาปตฺติ ชานาติ วินเย โข ปนสฺส โยโค โหติ อสฺหีโร จตุนฺนํ ฌานานํ อาภิเจตสิกานํ ทิฏฺฐธมฺมสุขวิหารานํ นิกามลาภี โหติ อกิจฺฉลาภี อกสิรลาภี อาสวานํ ขยา อนาสวํ เจโตวิมุตฺตึ ปญฺญาวิมุตฺตึ ทิฏฺเฐว ธมฺเม สยं อภิญฺญา สจฺฉิกตฺวา อุปสมฺปชฺช วิหรติ ฯ อิเมหิ โข ภิกฺขเว ฉหิ ธมฺเมหิ สมนฺนาคโต ภิกฺขุ วินยธโร โหตีติ ฯ

[๗๕] ฉหิ ภิกฺขเว ธมฺเมหิ สมนฺนาคโต ภิกฺขุ วินยธโร โหติ ฯ กตเมหิ ฉหิ อาปตฺติ ชานาติ อนาปตฺติ ชานาติ ลหุกํ อาปตฺติ ชานาติ ครุกํ อาปตฺติ ชานาติ อเนกวิหิตํ ปุพฺเพนิวาสํ อนุสฺสรติ เสยฺยถีทํ เอกมฺปิ ชาตึ เทฺวปิ ชาติโย ฯ เป ฯ

อิติ สาการํ สอุทฺเทสํ อเนกวิหิตํ ปุพฺเพนิวาสํ อนุสฺสรติ ทิพฺเพน จกฺขุนา วิสุทฺเธน อติกฺกนฺตมานุสเกน ฯ เป ฯ ยถากมฺมูปเค สตฺเต ปชานาติ อาสวานํ ขยา อนาสวํ เจโตวิมุตฺติ์ ปญฺญาวิมุตฺติ์ ทิฏฺเวว ธมฺเม สยํ อภิญฺญา สจฺฉิกตฺวา อุปสมฺปชฺช วิหรติ ฯ อิเมหิ โข ภิกฺขเว สตฺตหิ ธมฺเมหิ สมนฺนาคโต ภิกฺขุ วินยธโร โหตี์ติ ฯ

[๗๖] สตฺตหิ ภิกฺขเว ธมฺเมหิ สมนฺนาคโต ภิกฺขุ วินยธโร โสภติ ฯ กตเมหิ สตฺตหิ อาปตฺติ์ ชานาติ อนาปตฺติ์ ชานาติ ลหุกํ อาปตฺติ์ ชานาติ ครุกํ อาปตฺติ์ ชานาติ สึลวา โหติ ฯ เป ฯ สมาทาย สิกฺขติ สิกฺขาปเทสุ จตุนฺนํ ฌานานํ ฯ เป ฯ อกสิรลาภี์ อาสวานํ ขยา ฯ เป ฯ สจฺฉิกตฺวา อุปสมฺปชฺช วิหรติ ฯ อิเมหิ โข ภิกฺขเว สตฺตหิ ธมฺเมหิ สมนฺนาคโต ภิกฺขุ วินยธโร โสภตี์ติ ฯ

[๗๗] สตฺตหิ ภิกฺขเว ธมฺเมหิ สมนฺนาคโต วินยธโร โสภติ ฯ กตเมหิ สตฺตหิ อาปตฺติ์ ชานาติ อนาปตฺติ์ ชานาติ ลหุกํ อาปตฺติ์ ชานาติ ครุกํ อาปตฺติ์ ชานาติ อุภยานิ โข ปนสฺส ปาติโมกฺขานิ วิตฺถาเรน สุวิภตฺตานิ โหนฺติ สุวิภตฺตานิ สุปฺปวตฺตี์นิ สุวินิจฺฉิตานิ สุตฺตโส อนุพฺยญฺชนโส จตุนฺนํ ฌานานํ ฯ เป ฯ อกสิรลาภี์ อาสวานํ ขยา ฯ เป ฯ สจฺฉิกตฺวา อุปสมฺปชฺช วิหรติ ฯ อิเมหิ โข ภิกฺขเว สตฺตหิ ธมฺเมหิ สมนฺนาคโต วินยธโร โสภตี์ติ ฯ

[๗๘] สตฺตหิ ภิกฺขเว ธมฺเมหิ สมนฺนาคโต วินยธโร โสภติ ฯ กตเมหิ สตฺตหิ อาปตฺติ์ ชานาติ อนาปตฺติ์ ชานาติ ลหุกํ อาปตฺติ์

ชานาติ ครุกํ อาปตฺตึ ชานาติ วินเย โข ปน ฐิโต โหติ อสีหิโร จตุนฺนํ ฌานานํ ฯ เป ฯ อกสิรลาภี อาสวานํ ขยา ฯ เป ฯ สจฺฉิกตฺวา อุปสมฺปชฺช วิหรติ ฯ อิเมหิ โข ภิกฺขเว สตฺตหิ ธมฺเมหิ สมนฺนาคโต วินยธโร โสภตีติ ฯ

[๗๙] สตฺตหิ ภิกฺขเว ธมฺเมหิ สมนฺนาคโต วินยธโร โสภติ ฯ กตเมหิ สตฺตหิ อาปตฺตึ ชานาติ อนาปตฺตึ ชานาติ ลหุกํ อาปตฺตึ ชานาติ ครุกํ อาปตฺตึ ชานาติ อเนกวิหิตํ ปุพฺเพนิวาสํ อนุสฺสรติ เสยฺยถีทํ เอกมฺปี ชาตึ เทฺวปี ชาติโย ฯ เป ฯ อิติ สาการํ สอุทฺเทสํ อเนกวิหิตํ ปุพฺเพนิวาสํ อนุสฺสรติ ทิพฺเพน จกฺขุนา วิสุทฺเธน อติกฺกนฺตมานุสเกน ฯ เป ฯ ยถากมฺมุปเค สตฺเต ปชานาติ อาสวานํ ขยา ฯ เป ฯ สจฺฉิกตฺวา อุปสมฺปชฺช วิหรติ ฯ อิเมหิ โข ภิกฺขเว สตฺตหิ ธมฺเมหิ สมนฺนาคโต วินยธโร โสภตีติ ฯ

[๘๐] อถโข อายสฺมา อุปาลิ เยน ภควา เตนุปสงฺกมิ อุปสงฺกมิตฺวา ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา เอกมนฺตํ นิสีทิ เอกมนฺตํ นิสินฺโน โข อายสฺมา อุปาลิ ภควนฺตํ เอตทโวจ สาธุ เม ภนฺเต ภควา สงฺขิตฺเตน ธมฺมํ เทเสตุ ยมหํ ภควโต ธมฺมํ สุตฺวา เอโก วูปกฏฺโฐ อปฺปมตฺโต อาตาปี ปหิตตฺโต วิหเรยฺยนฺติ ฯ เย โข ตฺวํ อุปาลิ ธมฺเม ชานเยฺยาสิ อิเม ธมฺมา น เอกนฺตนิพฺพิทาย วิราคาย นิโรธาย อุปสมาย อภิญฺญาย สมฺโพธาย นิพฺพานาย สංวตฺ-

ตนฺตีติ เอกเมเส อุปาลิ ธาเรยฺยาสิ เนโส ธมฺโม เนโส วินโย เนตํ สตฺถุสาสนนฺติ เย จ โข ตุวํ อุปาลิ ธมฺเม ชาเนยฺยาสิ อิเม ธมฺมา เอกนฺตนิพฺพิทาย วิราคาย นิโรธาย อุปสมาย อภิญฺญาย สมฺโพธาย นิพฺพานาย สංวตฺตนฺตีติ เอกเมเส อุปาลิ ธาเรยฺยาสิ เอโส ธมฺโม เอโส วินโย เอตं สตฺถุสาสนนฺติ ฯ

[๘๑] สตฺติเม ภิกฺขเว อธิกรณสมถา ธมฺมา อุปฺปนฺนุปฺปนฺนานं อธิกรณานं สมถาย วูปสมาย ฯ กตเม สตฺต สมฺมุขาวินโย ทาตพฺโพ สතිවินโย ทาตพฺโพ อมูฬฺหวินโย ทาตพฺโพ ปฏิญฺญาตกรณं เยภุยฺยสิกา ตสฺส ปาปิยสิกา තිณวตฺถารโก ฯ อิเม โข ภิกฺขเว สตฺต อธิกรณสมถา ธมฺมา อุปฺปนฺนุปฺปนฺนานं อธิกรณานं สมถาย วูปสมายาติ ฯ

วินยวคฺโค ตติโย

วคฺคาสงฺคหิตา สุตฺตนฺตา

[๘๒] สตฺตนฺนं ภิกฺขเว ธมฺมานं ภินฺนตฺตา ภิกฺขู โหนฺติ ฯ กตเมสं สตฺตนฺนं สกฺกายทิฏฺฐิ ภินฺนา โหติ วิจิกิจฺฉา ภินฺนา โหติ สීลพฺพตปรามาโส ภินฺโน โหติ ราโค ภินฺโน โหติ โทโส ภินฺโน โหติ โมโห ภินฺโน โหติ มาโน ภินฺโน โหติ ฯ อิเมสं โข ภิกฺขเว สตฺตนฺนं ธมฺมานं ภินฺนตฺตา ภิกฺขู โหนฺตีติ ฯ

[๘๓] สตฺตนฺนं ภิกฺขเว ธมฺมานं สมิตตฺตา สมโณ โหติ พาหิตตฺตา พฺราหฺมโณ โหติ นิสฺสุตฺตภตฺตา โสตฺถิโก โหติ

นหาตตฺตา นหาตโก โหติ วิทิตตฺตา เวทคู โหติ อารกตฺตา อรหา โหติ ฯ กตเมสํ สตฺตนฺนํ สกฺกายทิฏฺฐิ อารกา โหติ วิจิกิจฺฉา อารกา โหติ สีลพฺพตปรามาโส อารโก โหติ ราโค อารโก โหติ โทโส อารโก โหติ โมโห อารโก โหติ มาโน อารโก โหติ ฯ อิเมสํ โข ภิกฺขเว สตฺตนฺนํ ขมฺมานํ อารกตฺตา อรหา โหตีติ ฯ

[๘๔] สตฺติเม ภิกฺขเว อสทฺธมฺมา ฯ กตเม สตฺต อสฺสทฺโธ โหติ อหิริโก โหติ อโนตฺตปฺปี โหติ อปฺปสฺสุโต โหติ กุสีโต โหติ มุฏฺฐสฺสติ โหติ ทุปฺปญฺโญ โหติ ฯ อิเม โข ภิกฺขเว สตฺต อสทฺธมฺมา ฯ สตฺติเม ภิกฺขเว สทฺธมฺมา ฯ กตเม สตฺต สทฺโธ โหติ หิรีมา โหติ โอตฺตปฺปี โหติ พหุสฺสุโต โหติ อารทฺธวิริโย โหติ สติมา โหติ ปญฺญวา โหติ ฯ อิเม โข ภิกฺขเว สตฺต สทฺธมฺมาติ ฯ

[๘๕] สตฺติเม ภิกฺขเว ปุคฺคลา อาหุเนยฺยา ปาหุเนยฺยา ทกฺขิเณยฺยา อญฺชลิกรณียา อนุตฺตรํ ปุญฺญกฺเขตฺตํ โลกสฺส ฯ กตเม สตฺต อิธ ภิกฺขเว เอกจฺโจ ปุคฺคโล จกฺขุสฺมิ อนิจฺจานุปสฺสี วิหรติ อนิจฺจสญฺญี อนิจฺจปฏิสංเวที สตตं สมิตं อพฺโพกิณฺณं เจตสา อธิมุจฺจมาโน ปญฺญาย ปริโยคาหมาโน โส อาสวานं ขยา อนาสวं เจโตวิมุตฺตึ ปญฺญาวิมุตฺตึ ทิฏฺเฐว ขมฺเม สยं อภิญฺญา สจฺฉิกตฺวา อุปสมฺปชฺช วิหรติ อยं ภิกฺขเว ปฐโม ปุคฺคโล อาหุเนยฺโย ปาหุเนยฺโย ทกฺขิเณยฺโย อญฺชลิกรณีโย อนุตฺตรं ปุญฺญกฺเขตฺตं โลกสฺส ฯ ปุน จปรं ภิกฺขเว อิเธกจฺโจ ปุคฺคโล จกฺขุสฺมิ อนิจฺจานุปสฺสี วิหรติ

อนิจฺจสญฺญี อนิจฺจปฏิสํเวที สตตํ สมิตํ อพฺโพกิณฺณํ เจตสา อธิมุจฺจมาโน ปญฺญาย ปริโยคาหมาโน ตสฺส อปุพฺพํ อจริมํ อาสวปริยาทานญฺจ โหติ ชีวิตปริยาทานญฺจ อยํ ภิกฺขเว ทุติโย ปุคฺคโล อาหุเนยฺโย ... อนุตฺตรํ ปุญฺญกฺเขตฺตํ โลกสฺส ฯ ปุน จปรํ ภิกฺขเว อิเธกจฺโจ ปุคฺคโล จกฺขุสฺมิ อนิจฺจานุปสฺสี วิหรติ อนิจฺจสญฺญี อนิจฺจปฏิสํเวที สตตํ สมิตํ อพฺโพกิณฺณํ เจตสา อธิมุจฺจมาโน ปญฺญาย ปริโยคาหมาโน โส ปญฺจนฺนํ โอรมฺภาคิยานํ สญฺโญชนานํ ปริกฺขยา อนฺตราปรินิพฺพายี โหติ อุปหจฺจปรินิพฺพายี โหติ อสงฺขารปรินิพฺพายี โหติ สสงฺขารปรินิพฺพายี โหติ อุทฺธโสโต โหติ อกนิฏฺฐคามี อยํ ภิกฺขเว สตฺตโม ปุคฺคโล อาหุเนยฺโย ... อนุตฺตรํ ปุญฺญกฺเขตฺตํ โลกสฺส ฯ อิเม โข ภิกฺขเว สตฺต ปุคฺคลา อาหุเนยฺยา ปาหุเนยฺยา ทกฺขิเณยฺยา อญฺชลิกรณียา อนุตฺตรํ ปุญฺญกฺเขตฺตํ โลกสฺสาติ ฯ

[๘๖] สตฺติเม ภิกฺขเว ปุคฺคลา อาหุเนยฺยา ... อนุตฺตรํ ปุญฺญกฺเขตฺตํ โลกสฺส ฯ กตเม สตฺต อิธ ภิกฺขเว เอกจฺโจ ปุคฺคโล จกฺขุสฺมิ ทุกฺขานุปสฺสี วิหรติ ... จกฺขุสฺมิ อนตฺตานุปสฺสี วิหรติ จกฺขุสฺมิ ขยานุปสฺสี วิหรติ จกฺขุสฺมิ วยานุปสฺสี วิหรติ จกฺขุสฺมิ วิราคานุปสฺสี วิหรติ จกฺขุสฺมิ นิโรธานุปสฺสี วิหรติ จกฺขุสฺมิ ปฏินิสฺสคฺคานุปสฺสี วิหรติ โสตสฺมิ ฆานสฺมิ ชิวฺหาย กายสฺมิ มนสฺมิ รูเปสุ สทฺเทสุ คนฺเธสุ รเสสุ โผฏฺฐพฺเพสุ ธมฺเมสุ

จกฺขุวิญฺญาเณ โสตวิญฺญาเณ ฆานวิญฺญาเณ ชิวฺหาวิญฺญาเณ กายวิญฺญาเณ มโนวิญฺญาเณ จกฺขุสมฺผสฺเส โสตสมฺผสฺเส ฆานสมฺผสฺเส ชิวฺหาสมฺผสฺเส กายสมฺผสฺเส มโนสมฺผสฺเส จกฺขุสมฺผสฺสชาย เวทนาย โสตสมฺผสฺสชาย เวทนาย ฆานสมฺผสฺสชาย เวทนาย ชิวฺหาสมฺผสฺสชาย เวทนาย กายสมฺผสฺสชาย เวทนาย มโนสมฺผสฺสชาย เวทนาย รูปสญฺญาย สทฺทสญฺญาย คนฺธสญฺญาย รสสญฺญาย โผฏฺฐพฺพสญฺญาย ธมฺมสญฺญาย รูปสญฺเจตนาย สทฺทสญฺเจตนาย คนฺธสญฺเจตนาย รสสญฺเจตนาย โผฏฺฐพฺพสญฺเจตนาย ธมฺมสญฺเจตนาย รูปตณฺหาย สทฺทตณฺหาย คนฺธตณฺหาย รสตณฺหาย โผฏฺฐพฺพตณฺหาย ธมฺมตณฺหาย รูปวิตกฺเก สทฺทวิตกฺเก คนฺธวิตกฺเก รสวิตกฺเก โผฏฺฐพฺพวิตกฺเก ธมฺมวิตกฺเก รูปวิจาเร สทฺทวิจาเร คนฺธวิจาเร รสวิจาเร โผฏฺฐพฺพวิจาเร ธมฺมวิจาเร รูปกฺขนฺเธ เวทนากฺขนฺเธ สญฺญากฺขนฺเธ สงฺขารกฺขนฺเธ วิญฺญาณกฺขนฺเธ อนิจฺจานุปสฺสี วิหรติ ทุกฺขานุปสฺสี วิหรติ อนตฺตานุปสฺสี วิหรติ ขยานุปสฺสี วิหรติ วยานุปสฺสี วิหรติ วิราคานุปสฺสี วิหรติ นิโรธานุปสฺสี วิหรติ ปฏินิสฺสคฺคานุปสฺสี วิหรติ ฯ

[๘๗] ราคสฺส ภิกฺขเว อภิญฺญาย สตฺต ธมฺมา ภาเวตพฺพา ฯ กตเม สตฺต สติสมฺโพชฺฌงฺโค ฯ เป ฯ อุเปกฺขาสมฺโพชฺฌงฺโค ฯ ราคสฺส ภิกฺขเว อภิญฺญาย อิเม สตฺต ธมฺมา ภาเวตพฺพาติ ฯ

[๘๘] ราคสฺส ภิกฺขเว อภิญฺญาย สตฺต ธมฺมา ภาเวตพฺพา ฯ

กตเม สตฺต อนิจฺจสญฺญา อนตฺตสญฺญา อสุภสญฺญา อาทีนวสญฺญา ปหานสญฺญา วิราคสญฺญา นิโรธสญฺญา ฯ ราคสฺส ภิกฺขเว อภิญฺญาย อิเม สตฺต ธมฺมา ภาเวตพฺพาติ ฯ

[๘๙] ราคสฺส ภิกฺขเว อภิญฺญาย สตฺต ธมฺมา ภาเวตพฺพา ฯ กตเม สตฺต อสุภสญฺญา มรณสญฺญา อาหาเร ปฏิกฺกูลสญฺญา สพฺพโลเก อนภิรตสญฺญา อนิจฺจสญฺญา อนิจฺเจ ทุกฺขสญฺญา ทุกฺเข อนตฺตสญฺญา ฯ ราคสฺส ภิกฺขเว อภิญฺญาย อิเม สตฺต ธมฺมา ภาเวตพฺพาติ ฯ

[๙๐] ราคสฺส ภิกฺขเว ปริญฺญาย ฯ เป ฯ ปริกฺขยาย ปหานาย ขยาย วยาย วิราคาย นิโรธาย จาคาย ปฏินิสฺสคฺคาย อิเม สตฺต ธมฺมา ภาเวตพฺพา ฯ โทสสฺส โมหสฺส โกธสฺส อุปนาหสฺส มกฺขสฺส ปลาสสฺส อิสฺสาย มจฺฉริยสฺส มายาย สาเถยฺยสฺส ถมฺภสฺส สารมฺภสฺส มานสฺส อติมานสฺส มทสฺส ปมาทสฺส อภิญฺญาย ปริญฺญาย ปริกฺขยาย ปหานาย ขยาย วยาย วิราคาย นิโรธาย จาคาย ปฏินิสฺสคฺคาย อิเม สตฺต ธมฺมา ภาเวตพฺพาติ ฯ

สตฺตกนิปาโต นิฏฺฐิโต ฯ

สุตฺตนฺตปิฏเก องฺคุตฺตรนิกายสฺส
อฏฺฐกนิปาโต

นโม ตสฺส ภควโต อรหโต สมฺมาสมฺพุทฺธสฺส ฯ

ปณฺณาสโก
เมตฺตาวคฺโค ปฐโม

[๙๑] ๑ เอวมฺเม สุตํ ฯ เอกํ สมยํ ภควา สาวตฺถิยํ วิหรติ เชตวเน อนาถปิณฺฑิกสฺส อาราเม ฯ ตตฺร โข ภควา ภิกฺขู อามนฺเตสิ ภิกฺขโวติ ฯ ภทนฺเตติ เต ภิกฺขู ภควโต ปจฺจสฺโสสุํ ฯ ภควา เอตทโวจ เมตฺตาย ภิกฺขเว เจโตวิมุตฺติยา อาเสวิตาย ภาวิตาย พหุลีกตาย ยานีกตาย วตฺถุกตาย อนุฏฺฐิตาย ปริจิตาย สุสมารทฺธาย อฏฺฐานิสังสา ปาฏิกงฺขา กตเม อฏฺฐ สุขं สุปติ สุขं ปฏิพุชฺฌติ น ปาปกं สุปินं ปสฺสติ มนุสฺสานํ ปิโย โหติ อมนุสฺสานํ ปิโย โหติ เทวตา รกฺขนฺติ นาสฺส อคฺคิ วา วิสํ วา สตฺถं วา กมติ อุตฺตริ อปฺปฏิวิชฺฌนฺโต พฺรหฺมโลกูปโค โหติ ฯ เมตฺตาย ภิกฺขเว เจโตวิมุตฺติยา อาเสวิตาย ภาวิตาย พหุลีกตาย ยานีกตาย วตฺถุกตาย อนุฏฺฐิตาย ปริจิตาย สุสมารทฺธาย อิเม อฏฺฐานิสังสา ปาฏิกงฺขาติ ฯ

โย จ เมตฺตํ ภาวยติ อปฺปมาณํ ปฏิสฺสโต
ตนู สโยชนา โหนฺติ ปสฺสโต อุปธิกฺขยํ

เอกมฺปี เจ ปาณมทุฏฺฐจิตฺโต
เมตฺตายติ กุสลํ เตน โหติ
สพฺเพว ปาเณ มนสานุกมฺปี
ปหูตมริโย จ กโรติ ปุญฺญํ
เย สตฺตสญฺญํ ปชหิ ชินิตฺวา
ราชิสฺสโย ยชมานานุจริยคา
สสฺสเมธํ ปุริสเมธํ
สมฺมาปาสํ วาชเปยฺยํ นิรคฺคฬํ
เมตฺตสฺส จิตฺตสฺส สุภาวิตสฺส
กลมฺปี เต นานุภวนฺติ โสฬสึ
จนฺทปฺปภา ตารคณาว สพฺเพ
โย น หนติ น ฆาเตติ น ชินาติ น ชาปเย
เมตฺตโส สพฺพภูตานํ เวรนฺตสฺส น เกนจีติ ฯ

[๙๒] ๒ อฏฺฐิเม ภิกฺขเว เหตู อฏฺฐ ปจฺจยา อาทิพฺรหฺมจริยิกาย ปญฺญาย อปฺปฏิลทฺธาย ปฏิลาภาย ปฏิลทฺธาย ภิยฺโยภาวาย เวปุลฺลาย ภาวนาย ปาริปูริยา สංวตฺตนฺติ ฯ กตเม อฏฺฐ อิธ ภิกฺขเว ภิกฺขุ สตฺถารํ อุปนิสฺสาย วิหรติ อญฺญตรํ วา ครุฏฺฐานิยं สพฺรหฺมจาริं ยตฺถสฺส ติพฺพํ หิโรตฺตปฺปี ปจฺจุปฏฺฐิตํ โหติ เปมญฺจ คารโว จ

อยํ ภิกฺขเว ปฐโม เหตุ ปฐโม ปจฺจโย อาทิพฺรหฺมจริยิกาย ปญฺญาย อปฺปฏิลทฺธาย ปฏิลาภาย ปฏิลทฺธาย ภิยฺโยภาวาย เวปุลฺลาย ภาวนาย ปาริปูริยา สํวตฺตติ ฯ โส ตํ สตฺถารํ อุปนิสฺสาย วิหรติ อญฺญตรํ วา ครุฏฺฐานิยํ สพฺรหฺมจารึ ยตฺถสฺส ติพฺพํ หิโรตฺตปฺปํ ปจฺจุปฏฺฐิตํ โหติ เปมญฺจ คารโว จ โส กาเลน กาลํ อุปสงฺกมิตฺวา ปริปุจฺฉติ ปริปญฺหติ อิทํ ภนฺเต กถํ อิมสฺส โก อตฺโถติ ตสฺส เต อายสฺมนฺโต อวิวฏญฺเจว วิวฏนฺติ อนุตฺตานีกตญฺจ อุตฺตานีกโรนฺติ อเนกวิหิเตสุ จ กงฺขฏฺฐานิเยสุ ธมฺเมสุ กงฺขํ ปฏิวิโนเทนฺติ อยํ ภิกฺขเว ทุติโย เหตุ ทุติโย ปจฺจโย อาทิพฺรหฺมจริยิกาย ปญฺญาย อปฺปฏิลทฺธาย ปฏิลาภาย ปฏิลทฺธาย ภิยฺโยภาวาย เวปุลฺลาย ภาวนาย ปาริปูริยา สํวตฺตติ ฯ โส ตํ ธมฺมํ สุตฺวา ทฺวเยน วูปกาเสน สมฺปาเทติ กายวูปกาเสน จ จิตฺตวูปกาเสน จ อยํ ภิกฺขเว ตติโย เหตุ ตติโย ปจฺจโย อาทิพฺรหฺมจริยิกาย ปญฺญาย อปฺปฏิลทฺธาย ปฏิลาภาย ปฏิลทฺธาย ภิยฺโยภาวาย เวปุลฺลาย ภาวนาย ปาริปูริยา สํวตฺตติ ฯ สีลวา โหติ ปาติโมกฺขสํวรสํวุโต วิหรติ อาจารโคจรสมฺปนฺโน อณุมตฺเตสุ วชฺเชสุ ภยทสฺสาวี สมาทาย สิกฺขติ สิกฺขาปเทสุ อยํ ภิกฺขเว จตุตฺโถ เหตุ จตุตฺโถ ปจฺจโย อาทิพฺรหฺมจริยิกาย ปญฺญาย อปฺปฏิลทฺธาย ปฏิลาภาย ปฏิลทฺธาย ภิยฺโยภาวาย เวปุลฺลาย ภาวนาย ปาริปูริยา สํวตฺตติ ฯ พหุสฺสุโต โหติ สุตธโร สุตสนฺนิจโย เย เต ธมฺมา อาทิกลฺยาณา มชฺเฌกลฺยาณา ปริโยสานกลฺยาณา สาตฺถํ สพฺ-

ยญฺชนํ เกวลปริปุณฺณํ ปริสุทฺธํ พฺรหฺมจริยํ อภิวทนฺติ ตถารูปาสฺส ธมฺมา พหุสฺสุตา โหนฺติ ธตา วจสา ปริจิตา มนสานุเปกฺขิตา ทิฏฺฐิยา สุปฺปฏิวิทฺธา อยํ ภิกฺขเว ปญฺจโม เหตุ ปญฺจโม ปจฺจโย อาทิพฺรหฺมจริยิกาย ปญฺญาย อปฺปฏิลทฺธาย ปฏิลาภาย ปฏิลทฺธาย ภิยฺโยภาวาย เวปุลฺลาย ภาวนาย ปาริปูริยา สํวตฺตติ ฯ อารทฺธวิริโย วิหรติ อกุสลานํ ธมฺมานํ ปหานาย กุสลานํ ธมฺมานํ อุปสมฺปทาย ถามวา ทฬฺหปรกฺกโม อนิกฺขิตฺตธุโร กุสเลสุ ธมฺเมสุ อยํ ภิกฺขเว ฉฏฺโฐ เหตุ ฉฏฺโฐ ปจฺจโย อาทิพฺรหฺมจริยิกาย ปญฺญาย อปฺปฏิลทฺธาย ปฏิลาภาย ปฏิลทฺธาย ภิยฺโยภาวาย เวปุลฺลาย ภาวนาย ปาริปูริยา สํวตฺตติ ฯ สงฺฆคโต โข ปน อนาคามิโก โหติ อติรจฺฉานกถิโก สามํ วา ธมฺมํ ภาสติ ปรํ วา อชฺเฌสติ อริยํ วา ตุณฺหีภาวํ นาติมญฺญติ อยํ ภิกฺขเว สตฺตโม เหตุ สตฺตโม ปจฺจโย อาทิพฺรหฺมจริยิกาย ปญฺญาย อปฺปฏิลทฺธาย ปฏิลาภาย ปฏิลทฺธาย ภิยฺโยภาวาย เวปุลฺลาย ภาวนาย ปาริปูริยา สํวตฺตติ ฯ ปญฺจสุ โข ปน อุปาทานกฺขนฺเธสุ อุทยพฺพยานุปสฺสี วิหรติ อิติ รูปี อิติ รูปสฺส สมุทโย อิติ รูปสฺส อตฺถงฺคโม อิติ เวทนา อิติ สญฺญา อิติ สงฺขารา อิติ วิญฺญาณํ อิติ วิญฺญาณสฺส สมุทโย อิติ วิญฺญาณสฺส อตฺถงฺคโมติ อยํ ภิกฺขเว อฏฺฐโม เหตุ อฏฺฐโม ปจฺจโย อาทิพฺรหฺมจริยิกาย ปญฺญาย อปฺปฏิลทฺธาย ปฏิลาภาย ปฏิลทฺธาย ภิยฺโยภาวาย เวปุลฺลาย ภาวนาย ปาริปูริยา สํวตฺตติ ฯ

ตเมนํ สพฺรหฺมจารี เอวํ สมฺภาเวนฺติ อายสฺมา สตฺถารํ อุปนิสฺสาย วิหรติ อญฺญตรํ วา ครุฏฺฐานิยํ สพฺรหฺมจารึ ยตฺถสฺส ติพฺพํ หิโรตฺตปฺปํ ปจฺจุปฏฺฐิตํ โหติ เปมญฺจ คารโว จ อทฺธา อยมายสฺมา ชานํ ชานาติ ปสฺสํ ปสฺสตีติ อยมฺปี ธมฺโม ปียตาย ครุตาย ภาวนาย สามญฺญาย เอกีภาวาย สํวตฺตติ ฯ ตํ โข ปนายมายสฺมา สตฺถารํ อุปนิสฺสาย วิหรติ อญฺญตรํ วา ครุฏฺฐานิยํ สพฺรหฺมจารึ ยตฺถสฺส ติพฺพํ หิโรตฺตปฺปํ ปจฺจุปฏฺฐิตํ โหติ เปมญฺจ คารโว จ โส กาเลน กาลํ อุปสงฺกมิตฺวา ปริปุจฺฉติ ปริปญฺหติ อิทํ ภนฺเต กถํ อิมสฺส โก อตฺโถติ ตสฺส เต อายสฺมนฺโต อวิวฏญฺเจว วิวฏนฺติ อนุตฺตานีกตญฺจ อุตฺตานีกโรนฺติ อเนกวิหิเตสุ จ กงฺขฏฺฐานิเยสุ ธมฺเมสุ กงฺขํ ปฏิวิโนเทนฺติ อทฺธา อยมายสฺมา ชานํ ชานาติ ปสฺสํ ปสฺสตีติ อยมฺปี ธมฺโม ปียตาย ครุตาย ภาวนาย สามญฺญาย เอกีภาวาย สํวตฺตติ ฯ ตํ โข ปนายมายสฺมา ธมฺมํ สุตฺวา ทฺวเยน วูปกาเสน สมฺปาเทติ กายวูปกาเสน จ จิตฺตวูปกาเสน จ อทฺธา อยมายสฺมา ชานํ ชานาติ ปสฺสํ ปสฺสตีติ อยมฺปี ธมฺโม ปียตาย ครุตาย ภาวนาย สามญฺญาย เอกีภาวาย สํวตฺตติ ฯ สิกฺขา โข ปนายมายสฺมา ปาติโมกฺขสํวรสํวุโต วิหรติ อาจารโคจรสมฺปนฺโน อณุมตฺเตสุ วชฺเชสุ ภยทสฺสาวี สมาทาย สิกฺขติ สิกฺขาปเทสุ อทฺธา อยมายสฺมา ชานํ ชานาติ ปสฺสํ ปสฺสตีติ อยมฺปี ธมฺโม ปียตาย ครุตาย ภาวนาย สามญฺญาย เอกีภาวาย สํวตฺตติ ฯ พหุสฺสุโต โข

ปนายมายสฺมา สุตฺตโร สุตฺตสนฺนิจโย เย เต ธมฺมา อาทิกลฺยาณา มชฺเฌกลฺยาณา ปริโยสานกลฺยาณา สาตฺถํ สพฺยญฺชนํ เกวลปริปุณฺณํ ปริสุทฺธํ พฺรหฺมจริยํ อภิวทนฺติ ตถารูปาสฺส ธมฺมา พหุสฺสุตา โหนฺติ ธตา วจสา ปริจิตา มนสานุเปกฺขิตา ทิฏฺฐิยา สุปฺปฏิวิทฺธา อทฺธา อยมายสฺมา ชานํ ชานาติ ปสฺสํ ปสฺสตีติ อยมฺปิ ธมฺโม ปียตาย ครุตาย ภาวนาย สามญฺญาย เอกีภาวาย สํวตฺตติ ฯ อารทฺธวิริโย โข ปนายมายสฺมา วิหรติ อกุสลานํ ธมฺมานํ ปหานาย กุสลานํ ธมฺมานํ อุปสมฺปทาย ถามวา ทฬฺหปรกฺกโม อนิกฺขิตฺตธุโร กุสเลสุ ธมฺเมสุ อทฺธา อยมายสฺมา ชานํ ชานาติ ปสฺสํ ปสฺสตีติ อยมฺปิ ธมฺโม ปียตาย ครุตาย ภาวนาย สามญฺญาย เอกีภาวาย สํวตฺตติ ฯ สงฺฆคโต โข ปนายมายสฺมา อนาคามิโก อติรจฺฉานคติโก สามํ วา ธมฺมํ ภาสติ ปรํ วา อชฺเฌสติ อริยํ วา ตุณฺหีภาวํ นาติมญฺญติ อทฺธา อยมายสฺมา ชานํ ชานาติ ปสฺสํ ปสฺสตีติ อยมฺปิ ธมฺโม ปียตาย ครุตาย ภาวนาย สามญฺญาย เอกีภาวาย สํวตฺตติ ฯ ปญฺจสุ โข ปนายมายสฺมา อุปาทานกฺขนฺเธสุ อุทยพฺพยานุปสฺสี วิหรติ อิติ รูปี อิติ รูปสฺส สมุทโย อิติ รูปสฺส อตฺถงฺคโม อิติ เวทนา อิติ สญฺญา อิติ สงฺขารา อิติ วิญฺญาณํ อิติ วิญฺญาณสฺส สมุทโย อิติ วิญฺญาณสฺส อตฺถงฺคโมติ อทฺธา อยมายสฺมา ชานํ ชานาติ ปสฺสํ ปสฺสตีติ อยมฺปิ ธมฺโม ปียตาย ครุตาย ภาวนาย สามญฺญาย เอกีภาวาย สํวตฺตติ ฯ อิเม โข ภิกฺขเว อฏฺฐ เหตู อฏฺฐ

ปจฺจยา อาทิพฺรหฺมจริยิกาย ปญฺญาย อปฺปฏิลทฺธาย ปฏิลาภาย ปฏิลทฺธาย ภิยฺโยภาวาย เวปุลฺลาย ภาวนาย ปาริปูริยา สํวตฺตนฺตีติ ฯ

[๙๓] ๓ อฏฺฐหิ ภิกฺขเว ธมฺเมหิ สมนฺนาคโต ภิกฺขุ สพฺรหฺมจารีนํ อปฺปิโย จ โหติ อมนาโป จ อครุ จ อภาวนีโย จ ฯ กตเมหิ อฏฺฐหิ อิธ ภิกฺขเว ภิกฺขุ อปฺปิยปสํสี จ โหติ ปียครหี จ ลาภกาโม จ สกฺการกาโม จ อหิริโย จ อโนตฺตปฺปี จ ปาปิจฺโฉ จ มิจฺฉาทิฏฺฐี จ ฯ อิเมหิ โข ภิกฺขเว อฏฺฐหิ ธมฺเมหิ สมนฺนาคโต ภิกฺขุ สพฺรหฺมจารีนํ อปฺปิโย จ โหติ อมนาโป จ อครุ จ อภาวนีโย จ ฯ อฏฺฐหิ ภิกฺขเว ธมฺเมหิ สมนฺนาคโต ภิกฺขุ สพฺรหฺมจารีนํ ปิโย จ โหติ มนาโป จ ครุ จ ภาวนีโย จ ฯ กตเมหิ อฏฺฐหิ อิธ ภิกฺขเว ภิกฺขุ นอปฺปิยปสํสี จ โหติ นปียครหี จ นลาภกาโม จ นสกฺการกาโม จ หิรีมา จ โอตฺตปฺปี จ อปฺปิจฺโฉ จ สมฺมาทิฏฺฐี จ ฯ อิเมหิ โข ภิกฺขเว อฏฺฐหิ ธมฺเมหิ สมนฺนาคโต ภิกฺขุ สพฺรหฺมจารีนํ ปิโย จ โหติ มนาโป จ ครุ จ ภาวนีโย จาติ ฯ

[๙๔] ๔ อฏฺฐหิ ภิกฺขเว ธมฺเมหิ สมนฺนาคโต ภิกฺขุ สพฺรหฺมจารีนํ อปฺปิโย จ โหติ อมนาโป จ อครุ จ อภาวนีโย จ ฯ กตเมหิ อฏฺฐหิ อิธ ภิกฺขเว ภิกฺขุ ลาภกาโม จ โหติ สกฺการกาโม จ อนวญฺญตฺติกาโม จ อกาลญฺญู จ อมตฺตญฺญู จ อสุจิ จ พหุภาณี จ อกุโกสกปริภาสโก จ สพฺรหฺมจารีนํ ฯ อิเมหิ โข ภิกฺขเว อฏฺฐหิ ธมฺเมหิ สมนฺนาคโต ภิกฺขุ สพฺรหฺมจารีนํ อปฺปิโย จ โหติ อมนาโป

จ อครุ จ อภาวนีโย จ ฯ อฏฺฐหิ ภิกฺขเว ธมฺเมหิ สมนฺนาคโต ภิกฺขุ สพฺรหฺมจารีนํ ปิโย จ โหติ มนาโป จ ครุ จ ภาวนีโย จ ฯ กตเมหิ อฏฺฐหิ ยิธ ภิกฺขเว ภิกฺขุ นลาภกาโม จ โหติ นสกฺการกาโม จ นอนวญฺญตฺติกาโม จ กาตญฺญู จ มตฺตญฺญู จ สุจิ จ นพหุภาณี จ อนกฺโกสกปริภาสโก จ สพฺรหฺมจารีนํ ฯ อิเมหิ โข ภิกฺขเว อฏฺฐหิ ธมฺเมหิ สมนฺนาคโต ภิกฺขุ สพฺรหฺมจารีนํ ปิโย จ โหติ มนาโป จ ครุ จ ภาวนีโย จาติ ฯ

[๘๕] ๕ อฏฺฐิเม ภิกฺขเว โลกธมฺมา โลกํ อนุปริวตฺตนฺติ โลโก จ อฏฺฐ โลกธมฺเม อนุปริวตฺตติ ฯ กตเม อฏฺฐ ลาโภ จ อลาโภ จ ยโส จ อยโส จ นินฺทา จ ปสํสา จ สุขํ จ ทุกฺขํ จ ฯ อิเม โข ภิกฺขเว อฏฺฐ โลกธมฺมา โลกं อนุปริวตฺตนฺติ โลโก จ อิเม อฏฺฐ โลกธมฺเม อนุปริวตฺตตีติ ฯ

ลาโภ อลาโภ จ ยสายโส จ
นินฺทา ปสํสา จ สุขํ ทุกฺขญฺจ
เอเต อนิจฺจา มนุเชสุ ธมฺมา
อสฺสฺสตา วิปริณามธมฺมา
เอเต จ ญตฺวา สตีมา สุเมโธ
อเวกฺขติ วิปริณามธมฺเม
อิฏฺฐสฺส ธมฺมา น มเถนฺติ จิตฺตํ
อนิฏฺฐโต โน ปฏิฆาตเมติ

ตสฺสานุโรธา อถ วา วิโรธา
วิชูบีตา อตฺถคตา น ส์นฺติ
ปหญฺจ ญตฺวา วิรชํ อโสกํ
ส์มฺมปฺปชานาติ ภวส์ส ปารคูติ ฯ

[๙๖] ๖ อฏฺฐีเม ภิกฺขเว โลกธมฺมา โลกํ อนุปริวตฺตนฺติ โลโก จ อฏฺฐ โลกธมฺเม อนุปริวตฺตติ กตเม อฏฺฐ ลาโภ จ อลาโภ จ ยโส จ อยโส จ นินฺทา จ ปส์สา จ สุขํ จ ทุกฺขํ จ อิเม โข ภิกฺขเว อฏฺฐ โลกธมฺมา โลกํ อนุปริวตฺตนฺติ โลโก จ อิเม อฏฺฐ โลกธมฺเม อนุปริวตฺตติ อส์สุตวโต ภิกฺขเว ปุถุชฺชนส์ส อุปฺปชฺชติ ลาโภปี อลาโภปี ยโสปี อยโสปี นินฺทาปี ปส์สาปี สุขัมปี ทุกฺขัมปี สุตวโตปี ภิกฺขเว อริยสาวกส์ส อุปฺปชฺชติ ลาโภปี อลาโภปี ยโสปี อยโสปี นินฺทาปี ปส์สาปี สุขัมปี ทุกฺขัมปี ตตฺร ภิกฺขเว โก วิเสโส โก อธิปฺปายโส กิ์นานากรณํ สุตวโต อริยสาวกส์ส อส์สุตวตา ปุถุชฺชเนนาติ ฯ ภควัมูลกา โน ภนฺเต ธมฺมา ภควัเนตฺติกา ภควัปฏิส์รณา สาธุ วต ภนฺเต ภควนฺตัเยว ปฏิภาตุ เอตส์ส ภาสิตส์ส อตฺโถ ภควโต สุตฺวา ภิกฺขู ธาเรส์ส์นฺตีติ ฯ เตนหิ ภิกฺขเว สุณาถ สาธุกัมนสิ กโรถ ภาสิส์สามีติ ฯ เอวัม ภนฺเตติ โข เต ภิกฺขู ภควโต ปจฺจส์โสสุ์ ฯ ภควา เอตทโวจ อส์สุตวโต ภิกฺขเว ปุถุชฺชนส์ส อุปฺปชฺชติ ลาโภ โส น อิติ ปฏิส์เญจิกฺขติ อุปฺปนฺโน โข เม อยัม ลาโภ โส จ โข อนิจฺโจ ทุกฺโข

วิปริณามธมฺโมติ ยถาภูตํ นปฺปชานาติ อุปฺปชฺชติ อตาโภ อุปฺปชฺชติ ยโส อุปฺปชฺชติ อยโส อุปฺปชฺชติ นินฺทา อุปฺปชฺชติ ปสํสา อุปฺปชฺชติ สุขํ อุปฺปชฺชติ ทุกฺขํ โส น อิติ ปฏิสญฺจิกฺขติ อุปฺปนฺนํ โข เม อิทํ ทุกฺขํ ตญฺจ โข อนิจฺจํ ทุกฺขํ วิปริณามธมฺมนฺติ ยถาภูตํ นปฺปชานาติ ตสฺส ตาโภปี จิตฺตํ ปริยาทาย ติฏฺฐติ อตาโภปี จิตฺตํ ปริยาทาย ติฏฺฐติ ยโสปี จิตฺตํ ปริยาทาย ติฏฺฐติ อยโสปี จิตฺตํ ปริยาทาย ติฏฺฐติ นินฺทาปี จิตฺตํ ปริยาทาย ติฏฺฐติ ปสํสาปี จิตฺตํ ปริยาทาย ติฏฺฐติ สุขมฺปี จิตฺตํ ปริยาทาย ติฏฺฐติ ทุกฺขมฺปี จิตฺตํ ปริยาทาย ติฏฺฐติ โส อุปฺปนฺนํ ตาภํ อนุรุชฺฌติ อตาเภปฏิวิรุชฺฌติ อุปฺปนฺนํ ยสํ อนุรุชฺฌติ อยเส ปฏิวิรุชฺฌติ อุปฺปนฺนํ ปสํสํ อนุรุชฺฌติ นินฺทาย ปฏิวิรุชฺฌติ อุปฺปนฺนํ สุขํ อนุรุชฺฌติ ทุกฺเข ปฏิวิรุชฺฌติ โส เอวํ อนุโรธวิโรธสมาปนฺโน น ปริมุจฺจติ ชาติยา ชราย มรเณน โสเกหิ ปริเทเวหิ ทุกฺเขหิ โทมนสฺเสหิ อุปายาเสหิ น ปริมุจฺจติ ทุกฺขสฺมาติ วทามิ ฯ

สุตวโต จ โข ภิกฺขเว อริยสาวกสฺส อุปฺปชฺชติ ตาโภ โส อิติ ปฏิสญฺจิกฺขติ อุปฺปนฺโน โข เม อยํ ตาโภ โส จ โข อนิจฺโจ ทุกฺโข วิปริณามธมฺโมติ ยถาภูตํ ปชานาติ อุปฺปชฺชติ อตาโภ อุปฺปชฺชติ ยโส อุปฺปชฺชติ อยโส อุปฺปชฺชติ นินฺทา อุปฺปชฺชติ ปสํสา อุปฺปชฺชติ สุขํ อุปฺปชฺชติ ทุกฺขํ โส อิติ ปฏิสญฺจิกฺขติ อุปฺปนฺนํ โข เม อิทํ ทุกฺขํ ตญฺจ โข อนิจฺจํ ทุกฺขํ วิปริณามธมฺมนฺติ ยถาภูตํ

อิทํ ทุกฺขํ ตญฺจ โข อนิจฺจํ ทุกฺขํ วิปริณามธมฺมนฺติ ยถาภูตํ ปชานาติ ตสฺส ตาโภปี จิตฺตํ น ปริยาทาย ติฏฺฐติ อตาโภปี จิตฺตํ น ปริยาทาย ติฏฺฐติ ยโสปี จิตฺตํ น ปริยาทาย ติฏฺฐติ อยโสปี จิตฺตํ น ปริยาทาย ติฏฺฐติ นินฺทาปี จิตฺตํ น ปริยาทาย ติฏฺฐติ ปสํสาปี จิตฺตํ น ปริยาทาย ติฏฺฐติ สุขมฺปี จิตฺตํ น ปริยาทาย ติฏฺฐติ ทุกฺขมฺปี จิตฺตํ น ปริยาทาย ติฏฺฐติ โส จ อุปฺปนฺนํ ตาภํ นานุรุชฺฌติ อตาเภ นปฺปฏิวิรุชฺฌติ อุปฺปนฺนํ ยสํ นานุรุชฺฌติ อยเส นปฺปฏิวิรุชฺฌติ อุปฺปนฺนํ ปสํสํ นานุรุชฺฌติ นินฺทาย นปฺปฏิวิรุชฺฌติ อุปฺปนฺนํ สุขํ นานุรุชฺฌติ ทุกฺเข นปฺปฏิวิรุชฺฌติ โส เอวํ อนุโรธวิโรธวิปฺปหีโน ปริมุจฺจติ ชาติยา ชราย มรเณน โสเกหิ ปริเทเวหิ ทุกฺเขหิ โทมนสฺเสหิ อุปายาเสหิ ปริมุจฺจติ ทุกฺขสฺมาติ วทามิ อยํ โข ภิกฺขเว วิเสโส อยํ อธิปฺปายโส อิทํ นานากรณํ สุตวโต อริยสาวกสฺส อสฺสุตวตา ปุถุชฺชเน นาติ ฯ

ตาโภ อตาโภ จ ยสายโส จ
นินฺทา ปสํสา จ สุขํ ทุกฺขญฺจ
เอเต อนิจฺจา มนุเชสุ ธมฺมา
อสฺสุตฺวา วิปริณามธมฺมา
เอเต จ ญตฺวา สติมา สุเมโธ
อเวกฺขติ วิปริณามธมฺเม

อิฏฺฐสฺส ธมฺมา น มเนฺติ จิตฺตํ
อนิฏฺฐโต โน ปฏิฆาตเมติ
ตสฺสานุโรธา อถ วา วิโรธา
วิชฺชีตา อตฺถคตา น สนฺติ
ปหญฺจ ฌตฺวา วิรชํ อโสกํ
สมฺมปฺปชานาติ ภวสฺส ปารคูติ ฯ

[๙๗] ๓ เอกํ สมยํ ภควา ราชคเห วิหรติ คิชฺฌกูเฏ ปพฺพเต ฯ อจิรปกฺกนฺเต เทวทตฺเต ตตฺร โข ภควา เทวทตฺตํ อารพฺภ ภิกฺขู อามนฺเตสิ สาธุ ภิกฺขเว ภิกฺขุ กาเลน กาลํ อตฺตวิปตฺติ ปจฺจเวกฺขิตา โหติ สาธุ ภิกฺขเว ภิกฺขุ กาเลน กาลํ ปรวิปตฺติ ปจฺจเวกฺขิตา โหติ สาธุ ภิกฺขเว ภิกฺขุ กาเลน กาลํ อตฺตสมฺปตฺติ ปจฺจเวกฺขิตา โหติ สาธุ ภิกฺขเว ภิกฺขุ กาเลน กาลํ ปรสมฺปตฺติ ปจฺจเวกฺขิตา โหติ อฏฺฐหิ ภิกฺขเว อสทฺธมฺเมหิ อภิภูโต ปริยาทินฺนจิตฺโต เทวทตฺโต อาปายิโก เนรยิโก กปฺปฏฺโฐ อเตกิจฺโฉ กตเมหิ อฏฺฐหิ ตาเนน ภิกฺขเว อภิภูโต ปริยาทินฺนจิตฺโต เทวทตฺโต อาปายิโก เนรยิโก กปฺปฏฺโฐ อเตกิจฺโฉ อลาเภน ภิกฺขเว ยเสน ภิกฺขเว อย-เสน ภิกฺขเว สกฺกาเรน ภิกฺขเว อสกฺกาเรน ภิกฺขเว ปาปีจ-ฉตาย ภิกฺขเว ปาปมิตฺตตาย ภิกฺขเว อภิภูโต ปริยาทินฺนจิตฺโต เทวทตฺโต อาปายิโก เนรยิโก กปฺปฏฺโฐ อเตกิจฺโฉ อิเมหิ โข ภิกฺขเว อฏฺฐหิ อสทฺธมฺเมหิ อภิภูโต ปริยาทินฺนจิตฺโต เทวทตฺโต

อาปายิโก เนรยิโก กปฺปฏฺโฐ อเตกิจฺโฉ ฯ

ส์าธุ ภิกฺขเว ภิกฺขุ อุปฺปนฺนํ ตาภ์ อภิภุยฺย อภิภุยฺย วิหเรยฺย อุปฺปนฺนํ อตาภ์ อุปฺปนฺนํ ยส์ อุปฺปนฺนํ อยส์ อุปฺปนฺนํ ส์กฺการ์ อุปฺปนฺนํ อส์กฺการ์ อุปฺปนฺนํ ปาปีจฺฉตำ อุปฺปนฺนํ ปาปมิตฺตตำ อภิภุยฺย อภิภุยฺย วิหเรยฺย กิญฺจ ภิกฺขเว ภิกฺขุ อตฺถวส์ ปฏิจฺจ อุปฺปนฺนํ ตาภ์ อภิภุยฺย อภิภุยฺย วิหเรยฺย ฯ เป ฯ ยญฺหิ์ส์ ภิกฺขเว อุปฺปนฺนํ ตาภ์ อนภิภุยฺย วิหรโต อุปฺปชฺเชยฺยุ์ อาส์วา วิฆาตปริพาหา อุปฺปนฺนํ ตาภ์ อภิภุยฺย วิหรโต เอวัส์ เต อาส์วา วิฆาตปริพาหา น โหนฺติ ยญฺหิ์ส์ ภิกฺขเว อุปฺปนฺนํ อตาภ์ อุปฺปนฺนุ ยส์ อุปฺปนฺนํ อยส์ อุปฺปนฺนุ์ ส์กฺการ์ อุปฺปนฺนุ์ อส์กฺการ์ อุปฺปนฺนุ์ ปาปีจฺฉตำ อุปฺปนฺนุ์ ปาปมิตฺตตำ อนภิภุยฺย วิหรโต อุปฺปชฺเชยฺยุ์ อาส์วา วิฆาตปริพาหา อุปฺปนฺนุ์ ปาปมิตฺตตำ อภิภุยฺย วิหรโต เอวัส์ เต อาส์วา วิฆาตปริพาหา น โหนฺติ อิทำ โข ภิกฺขเว ภิกฺขุ อตฺถวส์ ปฏิจฺจ อุปฺปนฺนุ์ ตาภ์ อภิภุยฺย อภิภุยฺย วิหเรยฺย อุปฺปนฺนุ์ อตาภ์ อุปฺปนฺนุ์ ยส์ อุปฺปนฺนุ์ อยส์ อุปฺปนฺนุ์ ส์กฺการ์ อุปฺปนฺนุ์ อส์กฺการ์ อุปฺปนฺนุ์ ปาปีจฺฉตำ อุปฺปนฺนุ์ ปาปมิตฺตตำ อภิภุยฺย อภิภุยฺย วิหเรยฺย ตส์มาติห ภิกฺขเว เอวัง ส์ิกฺขิตพฺพำ อุปฺปนฺนุ์ ตาภ์ อภิภุยฺย อภิภุยฺย วิหริส์ส์าม อุปฺปนฺนุ์ อตาภ์ อุปฺปนฺนุ์ ยส์ อุปฺปนฺนุ์ อยส์ อุปฺปนฺนุ์ ส์กฺการ์ อุปฺปนฺนุ์ อส์กฺการ์ อุปฺปนฺนุ์ ปาปีจฺฉตำ อุปฺปนฺนุ์ ปาปมิตฺตตำ อภิภุยฺย อภิภุยฺย วิหริส์ส์ามาติ เอวญฺหิ โว ภิกฺขเว ส์ิกฺขิตพฺพนฺติ ฯ

[๙๘] ๘ เอกํ สมยํ อายสฺมา อุตฺตโร มหิสวตฺถุสฺมิ วิหรติ สงฺเฆยฺยเก ปพฺพเต วฏฺฏชาลิกายํ ฯ ตตฺร โข อายสฺมา อุตฺตโร ภิกฺขู อามนฺเตสิ ฯ ยาวกฺโส ภิกฺขุ กาเลน กาลํ อตฺตวิปตฺติ ปจฺจเวกฺขิตา โหติ ยาวกฺโส ภิกฺขุ กาเลน กาลํ ปรวิปตฺติ ปจฺจเวกฺขิตา โหติ ยาวกฺโส ภิกฺขุ กาเลน กาลํ อตฺตสมฺปตฺติ ปจฺจเวกฺขิตา โหติ ยาวกฺโส ภิกฺขุ กาเลน กาลํ ปรสมฺปตฺติ ปจฺจเวกฺขิตา โหตีติ ฯ

เตน โข ปน สมเยน เวสฺสวโณ[๑] มหาราชา อุตฺตรทิสาย ทกฺขิณทิสํ คจฺฉติ เกนจิ เทว กรณีเยน ฯ อสฺโสสิ โข เวสฺสวโณ มหาราชา อายสฺมโต อุตฺตรสฺส มหิสวตฺถุสฺมิ สงฺเฆยฺยเก ปพฺพเต วฏฺฏชาลิกายํ ภิกฺขูนํ เอวํ ธมฺมํ เทเสนฺตสฺส ยาวกฺโส ภิกฺขุ กาเลน กาลํ อตฺตวิปตฺติ ปจฺจเวกฺขิตา โหติ ยาวกฺโส ภิกฺขุ กาเลน กาลํ ปรวิปตฺติ ปจฺจเวกฺขิตา โหติ ยาวกฺโส ภิกฺขุ กาเลน กาลํ อตฺตสมฺปตฺติ ปจฺจเวกฺขิตา โหติ ยาวกฺโส ภิกฺขุ กาเลน กาลํ ปรสมฺปตฺติ ปจฺจเวกฺขิตา โหตีติ ฯ อถโข เวสฺสวโณ มหาราชา เสยฺยถาปี นาม พลวา ปุริโส สมฺมิญฺชิตํ วา พาหํ ปสาเรยฺย ปสาริตํ วา พาหํ สมฺมิญฺเชยฺย เอวเมว มหิสวตฺถุสฺมิ สงฺเฆยฺยเก ปพฺพเต วฏฺฏชาลิกายํ อนฺตรหิโต เทเวสุ ตาวตึเสสุ ปาตุรโหสิ ฯ อถโข เวสฺสวโณ มหาราชา เยน สกฺโก เทวานมินฺโท เตนุปสงฺกมิ อุปสงฺกมิตฺวา

---

๑ เวสฺสวณฺโณติปิ ฯ

สกฺกํ เทวานมินฺทํ เอตทโวจ ยคฺเฆ มาริส ชาเนยฺยาสิ เอโส อายสฺมา อุตฺตโร มหิสวตฺถุสฺมิ สงฺเฆยฺยเก ปพฺพเต วฏฺฏชาลิกายํ ภิกฺขูนํ เอวํ ธมฺมํ เทเสตีติ สาธาวุโส ภิกฺขุ กาเลน กาลํ อตฺต-วิปตฺติ ฯ เป ฯ ปรสมฺปตฺติ ปจฺจเวกฺขิตา โหตีติ ฯ

อถโข สกฺโก เทวานมินฺโท เสยฺยถาปี นาม พลวา ปุริโส สมฺมิญฺชิตํ วา พาหํ ปสาเรยฺย ปสาริตํ วา พาหํ สมฺมิญฺเชยฺย เอวเมว เทเวสุ ตาวตึเสสุ อนฺตรหิโต มหิสวตฺถุสฺมิ สงฺเฆยฺยเก ปพฺพเต วฏฺฏชาลิกายํ อายสฺมโต อุตฺตรสฺส สมฺมุเข ปาตุรโหสิ อถโข สกฺโก เทวานมินฺโท เยนายสฺมา อุตฺตโร เตนุปสงฺกมิ อุปสงฺ-กมิตฺวา อายสฺมนฺตํ อุตฺตรํ อภิวาเทตฺวา เอกมนฺตํ อฏฺฐาสิ เอกมนฺตํ ฐิโต โข สกฺโก เทวานมินฺโท อายสฺมนฺตํ อุตฺตรํ เอตทโวจ สจฺจํ กิร ภนฺเต อายสฺมา อุตฺตโร ภิกฺขูนํ เอวํ ธมฺมํ เทเสสิ สาธาวุโส ภิกฺขุ กาเลน กาลํ อตฺตวิปตฺติ ฯ เป ฯ ปรสมฺปตฺติ ปจฺจเวกฺขิตา โหตีติ ฯ เอวํ เทวานมินฺทาติ ฯ กึ ปน ภนฺเต อายสฺ-มโต อุตฺตรสฺส สกํ ปฏิภาณํ อุทาหุ ตสฺส ภควโต วจนํ อรหโต สมฺมาสมฺพุทฺธสฺสาติ ฯ เตนหิ เทวานมินฺท อุปมํ เต กริสฺสามิ อุปมายมิเธกจฺเจ วิญฺญู ปุริสา ภาสิตสฺส อตฺถํ อาชานนฺติ เสยฺยถาปี เทวานมินฺท คามสฺส วา นิคมสฺส วา อวิทูเร มหาธญฺญราสิ ตโต มหาชนกาโย ธญฺญํ อาหเรยฺย กาเยหิปี[๑] ฉิลเกหิปี[๒] อุจฺจงฺเกหิปี[๓]

๑ ยุ. กาเจหิปี ฯ ๒ ยุ. ปิฏเกหิปี ฯ ๓ ยุ. อุจฺฉงฺเคหิปี ฯ

อญฺชตีหิปิ โย นุ โข เทวานมินฺท มหาชนกายํ อุปสงฺกมิตฺวา เอวํ ปุจฺเฉยฺย กุโต อิมํ ธญฺญํ อาหรถาติ กถํ พฺยากรมาโน นุ โข เทวานมินฺท โส มหาชนกาโย สมฺมา พฺยากรมาโน พฺยากเรยฺยาติ ฯ อมุมฺหา มหาธญฺญราสิมฺหา อาหรามาติ โข ภนฺเต โส มหาชนกาโย สมฺมา พฺยากรมาโน พฺยากเรยฺยาติ ฯ เอวเมว โข เทวานมินฺท ยํ กิญฺจิ สุภาสิตํ สพฺพนฺตํ ตสฺส ภควโต วจนํ อรหโต สมฺมาสมฺพุทฺธสฺส ตโต อุปาทายุปาทาย มยํ[1] ธญฺญํ[2] จ ภณามาติ ฯ อจฺฉริยํ ภนฺเต อพฺภุตํ ภนฺเต ยาว สุภาสิตญฺจิทํ อายสฺมตา อุตฺตเรน ยํ กิญฺจิ สุภาสิตํ สพฺพนฺตํ ตสฺส ภควโต วจนํ อรหโต สมฺมาสมฺพุทฺธสฺส ตโต อุปาทายุปาทาย มยं ธญฺญํ จ ภณามาติ เอวมิทํ ภนฺเต อุตฺตร เอกํ สมยं ภควา ราชคเห วิหรติ คิชฺฌกูเฏ ปพฺพเต อจิรปกฺกนฺเต เทวทตฺเต ตตฺร โข ภควา เทวทตฺตํ อารพฺภ ภิกฺขู อามนฺเตสิ สาธุ ภิกฺขเว ภิกฺขุ กาเลน กาลं อตฺตวิปตฺติ ปจฺจเวกฺขิตา โหติ สาธุ ภิกฺขเว ภิกฺขุ กาเลน กาลं ปรวิปตฺติ อตฺตสมฺปตฺติ ปรสมฺปตฺติ ปจฺจเวกฺขิตา โหติ อฏฺฐหิ ภิกฺขเว อสทฺธมฺเมหิ อภิภูโต ปริยาทินฺนจิตฺโต เทวทตฺโต อาปายิโก เนรยิโก กปฺปฏฺโฐ อเตกิจฺโฉ กตเมหิ อฏฺฐหิ ลาเภน ภิกฺขเว อภิภูโต ปริยาทินฺนจิตฺโต เทวทตฺโต อาปายิโก เนรยิโก กปฺปฏฺโฐ อเตกิจฺโฉ อลาเภน ภิกฺขเว ยเสน ภิกฺขเว อยเสน ภิกฺขเว สกฺกาเรน ภิกฺขเว อสกฺกาเรน

• ยุ. มยญฺจ ฯ ๒ ยุ. อญฺญญฺจ ฯ

ภิกฺขเว ปาบีจฺฉาย ภิกฺขเว ปาปมิตฺตาย ภิกฺขเว อภิภูโต ปริยาทินฺน-จิตฺโต เทวทตฺโต อาปายิโก เนรยิโก กปฺปฏฺโฐ อเตกิจฺโฉ อิเมหิ โข ภิกฺขเว อฏฺฐหิ อสทฺธมฺเมหิ อภิภูโต ปริยาทินฺนจิตฺโต เทวทตฺโต อาปายิโก เนรยิโก กปฺปฏฺโฐ อเตกิจฺโฉ สาธุ ภิกฺขเว ภิกฺขุ อุปฺปนฺนํ ลาภํ อภิภุยฺย อภิภุยฺย วิหเรยฺย อุปฺปนฺนํ อลาภํ อุปฺปนฺนํ ยสํ อุปฺปนฺนํ อยสํ อุปฺปนฺนํ สกฺการํ อุปฺปนฺนํ อสกฺการํ อุปฺปนฺนํ ปาปีจฺฉตํ อุปฺปนฺนํ ปาปมิตฺตตํ อภิภุยฺย อภิภุยฺย วิหเรยฺย ฯ

กิญฺจ ภิกฺขเว ภิกฺขุ อตฺถวสํ ปฏิจฺจ อุปฺปนฺนํ ลาภํ อภิภุยฺย อภิภุยฺย วิหเรยฺย อุปฺปนฺนํ อลาภํ อุปฺปนฺนํ ยสํ อุปฺปนฺนํ อยสํ อุปฺปนฺนํ สกฺการํ อุปฺปนฺนํ อสกฺการํ อุปฺปนฺนํ ปาปีจฺฉตํ อุปฺปนฺนํ ปาปมิตฺตตํ อภิภุยฺย อภิภุยฺย วิหเรยฺย ยญฺหิสฺส ภิกฺขเว อุปฺปนฺนํ ลาภํ อนภิภุยฺย วิหรโต อุปฺปชฺเชยฺยุ อาสวา วิฆาตปริฬาหา อุปฺปนฺนํ ลาภํ อภิภุยฺย วิหรโต เอวสฺส เต อาสวา วิฆาตปริฬาหา น โหนฺติ ยญฺหิสฺส ภิกฺขเว อุปฺปนฺนํ อลาภํ อุปฺปนฺนํ ยสํ อุปฺปนฺนํ อยสํ อุปฺปนฺนํ สกฺการํ อุปฺปนฺนํ อสกฺการํ อุปฺปนฺนํ ปาปีจฺฉตํ อุปฺปนฺนํ ปาปมิตฺตตํ อนภิภุยฺย วิหรโต อุปฺปชฺเชยฺยุ อาสวา วิฆาตปริฬาหา อุปฺปนฺนํ ปาปมิตฺตตํ อภิภุยฺย วิหรโต เอวสฺส เต อาสวา วิฆาตปริ-ฬาหา น โหนฺติ อิทํ โข ภิกฺขเว ภิกฺขุ อตฺถวสํ ปฏิจฺจ อุปฺปนฺนํ ลาภํ อภิภุยฺย อภิภุยฺย วิหเรยฺย อุปฺปนฺนํ อลาภํ อุปฺปนฺนํ ยสํ อุปฺปนฺนํ อยสํ อุปฺปนฺนํ สกฺการํ อุปฺปนฺนํ อสกฺการํ อุปฺปนฺนํ

ปาปีจฺฉตํ อุปฺปนฺนํ ปาปมิตฺตตํ อภิภุยฺย อภิภุยฺย วิหเรยฺย ตสฺมาติห ภิกฺขเว เอวํ สิกฺขิตพฺพํ อุปฺปนฺนํ ลาภํ อภิภุยฺย อภิภุยฺย วิหริสฺสาม อุปฺปนฺนํ อลาภํ อุปฺปนฺนํ ยสํ อุปฺปนฺนํ อยสํ อุปฺปนฺนํ สกฺการํ อุปฺปนฺนํ อสกฺการํ อุปฺปนฺนํ ปาปีจฺฉตํ อุปฺปนฺนํ ปาปมิตฺตตํ อภิภุยฺย อภิภุยฺย วิหริสฺสามาติ เอวญฺหิ โว ภิกฺขเว สิกฺขิตพฺพนฺติ ฯ เอตฺตาวตา ภนฺเต อุตฺตร มนุสฺเสสุ จตสฺโส ปริสา ภิกฺขู ภิกฺขุนิโย อุปาสกา อุปาสิกาโย นายํ ธมฺมปริยาโย กิสฺมิญฺจิ ปติฏฺฐิโต อุคฺคณฺหาตุ ภนฺเต อายสฺมา อุตฺตโร อิมํ ธมฺมปริยายํ ปริยาปุณาตุ ภนฺเต อายสฺมา อุตฺตโร อิมํ ธมฺมปริยายํ ธาเรตุ ภนฺเต อายสฺมา อุตฺตโร อิมํ ธมฺมปริยายํ อตฺถสญฺหิโต อยํ ภนฺเต ธมฺมปริยาโย อาทิพฺรหฺมจริยโกติ ฯ

[๘๙] ๘ กุสปุตฺโตติ ภิกฺขเว นนฺทํ สมฺมา วทมาโน วเทยฺย พลวาติ ภิกฺขเว นนฺทํ สมฺมา วทมาโน วเทยฺย ปาสาทิโกติ ภิกฺขเว นนฺทํ สมฺมา วทมาโน วเทยฺย ปิยฺยรูปโคติ ภิกฺขเว นนฺทํ สมฺมา วทมาโน วเทยฺย กิมญฺญตฺร ภิกฺขเว นนฺโท อินฺทฺริเยสุ คุตฺตทฺวาโร โภชเน มตฺตญฺญู ชาครียมนุยุตฺโต สติสมฺปชญฺเญน สมนฺนาคโต เยหิ นนฺโท สกฺโกติ ปริปุณฺณํ ปริสุทฺธํ พฺรหฺมจริยํ จริตุนฺติ ฯ

ตตฺริทํ ภิกฺขเว นนฺทสฺส อินฺทฺริเยสุ คุตฺตทฺวารตาย โหติ สเจ ภิกฺขเว นนฺทสฺส ปุรตฺถิมา ทิสา อาโลเกตพฺพา โหติ สพฺพญฺเจตโส

สมนฺนาหริตฺวา นนฺโท ปุรตฺถิมํ ทิสํ อาโลเกติ เอวํ เม ปุรตฺถิมา ทิสา อาโลกยโต นาภิชฺฌาโทมนสฺสา ปาปกา อกุสลา ธมฺมา อนฺวาสฺสวิสฺสนฺตีติ อิติห ตตฺร สมฺปชาโน โหติ เสเจ ภิกฺขเว นนฺทสฺส ปจฺฉิมา ทิสา อาโลเกตพฺพา โหต อุตฺตรา ทิสา อาโลเกตพฺพา โหติ ทกฺขิณา ทิสา อาโลเกตพฺพา โหติ อุทฺธํ อุลฺโลเกตพฺพา โหติ อโธ โอโลเกตพฺพา โหติ อนุทิสา อนุวิโลเกตพฺพา โหติ สพฺพญเจตโส สมนฺนาหริตฺวา นนฺโท อนุทิสํ อนุวิโลเกติ เอวํ เม อนุทิสํ อนุวิโลกยโต นาภิชฺฌาโทมนสฺสา ปาปกา อกุสลา ธมฺมา อนฺวาสฺสวิสฺสนฺตีติ อิติห ตตฺร สมฺปชาโน โหติ อิทํ โข ภิกฺขเว นนฺทสฺส อินฺทฺริเยสุ คุตฺตทฺวารตาย โหติ ฯ

ตตฺรีทํ ภิกฺขเว นนฺทสฺส โภชเน มตฺตญฺญุตาย โหติ อิธ ภิกฺขเว นนฺโท ปฏิสงฺขา โยนิโส อาหารํ อาหาเรติ เนว ทวาย น มทาย น มณฺฑนาย น วิภูสนาย ยาว เทว อิมสฺส กายสฺส ฐิติยา ยาปนาย วิหึสูปรติยา พฺรหฺมจริยานุคฺคหาย อิติ ปุราณญจ เวทนํ ปฏิหงฺขามิ นวญจ เวทนํ น อุปฺปาเทสฺสามิ ยาตฺรา จ เม ภวิสฺสติ อนวชฺชตา จ ผาสุวิหาโร จาติ อิทํ โข ภิกฺขเว นนฺทสฺส โภชเน มตฺตญฺญุตาย โหติ ฯ

ตตฺรีทํ ภิกฺขเว นนฺทสฺส ชาครียานุโยคสฺมิ โหติ อิธ ภิกฺขเว นนฺโท ทิวสํ จงฺกเมน นิสชฺชาย อาวรณิเยหิ ธมฺเมหิ จิตฺตํ ปริโสเธติ รตฺติยา ปฐมํ ยามํ จงฺกเมน นิสชฺชาย อาวรณิเยหิ ธมฺเมหิ จิตฺตํ

ปริโสเธติ รตฺติยา มชฺฌิมं ยามं ทกฺขิเณน ปสฺเสน สีหเสยฺยํ กปฺเปติ ปาเทน ปาทํ อจฺจาธาย สโต สมฺปชาโน อุฏฺฐานสญฺญं มนสิกริตฺวา รตฺติยา ปจฺฉิมं ยามं ปจฺจุฏฺฐาย จงฺกเมน นิสชฺชาย อาวรณิเยหิ ธมฺเมหิ จิตฺตํ ปริโสเธติ อิทํ โข ภิกฺขเว นนฺทสฺส ชาคริยานุโยคสฺมิ์ โหติ ฯ

ตตฺริทํ ภิกฺขเว นนฺทสฺส สติสมฺปชญฺญสฺมิ์ โหติ อิธ ภิกฺขเว นนฺทสฺส วิทิตา เวทนา อุปฺปชฺชนฺติ วิทิตา อุปฏฺฐหนฺติ วิทิตา อพฺภตฺถํ คจฺฉนฺติ วิทิตา สญฺญา อุปฺปชฺชนฺติ วิทิตา อุปฏฺฐหนฺติ วิทิตา อพฺภตฺถํ คจฺฉนฺติ วิทิตา วิตกฺกา อุปฺปชฺชนฺติ วิทิตา อุปฏฺฐหนฺติ วิทิตา อพฺภตฺถํ คจฺฉนฺติ อิทํ โข ภิกฺขเว นนฺทสฺส สติสมฺปชญฺญสฺมิ์ โหติ ฯ กิมญฺญตฺร ภิกฺขเว นนฺโท อินฺทฺริเยสุ คุตฺตทฺวาโร โภชเน มตฺตญฺญู ชาคริยมนุยุตฺโต สติสมฺปชญฺเญน สมนฺนาคโต เยหิ นนฺโท สกฺโกติ ปริปุณฺณํ ปริสุทฺธํ พฺรหฺมจริยํ จริตุนฺติ ฯ

[๑๐๐] ๑๐ เอกํ สมยं ภควา จมฺปายं วิหรติ คคฺคราย โปกฺขรณิยา ตีเร ฯ เตน โข ปน สมเยน ภิกฺขู ภิกฺขุๆ อาปตฺติยา โจเทนฺติ โส ภิกฺขุ ภิกฺขูหิ อาปตฺติยา โจทิยมาโน อญฺเญนาญฺญं ปฏิจรติ พหิทฺธา กถं อปนาเมติ โกปญฺจ โทสญฺจ อปฺปจฺจยญฺจ ปาตุกโรติ ฯ อถโข ภควา ภิกฺขู อามนฺเตสิ นิทฺธมเถตํ ภิกฺขเว ปุคฺคลํ นิทฺธมเถตํ ภิกฺขเว ปุคฺคลํ อปเนยฺโย ภิกฺขเว ปุคฺคโล กึ ปรปุตฺโต วิเหเฐติ อิธ

ภิกฺขเว เอกจฺจสฺส ปุคฺคลสฺส ตาทิสํ เยว โหติ อภิกฺกนฺตํ ปฏิกฺกนฺตํ อาโลกิตํ วิโลกิตํ สมฺมิญฺชิตํ ปสาริตํ สงฺฆาฏิปตฺตจีวรธารณํ เสยฺยถาปี อญฺเญสํ ภฑฺฒกานํ ภิกฺขูนํ ยาวสฺส ภิกฺขู อาปตฺตึ น ปสฺสนฺติ ยโต จ ขฺวสฺส ภิกฺขู อาปตฺตึ ปสฺสนฺติ ตเมนํ เอวํ ชานนฺติ สมณทูสี์วายํ สมณปลาโป สมณกรณฺฑโวติ ตเมนํ อิติ วิทิตฺวา พหิทฺธา นาเสนฺติ ตํ กิสฺสเหตุ มา อญฺเญ ภฑฺฒเก ภิกฺขู ทูเสสี์ติ ฯ เสยฺยถาปี ภิกฺขเว สมฺปนฺเน ยวกรเณ ยวทูสี์ ชาเยถ ยวปลาโป ยวกรณฺฑโว ตสฺส ตาทิสํ เยว มูลํ โหติ เสยฺยถาปี อญฺเญสี์ ภฑฺฒกานํ ยวานํ ตาทิสํ เยว นาลํ โหติ เสยฺยถาปี อญฺเญสี์ ภฑฺฒกานํ ยวานํ ตาทิสี์ เยว ปลาลี โหติ เสยฺยถาปี อญฺเญสี์ ภฑฺฒกานํ ยวานํ ยาวสฺส สี์สี น นิพฺพตฺตติ ยโต จ ขฺวสฺส สี์สี นิพฺพตฺตติ ตเมนํ เอวํ ชานนฺติ ยวทูสี์วายํ ยวปลาโป ยวกรณฺฑโวติ ตเมนํ อิติ วิทิตฺวา สมูลํ อุปฺปาเฏตฺวา พหิทฺธา ยวกรณสฺส ฉฑฺเฑนฺติ ตํ กิสฺสเหตุ มา อญฺเญ ภฑฺฒเก เยว ทูเสสี์ติ เอวเมว โข ภิกฺขเว อิเธกจฺจสฺส ปุคฺคลสฺส ตาทิสี์ เยว โหติ อภิกฺกนฺตํ ปฏิกฺกนฺตี อาโลกิตี วิโลกิตี สมฺมิญฺชิตี ปสาริตี สงฺฆาฏิปตฺตจีวรธารณี เสยฺยถาปี อญฺเญสี์ ภฑฺฒกานี ภิกฺขูนี ยาวสฺส ภิกฺขู อาปตฺตึ น ปสฺสนฺติ ยโต จ ขฺวสฺส ภิกฺขู อาปตฺตึ ปสฺสนฺติ ตเมนี เอวี ชานนฺติ สมณทูสี์วายี สมณปลาโป สมณกรณฺฑโวติ ตเมนี อิติ วิทิตฺวา พหิทฺธา นาเสนฺติ ตี

กิสฺสเหตุ มา อญฺเญ ภิกฺขู ทูเสสฺสนฺติ ฯ เสยฺยถาปี ภิกฺขเว มหโต ธญฺญราสิสฺส ผุสฺสมานสฺส ตตฺถ ยานิ ตานิ ธญฺญานิ ทพฺภานิ สารวนฺตานิ ตานิ เอกมนฺตํ ปุญฺชํ โหติ ยานิ ปน ตานิ ธญฺญานิ ทุพฺพลานิ ปลาปานิ ตานิ วาโต เอกมนฺตํ อปวหติ ตเมนํ สามิกา สมฺมชฺชนึ คเหตฺวา ภิยฺโยโส มตฺตาย อปสมฺมชฺชนฺติ ตํ กิสฺสเหตุ มา อญฺเญ ภิกฺขู ทูเสสฺสนฺติ เยวเมว โข ภิกฺขเว อิเธกจฺจสฺส ปุคฺคลสฺส ตาทิสํ เยว โหติ อภิกฺกนฺตํ ปฏิกฺกนฺตํ อาโลกิตํ วิโลกิตํ สมฺมิญฺชิตํ ปสาริตํ สงฺฆาฏิปตฺตจีวรธารณํ เสยฺยถาปี อญฺเญสํ ภิกฺขูนํ ยาวสฺส ภิกฺขู อาปตฺตึ น ปสฺสนฺติ ยโต จ ขฺวสฺส ภิกฺขู อาปตฺตึ ปสฺสนฺติ ตเมนํ เอวํ ชานนฺติ สมณทูสีวายํ สมณปลาโป สมณกรณฺฑโวติ ตเมนํ อิติ วิทิตฺวา พหิทฺธา นาเสนฺติ ตํ กิสฺสเหตุ มา อญฺเญ ภิกฺขู ทูเสสฺสนฺติ ฯ เสยฺยถาปี ภิกฺขเว ปุริโส อุทปานนาเพยฺยถิโก ติณหึ กุธารึ อาทาย วนํ ปวิเสยฺย โส ตนฺตเทว รุกฺขํ กุธาริปาเสน อาโกเฏติ ตตฺถ ยานิ ตานิ รุกฺขานิ ทพฺภานิ สารวนฺตานิ ตานิ กุธาริปาเสน อาโกฏิตานิ กกฺขพํ ปฏินทนฺติ ยานิ ปน ตานิ รุกฺขานิ อนฺโตปูตีนิ อวสฺสุตานิ กสมฺพุชาตานิ ตานิ กุธาริปาเสน อาโกฏิตานิ ททฺทรํ ปฏินทนฺติ ตเมนํ มูเล ฉินฺทติ มูเล ฉนฺทิตฺวา อคฺเค ฉินฺทติ อคฺเค ฉินฺทิตฺวา อนฺโต สุวิโสธิตํ วิโสเธติ อนฺโต สุวิโสธิตํ วิโสเธตฺวา อุทปานนาพฺภิ โยเชติ เอวเมว โข

ภิกฺขเว อิเธกจฺจสฺส ปุคฺคลสฺส ตาทิสํ เยว โหติ ยภิกฺกนฺตํ ปฏิกฺกนฺตํ อาโลกิตํ วิโลกิตํ สมฺมิญฺชิตํ ปสาริตํ สงฺฆาฏิปตฺตจีวรธารณํ เส่ยฺยถาปี อญฺเญสํ ภทฺทกานํ ภิกฺขูนํ ยาวสฺส ภิกฺขู อาปตฺติ น ปสฺสนฺติ ยโต จ ขฺวสฺส ภิกฺขู อาปตฺติ ปสฺสนฺติ ตเมนํ เอวํ ชานนฺติ สมณทูสี่วายํ สมณปลาโป สมณกรณฺฑโวติ ตเมนํ อิติ วิทิตฺวา พหิทฺธา นาเสนฺติ กึ กิสฺสเหตุ มา อญฺเญ ภทฺทเก ภิกฺขู ทูเสส่ีติ ฯ

สีวาสาย วิชาเนถ ปาปีจฺฉโกยโน อิติ
มกฺขี ถมฺภี ปลาสี จ อิสฺสุกี มจฺฉรี สโฐ
สณฺหวาโจ ชนวติ สมโณ วิย ภาสติ
ยโห กโรติ กรณํ ปาปทิฏฺฐิ อนาทโร
สํสปฺปี จ มุสาวาที ตํ วิทิตฺวา ยถา กถํ
สพฺเพ สมคฺคา หุตฺวาน อภินิพฺพชฺชยาถ นํ
การณฺฑวํ นิทฺธมถ[1] กสมฺพุ อปกสฺสถ[2]
ตโต ปลาเป วาเหถ อสฺสมเณ สมณมานิเน[3]
นิทฺธมิตฺวา ปาปีจฺฉ[4] ปาปาจารโคจเร[5]
สุทฺธาสุทฺเธหิ สํวาสํ กปฺปยวฺโห ปฏิสฺสตา
ตโต สมคฺคา นิปกา ทุกฺขสฺสนฺตํ กริสฺสถาติ ฯ

---

๑ ยุ. นิทฺธมถ ฯ ๒ ยุ. อปกสสถ ฯ ๓ ยุ. สมณมานิโน ฯ ๔ ยุ. ปาปีจฺเฉ ฯ ๕ ยุ. ปาปอาจารโคจเร ฯ

เมตฺตาวคฺโค ปฐโม ฯ

ตตฺรุทฺทานํ

เมตฺตปญฺญา จ เทฺว จ ปีเย เทฺว จาปฺปีเย เทฺว จ
โลกโลกวิปตฺติโย เทวทตฺโต จ อุตฺตโร
นนฺโท การณฺฑเวน จาติ ฯ

มหาวคฺโค ทุติโย

[๑๐๑] ๑๐ เอวมฺเม สุตํ ฯ เอกํ สมยํ ภควา เวรญฺชายํ วิหรติ นเฬรุปูจิมณฺฑรุกฺขมูเล ฯ อถโข เวรญฺโช พฺราหฺมโณ เยน ภควา เตนุปสงฺกมิ อุปสงฺกมิตฺวา ภควตา สทฺธิ สมฺโมทิ สมฺโมทนียํ กถํ สาราณียํ วีติสาเรตฺวา เอกมนฺตํ นิสีทิ เอกมนฺตํ นิสินฺโน โข เวรญฺโช พฺราหฺมโณ ภควนฺตํ เอตทโวจ สุตเมตํ โภ โคตม สมโณ โคตโม น พฺราหฺมเณ ชิณฺเณ วุฑฺเฒ มหลฺลเก อทฺธคเต วโยอนุปฺปตฺเต อภิวาเทติ วา ปจฺจุฏฺเจติ วา อาสเนน วา นิมนฺเตตีติ ตยิทํ โภ โคตม ตเถว น หิ ภวํ โคตม พฺราหฺมเณ ชิณฺเณ วุฑฺเฒ มหลฺลเก อทฺธคเต วโยอนุปฺปตฺเต อภิวาเทติ วา ปจฺจุฏฺเจติ วา อาสเนน วา นิมนฺเตติ ตยิทํ โภ โคตม น สมฺปนฺนเมวาติ ฯ นาหนฺตํ พฺราหฺมณ ปสฺสามิ สเทวเก โลเก สมารเก สพฺรหฺมเก สสฺสมณพฺราหฺมณิยา ปชาย สเทวมนุสฺสาย ยมหํ อภิวาเทยฺยํ วา ปจฺจุฏฺเจยฺยํ วา อาสเนน วา นิมนฺเตยฺยํ ยญฺหิ พฺราหฺมณ ตถาคโต

อภิวาเทยฺย วา ปจฺจุฏฺเฐยฺย วา อาส์เนน วา นิมนฺเตยฺย มุทฺธาปี ตส์ส วิปเตยฺยาติ ฯ

อรส์รูโป ภวํ โคตโมติ ฯ อตฺถิ เขฺวส์ พฺราหฺมณ ปริยาโย เยน มํ ปริยาเยน ส์มฺมา วทมาโน วเทยฺย อรส์รูโป ส์มโณ โคตโมติ เย เต พฺราหฺมณ รูปรส์า ส์ทฺทรส์า คนฺธรส์า รส์รส์า โผฏฺฐ์พฺพรส์า เต ตถาคตส์ส ปหีนา อุจฺฉินฺนมูลา ตาลาวตฺถุกตา อนภาวังกตา อายติ์ อนุปฺปาทธมฺมา อยํ โข พฺราหฺมณ ปริยาโย เยน มํ ปริยาเยน ส์มฺมา วทมาโน วเทยฺย อรส์รูโป ส์มโณ โคตโมติ โน จ โข ยํ ตฺวํ ส์นฺธาย วเทส์ติ ฯ

นิพฺโภโค ภวํ โคตโมติ ฯ อตฺถิ เขฺวส์ พฺราหฺมณ ปริยาโย เยน มํ ปริยาเยน ส์มฺมา วทมาโน วเทยฺย นิพฺโภโค ส์มโณ โคตโมติ เย เต พฺราหฺมณ รูปโภคา ส์ทฺทโภคา คนฺธโภคา รส์โภคา โผฏฺฐ์พฺพโภคา เต ตถาคตส์ส ปหีนา อุจฺฉินฺนมูลา ตาลาวตฺถุกตา อนภาวังกตา อายติ์ อนุปฺปาทธมฺมา อยํ โข พฺราหฺมณ ปริยาโย เยน มํ ปริยาเยน ส์มฺมา วทมาโน วเทยฺย นิพฺโภโค ส์มโณ โคตโมติ โน จ โข ยํ ตฺวํ ส์นฺธาย วเทส์ติ ฯ

อกิริยวาโท ภวํ โคตโมติ ฯ อตฺถิ เขฺวส์ พฺราหฺมณ ปริยาโย เยน มํ ปริยาเยน ส์มฺมา วทมาโน วเทยฺย อกิริยวาโท ส์มโณ โคตโมติ อหญฺหิ พฺราหฺมณ อกิริยํ วทามิ กายทุจฺจริตส์ส วจี-ทุจฺจริตส์ส มโนทุจฺจริตส์ส อเนกวิหิตานํ ปาปกานํ อกุส์ลานํ ธมฺมานํ

อกิริยํ วทามิ อยํ โข พฺราหฺมณ ปริยาโย เยน มํ ปริยาเยน สมฺมา วทมาโน วเทยฺย อกิริยวาโท สมโณ โคตโมติ โน จ โข ยํ ตฺวํ สนฺธาย วเทสีติ ฯ

อุจฺเฉทวาโท ภวํ โคตโมติ ฯ อตฺถิ เขฺวส พฺราหฺมณ ปริยาโย เยน มํ ปริยาเยน สมฺมา วทมาโน วเทยฺย อุจฺเฉทวาโท สมโณ โคตโมติ อหญฺหิ พฺราหฺมณ อุจฺเฉทํ วทามิ ราคสฺส โทสสฺส โมหสฺส อเนกวิหิตานํ ปาปกานํ อกุสลานํ ธมฺมานํ อุจฺเฉทํ วทามิ อยํ โข พฺราหฺมณ ปริยาโย เยน มํ ปริยาเยน สมฺมา วทมาโน วเทยฺย อุจฺเฉทวาโท สมโณ โคตโมติ โน จ โข ยํ ตฺวํ สนฺธาย วเทสีติ ฯ

เชคุจฺฉี ภวํ โคตโมติ ฯ อตฺถิ เขฺวส พฺราหฺมณ ปริยาโย เยน มํ ปริยาเยน สมฺมา วทมาโน วเทยฺย เชคุจฺฉี สมโณ โคตโมติ อหญฺหิ พฺราหฺมณ เชคุจฺฉํ วทามิ กายทุจฺจริเตน วจีทุจฺจริเตน มโนทุจฺจริเตน อเนกวิหิตานํ ปาปกานํ อกุสลานํ ธมฺมานํ สมาปตฺติยา เชคุจฺฉํ วทามิ อยํ โข พฺราหฺมณ ปริยาโย เยน มํ ปริยาเยน สมฺมา วทมาโน วเทยฺย เชคุจฺฉี สมโณ โคตโมติ โน จ โข ยํ ตฺวํ สนฺธาย วเทสีติ ฯ

เวนยิโก ภวํ โคตโมติ ฯ อตฺถิ เขฺวส พฺราหฺมณ ปริยาโย เยน มํ ปริยาเยน สมฺมา วทมาโน วเทยฺย เวนยิโก สมโณ โคตโมติ อหญฺหิ พฺราหฺมณ วินยาย ธมฺมํ เทเสมิ ราคสฺส โทสสฺส โมหสฺส

อเนกวิหิตานำ ปาปกานำ อกุส์ลาน์ ธมฺมานำ วินยาย ธมฺมำ เทเส์มิ อยำ โข พฺราหฺมณ ปริยาโย เยน มำ ปริยาเยน ส์มฺมา วทมาโน วเทยฺย เวนยิโก ส์มโณ โคตโมติ โน จ โข ยำ ตฺวำ ส์นฺธาย วเทส์ีติ ฯ

ตปส์ฺส์ี ภวำ โคตโมติ ฯ อตฺถิ เขฺวส์ พฺราหฺมณ ปริยาโย เยน มำ ปริยาเยน ส์มฺมา วทมาโน วเทยฺย ตปส์ฺส์ี ส์มโณ โคตโมติ ตปนีฺยาหำ พฺราหฺมณ ปาปเก อกุส์เล ธมฺเม วทามิ กายทุจฺจริตำ วจี-ทุจฺจริตำ มโนทุจฺจริตำ ยส์ฺส์ โข พฺราหฺมณ ตปนีฺยา ปาปกา อกุส์ลา ธมฺมา ปหีนา อุจฺฉินฺนมูลา ตาลาวตฺถุกตา อนภาวงฺกตา อายติ์ อนุปฺปาทธมฺมา ตมหำ ตปส์ฺส์ีติ วทามิ ตถาคตส์ฺส์ โข พฺราหฺมณ ตปนีฺยา ปาปกา อกุส์ลา ธมฺมา ปหีนา อุจฺฉินฺนมูลา ตาลาวตฺถุกตา อนภาวงฺกตา อายติ์ อนุปฺปาทธมฺมา อยำ โข พฺราหฺมณ ปริยาโย เยน มำ ปริยาเยน ส์มฺมา วทมาโน วเทยฺย ตปส์ฺส์ี ส์มโณ โคตโมติ โน จ โข ยำ ตฺวำ ส์นฺธาย วเทส์ีติ ฯ

อปฺปคพฺโภ ภวำ โคตโมติ ฯ อตฺถิ เขฺวส์ พฺราหฺมณ ปริยาโย เยน มำ ปริยาเยน ส์มฺมา วทมาโน วเทยฺย อปฺปคพฺโภ ส์มโณ โคตโมติ ยส์ฺส์ โข พฺราหฺมณ อายติ์ คพฺภเส์ยฺยา ปุนพฺภวา-ภินิพฺพตฺติ ปหีนา อุจฺฉินฺนมูลา ตาลาวตฺถุกตา อนภาวงฺกตา อายติ์ อนุปฺปาทธมฺมา ตมหำ อปฺปคพฺโภติ วทามิ ตถาคตส์ฺส์ โข

พฺราหฺมณ อายติ์ ๆ คพฺภเสยฺยา ปุนพฺภวาภินิพฺพตฺติ ปหีนา อุจฺฉินฺนมูลา ตาลาวตฺถุกตา อนภาวงฺกตา อายติ์ อนุปฺปาทธมฺมา อยํ โข พฺราหฺมณ ปริยาโย เยน มํ ปริยาเยน สมฺมา วทมาโน วเทยฺย อปฺปคพฺโภ สมโณ โคตโมติ โน จ โข ยํ ตฺวํ สนฺธาย วเทสิ ๆ เสยฺยถาปี พฺราหฺมณ กุกฺกุฏิยา อณฺฑานิ อฏฺฐ วา ทส วา ทฺวาทส วา ตานสฺสุ กุกฺกุฏิยา สมฺมาอธิสยิตานิ สมฺมาปริเสทิตานิ สมฺมาปริภาวิตานิ โย นุ โข เตสํ กุกฺกุฏจฺฉาปกานํ ปฐมตรํ ปาทนขสิขาย วา มุขตุณฺฑเกน วา อณฺฑโกสํ ปทาเลตฺวา โสตฺถินา อภินิพฺพิชฺเฌยฺย กินฺติ สฺวาสฺส วจนีโย เชฏฺโฐ วา กนิฏฺโฐ วาติ ๆ เชฏฺโฐติสฺส โภ โคตม วจนีโย โส หิ เนสํ โภ โคตม เชฏฺโฐ โหตีติ ๆ เอวเมว โข อหํ พฺราหฺมณ อวิชฺชาคตาย ปชาย อณฺฑภูตาย ปรโยนทฺธาย อวิชฺชณฺฑโกสํ ปทาเลตฺวา เอโกว โลเก อนุตฺตรํ สมฺมาสมฺโพธิ์ อภิสมฺพุทฺโธ อหญฺหิ พฺราหฺมณ เชฏฺโฐ เสฏฺโฐ โลกสฺส อารทฺธํ โข ปน เม พฺราหฺมณ วิริยํ อโหสิ อสลฺลีนํ อุปฏฺฐิตา สติ อปฺปมุฏฺฐา ปสฺสทฺโธ กาโย อสารทฺโธ สมาหิตํ จิตฺตํ เอกคฺคํ โส โข อหํ พฺราหฺมณ วิวิจฺเจว กาเมหิ วิวิจฺจ อกุสเลหิ ธมฺเมหิ สวิตกฺกํ สวิจารํ วิเวกชํ ปีติสุขํ ปฐมชฺฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหาสิ์ วิตกฺกวิจารานํ วูปสมา อชฺฌตฺตํ สมฺปสาทนํ เจตโส เอโกทิภาวํ อวิตกฺกํ อวิจารํ สมาธิชํ ปีติสุขํ ทุติยชฺฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหาสิ์ ปีติยา จ วิราคา อุเปกฺขโก จ วิหาสิ์ สโต จ สมฺปชาโน สุขญฺจ

กาเยน ปฏิสํเวเทสิ์ ยนฺตำ อริยา อาจิกฺขนฺติ อุเปกฺขโก สติมา สุขวิหารีติ ตติยชฺฌานำ อุปสมฺปชฺช วิหาสิ์ สุขสฺส จ ปหานา ทุกฺขสฺส จ ปหานา ปุพฺเพว โสมนสฺสโทมนสฺสานำ อตฺถงฺคมา อทุกฺขมสุขำ อุเปกฺขาสติปาริสุทฺธิ์ จตุตฺถชฺฌานำ อุปสมฺปชฺช วิหาสิ์ โส เอวำ สมาหิเต จิตฺเต ปริสุทฺเธ ปริโยทาเต อนงฺคเณ วิคตูปกฺกิเลเส มุทุภูเต กมฺมนิเย ฐิเต อาเนญฺชปฺปตฺเต ปุพฺเพนิวาสานุสฺสติญาณาย จิตฺตำ อภินินฺนาเมสิ์ โส อเนกวิหิตำ ปุพฺเพนิวาสำ อนุสฺสรามิ เสยฺยถีทำ เอกมฺปี ชาตึ์ เทฺวปี ชาติโย ติสฺโสปี ชาติโย จตสฺโสปี ชาติโย ปญฺจปี ชาติโย ทสปี ชาติโย วีสมฺปี ชาติโย ติงฺสมฺปี ชาติโย จตฺตาฬีสมฺปี ชาติโย ปญฺญาสมฺปี ชาติโย ชาติสตมฺปี ชาติสหสฺสมฺปี ชาติสตสหสฺสมฺปี อเนกปี สำวฏฺฏกปฺเป อเนกปี วิวฏฺฏกปฺเป อเนกปี สำวฏฺฏวิวฏฺฏกปฺเป อมุตฺราสิ์ เอวำนาโม เอวำโคตฺโต เอวำวณฺโณ เอวมาหาโร เอวำสุขทุกฺขปฏิสำเวที์ เอวมายุปริยนฺโต โส ตโต จุโต อมุตฺร อุทปาที์ ตตฺราปาสิ์ เอวำนาโม เอวำโคตฺโต เอวำวณฺโณ เอวมาหาโร เอวำสุขทุกฺขปฏิสำเวที์ เอวมายุปริยนฺโต โส ตโต จุโต อิธูปปนฺโนติ อีติ สาการำ สอุทฺเทสำ อเนกวิหิตำ ปุพฺเพนิวาสำ อนุสฺสรามิ อยำ โข เม พฺราหฺมณ รตฺติยา ปฐเม ยาเม ปฐมา วิชฺชา อธิคตา อวิชฺชา วิหตา วิชฺชา อุปฺปนฺนา ตโม วิหโต อาโลโก อุปฺปนฺโน ยถาตำ อปฺปมตฺตสฺส อาตาปิโน ปหิตตฺตสฺส วิหรโต อยำ โข เม พฺราหฺมณ ปฐมา อภินิพฺพิชา อโหสิ์ กุกฺ-

กุฏฺฐจฺฉาปกสฺเสว อณฺฑโกสมฺหา โส เอวํ สมาหิเต จิตฺเต ปริ-
สุทฺเธ ปริโยทาเต อนงฺคเณ วิคตูปกฺกิเลเส มุทุภูเต กมฺมนิเย ฐิเต
อาเนญฺชปฺปตฺเต สตฺตานํ จุตูปปาตญาณาย จิตฺตํ อภินินฺนาเมสิ โส
ทิพฺเพน จกฺขุนา วิสุทฺเธน อติกฺกนฺตมานุสเกน สตฺเต ปสฺสามิ จวมาเน
อุปปชฺชมาเน หีเน ปณีเต สุวณฺเณ ทุพฺพณฺเณ สุคเต ทุคฺคเต
ยถากมฺมูปเค สตฺเต ปชานามิ อิเม วต โภนฺโต สตฺตา กาย-
ทุจฺจริเตน สมนฺนาคตา วจีทุจฺจริเตน สมนฺนาคตา มโนทุจฺจริเตน สมนฺ-
นาคตา อริยานํ อุปวาทกา มิจฺฉาทิฏฺฐิกา มิจฺฉาทิฏฺฐิกมฺมสมาทานา เต
กายสฺส เภทา ปรมฺมรณา อปายํ ทุคฺคตึ วินิปาตं นิรยं อุปปนฺนา
อิเม วา ปน โภนฺโต สตฺตา กายสุจริเตน สมนฺนาคตา วจีสุจริเตน
สมนฺนาคตา มโนสุจริเตน สมนฺนาคตา อริยานํ อนุปวาทกา สมฺมา-
ทิฏฺฐิกา สมฺมาทิฏฺฐิกมฺมสมาทานา เต กายสฺส เภทา ปรมฺมรณา
สุคตึ สคฺคํ โลกํ อุปปนฺนาติ อิติ ทิพฺเพน จกฺขุนา วิสุทฺเธน
อติกฺกนฺตมานุสเกน สตฺเต ปสฺสามิ จวมาเน อุปปชฺชมาเน หีเน
ปณีเต สุวณฺเณ ทุพฺพณฺเณ สุคเต ทุคฺคเต ยถากมฺมูปเค สตฺเต
ปชานามิ อยํ โข เม พฺราหฺมณ รตฺติยา มชฺฌิเม ยาเม ทุติยา
วิชฺชา อธิคตา อวิชฺชา วิหตา วิชฺชา อุปฺปนฺนา ตโม วิหโต อาโลโก
อุปฺปนฺโน ยถาตํ อปฺปมตฺตสฺส อาตาปิโน ปหิตตฺตสฺส วิหรโต อยํ
โข เม พฺราหฺมณ ทุติยา อภินิพฺพิธา อโหสิ กุกฺกุฏฺฐจฺฉาปกสฺเสว
อณฺฑโกสมฺหา โส เอวํ สมาหิเต จิตฺเต ปริสุทฺเธ ปริโยทาเต

อนงฺคเณ วิคตูปกฺกิเลเส มุทุภูเต กมฺมนิเย ฐิเต อาเนญฺชปฺปตฺเต อาสวานำ ขยญาณาย จิตฺตำ อภินินฺนาเมสิ์ โส อิทำ ทุกฺขนฺติ ยถาภูตำ อพฺภญฺญาสิ์ อยำ ทุกฺขสมุทโยติ ยถาภูตำ อพฺภญฺญาสิ์ อยำ ทุกฺขนิโรโธติ ยถาภูตำ อพฺภญฺญาสิ์ อยำ ทุกฺขนิโรธคามินี ปฏิปทาติ ยถาภูตำ อพฺภญฺญาสิ์ อิเม อาสวาติ ยถาภูตำ อพฺภญฺญาสิ์ อยำ อาสวสมุทโยติ ยถาภูตำ อพฺภญฺญาสิ์ อยำ อาสวนิโรโธติ ยถาภูตำ อพฺภญฺญาสิ์ อยำ อาสวนิโรธคามินี ปฏิปทาติ ยถาภูตำ อพฺภญฺญาสิ์ ตสฺส เม เอวำ ชานโต เอวำ ปสฺสโต กามาสวาปี จิตฺตำ วิมุจฺจิตฺถ ภวาสวาปี จิตฺตำ วิมุจฺจิตฺถ อวิชฺชาสวาปี จิตฺตำ วิมุจฺจิตฺถ วิมุตฺตสฺมิ์ วิมุตฺตมิติ ญาณำ อโหสิ์ ขีณา ชาติ วุสิตำ พฺรหฺมจริยำ กตำ กรณียำ นาปรำ อิตฺถตฺตายาติ อพฺภญฺญาสิ์ อยำ โข เม พฺราหฺมณ รตฺตยา ปจฺฉิเม ยาเม ตติยา วิชฺชา อธิคตา อวิชฺชา วิหตา วิชฺชา อุปฺปนฺนา ตโม วิหโต อาโลโก อุปฺปนฺโน ยถาตำ อปฺปมตฺตสฺส อาตาปิโน ปหิตตฺตสฺส วิหรโต อยำ โข เม พฺราหฺมณ ตติยา อภินิพฺพิธา อโหสิ์ กุกฺกุฏจฺฉาปกสฺเสว อณฺฑโกสมฺหาติ ฯ

เอวำ วุตฺเต เวรญฺโช พฺราหฺมโณ ภควนฺตำ เอตทโวจ เชฏฺโฐ ภวำ โคตโม เสฏฺโฐ ภวำ โคตโม อภิกฺกนฺตำ โภ โคตม อภิกฺกนฺตำ โภ โคตม เสยฺยถาปี โภ โคตม นิกฺกุชฺชิตำ วา อุกฺกุชฺเชยฺย ปฏิจฺฉนฺนำ วา วิวเรยฺย มูฬฺหสฺส วา มคฺคำ อาจิกฺเขยฺย อนฺธกาเร วา เตลปชฺโชตำ ธาเรยฺย จกฺขุมนฺโต รูปานิ ทกฺขนฺตีติ เอวเมว โภตา

โคตเมน อเนกปริยาเยน ธมฺโม ปกาสิโต เอสาหํ ภวนฺตํ โคตมํ สรณํ คจฺฉามิ ธมฺมญฺจ ภิกฺขุสงฺฆญฺจ อุปาสกํ มํ ภวํ โคตโม ธาเรตุ อชฺชตคฺเค ปาณุเปตํ สรณงฺคตนฺติ ฯ

[๑๐๒] ๑๒ เอกํ สมยํ ภควา เวสาลิยํ วิหรติ มหาวเน กูฏาคารสาลายํ ฯ เตน โข ปน สมเยน สมฺพหุลา อภิญฺญาตา อภิญฺญาตา คิจฺฉวี สนฺถาคาเร สนฺนิสินฺนา สนฺนิปติตา อเนกปริยาเยน พุทฺธสฺส วณฺณํ ภาสนฺติ ธมฺมสฺส วณฺณํ ภาสนฺติ สงฺฆสฺส วณฺณํ ภาสนฺติ ฯ

เตน โข ปน สมเยน สีโห เสนาปติ นิคณฺฐสาวโก ตสฺสํ ปริสายํ นิสินฺโน โหติ อถโข สีหสฺส เสนาปติสฺส เอตทโหสิ นิสฺสํสยํ โข โส ภควา อรหํ สมฺมาสมฺพุทฺโธ ภวิสฺสติ ตถา หิเม สมฺพหุลา อภิญฺญาตา อภิญฺญาตา คิจฺฉวี สนฺถาคาเร สนฺนิสินฺนา สนฺนิปติตา อเนกปริยาเยน พุทฺธสฺส วณฺณํ ภาสนฺติ ธมฺมสฺส วณฺณํ ภาสนฺติ สงฺฆสฺส วณฺณํ ภาสนฺติ ยนฺนูนาหํ ตं ภควนฺตํ ทสฺสนาย อุปสงฺกเมยฺยํ อรหนฺตํ สมฺมาสมฺพุทฺธนฺติ ฯ อถโข สีโห เสนาปติ เยน นิคณฺโฐ นาฏปุตฺโต เตนุปสงฺกมิ อุปสงฺกมิตฺวา นิคณฺฐํ นาฏปุตฺตํ เอตทโวจ อิจฺฉามหํ ภนฺเต สมณํ โคตมํ ทสฺสนาย อุปสงฺกมิตุนฺติ ฯ กิ ปน ตฺวं สีห กิริยวาโท สมาโน อกิริยวาทํ สมณํ โคตมํ ทสฺสนาย อุปสงฺกมิสฺสสิ สมโณ หิ สีห โคตโม อกิริยวาโท สมาโน อกิริยาย ธมฺมํ เทเสติ เตน จ สาวเก วิเนตีติ ฯ

อถโข ส์หสฺส เสนาปติสฺส โย อโหสิ คมิยาภิสงฺขาโร ภควนฺตํ ทสฺสนาย โส ปฏิปฺปสฺสมฺภิ ฯ

ทุติยมฺปี โข สมฺพหุลา อภิญฺญาตา อภิญฺญาตา ติจฺฉิ์ สนฺถาคาเร สนฺนิสินฺนา สนฺนิปติตา อเนกปริยาเยน พุทฺธสฺส วณฺณํ ภาสนฺติ ธมฺมสฺส วณฺณํ ภาสนฺติ สงฺฆสฺส วณฺณํ ภาสนฺติ ฯ ทุติยมฺปี โข ส์หสฺส เสนาปติสฺส เอตทโหสิ นิสฺสํสยํ โข โส ภควา อรหํ สมฺมาสมฺพุทฺโธ ภวิสฺสติ ยถา หิเม สมฺพหุลา อภิญฺญาตา อภิญฺญาตา ติจฺฉิ์ สนฺถาคาเร สนฺนิสินฺนา สนฺนิปติตา อเนกปริยาเยน พุทฺธสฺส วณฺณํ ภาสนฺติ ธมฺมสฺส วณฺณํ ภาสนฺติ สงฺฆสฺส วณฺณํ ภาสนฺติ ยนฺนูนาหํ ปิ ภควนฺตํ ทสฺสนาย อุปสงฺกเมยฺยํ อรหนฺตํ สมฺมาสมฺพุทฺธนฺติ ฯ อถโข ส์โห เสนาปติ เยน นิคณฺโฐ นาฏปุตฺโต เตนุปสงฺกมิ อุปสงฺกมิตฺวา นิคณฺฐิ์ นาฏปุตฺตํ เอตทโวจ อิจฺฉามหํ ภนฺเต สมณํ โคตมํ ทสฺสนาย อุปสงฺกมิตุนฺติ ฯ กิ ปน ตฺวํ ส์ห กิริยวาโท สมาโน อกิริยวาทํ สมณํ โคตมํ ทสฺสนาย อุปสงฺกมิสฺสสิ สมโณ หิ ส์ห โคตโม อกิริยวาโท อกิริยาย ธมฺมํ เทเสติ เตน จ สาวเก วิเนติ ฯ ทุติยมฺปี โข ส์หสฺส เสนาปติสฺส โย อโหสิ คมิยาภิสงฺขาโร ภควนฺตํ ทสฺสนาย โส ปฏิปฺปสฺสมฺภิ ฯ

ตติยมฺปี โข สมฺพหุลา อภิญฺญาตา อภิญฺญาตา ติจฺฉิ์ สนฺถาคาเร สนฺนิสินฺนา สนฺนิปติตา อเนกปริยาเยน พุทฺธสฺส วณฺณํ ภาสนฺติ ธมฺมสฺส วณฺณํ ภาสนฺติ สงฺฆสฺส วณฺณํ ภาสนฺติ ฯ ตติยมฺปี โข

สีหสฺส เสนาปติสฺส เอตทโหสิ นิสฺสํสยํ โข โส ภควา อรหं สมฺมาสมฺพุทฺโธ ภวิสฺสติ ตถา หิเม สมฺพหุลา อภิญฺญาตา อภิญฺญาตา ลิจฺฉวี สนฺถาคาเร สนฺนิสินฺนา สนฺนิปติตา อเนกปริยาเยน พุทฺธสฺส วณฺณं ภาสนฺติ ธมฺมสฺส วณฺณं ภาสนฺติ สงฺฆสฺส วณฺณं ภาสนฺติ กึ หิเม กริสฺสนฺติ นิคณฺฐา อปโลกิตา วา อนปโลกิตา วา ยนฺนูนาหं อนปโลเกตฺวาว นิคณฺฐे ตं ภควนฺตं ทสฺสนาย อุปสงฺกเมยฺยं อรหนฺตं สมฺมาสมฺพุทฺธนฺติ ฯ อถโข สีโห เสนาปติ ปญฺจมตฺเตหิ รถสเตหิ ทิวาทิวสฺส เวสาลิยา นิยฺยาสิ ภควนฺตं ทสฺสนาย ยาวติกา ยานสฺส ภูมิ ยาเนน คนฺตฺวา ยานา ปจฺโจโรหิตฺวา ปตฺติโกว อารามं ปาวิสิ ฯ อถโข สีโห เสนาปติ เยน ภควา เตนุปสงฺกมิ อุปสงฺกมิตฺวา ภควนฺตं อภิวาเทตฺวา เอกมนฺตं นิสีทิ เอกมนฺตं นิสินฺโน โข สีโห เสนาปติ ภควนฺตं เอตทโวจ สุตเมตं ภนฺเต อกิริยวาโท สมโณ โคตโม อกิริยาย ธมฺมं เทเสตีติ เตน จ สาวเก วิเนตีติ เย เต ภนฺเต เอวมาหํสุ อกิริยวาโท สมโณ โคตโม อกิริยาย ธมฺมं เทเสตีติ เตน จ สาวเก วิเนตีติ กิญฺจ เต ภนฺเต ภควโต วุตฺตวาทิโน น จ ภควนฺตं อภูเตน อพฺภาจิกฺขนฺติ ธมฺมสฺส จานุธมฺมं พฺยากโรนฺติ น จ โกจิ สหธมฺมิโก วาทานุปาโต คารยฺหฏฺฐานं อาคจฺฉติ อนพฺภกฺขาตุกามา หิ มยं ภนฺเต ภควนฺตนฺติ ฯ

อตฺถิ สีห ปริยาโย เยน มं ปริยาเยน สมฺมา วทมาโน วเทยฺย อกิริยวาโท สมโณ โคตโม อกิริยาย ธมฺมं เทเสติ เตน จ สาวเก

วิเนติ ฯ อตฺถิ สีห ปริยาโย เยน มํ ปริยาเยน สมฺมา วทมาโน วเทยฺย กิริยวาโท สมโณ โคตโม กิริยาย ธมฺมํ เทเสติ เตน จ สาวเก วิเนติ ฯ อตฺถิ สีห ปริยาโย เยน มํ ปริยาเยน สมฺมา วทมาโน วเทยฺย อุจฺเฉทวาโท สมโณ โคตโม อุจฺเฉทาย ธมฺมํ เทเสติ เตน จ สาวเก วิเนติ ฯ อตฺถิ สีห ปริยาโย เยน มํ ปริยาเยน สมฺมา วทมาโน วเทยฺย เชคุจฺฉี สมโณ โคตโม ชิคุจฺฉิตาย ธมฺมํ เทเสติ เตน จ สาวเก วิเนติ ฯ อตฺถิ สีห ปริยาโย เยน มํ ปริยาเยน สมฺมา วทมาโน วเทยฺย เวนยิโก สมโณ โคตโม วินยาย ธมฺมํ เทเสติ เตน จ สาวเก วิเนติ ฯ อตฺถิ สีห ปริยาโย เยน มํ ปริยาเยน สมฺมา วทมาโน วเทยฺย ตปสฺสี สมโณ โคตโม ตปสฺสิตาย ธมฺมํ เทเสติ เตน จ สาวเก วิเนติ ฯ อตฺถิ สีห ปริยาโย เยน มํ ปริยาเยน สมฺมา วทมาโน วเทยฺย อปฺปคพฺโภ สมโณ โคตโม อปฺปคพฺภตาย ธมฺมํ เทเสติ เตน จ สาวเก วิเนติ ฯ อตฺถิ สีห ปริยาโย เยน มํ ปริยาเยน สมฺมา วทมาโน วเทยฺย อสฺสทฺโธ สมโณ โคตโม อสฺสทฺธาย ธมฺมํ เทเสติ เตน จ สาวเก วิเนติ ฯ

กตโม จ สีห ปริยาโย เยน มํ ปริยาเยน สมฺมา วทมาโน วเทยฺย อกิริยวาโท สมโณ โคตโม อกิริยาย ธมฺมํ เทเสติ เตน จ สาวเก วิเนติ ฯ อหญฺหิ สีห อกิริยํ วทามิ กายทุจฺจริตสฺส วจีทุจฺจริตสฺส มโนทุจฺจริตสฺส อเนกวิหิตานํ ปาปกานํ อกุสลานํ ธมฺมานํ

อกิริยํ วทามิ อยํ โข สีห ปริยาโย เยน มํ ปริยาเยน สมฺมา วทมาโน วเทยฺย อกิริยวาโท สมโณ โคตโม อกิริยาย ธมฺมํ เทเสติ เตน จ สาวเก วิเนตีติ ฯ

กตโม จ สีห ปริยาโย เยน มํ ปริยาเยน สมฺมา วทมาโน วเทยฺย กิริยวาโท สมโณ โคตโม กิริยาย ธมฺมํ เทเสติ เตน จ สาวเก วิเนตีติ อหญฺหิ สีห กิริยํ วทามิ กายสุจริตสฺส วจีสุจริตสฺส มโนสุจริตสฺส อเนกวิหิตานํ กุสลานํ ธมฺมานํ กิริยํ วทามิ อยํ โข สีห ปริยาโย เยน มํ ปริยาเยน สมฺมา วทมาโน วเทยฺย กิริยวาโท สมโณ โคตโม กิริยาย ธมฺมํ เทเสติ เตน จ สาวเก วิเนตีติ ฯ

กตโม จ สีห ปริยาโย เยน มํ ปริยาเยน สมฺมา วทมาโน วเทยฺย อุเฉทวาโท สมโณ โคตโม อุจฺเฉทาย ธมฺมํ เทเสติ เตน จ สาวเก วิเนตีติ อหญฺหิ สีห อุจฺเฉทํ วทามิ ราคสฺส โทสสฺส โมหสฺส อเนกวิหิตานํ ปาปกานํ อกุสลานํ ธมฺมานํ อุจฺเฉทํ วทามิ อยํ โข สีห ปริยาโย เยน มํ ปริยาเยน สมฺมา วทมาโน วเทยฺย อุจฺเฉทวาโท สมโณ โคตโม อุจฺเฉทาย ธมฺมํ เทเสติ เตน จ สาวเก วิเนตีติ ฯ

กตโม จ สีห ปริยาโย เยน มํ ปริยาเยน สมฺมา วทมาโน วเทยฺย เชคุจฺฉี สมโณ โคตโม เชคุจฺฉิตาย ธมฺมํ เทเสติ เตน จ สาวเก วิเนตีติ อหญฺหิ สีห ชิคุจฺฉามิ กายทุจฺจริเตน วจีทุจฺ-

จริเตน มโนทุจฺจริเตน ชิคุจฺฉามิ อเนกวิหิตานํ ปาปกานํ อกุสลานํ ธมฺมานํ สมาปตฺติยา อยํ โข สีห ปริยาโย เยน มํ ปริยาเยน สมฺมา วทมาโน วเทยฺย เชคุจฺฉี สมโณ โคตโม เชคุจฺฉิตาย ธมฺมํ เทเสติ เตน จ สาวเก วิเนตีติ ฯ

กตโม จ สีห ปริยาโย เยน มํ ปริยาเยน สมฺมา วทมาโน วเทยฺย เวนยิโก สมโณ โคตโม วินยาย ธมฺมํ เทเสติ เตน จ สาวเก วิเนตีติ อหญฺหิ สีห วินยาย ธมฺมํ เทเสมิ ราคสฺส โทสสฺส โมหสฺส อเนกวิหิตานํ ปาปกานํ อกุสลานํ ธมฺมานํ วินยาย ธมฺมํ เทเสมิ อยํ โข สีห ปริยาโย เยน มํ ปริยาเยน สมฺมา วทมาโน วเทยฺย เวนยิโก สมโณ โคตโม วินยาย ธมฺมํ เทเสติ เตน จ สาวเก วิเนตีติ ฯ

กตโม จ สีห ปริยาโย เยน มํ ปริยาเยน สมฺมา วทมาโน วเทยฺย ตปสฺสี สมโณ โคตโม ตปสฺสิตาย ธมฺมํ เทเสติ เตน จ สาวเก วิเนตีติ ตปนียาหํ สีห ปาปเก อกุสเล ธมฺเม วทามิ กายทุจฺจริตํ วจีทุจฺจริตํ มโนทุจฺจริตํ ยสฺส โข สีห ตปนียา ปาปกา อกุสลา ธมฺมา ปหีนา อุจฺฉินฺนมูลา ตาลาวตฺถุกตา อนภาวงฺกตา อายตึ อนุปฺปาทธมฺมา ตมหํ ตปสฺสีติ วทามิ ตถาคตสฺส โข สีห ตปนียา ปาปกา อกุสลา ธมฺมา ปหีนา อุจฺฉินฺนมูลา ตาลาวตฺถุกตา อนภาวงฺกตา อายตึ อนุปฺปาทธมฺมา ยทิ โข สีห ปริยาโย เยน มํ ปริยาเยน สมฺมา วทมาโน วเทยฺย ตปสฺสี

สมโณ โคตโม ตปสฺสิตาย ธมฺมํ เทเสติ เตน จ สาวเก วิเนตีติ ฯ

กตโม จ สีห ปริยาโย เยน มํ ปริยาเยน สมฺมา วทมาโน วเทยฺย อปฺปคพฺโภ สมโณ โคตโม อปฺปคพฺภตาย ธมฺมํ เทเสติ เตน จ สาวเก วิเนตีติ ยสฺส โข สีห อายติ คพฺภเสยฺยา ปุนพฺภวาภินิพฺพตฺติ ปหีนา อุจฺฉินฺนมูลา ตาลาวตฺถุกตา อนภาวงฺกตา อายติ อนุปฺปาทธมฺมา ตมหํ อปฺปคพฺโภติ วทามิ ตถาคตสฺส โข สีห อายติ คพฺภเสยฺยา ปุนพฺภวาภินิพฺพตฺติ ปหีนา อุจฺฉินฺนมูลา ตาลาวตฺถุกตา อนภาวงฺกตา อายติ อนุปฺปาทธมฺมา อยํ โข สีห ปริยาโย เยน มํ ปริยาเยน สมฺมา วทมาโน วเทยฺย อปฺปคพฺโภ สมโณ โคตโม อปฺปคพฺภตาย ธมฺมํ เทเสติ เตน จ สาวเก วิเนตีติ ฯ

กตโม จ สีห ปริยาโย เยน มํ ปริยาเยน สมฺมา วทมาโน วเทยฺย อสฺสทฺโธ สมโณ โคตโม อสฺสาสาย ธมฺมํ เทเสติ เตน จ สาวเก วิเนตีติ อหญฺหิ สีห อสฺสทฺโธ ปรเมน อสฺสาเสน อสฺสาสาย ธมฺมํ เทเสมิ เตน จ สาวเก วิเนมิ อยํ โข สีห ปริยาโย เยน มํ ปริยาเยน สมฺมา วทมาโน วเทยฺย อสฺสทฺโธ สมโณ โคตโม อสฺสาสาย ธมฺมํ เทเสติ เตน จ สาวเก วิเนตีติ ฯ

เอวํ วุตฺเต สีโห เสนาปติ ภควนฺตํ เอตทโวจ อภิกฺกนฺตํ ภนฺเต อภิกฺกนฺตํ ภนฺเต ฯ เป ฯ อุปาสกํ มํ ภนฺเต ภควา ธาเรตุ

อชฺชตคฺเค ปาณุเปตํ สรณงฺคตนฺติ ฯ อนุวิจฺจการี โข สีห กโรหิ อนุวิจฺจกาโร ตุมฺหาทิสานํ ฌาตมนุสฺสานํ สาธุ โหตีติ ฯ อิมินาปาหํ ภนฺเต ภควโต ภิยฺโยโส มตฺตาย อตฺตมโน อภิรทฺโธ ยํ มํ ภควา เอวมาห อนุวิจฺจการี โข สีห กโรหิ อนุวิจฺจกาโร ตุมฺหาทิสานํ ฌาตมนุสฺสานํ สาธุ โหตีติ มญฺหิ ภนฺเต อญฺญติตฺถิยา สาวกํ ลภิตฺวา เกวลกปฺปี เวสาลึ ปฏากํ ปริหเรยฺยุ สีโห อมฺหากํ เสนาปติ สาวกตฺตํ อุปคโตติ อถ จ ปน มํ ภควา เอวมาห อนุวิจฺจการี โข สีห กโรหิ อนุวิจฺจกาโร ตุมฺหาทิสานํ ฌาตมนุสฺสานํ สาธุ โหตีติ เอสาหํ ภนฺเต ทุติยกมฺปี ภควนฺตํ สรณํ คจฺฉามิ ธมฺมญฺจ ภิกฺขุสงฺฆญฺจ อุปาสกํ มํ ภควา ธาเรตุ อชฺชตคฺเค ปาณุเปตํ สรณงฺคตนฺติ ฯ ทีฆรตฺตํ โข เต สีห นิคณฺฐานํ โอปานภูตํ กุลํ เยน เนสํ อุปคตานํ ปิณฺฑปาตํ ทาตพฺพํ มญฺเญยฺยาสีติ ฯ อิมินาปาหํ ภนฺเต ภควโต ภิยฺโยโส มตฺตาย อตฺตมโน อภิรทฺโธ ยํ มํ ภควา เอวมาห ทีฆรตฺตํ โข สีห นิคณฺฐานํ โอปานภูตํ กุลํ เยน เนสํ อุปคตานํ ปิณฺฑปาตํ ทาตพฺพํ มญฺเญยฺยาสีติ สุตเมตํ ภนฺเต สมโณ โคตโม เอวมาห มยฺหเมว ทานํ ทาตพฺพํ น อญฺเญสํ ทานํ ทาตพฺพํ มยฺหเมว สาวกานํ ทานํ ทาตพฺพํ น อญฺเญสํ สาวกานํ ทานํ ทาตพฺพํ มยฺหเมว ทินฺนํ มหปฺผลํ น อญฺเญสํ ทินฺนํ มหปฺผลํ มยฺหเมว สาวกานํ ทินฺนํ มหปฺผลํ น อญฺเญสํ สาวกานํ ทินฺนํ มหปฺผลนฺติ อถ จ ปน มํ ภควา นิคณฺเฐสุปี

ทาเน สมาทเปติ อปิ จ ภนฺเต มยเมตฺถ กาลํ ชานิสฺสาม เอสาหํ ภนฺเต ตติยมฺปิ ภควนฺตํ สรณํ คจฺฉามิ ธมฺมญฺจ ภิกฺขุสงฺฆญฺจ อุปาสกํ มํ ภนฺเต ภควา ธาเรตุ อชฺชตคฺเค ปาณุเปตํ สรณงฺคตนฺติ ฯ

อถโข ภควา สีหสฺส เสนาปติสฺส อนุปุพฺพิกถํ กเถสิ เสยฺยถีทํ ทานกถํ สีลกถํ สคฺคกถํ กามานํ อาทีนวํ โอการํ สงฺกิเลสํ เนกฺขมฺเม อานิสํสํ ปกาเสสิ ยทา ภควา อญฺญาสิ สีหํ เสนาปตึ กลฺลจิตฺตํ มุทุจิตฺตํ วินีวรณจิตฺตํ อุทคฺคจิตฺตํ ปสนฺนจิตฺตํ อถ ยา พุทฺธานํ สามุกฺกํสิกา ธมฺมเทสนา ตํ ปกาเสสิ ทุกฺขํ สมุทยํ นิโรธํ มคฺคํ เสยฺยถาปิ นาม สุทฺธวตฺถํ อปคตกาฬกํ สมฺม เทว รชนํ ปฏิคฺคณฺเหยฺย เอวเมว สีหสฺส เสนาปติสฺส ตสฺมิ เยว อาสเน วิรชํ วีตมลํ ธมฺมจกฺขุ อุทปาทิ ยं กิญฺจิ สมุทยธมฺมํ สพฺพนฺตํ นิโรธธมฺมนฺติ ฯ

อถโข สีโห เสนาปติ ทิฏฺฐธมฺโม ปตฺตธมฺโม วิทิตธมฺโม ปริโยคาฬฺหธมฺโม ติณฺณวิจิกิจฺโฉ วิคตกถงฺกโถ เวสารชฺชปฺปตฺโต อปรปฺปจฺจโย สตฺถุ สาสเน ภควนฺตํ เอตทโวจ อธิวาเสตุ เม ภนฺเต ภควา สฺวาตนาย ภตฺตํ สทฺธึ ภิกฺขุสงฺเฆนาติ ฯ อธิวาเสสิ ภควา ตุณฺหีภาเวน ฯ อถโข สีห เสนาปติ ภควโต อธิวาสนํ วิทิตฺวา อุฏฺฐายาสนา ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา ปทกฺขิณํ กตฺวา ปกฺกามิ อถโข สีโห เสนาปติ อญฺญตรํ ปุริสํ อามนฺเตสิ คจฺฉ ตฺวํ อมฺโภ ปุริส ปวตฺตมํสํ ชานาหีติ อถโข สีโห เสนาปติ ตสฺสา รตฺติยา อจฺจเยน สเก นิเวสเน ปณีตํ ขาทนียํ โภชนียํ ปฏิยาเทตฺวา

ภควโต กาลํ อาโรจาเปสิ กาโล ภนฺเต ส์หสฺส์ เส์นาปติสฺส์ นิเวส์เน นิฏฺฐิตํ ภตฺตนฺติ ฯ

อถโข ภควา ปุพฺพณฺหส์มยํ นิวาเส์ตฺวา ปตฺตจีวรมาทาย เยน ส์หสฺส์ เส์นาปติสฺส์ นิเวส์นํ เตนุปส์งฺกมิ อุปส์งฺกมิตฺวา ปญฺญตฺเต อาส์เน นิส์ทิ สทฺธิ ภิกฺขุส์งฺเฆน ฯ เตน โข ปน ส์มเยน ส์มฺพหุลา นิคณฺฐา เวส์าลิยํ รถิยาย รถิยํ ส์ิงฺฆาฏเกน ส์ิงฺฆาฏกํ พาหา ปคฺคยฺห กนฺทนฺติ อชฺช ส์ีเหน เส์นาปตินา ถูลํ ปสุํ วธิตฺวา ส์มณส์ฺส โคตมส์ฺส ภตฺตํ กตํ ส์มโณ โคตโม ชานํ อุทฺทิสฺส์ กตํ มํสํ ปริภุญฺชต ปฏิจฺจกมฺมนฺติ ฯ อถโข อญฺญตโร ปุริโส เยน ส์ีโห เส์นาปติ เตนุปส์งฺกมิ อุปส์งฺกมิตฺวา ส์ีหส์ฺส เส์นาปติสฺส์ อุปกณฺณเก อาโรเจสิ ยคฺเฆ ภนฺเต ชาเนยฺยาส์ เอเต ส์มฺพหุลา นิคณฺฐา เวส์าลิยํ รถิยาย รถิยํ ส์ิงฺฆาฏเกน ส์ิงฺฆาฏกํ พาหา ปคฺคยฺห กนฺทนฺติ อชฺช ส์ีเหน เส์นาปตินา ถูลํ ปสุํ วธิตฺวา ส์มณส์ฺส โคตมส์ฺส ภตฺตํ กตํ ส์มโณ โคตโม ชานํ อุทฺทิสฺส์ กตํ มํสํ ปริภุญฺชติ ปฏิจฺจกมฺมนฺติ อถ์ อยฺยา ทิฆรตฺตญฺหิ เต อายสฺมนฺโต อวณฺณกามา พุทฺธสฺส์ อวณฺณกามา ธมฺมสฺส์ อวณฺณกามา ส์งฺฆสฺส์ น จ ปเนเต อายสฺมนฺโต ชีรนฺติ ภควนฺตํ อส์ตา ตุจฺฉา มุส์า อภูเตน อพฺภาจิกฺขนฺติ น จ มยํ ชีวิตเหตุปี ส์ญฺจิจฺจ ปาณํ ชีวิตา โวโรเปยฺยามาติ ฯ อถโข ส์ีห เส์นาปติ พุทฺธปฺปมุขํ ภิกฺขุส์งฺฆ ปณีเตน ขาทนีเยน โภชนีเยน ส์หตฺถา ส์นฺตปฺเปสิ ส์มฺปวาเรสิ อถโข ส์ีโห

เสนาปติ. ตํ ภควนฺตํ ภุตฺตาวึ โอนีตปตฺตปาณึ เอกมนฺตํ นิสีทิ ฯ เอกมนฺตํ นิสินฺนํ โข สีหํ เสนาปตึ ภควา ธมฺมิยา กถาย สนฺทสฺเสตฺวา สมาทเปตฺวา สมุตฺเตเชตฺวา สมฺปหํเสตฺวา อุฏฺฐายาสนา ปกฺกามีติ ฯ

[๑๐๓] ๑๓ อฏฺฐหิ ภิกฺขเว องฺเคหิ สมนฺนาคโต รญฺโญ ภโทฺร อสฺสาชานิโย ราชรโห โหติ ราชโภคฺโค รญฺโญ องฺคมนฺเตวว สงฺขยํ คจฺฉติ ฯ กตเมหิ อฏฺฐหิ อิธ ภิกฺขเว รญฺโญ ภโทฺร อสฺสาชานิโย อุภโต สุชาโต. โหติ มาติโต จ ปิติโต จ ยสฺสํ ทิสายํ อญฺเญปี ภทฺรา อสฺสาชานิยา ชายนฺติ ตสฺสํ ทิสายํ ชาโต โหติ ยํ โข ปนสฺส โภชนํ เทนฺติ อลฺลํ วา สุกฺขํ วา ตํ สกฺกจฺจํ เยว ปริภุญฺชติ อวิกิรนฺโต เชคุจฺฉี โหติ อุจฺจารํ วา ปสฺสาวํ วา อภินิสีทิตุ วา อภินิปชฺชิตุ วา โส รโห โหติ สุขสีวาโส น จ อญฺเญ อสฺเส อุพฺเพเชตา ยานิ โข ปนสฺส ตานิ สาเจยฺยานิ กูเฏยฺยานิ ชิมฺเหยฺยานิ วงฺเกยฺยานิ ตานิ ยถาภูตํ สารถิสฺส อาวิกตฺตา โหติ เตสมสฺส สารถิ อภินิมฺมทนาย วายมติ วาหี โข ปน โหติ กามญฺเญ อสฺสา วหนฺตุ วา มา วา อหเมตฺถ วหิสฺสามีติ จิตฺตํ อุปฺปาเทติ คจฺฉนฺโต โข ปน อุชุมคฺเคเนว คจฺฉติ ถามวา โหติ ยาว ชีวิตมรณปริยาทานา ถามํ อุปทสฺเสตา อิเมหิ โข ภิกฺขเว อฏฺฐหงฺเคหิ สมนฺนาคโต. รญฺโญ ภโทฺร อสฺสาชานิโย ราชรโห โหติ ราชโภคฺโค รญฺโญ องฺคมนฺเตวว สงฺขยํ คจฺฉติ ฯ เอวเมว โข ภิกฺขเว อฏฺฐหิ

ชมฺเมหิ สมนฺนาคโต ภิกฺขุ อาหุเนยฺโย โหติ ฯ เป ฯ อนุตฺตรํ ปุญฺ-ญกฺเขตฺตํ โลกสฺส ฯ กตเมหิ อฏฺฐหิ อิธ ภิกฺขเว ภิกฺขุ สีลวา โหติ ปาติโมกฺขสํวรสํวุโต วิหรติ อาจารโคจรสมฺปนฺโน อณุมตฺเตสุ วชฺเชสุ ภยทสฺสาวี สมาทาย สิกฺขติ สิกฺขาปเทสุ ยํ โข ปนสฺส โภชนํ เทติ ภูโข วา ปณีตํ วา ตํ สกฺกจฺจํ เยว ปริภุญฺชติ อวิหญฺญมาโน เชคุจฺฉี โหติ กายทุจฺจริเตน วจีทุจฺจริเตน มโน-ทุจฺจริเตน ชิคุจฺฉติ ปาปกานํ อกุสลานํ ธมฺมานํ สมาปตฺติยา โส รโต โหติ สุขสมฺวาโส น อญฺเญ ภิกฺขู อุพฺพาเหตา ยานิ โข ปนสฺส ตานิ สาเรยฺยานิ กูเฏยฺยานิ ชิมฺเหยฺยานิ วงฺเกยฺยานิ ตานิ ยถาภูตํ อาวิกตฺตา โหติ สตฺถริ วา วิญฺญูสุ วา สพฺรหฺมจารีสุ เตสมสฺส สตฺถา วา วิญฺญู วา สพฺรหฺมจารี อภินิมฺมทนาย วายมติ สิกฺขิตา โข ปน โหติ กามญฺเญ ภิกฺขู สิกฺขนฺตุ วา มา วา อหเมตฺถ สิกฺขิสฺสามีติ จิตฺตํ อุปฺปาเทติ คจฺฉนฺโต โข ปน อุชุมคฺเคเนว คจฺฉติ คตฺรายํ อุชุมคฺโค เสยฺยถีทํ สมฺมาทิฏฺฐิ ฯ เป ฯ สมฺมาสมาธิ อารทฺธวิริโย วิหรติ กามํ ตโจ จ นฺหารุ จ อฏฺฐิ จ อวสิสฺสตุ สรีเร อุปสุสฺสตุ มํสโลหิตํ ยนฺตํ ปุริสถาเมน ปุริสวิริเยน ปุริสปรกฺกเมน ปตฺตพฺพํ น ตํ อปาปุณิตฺวา วิริยสฺส สณฺฐานํ ภวิสฺสตีติ อิเมหิ โข ภิกฺขเว อฏฺฐหิ ธมฺเมหิ สมนฺ-นาคโต ภิกฺขุ อาหุเนยฺโย โหติ ฯ เป ฯ อนุตฺตรํ ปุญฺญกฺเขตฺตํ

โตกสฺสาติ ฯ

[๑๐๔] ๑๔ อฏฺฐ ภิกฺขเว อสฺสขพฺุเค อฏฺฐ จ อสฺสโทเส เทเสสฺสามิ อฏฺฐ ปุริสขพฺุเค อฏฺฐ จ ปุริสโทเส ตํ สุณาถ ฯเป ฯ

กตเม จ ภิกฺขเว อฏฺฐ อสฺสขพฺุคา อฏฺฐ จ อสฺสโทสา อิธ ภิกฺขเว เอกจฺโจ อสฺสขพฺุโค เปหีติ วุตฺโต วิทฺโธ สมาโน โจทิโต สารถินา ปจฺฉโต ปฏิสกฺกติ บีฏฺฐีโต รถํ ปวตฺเตติ เอวรูโปปี ภิกฺขเว อิเธกจฺโจ อสฺสขพฺุโค โหติ อยํ ภิกฺขเว ปฐโม อสฺสโทโส ฯ ปุน จปรํ ภิกฺขเว อิเธกจฺโจ อสฺสขพฺุโค เปหีติ วุตฺโต วิทฺโธ สมาโน โจทิโต สารถินา ปจฺฉา ถงฺมิปติ กุพฺพรํ ปหรติ ติทณฺฑกํ ภญฺชติ เอวรูโปปี ภิกฺขเว อิเธกจฺโจ อสฺสขพฺุโค โหติ อยํ ภิกฺขเว ทุติโย อสฺสโทโส ฯ ปุน จปรํ ภิกฺขเว อิเธกจฺโจ อสฺสขพฺุโค เปหีติ วุตฺโต วิทฺโธ สมาโน โจทิโต สารถินา รถีสาย สกฺถึ อุสฺสชฺชิตฺวา รถีสํ เยว อชฺโฌมทฺทติ เอวรูโปปี ภิกฺขเว อิเธกจฺโจ อสฺสขพฺุโค โหติ อยํ ภิกฺขเว ตติโย อสฺสโทโส ฯ ปุน จปรํ ภิกฺขเว อิเธกจฺโจ อสฺสขพฺุโค เปหีติ วุตฺโต วิทฺโธ สมาโน โจทิโต สารถินา อุมฺมคฺคํ คณฺหาติ อุพฺพฏฺฏมํ รถํ กโรติ เอวรูโปปี ภิกฺขเว อิเธกจฺโจ อสฺสขพฺุโค โหติ อยํ ภิกฺขเว จตุตฺโถ อสฺสโทโส ฯ ปุน จปรํ ภิกฺขเว อิเธกจฺโจ อสฺสขพฺุโค เปหีติ วุตฺโต วิทฺโธ สมาโน โจทิโต สารถินา ถงฺเฆติ ปุริมํ กายํ ปคฺคณฺหาติ ปุริเม ปาเท เอวรูโปปี ภิกฺขเว อิเธกจฺโจ อสฺสขพฺุโค

โหติ อยํ ภิกฺขเว ปญฺจโม อสฺสโทโส ฯ ปุน จปรํ ภิกฺขเว อิเธกจฺโจ อสฺสขพุงฺโค เปหีติ วุตฺโต วิทฺโธ สมาโน โจทิโต สารถินา อนาทิยิตฺวา ปโฏทยฏฺฐึ ทนฺเตหิ มุขาธานํ วิทฺธ์สิตฺวา เยนกามํ ปกฺกมติ เอวรูโปปี ภิกฺขเว อิเธกจฺโจ อสฺสขพุงฺโค โหติ อยํ ภิกฺขเว ฉฏฺโฐ อสฺสโทโส ฯ ปุน จปรํ ภิกฺขเว อิเธกจฺโจ อสฺสขพุงฺโค เปหีติ วุตฺโต วิทฺโธ สมาโน โจทิโต สารถินา เนว อภิกฺกมติ โน ปฏิกฺกมติ ตตฺเถว ขึฬฺฌายิฏฺฐิโต โหติ เอวรูโปปี ภิกฺขเว อิเธกจฺโจ อสฺสขพุงฺโค โหติ อยํ ภิกฺขเว สตฺตโม อสฺสโทโส ฯ ปุน จปรํ ภิกฺขเว อิเธกจฺโจ อสฺสขพุงฺโค เปหีติ วุตฺโต วิทฺโธ สมาโน โจทิโต สารถินา ปุริเมว ปาเท สหริตฺวา ปจฺฉิเม ปาเท สหรตฺวา ตตฺเถว จตุปฺปาโร ปาเท อภินิส์ทติ เอวรูโปปี ภิกฺขเว อิเธกจฺโจ อสฺสขพุงฺโค โหติ อยํ ภิกฺขเว อฏฺฐโม อสฺสโทโส ฯ อิเม โข ภิกฺขเว อฏฺฐ อสฺสขพุงฺคา อฏฺฐ จ อสฺสโทสา ฯ

กตเม จ ภิกฺขเว อฏฺฐ ปุริสขพุงฺคา อฏฺฐ จ ปุริสโทสา อิธ ภิกฺขเว ภิกฺขุ ภิกฺขุ อาปตฺติยา โจเทนฺติ โส ภิกฺขุ ภิกฺขูหิ อาปตฺติยา โจทิยมาโน น สรามิ น สรามีติ อาปตฺติยาว นิพฺเพเจติ เสยฺยถาปี โส ภิกฺขเว อสฺสขพุงฺโค เปหีติ วุตฺโต วิทฺโธ สมาโน โจทิโต สารถินา ปจฺฉโต ปฏิสกฺกติ ปีฏฺฐิโต รถํ ปวตฺเตติ ตถูปมาหํ ภิกฺขเว อิมํ ปุคฺคลํ วทามิ เอวรูโปปี ภิกฺขเว อิเธกจฺโจ ปุริสขพุงฺโค โหติ อยํ ภิกฺขเว ปฐโม ปริสโทโส ฯ ปุน จปรํ

ภิกฺขเว ภิกฺขุ ภิกฺขุ อาปตฺติยา โจเทนฺติ โส ภิกฺขุ ภิกฺขูหิ อาปตฺติยา โจทิยมาโน โจทนำ เยว ปฏิปชฺชติ กึ นุ โข ตุยฺหำ พาลสฺส อพฺยตฺตสฺส ภณิเตน ตุวมฺปี นาม ภณิตพฺพำ มญฺญสีติ เสยฺยถาปี โส ภิกฺขเว อสฺสขฬุงฺโก เปหีติ วุตฺโต วิทฺโธ สมาโน โจทิโต สารถินา ปจฺฉา ลงฺฆิปติ กุพฺพรำ ปหรติ ติตฺถญฺจ ภญฺชติ ตถูปมาหำ ภิกฺขเว อิมำ ปุคฺคลำ วทามิ เอวรูโปปี ภิกฺขเว อิเธกจฺโจ ปุริสขฬุงฺโก โหติ อยำ ภิกฺขเว ทุติโย ปุริสโทโส ฯ ปุน จปรำ ภิกฺขเว ภิกฺขุ ภิกฺขู อาปตฺติยา โจเทนฺติ โส ภิกฺขุ ภิกฺขูหิ อาปตฺติยา โจทิยมาโน โจทกสฺเสว ปจฺจาโรเปติ ตุวมฺปิ โขสิ อิตฺถนฺนามำ อาปตฺตึ อาปนฺโน ตุวำ ตาว ปฐมำ ปฏิกโรหีติ เสยฺยถาปี โส ภิกฺขเว อสฺสขฬุงฺโก เปหีติ วุตฺโต วิทฺโธ สมาโน โจทิโต สารถินา รถีสาย สตฺถึ อุสฺสชฺชิตฺวา รถีสำ เยว อชฺโฌมทฺทติ ตถูปมาหำ ภิกฺขเว อิมำ ปุคฺคลำ วทามิ เอวรูโปปี ภิกฺขเว อิเธกจฺโจ ปุริสขฬุงฺโก โหติ อยำ ภิกฺขเว ตติโย ปุริสโทโส ฯ ปุน จปรำ ภิกฺขเว ภิกฺขุ ภิกฺขู อาปตฺติยา โจเทนฺติ โส ภิกฺขุ ภิกฺขูหิ อาปตฺติยา โจทิยมาโน อญฺเญนาญฺญำ ปฏิจรติ พหิทฺธา กถำ อปนาเมติ โกปญฺจ โทสญฺจ อปฺปจฺจยญฺจ ปาตุกโรติ เสยฺยถาปี โส ภิกฺขเว อสฺสขฬุงฺโก เปหีติ วุตฺโต วิทฺโธ สมาโน โจทิโต สารถินา อุมฺมคฺคำ คณฺหาติ อุพฺพฏฺฏำ รถำ กโรติ ตถูปมาหำ ภิกฺขเว อิมำ ปุคฺคลำ วทามิ เอวรูโปปี ภิกฺขเว อิเธกจฺโจ ปุริสขฬุงฺโก โหติ อยำ ภิกฺขเว จตุตฺโถ ปุริสโทโส ฯ ปุน จปรำ ภิกฺขเว ภิกฺขุ ภิกฺขู

อาปตฺติยา โจเทนฺติ โส ภิกฺขุ ภิกฺขูหิ อาปตฺติยา โจทิยมาโน สงฺฆ-
มชฺเฌ พาหา วิกฺเขปกํ ภณติ เสยฺยถาปี โส ภิกฺขเว อสฺสชพนฺธโค
เปหีติ วุตฺโต วิฑฺโช สมาโน โจทิโต สารณิยา ลงฺเฆติ ปุริมํ กายํ ปค-
คณฺหาติ ปุริเม ปาเท ตถูปมาหํ ภิกฺขเว อิมํ ปุคฺคลํ วทามิ เอว-
รูโปปี ภิกฺขเว อิเธกจฺโจ ปุริสชพนฺธโค โหติ อยํ ภิกฺขเว ปญฺจโม
ปุริสโทโส ฯ ปุน จปรํ ภิกฺขเว ภิกฺขุ ภิกฺขู อาปตฺติยา โจเทนฺติ
โส ภิกฺขุ ภิกฺขูหิ อาปตฺติยา โจทิยมาโน อนาทิยิตฺวา สงฺฆํ อนาท-
ยิตฺวา โจทกํ สาปตฺติโกว เยนกามํ ปกฺกมติ เสยฺยถาปี โส
ภิกฺขเว อสฺสชพนฺธโค เปหีติ วุตฺโต วิฑฺโช สมาโน โจทิโต สารณิยา
อนาทิยิตฺวา ปโฏทยฏฺฐิ ทนฺเตหิ มุขาธานํ วิฑฺฑิตฺวา เยนกามํ ปกฺกมติ
ตถูปมาหํ ภิกฺขเว อิมํ ปุคฺคลํ วทามิ เอวรูโปปี ภิกฺขเว อิเธกจฺโจ
ปุริสชพนฺธโค โหติ อยํ ภิกฺขเว ฉฏฺโฐ ปุริสโทโส ฯ ปุน จปรํ
ภิกฺขเว ภิกฺขุ ภิกฺขู อาปตฺติยา โจเทนฺติ โส ภิกฺขุ ภิกฺขูหิ อาปตฺติยา
โจทิยมาโน เนวาหํ อาปนฺโนมฺหิ น ปนาหํ อาปนฺโนมฺหีติ โส
ตุณฺหีภาเวน สงฺฆํ วิเหเฐติ เสยฺยถาปี โส ภิกฺขเว อสฺสชพนฺธโค
เปหีติ วุตฺโต วิฑฺโช สมาโน โจทิโต สารณิยา เนว อภิกฺกมติ โน
ปฏิกฺกมติ ตตฺเถว ขีลฏฺฐายิฏฺฐิโต โหติ ตถูปมาหํ ภิกฺขเว
อิมํ ปุคฺคลํ วทามิ เอวรูโปปี ภิกฺขเว อิเธกจฺโจ ปุริสชพนฺธโค
โหติ อยํ ภิกฺขเว สตฺตโม ปุริสโทโส ฯ ปุน จปรํ ภิกฺขเว ภิกฺขุ
ภิกฺขู อาปตฺติยา โจเทนฺติ โส ภิกฺขุ ภิกฺขูหิ อาปตฺติยา โจทิยมาโน

เอวมาห กึ นุ โข ตุมฺเห อายสฺมนฺโต อติพาฬฺหํ มยิ พฺยาวฏา ยาว อิทานาหํ สิกฺขํ ปจฺจกฺขาย หีนายาวตฺติสฺสามีติ โส สิกฺขํ ปจฺจกฺขาย หีนายาวตฺติตฺวา เอวมาห อิทานิ โข ตุมฺเห อายสฺมนฺโต อตฺตมนา โหถาติ เสยฺยถาปี โส ภิกฺขเว อสฺสขฬุงฺโค เปหีติ วุตฺโต วิทฺโธ สมาโน โจทิโต สารถินา ปุริเมว ปาเท สงฺหริตฺวา ปจฺฉิเม ปาเท สงฺหริตฺวา ตตฺเถว จตฺตาโร ปาเท อภินิสีทติ ตถูปมาหํ ภิกฺขเว อิมํ ปุคฺคลํ วทามิ เอวรูโปปี ภิกฺขเว อิเธกจฺโจ ปุริสขฬุงฺโค โหติ อยํ ภิกฺขเว อฏฺฐโม ปุริสโทโส ฯ อิเม โข ภิกฺขเว อฏฺฐ ปุริสขฬุงฺคา อฏฺฐ จ ปุริสโทสาติ ฯ

[๑๐๕] ๑๕ อฏฺฐีมานิ ภิกฺขเว มลานิ ฯ กตมานิ อฏฺฐ อสชฺฌายมลา ภิกฺขเว มนฺตา อนุฏฺฐานมลา ภิกฺขเว ฆรา มลํ ภิกฺขเว วณฺณสฺส โกสชฺชํ ปมาโท ภิกฺขเว รกฺขโต มลํ มลํ ภิกฺขเว อิตฺถิยา ทุจฺจริตํ มจฺเฉรํ ภิกฺขเว ททโต มลํ มลา ภิกฺขเว ปาปกา อกุสลา ธมฺมา อสฺมิ โลเก ปรมฺหิ จ ตโต จ ภิกฺขเว มลา มลตรํ อวิชฺชาปรมํ มลํ ฯ อิมานิ โข ภิกฺขเว อฏฺฐ มลานีติ ฯ

อสชฺฌายมลา มนฺตา
อนุฏฺฐานมลา ฆรา
มลํ วณฺณสฺส โกสชฺชํ
ปมาโท รกฺขโต มลํ
มลิตฺถิยา ทุจฺจริตํ
มจฺเฉรํ ททโต มลํ
มลา เว ปาปกา ธมฺมา
อสฺมิ โลเก ปรมฺหิ จ
ตโต มลา มลตรํ
อวิชฺชาปรมํ มลนฺติ ฯ

[๑๐๖] ๑๖ อฏฺฐหิ ภิกฺขเว ธมฺเมหิ สมนฺนาคโต ภิกฺขุ ทูเตยฺยํ คนฺตุมรหติ ฯ กตเมหิ อฏฺฐหิ อิธ ภิกฺขเว ภิกฺขุ โสตา จ โหติ สาเวตา จ อุคฺคเหตา จ ธาเรตา จ วิญฺญาตา จ วิญฺญาเปตา จ กุสโล จ สหิตาสหิตสฺส โน จ กลหการโก ฯ อิเมหิ โข ภิกฺขเว อฏฺฐหิ ธมฺเมหิ สมนฺนาคโต ภิกฺขุ ทูเตยฺยํ คนฺตุมรหติ ฯ

อฏฺฐหิ ภิกฺขเว ธมฺเมหิ สมนฺนาคโต สาริปุตฺโต ทูเตยฺยํ คนฺตุมรหติ ฯ กตเมหิ อฏฺฐหิ อิธ ภิกฺขเว สาริปุตฺโต โสตา จ โหติ สาเวตา จ อุคฺคเหตา จ ธาเรตา จ วิญฺญาตา จ วิญฺญาเปตา จ กุสโล จ สหิตาสหิตสฺส โน จ กลหการโก ฯ อิเมหิ โข ภิกฺขเว อฏฺฐหิ ธมฺเมหิ สมนฺนาคโต สาริปุตฺโต ทูเตยฺยํ คนฺตุมรหตีติ ฯ

โย เว น พฺยาถติ วตฺวา ปริสํ อุคฺคหวาทินํ
น จ หาเปติ วจนํ น จ หาเปติ สาสนํ
อสนฺทิฏฺฐึ เต ภณติ ปุจฺฉิโต น จ กุปฺปติ
ส เว ตาทิสโก ภิกฺขุ ทูเตยฺยํ คนฺตุมรหตีติ ฯ

[๑๐๗] ๑๗ อฏฺฐหิ ภิกฺขเว อากาเรหิ อิตฺถี ปุริสํ พนฺธติ ฯ กตเมหิ อฏฺฐหิ รูเปน ภิกฺขเว อิตฺถี ปุริสํ พนฺธติ หสิเตน ภิกฺขเว อิตฺถี ปุริสํ พนฺธติ ภณิเตน ภิกฺขเว อิตฺถี ปุริสํ พนฺธติ คีเตน ภิกฺขเว อิตฺถี ปุริสํ พนฺธติ โรณฺเณน ภิกฺขเว อิตฺถี ปุริสํ พนฺธติ อากปฺเปน ภิกฺขเว อิตฺถี ปุริสํ พนฺธติ วนภงฺเคน ภิกฺขเว อิตฺถี ปุริสํ พนฺธติ ผสฺเสน ภิกฺขเว อิตฺถี ปุริสํ พนฺธติ ฯ อิเมหิ โข ภิกฺขเว

อฏฺฐหากาเรหิ อิตฺถึ ปุริสํ พนฺธติ เตหิ ภิกฺขเว สตฺตา สุพนฺธา เยว ปาเสน พนฺธาติ ฯ

[๑๐๘] ๑๘ อฏฺฐหิ ภิกฺขเว อากาเรหิ ปุริโส อิตฺถึ พนฺธติ ฯ กตเมหิ อฏฺฐหิ รูเปน ภิกฺขเว ปุริโส อิตฺถึ พนฺธติ หสิเตน ภิกฺขเว ปุริโส อิตฺถึ พนฺธติ ภณิเตน ภิกฺขเว ปุริโส อิตฺถึ พนฺธติ คีเตน ภิกฺขเว ปุริโส อิตฺถึ พนฺธติ โรณฺเฑน ภิกฺขเว ปุริโส อิตฺถึ พนฺธติ อากปฺเปน ภิกฺขเว ปุริโส อิตฺถึ พนฺธติ วนภงฺเคน ภิกฺขเว ปุริโส อิตฺถึ พนฺธติ ผสฺเสน ภิกฺขเว ปุริโส อิตฺถึ พนฺธติ ฯ อิเมหิ โข ภิกฺขเว อฏฺฐหากาเรหิ ปุริโส อิตฺถึ พนฺธติ อิเมหิ โข ภิกฺขเว อฏฺฐหากาเรหิ ปุริโส อิตฺถึ พนฺธติ เตหิ ภิกฺขเว สตฺตา สุพนฺธา เยว ปาเสน พนฺธาติ ฯ

[๑๐๙] ๑๙ เอกํ สมยํ ภควา เวรญฺชายํ วิหรติ นเฬรุปุจิมณฺเฑ ฯ อถโข ปหาราโท อสุรินฺโท เยน ภควา เตนุปสงฺกมิ อุปสงฺกมิตฺวา ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา เอกมนฺตํ อฏฺฐาสิ ฯ เอกมนฺตํ ฐิตํ โข ปหารากํ อสุรินฺทํ ภควา เอตทโวจ อปิ ปน ปหาราท อสุรา มหาสมุทฺเท อภิรมนฺตีติ ฯ อภิรมนฺติ เภนฺเต อสุรา มหาสมุทฺเทติ ฯ กติ ปน ปหาราท มหาสมุทฺเท อจฺฉริยา อพฺภุตธมฺมา เย ทิสฺวา ทิสฺวา อสุรา มหาสมุทฺเท อภิรมนฺตีติ ฯ อฏฺฐ ภนฺเต มหาสมุทฺเท อจฺฉริยา อพฺภุตธมฺมา เย ทิสฺวา ทิสฺวา อสุรา มหาสมุทฺเท อภิรมนฺติ กตเม อฏฺฐ มหาสมุทฺโท ภนฺเต อนุปุพฺพนินฺโน อนุปุพฺพโปโณ

อนุปุพฺพปพฺภาโร นายตเกเนว ปปาโต ยมฺปี ภนฺเต มหาส์มุทฺโท อนุปุพฺพนินฺโน อนุปุพฺพโปโณ อนุปุพฺพปพฺภาโร นายตเกเนว ปปาโต อยํ ภนฺเต มหาส์มุทฺเท ปฐโม อจฺฉริโย อพฺภุตธมฺโม ยํ ทิส์วา ทิส์วา อส์รา มหาส์มุทฺเท อภิรมนฺติ ฯ ปุน จปรํ ภนฺเต มหาส์มุทฺโท จีตธมฺโม เวลนฺนาติวตฺตติ ยมฺปี ภนฺเต มหาส์มุทฺโท จีตธมฺโม เวลนฺนาติวตฺตติ อยํ ภนฺเต มหาส์มุทฺเท ทุติโย อจฺฉริโย อพฺภุตธมฺโม ยํ ทิส์วา ทิส์วา อส์รา มหาส์มุทฺเท อภิรมนฺติ ฯ ปุน จปรํ ภนฺเต มหาส์มุทฺโท น มเตน กุณเปน ส์วตฺตติ ยํ โหติ มหาส์มุทฺเท มตํ กุณปี ตํ ขิปฺปเมว ตีรํ วาเหติ ถลํ อุส์สาเรติ ยมฺปี ภนฺเต มหาส์มุทฺโท น มเตน กุณเปน ส์วตฺตติ ยํ โหติ มหาส์มุทฺเท มตํ กุณปี ตํ ขิปฺปเมว ตีรํ วาเหติ ถลํ อุส์สาเรติ อยํ ภนฺเต มหาส์มุทฺเท ตติโย อจฺฉริโย อพฺภุตธมฺโม ยํ ทิส์วา ทิส์วา อส์รา มหาส์มุทฺเท อภิรมนฺติ ฯ ปุน จปรํ ภนฺเต ยา กาจิ มหานทิโย เสยฺยถีทํ คงฺคา ยมุนา อจิรวตี ส์รภู มหี ตา มหาส์มุทฺทํ ปตฺวา ชหนฺติ ปุริมานิ นามโคตฺตานิ มหาส์มุทฺโทเตฺวว ส์งฺขยํ คจฺฉนฺติ ยมฺปี ภนฺเต ยา กาจิ มหานทิโย เสยฺยถีทํ คงฺคา ยมุนา อจิรวตี ส์รภู มหี ตา มหาส์มุทฺทํ ปตฺวา ชหนฺติ ปุริมานิ นามโคตฺตานิ มหาส์มุทฺโทเตฺวว ส์งฺขยํ คจฺฉนฺติ อยํ ภนฺเต มหาส์มุทฺเท จตุตฺโถ อจฺฉริโย อพฺภุตธมฺโม ยํ ทิส์วา ทิส์วา อส์รา มหาส์มุทฺเท อภิรมนฺติ ฯ ปุน จปรํ ภนฺเต ยา กาจิ โลเก ส์วนฺติโย

มหาสมุทฺทํ อปฺเปนฺติ ยา จ อนฺตลิกฺขา ธารา ปปตนฺติ น เตน มหาสมุทฺทสฺส อุนฺนตฺตํ วา ปูรตฺตํ วา ปญฺญายติ ยมฺปี ภนฺเต ยา กาจิ โลเก สวนฺติโย มหาสมุทฺทํ อปฺเปนฺติ ยา จ อนฺตลิกฺขา ธารา ปปตนฺติ น เตน มหาสมุทฺทสฺส อุนฺนตฺตํ วา ปูรตฺตํ วา ปญฺญายติ อยํ ภนฺเต มหาสมุทฺเท ปญฺจโม อจฺฉริโย อพฺภุต-ธมฺโม ยํ ทิสฺวา ทิสฺวา อสุรา มหาสมุทฺเท อภิรมนฺติ ฯ ปุน จปรํ ภนฺเต มหาสมุทฺโท เอกรโส โลณรโส ยมฺปี ภนฺเต มหาสมุทฺโท เอกรโส โลณรโส อยํ ภนฺเต มหาสมุทฺเท ฉฏฺโฐ อจฺฉริโย อพฺภุตธมฺโม ยํ ทิสฺวา ทิสฺวา อสุรา มหาสมุทฺเท อภิรมนฺติ ฯ ปุน จปรํ ภนฺเต มหาสมุทฺโท พหุรตโน อเนกรตโน ตตฺริมานิ รตนานิ เสยฺย-ถีทํ มุตฺตา มณิ เวฬุริโย สงฺโข สิลา ปวาฬํ รชตํ ชาตรูปํ โลหิตงฺโค มสารคลฺลํ ยมฺปี ภนฺเต มหาสมุทฺโท พหุรตโน อเนก-รตโน ตตฺริมานิ รตนานิ เสยฺยถีทํ มุตฺตา มณิ เวฬุริโย สงฺโข สิลา ปวาฬํ รชตํ ชาตรูปํ โลหิตงฺโค มสารคลฺลํ อยํ ภนฺเต มหาสมุทฺเท สตฺตโม อจฺฉริโย อพฺภุตธมฺโม ยํ ทิสฺวา ทิสฺวา อสุรา มหาสมุทฺเท อภิรมนฺติ ฯ ปุน จปรํ ภนฺเต มหาสมุทฺโท มหนฺตานิ ภูตานิ อาวสติ ตตฺริเม ภูตา ติมิติมิงฺคลา ติมิรมิงฺคลา อสุรา นาคา คนฺธพฺพา สนฺติ มหาสมุทฺเท โยชนสติกาปี อตฺตภาวา ทฺวิโย-ชนสติกาปี อตฺตภาวา ติโยชนสติกาปี อตฺตภาวา จตุโยชนสติกาปี อตฺ-ตภาวา ปญฺจโยชนสติกาปี อตฺตภาวา ยมฺปี ภนฺเต มหาสมุทฺโท

มหตึ ภูตานิ อาวาโส　ตตฺริเม ภูตา　ติมิติมิงฺคลา ติมิรมิงฺคลา อสุรา นาคา คนฺธพฺพา　สนฺติ มหาสมุทฺเท โยชนสติกาปี อตฺตภาวา ฯ เป ฯ ติโยชนสติกาปี จตุโยชนสติกาปี ปญฺจโยชนสติกาปี อตฺตภาวา　อยํ ภนฺเต มหาสมุทฺเท อฏฺฐโม อจฺฉริโย อพฺภุตธมฺโม　ยํ ทิสฺวา ทิสฺวา อสุรา มหาสมุทฺเท อภิรมนฺติ ฯ อิเม โข ภนฺเต มหาสมุทฺเท อฏฺฐ อจฺฉริยา อพฺภุตธมฺมา　เย ทิสฺวา ทิสฺวา อสุรา มหาสมุทฺเท อภิรมนฺติ ฯ

อปิ ปน ภนฺเต ภิกฺขู อิมสฺมิ ธมฺมวินเย อภิรมนฺตีติ ฯ อภิรมนฺติ ปหาราท ภิกฺขู อิมสฺมิ ธมฺมวินเยติ ฯ กติ ปน ภนฺเต อิมสฺมิ ธมฺมวินเย อจฺฉริยา อพฺภุตธมฺมา　เย ทิสฺวา ทิสฺวา ภิกฺขู อิมสฺมิ ธมฺมวินเย อภิรมนฺตีติ ฯ อฏฺฐ ปหาราท อิมสฺมิ ธมฺมวินเย อจฺฉริยา อพฺภุตธมฺมา　เย ทิสฺวา ทิสฺวา ภิกฺขู อิมสฺมิ ธมฺมวินเย อภิรมนฺติ　กตเม อฏฺฐ　เสยฺยถาปี ปหาราท มหาสมุทฺโท อนุปุพฺพนินฺโน อนุปุพฺพโปโณ อนุปุพฺพปพฺภาโร นายตเกเนว ปปาโต　เอวเมว โข ปหาราท อิมสฺมิ ธมฺมวินเย อนุปุพฺพสิกฺขา อนุปุพฺพกิริยา อนุปุพฺพปฏิปทา นายตเกเนว อญฺญาปฏิเวโธ　ยมฺปี ปหาราท อิมสฺมิ ธมฺมวินเย อนุปุพฺพสิกฺขา อนุปุพฺพกิริยา อนุปุพฺพปฏิปทา นายตเกเนว อญฺญาปฏิเวโธ　อยํ ปหาราท อิมสฺมิ ธมฺมวินเย ปฐโม อจฺฉริโย อพฺภุตธมฺโม　ยํ ทิสฺวา ทิสฺวา ภิกฺขู อิมสฺมิ ธมฺมวินเย อภิรมนฺติ ฯ เสยฺยถาปี ปหาราท มหาสมุทฺโท จิตธมฺโม เวลํ นาติวตฺตติ　เอวเมว โข ปหาราท ยํ มยา สาวกานํ สิกฺขาปทํ ปญฺญตฺตํ ตํ มม

สาวกา ชีวิตเหตุปิ นาติกฺกมนฺติ ยมฺปิ ปหาราท มยา สาวกานํ สิกฺขาปทํ ปญฺญตฺตํ ตํ มม สาวกา ชีวิตเหตุปิ นาติกฺกมนฺติ อยํ ปหาราท อิมสฺมิ ธมฺมวินเย ทุติโย อจฺฉริโย อพฺภุตธมฺโม ยํ ทิสฺวา ทิสฺวา ภิกฺขู อิมสฺมิ ธมฺมวินเย อภิรมนฺติ ฯ เสยฺยถาปิ ปหาราท มหาสมุทฺโท น มเตน กุณเปน สณฺฐหติ ยํ โหติ มหาสมุทฺเท มตํ กุณปี ตํ ขิปฺปเมว ตีรํ วาเหติ ถลํ อุสฺสาเทติ เอวเมว โข ปหาราท โย โส ปุคฺคโล ทุสฺสีโล ปาปธมฺโม อสุจิสงฺกสฺสรสมาจาโร ปฏิจฺฉนฺนกมฺมนฺโต อสฺสมโณ สมณปฏิญฺโญ อพฺรหฺมจารี พฺรหฺมจารี-ปฏิญฺโญ อนฺโตปูติ อวสฺสุโต กสมฺพุกชาโต น เตน สงฺโฆ สณฺฐติ ขิปฺปเมว นํ สนฺนิปติตฺวา อุกฺขิปติ กิญฺจาปิ โส โหติ มชฺเฌ ภิกฺขุสงฺฆสฺส นิสินฺโน อถโข โส อารกาว สงฺฆมฺหา สงฺโฆ จ เตน ยมฺปิ ปหาราท โย ปุคฺคโล ทุสฺสีโล ปาปธมฺโม อสุจิสงฺกสฺสรสมาจาโร ปฏิจฺฉนฺนกมฺมนฺโต อสฺสมโณ สมณปฏิญฺโญ อพฺรหฺมจารี พฺรหฺมจารี-ปฏิญฺโญ อนฺโตปูติ อวสฺสุโต กสมฺพุกชาโต น เตน สงฺโฆ สณฺฐติ ขิปฺปเมว นํ สนฺนิปติตฺวา อุกฺขิปติ กิญฺจาปิ โส โหติ มชฺเฌ ภิกฺขุสงฺฆสฺส นิสินฺโน อถโข โส อารกาว สงฺฆมฺหา สงฺโฆ จ เตน อยํ ปหาราท อิมสฺมิ ธมฺมวินเย ตติโย อจฺฉริโย อพฺภุตธมฺโม ยํ ทิสฺวา ทิสฺวา ภิกฺขู อิมสฺมิ ธมฺมวินเย อภิรมนฺติ ฯ เสยฺยถาปิ ปหาราท ยา กาจิ มหานทิโย เสยฺยถีทํ คงฺคา ยมุนา อจิรวตี สรภู มหี ตา มหาสมุทฺทํ ปตฺวา ชหนฺติ ปุริมานิ นามโคตฺตานิ มหา-

สมุทฺโทเตฺวว สงฺขยํ คจฺฉนฺติ เอวเมว โข ปหาราท จตฺตาโรเม วณฺณา ขตฺติยา พฺราหฺมณา เวสฺสา สุทฺทา เต ตถาคตปฺปเวทิเต ธมฺมวินเย อคารสฺมา อนคาริยํ ปพฺพชิตฺวา ชหนฺติ ปุริมานิ นามโคตฺตานิ สมโณ สกฺยปุตฺติโยเตฺวว สงฺขยํ คจฺฉนฺติ ยมฺปี ปหาราท จตฺตาโรเม วณฺณา ขตฺติยา พฺราหฺมณา เวสฺสา สุทฺทา เต ตถาคตปฺปเวทิเต ธมฺมวินเย อคารสฺมา อนคาริยํ ปพฺพชิตฺวา ชหนฺติ ปุริมานิ นามโคตฺตานิ สมโณ สกฺยปุตฺติโยเตฺวว สงฺขยํ คจฺฉนฺติ อยมฺปี ปหาราท อิมสฺมิ ธมฺมวินเย จตุตฺโถ อจฺฉริโย อพฺภุตธมฺโม ยํ ทิสฺวา ทิสฺวา ภิกฺขู อิมสฺมิ ธมฺมวินเย อภิรมนฺติ ฯ เสยฺยถาปี ปหาราท ยา กาจิ โลเก สวนฺติโย มหาสมุทฺทํ อปฺเปนฺติ ยา จ อนฺวติกฺขา ธารา ปปตนฺติ น เตน มหาสมุทฺทสฺส อูนูนตฺตํ วา ปูรตฺตํ วา ปญฺญายติ เอวเมว โข ปหาราท พหู เจปี ภิกฺขู อนุปาทิเสสาย นิพฺพานธาตุยา ปรินิพฺพายนฺติ น เตน นิพฺพานธาตุยา อูนูนตฺตํ วา ปูรตฺตํ วา ปญฺญายติ ยมฺปี ปหาราท พหู เจปี ภิกฺขู อนุปาทิเสสาย นิพฺพานธาตุยา ปรินิพฺพายนฺติ น เตน นิพฺพานธาตุยา อูนูนตฺตํ วา ปูรตฺตํ วา ปญฺญายติ อยํ ปหาราท อิมสฺมิ ธมฺมวินเย ปญฺจโม อจฺฉริโย อพฺภุตธมฺโม ยํ ทิสฺวา ทิสฺวา ภิกฺขู อิมสฺมิ ธมฺมวินเย อภิรมนฺติ ฯ เสยฺยถาปี ปหาราท มหาสมุทฺโท เอกรโส โลณรโส เอวเมว โข ปหาราท อยํ ธมฺมวินโย เอกรโส วิมุตฺติรโส ยมฺปี ปหาราท อยํ ธมฺมวินโย เอกรโส

วิมุตฺติรโส อยํ ปหาราท อิมสฺมิ ธมฺมวินเย ฉฏฺโฐ อจฺฉริโย อพฺภุตธมฺโม ยํ ทิสฺวา ทิสฺวา ภิกฺขู อิมสฺมิ ธมฺมวินเย อภิรมนฺติ ฯ เสยฺยถาปี ปหาราท มหาสมุทฺโท พหุรตโน อเนกรตโน ตตฺริมานิ รตนานิ เสยฺยถีทํ มุตฺตา มณิ เวฬุริโย สงฺโข สิลา ปวาฬํ รชตํ ชาตรูปี โลหิตงฺโค มสารคลฺลํ เอวเมว โข ปหาราท อยํ ธมฺมวินโย พหุรตโน อเนกรตโน ตตฺริมานิ รตนานิ เสยฺยถีทํ จตฺตาโร สติปฏฺฐานา จตฺตาโร สมฺมปฺปธานา จตฺตาโร อิทฺธิปาทา ปญฺจินฺทฺริยานิ ปญฺจ พลานิ สตฺต โพชฺฌงฺคา อริโย อฏฺฐงฺคิโก มคฺโค ยมฺปี ปหาราท อยํ ธมฺมวินโย พหุรตโน อเนกรตโน ตตฺริมานิ รตนานิ เสยฺยถีทํ จตฺตาโร สติปฏฺฐานา จตฺตาโร สมฺมปฺปธานา จตฺตาโร อิทฺธิปาทา ปญฺจินฺทฺริยานิ ปญฺจ พลานิ สตฺต โพชฺฌงฺคา อริโย อฏฺฐงฺคิโก มคฺโค อยํ ปหาราท อิมสฺมิ ธมฺมวินเย สตฺตโม อจฺฉริโย อพฺภุตธมฺโม ยํ ทิสฺวา ทิสฺวา ภิกฺขู อิมสฺมิ ธมฺมวินเย อภิรมนฺติ ฯ เสยฺยถาปี ปหาราท มหาสมุทฺโท มหตฺ ภูตานํ อาวาโส ตตฺริเม ภูตา ติมิติมิงฺคลา ติมิรมิงฺคลา อสุรา นาคา คนฺธพฺพา สนฺติ มหาสมุทฺเท โยชนสติกาปี อตฺต-ภาวา ทฺวิโยชนสติกาปี อตฺตภาวา ติโยชนสติกาปี อตฺตภาวา จตุโย-ชนสติกาปี อตฺตภาวา ปญฺจโยชนสติกาปี อตฺตภาวา เอวเมว โข ปหาราท อยฺ ธมฺมวินโย มหตฺ ภูตานํ อาวาโส ตตฺริเม ภูตา โสตาปนฺโน โสตาปตฺติผลสจฺฉิกิริยาย ปฏิปนฺโน สกทาคามี

ส์กทาคามิผลส์จฺฉิกิริยาย ปฏิปนฺโน อนาคามี อนาคามิผลส์จฺฉิกิริยาย ปฏิปนฺโน อรหา อรหตฺตาย ปฏิปนฺโน ยมฺปี ปหาราท อยํ ธมฺมวินโย มหตี ภูตานี อาวาโส ตตฺริเม ภูตา โส์ตาปนฺโน โส์ตาปตฺติผลส์จฺฉิกิริยาย ปฏิปนฺโน ส์กทาคามี ส์กทาคามิผลส์จฺฉิกิริยาย ปฏิปนฺโน อนาคามี อนาคามิผลส์จฺฉิกิริยาย ปฏิปนฺโน อรหา อรหตฺตาย ปฏิปนฺโน อยํ ปหาราท อิมส์มิ์ ธมฺมวินเย อฏฺฐโม อจฺฉริโย อพฺภุตธมฺโม ยํ ทิส์วา ทิส์วา ภิกฺขู อิมส์มิ์ ธมฺมวินเย อภิรมนฺติ ฯ อิเม โข ปหาราท อิมส์มิ์ ธมฺมวินเย อฏฺฐ อจฺฉริยา อพฺภุตธมฺมา เย ทิส์วา ทิส์วา ภิกฺขู อิมส์มิ์ ธมฺมวินเย อภิรมนฺติ์ติ ฯ

[๑๑๐] ๒๐ เอกํ ส์มยํ ภควา ส์าวตฺถิยํ วิหรติ ปุพฺพารามे มิคารมาตุปาส์าเท ฯ เตน โข ปน ส์มเยน ภควา ตทหุโปส์เถ ภิกฺขุส์งฺฆปริวุโต นิส์ินฺโน โหติ ฯ อถโข อายส์มา อานนฺโท อภิกฺกนฺตาย รตฺติยา นิกฺขนฺเต ปฐเม ยาเม อุฏฺฐายาส์นา เอกัส์ํ อุตฺตราส์งฺคํ กริตฺวา เยน ภควา เตนญฺชลิ์ ปณาเมตฺวา ภควนฺตํ เอตทโวจ อภิกฺกนฺตา ภนฺเต รตฺติ นิกฺขนฺโต ปฐโม ยาโม จิรนิส์ินฺโน ภิกฺขุส์งฺโฆ อุทฺทิส์ตุ ภนฺเต ภควา ภิกฺขูนํ ปาติโมกฺขนฺติ ฯ เอวํ วุตฺเต ภควา ตุณฺหี์ อโหส์ิ ฯ

ทุติยมฺปี โข อายส์มา อานนฺโท อภิกฺกนฺตาย รตฺติยา นิกฺขนฺเต มชฺฌิเม ยาเม อุฏฺฐายาส์นา เอกัส์ํ อุตฺตราส์งฺคํ กริตฺวา เยน ภควา เตนญฺชลิ์ ปณาเมตฺวา ภควนฺตํ เอตทโวจ อภิกฺกนฺตา

ภนฺเต รตฺติ นิกฺขนฺโต มชฺฌิโม ยาโม จิรนิสินฺโน ภิกฺขุสงฺโฆ อุทฺทิสตุ ภนฺเต ภควา ภิกฺขูนํ ปาติโมกฺขนฺติ ฯ ทุติยมฺปี โข ภควา ตุณฺหี อโหสิ ฯ

ตติยมฺปี โข อายสฺมา อานนฺโท อภิกฺกนฺตาย รตฺติยา นิกฺขนฺเต ปจฺฉิเม ยาเม อุทฺธเสฺต อรุเณ นนฺทิมุขิยา รตฺติยา อุฏฺฐายาสนา เอกํสํ อุตฺตราสงฺคํ กริตฺวา เยน ภควา เตนญฺชลึ ปณาเมตฺวา ภควนฺตํ เอตทโวจ อภิกฺกนฺตา ภนฺเต รตฺติ นิกฺขนฺโต ปจฺฉิโม ยาโม อุทฺธสฺตํ อรุณํ นนฺทิมุขี รตฺติ จิรนิสินฺโน ภิกฺขุสงฺโฆ อุทฺทิสตุ ภนฺเต ภควา ภิกฺขูนํ ปาติโมกฺขนฺติ ฯ อปริสุทฺธา อานนฺท ปริสาติ ฯ

อถโข อายสฺมโต มหาโมคฺคลฺลานสฺส เอตทโหสิ กิ นุ โข ภควา ปุคฺคลํ สนฺธาย เอวมาห อปริสุทฺธา อานนฺท ปริสาติ อถโข อายสฺมา มหาโมคฺคลฺลาโน สพฺพาวนฺตํ ภิกฺขุสงฺฆํ เจตสา เจโต ปริจฺจ มนสากาสิ อทฺทสา โข อายสฺมา มหาโมคฺคลฺลาโน ตํ ปุคฺคลํ ทุสฺสีลํ ปาปธมฺมํ อสุจิสงฺกสฺสรสมาจารํ ปฏิจฺฉนฺนกมฺมนฺตํ อสฺสมณํ สมณปฏิญฺญํ อพฺรหฺมจาริ์ พฺรหฺมจารีปฏิญฺญํ อนฺโตปูตึ อวสฺสุตํ กสมฺพุกชาตํ มชฺเฌ ภิกฺขุสงฺฆสฺส นิสินฺนํ ทิสฺวา อุฏฺฐายาสนา เยน โส ปุคฺคโล เตนุปสงฺกมิ อุปสงฺกมิตฺวา ตํ ปุคฺคลํ เอตทโวจ อุฏฺเหาวุโส ทิฏฺโจสิ ภควตา นตฺถิ เต ภิกฺขูหิ สทฺธิ สำวาโสติ เอวํ วุตฺเต โส ปุคฺคโล ตุณฺหี อโหสิ ทุติยมฺปี โข อายสฺมา มหาโมคฺคลฺลาโน ตํ ปุคฺคลํ เอตทโวจ อุฏฺเหาวุโส ทิฏฺโจสิ ภควตา

นตฺถิ เต ภิกฺขูหิ ส์ทฺธึ ส์วาโส์ติ ทุติยมฺปี โข โส์ ปุคฺคโล ตุณฺหี อโหส์ิ ตติยมฺปี โข อายส์ฺมา มหาโมคฺคลฺลาโน ตํ ปุคฺคลํ เอตทโวจ อุฏฺเหาวุโส์ ทิฏฺโธ์สิ ภควตา นตฺถิ เต ภิกฺขูหิ ส์ทฺธึ ส์วาโส์ติ ตติยมฺปี โข โส์ ปุคฺคโล ตุณฺหี อโหส์ิ อถโข อายส์ฺมา มหาโมคฺคลฺลาโน ตํ ปุคฺคลํ พาหายํ คเหตฺวา พหิทฺวาร-โกฏฺ์ฐกา นิกฺขาเมตฺวา ส์ูจิฆฏิกํ ทตฺวา เยน ภควา เตนุปส์งฺกมิ อุปส์งฺกมิตฺวา ภควนฺตํ เอตทโวจ นิกฺขามิโต โส์ ภนฺเต ปุคฺคโล มยา ปริส์ุทฺธา ปริส์า อุทฺทิส์ตุ ภนฺเต ภควา ภิกฺขูนํ ปาติโมกฺขนฺติ ฯ อจฺฉริยํ โมคฺคลฺลาน อพฺภุตํ โมคฺคลฺลาน ยาวตา พาหาคหณาปี นาม โส์ โมฆปุริโส์ อาคมิส์ฺส์ตีติ อถโข ภควา ภิกฺขู อามนฺเตส์ิ ตุมฺเหวทานิ ภิกฺขเว อุโปส์ถํ กเรยฺยาถ ปาติโมกฺขํ อุทฺทิเส์ยฺยาถ น ทานาหํ ภิกฺขเว อช์ชตคฺเค ปาติโมกฺขํ อุทฺทิส์ิส์ฺส์ามิ อฏฺ์ฐานเมตํ ภิกฺขเว อนวกาโส์ ยํ ตถาคโต อปริส์ุทฺธาย ปริส์าย ปาติโมกฺขํ อุทฺทิเส์ยฺย ฯ

อฏฺ์ฐิเม ภิกฺขเว มหาส์มุทฺเท อจฺฉริยา อพฺภุตธมฺมา เย ทิส์ฺวา ทิส์ฺวา อส์ุรา มหาส์มุทฺเท อภิรมนฺติ กตเม อฏฺ์ฐ มหาส์มุทฺโท ภิกฺขเว อนุปุพฺพนินฺโน อนุปุพฺโพโปโณ อนุปุพฺพปพฺภาโร นายตเกเนว ปปาโต ยมฺปี ภิกฺขเว มหาส์มุทฺโท อนุปุพฺพนินฺโน อนุปุพฺโพโปโณ อนุปุพฺพปพฺภาโร นายตเกเนว ปปาโต อยํ ภิกฺขเว มหาส์มุทฺเท

ปฐโม อจฺฉริโย อพฺภุตธมฺโม ยํ ทิสฺวา ทิสฺวา อสฺรา มหาสมุทฺเท อภิรมนฺติ ฯ ยถา ปุริเมน ตถา วิตฺถาโร ฯ เป ฯ ปุน จปรํ ภิกฺขเว มหาสมุทฺโท มหตี ภูตานํ อาวาโส ตตฺริเม ภูตา ติมิติมิงฺคลา ติมิรมิงฺคลา อสุรา นาคา คนฺธพฺพา สนฺติ มหาสมุทฺเท โยชนสติกาปี อตฺตภาวา ฯ เป ฯ ปญฺจโยชนสติกาปี อตฺตภาวา ยมฺปี ภิกฺขเว มหาสมุทฺโท มหตี ภูตานํ อาวาโส ตตฺริเม ภูตา ติมิติมิงฺคลา ติมิรมิงฺคลา อสุรา นาคา คนฺธพฺพา สนฺติ มหาสมุทฺเท โยชนสติกาปี อตฺตภาวา ฯ เป ฯ ปญฺจโยชนสติกาปี อตฺตภาวา อยํ ภิกฺขเว มหาสมุทฺเท อฏฺฐโม อจฺฉริโย อพฺภุตธมฺโม ยํ ทิสฺวา ทิสฺวา อสุรา มหาสมุทฺเท อภิรมนฺติ ฯ อิเม โข ภิกฺขเว มหาสมุทฺเท อฏฺฐ อจฺฉริยา อพฺภุตธมฺมา เย ทิสฺวา ทิสฺวา อสุรา มหาสมุทฺเท อภิรมนฺติ ฯ

อฏฺฐีเม ภิกฺขเว อิมสฺมิ ธมฺมวินเย อจฺฉริยา อพฺภุตธมฺมา เย ทิสฺวา ทิสฺวา ภิกฺขู อิมสฺมิ ธมฺมวินเย อภิรมนฺติ กตเม อฏฺฐ เสยฺยถาปี ภิกฺขเว มหาสมุทฺโท อนุปุพฺพนินฺโน อนุปุพฺพโปโณ อนุปุพฺพปพฺภาโร นายตเกเนว ปปาโต เอวเมว โข ภิกฺขเว อิมสฺมิ ธมฺมวินเย อนุปุพฺพสิกฺขา อนุปุพฺพกิริยา อนุปุพฺพปฏิปทา นายตเกเนว อญฺญาปฏิเวโธ ยมฺปี ภิกฺขเว อิมสฺมิ ธมฺมวินเย อนุปุพฺพสิกฺขา อนุปุพฺพกิริยา อนุปุพฺพปฏิปทา นายตเกเนว อญฺญาปฏิเวโธ อยํ ภิกฺขเว อิมสฺมิ ธมฺมวินเย ปฐโม อจฺฉริโย อพฺภุตธมฺโม ยํ ทิสฺวา

ทิสฺวา ภิกฺขู อิมสฺมึ ธมฺมวินเย อภิรมนฺติ ฯ เป ฯ เสยฺยถาปี ภิกฺขเว มหาสมุทฺโท มหนฺตํ ภูตานํ อาวาโส คตฺริเม ภูตา ติมิติมิงฺคลา ติมิรมิงฺคลา อสุรา นาคา คนฺธพฺพา สนฺติ มหาสมุทฺเท โยชนส-ติกาปี อตฺตภาวา ฯ เป ฯ ปญฺจโยชนสติกาปี อตฺตภาวา เอวเมว โข ภิกฺขเว อยํ ธมฺมวินโย มหนฺตํ ภูตานํ อาวาโส คตฺริเม ภูตา โสตาปนฺโน โสตาปตฺติผลสจฺฉิกิริยาย ปฏิปนฺโน ฯ เป ฯ อรหา อรหตฺตาย ปฏิปนฺโน ยมฺปี ภิกฺขเว อยํ ธมฺมวินโย มหนฺตํ ภูตานํ อาวาโส คตฺริเม ภูตา โสตาปนฺโน โสตาปตฺติผลสจฺฉิกิริยาย ปฏิปนฺโน ฯ เป ฯ อรหา อรหตฺตาย ปฏิปนฺโน อยํ ภิกฺขเว อิมสฺมึ ธมฺมวินเย อฏฺฐโม อจฺฉริโย อพฺภุตธมฺโม ยํ ทิสฺวา ทิสฺวา ภิกฺขู อิมสฺมึ ธมฺมวินเย อภิรมนฺติ ฯ อิเม โข ภิกฺขเว อฏฺฐ อจฺฉริยา อพฺภุตธมฺมา เย ทิสฺวา ทิสฺวา ภิกฺขู อิมสฺมึ ธมฺมวินเย อภิรมนฺตีติ ฯ

มหาวคฺโค ทุติโย ฯ

ตสฺสุทฺทานํ

เวรญฺชจาฬิโห อาชญฺญา ขพฺภุเคน มถานิ จ
ทูตา เทฺว จ พนฺธนนฺติ ปหาราท อุโปสโถติ ฯ

คหปติวคฺโค ตติโย

[๑๑๑] ๒๑ เอกํ สมยํ ภควา เวสาลิยํ วิหรติ มหาวเน กูฏา-

การสาลายํ ฯ ตตฺร โข ภควา ภิกฺขู อามนฺเตสิ ฯ เป ฯ อฏฺฐหิ ภิกฺขเว อจฺฉริเยหิ อพฺภุตธมฺเมหิ สมนฺนาคตํ อุคฺคํ คหปตึ เวสาลิกํ ชาเรถาติ ฯ อิทมโวจ ภควา อิทํ วตฺวาน สุคโต อุฏฺฐายาสนา วิหารํ ปาวิสิ ฯ อถโข อญฺญตโร ภิกฺขุ ปุพฺพณฺหสมยํ นิวาเสตฺวา ปตฺตจีวรมาทาย เยน อุคฺคสฺส คหปติโน เวสาลิกสฺส นิเวสนํ เตนุปสงฺกมิ อุปสงฺกมิตฺวา ปญฺญตฺเต อาสเน นิสีทิ ฯ อถโข อุคฺโค คหปติ เวสาลิโก เยน โส ภิกฺขุ เตนุปสงฺกมิ อุปสงฺกมิตฺวา ตํ ภิกฺขุ อภิวาเทตฺวา เอกมนฺตํ นิสีทิ ฯ เอกมนฺตํ นิสินฺนํ โข อุคฺคํ คหปตึ เวสาลิกํ โส ภิกฺขุ เอตทโวจ อฏฺฐหิ โข ตฺวํ คหปติ อจฺฉริเยหิ อพฺภุตธมฺเมหิ สมนฺนาคโต ภควตา พฺยากโต กตเม เต คหปติ อฏฺฐ อจฺฉริยา อพฺภุตธมฺมา เยหิ ตฺวํ สมนฺนาคโต ภควตา พฺยากโตติ ฯ น โข อหํ ภนฺเต ชานามิ กตเมหิ อหํ อฏฺฐหิ อจฺฉริเยหิ อพฺภุตธมฺเมหิ สมนฺนาคโต ภควตา พฺยากโต อมฺหิ ฯ ภนฺเต เยเม อฏฺฐ อจฺฉริยา อพฺภุตธมฺมา สํวิชฺชนฺติ เต สุณาหิ สาธุกํ มนสิ กโรหิ ภาสิสฺสามีติ ฯ เอวํ คหปตีติ โข โส ภิกฺขุ อุคฺคสฺส คหปติโน เวสาลิกสฺส ปจฺจสฺโสสิ ฯ อุคฺโค คหปติ เวสาลิโก เอตทโวจ ยทาหํ ภนฺเต ภควนฺตํ ปฐมํ ทูรโตว อทฺทสํ สห ทสฺสเนเนว เม ภนฺเต ภควโต จิตฺตํ ปสีทิ อยํ โข เม ภนฺเต ปฐโม อจฺฉริโย อพฺภุตธมฺโม สํวิชฺชติ ฯ โส โข อหํ ภนฺเต ปสนฺนจิตฺโต ภควนฺตํ ปยิรุปาสึ ตสฺส เม ภควา อนุปุพฺพิกถํ

กเถสิ เสยฺยถีทํ ทานกถํ สีลกถํ สคฺคกถํ กามานํ อาทีนวํ โอการํ สงฺกิเลสํ เนกฺขมฺเม อานิสํสํ ปกาเสสิ ยทา มํ ภควา อญฺญาสิ กลฺลจิตฺตํ มุทุจิตฺตํ วินีวรณจิตฺตํ อุทคฺคจิตฺตํ ปสนฺนจิตฺตํ อถ ยา พุทฺธานํ สามุกฺกํสิกา ธมฺมเทสนา ตํ ปกาเสสิ ทุกฺขํ สมุทยํ นิโรธํ มคฺคํ เสยฺยถาปี นาม สุทฺธวตฺถํ อปคตกาฬกํ สมฺม เทว รชนํ ปฏิคฺคณฺเหยฺย เอวเมว โข เม ตสฺมิ เยว อาสเน วิรชํ วีตมลํ ธมฺมจกฺขุ อุทปาทิ ยं กิญฺจิ สมุทยธมฺมํ สพฺพนฺตํ นิโรธธมฺมนฺติ โส โข อหं ภนฺเต ทิฏฺธมฺโม ปตฺตธมฺโม วิทิตธมฺโม ปริโยคาฬฺหธมฺโม ติณฺณวิจิกิจฺโฉ วิคตกถกโถ เวสารชฺชปฺปตฺโต อปรปฺปจฺจโย สตฺถุ สาสเน ตตฺเถว พุทฺธญฺจ ธมฺมญฺจ สงฺฆญฺจ สรณํ อคมาสึ พฺรหฺมจริยปญฺจมานิ จ สิกฺขาปทานิ สมาทยึ อยํ โข เม ภนฺเต ทุติโย อจฺฉริโย อพฺภุตธมฺโม สัวิชฺชติ ฯ ตสฺส มยฺหं ภนฺเต จตสฺโส โคมาริโย ปชาปติโย อเหสุ ยถชฺชาหं ภนฺเต เยน ตา ปชาปติโย เตนุปสงฺกมึ อุปสงฺกมิตฺวา ตา ปชาปติโย เอตทโวจ มยา โข ภคินิโย พฺรหฺมจริยปญฺจมานิ สิกฺขาปทานิ สมาทินฺนานิ ยา อิจฺฉติ สา อิเมว โภเค ภุญฺชตุ ปุญฺญานิ จ กโรตุ สกานิ วา ญาติกุลานิ คจฺฉตุ โหติ วา ปน ปุริสาธิปฺปาโย กสฺส โว ทมฺมีติ เอวं วุตฺเต สา ภนฺเต เชฏฺจา ปชาปติ มํ เอตทโวจ อิตฺถนฺนามสฺส มํ อยฺยปุตฺต ปุริสสฺส เทหีติ อถโข อหं ภนฺเต ตํ ปุริสं ปกฺโกสาเปตฺวา วาเมน หตฺเถน ปชาปตึ

คเหตฺวา ทกฺขิเณน หตฺเถน ภิงฺคารํ คเหตฺวา ตสฺส ปุริสสฺส โอโณเชสิ โกมารี โข ปนาหํ ภนฺเต ทานํ ปริจฺจชนฺโต นาภิชานามิ จิตฺตสฺส อญฺญถตฺตํ อยํ โข เม ภนฺเต ตติโย อจฺฉริโย อพฺภุตธมฺโม สํวิชฺชติ ฯ สํวิชฺชนฺติ โข ปน เม ภนฺเต กุเล โภคา เต จ โข อปฺปฏิวิภตฺตา สีลวนฺเตหิ กลฺยาณธมฺเมหิ อยํ โข เม ภนฺเต จตุตฺโถ อจฺฉริโย อพฺภุตธมฺโม สํวิชฺชติ ฯ ยํ โข ปนาหํ ภนฺเต ภิกฺขุํ ปยิรุปาสามิ สกฺกจฺจํ เยว ปยิรุปาสามิ โน อสกฺกจฺจํ อยํ โข เม ภนฺเต ปญฺจโม อจฺฉริโย อพฺภุตธมฺโม สํวิชฺชติ ฯ โส เจ เม อายสฺมา ธมฺมํ เทเสสิ สกฺกจฺจํ เยว สุณามิ โน อสกฺกจฺจํ โน เจ เม อายสฺมา ธมฺมํ เทเสสิ อหมสฺส ธมฺมํ เทเสมิ อยํ โข เม ภนฺเต ฉฏฺโฐ อจฺฉริโย อพฺภุตธมฺโม สํวิชฺชติ ฯ อนจฺฉริยํ โข ปน มํ ภนฺเต เทวตา อุปสงฺกมิตฺวา อาโรเจนฺติ สุวากฺชาโต คหปติ ภควตา ธมฺโมติ เอวํ วุตฺเต อหํ ภนฺเต ตา เทวตา เอวํ วทามิ วเทยฺยาถ วา เอวํ โข ตุมฺเห เทวเต โน วา วเทยฺยาถ อถโข สุวากฺชาโต ภควตา ธมฺโมติ น โข ปนาหํ ภนฺเต อภิชานามิ ตโตนิทานํ จิตฺตสฺส อุณฺณนฺติ มํ วา เทวตา อุปสงฺกมนฺติ อหํ วา เทวตาหิ สทฺธึ สลฺลปามิ อยํ โข เม ภนฺเต สตฺตโม อจฺฉริโย อพฺภุตธมฺโม สํวิชฺชติ ฯ ยานิมานิ ภนฺเต ภควตา เทสิตานิ ปญฺโจรมฺภาคิยานิ สญฺโญชนานิ นาหํ เตสํ กิญฺจิ อตฺตนิ อปฺปหีนํ สมนุปสฺสามิ

อยํ โข เม ภนฺเต อฏฺฐโม อจฺฉริโย อพฺภุตธมฺโม สลฺลิขฺขติ ฯ อิเม โข ภนฺเต อฏฺฐ อจฺฉริยา อพฺภุตธมฺมา สลฺลิขฺขนฺติ น จ โข อหํ ชานามิ กตเมหิ จาหํ อฏฺฐหิ อจฺฉริเยหิ อพฺภุตธมฺเมหิ สมนฺนาคโต ภควตา พฺยากโตติ ฯ

อถโข โส ภิกฺขุ อุคฺคสฺส คหปติโน เวสาลิกสฺส นิเวสเน ปิณฺฑปาตํ คเหตฺวา อุฏฺฐายาสนา ปกฺกามิ อถโข โส ภิกฺขุ ปจฺฉาภตฺตํ ปิณฺฑปาตปฏิกฺกนฺโต เยน ภควา เตนุปสงฺกมิ อุปสงฺกมิตฺวา ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา เอกมนฺตํ นิสีทิ เอกมนฺตํ นิสินฺโน โข โส ภิกฺขุ ยาวตโก อโหสิ อุคฺคเตน คหปตินา เวสาลิเกน สทฺธิ กถาสลฺลาโป ตํ สพฺพํ ภควโต อาโรเจสิ ฯ สาธุ สาธุ ภิกฺขุ ยถาตํ อุคฺโค คหปติ เวสาลิโก สมฺมา พฺยากรมาโน พฺยากเรยฺย อิเมเหว โข ภิกฺขุ อฏฺฐหิ อจฺฉริเยหิ อพฺภุตธมฺเมหิ สมนฺนาคโต อุคฺโค คหปติ เวสาลิโก มยา พฺยากโต อิเมหิ จ ปน ภิกฺขุ อฏฺฐหิ อจฺฉริเยหิ อพฺภุตธมฺเมหิ สมนฺนาคตํ อุคฺคํ คหปตึ เวสาลิกํ ธาเรถาติ ฯ

[๑๑๒] ๒๒ เอกํ สมยํ ภควา วชฺชีสุ วิหรติ หตฺถิคาเม ฯ ตตฺร โข ภควา ภิกฺขู อามนฺเตสิ อฏฺฐหิ ภิกฺขเว อจฺฉริเยหิ อพฺภุตธมฺเมหิ สมนฺนาคตํ อุคฺคํ คหปตึ หตฺถิคามกํ ธาเรถาติ ฯ อิทมโวจ ภควา อิทํ วตฺวาน สุคโต อุฏฺฐายาสนา วิหารํ ปาวิสิ ฯ

อถโข อญฺญตโร ภิกฺขุ ปุพฺพณฺหสมยํ นิวาเสตฺวา ปตฺตจีวร-

มาทาย เยน อุคฺคสฺส คหปติโน หตฺถิคามกสฺส นิเวสนํ เตนุปสงฺกมิ อุปสงฺกมิตฺวา ปญฺญตฺเต อาสเน นิสีทิ ฯ อถโข อุคฺโค คหปติ หตฺถิคามโก เยน โส ภิกฺขุ เตนุปสงฺกมิ อุปสงฺกมิตฺวา ตํ ภิกฺขุ อภิวาเทตฺวา เอกมนฺตํ นิสีทิ ฯ เอกมนฺตํ นิสินฺนํ โข อุคฺคํ คหปตึ หตฺถิคามกํ โส ภิกฺขุ เอตทโวจ อฏฺฐหิ โข ตฺวํ คหปติ องฺคุตฺตริเยหิ อพฺภุตธมฺเมหิ สมนฺนาคโต ภควตา พฺยากโต กตเม เต คหปติ อฏฺฐ องฺคุตฺตริยา อพฺภุตธมฺมา เยหิ ตฺวํ สมนฺนาคโต ภควตา พฺยากโตติ ฯ น โข อหํ ภนฺเต ชานามิ กตเมหิ อฏฺฐหิ องฺคุตฺตริเยหิ อพฺภุตธมฺเมหิ สมนฺนาคโต ภควตา พฺยากโต อปิ จ ภนฺเต เย เม อฏฺฐ องฺคุตฺตริยา อพฺภุตธมฺมา สํวิชฺชนฺติ เต สุณาหิ สาธุกํ มนสิ กโรหิ ภาสิสฺสามีติ ฯ เอวํ คหปตีติ โข โส ภิกฺขุ อุคฺคสฺส คหปติโน หตฺถิคามกสฺส ปจฺจสฺโสสิ ฯ อุคฺโค คหปติ หตฺถิคามโก เอตทโวจ ยถาหํ ภนฺเต นาคเวน ปริจรนฺโต ภควนฺตํ ปฐมํ ทูรโตว อทฺทสํ สห ทสฺสเนเนว เม ภนฺเต ภควโต จิตฺตํ ปสีทิ สุรามโท จ ปหียิ อยํ โข เม ภนฺเต ปฐโม องฺคุตฺตริโย อพฺภุตธมฺโม สํวิชฺชติ ฯ โส โข อหํ ภนฺเต ปสนฺนจิตฺโต ภควนฺตํ ปยิรุปาสึ ตสฺส เม ภควา อนุปุพฺพิกถํ กเถสิ เสยฺยถีทํ ทานกถํ สีลกถํ สคฺคกถํ กามานํ อาทีนวํ โอการํ สงฺกิเลสํ เนกฺขมฺเม อานิสํสํ ปกาเสสิ ยทา มํ ภควา อญฺญาสิ กลฺลจิตฺตํ มุทุจิตฺตํ วินีวรณจิตฺตํ อุทคฺคจิตฺตํ ปสนฺนจิตฺตํ อถ ยา พุทฺธานํ สามุกฺกํสิกา

ธมฺมเทส์นา ตำ ปกาเส์สิ ทุกฺขำ ส์มุทยำ นิโรธำ มคฺคำ เส์ยฺยถาปี นาม สุทฺธวตฺถำ อปคตกาฬกำ ส์มฺม เทว รชนำ ปฏิคฺคณฺเหยฺย เอวเมว โข เม ตส์มิ์ เยว อาส์เน วิรชำ วีตมลำ ธมฺมจกฺขุำ อุทปาทิ ยำ กิญฺจิ ส์มุทยธมฺมำ ส์พฺพนฺตำ นิโรธธมฺมนฺติ โส์ โข อหำ ภนฺเต ทิฏฺจธมฺโม ปภฺตธมฺโม วิทิตธมฺโม ปริโยคาพฺหธมฺโม ติณฺณวิจิกิจฺโฉ วิคตกถำกโถ เวส์ารชฺชปปฺปตฺโต อปรปฺปจฺจโย ส์ตฺถุ ส์าส์เน ตตฺเถว พุทฺธญฺจ ธมฺมญฺจ ส์งฺฆญฺจ ส์รณำ อคมาสิ์ พฺรหฺมจริยปญฺจมานิ จ ส์กฺขาปทานิ ส์มาทยิ์ อยำ โข เม ภนฺเต ทุติโย อจฺฉริโย อพฺภุตธมฺโม ส์ัวิชฺชติ ฯ ตส์ฺส มยฺหำ ภนฺเต จตสฺโส โกมาริโย ปชาปติโย อเหสุำ อถชฺวาหำ ภนฺเต เยน ตา ปชาปติโย เตนุปส์งฺกมิ์ อุปส์งฺกมิตฺวา ตา ปชาปติโย เอตทโวจำ มยา โข ภคินิโย พฺรหฺมจริยปญฺจมานิ ส์กฺขาปทานิ ส์มาทินฺนานิ ยา อิจฺฉติ ส์า อิเมว โภเค ภุญฺชตุ ปุญฺญานิ จ กโรตุ ส์กานิ วา ญาติกุลานิ คจฺฉตุ โหติ วา ปน ปุริส์าธิปฺปาโย กส์ฺส โว ทมฺมีติ เอวำ วุตฺเต ส์า ภนฺเต เชฏฺจา ปชาปติ มำ เอตทโวจ อิตฺถนฺนามส์ฺส มำ อยฺยปุตฺต ปุริส์ส์ฺส เทหีติ อถโข อหำ ภนฺเต ตำ ปุริสำ ปกฺโกส์าเปตฺวา วาเมน หตฺเถน ปชาปตึ์ คเหตฺวา ทกฺขิเณน หตฺเถน ภิงฺคารำ คเหตฺวา ตส์ฺส ปุริส์ส์ฺส โอโณเชสิ์ โกมาริ์ โข ปนาหำ ภนฺเต ทานำ ปริจฺจชนฺโต นาภิชานามิ จิตฺตส์ฺส อญฺญถตฺตำ อยำ โข เม ภนฺเต ตติโย อจฺฉริโย อพฺภุตธมฺโม ส์ัวิชฺชติ ฯ ส์ัวิชฺชนฺติ

โข ปน เม ภนฺเต กุเล โภคา เต จ โข อปฺปฏิวิภตฺตา สพฺพนฺเตหิ กฏฺยาณธมฺเมหิ อยํ โข เม ภนฺเต จตุตฺโถ อจฺฉริโย อพฺภุตธมฺโม สํวิชฺชติ ฯ ยํ โข ปนาหํ ภนฺเต ภิกฺขุ ปยิรุปาสามิ สกฺกจฺจํ เยว ปยิรุปาสามิ โน อสกฺกจฺจํ โส เจ เม อายสฺมา ธมฺมํ เทเสสิ สกฺกจฺจํ เยว สุณามิ โน อสกฺกจฺจํ โน เจ เม อายสฺมา ธมฺมํ เทเสสิ อหมสฺส ธมฺมํ เทเสมิ อยํ โข เม ภนฺเต ปญฺจโม อจฺฉริโย อพฺภุตธมฺโม สํวิชฺชติ ฯ อนจฺฉริยํ โข ปน เม ภนฺเต สงฺเฆ นิมนฺติเต เทวตา อุปสงฺกมิตฺวา อาโรเจนฺติ อโสโก คหปติ ภิกฺขุ อุภโตภาควิมุตฺโต อโสโก ปญฺญาวิมุตฺโต อโสโก กายสกฺขิ อโสโก ทิฏฺฐิปฺปตฺโต อโสโก สทฺธาวิมุตฺโต อโสโก ธมฺมานุสารี อโสโก สทฺธานุสารี อโสโก ลทฺธา กฏฺยาณธมฺโม อโสโก ทุลฺลโภ ปาปธมฺโมติ สงฺฆํ โข ปนาหํ ภนฺเต ปริวิสนฺโต นาภิชานามิ เอวํ จิตฺตํ อุปฺปาเทนฺโต อิมสฺส วา โภกฺกํ เทมิ อิมสฺส วา พหุกนฺติ อถขฺวาหํ ภนฺเต สมจิตฺโตว เทมิ อยํ โข เม ภนฺเต ฉฏฺโฐ อจฺฉริโย อพฺภุตธมฺโม สํวิชฺชติ ฯ อนจฺฉริยํ โข ปน มํ ภนฺเต เทวตา อุปสงฺกมิตฺวา อาโรเจนฺติ สฺวากฺขาโต คหปติ ภควตา ธมฺโมติ เอวํ วุตฺเต อหํ ภนฺเต ตา เทวตา เอวํ วทามิ วเทยฺยาถ วา เอวํ โข ตุมฺเห เทวเต โน วา วเทยฺยาถ อถโข สฺวากฺขาโต ภควตา ธมฺโมติ น โข ปนาหํ ภนฺเต อภิชานามิ ตโตนิทานํ จิตฺตสฺส อุณฺณนฺติ มํ วา เทวตา อุปสงฺกมนฺติ อหํ

วา เทวตาหิ ส์ทฺธึ ส์ลฺลปามิ อยํ โข เม ภนฺเต ส์ตฺตโม อจฺฉริโย อพฺภุตธมฺโม ส์วิชฺชติ ฯ ส์เจ โข ปนาหํ ภนฺเต ภควตา ปฐมตรํ กาลํ กเรยฺยํ อนจฺฉริยํ โข ปเนตํ ยมฺมํ ภควา เอวํ พฺยากเรยฺย นตฺถิ ตํ ส์โยชนํ เยน ส์โยชเนน ส์ยุตฺโต อุคฺโค คหปติ หตฺถิคามโก ปุน อิมํ โลกํ อาคจฺเฉยฺยาติ อยํ โข เม ภนฺเต อฏฺฐโม อจฺฉริโย อพฺภุตธมฺโม ส์วิชฺชติ ฯ อิเม โข ภนฺเต อฏฺฐ อจฺฉริยา อพฺภุตธมฺมา ส์วิชฺชนฺติ น จ โข อหํ ชานามิ กตเมหิ จาหํ อฏฺฐหิ อจฺฉริเยหิ อพฺภุตธมฺเมหิ ส์มนฺนาคโต ภควตา พฺยากโตติ ฯ

อถโข โส ภิกฺขุ อุคฺคส์ส คหปติโน หตฺถิคามกส์ส นิเวส์เน บีณฺฑปาตํ คเหตฺวา อุฏฺฐายาส์นา ปกฺกามิ อถโข โส ภิกฺขุ ปจฺฉาภตฺตํ บีณฺฑปาตปฏิกฺกนฺโต เยน ภควา เตนุปส์งฺกมิ อุปส์งฺกมิตฺวา ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา เอกมนฺตํ นิส์ีทิ เอกมนฺตํ นิส์ินฺโน โข โส ภิกฺขุ ยาวตโก อโหสิ อุคฺคเตน คหปตินา หตฺถิคามเกน ส์ทฺธึ กถาส์ลฺลาโป ตํ ส์พฺพํ ภควโต อาโรเจส์ิ ฯ ส์าธุ ส์าธุ ภิกฺขุ ยถา ตํ อุคฺโค คหปติ หตฺถิคามโก ส์มฺมา พฺยากรมาโน พฺยากเรยฺย อิเมเหว โข ภิกฺขุ อฏฺฐหิ อจฺฉริเยหิ อพฺภุตธมฺเมหิ ส์มนฺนาคโต อุคฺโค คหปติ หตฺถิคามโก มยา พฺยากโต อิเมหิ จ ปน ภิกฺขุ อฏฺฐหิ อจฺฉริเยหิ อพฺภุตธมฺเมหิ ส์มนฺนาคตํ อุคฺคํ คหปตึ หตฺถิคามกํ ธาเรถาติ ฯ

[๑๑๓] ๒๓ เอกํ สมยํ ภควา อาฬวิยํ วิหรติ อคฺคาฬเว เจติเย ฯ
ตตฺร โข ภควา ภิกฺขู อามนฺเตสิ ฯ สตฺตหิ ภิกฺขเว อจฺฉริเยหิ
อพฺภุตธมฺเมหิ สมนฺนาคตํ หตฺถกํ อาฬวกํ ชาเนถ กตเมหิ สตฺตหิ
สทฺโธ ภิกฺขเว หตฺถโก อาฬวโก สีลวา ภิกฺขเว หตฺถโก อาฬวโก
หิริมา ภิกฺขเว หตฺถโก อาฬวโก โอตฺตปฺปี ภิกฺขเว หตฺถโก อาฬวโก
พหุสฺสุโต ภิกฺขเว หตฺถโก อาฬวโก จาควา ภิกฺขเว หตฺถโก อาฬวโก
ปญฺญวา ภิกฺขเว หตฺถโก อาฬวโก อิเมหิ โข ภิกฺขเว สตฺตหิ
อจฺฉริเยหิ อพฺภุตธมฺเมหิ สมนฺนาคตํ หตฺถกํ อาฬวกํ ชาเนยฺยาถ ฯ
อิทมโวจ ภควา อิทํ วตฺวาน สุคโต อุฏฺฐายาสนา วิหารํ ปาวิสิ ฯ

อถโข อญฺญตโร ภิกฺขุ ปุพฺพณฺหสมยํ นิวาเสตฺวา ปตฺตจีวร-
มาทาย เยน หตฺถกสฺส อาฬวกสฺส นิเวสนํ เตนุปสงฺกมิ อุปสงฺ-
กมิตฺวา ปญฺญตฺเต อาสเน นิสีทิ ฯ อถโข หตฺถโก อาฬวโก เยน
โส ภิกฺขุ เตนุปสงฺกมิ อุปสงฺกมิตฺวา ตํ ภิกฺขุ อภิวาเทตฺวา
เอกมนฺตํ นิสีทิ ฯ เอกมนฺตํ นิสินฺนํ โข หตฺถกํ อาฬวกํ โส ภิกฺขุ
เอตทโวจ สตฺตหิ โข ตฺวํ อาวุโส อจฺฉริเยหิ อพฺภุตธมฺเมหิ
สมนฺนาคโต ภควตา พฺยากโต กตเมหิ สตฺตหิ สทฺโธ ภิกฺขเว
หตฺถโก อาฬวโก สีลวา หิริมา โอตฺตปฺปี พหุสฺสุโต จาควา
ปญฺญวา ภิกฺขเว หตฺถโก อาฬวโกติ อิเมหิ โข ตฺวํ อาวุโส
สตฺตหิ อจฺฉริเยหิ อพฺภุตธมฺเมหิ สมนฺนาคโต ภควตา พฺยากโตติ ฯ
กจฺจิตฺถ ภนฺเต น โกจิ คิหี สโหสิ โอทาตวสโนติ ฯ น เหตฺถ

อาวุโส โกจิ คิหี อโหสิ โอทาตวสโนติ ฯ สาธุ ภนฺเต ยเทตฺถ น โกจิ คิหี อโหสิ โอทาตวสโนติ ฯ

อถโข โส ภิกฺขุ หตฺถกสฺส อาฬวกสฺส นิเวสเน ปิณฺฑปาตํ คเหตฺวา อุฏฺฐายาสนา ปกฺกามิ อถโข โส ภิกฺขุ ปจฺฉาภตฺตํ ปิณฺฑปาตปฏิกฺกนฺโต เยน ภควา เตนุปสงฺกมิ อุปสงฺกมิตฺวา ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา เอกมนฺตํ นิสีทิ เอกมนฺตํ นิสินฺโน โข โส ภิกฺขุ ภควนฺตเมตทโวจ อิธาหํ ภนฺเต ปุพฺพณฺหสมยํ นิวาเสตฺวา ปตฺตจีวรมาทาย เยน หตฺถกสฺส อาฬวกสฺส นิเวสนํ เตนุปสงฺกมิ อุปสงฺกมิตฺวา ปญฺญตฺเต อาสเน นิสีทิ อถโข ภนฺเต หตฺถโก อาฬวโก เยนาหํ เตนุปสงฺกมิ อุปสงฺกมิตฺวา มํ อภิวาเทตฺวา เอกมนฺตํ นิสีทิ เอกมนฺตํ นิสินฺนํ โข อหํ ภนฺเต หตฺถกํ อาฬวกเมตทโวจ สตฺตหิ โข ตฺวํ อาวุโส อจฺฉริเยหิ อพฺภุตธมฺเมหิ สมนฺนาคโต ภควตา พฺยากโต กตเมหิ สตฺตหิ สตฺโต ภิกฺขเว หตฺถโก อาฬวโก สีลวา หิริมา โอตฺตปฺปี พหุสฺสุโต จาควา ปญฺญวา ภิกฺขเว หตฺถโก อาฬวโกติ อิเมหิ โข ตฺวํ อาวุโส สตฺตหิ อจฺฉริเยหิ อพฺภุตธมฺเมหิ สมนฺนาคโต ภควตา พฺยากโตติ เอวํ วุตฺเต ภนฺเต หตฺถโก อาฬวโก มํ เอตทโวจ กตฺจิตฺถ ภนฺเต น โกจิ คิหี อโหสิ โอทาตวสโนติ ฯ น เหตฺถ อาวุโส โกจิ คิหี อโหสิ โอทาตวสโนติ ฯ สาธุ ภนฺเต ยเทตฺถ น โกจิ คิหี อโหสิ โอทาตวสโนติ ฯ สาธุ สาธุ ภิกฺขุ อปฺปิจฺโฉ โส กุล-

ปุคฺคโล สนฺเต เยว ขตฺตเย กุสเล ธมฺเม น อิจฺฉติ ปเรหิ ฌายมาเน เตนหิ ตฺวํ ภิกฺขุ อิมินา อจฺฉริเยน อพฺภุตธมฺเมน สมนฺนาคตํ หตฺถกํ อาฬวกํ ธาเรหิ ยถาทิ ฯเปฯ อปฺปีจฺฉตายาติ ฯ

[๑๑๔] ๒๔ เอกํ สมยํ ภควา อาฬวิยํ วิหรติ อคฺคาฬเว เจติเย ฯ อถโข หตฺถโก อาฬวโก ปญฺจมตฺเตหิ อุปาสกสเตหิ ปริวุโต เยน ภควา เตนุปสงฺกมิ อุปสงฺกมิตฺวา ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา เอกมนฺตํ นิสีทิ ฯ เอกมนฺตํ นิสินฺนํ โข หตฺถกํ อาฬวกํ ภควา เอตทโวจ มหตี โข ตฺยายํ หตฺถก ปริสา กถํ ปน ตฺวํ หตฺถก อิมํ มหตึ ปริสํ สงฺคณฺหาสีติ ฯ ยานิมานิ ภนฺเต ภควตา เทสิตานิ จตฺตาริ สงฺคหวตฺถูนิ เตหาหํ อิมํ มหตึ ปริสํ สงฺคณฺหามิ อหํ ภนฺเต ยํ ชานามิ อยํ ทาเนน สงฺคเหตพฺโพติ ตํ ทาเนน สงฺคณฺหามิ ยํ ชานามิ อยํ เปยฺยวาเจน สงฺคเหตพฺโพติ ตํ เปยฺยวาเจน สงฺคณฺหามิ ยํ ชานามิ อยํ อตฺถจริยาย สงฺคเหตพฺโพติ ตํ อตฺถจริยาย สงฺคณฺหามิ ยํ ชานามิ อยํ สมานตฺตตาย สงฺคเหตพฺโพติ ตํ สมานตฺตตาย สงฺคณฺหามิ สวิชฺชนฺเต โข ปน เม ภนฺเต กุเล โภคา ทพฺพิทฺทสฺส โข โน ตถา โสตพฺพํ มญฺญนฺตีติ ฯ สาธุ สาธุ หตฺถก โยนิ โข ตฺยายํ หตฺถก มหตี ปริสา สงฺคเหตุ เยปิ หิ เกจิ หตฺถก อตีตมทฺธานํ มหตึ ปริสํ สงฺคเหสุ สพฺเพ เต อิเมหิว จตูหิ สงฺคหวตฺถูหิ มหตึ ปริสํ สงฺคเหสุ เยปิ หิ เกจิ หตฺถก อนาคตมทฺธานํ มหตึ ปริสํ สงฺคณฺ-

หิสฺสนฺติ สพฺเพ เต อิเมเหว จตูหิ สงฺคหวตฺถูหิ มหติ์ ปริสํ สงฺคณฺหิสฺสนฺติ เยปิ หิ เกจิ หตฺถก เอตรหิ มหติ์ ปริสํ สงฺคณฺหนฺติ สพฺเพ เต อิเมเหว จตูหิ สงฺคหวตฺถูหิ มหติ์ ปริสํ สงฺคณฺหนฺตีติ ฯ อถโข หตฺถโก อาฬวโก ภควตา ธมฺมิยา กถาย สนฺทสฺสิโต สมาทปิโต สมุตฺเตชิโต สมฺปหํสิโต อุฏฺฐายาสนา ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา ปทกฺขิณํ กตฺวา ปกฺกามิ ฯ

อถโข ภควา อจิรปกฺกนฺเต หตฺถเก อาฬวเก ภิกฺขู อามนฺเตสิ อฏฺฐหิ ภิกฺขเว อจฺฉริเยหิ อพฺภุตธมฺเมหิ สมนฺนาคตํ หตฺถกํ อาฬวกํ ชาเรถ กตเมหิ อฏฺฐหิ สทฺโธ ภิกฺขเว หตฺถโก อาฬวโก ลี่ลวา หิริมา โอตฺตปฺปี พหุสฺสุโต จาควา ปญฺญวา ภิกฺขเว หตฺถโก อาฬวโก อปฺปีจฺโฉ ภิกฺขเว หตฺถโก อาฬวโก อิเมหิ โข ภิกฺขเว อฏฺฐหิ อจฺฉริเยหิ อพฺภุตธมฺเมหิ สมนฺนาคตํ หตฺถกํ อาฬวกํ ชาเรถาติ ฯ

[๑๑๕] ๒๕ เอกํ สมยํ ภควา สกฺเกสุ วิหรติ กปิลวตฺถุสฺมิ นิโครฺธาราเม ฯ อถโข มหานาโม สกฺโก เยน ภควา เตนุปสงฺกมิ อุปสงฺกมิตฺวา ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา เอกมนฺตํ นิสีทิ เอกมนฺตํ นิสินฺโน โข มหานาโม สกฺโก ภควนฺตํ เอตทโวจ กิตฺตาวตา นุ โข ภนฺเต อุปาสโก โหตีติ ฯ ยโต โข มหานาม พุทฺธํ สรณํ คโต โหติ ธมฺมํ สรณํ คโต โหติ สงฺฆํ สรณํ คโต โหติ เอตฺตาวตา โข มหานาม อุปาสโก โหตีติ ฯ

กิตฺตาวตา ปน ภนฺเต อุปาสโก สีลวา โหตีติ ฯ ยโต โข

มหานาม อุปาสโก ปาณาติปาตา ปฏิวิรโต โหติ อทินฺนาทานา ปฏิวิรโต โหติ กาเมสุ มิจฺฉาจารา ปฏิวิรโต โหติ มุสาวาทา ปฏิวิรโต โหติ สุราเมรยมชฺชปมาทฏฺฐานา ปฏิวิรโต โหติ เอตฺตาวตา โข มหานาม อุปาสโก สีลวา โหตีติ ฯ

กิตฺตาวตา ปน ภนฺเต อุปาสโก อตฺตหิตาย ปฏิปนฺโน โหติ โน ปรหิตายาติ ฯ ยโต โข มหานาม อุปาสโก อตฺตนา จ สทฺธาสมฺปนฺโน โหติ โน ปรํ สทฺธาสมฺปทาย สมาทเปติ อตฺตนา จ สีลสมฺปนฺโน โหติ โน ปรํ สีลสมฺปทาย สมาทเปติ อตฺตนา จ จาคสมฺปนฺโน โหติ โน ปรํ จาคสมฺปทาย สมาทเปติ อตฺตนา จ ภิกฺขูนํ ทสฺสนกาโม โหติ โน ปรํ ภิกฺขูนํ ทสฺสเน สมาทเปติ อตฺตนา จ สทฺธมฺมํ โสตุกาโม โหติ โน ปรํ สทฺธมฺมสฺสวเน สมาทเปติ อตฺตนา จ สุตานํ ธมฺมานํ ธารกชาติโก โหติ โน ปรํ ธมฺมธารณาย สมาทเปติ อตฺตนา จ สุตานํ ธมฺมานํ อตฺถูปปริกฺขี โหติ โน ปรํ อตฺถูปปริกฺขาย สมาทเปติ อตฺตนา จ อตฺถมญฺญาย ธมฺมมญฺญาย ธมฺมานุธมฺมปฏิปนฺโน โหติ โน ปรํ ธมฺมานุธมฺมปฏิปตฺติยา สมาทเปติ เอตฺตาวตา โข มหานาม อุปาสโก อตฺตหิตาย ปฏิปนฺโน โหติ โน ปรหิตายาติ ฯ

กิตฺตาวตา ปน ภนฺเต อุปาสโก อตฺตหิตาย จ ปฏิปนฺโน โหติ ปรหิตาย จาติ ฯ ยโต โข มหานาม อุปาสโก อตฺตนา จ สทฺธาสมฺปนฺโน โหติ ปรญฺจ สทฺธาสมฺปทาย สมาทเปติ อตฺตนา จ

ส์ีลส์มฺปนฺโน โหติ ปรญฺจ ส์ีลส์มฺปทาย ส์มาทเปติ อตฺตนา จ จาคส์มฺปนฺโน โหติ ปรญฺจ จาคส์มฺปทาย ส์มาทเปติ อตฺตนา จ ภิกฺขูนํ ทส์ฺส์นกาโม โหติ ปรญฺจ ภิกฺขูนํ ทส์ฺส์เน ส์มาทเปติ อตฺตนา จ ส์ทฺธมฺมํ โส์ตุกาโม โหติ ปรญฺจ ส์ทฺธมฺมส์ฺส์วเน ส์มาทเปติ อตฺตนา จ ส์ุตานํ ธมฺมานํ ธารกชาติโก โหติ ปรญฺจ ธมฺมธารณาย ส์มาทเปติ อตฺตนา จ ส์ุตานํ ธมฺมานํ อตฺถูปปริกฺขี โหติ ปรญฺจ อตฺถูปปริกฺขาย ส์มาทเปติ อตฺตนา จ อตฺถมญฺญาย ธมฺมมญฺญาย ธมฺมานุธมฺมปฏิปนฺโน โหติ ปรญฺจ ธมฺมานุธมฺมปฏิปตฺติยา ส์มาทเปติ เอตฺตาวตา โข มหานาม อุปาส์โก อตฺตหิตาย จ ปฏิปนฺโน โหติ ปรหิตาย จาติ ฯ

[๑๑๖] ๒๖ เอกํ ส์มยํ ภควา ราชคเห วิหรติ ชีวกมฺพวเน ฯ อถโข ชีวโก โกมารภจฺโจ เยน ภควา เตนุปส์งฺกมิ อุปส์งฺกมิตฺวา ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา เอกมนฺตํ นิส์ีทิ เอกมนฺตํ นิส์ินฺโน โข ชีวโก โกมารภจฺโจ ภควนฺตํ เอตทโวจ กิตฺตาวตา นุ โข ภนฺเต อุปาส์โก โหตีติ ฯ ยโต โข ชีวก พุทฺธํ ส์รณํ คโต โหติ ธมฺมํ ส์รณํ คโต โหติ ส์งฺฆํ ส์รณํ คโต โหติ เอตฺตาวตา โข ชีวก อุปาส์โก โหตีติ ฯ

กิตฺตาวตา ปน ภนฺเต อุปาส์โก ส์ีลวา โหตีติ ฯ ยโต โข ชีวก อุปาส์โก ปาณาติปาตา ปฏิวิรโต โหติ ฯ เป ฯ ส์ุราเมรยมชฺช-

ปมาทฏฺฐานา ปฏิวิรโต โหติ เอตฺตาวตา โข ชีวก อุปาสโก สีลวา โหตีติ ฯ

กิตฺตาวตา ปน ภนฺเต อุปาสโก อตฺตหิตาย ปฏิปนฺโน โหติ โน ปรหิตายาติ ฯ ยโต โข ชีวก อุปาสโก อตฺตนา จ สทฺธาสมฺปนฺโน โหติ โน ปรं สทฺธาสมฺปทาย สมาทเปติ ฯเปฯ อตฺตนา จ อตฺถมญฺญาย ธมฺมมญฺญาย ธมฺมานุธมฺมปฏิปนฺโน โหติ โน ปรं ธมฺมานุธมฺมปฏิปตฺติยา สมาทเปติ เอตฺตาวตา โข ชีวก อุปาสโก อตฺตหิตาย ปฏิปนฺโน โหติ โน ปรหิตายาติ ฯ

กิตฺตาวตา ปน ภนฺเต อุปาสโก อตฺตหิตาย จ ปฏิปนฺโน โหติ ปรหิตาย จาติ ฯ ยโต โข ชีวก อุปาสโก อตฺตนา จ สทฺธาสมฺปนฺโน โหติ ปรญฺจ สทฺธาสมฺปทาย สมาทเปติ อตฺตนา จ สีลสมฺปนฺโน โหติ ปรญฺจ สีลสมฺปทาย สมาทเปติ อตฺตนา จ จาคสมฺปนฺโน โหติ ปรญฺจ จาคสมฺปทาย สมาทเปติ อตฺตนา จ ภิกฺขูนं ทสฺสนกาโม โหติ ปรญฺจ ภิกฺขูนं ทสฺสเน สมาทเปติ อตฺตนา จ สทฺธมฺมं โสตุกาโม โหติ ปรญฺจ สทฺธมฺมสฺสวเน สมาทเปติ อตฺตนา จ สุตานं ธมฺมานं ธารกชาติโก โหติ ปรญฺจ ธมฺมธารณาย สมาทเปติ อตฺตนา จ สุตานं ธมฺมานं อตฺถูปปริกฺขี โหติ ปรญฺจ อตฺถูปปริกฺขาย สมาทเปติ อตฺตนา จ อตฺถมญฺญาย ธมฺมมญฺญาย ธมฺมานุธมฺมปฏิปนฺโน โหติ ปรญฺจ ธมฺมานุธมฺมปฏิปตฺติยา สมาทเปติ เอตฺตาวตา โข ชีวก อุปาสโก อตฺตหิตาย จ ปฏิปนฺโน โหติ ปรหิตาย

จาติ ฯ

[๑๑๗] ๒๗ อฏฺฐิมานิ ภิกฺขเว พลานิ ฯ กตมานิ อฏฺฐ โรณฺณพลา ภิกฺขเว ทารกา โกธพลา มาตุคามา อาวุธพลา โจรา อิสฺสริยพลา ราชาโน อุชฺฌตฺติพลา พาลา นิชฺฌตฺติพลา ปณฺฑิตา ปฏิสงฺขานพลา พหุสฺสุตา ขนฺติพลา สมณพฺราหฺมณา ฯ อิมานิ โข ภิกฺขเว อฏฺฐ พลานีติ ฯ

[๑๑๘] ๒๘ อถโข อายสฺมา สาริปุตฺโต เยน ภควา เตนุปสงฺกมิ อุปสงฺกมิตฺวา ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา เอกมนฺตํ นิสีทิ ฯ เอกมนฺตํ นิสินฺนโ โข อายสฺมนฺตํ สาริปุตฺตํ ภควา เอตทโวจ กติ นุ โข สาริปุตฺต ขีณาสวสฺส ภิกฺขุโน พลานิ เยหิ พเลหิ สมนฺนาคโต ขีณาสโว ภิกฺขุ อาสวานํ ขยํ ปฏิชานาติ ขีณา เม อาสวาติ ฯ อฏฺฐ ภนฺเต ขีณาสวสฺส ภิกฺขุโน พลานิ เยหิ พเลหิ สมนฺนาคโต ขีณาสโว ภิกฺขุ อาสวานํ ขยํ ปฏิชานาติ ขีณา เม อาสวาติ กตมานิ อฏฺฐ อิธ ภนฺเต ขีณาสวสฺส ภิกฺขุโน อนิจฺจโต สพฺเพ สงฺขารา ยถาภูตํ สมฺมปฺปญฺญาย สุทิฏฺฐา โหนฺติ ยมฺปี ภนฺเต ขีณาสวสฺส ภิกฺขุโน อนิจฺจโต สพฺเพ สงฺขารา ยถาภูตํ สมฺมปฺปญฺญาย สุทิฏฺฐา โหนฺติ อิทมฺปี ภนฺเต ขีณาสวสฺส ภิกฺขุโน พลํ โหติ ยํ พลํ อาคมฺม ขีณาสโว ภิกฺขุ อาสวานํ ขยํ ปฏิชานาติ ขีณา เม อาสวาติ ฯ ปุน จปรํ ภนฺเต ขีณาสวสฺส ภิกฺขุโน องฺคารกาสูปมา กามา ยถาภูตํ สมฺมปฺปญฺญาย สุทิฏฺฐา โหนฺติ ยมฺปี ภนฺเต ขีณาสวสฺส ภิกฺขุโน

องฺคารกาสูปมา กามา ยถาภูตํ สมฺมปฺปญฺญาย สุทิฏฺฐา โหนฺติ อิทมฺปิ ภนฺเต ขีณาสวสฺส ภิกฺขุโน พลํ โหติ ยํ พลํ อาคมฺม ขีณาสโว ภิกฺขุ อาสวานํ ขยํ ปฏิชานาติ ขีณา เม อาสวาติ ฯ ปุน จปรํ ภนฺเต ขีณาสวสฺส ภิกฺขุโน วิเวกนินฺนํ จิตฺตํ โหติ วิเวกโปณํ วิเวกปพฺภารํ วิเวกฏฺฐํ เนกฺขมฺมาภิรตํ พฺยนฺตีภูตํ สพฺพโส อาสวฏฺฐานิเยหิ ธมฺเมหิ ยมฺปิ ภนฺเต ขีณาสวสฺส ภิกฺขุโน วิเวกนินฺนํ จิตฺตํ โหติ วิเวกโปณํ วิเวกปพฺภารํ วิเวกฏฺฐํ เนกฺขมฺมาภิรตํ พฺยนฺตีภูตํ สพฺพโส อาสวฏฺฐานิเยหิ ธมฺเมหิ อิทมฺปิ ภนฺเต ขีณาสวสฺส ภิกฺขุโน พลํ โหติ ยํ พลํ อาคมฺม ขีณาสโว ภิกฺขุ อาสวานํ ขยํ ปฏิชานาติ ขีณา เม อาสวาติ ฯ ปุน จปรํ ภนฺเต ขีณาสวสฺส ภิกฺขุโน จตฺตาโร สติปฏฺฐานา ภาวิตา โหนฺติ สุภาวิตา ยมฺปิ ภนฺเต ขีณาสวสฺส ภิกฺขุโน จตฺตาโร สติปฏฺฐานา ภาวิตา โหนฺติ สุภาวิตา อิทมฺปิ ภนฺเต ขีณาสวสฺส ภิกฺขุโน พลํ โหติ ยํ พลํ อาคมฺม ขีณาสโว ภิกฺขุ อาสวานํ ขยํ ปฏิชานาติ ขีณา เม อาสวาติ ฯ ปุน จปรํ ภนฺเต ขีณาสวสฺส ภิกฺขุโน จตฺตาโร อิทฺธิปาทา ภาวิตา โหนฺติ สุภาวิตา ฯเป ฯ ปญฺจินฺทฺริยานิ ภาวิตานิ โหนฺติ สุภาวิตานิ สตฺต โพชฺฌงฺคา ภาวิตา โหนฺติ สุภาวิตา อริโย อฏฺฐงฺคิโก มคฺโค ภาวิโต โหติ สุภาวิโต ยมฺปิ ภนฺเต ขีณาสวสฺส ภิกฺขุโน อริโย อฏฺฐงฺคิโก มคฺโค ภาวิโต โหติ สุภาวิโต อิทมฺปิ ภนฺเต ขีณาสวสฺส ภิกฺขุโน พลํ โหติ ยํ พลํ อาคมฺม ขีณาสโว ภิกฺขุ

อาสวานำ ขยำ ปฏิชานาติ　　ขีณา เม อาสวาติ ฯ อิมานิ โข ภนฺเต อฏฺฐ ขีณาสวสฺส ภิกฺขุโน พลานิ　　เยหิ พเลหิ สมนฺนาคโต ขีณาสโว ภิกฺขุ อาสวานำ ขยำ ปฏิชานาติ　　ขีณา เม อาสวาติ ฯ

[๑๑๙] ๒๔ ขณกิจฺโจ โลโก ขณกิจฺโจ โลโกติ ภิกฺขเว อสฺสุตวา ปุถุชฺชโน ภาสติ　　โน จ โข โส ชานาติ ขณำ วา อกฺขณำ วา　　อฏฺฐีเม ภิกฺขเว อกฺขณา อสมยา พฺรหฺมจริยวาสาย　　กตเม อฏฺฐ　　อิธ ภิกฺขเว ตถาคโต จ โลเก อุปฺปนฺโน โหติ อรหำ สมฺมาสมฺพุทฺโธ วิชฺชาจรณสมฺปนฺโน สุคโต โลกวิทู อนุตฺตโร ปุริสทมฺมสารถิ สตฺถา เทวมนุสฺสานำ พุทฺโธ ภควา　　ธมฺโม จ เทสียติ อุปสมิโก ปรินิพฺพานิโก สมฺโพธคามี สุคตปฺปเวทิโต　　อยญฺจ ปุคฺคโล นิรยำ อุปปนฺโน โหติ　　อยำ ภิกฺขเว ปฐโม อกฺขโณ อสมโย พฺรหฺมจริยวาสาย ฯ ปุน จปรำ ภิกฺขเว ตถาคโต จ โลเก อุปฺปนฺโน โหติ ฯเป ฯ สตฺถา เทวมนุสฺสานำ พุทฺโธ ภควา　　ธมฺโม จ เทสียติ อุปสมิโก ปรินิพฺพานิโก สมฺโพธคามี สุคตปฺปเวทิโต　　อยญฺจ ปุคฺคโล ติรจฺฉานโยนึ อุปปนฺโน โหติ　　ฯเป ฯ　　อยญฺจ ปุคฺคโล ปีตฺติวิสยำ อุปปนฺโน โหติ　　ฯเป ฯ　　อยญฺจ ปุคฺคโล อญฺญตรำ ทีฆายุกำ เทวนิกายำ อุปปนฺโน โหติ　　ฯเป ฯ　　อยญฺจ ปุคฺคโล ปจฺจนฺติเมสุ ชนปเทสุ ปจฺจาชาโต โหติ　　โส จ โหติ อวิญฺญาตาเรสุ มิลกฺขูสุ ยตฺถ นตฺถิ คติ ภิกฺขูนำ ภิกฺขุนีนำ อุปาสกานำ อุปาสิกานำ　　ฯเป ฯ　　อยญฺจ ปุคฺคโล มชฺฌิเมสุ ชนปเทสุ ปจฺจาชาโต โหติ　　โส จ โหติ

มิจฺฉาทิฏฺฐิโก วิปริตทสฺสโน นตฺถิ ทินฺนํ นตฺถิ ยิฏฺฐํ นตฺถิ หุตํ นตฺถิ สุกตทุกฺกฏานํ กมฺมานํ ผลํ วิปาโก นตฺถิ อยं โลโก นตฺถิ ปโร โลโก นตฺถิ มาตา นตฺถิ ปิตา นตฺถิ สตฺตา โอปปาติกา นตฺถิ โลเก สมณพฺราหฺมณา สมฺมคฺคตา สมฺมาปฏิปนฺนา เย อิมญฺจ โลกํ ปรญฺจ โลกํ สยं อภิญฺญา สจฺฉิกตฺวา ปเวเทนฺตีติ ฯเปฯ อยญฺจ ปุคฺคโล มชฺฌิเมสุ ชนปเทสุ ปจฺจาชาโต โหติ โส จ โหติ ทุปฺปญฺโญ ชโฬ เอฬมูโค น ปฏิพโล สุภาสิตทุพฺภาสิตสฺส อตฺถมญฺญาตุํ อยं ภิกฺขเว สตฺตโม อกฺขโณ อสมโย พฺรหฺมจริยวาสาย ฯ ปุน จปรं ภิกฺขเว ตถาคโต จ โลเก อนุปฺปนฺโน โหติ อรหं สมฺมาสมฺพุทฺโธ ฯเปฯ สตฺถา เทวมนุสฺสานํ พุทฺโธ ภควา ธมฺโม จ น เทสิยติ อุปสมิโก ปรินิพฺพานิโก สมฺโพธคามี สุคตปฺปเวทิโต อยญฺจ ปุคฺคโล มชฺฌิเมสุ ชนปเทสุ ปจฺจาชาโต โหติ โส จ โหติ ปญฺญวา อชโฬ อเนฬมูโค ปฏิพโล สุภาสิตทุพฺภาสิตสฺส อตฺถมญฺญาตุํ อยं ภิกฺขเว อฏฺฐโม อกฺขโณ อสมโย พฺรหฺมจริยวาสาย ฯ อิเม โข ภิกฺขเว อฏฺฐ อกฺขณา อสมยา พฺรหฺมจริยวาสาย ฯ

เอโก จ โข ภิกฺขเว ขโณ จ สมโย จ พฺรหฺมจริยวาสาย กตโม เอโก อิธ ภิกฺขเว ตถาคโต โลเก อุปฺปนฺโน โหติ อรหं สมฺมาสมฺพุทฺโธ วิชฺชาจรณสมฺปนฺโน สุคโต โลกวิทู อนุตฺตโร ปุริสทมฺมสารถิ สตฺถา เทวมนุสฺสานํ พุทฺโธ ภควา ธมฺโม จ เทสิยติ อุปสมิโก ปรินิพฺพานิโก สมฺโพธคามี สุคตปฺปเวทิโต อยญฺจ ปุคฺคโล

มชฺฌิเมสุ ชนปเทสุ ปจฺจาชาโต โหติ โส จ โหติ ปญฺญวา อชโฬ อเนฬมูโค ปฏิพโล สุภาสิตทุพฺภาสิตสฺส อตฺถมญฺญาตุ๋ อยํ ภิกฺขเว เอโก ชโณ จ สมโย จ พฺรหฺมจริยวาสายาติ ฯ

มนุสฺสโลกสฺมิ ตถาคโต
เย ชนา นาธิคจฺฉนฺติ
พหูหิ อกฺขณา วุตฺตา
กทาจิ กรหจิ โลเก
ตยิทํ สมฺมุขีภูตํ
มนุสฺสปฏิลาโภ จ
อสฺส วายมิตุ๋ ตตฺถ
กถํ วิชญฺญา สทฺธมฺมํ
ชณาตีตา หิ โสจนฺติ
อิธ เจ น วิราเธติ
วาณิโชว อตีตกฺโก
อวิชฺชานิพฺพุโต โปโส
ชาติมรณสํสารุ๋
เย จ ตถา มนุสฺสตฺตุ๋
ยกฺขสุ สตฺถุ วจนุ๋
ชณา ปจฺจวิตุ๋ โลเก
เย มคฺคุ ปฏิปชฺชิสุ

สทฺธมฺเม สุปฺปเวทิเต
อติกาเมนฺติ เต ชณา
ปุคฺคลสฺสนฺตรายิกา
อุปฺปชฺชนฺติ ตถาคตา
ยุ โลกสฺมิ สุทุลฺลภา
สทฺธมฺมสฺส จ เทสนา
อตฺถกาเมน ชนฺตุนา
ชโณ โว มา อุปชฺฌคา
นิรยมฺหิ สมปฺปิตา
สทฺธมฺมสฺส นิยามิตุ๋
จิรตฺตนุตปิสฺสติ
สทฺธมฺมุ อปราธิโก
จิรุ ปจฺจานุโภสฺสติ
สทฺธมฺเม สุปฺปเวทิเต
กริสฺสนฺติ กโรนฺติ วา
พฺรหฺมจริยุ อนุตฺตรุ๋
ตถาคตปฺปเวทิตุ๋

เย สำวรา จกฺขุมตา เทสิตาทิจฺจพนฺธุนา
เตสุ คุตฺโต สทา สโต วิหเรถ อนวชฺชุโต
สพฺเพ อนุสเย เฉตฺวา มารเธยฺยสฺรานุเค
เต เว ปารคตา โลเก เย ปตฺตา อาสวกฺขยนฺติ ฯ

[๑๒๐] ๓๐ เอกำ สมยำ ภควา ภคฺเคสุ วิหรติ สุสุมารคิเร เภสกฬาวเน มิคทาเย ฯ

เตน โข ปน สมเยน อายสฺมา อนุรุทฺโธ เจติสุ วิหรติ ปาจีนวำสทาเย อถโข อายสฺมโต อนุรุทฺธสฺส รโหคตสฺส ปฏิสลฺลีนสฺส เอวำ เจตโส ปริวิตกฺโก อุทปาทิ อปฺปิจฺฉสฺสายำ ธมฺโม นายำ ธมฺโม มหิจฺฉสฺส สนฺตุฏฺฐสฺสายำ ธมฺโม นายำ ธมฺโม อสนฺตุฏฺฐสฺส ปวิวิตฺตสฺสายำ ธมฺโม นายำ ธมฺโม สงฺคณิการามสฺส อารทฺธวิริยสฺสายำ ธมฺโม นายำ ธมฺโม กุสีตสฺส อุปฏฺฐิตสฺสติสฺสายำ ธมฺโม นายำ ธมฺโม มุฏฺฐสฺสติสฺส สมาหิตสฺสายำ ธมฺโม นายำ ธมฺโม อสมาหิตสฺส ปญฺญวโต อยำ ธมฺโม นายำ ธมฺโม ทุปฺปญฺญสฺสาติ ฯ

อถโข ภควา อายสฺมโต อนุรุทฺธสฺส เจตสา เจโตปริวิตกฺกมญฺญาย เสยฺยถาปี นาม พลวา ปุริโส สมฺมิญฺชิตำ วา พาหำ ปสาเรยฺย ปสาริตำ วา พาหำ สมฺมิญฺเชยฺย เอวเมว ภคฺเคสุ สุสุมารคิเร เภสกฬาวเน มิคทาเย อนฺตรหิโต เจติสุ ปาจีนวำสทาเย อายสฺมโต อนุรุทฺธสฺส สมฺมุเข ปาตุรโหสิ นิสีทิ ภควา ปญฺญตฺเต อาสเน ฯ อายสฺมาปี โข อนุรุทฺโธ ภควนฺตำ อภิวาเทตฺวา เอกมนฺตำ นิสีทิ ฯ

เอกมนฺตํ นิสินฺนํ โข อายสฺมนฺตํ อนุรุทฺธํ ภควา เอตทโวจ สาธุ สาธุ อนุรุทฺธ สาธุ โข ตฺวํ อนุรุทฺธ ยนฺตं มหาปุริสวิตกฺกา วิตกฺเกสิ อปฺปิจฺฉสฺสายํ ธมฺโม นายํ ธมฺโม มหิจฺฉสฺส สนฺตุฏฺฐสฺสายํ ธมฺโม นายํ ธมฺโม อสนฺตุฏฺฐสฺส ปวิวิตฺตสฺสายํ ธมฺโม นายํ ธมฺโม สงฺคณิการามสฺส อารทฺธวิริยสฺสายํ ธมฺโม นายํ ธมฺโม กุสีตสฺส อุปฏฺฐิตสฺสติสฺสายํ ธมฺโม นายํ ธมฺโม มุฏฺฐสฺสติสฺส สมาหิตสฺสายํ ธมฺโม นายํ ธมฺโม อสมาหิตสฺส ปญฺญวโต อยํ ธมฺโม นายํ ธมฺโม ทุปฺปญฺญสฺสาติ เตนหิ ตฺวํ อนุรุทฺธ อิมํ อฏฺฐมํ มหาปุริสวิตกฺกํ วิตกฺเกสิ นิปฺปปญฺจารามสฺสายํ ธมฺโม นิปฺปปญฺจรติโน นายํ ธมฺโม ปปญฺจารามสฺส ปปญฺจรติโนติ ฯ ยโต โข ตฺวํ อนุรุทฺธ อิเม อฏฺฐ มหาปุริสวิตกฺเก วิตกฺเกสฺสสิ ตโต ตฺวํ อนุรุทฺธ ยาว เทว อากงฺขิสฺสสิ วิวิจฺเจว กาเมหิ วิวิจฺจ อกุสเลหิ ธมฺเมหิ สวิตกฺกํ สวิจารํ วิเวกชํ ปีติสุขํ ปฐมชฺฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหริสฺสสิ ฯ ยโต โข ตฺวํ อนุรุทฺธ อิเม อฏฺฐ มหาปุริสวิตกฺเก วิตกฺเกสฺสสิ ตโต ตฺวํ อนุรุทฺธ ยาว เทว อากงฺขิสฺสสิ วิตกฺกวิจารานํ วูปสมา อชฺฌตฺตํ สมฺปสาทนํ เจตโส เอโกทิภาวํ อวิตกฺกํ อวิจารํ สมาธิชํ ปีติสุขํ ทุติยชฺฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหริสฺสสิ ฯ ยโต โข ตฺวํ อนุรุทฺธ อิเม อฏฺฐ มหาปุริสวิตกฺเก วิตกฺเกสฺสสิ ตโต ตฺวํ อนุรุทฺธ ยาว เทว อากงฺขิสฺสสิ ปีติยา จ วิราคา อุเปกฺขโก จ วิหริสฺสสิ สโต จ สมฺปชาโน สุขญฺจ กาเยน ปฏิสංเวเทสฺสสิ ยนฺตं อริยา อาจิกฺขนฺติ

อุเปกฺขโก สติมา สุขวิหารีติ ตติยชฺฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหริสฺสสิ ฯ ยโต โข ตฺวํ อนุรุทฺธ อิเม อฏฺฐ มหาปุริสวิตกฺเก วิตกฺเกสฺสสิ ตโต ตฺวํ อนุรุทฺธ ยาว เทว อากงฺขิสฺสสิ สุขสฺส จ ปหานา ทุกฺขสฺส จ ปหานา ปุพฺเพว โสมนสฺสโทมนสฺสานํ อตฺถงฺคมา อทุกฺขมสุขํ อุเปกฺขาสติปาริสุทฺธิ๋ จตุตฺถชฺฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหริสฺสสิ ฯ ยโต โข ตฺวํ อนุรุทฺธ อิเม จ อฏฺฐ มหาปุริสวิตกฺเก วิตกฺเกสฺสสิ อิเมสญฺจ จตุนฺนํ ฌานานํ อาภิเจตสิกานํ ทิฏฺฐธมฺมสุขวิหารานํ นิกามลาภี ภวิสฺสสิ อกิจฺฉลาภี อกสิรลาภี ตโต ตุยฺหํ อนุรุทฺธ เสยฺยถาปี นาม คหปติสฺส วา คหปติปุตฺตสฺส วา นานารตฺตานํ ทุสฺสานํ ทุสฺสกรณฺฑโก ปูโร เอวเมว เต ปีสุกูลจีวรํ ขายิสฺสติ สนฺตุฏฺฐสฺส วิหรโต รตฺติยา อปริตสฺสาย ผาสุวิหารายฯ โอกฺกมนาย นิพฺพานสฺส ฯ ยโต โข ตฺวํ อนุรุทฺธ อิเม จ อฏฺฐ มหาปุริสวิตกฺเก วิตกฺเกสฺสสิ อิเมสญฺจ จตุนฺนํ ฌานานำ อาภิเจตสิกานำ ทิฏฺฐธมฺมสุขวิหารานำ นิกามลาภี ภวิสฺสสิ อกิจฺฉลาภี อกสิรลาภี ตโต ตุยฺหำ อนุรุทฺธ เสยฺยถาปี นาม คหปติสฺส วา คหปติปุตฺตสฺส วา ลาตีนำ โอทโน วิจิตกาฬโก อเนกสูโป อเนกพฺยญฺชโน เอวเมว เต บีณฺฑิยาโลปโภชนำ ขายิสฺสติ สนฺตุฏฺฐสฺส วิหรโต รตฺติยา อปริตสฺสาย ผาสุวิหารายโอกฺกมนาย นิพฺพานสฺส ฯ ยโต โข ตฺวำ อนุรุทฺธ อิเม จ อฏฺฐ มหาปุริสวิตกฺเก วิตกฺเกสฺสสิ อิเมสญฺจ จตุนฺนำ ฌานานำ อาภิเจตสิกานำ ทิฏฺฐธมฺมสุขวิหารานำ นิกามลาภี ภวิสฺสสิ อกิจฺฉลาภี อกสิรลาภี ตโต ตุยฺหำ อนุรุทฺธ เสยฺย-

ยถาปี นาม คหปติส์ส วา คหปติปุตฺตส์ส วา กูฏาคารํ อุลฺลิตฺตาวลิตฺตํ นิวาตํ ผุสิตคฺคฬพ์ ปีหิตวาตปานํ เอวเมว เต รุกฺขมูลเส์นาส์นํ ชายิส์สติ ส์นฺตุฏฺฐีส์ส์ วิหรโต รติยา อปริตส์ส์าย ผาสุวิหาราย โอกฺกมนาย นิพฺพานส์ส ฯ ยโต โข ตฺวํ อนุรุทฺธ อิเม จ อฏฺฐ มหาปุริส์วิตกฺเก วิตกฺเกส์ส์สิ อิเมส์ญจ จตุนฺนํ ฌานานํ อาภิเจตส์กานํ ทิฏฺฐธมฺมสุขวิหารานํ นิกามลาภี ภวิส์ส์สิ อกิจฺฉลาภี อกสิรลาภี ตโต ตุยฺหํ อนุรุทฺธ เส์ยฺยถาปี นาม คหปติส์ส วา คหปติปุตฺตส์ส วา ปณีตโภชนานิ ภุญฺชิตฺวา ปฏิกุชฺชิตฺวา ปฏิกฺกมิตฺวา กทลิมิคปวรปจฺจตฺถรณส์อุตฺตรจฺฉโท อุภโตโลหิตกูปธาโน เอวเมว เต คิณส์นฺถรกส์ยนาส์นํ ชายิส์สติ ส์นฺตุฏฺฐีส์ส์ วิหรโต รติยา อปริตส์ส์าย ผาสุวิหาราย โอกฺกมนาย นิพฺพานส์ส ฯ ยโต โข ตฺวํ อนุรุทฺธ อิเม จ อฏฺฐ มหาปุริส์วิตกฺเก วิตกฺเกส์ส์สิ อิเมส์ญจ จตุนฺนํ ฌานานํ อาภิเจตส์กานํ ทิฏฺฐธมฺมสุขวิหารานํ นิกามลาภี ภวิส์ส์สิ อกิจฺฉลาภี อกสิรลาภี ตโต ตุยฺหํ อนุรุทฺธ เส์ยฺยถาปี นาม คหปติส์ส วา คหปติปุตฺตส์ส วา นานาเภส์ชฺชานิ เส์ยฺยถิทํ ส์ปฺปี นวนีตํ เตลํ มธุ ผาณิตํ เอวเมว เต ปูติมุตฺตเภส์ชฺชํ ชายิส์สติ ส์นฺตุฏฺฐีส์ส์ วิหรโต รติยา อปริตส์ส์าย ผาสุวิหาราย โอกฺกมนาย นิพฺพานส์ส ฯ เตนหิ ตฺวํ อนุรุทฺธ ชายคิกมฺปี วส์สาวาส์ อิเธว เจติส์มุ ปาจีนวส์ทาเย วิหเรยฺยาส์ีติ ฯ เอวํ ภนฺเตติ โข อายส์มา อนุรุทฺโธ ภควโต ปจฺจส์โส์สิ ฯ อถโข ภควา อายส์มนฺตํ อนุรุทฺธํ อิมินา โอวาเทน โอวทิตฺวา เส์ยฺยถาปี นาม

พลวา ปุริโส สมฺมิญฺชิตํ วา พาหํ ปสาเรยฺย ปสาริตํ วา พาหํ สมฺมิญฺเชยฺย เอวเมว เจตีสุ ปาจีนวํสทาเย อนฺตรหิโต ภคฺเคสุ สุสุมารคิเร เภสกฬาวเน มิคทาเย ปาตุรโหสิ นิสีทิ ภควา ปญฺญตฺเต อาสเน นิสชฺช โข ภควา ภิกฺขู อามนฺเตสิ อฏฺฐ โว ภิกฺขเว มหาปุริสวิตกฺเก เทสิสฺสามิ ตํ สุณาถ ฯเปฯ กตเม จ ภิกฺขเว อฏฺฐ มหาปุริสวิตกฺกา อปฺปิจฺฉสฺสายํ ภิกฺขเว ธมฺโม นายํ ธมฺโม มหิจฺฉสฺส สนฺตุฏฺฐิสฺสายํ ภิกฺขเว ธมฺโม นายํ ธมฺโม อสนฺตุฏฺฐิสฺส ปวิวิตฺตสฺสายํ ภิกฺขเว ธมฺโม นายํ ธมฺโม สงฺคณิการามสฺส อารทฺธวิริยสฺสายํ ภิกฺขเว ธมฺโม นายํ ธมฺโม กุสีตสฺส อุปฏฺฐิตสฺสติสฺสายํ ภิกฺขเว ธมฺโม นายํ ธมฺโม มุฏฺฐสฺสติสฺส สมาหิตสฺสายํ ภิกฺขเว ธมฺโม นายํ ธมฺโม อสมาหิตสฺส ปญฺญวโต อยํ ภิกฺขเว ธมฺโม นายํ ธมฺโม ทุปฺปญฺญสฺส นิปฺปปญฺจารามสฺสายํ ภิกฺขเว ธมฺโม นิปฺปปญฺจรติโน นายํ ธมฺโม ปปญฺจารามสฺส ปปญฺจรติโน ฯ

อปฺปิจฺฉสฺสายํ ภิกฺขเว ธมฺโม นายํ ธมฺโม มหิจฺฉสฺสาติ อิติ โข ปเนตํ วุตฺตํ กิญฺเจตํ ปฏิจฺจ วุตฺตํ อิธ ภิกฺขเว ภิกฺขุ อปฺปิจฺโฉ สมาโน อปฺปิจฺโฉติ มํ ชาเนยฺยุนฺติ น อิจฺฉติ สนฺตุฏฺโฐ สมาโน สนฺตุฏฺโฐติ มํ ชาเนยฺยุนฺติ น อิจฺฉติ ปวิวิตฺโต สมาโน ปวิวิตฺโตติ มํ ชาเนยฺยุนฺติ น อิจฺฉติ อารทฺธวิริโย สมาโน อารทฺธวิริโยติ มํ ชาเนยฺยุนฺติ น อิจฺฉติ อุปฏฺฐิตสฺสติ สมาโน อุปฏฺฐิตสฺสตีติ มํ ชาเนยฺยุนฺติ น อิจฺฉติ สมาหิโต สมาโน

สมาหิโตติ มํ ชาเนยฺยุนฺติ น อิจฺฉติ ปญฺญวา สมาโน ปญฺญวาติ มํ ชาเนยฺยุนฺติ น อิจฺฉติ นิปฺปปญฺจาราโม สมาโน นิปฺปปญฺจารามฺหีติ มํ ชาเนยฺยุนฺติ น อิจฺฉติ อปฺปิจฺฉสฺสายํ ภิกฺขเว ธมฺโม นายํ ธมฺโม มหิจฺฉสฺสาติ อิติ ยนฺตํ วุตฺตํ อิทเมตํ ปฏิจฺจ วุตฺตํ ฯ

สนฺตุฏฺฐสฺสายํ ภิกฺขเว ธมฺโม นายํ ธมฺโม อสนฺตุฏฺฐสฺสาติ อิติ โข ปเนตํ วุตฺตํ กิญฺเจตํ ปฏิจฺจ วุตฺตํ อิธ ภิกฺขเว ภิกฺขุ สนฺตุฏฺโฐ โหติ อิตรีตรจีวรปิณฺฑปาตเสนาสนคิลานปจฺจยเภสชฺชปริกฺขาเรน สนฺตุฏฺฐสฺสายํ ภิกฺขเว ธมฺโม นายํ ธมฺโม อสนฺตุฏฺฐสฺสาติ อิติ ยนฺตํ วุตฺตํ อิทเมตํ ปฏิจฺจ วุตฺตํ ฯ

ปวิวิตฺตสฺสายํ ภิกฺขเว ธมฺโม นายํ ธมฺโม สงฺคณิการามสฺสาติ อิติ โข ปเนตํ วุตฺตํ กิญฺเจตํ ปฏิจฺจ วุตฺตํ อิธ ภิกฺขเว ภิกฺขุโน ปวิวิตฺตสฺส วิหรโต ภวนฺติ อุปสงฺกมิตาโร ภิกฺขู ภิกฺขุนิโย อุปาสกา อุปาสิกาโย ราชาโน ราชมหามตฺตา ติตฺถิยา ติตฺถิยสาวกา ตตฺร ภิกฺขุ วิเวกนินฺเนน จิตฺเตน วิเวกโปเณน วิเวกปพฺภาเรน วิเวกฏฺเจน เนกฺขมฺมาภิรเตน อญฺญทตฺถุ อุยฺโยชนิกปฏิสํยุตฺตํ เยว กถํ กตฺตา โหติ ปวิวิตฺตสฺสายํ ภิกฺขเว ธมฺโม นายํ ธมฺโม สงฺคณิการามสฺสาติ อิติ ยนฺตํ วุตฺตํ อิทเมตํ ปฏิจฺจ วุตฺตํ ฯ

อารทฺธวิริยสฺสายํ ภิกฺขเว ธมฺโม นายํ ธมฺโม กุสีตสฺสาติ อิติ โข ปเนตํ วุตฺตํ กิญฺเจตํ ปฏิจฺจ วุตฺตํ อิธ ภิกฺขเว ภิกฺขุ อารทฺธวิริโย วิหรติ อกุสลานํ ธมฺมานํ ปหานาย กุสลานํ ธมฺมานํ

อุปสมฺปทาย ถามวา ทพฺพปรกฺกโม อนีกฺขิตฺตธุโร กุสเลสุ ธมฺเมสุ อารทฺธวิริยสฺสายํ ภิกฺขเว ธมฺโม นายํ ธมฺโม กุสีตสฺสาติ อิติ ยนฺตํ วุตฺตํ อิทเมตํ ปฏิจฺจ วุตฺตํ ฯ

อุปฏฺฐิตสฺสติสฺสายํ ภิกฺขเว ธมฺโม นายํ ธมฺโม มุฏฺฐสฺสติสฺสาติ อิติ โข ปเนตํ วุตฺตํ กิญฺเจตํ ปฏิจฺจ วุตฺตํ อิธ ภิกฺขเว ภิกฺขุ สติมา โหติ ปรเมน สติเนปกฺเกน สมนฺนาคโต จิรกตมฺปี จิรภาสิตมฺปี สริตา อนุสฺสริตา อุปฏฺฐิตสฺสติสฺสายํ ภิกฺขเว ธมฺโม นายํ ธมฺโม มุฏฺฐสฺสติสฺสาติ อิติ ยนฺตํ วุตฺตํ อิทเมตํ ปฏิจฺจ วุตฺตํ ฯ

สมาหิตสฺสายํ ภิกฺขเว ธมฺโม นายํ ธมฺโม อสมาหิตสฺสาติ อิติ โข ปเนตํ วุตฺตํ กิญฺเจตํ ปฏิจฺจ วุตฺตํ อิธ ภิกฺขเว ภิกฺขุ วิวิจฺเจว กาเมหิ ฯเป ฯ จตุตฺถชฺฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ สมาหิตสฺสายํ ภิกฺขเว ธมฺโม นายํ ธมฺโม อสมาหิตสฺสาติ อิติ ยนฺตํ วุตฺตํ อิทเมตํ ปฏิจฺจ วุตฺตํ ฯ

ปญฺญวโต อยํ ภิกฺขเว ธมฺโม นายํ ธมฺโม ทุปฺปญฺญสฺสาติ อิติ โข ปเนตํ วุตฺตํ กิญฺเจตํ ปฏิจฺจ วุตฺตํ อิธ ภิกฺขเว ภิกฺขุ ปญฺญวา โหติ อุทยตฺถคามินิยา ปญฺญาย สมนฺนาคโต อริยาย นิพฺเพธิกาย สมฺมาทุกฺขกฺขยคามินิยา ปญฺญวโต อยํ ภิกฺขเว ธมฺโม นายํ ธมฺโม ทุปฺปญฺญสฺสาติ อิติ ยนฺตํ วุตฺตํ อิทเมตํ ปฏิจฺจ วุตฺตํ ฯ

นิปฺปปญฺจารามสฺสายํ ภิกฺขเว ธมฺโม นิปฺปปญฺจรติโน นายํ ธมฺโม ปปญฺจารามสฺส ปปญฺจรตีโนติ อิติ โข ปเนตํ วุตฺตํ กิญฺ-

เจตํ ปฏิจฺจ วุตฺตํ อิธ ภิกฺขเว ภิกฺขุโน ปปญฺจนิโรเธ จิตฺตํ ปกฺขนฺทติ ปสีทติ สนฺติฏฺฐติ วิมุจฺจติ นิปฺปปญฺจารามสฺสายํ ภิกฺขเว ธมฺโม นิปฺปปญฺจรติโน นายํ ธมฺโม ปปญฺจารามสฺส ปปญฺจรติโนติ อิติ ยนฺตํ วุตฺตํ อิทเมตํ ปฏิจฺจ วุตฺตนฺติ ฯ

อถโข อายสฺมา อนุรุทฺโธ อายติกมฺปี วสฺสาวาสํ ตตฺเถว เจติสฺมิ ปาจีนวํสทาเย วิหาสิ อถโข อายสฺมา อนุรุทฺโธ เอโก วูปกฏฺโฐ อปฺปมตฺโต อาตาปี ปหิตตฺโต วิหรนฺโต น จิรสฺเสว ยสฺสตฺถาย กุลปุตฺตา สมฺม เทว อคารสฺมา อนคาริยํ ปพฺพชนฺติ ตทนุตฺตรํ พฺรหฺมจริยปริโยสานํ ทิฏฺเวว ธมฺเม สยं อภิญฺญา สจฺฉิกตฺวา อุปสมฺปชฺช วิหาสิ ขีณา ชาติ วุสิตํ พฺรหฺมจริยํ กตํ กรณียํ นาปรํ อิตฺถตฺตายาติ อพฺภญฺญาสิ อญฺญตโร จ ปนายสฺมา อนุรุทฺโธ อรหตํ อโหสิ อถโข อายสฺมา อนุรุทฺโธ อรหตฺตปฺปตฺโต ตายํ เวลายํ อิมา คาถาโย อาภาสิ ฯ

มม สงฺกปฺปมญฺญาย สตฺถา โลเก อนุตฺตโร
มโนมเยน กาเยน อิทฺธิยา อุปสงฺกมิ
ยถา เม อหุ สงฺกปฺโป ตโต อุตฺตริ เทสยิ
นิปฺปปญฺจรโต พุทฺโธ นิปฺปปญฺจํ อเทสยิ
ตสฺสาหํ ธมฺมมญฺญาย วิหาสึ สาสเน รโต
ติสฺโส วิชฺชา อนุปฺปตฺตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนนฺติ ฯ

คหปติวคฺโค ตติโย ฯ

ตสฺสุทฺทานํ ภวติ

เทฺว อุคฺคา เทฺว จ หตฺถกา มหานาเมน ชีวโก
เทฺว พลา อกฺขณา วุตฺตา อนุรุทฺเธน เต ทสาติ ฯ

ทานวคฺโค จตุตฺโถ

[๑๒๑] ๓๑ อฏฺฐิมานิ ภิกฺขเว ทานานิ ฯ กตมานิ อฏฺฐ อาสชฺช ทานํ เทติ ภยา ทานํ เทติ อทาสิ เมติ ทานํ เทติ ทสฺสติ เมติ ทานํ เทติ สาหุ ทานนฺติ ทานํ เทติ อหํ ปจามิ อิเม น ปจนฺติ นารหามิ ปจนฺโต อปจนฺตานํ ทานํ น ทาตุนฺติ ทานํ เทติ อิมํ เม ทานํ ททโต กลฺยาณ กิตฺติสทฺโท อพฺภุคฺคจฺฉตีติ ทานํ เทติ จิตฺตาลงฺการจิตฺตปริกฺขารตฺถํ ทานํ เทติ ฯ อิมานิ โข ภิกฺขเว อฏฺฐ ทานานีติ ฯ

[๑๒๒] ๓๒ สทฺธา หิริยํ กุสลญฺจ ทานํ
ธมฺมา เอเต สปฺปุริสานุยาตา
เอตญฺหิ มคฺคํ ทิวิยํ วทนฺติ
เอเตน หิ คจฺฉติ เทวโลกนฺติ ฯ

[๑๒๓] ๓๓ อฏฺฐิมานิ ภิกฺขเว ทานวตฺถูนิ ฯ กตมานิ อฏฺฐ ฉนฺทา ทานํ เทติ โทสา ทานํ เทติ โมหา ทานํ เทติ ภยา ทานํ เทติ ทินฺนปุพฺพํ กตปุพฺพํ ปีตุปีตามเหหิ นารหาสิ โปราณํ กุลวํสํ หาเปตุนฺติ ทานํ เทติ อิมาหิ ทานํ ทตฺวา กายสฺส เภทา ปรมฺมรณา

สุคตึ สคฺคํ โลกํ อุปปชฺชิสฺสามีติ ทานํ เทติ อิมํ เม ทานํ ททโต จิตฺตํ ปสีทติ อตฺตมนตา โสมนสฺสํ อุปชายตีติ ทานํ เทติ จิตฺตาลงฺการจิตฺตปริกฺขารตฺถํ ทานํ เทติ ฯ อิมานิ โข ภิกฺขเว อฏฺฐ ทานวตฺถูนีติ ฯ

[๑๒๔] ๓๔ อฏฺฐงฺคสมนฺนาคเต ภิกฺขเว เขตฺเต พีชํ วุตฺตํ นมหปฺผลํ โหติ นมหสฺสาทํ นผาติเสยฺยนฺติ ฯ กถํ อฏฺฐงฺคสมนฺนาคตํ อิธ ภิกฺขเว เขตฺตํ อุนฺนมินินฺนามิ จ โหติ ปาสาณสกฺขรถลฺจ โหติ อูสรญฺจ โหติ น จ คมฺภีรสีตํ โหติ น อายสมฺปนฺนํ โหติ น อปายสมฺปนฺนํ โหติ น มาติกาสมฺปนฺนํ โหติ น มริยาทสมฺปนฺนํ โหติ เอวํ อฏฺฐงฺคสมนฺนาคเต ภิกฺขเว เขตฺเต พีชํ วุตฺตํ นมหปฺผลํ โหติ นมหสฺสาทํ นผาติเสยฺยนฺติ ฯ เอวเมว โข ภิกฺขเว อฏฺฐงฺคสมนฺนาคเตสุ สมณพฺราหฺมเณสุ ทานํ ทินฺนํ นมหปฺผลํ โหติ นมหานิสํสํ นมหาชุติกํ นมหาวิปฺผารํ ฯ กถํ อฏฺฐงฺคสมนฺนาคตา อิธ ภิกฺขเว สมณพฺราหฺมณา มิจฺฉาทิฏฺฐิกา โหนฺติ มิจฺฉาสงฺกปฺปา มิจฺฉาวาจา มิจฺฉากมฺมนฺตา มิจฺฉาอาชีวา มิจฺฉาวายามา มิจฺฉาสติโน มิจฺฉาสมาธิโน เอวํ อฏฺฐงฺคสมนฺนาคเตสุ ภิกฺขเว สมณพฺราหฺมเณสุ ทานํ ทินฺนํ นมหปฺผลํ โหติ นมหานิสํสํ นมหาชุติกํ นมหาวิปฺผารํ ฯ

อฏฺฐงฺคสมนฺนาคเต จ ภิกฺขเว เขตฺเต พีชํ วุตฺตํ มหปฺผลํ โหติ

มหสฺสาทํ ผาติเสยฺยนฺติ ฯ กถํ อฏฺฐงฺคสมนฺนาคตํ อิธ ภิกฺขเว เขตฺตํ อนุนฺนมินินฺนามิ จ โหติ อปาสาณสกฺขรกฐลญฺจ โหติ อนูสรญฺจ โหติ คมฺภีรสีตํ โหติ อายสมฺปนฺนํ โหติ อปายสมฺปนฺนํ โหติ มาติกาสมฺปนฺนํ โหติ มริยาทสมฺปนฺนํ โหติ เอวํ อฏฺฐงฺคสมนฺนาคเต ภิกฺขเว เขตฺเต พีชํ วุตฺตํ มหปฺผลํ โหติ มหสฺสาทํ ผาติเสยฺยนฺติ ฯ เอวเมว โข ภิกฺขเว อฏฺฐงฺคสมนฺนาคเตสุ สมณพฺราหฺมเณสุ ทานํ ทินฺนํ มหปฺผลํ โหติ มหานิสฺสํ มหาชุติกํ มหาวิปฺผารํ ฯ กถํ อฏฺฐงฺคสมนฺนาคตา อิธ ภิกฺขเว สมณพฺราหฺมณา สมฺมาทิฏฺฐิกา โหนฺติ สมฺมาสงฺกปฺปา สมฺมาวาจา สมฺมากมฺมนฺตา สมฺมาอาชีวา สมฺมาวายามา สมฺมาสติโน สมฺมาสมาธิโน เอวํ อฏฺฐงฺคสมนฺนาคเตสุ ภิกฺขเว สมณพฺราหฺมเณสุ ทานํ ทินฺนํ มหปฺผลํ โหติ มหานิสฺสํ มหาชุติกํ มหาวิปฺผารนฺติ ฯ

ยถาปี เขตฺเต สมฺปนฺเน ปวุตฺตา พีชสมฺปทา
เทเว สมาทยนฺตมฺหิ โหติ ธญฺญาย สมฺปทา
อนีติสมฺปทา โหติ วิรูฬฺหิ ภวติ สมฺปทา
เวปุลฺลํ สมฺปทา โหติ ผลํ เว โหติ สมฺปทา
เอวํ สมฺปนฺนสีเลสุ ทินฺนา โภชนสมฺปทา
สมฺปทานํ อุปเนติ สมฺปนฺนํ หิสฺส ตํ กตํ
ตสฺมา สมฺปทมากงฺขี สมฺปนฺนตฺถ* ปุคฺคโล

---

* ยุ. สมฺปนฺนตฺโถ ฯ

สมฺปนฺนปญฺเญ เสเวถ เอวํ อิชฺฌนฺติ สมฺปทา
วิชฺชาจรณสมฺปนฺโน ตทฺธา จิตฺตสฺส สมฺปทา
กโรติ กมฺมสมฺปทํ ตภติ จตุถสมฺปทํ
โลกํ ญตฺวา ยถาภูตํ ปปฺปุยฺย ทิฏฺฐิสมฺปทํ
มคฺคสมฺปทมาคมฺม ยาติ สมฺปนฺนมานโส
โธตฺวา มลํ สพฺพํ ปตฺวา นิพฺพานสมฺปทํ
มุจฺจติ สพฺพทุกฺเขหิ สา โหติ สพฺพสมฺปทาติ ฯ

[๑๒๕] ๓๕ อฏฺฐิมา ภิกฺขเว ทานูปปตฺติโย ฯ กตมา อฏฺฐ อิธ ภิกฺขเว เอกจฺโจ ทานํ เทติ สมณสฺส วา พฺราหฺมณสฺส วา อนฺนํ ปานํ วตฺถํ ยานํ มาลาคนฺธวิเลปนํ เสยฺยาวสถํ ปทีเปยฺยํ โส ยํ เทติ ตํ ปจฺจาสึสติ โส ปสฺสติ ขตฺติยมหาสาเล วา พฺราหฺมณมหาสาเล วา คหปติมหาสาเล วา ปญฺจหิ กามคุเณหิ สมปฺปีเต สมงฺคิภูเต ปริจารยมาเน ตสฺส เอวํ โหติ อโห วตาหํ กายสฺส เภทา ปรมฺมรณา ขตฺติยมหาสาลานํ วา พฺราหฺมณมหาสาลานํ วา คหปติมหาสาลานํ วา สหพฺยตํ อุปปชฺเชยฺยนฺติ โส ตํ จิตฺตํ ปทหติ ตํ จิตฺตํ อธิฏฺฐาติ ตํ จิตฺตํ ภาเวติ ตสฺส ตํ จิตฺตํ หีเนธิมุตฺตํ อุตฺตริ อภาวิตํ กายสฺส เภทา ปรมฺมรณา ขตฺติยมหาสาลานํ วา พฺราหฺมณมหาสาลานํ วา คหปติมหาสาลานํ วา สหพฺยตํ อุปปชฺชติ ตญฺจ โข ลีลวโต วทามิ โน ทุสฺสีลสฺส อิชฺฌติ ภิกฺขเว สีลวโต เจโตปณิธิ สุทฺธตฺตา ฯ อิธ ปน ภิกฺขเว เอกจฺโจ

ทานํ เทติ สมณสฺส วา พฺราหฺมณสฺส วา อนฺนํ ปานํ วตฺถํ ยานํ มาลาคนฺธวิเลปนํ เสยฺยาวสถํ ปทีเปยฺยํ โส ยํ เทติ ตํ ปจฺจาสึสติ ตสฺส สุตํ โหติ จาตุมฺมหาราชิกา เทวา ทีฆายุกา วณฺณวนฺโต สุขพหุลาติ ตสฺส เอวํ โหติ อโห วตาหํ กายสฺส เภทา ปรมฺมรณา จาตุมฺมหาราชิกานํ เทวานํ สหพฺยตํ อุปปชฺเชยฺยนฺติ โส ตํ จิตฺตํ ปทหติ ตํ จิตฺตํ อธิฏฺฐาติ ตํ จิตฺตํ ภาเวติ ตสฺส ตํ จิตฺตํ หีเนธิมุตฺตํ อุตฺตริ อภาวิตํ กายสฺส เภทา ปรมฺมรณา จาตุมฺมหาราชิกานํ เทวานํ สหพฺยตํ อุปปชฺชติ ตญฺจ โข สึลวโต วทามิ โน ทุสฺสึลสฺส อิชฺฌติ ภิกฺขเว สึลวโต เจโตปณิธิ สุทฺธตฺตา ฯ อิธ ปน ภิกฺขเว เอกจฺโจ ทานํ เทติ สมณสฺส วา พฺราหฺมณสฺส วา อนฺนํ ปานํ วตฺถํ ยานํ มาลาคนฺธวิเลปนํ เสยฺยาวสถํ ปทีเปยฺยํ โส ยํ เทติ ตํ ปจฺจาสึสติ ตสฺส สุตํ โหติ ตาวตึสา เทวา ฯเป ฯ ยามา เทวา ตุสิตา เทวา นิมฺมานรตี เทวา ปรนิมฺมิตวสวตฺตี เทวา ทีฆายุกา วณฺณวนฺโต สุขพหุลาติ ตสฺส เอวํ โหติ อโห วตาหํ กายสฺส เภทา ปรมฺมรณา ปรนิมฺมิตวสวตฺตีนํ เทวานํ สหพฺยตํ อุปปชฺเชยฺยนฺติ โส ตํ จิตฺตํ ปทหติ ตํ จิตฺตํ อธิฏฺฐาติ ตํ จิตฺตํ ภาเวติ ตสฺส ตํ จิตฺตํ หีเนธิมุตฺตํ อุตฺตริ อภาวิตํ กายสฺส เภทา ปรมฺมรณา ปรนิมฺมิตวสวตฺตีนํ เทวานํ สหพฺยตํ อุปปชฺชติ ตญฺจ โข สึลวโต วทามิ โน ทุสฺสึลสฺส อิชฺฌติ ภิกฺขเว สึลวโต เจโตปณิธิ สุทฺธตฺตา ฯ อิธ ปน ภิกฺขเว

เอกจฺโจ ทานํ เทติ สมณสฺส วา พฺราหฺมณสฺส วา อนฺนํ ปานํ วตฺถํ ยานํ มาลาคนฺธวิเลปนํ เสยฺยาวสถํ ปทีเปยฺยํ โส ยํ เทติ ตํ ปจฺจาสึสติ ตสฺส สุตํ โหติ พฺรหฺมกายิกา เทวา ทีฆายุกา วณฺณวนฺโต สุขพหุลาติ ตสฺส เอวํ โหติ อโห วตาหํ กายสฺส เภทา ปรมฺมรณา พฺรหฺมกายิกานํ เทวานํ สหพฺยตํ อุปปชฺเชยฺยนฺติ โส ตํ จิตฺตํ ปทหติ ตํ จิตฺตํ อธิฏฺฐาติ ตํ จิตฺตํ ภาเวติ ตสฺส ตํ จิตฺตํ หีเนธิมุตฺตํ อุตฺตริ อภาวิตํ กายสฺส เภทา ปรมฺมรณา พฺรหฺมกายิกานํ เทวานํ สหพฺยตํ อุปปชฺชติ ตญฺจ โข สีลวโต วทามิ โน ทุสฺสีลสฺส วีตราคสฺส โน สราคสฺส อิชฺฌติ ภิกฺขเว สีลวโต เจโตปณิธิ วีตราคตฺตา ฯ อิมา โข ภิกฺขเว อฏฺฐ ทานูปปตฺติโยติ ฯ

[๑๒๖] ๓๖ ตีณิมานิ ภิกฺขเว ปุญฺญกิริยาวตฺถูนิ ฯ กตมานิ ตีณิ ทานมยं ปุญฺญกิริยาวตฺถุ สีลมยं ปุญฺญกิริยาวตฺถุ ภาวนามยं ปุญฺญกิริยาวตฺถุ ฯ อิธ ภิกฺขเว เอกจฺจสฺส ทานมยं ปุญฺญกิริยาวตฺถุ ปริตฺตं กตं โหติ สีลมยं ปุญฺญกิริยาวตฺถุ ปริตฺตं กตं โหติ ภาวนามยं ปุญฺญกิริยาวตฺถุ นาภิสมฺโภติ โส กายสฺส เภทา ปรมฺมรณา มนุสฺสโทภคฺยं อุปปชฺชติ ฯ อิธ ปน ภิกฺขเว เอกจฺจสฺส ทานมยं ปุญฺญกิริยาวตฺถุ มตฺตโส กตं โหติ สีลมยं ปุญฺญกิริยาวตฺถุ มตฺตโส กตं โหติ ภาวนามยं ปุญฺญกิริยาวตฺถุ นาภิสมฺโภติ โส กายสฺส เภทา ปรมฺมรณา มนุสฺสโสภคฺยं อุปปชฺชติ ฯ อิธ ปน

ภิกฺขเว เอกจฺจสฺส ทานมยं ปุญฺญกิริยาวตฺถุ อธิมตฺตं กตं โหติ ส็ตมยं ปุญฺญกิริยาวตฺถุ อธิมตฺตं กตं โหติ ภาวนามยं ปุญฺญกิริยาวตฺถุ นาภิสมฺโภติ โส กายสฺส เภทา ปรมฺมรณา จาตุมฺมหาราชิกานं เทวานं สหพฺยตं อุปปชฺชติ ตตฺร ภิกฺขเว จตฺตาโร มหาราชาโน ทานมยं ปุญฺญกิริยาวตฺถุ อติเรกं กริตฺวา ส็ตมยं ปุญฺญกิริยาวตฺถุ อติเรกं กริตฺวา จาตุมฺมหาราชิเก เทเว ทสหิ ฐาเนหิ อธิคฺคณฺหนฺติ ทิพฺเพน อายุนา ทิพฺเพน วณฺเณน ทิพฺเพน สุเขน ทิพฺเพน ยเสน ทิพฺเพน อาธิปเตยฺเยน ทิพฺเพหิ รูเปหิ ทิพฺเพหิ สทฺเทหิ ทิพฺเพหิ คนฺเธหิ ทิพฺเพหิ รเสหิ ทิพฺเพหิ โผฏฺฐพฺเพหิ ฯ อิธ ปน ภิกฺขเว เอกจฺจสฺส ทานมยं ปุญฺญกิริยาวตฺถุ อธิมตฺตं กตं โหติ ส็ตมยं ปุญฺญกิริยาวตฺถุ อธิมตฺตं กตं โหติ ภาวนามยं ปุญฺญกิริยาวตฺถุ นาภิสมฺโภติ โส กายสฺส เภทา ปรมฺมรณา ตาวติ๋สานं เทวานं สหพฺยตं อุปปชฺชติ ตตฺร ภิกฺขเว สกฺโก เทวานมินฺโท ทานมยं ปุญฺญกิริยาวตฺถุ อติเรกं กริตฺวา ส็ตมยं ปุญฺญกิริยาวตฺถุ อติเรกं กริตฺวา ตาวติ๋เส เทเว ทสหิ ฐาเนหิ อธิคฺคณฺหาติ ทิพฺเพน อายุนา ฯ เป ฯ ทิพฺเพหิ โผฏฺฐพฺเพหิ ฯ อิธ ปน ภิกฺขเว เอกจฺจสฺส ทานมยं ปุญฺญกิริยาวตฺถุ อธิมตฺตं กตं โหติ ส็ตมยं ปุญฺญกิริยาวตฺถุ อธิมตฺตं กตं โหติ ภาวนามยं ปุญฺญกิริยาวตฺถุ นาภิสมฺโภติ โส กายสฺส เภทา ปรมฺมรณา ยามานं เทวานं สหพฺยตं อุปปชฺชติ ตตฺร ภิกฺขเว สุยาโม เทวปุตฺโต ทานมยं ปุญฺญกิริยาวตฺถุ อติเรกं

กริตฺวา ส์ลมยํ ปุญฺญกิริยาวตฺถุ์ อติเรกํ กริตฺวา ยาเม เทเว ทส์หิ
ฐาเนหิ อธิคฺคณฺหาติ ทิพฺเพน อายุนา ฯ เป ฯ ทิพฺเพหิ โผฏ์ฐพฺ-
เพหิ ฯ อิธ ปน ภิกฺขเว เอกจฺจส์ส ทานมยํ ปุญฺญกิริยาวตฺถุ์ อธิมตฺตํ
กตํ โหติ ส์ลมยํ ปุญฺญกิริยาวตฺถุ์ อธิมตฺตํ กตํ โหติ ภาวนามยํ
ปุญฺญกิริยาวตฺถุ์ นาภิส์มฺโภติ โส กายส์ส เภทา ปรมฺมรณา
ตุส์ตานํ เทวานํ ส์หพฺยตํ อุปปชฺชติ ตตฺร ภิกฺขเว ส์นฺตุส์ติโต
เทวปุตฺโต ทานมยํ ปุญฺญกิริยาวตฺถุ์ อติเรกํ กริตฺวา ส์ลมยํ ปุญฺญ-
กิริยาวตฺถุ์ อติเรกํ กริตฺวา ตุส์เต เทเว ทส์หิ ฐาเนหิ อธิคฺคณฺหาติ
ทิพฺเพน อายุนา ฯ เป ฯ ทิพฺเพหิ โผฏ์ฐพฺเพหิ ฯ อิธ ปน ภิกฺขเว
เอกจฺจส์ส ทานมยํ ปุญฺญกิริยาวตฺถุ์ อติเรกํ กตํ โหติ ส์ลมยํ
ปุญฺญกิริยาวตฺถุ์ อติเรกํ กตํ โหติ ภาวนามยํ ปุญฺญกิริยาวตฺถุ์
นาภิส์มฺโภติ โส กายส์ส เภทา ปรมฺมรณา นิมฺมานรตี์นํ เทวานำ
ส์หพฺยตำ อุปปชฺชติ ตตฺร ภิกฺขเว สุนิมฺมิโต เทวปุตฺโต ทานมยำ
ปุญฺญกิริยาวตฺถุ์ อติเรกำ กริตฺวา ส์ลมยำ ปุญฺญกิริยาวตฺถุ์ อติเรกำ กริตฺวา
นิมฺมานรตี์ เทเว ทส์หิ ฐาเนหิ อธิคฺคณฺหาติ ทิพฺเพน อายุนา
ฯ เป ฯ ทิพฺเพหิ โผฏ์ฐพฺเพหิ ฯ อิธ ปน ภิกฺขเว เอกจฺจส์ส ทาน-
มยำ ปุญฺญกิริยาวตฺถุ์ อธิมตฺตำ กตำ โหติ ส์ลมยำ ปุญฺญกิริยาวตฺถุ์
อธิมตฺตำ กตำ โหติ ภาวนามยำ ปุญฺญกิริยาวตฺถุ์ นาภิส์มฺโภติ โส
กายส์ส เภทา ปรมฺมรณา ปรนิมฺมิตวสวตฺตี์นำ เทวานำ ส์หพฺยตำ อุปปชฺชติ
ตตฺร ภิกฺขเว ปรนิมฺมิตวสวตฺตี์ เทวปุตฺโต ทานมยำ ปุญฺญกิริยาวตฺถุ์

อติเรกํ กริตฺวา สีลมยํ ปุญฺญกิริยาวตฺถุ อติเรกํ กริตฺวา ปรนิมฺมิตวสวตฺตี เทเว ทสหิ ฐาเนหิ อธิคฺคณฺหาติ ทิพฺเพน อายุนา ทิพฺเพน วณฺเณน ทิพฺเพน สุเขน ทิพฺเพน ยเสน ทิพฺเพน อาธิปเตยฺเยน ทิพฺเพหิ รูเปหิ ทิพฺเพหิ สทฺเทหิ ทิพฺเพหิ คนฺเธหิ ทิพฺเพหิ รเสหิ ทิพฺเพหิ โผฏฺฐพฺเพหิ ฯ อิมานิ โข ภิกฺขเว ตีณิ ปุญฺญกิริยาวตฺถูนีติ ฯ

[๑๒๗] ๓๗ อฏฺฐิมานิ ภิกฺขเว สปฺปุริสทานานิ ฯ กตมานิ อฏฺฐ สุจึ เทติ ปณีตํ เทติ กาเลน เทติ กปฺปิยํ เทติ วิเจยฺย เทติ อภิณฺหํ เทติ ททํ จิตฺตํ ปสาเทติ ทตฺวา อตฺตมโน โหติ ฯ อิมานิ โข ภิกฺขเว อฏฺฐ สปฺปุริสทานานีติ ฯ

สุจึ ปณีตํ กาเลน กปฺปิยํ ปานโภชนํ
อภิณฺหํ ททาติ ทานานิ สุเขตฺเตสุ พฺรหฺมจาริสุ
เนว วิปฺปฏิสาริยํ จชิตฺวา อามิสํ พหุ
เอวํ ทินฺนานิ ทานานิ วณฺณยนฺติ วิปสฺสิโน
เอวํ ยชิตฺวา เมธาวี สทฺโธ มุตฺเตน เจตสา
อพฺยาปชฺฌํ สุขํ โลกํ ปณฺฑิโต อุปปชฺชตีติ ฯ

[๑๒๗] ๓๘ สปฺปุริโส ภิกฺขเว กุเล ชายมาโน พหุโน ชนสฺส อตฺถาย หิตาย สุขาย โหติ มาตาปิตูนํ อตฺถาย หิตาย สุขาย โหติ ปุตฺตทารสฺส อตฺถาย หิตาย สุขาย โหติ ทาสกมฺมกรโปริสสฺส อตฺถาย หิตาย สุขาย โหติ มิตฺตามจฺจานํ อตฺถาย หิตาย สุขาย โหติ ปุพฺพเปตานํ อตฺถาย หิตาย สุขาย โหติ

รญฺโญ อตฺถาย หิตาย สุขาย โหติ เทวตานํ อตฺถาย หิตาย สุขาย โหติ สมณพฺราหฺมณานํ อตฺถาย หิตาย สุขาย โหติ ฯ เสยฺยถาปี ภิกฺขเว มหาเมโฆ สพฺพสสฺสานิ สมฺปาเทนฺโต พหุโน ชนสฺส อตฺถาย หิตาย ฯ เป ฯ โหติ เอวเมว โข ภิกฺขเว สปฺปุริโส กุเล ชายมาโน พหุโน ชนสฺส อตฺถาย หิตาย สุขาย โหติ มาตาปีตูนํ อตฺถาย หิตาย สุขาย โหติ ปุตฺตทารสฺส อตฺถาย หิตาย สุขาย โหติ ทาสกมฺมกรโปริสสฺส อตฺถาย หิตาย สุขาย โหติ มิตฺตามจฺจานํ อตฺถาย หิตาย สุขาย โหติ ปุพฺพเปตานํ อตฺถาย หิตาย สุขาย โหติ รญฺโญ อตฺถาย หิตาย สุขาย โหติ เทวตานํ อตฺถาย หิตาย สุขาย โหติ สมณพฺราหฺมณานํ อตฺถาย หิตาย สุขาย โหตีติ ฯ

พหูนํ วต อตฺถาย สปฺปญฺโญ ฆรมาวสํ
มาตรํ ปีตรํ ปุพฺเพ รตฺตินฺทิวมตนฺทิโต
ปูเชติ สหธมฺเมน ปุพฺเพ กตมนุสฺสรํ
อนาคาเร ปพฺพชิเต อปาเป พฺรหฺมจาริโน
นิวิฏฺฐสทฺโธ ปูเชติ ญตฺวา ธมฺเม จ เปสโล
รญฺโญ หิโต เทวหิโต ยาตีนํ สขีนํ หิโต
สพฺเพสํ ส หิโต โหติ สทฺธมฺเม สุปติฏฺฐิโต
วิเนยฺย มจฺเฉรมลํ ส โลกํ ภชเต สิวนฺติ ฯ

[๑๒๙] ๓๑ อฏฺฐิเม ภิกฺขเว ปุญฺญาภิสนฺทา กุสลาภิสนฺทา สุขสฺ-

สาหารา โสวคฺคิกา สุขวิปากา สคฺคสංวตฺตนิกา อิฏฺฐาย กนฺตาย มนาปาย หิตาย สุขาย สංวตฺตนฺติ ฯ กตเม อฏฺฐ อิธ ภิกฺขเว อริยสาวโก พุทฺธं สรณं คโต โหติ อยं ภิกฺขเว ปฐโม ปุญฺญาภิสนฺโท กุสลาภิสนฺโท สุขสฺสาหาโร โสวคฺคิโก สุขวิปาโก สคฺคสංวตฺตนิโก อิฏฺฐาย กนฺตาย มนาปาย หิตาย สุขาย สංวตฺตติ ฯ ปุน จปรं ภิกฺขเว อริยสาวโก ธมฺมं สรณं คโต โหติ อยं ภิกฺขเว ทุติโย ปุญฺญาภิสนฺโท ฯ เป ฯ สංวตฺตติ ฯ ปุน จปรं ภิกฺขเว อริยสาวโก สงฺฆं สรณं คโต โหติ อยं ภิกฺขเว ตติโย ปุญฺญาภิสนฺโท กุสลาภิสนฺโท สุขสฺสาหาโร โสวคฺคิโก สุขวิปาโก สคฺคสංวตฺตนิโก อิฏฺฐาย กนฺตาย มนาปาย หิตาย สุขาย สංวตฺตติ ฯ ปญฺจิมานิ ภิกฺขเว ทานานิ มหาทานานิ อคฺคญฺญานิ รตฺตญฺญานิ วංสญฺญานิ โปราณานิ อสංกิณฺณานิ อสංกิณฺณปุพฺพานิ น สංกิยนฺติ น สංกิยิสฺสนฺติ อปฺปฏิกุฏฺฐานิ สมเณหิ พฺราหฺมเณหิ วิญฺญูหิ กตมานิ ปญฺจ อิธ ภิกฺขเว อริยสาวโก ปาณาติปาตं ปหาย ปาณาติปาตา ปฏิวิรโต โหติ ปาณาติปาตา ปฏิวิรโต ภิกฺขเว อริยสาวโก อปริมาณานं สตฺตานं อภยं เทติ อเวรं เทติ อพฺยาปชฺฌं เทติ อปริมาณานं สตฺตานं อภยं ทตฺวา อเวรं ทตฺวา อพฺยาปชฺฌं ทตฺวา อปริมาณสฺส อภยสฺส อเวรสฺส อพฺยาปชฺฌสฺส ภาคี โหติ อิทं ภิกฺขเว ปฐมं ทานं มหาทานं อคฺคญฺญं รตฺตญฺญं วංสญฺญं โปราณं อสංกิณฺณं อสංกิณฺณปุพฺพं น สංกิยติ น สංกิยิสฺสติ อปฺปฏิกุฏฺฐं

สมเณหิ พฺราหฺมเณหิ วิญฺญูหิ อยํ ภิกฺขเว จตุตฺโถ ปุญฺญาภิสนฺโท กุสลาภิสนฺโท สุขสฺสาหาโร โสวคฺคิโก สุขวิปาโก สคฺคสංวตฺตนิโก อิฏฺฐาย กนฺตาย มนาปาย หิตาย สุขาย สංวตฺตติ ฯ ปุน จปรํ ภิกฺขเว อริยสาวโก อทินฺนาทานํ ปหาย อทินฺนาทานา ปฏิวิรโต โหติ ฯ เป ฯ กาเมสุ มิจฺฉาจารํ ปหาย กาเมสุ มิจฺฉาจารา ปฏิวิรโต โหติ ฯ เป ฯ มุสาวาทํ ปหาย มุสาวาทา ปฏิวิรโต โหติ ฯ เป ฯ สุราเมรยมชฺชปมาทฏฺฐานํ ปหาย สุราเมรยมชฺชปมาทฏฺฐานา ปฏิวิรโต โหติ สุราเมรยมชฺชปมาทฏฺฐานา ปฏิวิรโต ภิกฺขเว อริยสาวโก อปริมาณานํ สตฺตานํ อภยं เทติ อเวรं เทติ อพฺยาปชฺฌं เทติ อปริมาณานํ สตฺตานํ อภยं ทตฺวา อเวรं ทตฺวา อพฺยาปชฺฌं ทตฺวา อปริมาณสฺส อภยสฺส อเวรสฺส อพฺยาปชฺฌสฺส ภาคี โหติ อิทํ ภิกฺขเว ปเญฺจมं ทานํ มหาทานํ อคฺคญฺญํ รตฺตญฺญํ วංสญฺญํ โปราณํ อสංกิณฺณํ อสංกิณฺณปุพฺพํ น สංกิยติ น สංกิยิสฺสติ อปฺปฏิกุฏฺฐํ สมเณหิ พฺราหฺมเณหิ วิญฺญูหิ อยํ ภิกฺขเว อฏฺฐโม ปุญฺญาภิสนฺโท กุสลาภิสนฺโท สุขสฺสาหาโร โสวคฺคิโก สุขวิปาโก สคฺคสංวตฺตนิโก อิฏฺฐาย กนฺตาย มนาปาย หิตาย สุขาย สංวตฺตติ ฯ อิเมโข ภิกฺขเว อฏฺฐ ปุญฺญาภิสนฺทา กุสลาภิสนฺทา สุขสฺสาหารา โสวคฺคิกา สุขวิปากา สคฺคสංวตฺตนิกา อิฏฺฐาย กนฺตาย มนาปาย หิตาย สุขาย สංวตฺตนฺตีติ ฯ

[๑๓๐] ๔๐ ปาณาติปาโต ภิกฺขเว อาเสวิโต ภาวิโต พหุลีกโต

นิรยสංวตฺตนิโก ติรจฺฉานโยนิสංวตฺตนิโก ปีตฺติวิสยสංวตฺตนิโก โย สพฺพลหุโส ปาณาติปาตสฺส วิปาโก มนุสฺสภูตสฺส อปฺปายุกสංวตฺตนิโก โหติ ฯ อทินฺนาทานං ภิกฺขเว อาเสවิตං ภาวิตං พหุลีกตං นิรยสංวตฺตนิกං ติรจฺฉานโยนิสංวตฺตนิกං ปีตฺติวิสยสංวตฺตนิกං โย สพฺพลหุโส อทินฺนาทานสฺส วิปาโก มนุสฺสภูตสฺส โภคพฺยสนสංวตฺตนิโก โหติ ฯ กาเมสุ มิจฺฉาจาโร ภิกฺขเว อาเสවิโต ภาวิโต พหุลีกโต นิรยสංวตฺตนิโก ติรจฺฉานโยนิสංวตฺตนิโก ปีตฺติวิสยสංวตฺตนิโก โย สพฺพลหุโส กาเมสุ มิจฺฉาจารสฺส วิปาโก มนุสฺสภูตสฺส สปตฺตเวรสංวตฺตนิโก โหติ ฯ มุสාวาโท ภิกฺขเว อาเสවิโต ภาวิโต พหุลีกโต นิรยสංวตฺตนิโก ติรจฺฉานโยนิสංวตฺตนิโก ปีตฺติวิสยสංวตฺตนิโก โย สพฺพลหุโส มุสාวาทสฺส วิปาโก มนุสฺสภูตสฺส อภูตพฺภกฺขานสංวตฺตนิโก โหติ ฯ ปีสුณา ภิกฺขเว วาจา อาเสවิตา ภาวิตา พหุลีกตา นิรยสංวตฺตนิกา ติรจฺฉานโยนิสංวตฺตนิกา ปีตฺติวิสยสංวตฺตนิกา โย สพฺพลหุโส ปีสුณาย วาจาย วิปาโกมนุสฺสภูตสฺส มิตฺเตหิ เภทนสංวตฺตนิโก โหติ ฯ ผรුสා ภิกฺขเว วาจา อาเสවิตา ภาวิตา พหุลีกตา นิรยสංวตฺตนิกา ติรจฺฉานโยนิสංวตฺตนิกา ปีตฺติวิสยสංวตฺตนิกา โย สพฺพลหุโส ผรුสාย วาจาย วิปาโก มนุสฺสภูตสฺส อมนาปสทฺทสංวตฺตนิโก โหติ ฯ สมฺผปฺปลาโป ภิกฺขเว อาเสවิโต ภาวิโต พหุลีกโต นิรยสංวตฺตนิโก ติรจฺฉานโยนิสංวตฺตนิโก ปีตฺติวิสยสංวตฺตนิโก โย สพฺพลหุโส สมฺผปฺปลาปสฺส วิปาโก มนุสฺสภูตสฺส อนาเทยฺยวาจาสංวตฺตนิโก โหติ ฯ สුราเมรยปานං

ภิกฺขเว อาเสวิตํ ภาวิตํ พหุลีกตํ นิรยสวตฺตนิกํ ติรจฺฉานโยนิสวตฺตนิกํ ปีตฺติวิสยสวตฺตนิกํ โย สพฺพพหุโส สุราเมรยปานสฺส วิปาโก มนุสฺสภูตสฺส อุมฺมตฺตกสวตฺตนิโก โหตีติ ฯ

ทานวคฺโค จตุตฺโถ ฯ

ตตฺรุทฺทานํ

เทฺว ทานานิ วตฺถุญฺจ เขตฺตํ ทานูปปตฺติ กิริยํ
เทฺว สปฺปุริสา สพฺพพหุโส อภิสนฺโท จ วุตฺตีติ ฯ

อุโปสถวคฺโค ปญฺจโม

[๑๓๑] ๔๑ เอวมฺเม สุตํ ฯ เอกํ สมยํ ภควา สาวตฺถิยํ วิหรติ เชตวเน อนาถปิณฺฑิกสฺส อาราเม ฯ ตตฺร โข ภควา ภิกฺขู อามนฺเตสิ ภิกฺขโวติ ฯ ภทนฺเตติ เต ภิกฺขู ภควโต ปจฺจสฺโสสุํ ฯ ภควา เอตทโวจ อฏฺฐงฺคสมนฺนาคโต ภิกฺขเว อุโปสโถ อุปวุตฺโถ มหปฺผโล โหติ มหานิสโส มหาชุติโก มหาวิปฺผาโร ฯ กถํ อุปวุตฺโถ จ ภิกฺขเว อฏฺฐงฺคสมนฺนาคโต อุโปสโถ มหปฺผโล โหติ มหานิสโส มหาชุติโก มหาวิปฺผาโร อิธ ภิกฺขเว อริยสาวโก อิติ ปฏิสญฺจิกฺขติ ยาวชีวํ อรหนฺโต ปาณาติปาตํ ปหาย ปาณาติปาตา ปฏิวิรตา นิหิตทณฺฑา นิหิตสตฺถา ลชฺชี ทยาปนฺนา สพฺพปาณภูตหิตานุกมฺปีโน วิหรนฺติ อหมฺปชฺช อิมญฺจ รตฺตึ อิมญฺจ ทิวสํ ปาณาติปาตํ ปหาย ปาณาติปาตา ปฏิวิรโต นิหิตทณฺโฑ นิหิตสตฺโถ ลชฺชี ทยา-

ปนฺโน สพฺพปาณภูตหิตานุกมฺปี วิหรามิ อิมินาปงฺเคน อรหตฺตं อนุกโรมิ อุโปสโถ จ เม อุปวุตฺโถ ภวิสฺสตีติ อิมินา ปเมน องฺเคน สมนฺนาคโต โหติ ฯ เป ฯ ยาวชีวं อรหนฺโต อทินฺนาทานํ ปหาย อทินฺนาทานา ปฏิวิรตา ทินฺนาทายี ทินฺนปาฏิกงฺขี อเถเนน สุจิภูเตน อตฺตนา วิหรนฺติ อหมฺปชฺช อิมญฺจ รตฺตึ อิมญฺจ ทิวสํ อทินฺนาทานํ ปหาย อทินฺนาทานา ปฏิวิรโต ทินฺนาทายี ทินฺนปาฏิกงฺขี อเถเนน สุจิภูเตน อตฺตนา วิหรามิ อิมินาปงฺเคน อรหตฺตं อนุกโรมิ อุโปสโถ จ เม อุปวุตฺโถ ภวิสฺสตีติ อิมินา ทุติเยน องฺเคน สมนฺนาคโต โหติ ฯ เป ฯ ยาวชีวं อรหนฺโต อพฺรหฺมจริยं ปหาย พฺรหฺมจาริโน อาราจาริโน วิรตา เมถุนา คามธมฺมา อหมฺปชฺช อิมญฺจ รตฺตึ อิมญฺจ ทิวสํ อพฺรหฺมจริยं ปหาย พฺรหฺมจารี อาราจารี วิรโต เมถุนา คามธมฺมา อิมินาปงฺเคน อรหตฺตं อนุกโรมิ อุโปสโถ จ เม อุปวุตฺโถ ภวิสฺสตีติ อิมินา ตติเยน องฺเคน สมนฺนาคโต โหติ ฯ เป ฯ ยาวชีวं อรหนฺโต มุสาวาทं ปหาย มุสาวาทา ปฏิวิรตา สจฺจวาทิโน สจฺจสนฺธา เถตา ปจฺจยิกา อวิสํวาทกา โลกสฺส อหมฺปชฺช อิมญฺจ รตฺตึ อิมญฺจ ทิวสํ มุสาวาทं ปหาย มุสาวาทา ปฏิวิรโต สจฺจวาที สจฺจสนฺโธ เถโต ปจฺจยิโก อวิสํวาทโก โลกสฺส อิมินาปงฺเคน อรหตฺตं อนุกโรมิ อุโปสโถ จ เม อุปวุตฺโถ ภวิสฺสตีติ อิมินา จตุตฺเถน องฺเคน สมนฺนาคโต โหติ ฯ เป ฯ ยาวชีวं อรหนฺโต สุราเมรย-มชฺชปมาทฏฺฐานา ปหาย สุราเมรยมชฺชปมาทฏฺฐานา ปฏิวิรตา อหมฺ-

ปชฺช อิมญฺจ รตฺตึ์ อิมญฺจ ทิวสํ์ สุราเมรยมชฺชปมาทฏฺฐานํ์ ปหาย สุราเมรยมชฺชปมาทฏฺฐานา ปฏิวิรโต อิมินาปงฺเคน อรหตึ์ อนุกโรมิ อุโปส์โถ จ เม อุปวุตฺโถ ภวิส์ส์ตี์ติ อิมินา ปญฺจเมน องฺเคน ส์มนฺนาคโต โหติ ฯ เป ฯ ยาวชี์วํ์ อรหนฺโต เอกภตฺตึ์กา รตฺตูปรตา วิรตา วิกาลโภชนา อหึ์ปชฺช อิมญฺจ รตฺตึ์ อิมญฺจ ทิวสํ์ เอกภตฺตึ์โก รตฺตูปรโต วิรโต วิกาลโภชนา อิมินาปงฺเคน อรหตึ์ อนุกโรมิ อุโปส์โถ จ เม อุปวุตฺโถ ภวิส์ส์ตี์ติ อิมินา ฉฏฺเฐน องฺเคน ส์มนฺนาคโต โหติ ฯ เป ฯ ยาวชี์วํ์ อรหนฺโต นจฺจคี์ตวาทิตวิส์ูกทส์ฺส์นมาลาคนฺธวิเลปนธารณมณฺฑนวิภูส์นฏฺฐานา ปฏิวิรตา อหึ์ปชฺช อิมญฺจ รตฺตึ์ อิมญฺจ ทิวสํ์ นจฺจคี์ตวาทิตวิส์ูกทส์ฺส์นมาลาคนฺธวิเลปนธารณมณฺฑนวิภูส์นฏฺฐานา ปฏิวิรโต อิมินาปงฺเคน อรหตึ์ อนุกโรมิ อุโปส์โถ จ เม อุปวุตฺโถ ภวิส์ส์ตี์ติ อิมินา ส์ตฺตเมน องฺเคน ส์มนฺนาคโต โหติ ฯ เป ฯ ยาวชี์วํ์ อรหนฺโต อุจฺจาส์ยนมหาส์ยนึ์ ปหาย อุจฺจาส์ยนมหาส์ยนา ปฏิวิรตา นี์จเส์ยฺยึ์ กปฺเปนฺติ มญฺจเก วา ติณส์นฺถรเก วา อหึ์ปชฺช อิมญฺจ รตฺตึ์ อิมญฺจ ทิวสํ์ อุจฺจาส์ยนมหาส์ยนึ์ ปหาย อุจฺจาส์ยนมหาส์ยนา ปฏิวิรโต นี์จเส์ยฺยึ์ กปฺเปมิ มญฺจเก วา ติณส์นฺถรเก วา อิมินาปงฺเคน อรหตึ์ อนุกโรมิ อุโปส์โถ จ เม อุปวุตฺโถ ภวิส์ส์ตี์ติ อิมินา อฏฺฐเมน องฺเคน ส์มนฺนาคโต โหติ ฯ เอวึ์ อุปวุตฺโถ โข ภิกฺขเว อฏฺฐงฺคส์มนฺนาคโต อุโปส์โถ มหปฺผโล โหติ มหานิส์โส มหาชุตึ์โก มหาวิปฺผาโรติ ฯ

[๑๓๒] ๔๒ อฏฺฐงฺคสมนฺนาคโต ภิกฺขเว อุโปสโถ อุปวุตฺโถ มหปฺผโล โหติ มหานิสโส มหาชุติโก มหาวิปฺผาโร ฯ กถ อุปวุตฺโถ จ ภิกฺขเว อฏฺฐงฺคสมนฺนาคโต อุโปสโถ มหปฺผโล โหติ มหานิสโส มหาชุติโก มหาวิปฺผาโร อิธ ภิกฺขเว อริยสาวโก อิติ ปฏิสญฺจิกฺขติ ยาวชีว อรหนฺโต ปาณาติปาต ปหาย ปาณาติปาตา ปฏิวิรตา นิหิตทณฺฑา นิหิตสตฺถา ลชฺชี ทยาปนฺนา สพฺพปาณภูตหิตานุกมฺปี วิหรนฺติ อหมฺปชฺช อิมญฺจ รตฺติ อิมญฺจ ทิวส ปาณาติปาต ปหาย ปาณาติปาตา ปฏิวิรโต นิหิตทณฺโฑ นิหิตสตฺโถ ลชฺชี ทยาปนฺโน สพฺพปาณภูตหิตานุกมฺปี วิหรามิ อิมินาปงฺเคน อรหต อนุกโรมิ อุโปสโถ จ เม อุปวุตฺโถ ภวิสฺสตีติ อิมินา ปฐเมน องฺเคน สมนฺนาคโต โหติ ฯ (ปฐเมน ยถา วิตฺถาโร) ยาวชีว อรหนฺโต อุจฺจาสยนมหาสยนา ปฏิวิรตา นจเสยฺย กปฺเปนฺติ มญฺจเก วา ติณสนฺถรเก วา อหมฺปชฺช อิมญฺจ รตฺติ อิมญฺจ ทิวส อุจฺจาสยนมหาสยน ปหาย อุจฺจาสยนมหาสยนา ปฏิวิรโต นจเสยฺย กปฺเปมิ มญฺจเก วา ติณสนฺถรเก วา อิมินาปงฺเคน อรหต อนุกโรมิ อุโปสโถ จ เม อุปวุตฺโถ ภวิสฺสตีติ อิมินา อฏฐเมน องฺเคน สมนฺนาคโต โหติ ฯ เอว อุปวุตฺโถ โข ภิกฺขเว อฏฺฐงฺคสมนฺนาคโต อุโปสโถ มหปฺผโล โหติ มหานิสโส มหาชุติโก มหาวิปฺผาโร ฯ

ก็วมหปฺผโล โหติ ก็วมหานิสโส ก็วมหาชุติโก ก็วมหาวิปฺผาโร เสยฺยถาปี ภิกฺขเว โย อิเมส โสพลนฺน มหาชนปทาน ปหูตสตฺตรต-

นานํ อิสฺสราธิปจฺจํ รชฺชํ กาเรยฺย เสยฺยถีทํ องฺคานํ มคธานํ กาสีนํ โกสลานํ วชฺชีนํ มลฺลานํ เจตีนํ วงฺคานํ กุรูนํ ปญฺจาลานํ มจฺฉานํ สูรเสนานํ อสฺสกานํ อวนฺตีนํ คนฺธารานํ กมฺโพชานํ อฏฺฐงฺคส-มนฺนาคตสฺส อุโปสถสฺส เอตํ กลํ นาคฺฆติ โสฬสึ ตํ กิสฺสเหตุ กปณํ ภิกฺขเว มานุสกํ รชฺชํ ทิพฺพสฺส สุขสฺส อุปนิธาย ฯ ยานิ ภิกฺขเว มานุสกานิ ปณฺณาสวสฺสานิ จาตุมฺมหาราชิกานํ เทวานํ เอโส เอโก รตฺตินฺทิโว ตาย รตฺติยา ตีณิรตฺติโย มาโส เตน มาเสน ทฺวาทส-มาสิโย สංวจฺฉโร เตน สංวจฺฉเรน ทิพฺพานิ ปญฺจ วสฺสสตานิ จาตุมฺ-มหาราชิกานํ เทวานํ อายุปฺปมาณํ ฐานํ โข ปเนตं ภิกฺขเว วิชฺชติ ยं อิเธกจฺโจ อิตฺถี วา ปุริโส วา อฏฺฐงฺคสมนฺนาคตํ อุโปสถํ อุป-วสิตฺวา กายสฺส เภทา ปรมฺมรณา จาตุมฺมหาราชิกานํ เทวานं สหพฺยตं อุปปชฺเชยฺย อิทं โข ปน เมตं ภิกฺขเว ฐนฺทาย ภาสิตं กปณํ มานุสกं รชฺชं ทิพฺพสฺส สุขสฺส อุปนิธาย ฯ ยं ภิกฺขเว มานุสกं วสฺสสตं ตาวตึสานं เทวานं เอโส เอโก รตฺตินฺทิโว ตาย รตฺติยา ตีณิรตฺติโย มาโส เตน มาเสน ทฺวาทสมาสิโย สංวจฺฉโร เตน สංวจฺฉเรน ทิพฺพं วสฺสสหสฺสं ตาวตึสานं เทวานं อายุปฺปมาณํ ฐานํ โข ปเนตं ภิกฺขเว วิชฺชติ ยं อิเธกจฺโจ อิตฺถี วา ปุริโส วา อฏฺฐงฺคสมนฺนาคตํ อุโปสถํ อุปวสิตฺวา กายสฺส เภทา ปรมฺมรณา ตาวตึสานं เทวานं สหพฺยตं อุปปชฺเชยฺย อิทं โข ปน เมตं ภิกฺขเว ฐนฺทาย ภาสิตं

กปณํ มานุสกํ รชฺชํ ทิพฺพํ สุขํ อุปนิชาย ฯ ยานิ ภิกฺขเว มานุสกานิ เทฺว วสฺสสตานิ ยามานํ เทวานํ เอโส เอโก รตฺตินฺทิโว ตาย รตฺติยา ตีสรตฺติโย มาโส เตน มาเสน ทฺวาทสมาสิโย สංวจฺฉโร เตน สංวจฺฉเรน ทิพฺพานิ เทฺว วสฺสสหสฺสานิ ยามานํ เทวานํ อายุปฺปมาณํ ฐานํ โข ปเนตं ภิกฺขเว วิชฺชติ ยं อิเธกจฺโจ อิตฺถี วา ปุริโส วา อฏฺฐงฺคสมนฺนาคตं อุโปสถํ อุปวสิตฺวา กายสฺส เภทา ปรมฺมรณา ยามานํ เทวานं สหพฺยตं อุปปชฺเชยฺย อิทํ โข ปน เมตं ภิกฺขเว สนฺธาย ภาสิตं กปณํ มานุสกं รชฺชं ทิพฺพं สุขं อุปนิชาย ฯ ยานิ ภิกฺขเว มานุสกานิ จตฺตาริ วสฺสสตานิ จตุสีตานํ เทวานं เอโส เอโก รตฺตินฺทิโว ตาย รตฺติยา ตีสรตฺติโย มาโส เตน มาเสน ทฺวาทสมาสิโย สංวจฺฉโร เตน สංวจฺฉเรน ทิพฺพานิ จตฺตาริ วสฺสสหสฺสานิ จตุสีตานํ เทวานं อายุปฺปมาณํ ฐานํ โข ปเนตं ภิกฺขเว วิชฺชติ ยं อิเธกจฺโจ อิตฺถี วา ปุริโส วา อฏฺฐงฺคสมนฺนาคตं อุโปสถํ อุปวสิตฺวา กายสฺส เภทา ปรมฺมรณา จตุสีตานํ เทวานं สหพฺยตं อุปปชฺเชยฺย อิทํ โข ปน เมตं ภิกฺขเว สนฺธาย ภาสิตं กปณํ มานุสกं รชฺชं ทิพฺพं สุขं อุปนิชาย ฯ ยานิ ภิกฺขเว มานุสกานิ อฏฺฐ วสฺสสตานิ นิมฺมานรตีนं เทวานं เอโส เอโก รตฺตินฺทิโว ตาย รตฺติยา ตีสรตฺติโย มาโส เตน มาเสน ทฺวาทสมาสิโย สංวจฺฉโร เตน สංวจฺฉเรน ทิพฺพานิ อฏฺฐ วสฺสสหสฺสานิ นิมฺมานรตีนं เทวานं อายุปฺปมาณํ ฐานํ โข ปเนตं ภิกฺขเว วิชฺชติ ยं อิเธกจฺโจ อิตฺถี วา ปุริโส วา อฏฺฐงฺคสมนฺนาคตं อุโปสถं

อุปวสิตฺวา กายสฺส เภทา ปรมฺมรณา นิมฺมานรตีนํ เทวานํ สหพฺยตํ อุปปชฺเชยฺย อิทํ โข ปน เมตํ ภิกฺขเว สนฺธาย ภาสิตํ กปณํ มานุสกํ รชฺชํ ทิพฺพํ สุขํ อุปนิธาย ฯ ยานิ ภิกฺขเว มานุสกานิ โสฬส วสฺสสตานิ ปรนิมฺมิตวสวตฺตีนํ เทวานํ เอโส เอโก รตฺตินฺทิโว ตาย รตฺติยา ตีสรตฺตินฺทิโย มาโส เตน มาเสน ทฺวาทสมาสิโย สංวจฺฉโร เตน สංวจฺฉเรน ทิพฺพานิ โสฬส วสฺสสหสฺสานิ ปรนิมฺมิตวสวตฺตีนํ เทวานํ อายุปฺปมาณํ ฐานํ โข ปเนตं ภิกฺขเว วิชฺชติ ยं อิเธกจฺโจ อิตฺถี วา ปุริโส วา อฏฺงฺคสมนฺนาคตํ อุโปสถํ อุปวสิตฺวา กายสฺส เภทา ปรมฺมรณา ปรนิมฺมิตวสวตฺตีนํ เทวานํ สหพฺยตํ อุปปชฺเชยฺย อิทํ โข ปน เมตं ภิกฺขเว สนฺธาย ภาสิตํ กปณํ มานุสกํ รชฺชํ ทิพฺพํ สุขํ อุปนิธายาติ ฯ

ปาณํ น หญฺเญ น จาทินฺนมาทิเย
มุสา น ภาเส น จ มชฺชโป สิยา
อพฺรหฺมจริยา วิรเมยฺย เมถุนา
รตฺตึ น ภุญฺเชยฺย วิกาลโภชนํ
มาลं น ธาเรย น จ คนฺธมาจเร
มญฺเจ ฉมายංว สเยถ สนฺถเต
เอตญฺหิ อฏฺงฺคิกมาหุโปสถํ
พุทฺเธน ทุกฺขนฺตคุนา ปกาสิตं
จนฺโท จ สูโร จ อุโภ สุทสฺสนา

โอภาสยนฺตา อนุยนฺติ ยาวตา
ตโมนุทา เต ปน อนฺตลิกฺขคา
นภา ปภาสนฺติ ทิสา วิโรจนา
เอตมฺหิ ยํ วิชฺชติ อนฺตเร ธนํ
มุตฺตา มณี เวฬุริยญฺจ ภทฺทกํ
สิงฺคี สุวณฺณญฺจ อถวาปิ กาญฺจนํ
ยํ ชาตรูปํ หฏกนฺติ วุจฺจติ
อฏฺฐงฺคุเปตสฺส อุโปสถสฺส
กลมฺปิ เต นานุภวนฺติ โสฬสึ
จนฺทปฺปภา ตารคณาว สพฺพเส
ตสฺมา หิ นารี จ นโร จ ฐิตวา
อฏฺฐงฺคุเปตํ อุปวสฺสุโปสถํ
ปุญฺญานิ กตฺวาน สุขุทฺรยานิ
อนินฺทิตา สคฺคมุเปนฺติ ฐานนฺติ ฯ

[๑๓๓] ๔๓ เอกํ สมยํ ภควา สาวตฺถิยํ วิหรติ ปุพฺพาราเม มิคารมาตุปาสาเท ฯ อถโข วิสาขา มิคารมาตา เยน ภควา เตนุปสงฺกมิ อุปสงฺกมิตฺวา ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา เอกมนฺตํ นิสีทิ ฯ เอกมนฺตํ นิสินฺนา โข วิสาขํ มิคารมาตรํ ภควา เอตทโวจ อฏฺฐงฺคสมนฺนาคโต วิสาเข อุโปสโถ อุปวุตฺโถ มหปฺผโล โหติ มหานิสโส มหาชุติโก มหาวิปฺผาโร ฯ กถํ อุปวุตฺโถ จ วิสาเข อฏฺฐงฺคสมนฺนาคโต

อุโปสโถ มหปฺผโล โหติ มหานิสโส มหาชุติโก มหาวิปฺผาโร อิธ วิสาเข อริยสาวโก อิติ ปฏิสญฺจิกฺขติ ยาวชีวํ อรหนฺโต ปาณาติปาตํ ปหาย ปาณาติปาตา ปฏิวิรตา นิหิตทณฺฑา นิหิตสตฺถา ลชฺชี ทยาปนฺนา สพฺพปาณภูตหิตานุกมฺปี โน วิหรนฺติ อหมฺปชฺช อิมญฺจ รตฺตึ อิมญฺจ ทิวสํ ปาณาติปาตํ ปหาย ปาณาติปาตา ปฏิวิรโต นิหิตทณฺโฑ นิหิตสตฺโถ ลชฺชี ทยาปนฺโน สพฺพปาณภูตหิตานุกมฺปี วิหรามิ อิมินาปงฺเคน อรหตํ อนุกโรมิ อุโปสโถ จ เม อุปวุตฺโถ ภวิสฺสตีติ อิมินา ปฐเมน องฺเคน สมนฺนาคโต โหติ ฯเปฯ ยาวชีวํ อรหนฺโต อุจฺจาสยนมหาสยนํ ปหาย อุจฺจาสยนมหาสยนา ปฏิวิรตา นีจเสยฺยํ กปฺเปนฺติ มญฺจเก วา ติณสนฺถรเก วา อหมฺปชฺช อิมญฺจ รตฺตึ อิมญฺจ ทิวสํ อุจฺจาสยนมหาสยนํ ปหาย อุจฺจาสยนมหาสยนา ปฏิวิรโต นีจเสยฺยํ กปฺเปมิ มญฺจเก วา ติณสนฺถรเก วา อิมินาปงฺเคน อรหตํ อนุกโรมิ อุโปสโถ จ เม อุปวุตฺโถ ภวิสฺสตีติ อิมินา อฏฐเมน องฺเคน สมนฺนาคโต โหติ ฯ เอวํ อุปวุตฺโถ โข วิสาเข อฏฐงฺคสมนฺนาคโต อุโปสโถ มหปฺผโล โหติ มหานิสโส มหาชุติโก มหาวิปฺผาโร ฯ

กึวมหปฺผโล โหติ กึวมหานิสโส กึวมหาชุติโก กึวมหาวิปฺผาโร เสยฺยถาปี วิสาเข โย อิเมสํ โสฬสนฺนํ มหาชนปทานํ ปหูตสตฺตรตนานํ อิสฺสราธิปจฺจํ รชฺชํ กาเรยฺย เสยฺยถีทํ องฺคานํ มคธานํ กาสีนํ โกสลานํ วชฺชีนํ มลฺลานํ เจตีนํ วงฺคานํ กุรูนํ ปญฺจาลานํ มจฺฉานํ

สูรเสนานํ อสฺสกานํ อวนฺตีนํ คนฺธารานํ กมฺโพชานํ อฏฺฐงฺคส-
มนฺนาคตสฺส อุโปสถสฺส เอตํ กลํ นาคฺฆติ โสฬสึ ตํ กิสฺสเหตุ
กปณํ วิสาเข มานุสกํ รชฺชํ ทิพฺพสฺส สุขสฺส อุปนิธาย ฯ ยานิ วิสาเข
มานุสกานิ ปญฺญาสํ วสฺสานิ จาตุมฺมหาราชิกานํ เทวานํ เอโส เอโก
รตฺตินฺทิโว ตาย รตฺติยา ตึสรตฺติโย มาโส เตน มาเสน ทฺวาทส-
มาสิโย สංวจฺฉโร เตน สංวจฺฉเรน ทิพฺพานิ ปญฺจ วสฺสสตานิ จาตุมฺ-
มหาราชิกานํ เทวานํ อายุปฺปมาณํ ฐานํ โข ปเนตं วิสาเข วิชฺชติ
ยं อิเธกจฺโจ อิตฺถึ วา ปุริโส วา อฏฺฐงฺคสมนฺนาคตสฺส อุโปสถสฺส อุป-
วสิตฺวา กายสฺส เภทา ปรมฺมรณา จาตุมฺมหาราชิกานํ เทวานं สหพฺยตं
อุปปชฺเชยฺย อิทํ โข ปน เมตं วิสาเข สนฺธาย ภาสิตํ กปณํ
มานุสกํ รชฺชํ ทิพฺพสฺส สุขสฺส อุปนิธาย ฯ ยํ วิสาเข มานุสกํ วสฺ-
สสตํ ตาวตึสานं เทวานं เอโส เอโก รตฺตินฺทิโว ตาย รตฺติยา ตึส-
รตฺติโย มาโส เตน มาเสน ทฺวาทสมาสิโย สංวจฺฉโร เตน สංวจฺฉเรน
ทิพฺพสฺส วสฺสสหสฺสสฺส ตาวตึสานं เทวานं อายุปฺปมาณํ ฐานํ โข ปเนตं
วิสาเข วิชฺชติ ยं อิเธกจฺโจ อิตฺถึ วา ปุริโส วา อฏฺฐงฺคสมนฺนาคตสฺส
อุโปสถสฺส อุปวสิตฺวา กายสฺส เภทา ปรมฺมรณา ตาวตึสานं เทวานं
สหพฺยตं อุปปชฺเชยฺย อิทํ โข ปน เมตं วิสาเข สนฺธาย ภาสิตं
กปณํ มานุสกํ รชฺชํ ทิพฺพสฺส สุขสฺส อุปนิธาย ฯ ยานิ วิสาเข มานุสกานิ
เทฺว วสฺสสตานิ ฯเปฯ จตฺตาริ วสฺสสตานิ ฯเปฯ อฏฺฐ วสฺสสตานิ
ฯเปฯ โสฬส วสฺสสตานิ ปรนิมฺมิตวสวตฺตีนं เทวานं เอโส เอโก

รตฺตินฺทิโว ตาย รตฺติยา ติ์สรตฺติโย มาโส เตน มาเส๋น ทฺวาทส-มาสิโย ส์วจฺฉโร เตน ส์วจฺฉเรน ทิพฺพานิ โส์พส์ วส์ส์สหส์สานิ ปรนิมฺมิตวส์วตฺตี๋นำ เทวานำ อายุปฺปมาณำ ชานำ โข ปเนตำ วิส์าเข วิชฺชติ ยำ อิเธกจฺโจ อิตฺถี วา ปุริโส วา อฏฺ๋งฺคส์มนฺนาคตำ อุโปส์ถำ อุปวส์ิตฺวา กายส์ฺส์ เภทา ปรมฺมรณา ปรนิมฺมิตวส์วตฺตี๋นำ เทวานำ ส์หพฺยตำ อุปปชฺเชยฺย อิทำ โข ปน เมตำ วิส์าเข ส์นฺธาย ภาสิตำ กปณำ มานุส์กำ รชฺชำ ทิพฺพำ ส์ุขำ อุปนิชายาติ ฯ

ปาณำ น หญฺเญ น จาทินฺนมาทิเย
มุส์า น ภาเส์ น จ มชฺชโป สิยา
อพฺรหฺมจริยา วิรเมยฺย เมถุนา
รตฺตึ๋ น ภุญฺเชยฺย วิกาลโภชนำ
มาลำ น ธาเรย น จ คนฺธมาจเร
มญฺเจ ฉมายำ ว ส์เยถ ส์นฺถเต
เอตญฺหิ อฏฺ๋งฺคิกมาหุโปส์ถำ
พุทฺเธน ทุกฺขนฺตคุนา ปกาสิตำ
จนฺโท จ ส์ูโร จ อุโภ ส์ุทส์ฺส์นา
โอภาส์ยนฺตา อนุยนฺติ ยาวตา
ตโมนุทา เต ปน อนฺตลิกฺขคา
นเภ ปภาส์นฺติ ทิส์า วิโรจนา
เอตมฺหิ ยำ วิชฺชติ อนฺตเร ธนำ

มุตฺตา มณี เวฬุริยญฺจ ภทฺทกํ
สิงฺคี สุวณฺณํ อถวาปี กาญฺจนํ
ยํ ชาตรูปี หฏกนฺติ วุจฺจติ
อฏฺฐงฺคุเปตสฺส อุโปสถสฺส
กลมฺปี เต นานุภวนฺติ โสฬสึ
จนฺทปฺปภา ตารคณาว สพฺเพ
ตสฺมา หิ นารึ จ นโร จ ตีณวา
อฏฺฐงฺคุเปตํ อุปวสฺสุโปสถํ
ปุญฺญานิ กตฺวาน สุขุทฺรยานิ
อนินฺทิตา สคฺคมุเปนฺติ ฐานนฺติ ฯ

[๑๓๔] ๔๔ เอกํ สมยํ ภควา เวสาลิยํ วิหรติ มหาวเน กูฏาคารสาลายํ ฯ อถโข วาเสฏฺโฐ อุปาสโก เยน ภควา เตนุปสงฺกมิ อุปสงฺกมิตฺวา ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา เอกมนฺตํ นิสีทิ ฯ เอกมนฺตํ นิสินฺนํ โข วาเสฏฺฐํ อุปาสกํ ภควา เอตทโวจ อฏฺฐงฺคสมนฺนาคโต วาเสฏฺฐ อุโปสโถ อุปวุตฺโถ มหปฺผโล โหติ ฯเป ฯ อนินฺทิตา สคฺคมุเปนฺติ ฐานนฺติ ฯ

เอวํ วุตฺเต วาเสฏฺโฐ อุปาสโก ภควนฺตํ เอตทโวจ บียา เม ภนฺเต ญาติสาโลหิตา อฏฺฐงฺคสมนฺนาคตํ อุโปสถํ อุปวเสยฺยุ บียานมฺปี เม อสฺส ญาติสาโลหิตานํ ทีฆรตฺตํ หิตาย สุขาย สพฺเพ เจปี ภนฺเต ขตฺติยา อฏฺฐงฺคสมนฺนาคตํ อุโปสถํ อุปวเสยฺยุ สพฺเพ-

ส์มฺปส์ส์ ขตฺติยานำ ทีฆรตฺตำ หิตาย สุขาย ส์พฺเพ เจปี ภนฺเต พฺราหฺมณา ฯเป ฯ เวส์ส์า สุทฺทา อฏฺฐงฺคส์มนฺนาคตำ อุโปส์ถำ อุปวเส่ยฺยุำ ส์พฺเพส์มฺปส์ส์ สุทฺทานำ ทีฆรตฺตำ หิตาย สุขายาติ ฯ ส์พฺเพ เจปี วาเส่ฏฺฐ ขตฺติยา อฏฺฐงฺคส์มนฺนาคตำ อุโปส์ถำ อุปวเส่ยฺยุำ ส์พฺเพส์มฺปส์ส์ ขตฺติยานำ ทีฆรตฺตำ หิตาย สุขาย ส์พฺเพ เจปี วาเส่ฏฺฐ พฺราหฺมณา ฯเป ฯ เวส์ส์า สุทฺทา อฏฺฐงฺคส์มนฺนาคตำ อุโปส์ถำ อุปวเส่ยฺยุำ ส์พฺเพส์มฺปส์ส์ สุทฺทานำ ทีฆรตฺตำ หิตาย สุขาย ส์เทวโก เจปี วาเส่ฏฺฐ โลโก ส์มารโก ส์พฺรหฺมโก ส์ส์ส์มณพฺราหฺมณี ปชา ส์เทวมนุส์ส์า อฏฺฐงฺคส์มนฺนาคตำ อุโปส์ถำ อุปวเส่ยฺยุำ ส์เทวกส์ส์ โลกส์ส์ ส์มารกส์ส์ ส์พฺรหฺมกส์ส์ ส์ส์ส์มณพฺราหฺมณิยา ปชาย ส์เทวมนุส์ส์าย ทีฆรตฺตำ หิตาย สุขาย อิเม เจปี วาเส่ฏฺฐ มหาส์าลา อฏฺฐงฺคส์มนฺนาคตำ อุโปส์ถำ อุปวเส่ยฺยุำ อิเมส์มฺปส์ส์ มหาส์าลานำ ทีฆรตฺตำ หิตาย สุขาย ส์เจ เจเตยฺยุำ โก ปน วาโท มนุส์ส์ภูตส์ส์าติ ฯ

[๑๓๕] ๔๕ เอกำ ส์มยำ ภควา ส์าวตฺถิยำ วิหรติ เชตวเน อนาถปีณฺฑิกส์ส์ อาราเม ฯ อถโข โพชฺฌา อุปาส์กา เยน ภควา เตนุปส์งฺกมิ อุปส์งฺกมิตฺวา ภควนฺตำ อภิวาเทตฺวา เอกมนฺตำ นิส์ีทิ ฯ เอกมนฺตำ นิสินฺนำ โข โพชฺฌำ อุปาส์กำ ภควา เอตทโวจ อฏฺฐงฺคส์มนฺนาคโต โพชฺเฌ อุโปส์โก อุปวุตฺโถ มหปฺผโล โหติ มหานิส์ำโส มหาชุติโก มหาวิปฺผาโร ฯ กถำ อุปวุตฺโถ จ โพชฺเฌ อฏฺฐงฺคส์มนฺนาคโต อุโปส์โก มหปฺผโล โหติ มหานิส์ำโส มหาชุติโก มหาวิปฺผาโร

อิธ โพชฺเฌ อริยสาวโก อิติ ปฏิสญฺจิกฺขติ ยาวชีวํ อรหนฺโต ปาณาติปาตํ ปหาย ปาณาติปาตา ปฏิวิรตา นิหิตทณฺฑา นิหิตสตฺถา ลชฺชี ทยาปนฺนา สพฺพปาณภูตหิตานุกมฺปีโน วิหรนฺติ อหมฺปชฺช อิมญฺจ รตฺตึ อิมญฺจ ทิวสํ ปาณาติปาตํ ปหาย ปาณาติปาตา ปฏิวิรโต นิหิตทณฺโฑ นิหิตสตฺโถ ลชฺชี ทยาปนฺโน สพฺพปาณภูตหิตานุกมฺปี วิหรามิ อิมินาปงฺเคน อรหตํ อนุกโรมิ อุโปสโถ จ เม อุปวุตฺโถ ภวิสฺสตีติ อิมินา ปฐเมน องฺเคน สมนฺนาคโต โหติ ฯเปฯ ยาวชีวํ อรหนฺโต อุจฺจาสยนมหาสยนา ปฏิวิรตา นีจเสยฺยํ กปฺเปนฺติ มญฺจเก วา ติณสนฺถรเก วา อหมฺปชฺช อิมญฺจ รตฺตึ อิมญฺจ ทิวสํ อุจฺจาสยนมหาสยนํ ปหาย อุจฺจาสยนมหาสยนา ปฏิวิรโต นีจเสยฺยํ กปฺเปมิ มญฺจเก วา ติณสนฺถรเก วา อิมินาปงฺเคน อรหตํ อนุกโรมิ อุโปสโถ จ เม อุปวุตฺโถ ภวิสฺสตีติ อิมินา อฏฺฐเมน องฺเคน สมนฺนาคโต โหติ ฯ เอวํ อุปวุตฺโถ โข โพชฺเฌ อฏฺฐงฺคสมนฺนาคโต อุโปสโถ มหปฺผโล โหติ มหานิสโส มหาชุติโก มหาวิปฺผาโร ฯ

กึวมหปฺผโล โหติ กึวมหานิสโส กึวมหาชุติโก กึวมหาวิปฺผาโร เสยฺยถาปี โพชฺเฌ โย อิเมสํ โสฬสนฺนํ มหาชนปทานํ ปหูตสตฺตรตนานํ อิสฺสราธิปจฺจํ รชฺชํ กาเรยฺย เสยฺยถีทํ องฺคานํ มคธานํ กาสีนํ โกสลานํ วชฺชีนํ มลฺลานํ เจตีนํ วสานํ กุรูนํ ปญฺจาลานํ มจฺฉานํ สูรเสนานํ อสฺสกานํ อวนฺตีนํ คนฺธารานํ กมฺโพชานํ อฏฺฐงฺคสมนฺนาคตสฺส อุโปสถสฺส เอตํ กลํ นาคฺฆติ โสฬสึ ตํ

กิส์ส์เหตุ กปณํ โพชฺเฌ มานุส์กํ รชฺชํ ทิพฺพํ สุขํ อุปนิชาย ยานิ โพชฺเฌ มานุส์กานิ ปญฺญาส์ วส์ส์านิ จาตุมฺมหาราชิกานํ เทวานํ เอโส์ เอโก รตฺตินฺทิโว ตาย รตฺติยา ติ์ส์รตฺติโย มาโส์ เตน มาเส์น ทฺวาทส์มาสิโย ส์วจฺฉโร เตน ส์วจฺฉเรน ทิพฺพานิ ปญฺจ วส์ส์ส์ตานิ จาตุมฺมหาราชิกานํ เทวานํ อายุปฺปมาณํ จานํ โข ปเนตํ โพชฺเฌ วิชฺชติ ยํ อิเธกจฺโจ อิตฺถี วา ปุริโส์ วา อฏฺฐงฺคส์มนฺนาคตํ อุโปส์ถํ อุปวสิตฺวา กายส์ส์ เภทา ปรมฺมรณา จาตุมฺมหาราชิกานํ เทวานํ ส์หพฺยตํ อุปปชฺเชยฺย อิทํ โข ปน เมตํ โพชฺเฌ ส์นฺธาย ภาสิตํ กปณํ มานุส์กํ รชฺชํ ทิพฺพํ สุขํ อุปนิชาย ฯ ยํ โพชฺเฌ มานุส์กํ วส์ส์ส์ตํ ฯเปฯ ยานิ โพชฺเฌ มานุส์กานิ เทฺว วส์ส์ส์ตานิ ฯเปฯ จตฺตาริ วส์ส์ส์ตานิ ฯเปฯ อฏฺฐ วส์ส์ส์ตานิ ฯเปฯ โส์พส์ วส์ส์ส์ตานิ ปรนิมฺมิตวส์วตฺตีนํ เทวานํ เอโส์ เอโก รตฺตินฺทิโว ตาย รตฺติยา ติ์ส์รตฺติโย มาโส์ เตน มาเส์น ทฺวาทส์มาสิโย ส์วจฺฉโร เตน ส์วจฺฉเรน ทิพฺพานิ โส์พส์ วส์ส์ส์หส์ส์านิ ปรนิมฺมิตวส์วตฺตีนํ เทวานํ อายุปฺปมาณํ จานํ โข ปเนตํ โพชฺเฌ วิชฺชติ ยํ อิเธกจฺโจ อิตฺถี วา ปุริโส์ วา อฏฺฐงฺคส์มนฺนาคตํ อุโปส์ถํ อุปวสิตฺวา กายส์ส์ เภทา ปรมฺมรณา ปรนิมฺมิตวส์วตฺตีนํ เทวานํ ส์หพฺยตํ อุปปชฺเชยฺย อิทํ โข ปน เมตํ โพชฺเฌ ส์นฺธาย ภาสิตํ กปณํ มานุส์กํ รชฺชํ ทิพฺพํ สุขํ อุปนิชายาติ ฯ

ปาณํ น หญฺเญ น จาทินฺนมาทิเย
มุสา น ภาเส น จ มชฺชโป สิยา
อพฺรหฺมจริยา วิรเมยฺย เมถุนา
รตฺตึ น ภุญฺเชยฺย วิกาลโภชนํ
มาลํ น ธาเรย น จ คนฺธมาจเร
มญฺเจ ฉมายํว สเยถ สนฺถเต
เอตญฺหิ อฏฺฐงฺคิกมาหุโปสถํ
พุทฺเธน ทุกฺขนฺตคุนา ปกาสิตํ
จนฺโท จ สูโร จ อุโภ สุทสฺสนา
โอภาสยนฺตา อนุยนฺติ ยาวตา
ตโมนุทา เต ปน อนฺตลิกฺขคา
นเภ ปภาสนฺติ ทิสา วิโรจนา
เอตมฺหิ ยํ วิชฺชติ อนฺตเร ธนํ
มุตฺตา มณี เวพุริยญฺจ ภทฺทกํ
สิงฺคี สุวณฺณํ อถวาปี กาญฺจนํ
ยํ ชาตรูปี. หฏกนฺติ วุจฺจติ
อฏฺฐงฺคุเปตสฺส อุโปสถสฺส
กลมฺปี เต นานุภวนฺติ โสฬสึ
จนฺทปฺปภา ตารคณาว สพฺพเส
ตสฺมา หิ นารี จ นโร จ สีลวา

อฏฺฐงฺคุเปตํ อุปวสฺสุโปสถํ
ปุญฺญานิ กตฺวาน สุขุทฺรยานิ
อนินฺทิตา สคฺคมุเปนฺติ ฐานนฺติ ฯ

[๓๓๖] ๔๖ เอกํ สมยํ ภควา โกสมฺพิยํ วิหรติ โฆสิตาราเม ฯ เตน โข ปน สมเยน อายสฺมา อนุรุทฺโธ ทิวาวิหารํ คโต โหติ ปฏิสลฺลีโน ฯ อถโข สมฺพหุลา มนาปกายิกา เทวตา เยนายสฺมา อนุรุทฺโธ เตนุปสงฺกมิํสุ อุปสงฺกมิตฺวา อายสฺมนฺตํ อนุรุทฺธํ อภิวาเทตฺวา เอกมนฺตํ อฏฺฐํสุ เอกมนฺตํ ฐิตา โข ตา เทวตา อายสฺมนฺตํ อนุรุทฺธํ เอตทโวจุ มยํ ภนฺเต อนุรุทฺธ มนาปกายิกา นาม เทวตา ตีสุ ฐาเนสุ อิสฺสริยํ กาเรม วสํ วตฺเตม มยํ ภนฺเต อนุรุทฺธ ยาทิสกํ วณฺณํ อากงฺขาม ตาทิสกํ วณฺณํ ฐานโส ปฏิลภาม ยาทิสกํ สทฺทํ อากงฺขาม ตาทิสกํ สทฺทํ ฐานโส ปฏิลภาม ยาทิสกํ สุขํ อากงฺขาม ตาทิสกํ สุขํ ฐานโส ปฏิลภาม มยํ ภนฺเต อนุรุทฺธ มนาปกายิกา นาม เทวตา อิเมสุ ตีสุ ฐาเนสุ อิสฺสริยํ กาเรม วสํ วตฺเตมาติ ฯ อถโข อายสฺมโต อนุรุทฺธสฺส เอตทโหสิ อโห วติมา เทวตา สพฺพาว นีลา อสฺสุ นีลวณฺณา นีลวตฺถา นีลาลงฺการาติ ฯ อถโข ตา เทวตา อายสฺมโต อนุรุทฺธสฺส จิตฺตมญฺญาย สพฺพาว นีลา อเหสุ นีลวณฺณา นีลวตฺถา นีลาลงฺการา ฯ อถโข อายสฺมโต อนุรุทฺธสฺส เอตทโหสิ อโห วติมา เทวตา สพฺพาว ปีตา อสฺสุ ฯ เป ฯ สพฺพาว โลหิตกา อสฺสุ สพฺพาว

โอทาตา อสฺสุ โอทาตวณฺณา โอทาตวตฺถา โอทาตาลงฺการาติ ฯ อถโข ตา เทวตา อายสฺมโต อนุรุทฺธสฺส จิตฺตมญฺญาย สพฺพาว โอทาตา อเหสุ โอทาตวณฺณา โอทาตวตฺถา โอทาตาลงฺการา อถโข ตา เทวตา เอกาว กายิ เอกาว นจฺจิ เอกาว อจฺฉริกํ วาเทสิ เสยฺยถาปี นาม. ปญฺจงฺคิกสฺส ตุริยสฺส สุวินีตสฺส สุปฺปฏิปฺปตาพิตสฺส กุสเลหิ สุสมนฺนาหตสฺส สทฺโท โหติ วคฺคุ จ รชนิโย จ กมนิโย จ เปมนิโย จ รมณิโย จ เอวเมว ตาสํ เทวตานํ อลงฺการานํ สทฺโท โหติ วคฺคุ จ รชนิโย จ กมนิโย จ เปมนิโย จ รมณิโย จ ฯ อถโข อายสฺมา อนุรุทฺโธ อินฺทฺริยานิ โอกฺขิปิ ฯ อถโข ตา เทวตา น ฆวยฺโย อนุรุทฺโธ สาทิยตีติ ตตฺเถว อนฺตรธายึสุ ฯ

อถโข อายสฺมา อนุรุทฺโธ สายณฺหสมยํ ปฏิสลฺลานา วุฏฺฐิโต เยน ภควา เตนุปสงฺกมิ อุปสงฺกมิตฺวา ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา เอกมนฺตํ นิสีทิ เอกมนฺตํ นิสินฺโน โข อายสฺมา อนุรุทฺโธ ภควนฺตํ เอตทโวจ อิธาหํ ภนฺเต ทิวาวิหารํ คโต โหมิ ปฏิสลฺลีโน อถโข ภนฺเต สมฺพหุลา มนาปกายิกา เทวตา เยนาหํ เตนุปสงฺกมึสุ อุปสงฺกมิตฺวา มํ อภิวาเทตฺวา เอกมนฺตํ อฏฺฐสุ เอกมนฺตํ ฐิตา โข ภนฺเต ตา เทวตา มํ เอตทโวจุ มยํ ภนฺเต อนุรุทฺธ มนาปกายิกา นาม เทวตา ตีสุ ฐาเนสุ อิสฺสริยํ การเม วสํ วตฺเตม มยํ ภนฺเต อนุรุทฺธ ยาทิสกํ วณฺณํ อากงฺขาม ตาทิสกํ วณฺณํ ฐานโส ปฏิลภาม ยาทิสกํ สทฺทํ อากงฺขาม ตาทิสกํ สทฺทํ

ชานโส ปฏิลภาม ยาทิสกำ สุขำ อากงฺขาม ตาทิสกำ สุขำ ชานโส ปฏิลภาม มยำ ภนฺเต อนุรุทฺธ มนาปกายิกา นาม เทวตา อิเมสุ ตีสุ ฐาเนสุ อิสฺสริยำ กาเรม วสำ วตฺเตมาติ ตสฺส มยฺหำ ภนฺเต เอตทโหสิ อโห วติมา เทวตา สพฺพาว นีลา อสฺสุ นีลวณฺณา นีลวตฺถา นีลาลงฺการาติ อถโข ภนฺเต ตา เทวตา มม จิตฺต-มญฺญาย สพฺพาว นีลา อเหสุ นีลวณฺณา นีลวตฺถา นีลาลงฺการา ตสฺส มยฺหำ ภนฺเต เอตทโหสิ อโห วติมา เทวตา สพฺพาว ปีตา อสฺสุ ฯ เป ฯ สพฺพาว โลหิตกา อสฺสุ ฯ เป ฯ สพฺพาว โอทาตา อสฺสุ โอทาตวณฺณา โอทาตวตฺถา โอทาตาลงฺการาติ อถโข ภนฺเต ตา เทวตา มม จิตฺตมญฺญาย สพฺพาว โอทาตา อเหสุ โอทาตวณฺณา โอทาตวตฺถา โอทาตาลงฺการา อถโข ภนฺเต ตา เทวตา เอกาว คายิ เอกาว นจฺจิ เอกาว อจฺฉริกำ วาเทสิ เสยฺยถาปี นาม ปญฺจงฺคิกสฺส ตุริยสฺส สุวินีตสฺส สุปฺปฏิปฺปตาฬิตสฺส กุสเลหิ สมนฺ-นาหตสฺส สทฺโท โหติ วคฺคุ จ รชนิโย จ กมนิโย จ เปมนิโย จ รมณิโย จ เอวเมว ตาสำ เทวตานำ อลงฺการานำ สทฺโท โหติ วคฺคุ จ รชนิโย จ กมนิโย จ เปมนิโย จ รมณิโย จ อถโขหำ ภนฺเต อินฺทฺริยานิ โอกฺขิปิ อถโข ภนฺเต ตา เทวตา น ขฺวายฺโย อนุรุทฺโธ สาทิยตีติ ตตฺเถว อนฺตรธายิ๎สุ กตีหิ นุ โข ภนฺเต สมเนหิ สมนฺนาคโต มาตุคาโม กายสฺส เภทา ปรมฺมรณา มนาปกา-ยิกานำ เทวานำ สหพฺยตำ อุปปชฺชตีติ ฯ

อฏฺฐหิ โข อนุรุทฺธ ธมฺเมหิ สมนฺนาคโต มาตุคาโม กายสฺส เภทา ปรมฺมรณา มนาปกายิกานํ เทวานํ สหพฺยตํ อุปปชฺชติ ฯ กตเมหิ อฏฺฐหิ อิธ อนุรุทฺธ มาตุคาโม ยสฺส มาตาปิตโร ภิกฺขุโน เทนฺติ อภิกฺกมนฺตา หิเตสิโน อนุกมฺปกา อนุกมฺปึ อุปาทาย ตสฺส โหติ ปุพฺพุฏฺฐายินี ปจฺฉานิปาตินี กิจฺการปฏิสฺสาวินี มนาปจารินี ปิยวาทินี เย ภิกฺขู ครุโน โหนฺติ มาตาติ วา ปิตาติ วา สมณพฺราหฺมณาติ วา เต สกฺกโรติ ครุกโรติ มาเนติ ปูเชติ อพฺภาคเต จ อาสโนทเกน ปฏิปูเชติ เย เต ภิกฺขู อพฺภนฺตรา กมฺมนฺตา อุฏฺฐาตา วา กปฺปาสาติ วา ตตฺถ ทกฺขา โหติ อนลสา ตตฺรุปายาย วิมํสาย สมนฺนาคตา อยํ กาตุํ อยํ สํวิธาตุํ เย เต ภิกฺขู อพฺภนฺตรา อนฺโตชนา ทาสาติ วา เปสฺสาติ วา กมฺมกราติ วา เตสํ กตญฺจ กโต ชานาติ อกตญฺจ อกโต ชานาติ คิลานกาลญฺจ พลาพลํ ชานาติ ขาทนียโภชนียญฺจสฺส ปจฺจเยน สํวิภชติ ยํ ภิกฺขา อาหรติ ขนฺโ วา ขญฺโ วา รชฺโ วา ชาครูปี วา ตํ อารกฺเขน คุตฺติยา สมฺปาเทติ ตตฺถ จ โหติ อธุตฺโ อเถโน อโสณฺฑี อวินาสิกา อุปาสิกา โข ปน โหติ พุทฺธํ สรณํ คตา ธมฺมํ สรณํ คตา สงฺฆํ สรณํ คตา สีลวตี โข ปน โหติ ปาณาติปาตา ปฏิวิรตา อทินฺนาทานา ปฏิวิรตา กาเมสุ มิจฺฉาจารา ปฏิวิรตา มุสาวาทา ปฏิวิรตา สุราเมรยมชฺชปมาทฏฺฐานา ปฏิวิรตา จาควตี โข ปน โหติ วิคตมลมจฺเฉเรน เจตสา อคารํ อชฺฌาวสติ มุตฺตจาคี ปยต-

ปาณึ โวส์ส์คฺครตา ยาจโยคา ทานส์วิภาครตา ฯ อิเมหิ โข อนุรุทฺธ อฏฺฐหิ ธมฺเมหิ ส์มนฺนาคโต มาตุคาโม กายส์ส์ เภทา ปรมฺมรณา มนาปกายิกานำ เทวานำ ส์หพฺยตำ อุปปชฺชตี์ติ ฯ

โย นำ ภรติ ส์พฺพทา นิจฺจำ อาตาปี อุส์สุโก
ตำ ส์พฺพกามหรำ โปส์ ภตฺตารำ นาติมญฺญติ
น จาปี โส์ตฺถิ ภตฺตารำ อิส์สาวาเทน โรส์เย
ภตฺตุญฺจ ครุโน ส์พฺเพ ปฏิปูเชติ ปณฺฑิตา
อุฏฺฐาหิกา อนลส์า ส์งฺคหิตปริชฺชนา
ภตฺตุ มนาปญฺจรติ ส์มฺภตำ อนุรกฺขติ
ยา เอวำ วตฺตติ นารี ภตฺตุ ฉนฺทวส์านุคา
มนาปา นาม เต เทวา ยตฺถ ส์า อุปปชฺชตี์ติ ฯ

[๑๓๗] ๔๗ เอกำ ส์มยำ ภควา ส์าวตฺถิยำ วิหรติ ปุพฺพารามे มิคารมาตุปาส์าเท ฯ อถโข วิส์าขา มิคารมาตา ฯ เป ฯ เอกมนฺตำ นิส์ีทิ ฯ เอกมนฺตำ นิสินฺนำ โข วิส์าขำ มิคารมาตรำ ภควา เอตทโวจ อฏฺฐหิ โข วิส์าเข ธมฺเมหิ ส์มนฺนาคโต มาตุคาโม กายส์ส์ เภทา ปรมฺมรณา มนาปกายิกานำ เทวานำ ส์หพฺยตำ อุปปชฺชติ ฯ กตเมหิ อฏฺฐหิ อิธ วิส์าเข มาตุคาโม ยส์ส์ มาตาปีตโร ภตฺตุโน เทนฺติ อตฺถกามา หิเตสิโน อนุกมฺปกา อนุกมฺปำ อุปาทาย ตส์ส์ โหติ ปุพฺพุฏฺฐาย์นี์ ปจฺฉานิปาตินี์ กิ์การปฏิส์ส์าวินี์ มนาปจารินี์ ปิยวาทินี์ ฯ เป ฯ จาควตี์

โข ปน โหติ วิคตมลมจฺเฉเรน เจตสา อคารํ อชฺฌาวสติ มุตฺตจาคี ปยตปาณี โวสฺสคฺครตา ยาจโยคา ทานสํวิภาครตา ฯ อิเมหิ โข วิสาเข อฏฺฐหิ ธมฺเมหิ สมนฺนาคโต มาตุคาโม กายสฺส เภทา ปรมฺมรณา มนาปกายิกานํ เทวานํ สหพฺยตํ อุปปชฺชตีติ ฯ

โย นํ ภรติ สพฺพทา นิจฺจํ อาตาปี อุสฺสุโก
ตํ สพฺพกามหรํ โปสํ ภตฺตารํ นาติมญฺญติ
น จาปี โสตฺถิ ภตฺตารํ อิสฺสาวาเทน โรสเย
ภตฺตุญฺจ ครุโน สพฺเพ ปฏิปูเชติ ปณฺฑิตา
อุฏฺฐาหิกา อนลสา สงฺคหิตปริชฺชนา
ภตฺตุ มนาปญฺจรติ สมฺภตํ อนุรกฺขติ
ยา เอวํ วตฺตติ นารี ภตฺตุ ฉนฺทวสานุคา
มนาปา นาม เต เทวา ยตฺถ สา อุปปชฺชตีติ ฯ

[๑๓๘] ๔๘ เอกํ สมยํ ภควา ภคฺเคสุ วิหรติ สุสุมารคิเร เภสกฬาวเน มิคทาเย ฯ อถโข นกุลมาตา คหปตานี เยน ภควา เตนุปสงฺกมิ อุปสงฺกมิตฺวา ฯ เป ฯ นิสีทิ ฯ เอกมนฺตํ นิสินฺนา โข นกุลมาตรํ คหปตานึ ภควา เอตทโวจ อฏฺฐหิ โข นกุลมาเต ธมฺเมหิ สมนฺนาคโต มาตุคาโม กายสฺส เภทา ปรมฺมรณา มนาปกายิกานํ เทวานํ สหพฺยตํ อุปปชฺชติ ฯ กตเมหิ อฏฺฐหิ อิธ นกุลมาเต มาตุคาโม ยสฺส มาตาปิตโร ภตฺตุโน เทนฺติ อตฺถกามา หิเตสิโน อนุกมฺปกา อนุกมฺปึ อุปาทาย ตสฺส โหติ ปุพฺพุฏฺฐายินี ปจฺฉานิปาตินี

กึการปฏิสฺสาวินี มนาปจารินี ปิยวาทินี ฯ เป ฯ จาควตี โข ปน โหติ วิคตมลมจฺเฉเรน เจตสา อคารํ อชฺฌาวสติ มุตฺตจาคี ปยตปาณี โวสฺสคฺครตา ยาจโยคา ทานสํวิภาครตา ฯ อิเมหิ โข นกุลมาเต อฏฺฐหิ ธมฺเมหิ สมนฺนาคโต มาตุคาโม กายสฺส เภทา ปรมฺมรณา มนาปกายิกานํ เทวานํ สหพฺยตํ อุปปชฺชตีติ ฯ

โย นํ ภรติ สพฺพทา นิจฺจํ อาตาปี อุสฺสุโก
ตํ สพฺพกามหรํ โปสํ ภตฺตารํ นาติมญฺญติ
น จาปี โสตฺถิ ภตฺตารํ อิสฺสาวาเทน โรสเย
ภตฺตุญฺจ ครุโน สพฺเพ ปฏิปูเชติ ปณฺฑิตา
อุฏฺฐาหิกา อนลสา สงฺคหิตปริชฺชนา
ภตฺตุ มนาปญฺจรติ สมฺภตํ อนุรกฺขติ
ยา เอวํ วตฺตติ นารี ภตฺตุ ฉนฺทวสานุคา
มนาปา นาม เต เทวา ยตฺถ สา อุปปชฺชตีติ ฯ

[๑๓๙] ๔๘ เอกํ สมยํ ภควา สาวตฺถิยํ วิหรติ ปุพฺพาราเม มิคารมาตุปาสาเท ฯ อถโข วิสาขา มิคารมาตา เยน ภควา เตนุปสงฺกมิ อุปสงฺกมิตฺวา ฯ เป ฯ นิสีทิ ฯ เอกมนฺตํ นิสินฺนา โข วิสาขา มิคารมาตา ภควา เอตทโวจ จตูหิ โข วิสาเข ธมฺเมหิ สมนฺนาคโต มาตุคาโม อิธโลกวิชยาย ปฏิปนฺโน โหติ อยสฺส โลโก อารทฺโธ โหติ ฯ กตเมหิ จตูหิ อิธ วิสาเข มาตุคาโม สุสีลา โหติ สงฺคหิตปริชฺชโน ภตฺตุ มนาปี จรติ สมฺภตํ อนุรกฺขติ ฯ

กถญฺจ วิสาเข มาตุคาโม สุสีลวิหีตกมฺมนฺโต โหติ อิธ วิสาเข มาตุคาโม เย เต ภิกฺขู อพฺภนฺตรา กมฺมนฺตา อุณฺณาติ วา กปฺปาสาติ วา ตตฺถ ทกฺขา โหติ อนลสา ตตฺรุปายาย วีมํสาย สมนฺนาคตา อลํ กาตุ์ อลํ สวิธาตุ์ เอวํ โข วิสาเข มาตุคาโม สุสีลวิหีตกมฺมนฺโต โหติ ฯ

กถญฺจ วิสาเข มาตุคาโม สงฺคหิตปริชฺชโน โหติ อิธ วิสาเข มาตุคาโม เย เต ภิกฺขู อพฺภนฺตรา อนฺโตชนา ทาสาติ วา เปสฺสาติ วา กมฺมกราติ วา เตสํ กตญฺจ กโต ชานาติ อกตญฺจ อกโต ชานาติ คิลานกานญฺจ พลาพลํ ชานาติ ยาคุนิยฺยาภิชนิยญฺจสฺส ปจฺจเยน สวิภชติ เอวํ โข วิสาเข มาตุคาโม สงฺคหิตปริชฺชโน โหติ ฯ

กถญฺจ วิสาเข มาตุคาโม ภิกฺขู มนาปี จรติ อิธ วิสาเข มาตุคาโม ยํ ภิกฺขู อมนาปสงฺขาตํ ตํ ชีวิตเหตุปี น อชฺฌาจรติ เอวํ โข วิสาเข มาตุคาโม ภิกฺขู มนาปี จรติ ฯ

กถญฺจ วิสาเข มาตุคาโม สมฺภตํ อนุรกฺขติ อิธ วิสาเข มาตุคาโม ยํ ภิกฺขา อาหรติ ธนํ วา ธญฺญํ วา รชตํ วา ชาตรูปี วา ตํ อารกฺเขน คุตฺติยา สมฺปาเทติ ตตฺถ จ โหติ อชฺฌตฺตี อเกนี อโสณฺฑี อวินาสิกา เอวํ โข วิสาเข มาตุคาโม สมฺภตํ อนุรกฺขติ ฯ อิเมหิ โข วิสาเข จตูหิ ธมฺเมหิ สมนฺนาคโต มาตุคาโม อิธโลกวิชยาย ปฏิปนฺโน โหติ อยสฺส โลโก อารทฺโธ โหติ ฯ

จตูหิ โข วิสาเข ธมฺเมหิ สมนฺนาคโต มาตุคาโม ปรโลกวิชยาย ปฏิปนฺโน โหติ ปรสฺส โลโก อารทฺโธ โหติ ฯ กตเมหิ จตูหิ อิธ วิสาเข มาตุคาโม สทฺธาสมฺปนฺโน โหติ สีลสมฺปนฺโน โหติ จาคสมฺปนฺโน โหติ ปญฺญาสมฺปนฺโน โหติ ฯ

กถญฺจ วิสาเข มาตุคาโม สทฺธาสมฺปนฺโน โหติ อิธ วิสาเข มาตุคาโม สทฺโธ โหติ สทฺทหติ ตถาคตสฺส โพธิ์ อิติปิ โส ภควา อรหๆ สมฺมาสมฺพุทฺโธ วิชฺชาจรณสมฺปนฺโน สุคโต โลกวิทู อนุตฺตโร ปุริสทมฺมสารถิ สตฺถา เทวมนุสฺสานๆ พุทฺโธ ภควาติ เอวๆ โข วิสาเข มาตุคาโม สทฺธาสมฺปนฺโน โหติ ฯ

กถญฺจ วิสาเข มาตุคาโม สีลสมฺปนฺโน โหติ อิธ วิสาเข มาตุคาโม ปาณาติปาตา ปฏิวิรโต โหติ ฯ เป ฯ สุราเมรยมชฺชปมาทฏฺฐานา ปฏิวิรโต โหติ เอวๆ โข วิสาเข มาตุคาโม สีลสมฺปนฺโน โหติ ฯ

กถญฺจ วิสาเข มาตุคาโม จาคสมฺปนฺโน โหติ อิธ วิสาเข มาตุคาโม วิคตมลมจฺเฉเรน เจตสา อคารๆ อชฺฌาวสติ มุตฺตจาคี ปยตปาณี โวสฺสคฺครตา ยาจโยคา ทานสๆวิภาครตา เอวๆ โข วิสาเข มาตุคาโม จาคสมฺปนฺโน โหติ ฯ

กถญฺจ วิสาเข มาตุคาโม ปญฺญาสมฺปนฺโน โหติ อิธ วิสาเข มาตุคาโม ปญฺญวา โหติ อุทยตฺถคามินิยา ปญฺญาย สมนฺนาคโต อริยาย นิพฺเพธิกาย สมฺมาทุกฺขกฺขยคามินิยา เอวๆ โข วิสาเข มาตุคาโม ปญฺญาสมฺปนฺโน โหติ ฯ อิเมหิ โข วิสาเข

จตูหิ ธมฺเมหิ สมนฺนาคโต มาตุคาโม ปรโลกวิชยาย ปฏิปนฺโน โหติ ปรสฺส โลโก อารทฺโธ โหตีติ ฯ

สุสีลวิหิตกมฺมนฺโต สงฺคหิตปริชฺชโน
ภตฺตุ มนาปี จรติ สมฺภตํ อนุรกฺขติ
สทฺธาสีเลน สมฺปนฺโน วทญฺญู วีตมจฺฉโร
นิจฺจํ มคฺคํ วิโสเธติ โสตฺถานํ สมฺปรายิกํ
อิจฺเจเต อฏฺฐ ธมฺมา จ ยสฺสา วิชฺชนฺติ นาริยา
ตมฺปี สีลวตี อาหุ ธมฺมฏฺฐํ สจฺจวาทินึ
โสพลาการสมฺปนฺนา อฏฺฐงฺคสุสมาคตา
ตาทิสี สีลวตี อุปาสิกา อุปปชฺชติ เทวโลกํ มนาปนฺติ ฯ

[๑๕๐] ๕๐ จตูหิ ภิกฺขเว ธมฺเมหิ สมนฺนาคโต มาตุคาโม อิธโลกวิชยาย ปฏิปนฺโน โหติ อยสฺส โลโก อารทฺโธ โหติ ฯ กตเมหิ จตูหิ อิธ ภิกฺขเว มาตุคาโม สุสีลวิหิตกมฺมนฺโต โหติ สงฺคหิตปริชฺชโน ภตฺตุ มนาปี จรติ สมฺภตํ อนุรกฺขติ ฯ

กถญฺจ ภิกฺขเว มาตุคาโม สุสีลวิหิตกมฺมนฺโต โหติ อิธ ภิกฺขเว มาตุคาโม เย เต ภตฺตุ อพฺภนฺตรา กมฺมนฺตา ฯ เป ฯ เอวํ โข ภิกฺขเว มาตุคาโม สุสีลวิหิตกมฺมนฺโต โหติ ฯ

กถญฺจ ภิกฺขเว มาตุคาโม สงฺคหิตปริชฺชโน โหติ อิธ ภิกฺขเว มาตุคาโม เย เต ภตฺตุ อพฺภนฺตรา ญาติสาลโลหิตา ฯ เป ฯ เอวํ โข ภิกฺขเว มาตุคาโม สงฺคหิตปริชฺชโน โหติ ฯ

กถญฺจ ภิกฺขเว มาตุคาโม ภตฺตุ มนาปี จรติ อิธ ภิกฺขเว มาตุคาโม ยํ ภตฺตุ อมนาปสงฺขาตํ ตํ ชีวิตเหตุปี น อชฺฌาจรติ เอวํ โข ภิกฺขเว มาตุคาโม ภตฺตุ มนาปี จรติ ฯ

กถญฺจ ภิกฺขเว มาตุคาโม สมฺภตํ อนุรกฺขติ อิธ ภิกฺขเว มาตุคาโม ยํ ภตฺตา อาหรติ ฯ เป ฯ เอวํ โข ภิกฺขเว มาตุคาโม สมฺภตํ อนุรกฺขติ ฯ อิเมหิ โข ภิกฺขเว จตูหิ ธมฺเมหิ สมนฺนาคโต มาตุคาโม อิธโลกวิชยาย ปฏิปนฺโน โหติ อยมส โลโก อารทฺโธ โหติ ฯ

จตูหิ ภิกฺขเว ธมฺเมหิ สมนฺนาคโต มาตุคาโม ปรโลกวิชยาย ปฏิปนฺโน โหติ ปรสฺส โลโก อารทฺโธ โหติ ฯ กตเมหิ จตูหิ อิธ ภิกฺขเว มาตุคาโม สทฺธาสมฺปนฺโน โหติ สีลสมฺปนฺโน โหติ จาคสมฺปนฺโน โหติ ปญฺญาสมฺปนฺโน โหติ ฯ

กถญฺจ ภิกฺขเว มาตุคาโม สทฺธาสมฺปนฺโน โหติ อิธ ภิกฺขเว มาตุคาโม สทฺโธ โหติ ฯ เป ฯ เอวํ โข ภิกฺขเว มาตุคาโม สทฺธาสมฺปนฺโน โหติ ฯ

กถญฺจ ภิกฺขเว มาตุคาโม สีลสมฺปนฺโน โหติ อิธ ภิกฺขเว มาตุคาโม ปาณาติปาตาปฏิวิรโต โหติ ฯ เป ฯ สุราเมรยมชฺชปมาทฏฺฐานา ปฏิวิรโต โหติ เอวํ โข ภิกฺขเว มาตุคาโม สีลสมฺปนฺโน โหติ ฯ

กถญฺจ ภิกฺขเว มาตุคาโม จาคสมฺปนฺโน โหติ อิธ ภิกฺขเว มาตุคาโม วิคตมลมจฺเฉเรน เจตสา อคารํ อชฺฌาวสติ ฯ เป ฯ เอวํ

โข ภิกฺขเว มาตุคาโม จาคสมฺปนฺโน โหติ ฯ

กถญฺจ ภิกฺขเว มาตุคาโม ปญฺญาสมฺปนฺโน โหติ อิธ ภิกฺขเว มาตุคาโม ปญฺญวา โหติ ฯ เป ฯ เอวํ โข ภิกฺขเว มาตุโม ปญฺญาสมฺปนฺโน โหติ ฯ อิเมหิ โข ภิกฺขเว จตูหิ ธมฺเมหิ สมนฺนาคโต มาตุคาโม ปรโลกวิชยาย ปฏิปนฺโน โหติ ปรสฺส โลโก อารทฺโธ โหตีติ ฯ

สุสีลวิหิตกมฺมนฺโต สงฺคหิตปริชฺชโน
ภตฺตุ มนาปี จรติ สมฺภตํ อนุรกฺขติ
สทฺธาสีเลน สมฺปนฺโน วทญฺญู วีตมจฺฉโร
นิจฺจํ มคฺคํ วิโสเธติ โสตฺถานํ สมฺปรายิกํ
อิจฺเจเต อฏฺฐ ธมฺมา จ ยสฺสา วิชฺชนฺติ นาริยา
ตมฺปี สีลวตี อาหุ ธมฺมฏฺฐํ สจฺจวาทินิ
โสพลาการสมฺปนฺนา อฏฺฐงฺคสุสมาคตา
ตาทิสี สีลวตี อุปาสิกา อุปปชฺชติ เทวโลกํ มนาปนฺติ ฯ

อุโปสถวคฺโค ปญฺจโม ฯ

ตตฺรุทฺทานํ

สงฺขิตฺเต วิตฺถเต วิสาเข วาเสฏฺโฐ โพชฺฌาย ปญฺจมํ
อนุรุทฺธํ ปน วิสาเข นกุลา อิธโลกิกา เทวติ ฯ

ปณฺณาสโก สมตฺโต ฯ

ปณฺณาสกาสงฺคหิตา วคฺคา

สนฺถานวคฺโค ปฐโม

[๑๔๑] ๕๐ เอกํ สมยํ ภควา สกฺเกสุ วิหรติ กปิลวตฺถุสฺมิ นิโคฺรธาราเม ฯ อถโข มหาปชาปติ โคตมี เยน ภควา เตนุปสงฺกมิ อุปสงฺกมิตฺวา ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา เอกมนฺตํ อฏฺฐาสิ เอกมนฺตํ ฐิตา โข มหาปชาปติ โคตมี ภควนฺตํ เอตทโวจ สาธุ ภนฺเต ลเภยฺย มาตุคาโม ตถาคตปฺปเวทิเต ธมฺมวินเย อคารสฺมา อนคาริยํ ปพฺพชฺชนฺติ ฯ อลํ โคตมิ มา เต รุจฺจิ มาตุคามสฺส ตถาคตปฺปเวทิเต ธมฺมวินเย อคารสฺมา อนคาริยํ ปพฺพชฺชาติ ฯ

ทุติยมฺปิ โข มหาปชาปติ โคตมี ภควนฺตํ เอตทโวจ สาธุ ภนฺเต ลเภยฺย มาตุคาโม ตถาคตปฺปเวทิเต ธมฺมวินเย อคารสฺมา อนคาริยํ ปพฺพชฺชนฺติ ฯ อลํ โคตมิ มา เต รุจฺจิ มาตุคามสฺส ตถาคตปฺปเวทิเต ธมฺมวินเย อคารสฺมา อนคาริยํ ปพฺพชฺชาติ ฯ

ตติยมฺปิ โข มหาปชาปติ โคตมี ภควนฺตํ เอตทโวจ สาธุ ภนฺเต ลเภยฺย มาตุคาโม ตถาคตปฺปเวทิเต ธมฺมวินเย อคารสฺมา อนคาริยํ ปพฺพชฺชนฺติ ฯ อลํ โคตมิ มา เต รุจฺจิ มาตุคามสฺส ตถาคตปฺปเวทิเต ธมฺมวินเย อคารสฺมา อนคาริยํ ปพฺพชฺชาติ ฯ อถโข มหาปชาปติ โคตมี น ภควา อนุชานาติ มาตุคามสฺส

ตถาคตปฺปเวทิเต ธมฺมวินเย อคารสฺมา อนคาริยํ ปพฺพชฺชนฺติ ทุกฺขี ทุมฺมนา อสฺสุมุขี รุทมานา ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา ปทกฺขิณํ กตฺวา ปกฺกามิ ฯ

อถโข ภควา กปิลวตฺถุสฺมิ ยถาภิรนฺตํ วิหริตฺวา เยน เวสาลี เตน จาริกํ ปกฺกามิ อนุปุพฺเพน จาริกํ จรมาโน เยน เวสาลี ตทวสริ ตตฺร สุทํ ภควา เวสาลิยํ วิหรติ มหาวเน กูฏาคารสาลายํ ฯ อถโข มหาปชาปติ โคตมี เกเส เฉทาเปตฺวา กาสายานิ วตฺถานิ อจฺฉาเทตฺวา สมฺพหุลาหิ สากิยานิหิ สทฺธิ เยน เวสาลี เตน ปกฺกามิ อนุปุพฺเพน เยน เวสาลี มหาวนํ กูฏาคารสาลา เตนุปสงฺกมิ อถโข มหาปชาปติ โคตมี สุเนหิ ปาเทหิ รโชกิณฺเณน กตฺเตน ทุกฺขี ทุมฺมนา อสฺสุมุขี รุทมานา พหิทฺวารโกฏฺฐเก อฏฺฐาสิ ฯ อทฺทสา โข อายสฺมา อานนฺโท มหาปชาปตึ โคตมึ สุเนหิ ปาเทหิ รโชกิณฺเณน กตฺเตน ทุกฺขึ ทุมฺมนํ อสฺสุมุขึ รุทมานํ พหิทฺวารโกฏฺฐเก ฐิตํ ทิสฺวาน มหาปชาปตึ โคตมึ เอตทโวจ กิ นุ ตฺวํ โคตมิ สุเนหิ ปาเทหิ รโชกิณฺเณน กตฺเตน ทุกฺขี ทุมฺมนา อสฺสุมุขี รุทมานา พหิทฺวารโกฏฺฐเก ฐิตาติ ฯ ตถา หิ ปน ภนฺเต อานนฺท น ภควา อนุชานาติ มาตุคามสฺส ตถาคตปฺปเวทิเต ธมฺมวินเย อคารสฺมา อนคาริยํ ปพฺพชฺชนฺติ ฯ เตนหิ โคตมิ อิเธว ตาว โหหิ ยาวาหํ ภควนฺตํ ยาจามิ มาตุคามสฺส ตถาคตปฺปเวทิเต ธมฺมวินเย อคารสฺมา อนคาริยํ ปพฺพชฺชนฺติ ฯ

อถโข อายสฺมา อานนฺโท เยน ภควา เตนุปสงฺกมิ อุปสงฺกมิตฺวา ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา เอกมนฺตํ นิสีทิ เอกมนฺตํ นิสินฺโน โข อายสฺมา อานนฺโท ภควนฺตํ เอตทโวจ เอสา ภนฺเต มหาปชาปติ โคตมี สุเนหี ปาเทหี รโชกิณฺเณน คตฺเตน ทุกฺขี ทุมฺมนา อสฺสุมุขี รุทมานา พหิทฺวารโกฏฺฐเก ฐิตา น ภควา อนุชานาติ มาตุคามสฺส ตถาคตปฺปเวทิเต ธมฺมวินเย อคารสฺมา อนคาริยํ ปพฺพชฺชนฺติ สาธุ ภนฺเต ภเคยฺย มาตุคามสฺส ตถาคตปฺปเวทิเต ธมฺมวินเย อคารสฺมา อนคาริยํ ปพฺพชฺชนฺติ ฯ อลํ อานนฺท มา เต รุจฺจิ มาตุคามสฺส ตถาคตปฺปเวทิเต ธมฺมวินเย อคารสฺมา อนคาริยํ ปพฺพชฺชาติ ฯ ทุติยมฺปิ โข ฯเปฯ

ตติยมฺปิ โข อายสฺมา อานนฺโท ภควนฺตํ เอตทโวจ สาธุ ภนฺเต ภเคยฺย มาตุคามสฺส ตถาคตปฺปเวทิเต ธมฺมวินเย อคารสฺมา อนคาริยํ ปพฺพชฺชนฺติ ฯ อลํ อานนฺท มา เต รุจฺจิ มาตุคามสฺส ตถาคตปฺปเวทิเต ธมฺมวินเย อคารสฺมา อนคาริยํ ปพฺพชฺชาติ ฯ อถโข อายสฺมโต อานนฺทสฺส เอตทโหสิ น ภควา อนุชานาติ มาตุคามสฺส ตถาคตปฺปเวทิเต ธมฺมวินเย อคารสฺมา อนคาริยํ ปพฺพชฺชํ ยนฺนูนาหํ อญฺเญนปิ ปริยาเยน ภควนฺตํ ยาเจยฺยํ มาตุคามสฺส ตถาคตปฺปเวทิเต ธมฺมวินเย อคารสฺมา อนคาริยํ ปพฺพชฺชนฺติ อถโข อายสฺมา อานนฺโท ภควนฺตํ เอตทโวจ ภพฺโพ นุ โข ภนฺเต มาตุคาโม ตถาคตปฺปเวทิเต ธมฺมวินเย อคารสฺมา อนคาริยํ ปพฺพชิตฺวา โสตาปตฺติผลํ

วา สกทาคามิผลํ วา อนาคามิผลํ วา อรหตฺตผลํ วา สจฺฉิกาตุนฺติ ฯ ภพฺโพ อานนฺท มาตุคาโม ตถาคตปฺปเวทิเต ธมฺมวินเย อคารสฺมา อนคาริยํ ปพฺพชิตฺวา โสตาปตฺติผลมฺปี สกทาคามิผลมฺปี อนาคามิผลมฺปี อรหตฺตผลมฺปี สจฺฉิกาตุนฺติ ฯ สเจ ภนฺเต ภพฺโพ มาตุคาโม ตถาคตปฺปเวทิเต ธมฺมวินเย อคารสฺมา อนคาริยํ ปพฺพชิตฺวา โสตาปตฺติผลมฺปี ฯเป ฯ อรหตฺตผลมฺปี สจฺฉิกาตุํ พหุการา ภนฺเต มหาปชาปติ โคตมี ภควโต มาตุจฺฉา อาปาทิกา โปสิกา ภควนฺตํ ชเนตฺติยา กาลกตาย ถญฺญํ ปาเยสิ ลาชุ ภนฺเต ถเญยฺย มาตุคาโม ตถาคตปฺปเวทิเต ธมฺมวินเย อคารสฺมา อนคาริยํ ปพฺพชฺชนฺติ ฯ

สเจ อานนฺท มหาปชาปติ โคตมี อฏฺฐ ครุธมฺเม ปฏิคฺคณฺหาติ สาวสฺสา โหตุ อุปสมฺปทา ฯ วสฺสสตูปสมฺปนฺนาย ภิกฺขุนิยา ตทหุปสมฺปนฺนสฺส ภิกฺขุโน อภิวาทนํ ปจฺจุฏฺฐานํ อญฺชลิกมฺมํ สามีจิกมฺมํ กตฺตพฺพํ อยมฺปี ธมฺโม สกฺกตฺวา ครุกตฺวา มาเนตฺวา ปูเชตฺวา ยาวชีวํ อนติกฺกมนีโย ฯ น ภิกฺขุนิยา อภิกฺขุเก อาวาเส วสฺสํ อุปคนฺตพฺพํ อยมฺปี ธมฺโม สกฺกตฺวา ครุกตฺวา มาเนตฺวา ปูเชตฺวา ยาวชีวํ อนติกฺกมนีโย ฯ อนฺวฑฺฒมาสํ ภิกฺขุนิยา ภิกฺขุสงฺฆโต อุโปสถปุจฺฉกญฺจ โอวาทูปสงฺกมนญฺจ ปริเยสิตพฺพํ อยมฺปี ธมฺโม สกฺกตฺวา ครุกตฺวา มาเนตฺวา ปูเชตฺวา ยาวชีวํ อนติกฺกมนีโย ฯ วสฺสํ วุตฺถาย ภิกฺขุนิยา อุภโตสงฺเฆ ตีหิ ฐาเนหิ ปวาเรตพฺพํ ทิฏฺเฐน สุเตน ปริสงฺกาย อยมฺปี ธมฺโม สกฺกตฺวา ครุกตฺวา มาเนตฺวา

ปูเชตฺวา ยาวชีวํ อนติกฺกมนีโย ฯ ครุธมฺมํ อชฺฌาปนฺนาย ภิกฺขุนิยา อุภโตสงฺเฆ ปกฺขมานตฺตํ จริตพฺพํ อยมฺปิ ธมฺโม สกฺกตฺวา ครุกตฺวา มาเนตฺวา ปูเชตฺวา ยาวชีวํ อนติกฺกมนีโย ฯ เทฺว วสฺสานิ ฉสุ ธมฺเมสุ สิกฺขิตสิกฺขาย สิกฺขมานาย อุภโตสงฺเฆ อุปสมฺปทา ปริเยสิตพฺพา อยมฺปิ ธมฺโม สกฺกตฺวา ครุกตฺวา มาเนตฺวา ปูเชตฺวา ยาวชีวํ อนติกฺกมนีโย ฯ น เกนจิ ปริยาเยน ภิกฺขุนิยา ภิกฺขุ อกฺโกสิตพฺโพ ปริภาสิตพฺโพ อยมฺปิ ธมฺโม สกฺกตฺวา ครุกตฺวา มาเนตฺวา ปูเชตฺวา ยาวชีวํ อนติกฺกมนีโย ฯ อชฺชตคฺเค โอวาโท ภิกฺขุนีนํ ภิกฺขูสุ วจนปโถ อโนวาโท ภิกฺขูนํ ภิกฺขุนีสุ วจนปโถ อยมฺปิ ธมฺโม สกฺกตฺวา ครุกตฺวา มาเนตฺวา ปูเชตฺวา ยาวชีวํ อนติกฺกมนีโย ฯ สเจ อานนฺท มหาปชาปติ โคตมี อิเม อฏฺฐ ครุธมฺเม ปฏิคฺคณฺหาติ สาวสฺสา โหตุ อุปสมฺปทาติ ฯ

อถโข อายสฺมา อานนฺโท ภควโต สนฺติเก อิเม อฏฺฐ ครุธมฺเม อุคฺคเหตฺวา เยน มหาปชาปติ โคตมี เตนุปสงฺกมิ อุปสงฺกมิตฺวา มหาปชาปตึ โคตมึ เอตทโวจ สเจ โข ตฺวํ โคตมิ อฏฺฐ ครุธมฺเม ปฏิคฺคณฺเหยฺยาสิ สาว เต ภวิสฺสติ อุปสมฺปทา วสฺสสตูปสมฺปนฺนาย ภิกฺขุนิยา ตทหุปสมฺปนฺนสฺส ภิกฺขุโน อภิวาทนํ ปจฺจุฏฺฐานํ อญฺชลิกมฺมํ สามีจิกมฺมํ กตฺตพฺพํ อยมฺปิ ธมฺโม สกฺกตฺวา ครุกตฺวา มาเนตฺวา ปูเชตฺวา ยาวชีวํ อนติกฺกมนีโย ฯเป ฯ อชฺชตคฺเค โอวาโท ภิกฺขุนีนํ ภิกฺขูสุ วจนปโถ อโนวาโท ภิกฺขูนํ ภิกฺขุนีสุ วจนปโถ อยมฺปิ

ธมฺโม สกฺกตฺวา ครุกตฺวา มาเนตฺวา ปูเชตฺวา ยาวชีวํ อนติกฺกมนีโย ฯ สเจ โข ตฺวํ โคตมี อิเม อฏฺฐ ครุธมฺเม ปฏิคฺคณฺเหยฺยาสิ สาว เต ภวิสฺสติ อุปสมฺปทาติ ฯ เสยฺยถาปี ภนฺเต อานนฺท อิตฺถี วา ปุริโส วา ทหโร ยุวา มณฺฑนกชาติโก สีสนฺหาโต อุปฺปลมาลํ วา วสฺสิกมาลํ วา อธิมุตฺตกมาลํ วา ถภิตฺวา อุโภหิ หตฺเถหิ ปฏิคฺคเหตฺวา อุตฺตมงฺเค สิรสฺมิ ปติฏฺฐาเปยฺย เอวเมว โข อหํ ภนฺเต อิเม อฏฺฐ ครุธมฺเม ปฏิคฺคณฺหามิ ยาวชีวํ อนติกฺกมนีเยติ ฯ

อถโข อายสฺมา อานนฺโท เยน ภควา เตนุปสงฺกมิ อุปสงฺกมิตฺวา ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา เอกมนฺตํ นิสีทิ เอกมนฺตํ นิสินฺโน โข อายสฺมา อานนฺโท ภควนฺตํ เอตทโวจ ปฏิคฺคหิตา ภนฺเต มหาปชาปติยา โคตมิยา อฏฺฐ ครุธมฺมา ยาวชีวํ อนติกฺกมนียาติ ฯ สเจ อานนฺท นาลภิสฺส มาตุคาโม ตถาคตปฺปเวทิเต ธมฺมวินเย อคารสฺมา อนคาริยํ ปพฺพชฺชํ จิรฏฺฐีติกํ อานนฺท พฺรหฺมจริยํ อภวิสฺส วสฺสสหสฺสเมว สทฺธมฺโม ติฏฺเฐยฺย ยโต จ โข อานนฺท มาตุคาโม ตถาคตปฺปเวทิเต ธมฺมวินเย อคารสฺมา อนคาริยํ ปพฺพชิโต นทานิ อานนฺท พฺรหฺมจริยํ จิรฏฺฐีติกํ ภวิสฺสติ ปญฺเจวทานิ อานนฺท วสฺสสตานิ สทฺธมฺโม ฐสฺสติ เสยฺยถาปี อานนฺท ยานิ กานิจิ กุลานิ พหฺวิตฺถีกานิ อปฺปปุริสกานิ ตานิ สุปฺปธํสิยานิ โหนฺติ โจเรหิ กุมฺภฏฺเฐนเกหิ เอวเมว โข อานนฺท ยสฺมิ ธมฺมวินเย ลภติ มาตุคาโม อคารสฺมา อนคาริยํ ปพฺพชฺชํ น ตํ พฺรหฺมจริยํ จิรฏฺฐีติกํ โหติ

เสยฺยถาปี อานนฺท สมฺปนฺเน สาลิกฺเขตฺเต เสตฏฺฐิกา นาม โรคชาติ นิปตติ เอวํ ตํ สาลิกฺเขตฺตํ น จิรฏฺฐิติกํ โหติ เอวเมว โข อานนฺท ยสฺมิ ธมฺมวินเย ฉภิ มาตุคาโม อคารสฺมา อนคาริยํ ปพฺพชฺชํ น ตํ พฺรหฺมจริยํ จิรฏฺฐิติกํ โหติ เสยฺยถาปี อานนฺท สมฺปนฺเน อุจฺฉุกฺเขตฺเต มญฺเชฏฺฐิกา นาม โรคชาติ นิปตติ เอวํ ตํ อุจฺฉุกฺเขตฺตํ น จิรฏฺฐิติกํ โหติ เอวเมว โข อานนฺท ยสฺมิ ธมฺมวินเย ฉภิ มาตุคาโม อคารสฺมา อนคาริยํ ปพฺพชฺชํ น ตํ พฺรหฺมจริยํ จิรฏฺฐิติกํ โหติ เสยฺยถาปี อานนฺท ปุริโส มหโต ตฬากสฺส ปฏิกจฺเจว ปาฬึ พนฺเธยฺย ยาว เทว อุทกสฺส อนติกฺกมนาย เอวเมว โข อานนฺท มยา ปฏิกจฺเจว ภิกฺขุนีนํ อฏฺฐ ครุธมฺมา ปญฺญตฺตา ยาวชีวํ อนติกฺกมนียาติ ฯ

[๑๔๒] ๕๒ เอกํ สมยํ ภควา เวสาลิยํ วิหรติ มหาวเน กูฏาคารสาลายํ ฯ อถโข อายสฺมา อานนฺโท เยน ภควา เตนุปสงฺกมิ อุปสงฺกมิตฺวา ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา เอกมนฺตํ นิสีทิ เอกมนฺตํ นิสินฺโน โข อายสฺมา อานนฺโท ภควนฺตํ เอตทโวจ กติหิ นุ โข ภนฺเต ธมฺเมหิ สมนฺนาคโต ภิกฺขุ ภิกฺขุโนวาทโก สมฺมนฺนิตพฺโพติ ฯ อฏฺฐหิ โข อานนฺท ธมฺเมหิ สมนฺนาคโต ภิกฺขุ ภิกฺขุโนวาทโก สมฺมนฺนิตพฺโพ กตเมหิ อฏฺฐหิ อิธานนฺท ภิกฺขุ สีลวา โหติ ฯเป ฯ สมาทาย สิกฺขติ สิกฺขาปเทสุ พหุสฺสุโต โหติ ฯเป ฯ ทิฏฺฐิยา สุปฺปฏิวิทฺธา อุภยานิ โข ปนสฺส ปาติโมกฺขานิ วิตฺถาเรน สฺวาคตานิ

โหนฺติ สุวิภตฺตานิ สุปฺปวตฺติตานิ สุวินิจฺฉิตานิ สุตฺตโส อนุพฺยญฺชนโส กลฺยาณวาโจ โหติ กลฺยาณวากฺกรโณ โปริยา วาจาย สมนฺนาคโต วิสฺสฏฺฐาย อเนลคลาย อตฺถสฺส วิญฺญาปนิยา ปฏิพโล โหติ ภิกฺขูนี-สงฺฆสฺส ธมฺมิยา กถาย สนฺทสฺเสตุ์ สมาทเปตุ์ สมุตฺเตเชตุ์ สมฺปหํ-เสตุ์ เยภุยฺเยน ภิกฺขูนีนํ ปิโย โหติ มนาโป น โข ปเนตํ ภควนฺตํ อุทฺทิสฺส ปพฺพชิตาย กาสายวตฺถนิวสนาย ครุธมฺมมชฺฌาปนฺนปุพฺโพ โหติ วีสติวสฺโส วา โหติ อติเรกวีสติวสฺโส วา ฯ อิเมหิ โข อานนฺท อฏฺฐหิ ธมฺเมหิ สมนฺนาคโต ภิกฺขุ ภิกฺขุโนวาทโก สมฺมนฺนิตพฺโพติ ฯ

[๑๔๓] ๕๓ เอกํ สมยํ ภควา เวสาลิยํ วิหรติ มหาวเน กูฏา-คารสาลายํ ฯ อถโข มหาปชาปติ โคตมี เยน ภควา เตนุปสงฺกมิ อุปสงฺกมิตฺวา ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา เอกมนฺตํ อฏฺฐาสิ เอกมนฺตํ ฐิตา โข มหาปชาปติ โคตมี ภควนฺตํ เอตทโวจ สาธุ เม ภนฺเต ภควา สงฺขิตฺเตน ธมฺมํ เทเสตุ ยมหํ ภควโต ธมฺมํ สุตฺวา เอกา วูปกฏฺฐา อปฺปมตฺตา อาตาปีนี ปหิตตฺตา วิหเรยฺยนฺติ ฯ เย โข ตุวํ โคตมี ธมฺเม ชาเนยฺยาสิ อิเม ธมฺมา สราคาย สංวตฺตนฺติ โน วิราคาย สโยคาย สංวตฺตนฺติ โน วิสโยคาย อาจยาย สංวตฺตนฺติ โน อปจยาย มหิจฺฉตาย สංวตฺตนฺติ โน อปฺปิจฺฉตาย อสนฺตุฏฺฐิยา สංวตฺ-ตนฺติ โน สนฺตุฏฺฐิยา สงฺคณิกาย สංวตฺตนฺติ โน ปวิเวกาย โกสชฺชาย สංวตฺตนฺติ โน วิริยารมฺภาย ทุพฺภรตาย สංวตฺตนฺติ โน สุภรตายาติ เอกํเสน โคตมี ธาเรยฺยาสิ เนโส ธมฺโม เนโส วินโย เนตं สตฺถุ-

สาสนนฺติ ฯ

เย จ โข ตุวํ โคตมิ ธมฺเม ชาเนยฺยาสิ อิเม ธมฺมา วิราคาย สංวตฺตนฺติ โน สราคาย วิสංโยคาย สංวตฺตนฺติ โน สංโยคาย อปจยาย สංวตฺตนฺติ โน อาจยาย อปฺปิจฺฉตาย สංวตฺตนฺติ โน มหิจฺฉตาย สนฺตุฏฺฐิยา สංวตฺตนฺติ โน อสนฺตุฏฺฐิยา ปวิเวกาย สංวตฺตนฺติ โน สงฺคณิกาย วิริยารมฺภาย สංวตฺตนฺติ โน โกสชฺชาย สุภรตาย สංวตฺตนฺติ โน ทุพฺภรตายาติ เอกංเสน โคตมิ ชาเนยฺยาสิ เอโส ธมฺโม เอโส วินโย เอตං สตฺถุสาสนนฺติ ฯ

[๑๔๔] ๕๔ เอกං สมยං ภควา โกฬิเยสุ วิหรติ กกฺกรปตฺตං นาม โกฬิยานං นิคโม ฯ อถโข ทีฆชาณุ โกฬิยปุตฺโต เยน ภควา เตนุปสงฺกมิ อุปสงฺกมิตฺวา ภควนฺตං อภิวาเทตฺวา เอกมนฺตං นิสีทิ เอกมนฺตං นิสินฺโน โข ทีฆชาณุ โกฬิยปุตฺโต ภควนฺตං เอตทโวจ มยं ภนฺเต คิหี กามโภคี ปุตฺตสมฺพาธสยนา อชฺฌาวสาม กาสิกจนฺทนং ปจฺจนุโภม มาลาคนฺธวิเลปนং ธารยาม ชาตรูปรชตं สาทิยาม เตสं โน ภนฺเต ภควา อมฺหากं ตถา ธมฺมं เทเสตุ เย อมฺหากं อสฺสุ ธมฺมา ทิฏฺฐธมฺมหิตาย ทิฏฺฐธมฺมสุขาย สมฺปรายหิตาย สมฺปรายสุขายาติ ฯ

จตฺตาโรเม พฺยคฺฆปชฺช ธมฺมา กุลปุตฺตสฺส ทิฏฺฐธมฺมหิตาย สංวตฺตนฺติ ทิฏฺฐธมฺมสุขาย ฯ กตเม จตฺตาโร อุฏฺฐานสมฺปทา อารกฺขสมฺปทา กลฺยาณมิตฺตตา สมชีวิตา ฯ

กตมา จ พฺยคฺฆปชฺช อุฏฺฐานสมฺปทา อิธ พฺยคฺฆปชฺช กุลปุตฺโต เยน กมฺมฏฺฐาเนน ชีวิกํ กปฺเปติ ยทิ กสิยา ยทิ วณิชฺชาย ยทิ โครกฺเขน ยทิ อิสฺสตฺเถน ยทิ ราชโปริเสน ยทิ สิปฺปญฺญตเรน ตตฺถ ทกฺโข โหติ อนลโส ตตฺรุปายาย วีมํสาย สมนฺนาคโต อลํ กาตุ อลํ สํวิธาตุ อยํ วุจฺจติ พฺยคฺฆปชฺช อุฏฺฐานสมฺปทา ฯ

กตมา จ พฺยคฺฆปชฺช อารกฺขสมฺปทา อิธ พฺยคฺฆปชฺช กุลปุตฺตสฺส โภคา โหนฺติ อุฏฺฐานวิริยาธิคตา พาหาพลปริจิตา เสทาวกฺขิตฺตา ธมฺมิกา ธมฺมลทฺธา เต อารกฺเขน คุตฺติยา สมฺปาเทติ กินฺติ เม อิเม โภเค เนว ราชาโน หเรยฺยุ น โจรา หเรยฺยุ น อคฺคิ ฑเหยฺย น อุทกํ วเหยฺย น อปฺปิยา ทายาทา หเรยฺยุนฺติ อยํ วุจฺจติ พฺยคฺฆปชฺช อารกฺขสมฺปทา ฯ

กตมา จ พฺยคฺฆปชฺช กลฺยาณมิตฺตตา อิธ พฺยคฺฆปชฺช กุลปุตฺโต ยสฺมึ คาเม วา นิคเม วา ปฏิวสติ ตตฺร เย เต โหนฺติ คหปติ วา คหปติปุตฺตา วา ทหรา วา วุฑฺฒสีลิโน วุฑฺฒา วา วุฑฺฒสีลิโน สทฺธาสมฺปนฺนา สีลสมฺปนฺนา จาคสมฺปนฺนา ปญฺญาสมฺปนฺนา เตหิ สทฺธึ สนฺติฏฺฐติ สลฺลปติ สากจฺฉํ สมาปชฺชติ ยถารูปานํ สทฺธาสมฺปนฺนานํ สทฺธาสมฺปทํ อนุสิกฺขติ ยถารูปานํ สีลสมฺปนฺนานํ สีลสมฺปทํ อนุสิกฺขติ ยถารูปานํ จาคสมฺปนฺนานํ จาคสมฺปทํ อนุสิกฺขติ ยถารูปานํ ปญฺญาสมฺปนฺนานํ ปญฺญาสมฺปทํ อนุสิกฺขติ อยํ วุจฺจติ พฺยคฺฆปชฺช กลฺยาณมิตฺตตา ฯ

กถมา จ พฺยคฺฆปชฺช สมชีวิตา อิธ พฺยคฺฆปชฺช กุลปุตฺโต อายญฺจ โภคานํ วิทิตฺวา วยญฺจ โภคานํ วิทิตฺวา สมชีวิกํ กปฺเปติ นาจฺโจคาพฺหํ นาติหีนํ เอวํ เม อาโย วยํ ปริยาทาย ฐสฺสตี น จ เม วโย อายํ ปริยาทาย ฐสฺสตีติ เสยฺยถาปี พฺยคฺฆปชฺช ตุลาธาโร วา ตุลาธารนฺเตวาสี วา ตุลํ ปคฺคเหตฺวา ชานาติ เอตฺตเกน วา โอนตํ เอตฺตเกน วา อุนฺนตนฺติ เอวเมว โข พฺยคฺฆปชฺช กุลปุตฺโต อายญฺจ โภคานํ วิทิตฺวา วยญฺจ โภคานํ วิทิตฺวา สมชีวิกํ กปฺเปติ นาจฺโจคาพฺหํ นาติหีนํ เอวํ เม อาโย วยํ ปริยาทาย ฐสฺสตี น จ เม วโย อายํ ปริยาทาย ฐสฺสตีติ สจายํ พฺยคฺฆปชฺช กุลปุตฺโต อปฺปาโย สมาโน อุพารํ ชีวิกํ กปฺเปติ ตสฺส ภวนฺติ วตฺถาโร อุทุมฺพรชาตกญฺจายํ กุลปุตฺโต โภเค ชาตีติ สเจ ปนายํ พฺยคฺฆปชฺช กุลปุตฺโต มหาโย สมาโน กสิรํ ชีวิกํ กปฺเปติ ตสฺส ภวนฺติ วตฺถาโร อทฺธมารกญฺจายํ กุลปุตฺโต มริสฺสตีติ ยโต จ โขยํ พฺยคฺฆปชฺช กุลปุตฺโต อายญฺจ โภคานํ วิทิตฺวา วยญฺจ โภคานํ วิทิตฺวา สมชีวิกํ กปฺเปติ นาจฺโจคาพฺหํ นาติหีนํ เอวํ เม อาโย วยํ ปริยาทาย ฐสฺสตี น จ เม วโย อายํ ปริยาทาย ฐสฺสตีติ อยํ วุจฺจติ พฺยคฺฆปชฺช สมชีวิตา ฯ

เอวํ สมุปฺปนฺนานํ พฺยคฺฆปชฺช โภคานํ จตฺตารี อปายมุขานิ โหนฺติ อิตฺถิธุตฺโต สุราธุตฺโต อกฺขธุตฺโต ปาปมิตฺโต ปาปสหาโย ปาปสมฺปวงฺโก เสยฺยถาปี พฺยคฺฆปชฺช มหโต ตฬากสฺส จตฺตาริ

เจว อายมุขานิ จตฺตาริ จ อปายมุขานิ ตสฺส ปุริโส ยานิ เจว อายมุขานิ ตานิ ปิทเหยฺย ยานิ จ อปายมุขานิ ตานิ วิวเรยฺย เทโว จ น สมฺมา ธารๆ อนุปฺปเวจฺเฉยฺย เอวญฺหิ ตสฺส พฺยคฺฆปชฺช มหโต ตพากสฺส ปริหานิ เยว ปาฏิกงฺขา โน วุฑฺฒิ เอวเมว โข พฺยคฺฆปชฺช เอวๆ สมฺปฺปนฺนานๆ โภคานๆ จตฺตาริ อปายมุขานิ โหนฺติ อิตฺถีธุตฺโต สุราธุตฺโต อกฺขธุตฺโต ปาปมิตฺโต ปาปสหาโย ปาปสมฺปวงฺโก ฯ

เอวๆ สมฺปฺปนฺนานๆ พฺยคฺฆปชฺช โภคานๆ จตฺตาริ อายมุขานิ โหนฺติ นอิตฺถีธุตฺโต นสุราธุตฺโต นอกฺขธุตฺโต กลฺยาณมิตฺโต กลฺยาณสหาโย กลฺยาณสมฺปวงฺโก เสยฺยถาปิ พฺยคฺฆปชฺช มหโต ตพากสฺส จตฺตาริ เจว อายมุขานิ จตฺตาริ จ อปายมุขานิ ตสฺส ปุริโส ยานิ เจว อายมุขานิ ตานิ วิวเรยฺย ยานิ จ อปายมุขานิ ตานิ ปิทเหยฺย เทโว จ สมฺมา ธารๆ อนุปฺปเวจฺเฉยฺย เอวญฺหิ ตสฺส พฺยคฺฆปชฺช มหโต ตพากสฺส วุฑฺฒิ เยว ปาฏิกงฺขา โน ปริหานิ เอวเมว โข พฺยคฺฆปชฺช เอวๆ สมฺปฺปนฺนานๆ โภคานๆ จตฺตาริ อายมุขานิ โหนฺติ นอิตฺถีธุตฺโต นสุราธุตฺโต นอกฺขธุตฺโต กลฺยาณมิตฺโต กลฺยาณสหาโย กลฺยาณสมฺปวงฺโก ฯ อิเม โข พฺยคฺฆปชฺช จตฺตาโร ธมฺมา กุลปุตฺตสฺส ทิฏฺฐธมฺมหิตาย สංวตฺตนฺติ ทิฏฺฐธมฺมสุขาย ฯ

จตฺตาโรเม พฺยคฺฆปชฺช ธมฺมา กุลปุตฺตสฺส สมฺปรายหิตาย สංวตฺตนฺติ สมฺปรายสุขาย ฯ กตเม จตฺตาโร สทฺธาสมฺปทา สีลสมฺปทา

จาคสมฺปทา ปญฺญาสมฺปทา ฯ

กตมา จ พฺยคฺฆปชฺช สทฺธาสมฺปทา อิธ พฺยคฺฆปชฺช กุลปุตฺโต สทฺโธ โหติ สทฺทหติ ตถาคตสฺส โพธิ์ อิติปิ โส ภควา ฯเป ฯ สตฺถา เทวมนุสฺสานำ พุทฺโธ ภควาติ อยำ วุจฺจติ พฺยคฺฆปชฺช สทฺธาสมฺปทา ฯ

กตมา จ พฺยคฺฆปชฺช สีลสมฺปทา อิธ พฺยคฺฆปชฺช กุลปุตฺโต ปาณาติปาตา ปฏิวิรโต โหติ ฯเป ฯ สุราเมรยมชฺชปมาทฏฺฐานา ปฏิวิรโต โหติ อยำ วุจฺจติ พฺยคฺฆปชฺช สีลสมฺปทา ฯ

กตมา จ พฺยคฺฆปชฺช จาคสมฺปทา อิธ พฺยคฺฆปชฺช กุลปุตฺโต วิคตมลมจฺเฉเรน เจตสา อคารำ อชฺฌาวสติ มุตฺตจาโค ปยตปาณิ โวสฺสคฺครโต ยาจโยโค ทานสำวิภาครโต อยำ วุจฺจติ พฺยคฺฆปชฺช จาคสมฺปทา ฯ

กตมา จ พฺยคฺฆปชฺช ปญฺญาสมฺปทา อิธ พฺยคฺฆปชฺช กุลปุตฺโต ปญฺญวา โหติ อุทยตฺถคามินิยา ปญฺญาย สมนฺนาคโต อริยาย นิพฺเพธิกาย สมฺมาทุกฺขกฺขยคามินิยา อยำ วุจฺจติ พฺยคฺฆปชฺช ปญฺญาสมฺปทา ฯ อิเม โข พฺยคฺฆปชฺช จตฺตาโร ธมฺมา กุลปุตฺตสฺส สมฺปรายิกาย สำวตฺตนฺติ สมฺปรายสุขายาติ ฯ

อุฏฺฐาตา กมฺมเธยฺเยสุ อปฺปมตฺโต วิธานวา
สมำ กปฺเปติ ชีวิตำ สมฺภตำ อนุรกฺขติ
สทฺโธ สีเลน สมฺปนฺโน วทญฺญู วีตมจฺฉโร

นิจฺจํ มคฺคํ วิโสเธติ โสตฺถานํ สมฺปรายิกํ
อิจฺเจเต อฏฺฐ ธมฺมา จ สทฺธสฺส ฆรเมสิโน
อกฺขาตา สจฺจนาเมน อุภยตฺถ สุขาวหา
ทิฏฺฐธมฺมหิตตฺถาย สมฺปรายสุขาย จ
เอวเมตํ คหฏฺฐานํ จาโค ปุญฺญํ ปวฑฺฒตีติ ฯ

[๑๔๕] ๕๕ อถโข อุชฺชโย พฺราหฺมโณ เยน ภควา เตนุปสงฺกมิ อุปสงฺกมิตฺวา ภควตา สทฺธิ สมฺโมทิ สมฺโมทนียํ กถํ สาราณียํ วีติสาเรตฺวา เอกมนฺตํ นิสีทิ เอกมนฺตํ นิสินฺโน โข อุชฺชโย พฺราหฺมโณ ภควนฺตํ เอตทโวจ มยํ โภ โคตม ปวาสํ คนฺตุกามา เตสนฺโน ภวํ โคตโม อมฺหากํ ตถา ธมฺมํ เทเสตุ เย อมฺหากํ อสฺสุ ธมฺมา ทิฏฺฐธมฺมหิตาย ทิฏฺฐธมฺมสุขาย สมฺปรายหิตาย สมฺปรายสุขายาติ ฯ

จตฺตาโรเม พฺราหฺมณ ธมฺมา กุลปุตฺตสฺส ทิฏฺฐธมฺมหิตาย สංวตฺตนฺติ ทิฏฺฐธมฺมสุขาย ฯ กตเม จตฺตาโร อุฏฺฐานสมฺปทา อารกฺขสมฺปทา กลฺยาณมิตฺตตา สมชีวิตา ฯ

กตมา จ พฺราหฺมณ อุฏฺฐานสมฺปทา อิธ พฺราหฺมณ กุลปุตฺโต เยน กมฺมุฏฺฐาเนน ชีวิกํ กปฺเปติ ยทิ กสิยา ยทิ วณิชฺชาย ยทิ โครกฺเขน ยทิ อิสฺสตฺเถน ยทิ ราชโปริเสน ยทิ สิปฺปญฺญตเรน ตตฺถ ทกฺโข โหติ อนลโส ตตฺรุปายาย วิมංสาย สมนฺนาคโต อลं กาตุं อลं สංวิธาตุं อยุ วุจฺจติ พฺราหฺมณ อุฏฺฐานสมฺปทา ฯ

กตมา จ พฺราหฺมณ อารกฺขสมฺปทา อิธ พฺราหฺมณ กุลปุตฺ-

ตสฺส โภคา โหนฺติ อุฏฺฐานวีริยาธิคตา พาหาพลปริจิตา เสทาวกฺขิตฺตา ธมฺมิกา ธมฺมลทฺธา เต อารกฺเขน คุตฺติยา สมฺปาเทติ กินฺติ เม อิเม โภเค เนว ราชาโน หเรยฺยุ น โจรา หเรยฺยุ น อคฺคิ ฑเหยฺย น อุทกํ วเหยฺย น อปฺปิยา ทายาทา หเรยฺยุนฺติ อยํ วุจฺจต พฺราหฺมณ อารกฺขสมฺปทา ฯ

กตมา จ พฺราหฺมณ กตฺยาณมิตฺตตา อิธ พฺราหฺมณ กุลปุตฺโต ยสฺมึ คาเม วา นิคเม วา ปฏิวสติ ตตฺร เย เต โหนฺติ คหปติ วา คหปติปุตฺตา วา ทหรา วา วุฑฺฒสีลิโน วุฑฺฒา วา วุฑฺฒสีลิโน สทฺธาสมฺปนฺนา สีลสมฺปนฺนา จาคสมฺปนฺนา ปญฺญาสมฺปนฺนา เตหิ สทฺธึ สนฺทิฏฺฐติ สลฺลปติ สากจฺฉํ สมาปชฺชติ ยถารูปานํ สทฺธา-สมฺปนฺนานํ สทฺธาสมฺปทํ อนุสิกฺขติ ยถารูปานํ สีลสมฺปนฺนานํ สีลสมฺปทํ อนุสิกฺขติ ยถารูปานํ จาคสมฺปนฺนานํ จาคสมฺปทํ อนุสิกฺขติ ยถา-รูปานํ ปญฺญาสมฺปนฺนานํ ปญฺญาสมฺปทํ อนุสิกฺขติ อยํ วุจฺจติ พฺราหฺมณ กตฺยาณมิตฺตตา ฯ

กตมา จ พฺราหฺมณ สมชีวิตา อิธ พฺราหฺมณ กุลปุตฺโต อายญฺจ โภคานํ วิทิตฺวา วยญฺจ โภคานํ วิทิตฺวา สมชีวิกํ กปฺเปติ นาจฺโจคาฬฺหํ นาตีหีนํ เอวํ เม อายโย วยํ ปริยาทาย ฐสฺสติ น จ เม วโย อายํ ปริยาทาย ฐสฺสตีติ เสยฺยถาปี พฺราหฺมณ ตุลาธาโร วา ตุลาธารนฺเตวาสี วา ตุลํ ปคฺคเหตฺวา ชานาติ เอตฺตเกน วา โอนตํ เอตฺตเกน วา อุนฺนตนฺติ เอวเมว โข พฺราหฺมณ กุลปุตฺโต

อายญฺจ โภคานํ วิทิตฺวา วยญฺจ โภคานํ วิทิตฺวา สมชีวิกํ กปฺเปติ นาจฺโจคาฬฺหํ นาติหีนํ เอวํ เม อาโย วยํ ปริยาทาย ฐสฺสติ น จ เม วโย อายํ ปริยาทาย ฐสฺสตีติ สจายํ พฺราหฺมณ กุลปุตฺโต อปฺปาโย สมาโน อุฬารํ ชีวิกํ กปฺเปติ ตสฺส ภวนฺติ วตฺตาโร อุทุมฺพรชาทกญฺจายํ กุลปุตฺโต โภเค ชาทตีติ สเจ ปนายํ พฺราหฺมณ กุลปุตฺโต มหาโย สมาโน กสิรํ ชีวิกํ กปฺเปติ ตสฺส ภวนฺติ วตฺตาโร อทฺธมารกญฺจายํ กุลปุตฺโต มริสฺสตีติ ยโต จ โขยํ พฺราหฺมณ กุลปุตฺโต อายญฺจ โภคานํ วิทิตฺวา วยญฺจ โภคานํ วิทิตฺวา สมชีวิกํ กปฺเปติ นาจฺโจคาฬฺหํ นาติหีนํ เอวํ เม อาโย วยํ ปริยาทาย ฐสฺสติ น จ เม วโย อายํ ปริยาทาย ฐสฺสตีติ อยํ วุจฺจติ พฺราหฺมณ สมชีวิตา ฯ

เอวํ สมฺปฺปนฺนานํ พฺราหฺมณ โภคานํ จตฺตาริ อปายมุขานิ โหนฺติ อิตฺถีธุตฺโต สุราธุตฺโต อกฺขธุตฺโต ปาปมิตฺโต ปาปสหาโย ปาปสมฺปวงฺโก เสยฺยถาปี พฺราหฺมณ มหโต ตฬากสฺส จตฺตาริ เจว อายมุขานิ จตฺตาริ จ อปายมุขานิ ตสฺส ปุริโส ยานิ เจว อายมุขานิ ตานิ ปิทเหยฺย ยานิ จ อปายมุขานิ ตานิ วิวเรยฺย เทโว จ น สมฺมา ธารํ อนุปฺปเวจฺเฉยฺย เอวญฺหิ ตสฺส พฺราหฺมณ มหโต ตฬากสฺส ปริหานิ เยว ปาฏิกงฺขา โน วุฑฺฒิ เอวเมว โข พฺราหฺมณ เอวํ สมฺปฺปนฺนานํ โภคานํ จตฺตาริ อปายมุขานิ โหนฺติ อิตฺถีธุตฺโต สุราธุตฺโต อกฺขธุตฺโต ปาปมิตฺโต ปาปสหาโย ปาปสมฺปวงฺโก ฯ

เอวํ สมฺปฺปนฺนานํ พฺราหฺมณ โภคานํ จตฺตาริ อายมุขานิ โหนฺติ นอิตฺถีธุตฺโต นสุราธุตฺโต นอกฺขธุตฺโต กลฺยาณมิตฺโต กลฺยาณสหาโย กลฺยาณสมฺปวงฺโก เสยฺยถาปี พฺราหฺมณ มหโต ตฬากสฺส จตฺตาริ เจว อายมุขานิ จตฺตาริ จ อปายมุขานิ ตสฺส ปุริโส ยานิ เจว อายมุขานิ ตานิ วิวเรยฺย ยานิ จ อปายมุขานิ ตานิ ปิทเหยฺย เทโว จ สมฺมา ธารํ อนุปฺปเวจฺเฉยฺย เอวญฺหิ ตสฺส พฺราหฺมณ มหโต ตฬากสฺส วุฑฺฒิ เยว ปาฏิกงฺขา โน ปริหานิ เอวเมว โข พฺราหฺมณ เอวํ สมฺปฺปนฺนานํ โภคานํ จตฺตาริ อายมุขานิ โหนฺติ นอิตฺถีธุตฺโต ฯ เป ฯ กลฺยาณสมฺปวงฺโก ฯ อิเม โข พฺราหฺมณ จตฺตาโร ธมฺมา กุลปุตฺตสฺส ทิฏฺเฐธมฺมหิตาย สංวตฺตนฺติ ทิฏฺเฐธมฺมสุขาย ฯ

จตฺตาโรเม พฺราหฺมณ ธมฺมา กุลปุตฺตสฺส สมฺปรายหิตาย สංวตฺตนฺติ สมฺปรายสุขาย ฯ กตเม จตฺตาโร สทฺธาสมฺปทา สีลสมฺปทา จาคสมฺปทา ปญฺญาสมฺปทา ฯ

กตมา จ พฺราหฺมณ สทฺธาสมฺปทา อิธ พฺราหฺมณ กุลปุตฺโต สทฺโธ โหติ สทฺทหติ ตถาคตสฺส โพธิं อิติปิ โส ภควา ฯ เป ฯ สตฺถา เทวมนุสฺสานํ พุทฺโธ ภควาติ อยं วุจฺจติ พฺราหฺมณ สทฺธาสมฺปทา ฯ

กตมา จ พฺราหฺมณ สีลสมฺปทา อิธ พฺราหฺมณ กุลปุตฺโต ปาณาติปาตา ปฏิวิรโต โหติ ฯ เป ฯ สุราเมรยมชฺชปมาทฏฺฐานา ปฏิวิรโต โหติ อยं วุจฺจติ พฺราหฺมณ สีลสมฺปทา ฯ

กตมา จ พฺราหฺมณ จาคสมฺปทา อิธ พฺราหฺมณ กุลปุตฺโต วิคตมลมจฺเฉเรน เจตสา อคารํ อชฺฌาวสติ มุตฺตจาโค ปยตปาณิ โวสฺสคฺครโต ยาจโยโค ทานสංวิภาครโต อยं วุจฺจติ พฺราหฺมณ จาคสมฺปทา ฯ

กตมา จ พฺราหฺมณ ปญฺญาสมฺปทา อิธ พฺราหฺมณ กุลปุตฺโต ปญฺญวา โหติ ฯ เป ฯ สมฺมาทุกฺขกฺขยคามินิยา อยं วุจฺจติ พฺราหฺมณ ปญฺญาสมฺปทา ฯ อิเม โข พฺราหฺมณ จตฺตาโร ธมฺมา กุลปุตฺตสฺส สมฺปรายหิตาย สංวตฺตนฺติ สมฺปรายสุขายาติ ฯ

อฏฺฐจาตา กมฺมเธยฺเยสุ อปฺปมตฺโต วิธานวา
สมं กปฺเปติ ชีวิตं สมฺภตं อนุรกฺขติ
สทฺโธ สีเลน สมฺปนฺโน วทญฺญู วีตมจฺฉโร
นิจฺจं มคฺคं วิโสเธติ โสตฺถานं สมฺปรายิกं
อิจฺเจเต อฏฺฐ ธมฺมา จ สทฺธสฺส ฆรเมสิโน
อกฺขาตา สจฺจนาเมน อุภยตฺถ สุขาวหา
ทิฏฺฐธมฺมหิตตฺถาย สมฺปรายสุขาย จ
เอวเมตं คหฏฺฐานं จาโค ปุญฺญं ปวฑฺฒตีติ ฯ

[๑๔๖] ๕๖ ภยนฺติ ภิกฺขเว กามานเมตं อธิวจนं ทุกฺขนฺติ ภิกฺขเว กามานเมตं อธิวจนं โรโคติ ภิกฺขเว กามานเมตं อธิวจนं คณฺโฑติ ภิกฺขเว กามานเมตं อธิวจนं สลฺลนฺติ ภิกฺขเว กามานเมตं อธิวจนं สงฺโคติ ภิกฺขเว กามานเมตं อธิวจนं ปงฺโกติ ภิกฺขเว กามานเมตं อธิวจนं

คพฺโภติ ภิกฺขเว กามานเมตํ อธิวจนํ ฯ

กสฺมา จ ภิกฺขเว ภยนฺติ กามานเมตํ อธิวจนํ ยสฺมา จ กามราครตฺตายํ ภิกฺขเว ฉนฺทราควินิพทฺโธ ทิฏฺฐธมฺมิกาปี ภยา น ปริมุจฺจติ สมฺปรายิกาปี ภยา น ปริมุจฺจติ ตสฺมา ภยนฺติ กามานเมตํ อธิวจนํ กสฺมา จ ภิกฺขเว ทุกฺขนฺติ ฯ เป ฯ โรโคติ คณฺโฑติ สลฺลนฺติ สงฺโคติ ปงฺโกติ ฯ

กสฺมา จ ภิกฺขเว คพฺโภติ กามานเมตํ อธิวจนํ ยสฺมา จ กามราครตฺตายํ ภิกฺขเว ฉนฺทราควินิพทฺโธ ทิฏฺฐธมฺมิกาปี คพฺภา น ปริมุจฺจติ สมฺปรายิกาปี คพฺภา น ปริมุจฺจติ ตสฺมา คพฺโภติ กามานเมตํ อธิวจนนฺติ ฯ

ภยํ ทุกฺขญฺจ โรโค จ คณฺโฑ สลฺลญฺจ สงฺโค จ
ปงฺโก คพฺโภ จ อุภยํ
เอเต กามา ปวุจฺจนฺติ ยตฺถ สตฺโต ปุถุชฺชโน
โอติณฺโณ สาครูเปน ปุน คพฺภาย คจฺฉติ
ยโต จ ภิกฺขุ อาตาปี สมฺปชญฺเญน รญฺชติ
โส อิมํ ปลิปถํ ทุคฺคํ อติกฺกมฺม ตถาวิโธ
ปชํ ชาติชรูเปตํ ผนฺทมานํ อเวกฺขตีติ ฯ

[๑๔๗] ๕๗ อฏฺฐหิ ภิกฺขเว ธมฺเมหิ สมนฺนาคโต ภิกฺขุ อาหุเนยฺโย โหติ ปาหุเนยฺโย ทกฺขิเณยฺโย อญฺชลิกรณีโย อนุตฺตรํ ปุญฺญกฺเขตฺตํ โลกสฺส ฯ กตเมหิ อฏฺฐหิ อิธ ภิกฺขเว ภิกฺขุ ลทฺธา

โหติ ฯ เป ฯ สมาทาย สิกฺขติ สิกฺขาปเทสุ พหุสฺสุโต โหติ ฯ เป ฯ ทิฏฺฐิยา สุปฺปฏิวิทฺธา กลฺยาณมิตฺโต โหติ กลฺยาณสหาโย กลฺยาณสมฺปวงฺโก สมฺมาทิฏฺฐิโก โหติ สมฺมาทสฺสเนน สมนฺนาคโต จตุนฺนํ ฌานานํ อาภิเจตสิกานํ ทิฏฺฐธมฺมสุขวิหารานํ นิกามลาภี โหติ อกิจฺฉลาภี อกสิรลาภี อเนกวิหิตํ ปุพฺเพนิวาสํ อนุสฺสรติ เสยฺยถีทํ เอกมฺปิ ชาตึ เทฺวปิ ชาติโย ฯ เป ฯ อิติ สาการํ สอุทฺเทสํ อเนกวิหิตํ ปุพฺเพนิวาสํ อนุสฺสรติ ทิพฺเพน จกฺขุนา วิสุทฺเธน อติกฺกนฺตมานุสเกน ฯ เป ฯ ยถากมฺมูปเค สตฺเต ปชานาติ อาสวานํ ขยา ฯ เป ฯ สจฺฉิกตฺวา อุปสมฺปชฺช วิหรติ ฯ อิเมหิ โข ภิกฺขเว อฏฺฐหิ ธมฺเมหิ สมนฺนาคโต ภิกฺขุ อาหุเนยฺโย โหติ ฯ เป ฯ อนุตฺตรํ ปุญฺญกฺเขตฺตํ โลกสฺสาติ ฯ

[๑๙๘] ๕๘ อฏฺฐหิ ภิกฺขเว ธมฺเมหิ สมนฺนาคโต ภิกฺขุ อาหุเนยฺโย โหติ ฯ เป ฯ อนุตฺตรํ ปุญฺญกฺเขตฺตํ โลกสฺส ฯ กตเมหิ อฏฺฐหิ อิธ ภิกฺขเว ภิกฺขุ สีลวา โหติ ฯ เป ฯ สมาทาย สิกฺขติ สิกฺขาปเทสุ พหุสฺสุโต โหติ ฯ เป ฯ ทิฏฺฐิยา สุปฺปฏิวิทฺธา อารทฺธวิริโย โหติ ถามวา ทฬฺหปรกฺกโม อนิกฺขิตฺตธุโร กุสเลสุ ธมฺเมสุ อารญฺญโก โหติ ปนฺตเสนาสโน อรติรติสโห โหติ อุปฺปนฺนํ อรตึ อภิภุยฺย วิหรติ ภยเภรวสโห โหติ อุปฺปนฺนํ ภยเภรวํ อภิภุยฺย วิหรติ จตุนฺนํ ฌานานํ อาภิเจตสิกานํ ทิฏฺฐธมฺมสุขวิหารานํ นิกามลาภี โหติ อกิจฺฉลาภี อกสิรลาภี อาสวานํ ขยา ฯ เป ฯ

สจฺฉิกตฺวา อุปสมฺปชฺช วิหรติ ฯ อิเมหิ โข ภิกฺขเว อฏฺฐหิ ธมฺเมหิ สมนฺนาคโต ภิกฺขุ อาหุเนยฺโย โหติ ฯ เป ฯ อนุตฺตรํ ปุญฺญกฺเขตฺตํ โลกสฺสาติ ฯ

[๑๔๙] ๕๙ อฏฺฐีเม ภิกฺขเว ปุคฺคลา อาหุเนยฺยา ปาหุเนยฺยา ทกฺขิเณยฺยา อญฺชลิกรณีย์า อนุตฺตรํ ปุญฺญกฺเขตฺตํ โลกสฺส ฯ กตเม อฏฺฐ โสตาปนฺโน โสตาปตฺติผลสจฺฉิกิริยาย ปฏิปนฺโน สกทาคามี สกทาคามิผลสจฺฉิกิริยาย ปฏิปนฺโน อนาคามี อนาคามิผลสจฺฉิกิริยาย ปฏิปนฺโน อรหา อรหตฺตาย ปฏิปนฺโน ฯ อิเม โข ภิกฺขเว อฏฺฐ ปุคฺคลา อาหุเนยฺยา ฯ เป ฯ อนุตฺตรํ ปุญฺญกฺเขตฺตํ โลกสฺสาติ ฯ

จตฺตาโร จ ปฏิปนฺนา จตฺตาโร จ ผเล ฐิตา
เอส สงฺโฆ อุชุภูโต ปญฺญาสีลสมาหิโต
ยชมานานํ มนุสฺสานํ ปุญฺญเปกฺขานปาณินํ
กโรติ โอปธิกํ ปุญฺญํ สงฺเฆ ทินฺนํ มหปฺผลนฺติ ฯ

[๑๕๐] ๖๐ อฏฺฐีเม ภิกฺขเว ปุคฺคลา อาหุเนยฺยา ฯ เป ฯ อนุตฺตรํ ปุญฺญกฺเขตฺตํ โลกสฺส ฯ กตเม อฏฺฐ โสตาปนฺโน โสตาปตฺติผลสจฺฉิกิริยาย ปฏิปนฺโน สกทาคามี สกทาคามิผลสจฺฉิกิริยาย ปฏิปนฺโน อนาคามี อนาคามิผลสจฺฉิกิริยาย ปฏิปนฺโน อรหา อรหตฺตาย ปฏิปนฺโน ฯ อิเม โข ภิกฺขเว อฏฺฐ ปุคฺคลา อาหุเนยฺยา ฯ เป ฯ อนุตฺตรํ ปุญฺญกฺเขตฺตํ โลกสฺสาติ ฯ

จตฺตาโร จ ปฏิปนฺนา จตฺตาโร จ ผเล ฐิตา

เอส สโฆ สมุกฺกฏฺโฐ สตฺตานํ อฏฺฐ ปุคฺคลา
ยชมานานํ มนุสฺสานํ ปุญฺญเปกฺขานปาณินํ
กโรติ โอปธิกํ ปุญฺญํ เอตฺถ ทินฺนํ มหปฺผลนฺติ ฯ
สนฺธานวคฺโค ปฐโม ฯ
ตตฺรุทฺทานํ
โคตมี โอวาทํ สงฺฆตฺถี ทฺวชาณุญฺจ อุชฺชโย
ภยา เทฺว อาหุเนยฺยา เทฺว จ อฏฺฐปุคฺคลาติ ฯ

จาลวคฺโค ทุติโย

[๑๕๑] ๖๑ อฏฺฐิเม ภิกฺขเว ปุคฺคลา สนฺโต สงฺวิชฺชมานา โลกสฺมิ ฯ กเม อฏฺฐ อิธ ภิกฺขเว ภิกฺขุโน ปวิวิตฺตสฺส วิหรโต นิรายตฺต-วุตฺติโน อิจฺฉา อุปฺปชฺชติ ตาภาย โส อุฏฺฐหติ ฆฏติ วายมติ ตาภาย ตสฺส อุฏฺฐหโต ฆฏโต วายมโต ตาภาย ตาโภ นุปฺปชฺชติ โส เตน อตาเภน โสจติ กิลมติ ปริเทวติ อุรตฺตาพึ กนฺทติ สมฺโมหํ อาปชฺชติ อยํ วุจฺจติ ภิกฺขเว ภิกฺขุ อิจฺโฉ วิหรติ ตาภาย อุฏฺฐหติ ฆฏติ วายมติ ตาภาย น จ ตาภึ โสจิ จ ปริเทวิ จ อุโต จ สทฺธมฺมา ฯ อิธ ปน ภิกฺขเว ภิกฺขุโน ปวิวิตฺตสฺส วิหรโต นิรายตฺตวุตฺติโน อิจฺฉา อุปฺปชฺชติ ตาภาย โส อุฏฺฐหติ ฆฏติ วายมติ ตาภาย ตสฺส อุฏฺฐหโต ฆฏโต วายมโต ตาภาย ตาโภ อุปฺปชฺชติ โส เตน ตาเภน มชฺชติ ปมชฺชติ ปมาทมาปชฺชติ

อยํ วุจฺจติ ภิกฺขเว ภิกฺขุ อิจฺโฉ วิหรติ ตาภาย อุฏฺฐหติ ฆฏติ วายมติ ตาภาย ตาภิ จ มทิ จ ปมาทิ จ จุโต จ สทฺธมฺมา ฯ อิช ปน ภิกฺขเว ภิกฺขุโน ปวิวิตฺตสฺส วิหรโต นิรายตฺตวุตฺติโน อิจฺฉา อุปฺปชฺชติ ตาภาย โส น อุฏฺฐหติ น ฆฏติ น วายมติ ตาภาย ตสฺส อนุฏฺฐหโต อฆฏโต อวายมโต ตาภาย ตาโภ นุปฺปชฺชติ โส เตน อตาเภน โสจติ กิลมติ ปริเทวติ อุรตฺตาพิ กนฺทติ สมฺโมหิ อาปชฺชติ อยํ วุจฺจติ ภิกฺขเว ภิกฺขุ อิจฺโฉ วิหรติ ตาภาย น อุฏฺฐหติ น ฆฏติ น วายมติ ตาภาย น จ ตาภิ โสจิ จ ปริเทวิ จ จุโต จ สทฺธมฺมา ฯ อิช ปน ภิกฺขเว ภิกฺขุโน ปวิวิตฺตสฺส วิหรโต นิรายตฺตวุตฺติโน อิจฺฉา อุปฺปชฺชติ ตาภาย โส น อุฏฺฐหติ น ฆฏติ น วายมติ ตาภาย ตสฺส อนุฏฺฐหโต อฆฏโต อวายมโต ตาภาย ตาโภ อุปฺปชฺชติ โส เตน ตาเภน มชฺชติ ปมชฺชติ ปมาทมาปชฺชติ อยํ วุจฺจติ ภิกฺขเว ภิกฺขุ อิจฺโฉ วิหรติ ตาภาย น อุฏฺฐหติ น ฆฏติ น วายมติ ตาภาย ตาภิ จ มทิ จ ปมาทิ จ จุโต จ สทฺธมฺมา ฯ อิช ปน ภิกฺขเว ภิกฺขุโน ปวิวิตฺตสฺส วิหรโต นิรายตฺตวุตฺติโน อิจฺฉา อุปฺปชฺชติ ตาภาย โส อุฏฺฐหติ ฆฏติ วายมติ ตาภาย ตสฺส อุฏฺฐหโต ฆฏโต วายมโต ตาภาย ตาโภ นุปฺปชฺชติ โส เตน อตาเภน น โสจติ น กิลมติ น ปริเทวติ น อุรตฺตาพิ กนฺทติ น สมฺโมหิ อาปชฺชติ อยํ วุจฺจติ ภิกฺขเว ภิกฺขุ อิจฺโฉ วิหรติ ตาภาย อุฏฺฐหติ ฆฏติ วายมติ ตาภาย

น จ ตาภิ น จ โสจติ น จ ปริเทวติ อจฺจุโต จ สทฺธมฺมา ฯ
อิธ ปน ภิกฺขเว ภิกฺขุโน ปวิวิตฺตสฺส วิหรโต นิรยตฺตวุตฺติโน
อิจฺฉา อุปฺปชฺชติ ตาภาย โส อุฏฺฐหติ ฆฏติ วายมติ ตาภาย ตสฺส
อุฏฺฐหโต ฆฏโต วายมโต ตาภาย ตาโภ อุปฺปชฺชติ โส เตน
ตาเภน น มชฺชติ น ปมชฺชติ น ปมาทมาปชฺชติ อยํ วุจฺจติ
ภิกฺขเว ภิกฺขุ อิจฺโฉ วิหรติ ตาภาย อุฏฺฐหติ ฆฏติ วายมติ ตาภาย
ตาภิ จ น จ มทา น จ ปมาทา อจฺจุโต จ สทฺธมฺมา ฯ อิธ ปน
ภิกฺขเว ภิกฺขุโน ปวิวิตฺตสฺส วิหรโต นิรยตฺตวุตฺติโน อิจฺฉา อุปฺปชฺชติ
ตาภาย โส น อุฏฺฐหติ น ฆฏติ น วายมติ ตาภาย ตสฺส อนุฏฺ-
ฐหโต อฆฏโต อวายมโต ตาภาย ตาโภ นุปฺปชฺชติ โส เตน
อตาเภน น โสจติ น กิลมติ น ปริเทวติ น อุรตฺตาพา กนฺทติ น
สมฺโมหา อาปชฺชติ อยํ วุจฺจติ ภิกฺขเว ภิกฺขุ อิจฺโฉ วิหรติ
ตาภาย น อุฏฺฐหติ น ฆฏติ น วายมติ ตาภาย น จ ตาภิ น
จ โสจติ น จ ปริเทวติ อจฺจุโต จ สทฺธมฺมา ฯ อิธ ปน ภิกฺขเว
ภิกฺขุโน ปวิวิตฺตสฺส วิหรโต นิรยตฺตวุตฺติโน อิจฺฉา อุปฺปชฺชติ
ตาภาย โส น อุฏฺฐหติ น ฆฏติ น วายมติ ตาภาย ตสฺส
อนุฏฺฐหโต อฆฏโต อวายมโต ตาภาย ตาโภ อุปฺปชฺชติ โส เตน
ตาเภน น มชฺชติ น ปมชฺชติ น ปมาทมาปชฺชติ อยํ วุจฺจติ
ภิกฺขเว ภิกฺขุ อิจฺโฉ วิหรติ ตาภาย น อุฏฺฐหติ น ฆฏติ น
วายมติ ตาภาย ตาภิ จ น จ มทา น จ ปมาทา อจฺจุโต จ

สทฺธมฺมา ฯ อิเม โข ภิกฺขเว อฏฺฐ ปุคฺคลา สนฺโต สวิชฺชมานา โลกสฺมินฺติ ฯ

[๑๕๒] ๖๒ ฉหิ ภิกฺขเว ธมฺเมหิ สมนฺนาคโต ภิกฺขุ อลํ อตฺถโน อลํ ปเรสํ ฯ กตเมหิ ฉหิ อิธ ภิกฺขเว ภิกฺขุ ขีปฺปนิสนฺติ จ โหติ กุสเลสุ ธมฺเมสุ สุตฺตานญฺจ ธมฺมานํ ธารกชาติโก โหติ ชตานญฺจ ธมฺมานํ อตฺถูปปริกฺขี โหติ อตฺถมญฺญาย ธมฺมมญฺญาย ธมฺมานุธมฺมปฏิปนฺโน จ โหติ กลฺยาณวาโจ จ โหติ กลฺยาณวากฺกรโณ โปริยา วาจาย สมนฺนาคโต วิสฺสฏฺฐาย อเนลคลาย อตฺถสฺส วิญฺญาปนิยา สนฺทสฺสโก จ โหติ สมาทปโก สมุตฺเตชโก สมฺปหํสโก สพฺรหฺมจารีนํ ฯ อิเมหิ โข ภิกฺขเว ฉหิ ธมฺเมหิ สมนฺนาคโต ภิกฺขุ อลํ อตฺถโน อลํ ปเรสํ ฯ

[๑๕๓] ๖๓ ปญฺจหิ ภิกฺขเว ธมฺเมหิ สมนฺนาคโต ภิกฺขุ อลํ อตฺถโน อลํ ปเรสํ ฯ กตเมหิ ปญฺจหิ อิธ ภิกฺขเว ภิกฺขุ น เหว โข ขีปฺปนิสนฺติ จ โหติ กุสเลสุ ธมฺเมสุ สุตฺตานญฺจ ธมฺมานํ ธารกชาติโก โหติ ชตานญฺจ ธมฺมานํ อตฺถูปปริกฺขี โหติ อตฺถมญฺญาย ธมฺมมญฺญาย ธมฺมานุธมฺมปฏิปนฺโน จ โหติ กลฺยาณวาโจ จ โหติ ฯ เป ฯ อตฺถสฺส วิญฺญาปนิยา สนฺทสฺสโก จ โหติ สมาทปโก สมุตฺเตชโก สมฺปหํสโก สพฺรหฺมจารีนํ ฯ อิเมหิ โข ภิกฺขเว ปญฺจหิ ธมฺเมหิ สมนฺนาคโต ภิกฺขุ อลํ อตฺถโน อลํ ปเรสํ ฯ

[๑๕๔] ๖๔ จตูหิ ภิกฺขเว ธมฺเมหิ สมนฺนาคโต ภิกฺขุ อลํ อตฺตโน โน ปเรสํ ฯ กตเมหิ จตูหิ อิธ ภิกฺขเว ภิกฺขุ ขิปฺปนิสนฺติ จ โหติ กุสเลสุ ธมฺเมสุ สุตานญฺจ ธมฺมานํ ธารกชาติโก โหติ ฐตานญฺจ ธมฺมานํ อตฺถุปปริกฺขี โหติ อตฺถมญฺญาย ธมฺมมญฺญาย ธมฺมานุธมฺมปฏิปนฺโน จ โหติ โน จ กลฺยาณวาโจ โหติ กลฺยาณวากฺกรโณ โปริยา วาจาย สมนฺนาคโต วิสฺสฏฺฐาย อเนลคลาย อตฺถสฺส วิญฺญาปนิยา โน จ สนฺทสฺสโก โหติ สมาทปโก สมุตฺเตชโก สมฺปหํสโก สพฺรหฺมจารีนํ ฯ อิเมหิ โข ภิกฺขเว จตูหิ ธมฺเมหิ สมนฺนาคโต ภิกฺขุ อลํ อตฺตโน โน ปเรสํ ฯ

[๑๕๕] ๖๕ จตูหิ ภิกฺขเว ธมฺเมหิ สมนฺนาคโต ภิกฺขุ อลํ ปเรสํ โน อตฺตโน ฯ กตเมหิ จตูหิ อิธ ภิกฺขเว ภิกฺขุ ขิปฺปนิสนฺติ จ โหติ กุสเลสุ ธมฺเมสุ สุตานญฺจ ธมฺมานํ ธารกชาติโก โหติ โน จ ฐตานํ ธมฺมานํ อตฺถุปปริกฺขี โหติ โน จ อตฺถมญฺญาย ธมฺมมญฺญาย ธมฺมานุธมฺมปฏิปนฺโน โหติ กลฺยาณวาโจ จ โหติ กลฺยาณวากฺกรโณ ฯ เป ฯ อตฺถสฺส วิญฺญาปนิยา สนฺทสฺสโก จ โหติ ฯ เป ฯ สพฺรหฺมจารีนํ ฯ อิเมหิ โข ภิกฺขเว จตูหิ ธมฺเมหิ สมนฺนาคโต ภิกฺขุ อลํ ปเรสํ โน อตฺตโน ฯ

[๑๕๖] ๖๖ ตีหิ ภิกฺขเว ธมฺเมหิ สมนฺนาคโต ภิกฺขุ อลํ อตฺตโน โน ปเรสํ ฯ กตเมหิ ตีหิ อิธ ภิกฺขเว ภิกฺขุ น เหว โข ขิปฺปนิสนฺติ จ โหติ กุสเลสุ ธมฺเมสุ สุตานญฺจ ธมฺมานํ ธารกชาติโก โหติ

ธตานญฺจ ธมฺมานํ อตฺถุปปริกฺขี โหติ อตฺถมญฺญาย ธมฺมมญฺญาย ธมฺมานุธมฺมปฏิปนฺโน จ โหติ โน จ กลฺยาณวาโจ โหติ กลฺยาณวากฺกรโณ โปริยา วาจาย สมนฺนาคโต วิสฺสฏฺฐาย อนเนลกาย อตฺถสฺส วิญฺญาปนิยา โน จ สนฺทสฺสโก โหติ สมาทปโก สมุตฺเตชโก สมฺปหํสโก สพฺรหฺมจารีนํ ฯ อิเมหิ โข ภิกฺขเว ตีหิ ธมฺเมหิ สมนฺนาคโต ภิกฺขุ อลํ อตฺถโน โน ปเรสํ ฯ

[๑๕๗] ๖๗ ตีหิ ภิกฺขเว ธมฺเมหิ สมนฺนาคโต ภิกฺขุ อลํ ปเรสํ โน อตฺถโน ฯ กตเมหิ ตีหิ อิธ ภิกฺขเว ภิกฺขุ น เหว โข ขิปฺปนิสนฺติ จ โหติ กุสเลสุ ธมฺเมสุ สุตานญฺจ ธมฺมานํ ธารกชาติโก โหติ โน จ ธตานํ ธมฺมานํ อตฺถุปปริกฺขี โหติ โน จ อตฺถมญฺญาย ธมฺมมญฺญาย ธมฺมานุธมฺมปฏิปนฺโน โหติ กลฺยาณวาโจ จ โหติ ฯ เป ฯ อตฺถสฺส วิญฺญาปนิยา สนฺทสฺสโก จ โหติ สมาทปโก สมุตฺเตชโก สมฺปหํสโก สพฺรหฺมจารีนํ ฯ อิเมหิ โข ภิกฺขเว ตีหิ ธมฺเมหิ สมนฺนาคโต ภิกฺขุ อลํ ปเรสํ โน อตฺถโน ฯ

[๑๕๘] ๖๘ ทฺวีหิ ภิกฺขเว ธมฺเมหิ สมนฺนาคโต ภิกฺขุ อลํ อตฺถโน โน ปเรสํ ฯ กตเมหิ ทฺวีหิ อิธ ภิกฺขเว ภิกฺขุ น เหว โข ขิปฺปนิสนฺติ จ โหติ กุสเลสุ ธมฺเมสุ โน จ สุตานํ ธมฺมานํ ธารกชาติโก โหติ ธตานญฺจ ธมฺมานํ อตฺถุปปริกฺขี โหติ อตฺถมญฺญาย ธมฺมมญฺญาย ธมฺมานุธมฺมปฏิปนฺโน จ โหติ โน จ กลฺยาณวาโจ โหติ ฯ เป ฯ อตฺถสฺส วิญฺญาปนิยา โน จ สนฺทสฺสโก โหติ ฯ เป ฯ สพฺรหฺม-

จารีนํ ฯ อิเมหิ โข ภิกฺขเว ทฺวีหิ ธมฺเมหิ สมนฺนาคโต ภิกฺขุ อลํ อตฺตโน โน ปเรสํ ฯ

[๑๕๙] ๖๙ ทฺวีหิ ภิกฺขเว ธมฺเมหิ สมนฺนาคโต ภิกฺขุ อลํ ปเรสํ โน อตฺตโน ฯ กตเมหิ ทฺวีหิ อิธ ภิกฺขเว ภิกฺขุ น เหว โข ขิปฺปนิสนฺติ จ โหติ กุสเลสุ ธมฺเมสุ โน จ สุตานํ ธมฺมานํ ธารกชาติโก โหติ โน จ ธตานํ ธมฺมานํ อตฺถูปปริกฺขี โหติ โน จ อกฺขมญฺญาย ธมฺมมญฺญาย ธมฺมานุธมฺมปฏิปนฺโน โหติ กลฺยาณวาโจ จ โหติ กลฺยาณวากฺกรโณ โปริยา วาจาย สมนฺนาคโต วิสฺสฏฺฐาย อเนลคลาย อตฺถสฺส วิญฺญาปนิยา สนฺทสฺสโก จ โหติ สมาทปโก สมุตฺเตชโก สมฺปหํสโก สพฺรหฺมจารีนํ ฯ อิเมหิ โข ภิกฺขเว ทฺวีหิ ธมฺเมหิ สมนฺนาคโต ภิกฺขุ อลํ ปเรสํ โน อตฺตโนติ ฯ

[๑๖๐] ๗๐ อถโข อญฺญตโร ภิกฺขุ เยน ภควา เตนุปสงฺกมิ ฯเป ฯ เอกมนฺตํ นิสินฺโน โข โส ภิกฺขุ ภควนฺตํ เอตทโวจ สาธุ เม ภนฺเต ภควา สงฺขิตฺเตน ธมฺมํ เทเสตุ ยมหํ ภควโต ธมฺมํ สุตฺวา เอโก วูปกฏฺโฐ อปฺปมตฺโต อาตาปี ปหิตตฺโต วิหเรยฺยนฺติ ฯ เอวเมว ปนิเธกจฺเจ โมฆปุริสา มญฺเญว อชฺเฌสนฺติ ธมฺเม จ ภาสิเต มมญฺเญว อนุพนฺธิตพฺพํ มญฺญนฺตีติ เทเสตุ เม ภนฺเต ภควา สงฺขิตฺเตน ธมฺมํ เทเสตุ สุคโต สงฺขิตฺเตน ธมฺมํ อปฺเปวนามาหํ ภควโต ภาสิตสฺส อญฺญาตาโร อาชาเนยฺยํ อปฺเปวนามาหํ ภควโต ภาสิตสฺส ทายาโท อสฺสนฺติ

ตสฺมา ตีห เต ภิกฺขุ เอวํ สิกฺขิตพฺพํ อชฺฌตฺตํ เม จิตฺตํ ฐิตํ ภวิสฺสติ สุสณฺฐิตํ น จุปฺปนฺนา ปาปกา อกุสลา ธมฺมา จิตฺตํ ปริยาทาย ฐสฺสนฺตีติ เอวญฺหิ เต ภิกฺขุ สิกฺขิตพฺพํ ยโต โข เต ภิกฺขุ อชฺฌตฺตํ จิตฺตํ ฐิตํ โหติ สุสณฺฐิตํ น จุปฺปนฺนา ปาปกา อกุสลา ธมฺมา จิตฺตํ ปริยาทาย ติฏฺฐนฺติ ตโต เต ภิกฺขุ เอวํ สิกฺขิตพฺพํ เมตฺตา เม เจโตวิมุตฺติ ภาวิตา ภวิสฺสติ พหุลีกตา ยานีกตา วตฺถุกตา อนุฏฺฐิตา ปริจิตา สุสมารทฺธาติ เอวญฺหิ เต ภิกฺขุ สิกฺขิตพฺพํ ยโต โข เต ภิกฺขุ อยํ สมาธิ เอวํ ภาวิโต โหติ พหุลีกโต ตโภ ตุวํ ภิกฺขุ อิมํ สมาธิ สวิตกฺกมฺปี สวิจารํ ภาเวยฺยาสิ อวิตกฺกมฺปี วิจารมตฺตํ ภาเวยฺยาสิ อวิตกฺกมฺปี อวิจารํ ภาเวยฺยาสิ สปฺปีติกมฺปี ภาเวยฺยาสิ นิปฺปีติกมฺปี ภาเวยฺยาสิ สาตสหคตมฺปี ภาเวยฺยาสิ อุเปกฺขาสหคตมฺปี ภาเวยฺยาสิ ยโต โข เต ภิกฺขุ อยํ สมาธิ เอวํ ภาวิโต โหติ สุภาวิโต ตโต เต ภิกฺขุ เอวํ สิกฺขิตพฺพํ กรุณา เม เจโตวิมุตฺติ ฯเป ฯ มุทิตา เม เจโตวิมุตฺติ ฯเป ฯ อุเปกฺขา เม เจโตวิมุตฺติ ภาวิตา ภวิสฺสติ พหุลีกตา ยานีกตา วตฺถุกตา อนุฏฺฐิตา ปริจิตา สุสมารทฺธาติ. เอวญฺหิ เต ภิกฺขุ สิกฺขิตพฺพํ ยโต โข เต ภิกฺขุ อยํ สมาธิ เอวํ ภาวิโต โหติ พหุลีกโต ตโต ตุวํ ภิกฺขุ อิมํ สมาธิ สวิตกฺกมฺปี สวิจารํ ภาเวยฺยาสิ อวิตกฺกมฺปี วิจารมตฺตํ ภาเวยฺยาสิ อวิตกฺกมฺปี อวิจารํ ภาเวยฺยาสิ สปฺปีติกมฺปี ภาเวยฺยาสิ นิปฺปีติกมฺปี ภาเวยฺยาสิ สาตสหคตมฺปี ภาเวยฺย-

ยาสิ อุเปกฺขาสหคตมฺปี ภาเวยฺยาสิ ยโต โข เต ภิกฺขุ อยํ สมาธิ เอวํ ภาวิโต โหติ สุภาวิโต ตโต เต ภิกฺขุ เอวํ สิกฺขิตพฺพํ กาเย กายานุปสฺสี วิหริสฺสามิ อาตาปี สมฺปชาโน สติมา วิเนยฺย โลเก อภิชฺฌาโทมนสฺสนฺติ เอวญฺหิ เต ภิกฺขุ สิกฺขิตพฺพํ ยโต โข เต ภิกฺขุ อยํ สมาธิ เอวํ ภาวิโต โหติ พหุลีกโต ตโต ตฺวํ ภิกฺขุ อิมํ สมาธิ สวิตกฺกมฺปี สวิจารํ ภาเวยฺยาสิ อวิตกฺกมฺปี วิจารมตฺตํ ภาเวยฺยาสิ อวิตกฺกมฺปี อวิจารํ ภาเวยฺยาสิ สปฺปีติกมฺปี ภาเวยฺยาสิ นิปฺปีติกมฺปี ภาเวยฺยาสิ สาตสหคตมฺปี ภาเวยฺยาสิ อุเปกฺขาสหคตมฺปี ภาเวยฺยาสิ ยโต โข เต ภิกฺขุ อยํ สมาธิ เอวํ ภาวิโต โหติ สุภาวิโต ตโต เต ภิกฺขุ เอวํ สิกฺขิตพฺพํ เวทนาสุ ฯเปฯ จิตฺเต ฯเปฯ ธมฺเมสุ ธมฺมานุปสฺสี วิหริสฺสามิ อาตาปี สมฺปชาโน สติมา วิเนยฺย โลเก อภิชฺฌาโทมนสฺสนฺติ เอวญฺหิ เต ภิกฺขุ สิกฺขิตพฺพํ ยโต โข เต ภิกฺขุ อยํ สมาธิ เอวํ ภาวิโต โหติ พหุลีกโต ตโต ตฺวํ ภิกฺขุ อิมํ สมาธิ สวิตกฺกมฺปี สวิจารํ ภาเวยฺยาสิ อวิตกฺกมฺปี วิจารมตฺตํ ภาเวยฺยาสิ อวิตกฺกมฺปี อวิจารํ ภาเวยฺยาสิ สปฺปีติกมฺปี ภาเวยฺยาสิ นิปฺปีติกมฺปี ภาเวยฺยาสิ สาตสหคตมฺปี ภาเวยฺยาสิ อุเปกฺขาสหคตมฺปี ภาเวยฺยาสิ ยโต โข เต ภิกฺขุ อยํ สมาธิ เอวํ ภาวิโต โหติ สุภาวิโต ตโต ตฺวํ ภิกฺขุ เยน เยเนว ตตฺถสิ ผาสุ เยว ตตฺถสิ ยตฺถ ยตฺถ จิตฺตสฺสสิ ผาสุ เยว จิตฺตสฺสสิ ยตฺถ ยตฺถ นิสีทิสฺสสิ ผาสุ เยว นิสีทิสฺสสิ ยตฺถ ยตฺถ เสยฺยํ กปฺ-

ปีสฺสสิ ผาสุ เยว เสยฺยํ กปฺปีสฺสสีติ ฯ

อถโข โส ภิกฺขุ ภควตา อิมินา โอวาเทน โอวทิโต อุฏฺฐายาสนา ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา ปทกฺขิณํ กตฺวา ปกฺกามิ อถโข โส ภิกฺขุ เอโก วูปกฏฺโฐ อปฺปมตฺโต อาตาปี ปหิตตฺโต วิหรนฺโต นจิรสฺเสว ยสฺสตฺถาย กุลปุตฺตา สมฺม เทว อคารสฺมา อนคาริยํ ปพฺพชนฺติ ตทนุตฺตรํ พฺรหฺมจริยปริโยสานํ ทิฏเฐว ธมฺเม สยํ อภิญฺญา สจฺฉิกตฺวา อุปสมฺปชฺช วิหาสิ ขีณา ชาติ วุสิตํ พฺรหฺมจริยํ กตํ กรณียํ นาปรํ อิตฺถตฺตายาติ อพฺภญฺญาสิ อญฺญตโร จ ปน โส ภิกฺขุ อรหตํ อโหสีติ ฯ

[๑๖๑] ๗๑ เอกํ สมยํ ภควา คยายํ วิหรติ คยาสีเส ฯ ตตฺร โข ภควา ภิกฺขู อามนฺเตสิ ภิกฺขโวติ ฯเป ฯ ภควา เอตทโวจ ปุพฺพาหํ ภิกฺขเว สมฺโพธา อนภิสมฺพุทฺโธ โพธิสตฺโตว สมาโน โอภาสมฺปิ โข สญฺชานามิ โน จ รูปานิ ปสฺสามิ ตสฺส มยฺหํ ภิกฺขเว เอตทโหสิ สเจ โข อหํ โอภาสญฺเจว สญฺชาเนยฺยํ รูปานิ จ ปสฺเสยฺยํ เอวมฺเม อิทํ ญาณทสฺสนํ ปริสุทฺธตรํ อสฺสาติ โส โข อหํ ภิกฺขเว อปเรน สมเยน อปฺปมตฺโต อาตาปี ปหิตตฺโต วิหรนฺโต โอภาสญฺเจว สญฺชานามิ รูปานิ จ ปสฺสามิ โน จ โข ตาหิ เทวตาหิ สทฺธึ สนฺติฏฺฐามิ สลฺลปามิ สากจฺฉํ สมาปชฺชามิ ตสฺส มยฺหํ ภิกฺขเว เอตทโหสิ สเจ โข อหํ โอภาสญฺเจว สญฺชาเนยฺยํ รูปานิ จ ปสฺเสยฺยํ ตาหิ จ เทวตาหิ สทฺธึ สนฺติฏฺเฐยฺยํ สลฺล-

เปยฺยํ สากจฺฉํ สมาปชฺเชยฺยํ เอวมฺเม อิทํ ญาณทสฺสนํ ปริสุทฺธตรํ
อสฺสาติ โส โข อหํ ภิกฺขเว อปเรน สมเยน อปฺปมตฺโต อาตาปี
ปหิตตฺโต วิหรนฺโต โอภาสญฺเจว สญฺชานามิ รูปานิ จ ปสฺสามิ
ตาหิ จ เทวตาหิ สทฺธึ สนฺติฏฺฐามิ สลฺลปามิ สากจฺฉํ สมาปชฺชามิ
โน จ โข ตา เทวตา ชานามิ อิมา เทวตา อมุกมฺหา วา อมุกมฺหา
วา เทวนิกายาติ ตสฺส มยฺหํ ภิกฺขเว เอตทโหสิ สเจ โข อหํ
โอภาสญฺเจว สญฺชาเนยฺยํ รูปานิ จ ปสฺเสยฺยํ ตาหิ จ เทวตาหิ สทฺธึ
สนฺติฏฺเฐยฺยํ สลฺลเปยฺยํ สากจฺฉํ สมาปชฺเชยฺยํ ตา จ เทวตา ชาเนยฺยํ
อิมา เทวตา อมุกมฺหา วา อมุกมฺหา วา เทวนิกายาติ เอวมฺเม
อิทํ ญาณทสฺสนํ ปริสุทฺธตรํ อสฺสาติ โส โข อหํ ภิกฺขเว อปเรน
สมเยน อปฺปมตฺโต อาตาปี ปหิตตฺโต วิหรนฺโต โอภาสญฺเจว สญฺ-
ชานามิ รูปานิ จ ปสฺสามิ ตาหิ จ เทวตาหิ สทฺธึ สนฺติฏฺฐามิ สล-
ลปามิ สากจฺฉํ สมาปชฺชามิ ตา จ เทวตา ชานามิ อิมา เทวตา
อมุกมฺหา วา อมุกมฺหา วา เทวนิกายาติ โน จ โข ตา เทวตา
ชานามิ อิมา เทวตา อิมสฺส กมฺมสฺส วิปาเกน อิโต จุตา ตตฺถ
อุปปนฺนาติ ตา จ เทวตา ชานามิ อิมา เทวตา อิมสฺส-
กมฺมสฺส วิปาเกน อิโต จุตา ตตฺถ อุปปนฺนาติ โน จ โข ตา
เทวตา ชานามิ อิมา เทวตา เอวมาหารา เอวํสุขทุกฺขปฏิสํเวทินิโยติ
ตา จ เทวตา ชานามิ อิมา เทวตา เอวมาหารา เอวํสุขทุกฺขปฏิ-
สํเวทินิโยติ โน จ โข ตา เทวตา ชานามิ อิมา เทวตา

เอวํที่ฆายุกา เอวํจิรฏฺฐิติกาติ ตา จ เทวตา ชานามิ อิมา เทวตา เอวํที่ฆายุกา เอวํจิรฏฺฐิติกาติ โน จ โข ตา เทวตา ชานามิ ยทิ วา เม อิมาหิ เทวตาหิ สทฺธึ สนฺนิวุตฺถปุพฺพํ ยทิ วา น สนฺนิวุตฺถปุพฺพนฺติ ตสฺส มยฺหํ ภิกฺขเว เอตทโหสิ สเจ โข อหํ โอภาสญฺเจว สญฺชาเนยฺยํ รูปานิ จ ปสฺเสยฺยํ ตาหิ จ เทวตาหิ สทฺธึ สนฺภิฏฺเฐยฺยํ สลฺลเปยฺยํ สากจฺฉํ สมาปชฺเชยฺยํ ตา จ เทวตา ชาเนยฺยํ อิมา เทวตา อมุกมฺหา วา อมุกมฺหา วา เทวนิกายาติ ตา จ เทวตา ชาเนยฺยํ อิมา เทวตา อิมสฺส กมฺมสฺส วิปาเกน อิโต จุตา ตตฺถ อุปปชฺชนฺตาติ ตา จ เทวตา ชาเนยฺยํ อิมา เทวตา เอวมาหารา เอวํสุขทุกฺขปฏิสํเวทินิโยติ ตา จ เทวตา ชาเนยฺยํ อิมา เทวตา เอวํที่ฆายุกา เอวํจิรฏฺฐิติกาติ ตา จ เทวตา ชาเนยฺยํ ยทิ วา เม อิมาหิ เทวตาหิ สทฺธึ สนฺนิวุตฺถปุพฺพํ ยทิ วา น สนฺนิวุตฺถปุพฺพนฺติ เอวมฺเม อิทํ ญาณทสฺสนํ ปริสุทฺธตรํ อสฺสาติ โส โข อหํ ภิกฺขเว อปเรน สมเยน อปฺปมตฺโต อาตาปี ปหิตตฺโต วิหรนฺโต โอภาสญฺเจว สญฺชานามิ รูปานิ จ ปสฺสามิ ตาหิ จ เทวตาหิ สทฺธึ สนฺภิฏฺฐามิ สลฺลปามิ สากจฺฉํ สมาปชฺชามิ ตา จ เทวตา ชานามิ อิมา เทวตา อมุกมฺหา วา อมุกมฺหา วา เทวนิกายาติ ตา จ เทวตา ชานามิ อิมา เทวตา อิมสฺส กมฺมสฺส วิปาเกน อิโต จุตา ตตฺถ อุปปนฺนาติ ตา จ เทวตา ชานามิ อิมา เทวตา เอวมาหารา เอวํสุขทุกฺขปฏิสํเวทิ-

นิโยติ ตา จ เทวตา ชานามิ อิมา เทวตา เอวรูปีหายุกา เอวรูปจิรฏฺฐิติกาติ ตา จ เทวตา ชานามิ ยทิ วา เม ตาหิ เทวตาหิ สทฺธึ สนฺนิวุตฺถปุพฺพํ ยทิ วา น สนฺนิวุตฺถปุพฺพนฺติ ยาวกีวญฺจ เม ภิกฺขเว เอวํ อฏฺฐปริวฏฺฏํ อธิเทวญาณทสฺสนํ น สุวิสุทฺธํ อโหสิ เนว ตาวาหํ ภิกฺขเว สเทวเก โลเก สมารเก สพฺรหฺมเก สสฺสมณพฺราหฺมณิยา ปชาย สเทวมนุสฺสาย อนุตฺตรํ สมฺมาสมฺโพธึ อภิสมฺพุทฺโธ ปจฺจญฺญาสึ ยโต จ โข เม ภิกฺขเว เอวํ อฏฺฐปริวฏฺฏํ อธิเทวญาณทสฺสนํ สุวิสุทฺธํ อโหสิ อถาหํ ภิกฺขเว สเทวเก โลเก สมารเก สพฺรหฺมเก สสฺสมณพฺราหฺมณิยา ปชาย สเทวมนุสฺสาย อนุตฺตรํ สมฺมาสมฺโพธึ อภิสมฺพุทฺโธ ปจฺจญฺญาสึ ญาณญฺจ ปน เม ทสฺสนํ อุทปาทิ อกุปฺปา เม เจโตวิมุตฺติ อยมนฺติมา ชาติ นตฺถิทานิ ปุนพฺภโวติ ฯ

[๑๖๒] ๓๒ อฏฺฐิมานิ ภิกฺขเว อภิภายตนานิ ฯ กตมานิ อฏฺฐ อชฺฌตฺตํ รูปสญฺญี เอโก พหิทฺธา รูปานิ ปสฺสติ ปริตฺตานิ สุวณฺณทุพฺพณฺณานิ ตานิ อภิภุยฺย ชานามิ ปสฺสามีติ เอวํสญฺญี โหติ อิทํ ปฐมํ อภิภายตนํ ฯ อชฺฌตฺตํ รูปสญฺญี เอโก พหิทฺธา รูปานิ ปสฺสติ อปฺปมาณานิ สุวณฺณทุพฺพณฺณานิ ตานิ อภิภุยฺย ชานามิ ปสฺสามีติ เอวํสญฺญี โหติ อิทํ ทุติยं อภิภายตนํ ฯ อชฺฌตฺตํ อรูปสญฺญี เอโก พหิทฺธา รูปานิ ปสฺสติ ปริตฺตานิ สุวณฺณทุพฺพณฺณานิ ตานิ อภิภุยฺย ชานามิ ปสฺสามีติ เอวํสญฺญี โหติ อิทํ

ตติยํ อภิภายตนํ ฯ อชฺฌตฺตํ อรูปสญฺญี เอโก พหิทฺธา รูปานิ ปสฺสติ อปฺปมาณานิ สุวณฺณทุพฺพณฺณานิ ตานิ อภิภุยฺย ชานามิ ปสฺสามีติ เอวํสญฺญี โหติ อิทํ จตุตฺถํ อภิภายตนํ ฯ อชฺฌตฺตํ อรูปสญฺญี เอโก พหิทฺธา รูปานิ ปสฺสติ นีลานิ นีลวณฺณานิ นีลนิทสฺสนานิ นีลนิภาสานิ ตานิ อภิภุยฺย ชานามิ ปสฺสามีติ เอวํสญฺญี โหติ อิทํ ปญฺจมํ อภิภายตนํ ฯ อชฺฌตฺตํ อรูปสญฺญี เอโก พหิทฺธา รูปานิ ปสฺสติ ปีตานิ ปีตวณฺณานิ ปีตนิทสฺสนานิ ปีตนิภาสานิ ตานิ อภิภุยฺย ชานามิ ปสฺสามีติ เอวํสญฺญี โหติ อิทํ ฉฏฺฐํ อภิภายตนํ ฯ อชฺฌตฺตํ อรูปสญฺญี เอโก พหิทฺธา รูปานิ ปสฺสติ โลหิตกานิ โลหิตกวณฺณานิ โลหิตกนิทสฺสนานิ โลหิตกนิภาสานิ ตานิ อภิภุยฺย ชานามิ ปสฺสามีติ เอวํสญฺญี โหติ อิทํ สตฺตมํ อภิภายตนํ ฯ อชฺฌตฺตํ อรูปสญฺญี เอโก พหิทฺธา รูปานิ ปสฺสติ โอทาตานิ โอทาตวณฺณานิ โอทาตนิทสฺสนานิ โอทาตนิภาสานิ ตานิ อภิภุยฺย ชานามิ ปสฺสามีติ เอวํสญฺญี โหติ อิทํ อฏฺฐมํ อภิภายตนํ ฯ อิมานิ โข ภิกฺขเว อฏฺฐ อภิภายตนานีติ ฯ

[๑๖๓] ๓๓ อฏฺฐิเม ภิกฺขเว วิโมกฺขา ฯ กตเม อฏฺฐ รูปี รูปานิ ปสฺสติ อยํ ปฐโม วิโมกฺโข ฯ อชฺฌตฺตํ อรูปสญฺญี เอโก พหิทฺธา รูปานิ ปสฺสติ อยํ ทุติโย วิโมกฺโข ฯ สุภนฺเตว อธิมุตฺโต โหติ อยํ ตติโย วิโมกฺโข ฯ สพฺพโส รูปสญฺญานํ สมติกฺกมา ปฏิฆสญฺญานํ อตฺถงฺคมา นานตฺตสญฺญานํ อมนสิการา

อนนฺโต อากาโสติ อากาสานญฺจายตนํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ อยํ จตุตฺโถ วิโมกฺโข ฯ สพฺพโส อากาสานญฺจายตนํ สมติกฺกมฺม อนนฺตํ วิญฺญาณนฺติ วิญฺญาณญฺจายตนํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ อยํ ปญฺจโม วิโมกฺโข ฯ สพฺพโส วิญฺญาณญฺจายตนํ สมติกฺกมฺม นตฺถิ กิญฺจีติ อากิญฺจญฺญายตนํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ อยํ ฉฏฺโฐ วิโมกฺโข ฯ สพฺพโส อากิญฺจญฺญายตนํ สมติกฺกมฺม เนวสญฺญานาสญฺญายตนํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ อยํ สตฺตโม วิโมกฺโข ฯ สพฺพโส เนวสญฺญานาสญฺญายตนํ สมติกฺกมฺม สญฺญาเวทยิตนิโรธํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ อยํ อฏฺฐโม วิโมกฺโข ฯ อิเม โข ภิกฺขเว อฏฺฐ วิโมกฺขาติ ฯ

[๑๖๔] ๓๔ อฏฺฐิเม ภิกฺขเว อนริยโวหารา ฯ กตเม อฏฺฐ อทิฏฺเฐ ทิฏฺฐวาทิตา อสฺสุเต สุตวาทิตา อมุเต มุตวาทิตา อวิญฺญาเต วิญฺญาตวาทิตา ทิฏฺเฐ อทิฏฺฐวาทิตา สุเต อสฺสุตวาทิตา มุเต อมุตวาทิตา วิญฺญาเต อวิญฺญาตวาทิตา ฯ อิเม โข ภิกฺขเว อฏฺฐ อนริยโวหาราติ ฯ

[๑๖๕] ๓๕ อฏฺฐิเม ภิกฺขเว อริยโวหารา ฯ กตเม อฏฺฐ อทิฏฺเฐ อทิฏฺฐวาทิตา อสฺสุเต อสฺสุตวาทิตา อมุเต อมุตวาทิตา อวิญฺญาเต อวิญฺญาตวาทิตา ทิฏฺเฐ ทิฏฺฐวาทิตา สุเต สุตวาทิตา มุเต มุตวาทิตา วิญฺญาเต วิญฺญาตวาทิตา ฯ อิเม โข ภิกฺขเว อฏฺฐ อริยโวหาราติ ฯ

[๑๖๖] ๓๖ อฏฺฐิมา ภิกฺขเว ปริสา ฯ กตมา อฏฺฐ ขตฺติย-

ปริสา พฺราหฺมณปริสา คหปติปริสา สมณปริสา จาตุมฺมหาราชิกปริสา ตาวตึสปริสา มารปริสา พฺรหฺมปริสา ฯ อภิชานามิ โข ปนาหํ ภิกฺขเว อเนกสตํ ขตฺติยปริสํ อุปสงฺกมิตฺวา ตตฺรปี มยา สนฺนิสินฺนปุพฺพญฺเจว สลฺลปีตปุพฺพญฺจ สากจฺฉา จ สมาปนฺนปุพฺพา ตตฺถ ยาทิสโก เตสํ วณฺโณ โหติ ตาทิสโก มยฺหํ วณฺโณ โหติ ยาทิสโก เตสํ สโร โหติ ตาทิสโก มยฺหํ สโร โหติ ธมฺมิยา จ กถาย สนฺทสฺเสมิ สมาทเปมิ สมุตฺเตเชมิ สมฺปหํเสมิ ภาสมานญฺจ มํ น ชานนฺติ โก นุ โข อยํ ภาสติ เทโว วา มนุสฺโส วาติ ธมฺมิยา จ กถาย สนฺทสฺเสตฺวา สมาทเปตฺวา สมุตฺเตเชตฺวา สมฺปหํเสตฺวา อนฺตรธายามิ อนฺตรหิตญฺจ มํ น ชานนฺติ โก นุ โข อยํ อนฺตรหิโต เทโว วา มนุสฺโส วาติ อภิชานามิ โข ปนาหํ ภิกฺขเว อเนกสตํ พฺราหฺมณปริสํ ฯเปฯ คหปติปริสํ สมณปริสํ จาตุมฺมหาราชิกปริสํ ตาวตึสปริสํ มารปริสํ พฺรหฺมปริสํ อุปสงฺกมิตฺวา ตตฺรปี มยา สนฺนิสินฺนปุพฺพญฺเจว สลฺลปีตปุพฺพญฺจ สากจฺฉา จ สมาปนฺนปุพฺพา ตตฺถ ยาทิสโก เตสํ วณฺโณ โหติ ตาทิสโก มยฺหํ วณฺโณ โหติ ยาทิสโก เตสํ สโร โหติ ตาทิสโก มยฺหํ สโร โหติ ธมฺมิยา จ กถาย สนฺทสฺเสมิ สมาทเปมิ สมุตฺเตเชมิ สมฺปหํเสมิ ภาสมานญฺจ มํ น ชานนฺติ โก นุ โข อยํ ภาสติ เทโว วา มนุสฺโส วาติ ธมฺมิยา จ กถาย สนฺทสฺเสตฺวา สมาทเปตฺวา สมุตฺเตเชตฺวา สมฺปหํเสตฺวา อนฺตรธายามิ อนฺตรหิตญฺจ มํ น ชานนฺติ โก นุ โข

อยํ อนุตรหิโต เหโว วา มนุสฺโส วาติ ฯ อิมา โข ภิกฺขเว อฏฺฐ ปริสาติ ฯ

[๑๖๗] ๗๗ เอกํ สมยํ ภควา เวสาลิยํ วิหรติ มหาวเน กูฏาคารสาลายํ ฯ อถโข ภควา ปุพฺพณฺหสมยํ นิวาเสตฺวา ปตฺตจีวรมาทาย เวสาลึ ปิณฺฑาย ปาวิสิ เวสาลิยํ ปิณฺฑาย จริตฺวา ปจฺฉาภตฺตํ ปิณฺฑปาตปฏิกฺกนฺโต อายสฺมนฺตํ อานนฺทํ อามนฺเตสิ คณฺหาหิ อานนฺท นิสีทนํ เยน ปาวาลเจติยํ เตนุปสงฺกมิสฺสาม ทิวาวิหารายาติ ฯ เอวํ ภนฺเตติ โข อายสฺมา อานนฺโท ภควโต ปฏิสฺสุณิตฺวา นิสีทนํ อาทาย ภควนฺตํ ปิฏฺฐิโต ปิฏฺฐิโต อนุพนฺธิ ฯ

อถโข ภควา เยน ปาวาลเจติยํ เตนุปสงฺกมิ อุปสงฺกมิตฺวา ปญฺญตฺเต อาสเน นิสีทิ นิสชฺช โข ภควา อายสฺมนฺตํ อานนฺทํ อามนฺเตสิ รมณีโย อานนฺท เวสาลี รมณียํ อุเทนเจติยํ รมณียํ โคตมกเจติยํ รมณียํ พหุปุตฺตกเจติยํ รมณียํ สตฺตมฺพเจติยํ รมณียํ สารนฺททเจติยํ รมณียํ ปาวาลเจติยํ ยสฺส กสฺสจิ อานนฺท จตฺตาโร อิทฺธิปาทา ภาวิตา พหุลีกตา ยานีกตา วตฺถุกตา อนุฏฺฐิตา ปริจิตา สุสมารทฺธา อากงฺขมาโน โส อานนฺท กปฺปึ วา ติฏฺเฐยฺย กปฺปาวเสสํ วา ตถาคตสฺส โข อานนฺท จตฺตาโร อิทฺธิปาทา ภาวิตา พหุลีกตา ยานีกตา วตฺถุกตา อนุฏฺฐิตา ปริจิตา สุสมารทฺธา อากงฺขมาโน อานนฺท ตถาคโต กปฺปึ วา ติฏฺเฐยฺย กปฺปาวเสสํ วาติ ฯ เอวมฺปี โข อายสฺมา อานนฺโท ภควตา โอภาสิเก นิมิตฺเต กริยมาเน โอภา-

ริเก โอภาเส กริยมาเน นาสกฺขิ ปฏิวิชฺฌิตุ๋ น ภควนฺตำ ยาจิ ติฏฺฐตุ ภนฺเต ภควา กปฺปำ ติฏฺฐตุ ภนฺเต สุคโต กปฺปำ พหุชนหิตาย พหุชนสุขาย โลกานุกมฺปาย อตฺถาย หิตาย สุขาย เทวมนุสฺสานนฺติ ยถาตำ มาเรน ปริยุฏฺฐิตจิตฺโต ฯ ทุติยมฺปี โข ภควา ฯ ตติยมฺปี โข ภควา อายสฺมนฺตำ อานนฺทำ อามนฺเตสิ รมณียา อานนฺท เวสาลี รมณียำ อุเทนเจติยำ รมณียำ โคตมกเจติยำ รมณียำ พหุปุตฺตกเจติยำ รมณียำ สตฺตมฺพเจติยำ รมณียำ สารนฺททเจติยำ รมณียำ ปาวาลเจติยำ ยสฺส กสฺสจิ อานนฺท จตฺตาโร อิทฺธิปาทา ภาวิตา พหุลีกตา ยานีกตา วตฺถุกตา อนุฏฺฐิตา ปริจิตา สุสมารทฺธา ฯเป ฯ อากงฺขมาโน อานนฺท ตถาคโต กปฺปำ วา ติฏฺเฐยฺย กปฺปาวเสสำ วาติ เอวมฺปี โข อายสฺมา อานนฺโท ภควตา โอพาริเก นิมิตฺเต กริยมาเน โอพาริเก โอภาเส กริยมาเน นาสกฺขิ ปฏิวิชฺฌิตุ๋ น ภควนฺตำ ยาจิ ติฏฺฐตุ ภนฺเต ภควา กปฺปำ ติฏฺฐตุ ภนฺเต สุคโต กปฺปำ พหุชนหิตาย พหุชนสุขาย โลกานุกมฺปาย อตฺถาย หิตาย สุขาย เทวมนุสฺสานนฺติ ยถาตำ มาเรน ปริยุฏฺฐิตจิตฺโต ฯ อถโข ภควา อายสฺมนฺตำ อานนฺทำ อามนฺเตสิ คจฺฉ ตฺวำ อานนฺท ยสฺสทานิ กาลำ มญฺญสีติ ฯ เอวำ ภนฺเตติ โข อายสฺมา อานนฺโท ภควโต ปฏิสฺสุณิตฺวา อุฏฺฐายาสนา ภควนฺตำ อภิวาเทตฺวา ปทกฺขิณำ กตฺวา ภควโต อวิทูเร อญฺญตรสฺมิ๋ รุกฺขมูเล นิสีทิ ฯ

อถโข มาโร ปาปีมา อจิรปกฺกนฺเต อายสฺมนฺเต อานนฺเท

ภควนฺตํ เอตทโวจ ปรินิพฺพาตุ ทานิ ภนฺเต ภควา ปรินิพฺพาตุ สุคโต ปรินิพฺพานกาโล ทานิ ภนฺเต ภควโต ภาสิตา โข ปเนสา ภนฺเต ภควตา วาจา น ตาวาหํ ปาปิม ปรินิพฺพายิสฺสามิ ยาว เม ภิกฺขู น สาวกา ภวิสฺสนฺติ วิยตฺตา วินีตา วิสารทา ปตฺตโยคกฺเขมา พหุสฺสุตา ธมฺมธรา ธมฺมานุธมฺมปฏิปนฺนา สามีจิปฏิปนฺนา อนุธมฺมจาริโน สกํ อาจริยกํ อุคฺคเหตฺวา อาจิกฺขิสฺสนฺติ เทสิสฺสนฺติ ปญฺญเปสฺสนฺติ ปฏฺฐเปสฺสนฺติ วิวริสฺสนฺติ วิภชิสฺสนฺติ อุตฺตานีกริสฺสนฺติ อุปฺปนฺนํ ปรปฺปวาทํ สหธมฺเมน สุนิคฺคหีตํ นิคฺคเหตฺวา สปฺปาฏิหาริยํ ธมฺมํ เทสิสฺสนฺตีติ เอตรหิ ภนฺเต ภิกฺขู ภควโต สาวกา วิยตฺตา วินีตา วิสารทา ปตฺตโยคกฺเขมา พหุสฺสุตา ธมฺมธรา ธมฺมานุธมฺมปฏิปนฺนา สามีจิปฏิปนฺนา อนุธมฺมจาริโน สกํ อาจริยกํ อุคฺคเหตฺวา อาจิกฺขนฺติ เทเสนฺติ ปญฺญเปนฺติ ปฏฺฐเปนฺติ วิวรนฺติ วิภชนฺติ อุตฺตานีกโรนฺติ อุปฺปนฺนํ ปรปฺปวาทํ สหธมฺเมน สุนิคฺคหีตํ นิคฺคเหตฺวา สปฺปาฏิหาริยํ ธมฺมํ เทเสนฺติ ปรินิพฺพาตุ ทานิ ภนฺเต ภควา ปรินิพฺพาตุ สุคโต ปรินิพฺพานกาโล ทานิ ภนฺเต ภควโต ภาสิตา โข ปเนสา ภนฺเต ภควตา วาจา น ตาวาหํ ปาปิม ปรินิพฺพายิสฺสามิ ยาว เม ภิกฺขุนิโย น สาวิกา ภวิสฺสนฺติ ฯเปฯ ยาว เม อุปาสกา น สาวกา ภวิสฺสนฺติ ฯเปฯ ยาว เม อุปาสิกา น สาวิกา ภวิสฺสนฺติ วิยตฺตา วินีตา วิสารทา ปตฺตโยคกฺเขมา พหุสฺสุตา ธมฺมธรา ธมฺมานุธมฺมปฏิปนฺนา สามีจิปฏิปนฺนา อนุธมฺมจารินิโย สกํ อาจริยกํ อุคฺค-

เหตฺวา อาจิกฺขิสฺสนฺติ เทสิสฺสนฺติ ปญฺญเปสฺสนฺติ ปฏฺฐเปสฺสนฺติ วิวริสฺสนฺติ วิภชิสฺสนฺติ อุตฺตานีกริสฺสนฺติ อุปฺปนฺนํ ปรปฺปวาทํ สหธมฺเมน สุนิคฺคหีตํ นิคฺคเหตฺวา สปฺปาฏิหาริยํ ธมฺมํ เทสิสฺสนฺตีติ เอตรหิ ภนฺเต อุปาสิกา ภควโต สาวิกา วิยตฺตา วินีตา วิสารทา ปตฺตโยคกฺเขมา พหุสฺสุตา ธมฺมธรา ธมฺมานุธมฺมปฏิปนฺนา สามีจิปฏิปนฺนา อนุธมฺมจารินิโย สกํ อาจริยกํ อุคฺคเหตฺวา อาจิกฺขนฺติ เทเสนฺติ ปญฺญเปนฺติ ปฏฺฐเปนฺติ วิวรนฺติ วิภชนฺติ อุตฺตานีกโรนฺติ อุปฺปนฺนํ ปรปฺปวาทํ สหธมฺเมน สุนิคฺคหีตํ นิคฺคเหตฺวา สปฺปาฏิหาริยํ ธมฺมํ เทเสนฺติ ปรินิพฺพาตุ ทานิ ภนฺเต ภควา ปรินิพฺพาตุ สุคโต ปรินิพฺพานกาโล ทานิ ภนฺเต ภควโต ภาสิตา โข ปเนสา ภนฺเต ภควตา วาจา น ตาวาหํ ปาวีม ปรินิพฺพายิสฺสามิ ยาว เม อิทํ พฺรหฺมจริยํ น อิทฺธญฺเจว ภวิสฺสติ ผีตญฺจ วิตฺถาริกํ พาหุชญฺญํ ปุถุภูตํ ยาว เทวมนุสฺเสหิ สุปฺปกาสิตนฺติ เอตรหิ ภนฺเต ภควโต พฺรหฺมจริยํ อิทฺธญฺเจว ผีตญฺจ วิตฺถาริกํ พาหุชญฺญํ ปุถุภูตํ ยาวเทวมนุสฺเสหิ สุปฺปกาสิตํ ปรินิพฺพาตุ ทานิ ภนฺเต ภควา ปรินิพฺพาตุ สุคโต ปรินิพฺพานกาโล ทานิ ภนฺเต ภควโตติ ฯ อปฺโปสฺสุโก ตฺวํ ปาวีม โหหิ นจิรํ ตถาคตสฺส ปรินิพฺพานํ ภวิสฺสติ อิโต ติณฺณํ มาสานํ อจฺจเยน ตถาคโต ปรินิพฺพายิสฺสตีติ อถโข ภควา ปาวายเจติเย สโต สมฺปชาโน อายุสงฺขารํ โอสฺสชฺชิ โอสฺสชฺชิเต

ภควตา อายุสงฺขาเร มหา ภูมิจาโล อโหสิ ภิสนโก สโตมหโส เทวทุนฺทุภิโย จ ผลิสุ อถโข ภควา เอตมตฺถํ วิทิตฺวา ตายํ เวลายํ อิมํ อุทานํ อุทาเนสิ

ตุลมตุลญฺจ สมฺภวํ ภวสงฺขารมวสฺสชฺชิ มุนิ
อชฺฌตฺตรโต สมาหิโต อภินฺทิ กวจมิวตฺตสมฺภวนฺติ ฯ

อถโข อายสฺมโต อานนฺทสฺส เอตทโหสิ มหา วตายํ ภูมิจาโล สุมหา วตายํ ภูมิจาโล ภิสนโก สโตมหโส เทวทุนฺทุภิโย จ ผลิสุ โก นุ โข เหตุ โก ปจฺจโย มหโต ภูมิจาลสฺส ปาตุภาวายาติ อถโข อายสฺมา อานนฺโท เยน ภควา เตนุปสงฺกมิ อุปสงฺกมิตฺวา ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา เอกมนฺตํ นิสีทิ เอกมนฺตํ นิสินฺโน โข อายสฺมา อานนฺโท ภควนฺตํ เอตทโวจ มหา วตายํ ภนฺเต ภูมิจาโล สุมหา วตายํ ภนฺเต ภูมิจาโล ภิสนโก สโตมหโส เทวทุนฺทุภิโย จ ผลิสุ โก นุ โข ภนฺเต เหตุ โก ปจฺจโย มหโต ภูมิจาลสฺส ปาตุภาวายาติ ฯ

อฏฺฐิเม อานนฺท เหตู อฏฺฐ ปจฺจยา มหโต ภูมิจาลสฺส ปาตุภาวาย กตเม อฏฺฐ ยํ อานนฺท มหาปฐวี อุทเก ปติฏฺฐิตา อุทกํ วาเต ปติฏฺฐิตํ วาโต อากาสฏฺโฐ โหติ โส อานนฺท สมโย ยํ มหาวาตา วายนฺติ มหาวาตา วายนฺตา อุทกํ กมฺเปนฺติ อุทกํ กมฺปิตํ ปฐวึ กมฺเปติ อยํ อานนฺท ปฐโม เหตุ ปฐโม ปจฺจโย มหโต ภูมิจาลสฺส ปาตุภาวาย ปุน จปรํ อานนฺท สมโณ วา

พฺราหฺมโณ วา อิทฺธิมา เจโตวสิปฺปตฺโต เทวตา มหิทฺธิกา มหานุภาวา
ตสฺส ปริตฺตา ปฐวีสญฺญา ภาวิตา โหติ อปฺปมาณา อาโปสญฺญา
โส อิมํ ปฐวึ กมฺเปติ สงฺกมฺเปติ สมฺปกมฺเปติ อยํ อานนฺท
ทุติโย เหตุ ทุติโย ปจฺจโย มหโต ภูมิจาลสฺส ปาตุภาวาย ฯ ปุน
จปรํ อานนฺท ยทา โพธิสตฺโต ตุสิตา กายา จวิตฺวา สโต สมฺป-
ชาโน มาตุ กุจฺฉิ โอกฺกมติ ตทายํ ปฐวี กมฺปติ สงฺกมฺปติ
สมฺปกมฺปติ อยํ อานนฺท ตติโย เหตุ ตติโย ปจฺจโย มหโต
ภูมิจาลสฺส ปาตุภาวาย ฯ ปุน จปรํ อานนฺท ยทา โพธิสตฺโต สโต
สมฺปชาโน มาตุ กุจฺฉิสฺมา นิกฺขมติ ตทายํ ปฐวี กมฺปติ สงฺกมฺปติ
สมฺปกมฺปติ อยํ อานนฺท จตุตฺโถ เหตุ จตุตฺโถ ปจฺจโย มหโต
ภูมิจาลสฺส ปาตุภาวาย ฯ ปุน จปรํ อานนฺท ยทา ตถาคโต อนุตฺตรํ
สมฺมาสมฺโพธิ อภิสมฺพุชฺฌติ ตทายํ ปฐวี กมฺปติ สงฺกมฺปติ
สมฺปกมฺปติ อยํ อานนฺท ปญฺจโม เหตุ ปญฺจโม ปจฺจโย มหโต
ภูมิจาลสฺส ปาตุภาวาย ฯ ปุน จปรํ อานนฺท ยทา ตถาคโต อนุตฺตรํ
ธมฺมจกฺกํ ปวตฺเตติ ตทายํ ปฐวี กมฺปติ สงฺกมฺปติ สมฺปกมฺปติ
อยํ อานนฺท ฉฏฺโฐ เหตุ ฉฏฺโฐ ปจฺจโย มหโต ภูมิจาลสฺส ปาตุ-
ภาวาย ฯ ปุน จปรํ อานนฺท ยทา ตถาคโต สโต สมฺปชาโน อายุ-
สงฺขารํ โอสฺสชฺชติ ตทายํ ปฐวี กมฺปติ สงฺกมฺปติ สมฺปกมฺปติ
อยํ อานนฺท สตฺตโม เหตุ สตฺตโม ปจฺจโย มหโต ภูมิจาลสฺส
ปาตุภาวาย ฯ ปุน จปรํ อานนฺท ยทา ตถาคโต อนุปาทิเสสาย

นิพฺพานธาตุยา ปรินิพฺพายติ ตทายํ ปฐวี กมฺปติ สงฺกมฺปติ สมฺป-กมฺปติ อยํ อานนฺท อฏฺฐโม เหตุ อฏฺฐโม ปจฺจโย มหโต ภูมิจาลสฺส ปาตุภาวาย ฯ อิเม โข อานนฺท อฏฺฐ เหตู อฏฺฐ ปจฺจยา มหโต ภูมิจาลสฺส ปาตุภาวายาติ ฯ

จาตวคฺโค ทุติโย

อิจฺฉา อถญฺจ สงฺขิตฺตํ ภยา อภิภุนา เต สห
วิโมกฺโข เทฺว จ โวหารา ปริสา ภูมิจาเลน จาติ ฯ

ยมกวคฺโค ตติโย

[๑๖๘] ๑๘ สทฺโธ ภิกฺขเว ภิกฺขุ โหติ โน สีลวา เอวํ โส เตน องฺเคน อปริปูโร โหติ เตน ตํ องฺคํ ปริปูเรตพฺพํ กินฺนาหํ สทฺโธ จ อสฺสํ สีลวา จาติ ยโต จ โข ภิกฺขเว ภิกฺขุ สทฺโธ จ โหติ สีลวา จ เอวํ โส เตน องฺเคน ปริปูโร โหติ ฯ สทฺโธ จ ภิกฺขเว ภิกฺขุ โหติ สีลวา จ โน พหุสฺสุโต เอวํ โส เตน องฺเคน อปริปูโร โหติ เตน ตํ องฺคํ ปริปูเรตพฺพํ กินฺนาหํ สทฺโธ จ อสฺสํ สีลวา จ พหุสฺสุโต จาติ ยโต จ โข ภิกฺขเว ภิกฺขุ สทฺโธ จ โหติ สีลวา จ พหุสฺสุโต จ เอวํ โส เตน องฺเคน ปริปูโร โหติ ฯ สทฺโธ จ ภิกฺขเว ภิกฺขุ โหติ สีลวา จ พหุสฺสุโต จ โน ธมฺมกถิโก ฯ เป ฯ ธมฺมกถิโก จ โน ปริสาวจโร ฯ เป ฯ ปริสาวจโร จ โน วิสารโท ปริสาย

ธมฺมํ เทเสติ ฯ เป ฯ วิสารโท จ ปริสาย ธมฺมํ เทเสติ โน จตุนฺนํ ฌานานํ อาภิเจตสิกานํ ทิฏฺฐธมฺมสุขวิหารานํ นิกามลาภี โหติ อกิจฺฉลาภี อกสิรลาภี ฯ เป ฯ จตุนฺนํ ฌานานํ อาภิเจตสิกานํ ทิฏฺฐ-ธมฺมสุขวิหารานํ นิกามลาภี โหติ อกิจฺฉลาภี อกสิรลาภี โน อาสวานํ ขยา อนาสวํ เจโตวิมุตฺติ๋ ปญฺญาวิมุตฺติ๋ ทิฏฺเฐว ธมฺเม สยํ อภิญฺญา สจฺฉิกตฺวา อุปสมฺปชฺช วิหรติ เอวํ โส เตน องฺเคน อปริปูโร โหติ เตน ตํ องฺคํ ปริปูเรตพฺพํ กินฺนาหํ สทฺโธ จ อสฺสํ สีลวา จ พหุสฺสุโต จ ธมฺมกถิโก จ ปริสาวจโร จ วิสารโท จ ปริสาย ธมฺมํ เทเสยฺยนฺ จตุนฺนํ ฌานานํ อาภิเจตสิกานํ ทิฏฺฐธมฺมสุขวิหารานํ นิกามลาภี อสฺสํ อกิจฺฉลาภี อกสิรลาภี อาสวานํ ขยา อนาสวํ เจโตวิมุตฺติ๋ ปญฺญาวิมุตฺติ๋ ทิฏฺเฐว ธมฺเม สยํ อภิญฺญา สจฺฉิกตฺวา อุปสมฺปชฺช วิหเรยฺยนฺติ ยโต จ โข ภิกฺขเว ภิกฺขุ สทฺโธ จ โหติ สีลวา จ พหุสฺสุโต จ ธมฺมกถิโก จ ปริสาวจโร จ วิสารโท จ ปริสาย ธมฺมํ เทเสติ จตุนฺนํ ฌานานํ อาภิเจตสิกานํ ทิฏฺฐธมฺม-สุขวิหารานํ นิกามลาภี โหติ อกิจฺฉลาภี อกสิรลาภี อาสวานํ ขยา อนาสวํ เจโตวิมุตฺติ๋ ปญฺญาวิมุตฺติ๋ ทิฏฺเฐว ธมฺเม สยํ อภิญฺญา สจฺฉิกตฺวา อุปสมฺปชฺช วิหรติ เอวํ โส เตน องฺเคน ปริปูโร โหติ ฯ อิเมหิ โข ภิกฺขเว อฏฺฐหิ ธมฺเมหิ สมนฺนาคโต ภิกฺขุ สมนฺตปาสาทิโก จ โหติ สพฺพาการปริปูโร จาติ ฯ

[๑๖๙] ๓๙ สทฺโธ ภิกฺขเว ภิกฺขุ โหติ โน สีลวา เอวํ โส เตน

องฺเคน อปริปูโร โหติ เตน ตํ องฺคํ ปริปูเรตพฺพํ กินฺนาหํ สทฺโธ จ อสฺสํ สีลวา จาติ ยโต จ โข ภิกฺขเว ภิกฺขุ สทฺโธ จ โหติ สีลวา จ เอวํ โส เตน องฺเคน ปริปูโร โหติ ฯ สทฺโธ จ ภิกฺขเว ภิกฺขุ โหติ สีลวา จ โน พหุสฺสุโต ฯ เป ฯ พหุสฺสุโต จ โน ธมฺมกถิโก ฯ เป ฯ ธมฺมกถิโก จ โน ปริสาวจโร ฯ เป ฯ ปริสาวจโร จ โน วิสารโท ปริสาย ธมฺมํ เทเสติ ฯ เป ฯ วิสารโท จ ปริสาย ธมฺมํ เทเสติ เย จ เต สนฺตา วิโมกฺขา อติกฺกมฺม รูเป อรูปา เต กาเยน ผุสิตฺวา วิหรติ โน อาสวานํ ขยา อนาสวํ เจโตวิมุตฺติ ปญฺญาวิมุตฺติ ทิฏฺเฐว ธมฺเม สยं อภิญฺญา สจฺฉิกตฺวา อุปสมฺปชฺช วิหรติ เยวํ โส เตน องฺเคน อปริปูโร โหติ เตน ตํ องฺคํ ปริปูเรตพฺพํ กินฺนาหํ สทฺโธ จ อสฺสํ สีลวา จ พหุสฺสุโต จ ธมฺมกถิโก จ ปริสาวจโร จ วิสารโท จ ปริสาย ธมฺมํ เทเสยฺยํ เย จ เต สนฺตา วิโมกฺขา อติกฺกมฺม รูเป อรูปา เต กาเยน ผุสิตฺวา วิหเรยฺยํ อาสวานํ ขยา อนาสวํ เจโตวิมุตฺติ ปญฺญาวิมุตฺติ ทิฏฺเฐว ธมฺเม สยं อภิญฺญา สจฺฉิกตฺวา อุปสมฺปชฺช วิหเรยฺยนฺติ ยโต จ โข ภิกฺขเว ภิกฺขุ สทฺโธ จ โหติ สีลวา จ พหุสฺสุโต จ ธมฺมกถิโก จ ปริสาวจโร จ วิสารโท จ ปริสาย ธมฺมํ เทเสติ เย จ เต สนฺตา วิโมกฺขา อติกฺกมฺม รูเป อรูปา เต กาเยน ผุสิตฺวา วิหรติ อาสวานํ ขยา ฯ เป ฯ สจฺฉิกตฺวา อุปสมฺปชฺช วิหรติ เยวํ โส เตน องฺเคน ปริปูโร โหติ ฯ อิเมหิ โข ภิกฺขเว อฏฺฐหิ ธมฺเมหิ สมนฺนาคโต

ภิกฺขุ สมนฺตปาสาทิโก จ โหติ สพฺพาการปริปูโร จาติ ฯ

[๓๗๐] ๘๐ เอกํ สมยํ ภควา นาทิเก* วิหรติ คิญฺชกาวสเถ ฯ ตตฺร โข ภควา ภิกฺขู อามนฺเตสิ ภิกฺขโวติ ฯ ภทนฺเตติ เต ภิกฺขู ภควโต ปจฺจสฺโสสุํ ฯ ภควา เอตทโวจ มรณสฺสติ ภิกฺขเว ภาวิตา พหุลีกตา มหปฺผลา โหติ มหานิสංสา อมโตคธา อมตปริโยสานา ภาเวถ โน ตุมฺเห ภิกฺขเว มรณสฺสตินฺติ ฯ

เอวํ วุตฺเต อญฺญตโร ภิกฺขุ ภควนฺตํ เอตทโวจ อหํ โข ภนฺเต ภาเวมิ มรณสฺสตินฺติ ฯ ยถากถํ ปน ตฺวं ภิกฺขุ ภาเวสิ มรณสฺสตินฺติ ฯ อิธ มยฺหํ ภนฺเต เอวं โหติ อโห วตาหํ รตฺตินฺทิวं ชีเวยฺยं ภควโต สาสนํ มนสิ กเรยฺยं พหุ วต เม กตมสฺสาติ เอวं โข อหं ภนฺเต ภาเวมิ มรณสฺสตินฺติ ฯ

อญฺญตโรปิ โข ภิกฺขุ ภควนฺตํ เอตทโวจ อหมฺปิ โข ภนฺเต ภาเวมิ มรณสฺสตินฺติ ฯ ยถากถํ ปน ตฺวं ภิกฺขุ ภาเวสิ มรณสฺสตินฺติ ฯ อิธ มยฺหํ ภนฺเต เอวं โหติ อโห วตาหํ ทิวสं ชีเวยฺยं ภควโต สาสนํ มนสิ กเรยฺยं พหุ วต เม กตมสฺสาติ เอวं โข อหं ภนฺเต ภาเวมิ มรณสฺสตินฺติ ฯ

อญฺญตโรปิ โข ภิกฺขุ ภควนฺตํ เอตทโวจ อหมฺปิ โข ภนฺเต ภาเวมิ มรณสฺสตินฺติ ฯ ยถากถํ ปน ตฺวं ภิกฺขุ ภาเวสิ มรณสฺสตินฺติ ฯ อิธ มยฺหํ ภนฺเต เอวं โหติ อโห วตาหํ อุปฑฺฒทิวสं ชีเวยฺยं

---

* ปี. นาทิเก ฯ

ภควโต สาสนํ มนสิ กเรยฺยํ พหุ วต เม กตมสฺสาติ เอวํ โข อหํ ภนฺเต ภาเวมิ มรณสฺสตินฺติ ฯ

อญฺญตโรปิ โข ภิกฺขุ ภควนฺตํ เอตทโวจ อหมฺปิ โข ภนฺเต ภาเวมิ มรณสฺสตินฺติ ฯ ยถากถํ ปน ตฺวํ ภิกฺขุ ภาเวสิ มรณสฺสตินฺติ ฯ อิธ มยฺหํ ภนฺเต เอวํ โหติ อโห วตาหํ ทิวสฺสํ ทฺวิเวยฺยํ ยทนฺตรํ เอกํ ปิณฺฑปาตํ ภุญฺชามิ ภควโต สาสนํ มนสิ กเรยฺยํ พหุ วต เม กตมสฺสาติ เอวํ โข อหํ ภนฺเต ภาเวมิ มรณสฺสตินฺติ ฯ

อญฺญตโรปิ โข ภิกฺขุ ภควนฺตํ เอตทโวจ อหมฺปิ โข ภนฺเต ภาเวมิ มรณสฺสตินฺติ ฯ ยถากถํ ปน ตฺวํ ภิกฺขุ ภาเวสิ มรณสฺสตินฺติ ฯ อิธ มยฺหํ ภนฺเต เอวํ โหติ อโห วตาหํ ทิวสฺสํ ทฺวิเวยฺยं ยทนฺตรํ อุปฑฺฒปิณฺฑปาตํ ภุญฺชามิ ภควโต สาสนํ มนสิ กเรยฺยํ พหุ วต เม กตมสฺสาติ เอวํ โข อหํ ภนฺเต ภาเวมิ มรณสฺสตินฺติ ฯ

อญฺญตโรปิ โข ภิกฺขุ ภควนฺตํ เอตทโวจ อหมฺปิ โข ภนฺเต ภาเวมิ มรณสฺสตินฺติ ฯ ยถากถํ ปน ตฺวํ ภิกฺขุ ภาเวสิ มรณสฺสตินฺติ ฯ อิธ มยฺหํ ภนฺเต เอวํ โหติ อโห วตาหํ ทิวสฺสํ ทฺวิเวยฺยं ยทนฺตรํ จตฺตาโร ปญฺจ อาโลเป สงฺขาทิตฺวา อชฺโฌหรามิ ภควโต สาสนํ มนสิ กเรยฺยํ พหุ วต เม กตมสฺสาติ เอวํ โข อหํ ภนฺเต ภาเวมิ มรณสฺสตินฺติ ฯ

อญฺญตโรปิ โข ภิกฺขุ ภควนฺตํ เอตทโวจ อหมฺปิ โข ภนฺเต

ภาเวมิ มรณสฺสตินฺติ ฯ ยถากถํ ปน ตฺวํ ภิกฺขุ ภาเวสิ มรณสฺสตินฺติ ฯ อิธ มยฺหํ ภนฺเต เอวํ โหติ อโห วตาหํ ตทนฺตรํ ชีเวยฺยํ ยทนฺตรํ เอกํ อาโลปํ สงฺขาทิตฺวา อชฺโฌหรามิ ภควโต สาสนํ มนสิ กเรยฺยํ พหุ วต เม กตมสฺสาติ เอวํ โข อหํ ภนฺเต ภาเวมิ มรณสฺสตินฺติ ฯ

อญฺญตโรปิ โข ภิกฺขุ ภควนฺตํ เอตทโวจ อหัมปิ โข ภนฺเต ภาเวมิ มรณสฺสตินฺติ ฯ ยถากถํ ปน ตฺวं ภิกฺขุ ภาเวสิ มรณสฺสตินฺติ ฯ อิธ มยฺหํ ภนฺเต เอวํ โหติ อโห วตาหํ ตทนฺตรํ ชีเวยฺยํ ยทนฺตรํ อสฺสสิตฺวา วา ปสฺสสามิ ปสฺสสิตฺวา วา อสฺสสามิ ภควโต สาสนํ มนสิ กเรยฺยํ พหุ วต เม กตมสฺสาติ เอวํ โข อหํ ภนฺเต ภาเวมิ มรณสฺสตินฺติ ฯ

เอวํ วุตฺเต ภควา เต ภิกฺขู เอตทโวจ ยฺวายํ ภิกฺขเว ภิกฺขุ เอวํ มรณสฺสติ ภาเวติ อโห วตาหํ รตฺตินฺทิวํ ชีเวยฺยํ ภควโต สาสนํ มนสิ กเรยฺยํ พหุ วต เม กตมสฺสาติ โย จายํ ภิกฺขเว ภิกฺขุ เอวํ มรณสฺสติ ภาเวติ อโห วตาหํ ทิวสํ ชีเวยฺยํ ภควโต สาสนํ มนสิ กเรยฺยํ พหุ วต เม กตมสฺสาติ โย จายํ ภิกฺขเว ภิกฺขุ เอวํ มรณสฺสติ ภาเวติ อโห วตาหํ อุปฑฺฒ-ทิวสํ ชีเวยฺยํ ภควโต สาสนํ มนสิ กเรยฺยํ พหุ วต เม กตมสฺสาติ โย จายํ ภิกฺขเว ภิกฺขุ เอวํ มรณสฺสติ ภาเวติ อโห วตาหํ ตทนฺตรํ ชีเวยฺยุ ยทนฺตรํ เอกํ ปิณฺฑปาตํ ภุญฺชามิ

ภควโต สาสนํ มนสิ กเรยฺยํ พหุ วต เม กตมสฺสาติ โย จายํ ภิกฺขเว ภิกฺขุ เอวํ มรณสฺสตึ ภาเวติ อโห วตาหํ ตทนฺตรํ ชีเวยฺยํ ยทนฺตรํ อุปฑฺฒปิณฺฑปาตํ ภุญฺชามิ ภควโต สาสนํ มนสิ กเรยฺยํ พหุ วต เม กตมสฺสาติ โย จายํ ภิกฺขเว ภิกฺขุ เอวํ มรณสฺสตึ ภาเวติ อโห วตาหํ ตทนฺตรํ ชีเวยฺยं ยทนฺตรํ จตฺตาโร ปญฺจ อาโลเป สงฺขาทิตฺวา อชฺโฌหรามิ ภควโต สาสนํ มนสิ กเรยฺยํ พหุ วต เม กตมสฺสาติ อิเม วุจฺจนฺติ ภิกฺขเว ภิกฺขู ปมตฺตา วิหรนฺติ ทนฺธํ มรณสฺสตึ ภาเวนฺติ อาสวานํ ขยาย ฯ

โย จายํ ภิกฺขเว ภิกฺขุ เอวํ มรณสฺสตึ ภาเวติ อโห วตาหํ ตทนฺตรํ ชีเวยฺยं ยทนฺตรํ เอกํ อาโลปํ สงฺขาทิตฺวา อชฺโฌหรามิ ภควโต สาสนํ มนสิ กเรยฺยํ พหุ วต เม กตมสฺสาติ โย จายํ ภิกฺขเว ภิกฺขุ เอวํ มรณสฺสตึ ภาเวติ อโห วตาหํ ตทนฺตรํ ชีเวยฺยं ยทนฺตรํ อสฺสสิตฺวา วา ปสฺสสามิ ปสฺสสิตฺวา วา อสฺสสามิ ภควโต สาสนํ มนสิ กเรยฺยํ พหุ วต เม กตมสฺสาติ อิเม วุจฺจนฺติ ภิกฺขเว ภิกฺขู อปฺปมตฺตา วิหรนฺติ มรณสฺสตึ ภาเวนฺติ อาสวานํ ขยาย ตสฺมา ติห ภิกฺขเว เอวं สิกฺขิตพฺพํ อปฺปมตฺตา วิหริสฺสาม มรณสฺสตึ ภาเวสฺสาม อาสวานํ ขยายาติ เอวญฺหิ โว ภิกฺขเว สิกฺขิตพฺพนฺติ ฯ

[๑๗๑] ๘๑ เอกํ สมยํ ภควา นาทิเก* วิหรติ คิญฺชกาวสเถ ฯ

---

* ยุ. นาติเก ฯ

ตตฺร โข ภควา ภิกฺขู อามนฺเตสิ ฯ เป ฯ มรณสฺสตินฺติ ภิกฺขเว ภาวิตา พหุลีกตา มหปฺผลา โหติ มหานิสංสา อมโตคธา อมตปริโยสานา กถं ภาวิตา จ ภิกฺขเว มรณสฺสติ กถं พหุลีกตา มหปฺผลา โหติ มหานิสංสา อมโตคธา อมตปริโยสานา อิธ ภิกฺขเว ภิกฺขุ ทิวเส นิกฺขนฺเต รตฺติยา ปฏิหิตาย อิติ ปฏิสญฺจิกฺขติ พหุกา โข เม ปจฺจยา มรณสฺส อหิ วา มं ฑเสยฺย วิจฺฉิกา วา มं ฑเสยฺย สตปที วา มं ฑเสยฺย เตน เม อสฺส กาลกิริยา โส มมสฺสนฺตราโย อุปกฺขลิตฺวา วา ปปเตยฺยं ภตฺตं วา เม ภุตฺตं พฺยาปชฺเชยฺย ภีตฺตं วา เม กุปฺเปยฺย เสมฺหं วา เม กุปฺเปยฺย สตฺถกา วา เม วาตา กุปฺเปยฺยุ มนุสฺสา วา มं อุปกฺกเมยฺยุ อมนุสฺสา วา มं อุปกฺกเมยฺยุ เตน เม อสฺส กาลกิริยา โส มมสฺสนฺตราโยติ เตน ภิกฺขเว ภิกฺขุนา อิติ ปฏิสญฺจิกฺขิตพฺพं อตฺถิ นุ โข เม ปาปกา อกุสลา ธมฺมา อปฺปหีนา เย เม อสฺสุ รตฺติ กาลं กโรนฺตสฺส อนฺตรายายาติ สเจ ภิกฺขเว ภิกฺขุ ปจฺจเวกฺขมาโน เอวं ชานาติ อตฺถิ เม ปาปกา อกุสลา ธมฺมา อปฺปหีนา เย เม อสฺสุ รตฺติ กาลं กโรนฺตสฺส อนฺตรายายาติ เตน ภิกฺขเว ภิกฺขุนา เตสญฺเญว ปาปกานं อกุสลานं ธมฺมานं ปหานาย อธิมตฺโต ฉนฺโท จ วายาโม จ อุสฺสาโห จ อุสฺโสฬฺหี จ อปฺปฏิวานี จ สติ จ สมฺปชญฺญญฺจ กรณียं เสยฺยถาปี ภิกฺขเว อาทิตฺตเจโล วา อาทิตฺตสีโส วา ตสฺเสว เจลสฺส วา สีสสฺส วา นิพฺพาปนาย อธิมตฺตं ฉนฺทญฺจ วายามญฺจ อุสฺสาหญฺจ

อุสฺโสฬฺหิญฺจ อปฺปฏิวานิญฺจ สติญฺจ สมฺปชญฺญญฺจ กเรยฺย เอวเมว โข ภิกฺขเว เตน ภิกฺขุนา เตสญฺเญว ปาปกานํ อกุสลานํ ธมฺมานํ ปหานาย อธิมตฺโต ฉนฺโท จ วายาโม จ อุสฺสาโห จ อุสฺโสฬฺหิ จ อปฺปฏิวานิ จ สติ จ สมฺปชญฺญญฺจ กรณียํ สเจ ปน ภิกฺขเว ภิกฺขุ ปจฺจเวกฺขมาโน เอวํ ชานาติ นตฺถิ เม ปาปกา อกุสลา ธมฺมา อปฺปหีนา เย เม อสฺสุ รตฺติ กาลํ กโรนฺตสฺส อนตฺรายายาติ เตน ภิกฺขเว ภิกฺขุนา เตเนว ปีติปาโมชฺเชน อหโรตฺตานุสิกฺขินา กุสเลสุ ธมฺเมสุ ฯ

อิธ ปน ภิกฺขเว ภิกฺขุ รตฺติยา นิกฺขนฺตาย ทิวเส ปฏิหิเต อิติ ปฏิสญฺจิกฺขติ พหุกา โข เม ปจฺจยา มรณสฺส อหิ วา มํ ฑํเสยฺย วิจฺฉิกา วา มํ ฑํเสยฺย สปที วา มํ ฑํเสยฺย เตน เม อสฺส กาลกิริยา โส มมสฺส อนฺตราโย อุปกฺกเมตฺวา วา ปปเตยฺยํ ภตฺตํ วา เม ภุตฺตํ พฺยาปชฺเชยฺย ปีตฺตํ วา เม กุปฺเปยฺย เสมฺหํ วา เม กุปฺเปยฺย สตฺถกา วา เม วาตา กุปฺเปยฺยุ มนุสฺสา วา มํ อุปกฺกเมยฺยุ อมนุสฺสา วา มํ อุปกฺกเมยฺยุ เตน เม อสฺส กาลกิริยา โส มมสฺส อนฺตราโยติ เตน ภิกฺขเว ภิกฺขุนา อิติ ปฏิสญฺจิกฺขิตพฺพํ อตฺถิ นุ โข เม ปาปกา อกุสลา ธมฺมา อปฺปหีนา เย เม อสฺสุ ทิวา กาลํ กโรนฺตสฺส อนตฺรายายาติ สเจ ภิกฺขเว ภิกฺขุ ปจฺจเวกฺขมาโน เอวํ ชานาติ อตฺถิ เม ปาปกา อกุสลา ธมฺมา อปฺปหีนา เย เม อสฺสุ ทิวา กาลํ กโรนฺตสฺส

อนฺตรายายาติ เตน ภิกฺขเว ภิกฺขุนา เตส์ญเญว ปาปกานำ อกุส์ลานำ ธมฺมานำ ปหานาย อธิมตฺโต ฉนฺโท จ วายาโม จ อุส์สาโห จ อุส์โส์พฺหี จ อปฺปฏิวานี จ ส์ติ จ ส์มฺปชญฺญญฺจ กรณี์ยำ เส์ยฺยถาปี ภิกฺขเว อาทิตฺตเจโล วา อาทิตฺตส์โส วา ตส์เส์ว เจลส์ส์ วา ส์ีส์ส์ส์ วา นิพฺพาปนาย อธิมตฺตำ ฉนฺทญฺจ วายามญฺจ อุส์สาหญฺจ อุส์โส์พฺหิญฺจ อปฺปฏิวานิญฺจ ส์ติญฺจ ส์มฺปชญฺญญฺจ กเรยฺย เอวเมว โข ภิกฺขเว เตน ภิกฺขุนา เตส์ญเญว ปาปกานำ อกุส์ลานำ ธมฺมานำ ปหานาย อธิมตฺโต ฉนฺโท จ วายาโม จ อุส์สาโห จ อุส์โส์พฺหี จ อปฺปฏิวานี จ ส์ติ จ ส์มฺปชญฺญญฺจ กรณี์ยำ ส์เจ ปน ภิกฺขเว ภิกฺขุ ปจฺจเวกฺขมาโน เอวำ ชานาติ อตฺถิ เม ปาปกา อกุส์ลา ธมฺมา อปฺปหี์นา เย เม อส์ุ ทิวา กาส์ กโรนฺตส์ส์ อนฺตรายายาติ เตน ภิกฺขเว ภิกฺขุนา เตเนว ปี์ติปามุชฺเชน วิหาตพฺพำ อโหรตฺตานุส์ิกฺขินา กุส์เลสุ ธมฺเมสุ เอวำ ภาวิตา โข ภิกฺขเว มรณส์ส์ติ เอวำ พหุส์กตา มหปฺผลา โหติ มหานิส์ำสา อมโตคธา อมตปริโยสานาติ ฯ

[๑๗๒] ๘๒ อฏฺฐีมา ภิกฺขเว ส์มฺปทา ฯ กตมา อฏฺฐ อุฏฺฐานส์มฺปทา อารกฺขส์มฺปทา กลฺยาณมิตฺตตา ส์มชี์วิตา ส์ทฺธาส์มฺปทา ส์ี์ลส์มฺปทา จาคส์มฺปทา ปญฺญาส์มฺปทา ฯ อิมา โข ภิกฺขเว อฏฺฐ ส์มฺปทาติ ฯ

อุฏฺฐาตา กมฺมเธยฺเยสุ อปฺปมตฺโต วิธานวา
ส์มำ กปฺเปติ ชี์วิตำ ส์มฺภตำ อนุรกฺขติ

สทฺโธ สีเลน สมฺปนฺโน วทญฺญู วีตมจฺฉโร
นิจฺจํ มคฺคํ วิโสเธติ โสตฺถานํ สมฺปรายิกํ
อิจฺเจเต อฏฺฐ ธมฺมา จ สทฺธสฺส ฆรเมสิโน
อกฺขาตา สจฺจนาเมน อุภยตฺถ สุขาวหา
ทิฏฺฐธมฺมหิตตฺถาย สมฺปราย สุขาย จ
เอวเมตํ คหฏฺฐานํ จาโค ปุญฺญํ ปวฑฺฒตีติ ฯ

[๑๗๓] ๘๓ อฏฺฐิมา ภิกฺขเว สมฺปทา ฯ กตมา อฏฺฐ อุฏฺฐานสมฺปทา อารกฺขสมฺปทา กลฺยาณมิตฺตตา สมชีวิตา สทฺธาสมฺปทา สีลสมฺปทา จาคสมฺปทา ปญฺญาสมฺปทา ฯ

กตมา จ ภิกฺขเว อุฏฺฐานสมฺปทา อิธ ภิกฺขเว กุลปุตฺโต เยน กมฺมุฏฺฐาเนน ชีวิกํ กปฺเปติ ยทิ กสิยา ยทิ วณิชฺชาย ยทิ โครกฺเขน ยทิ อิสฺสตฺเถน ยทิ ราชโปริเสน ยทิ สิปฺปญฺญตเรน ตตฺถ ทกฺโข โหติ อนลโส ตตฺรุปายาย วีมํสาย สมนฺนาคโต อลํ กาตุํ อลํ สංวิธาตุํ อยं วุจฺจติ ภิกฺขเว อุฏฺฐานสมฺปทา ฯ

กตมา จ ภิกฺขเว อารกฺขสมฺปทา อิธ ภิกฺขเว กุลปุตฺตสฺส โภคา โหนฺติ อุฏฺฐานวิริยาธิคตา พาหาพลปริจิตา เสทาวกฺขิตฺตา ธมฺมิกา ธมฺมลทฺธา เต อารกฺเขน คุตฺติยา สมฺปาเทติ กินฺติ เม อิเม โภเค เนว ราชาโน หเรยฺยุ น โจรา หเรยฺยุ น อคฺคิ ฑเหยฺย น อุทกं วเหยฺย น อปฺปิยา ทายาทา หเรยฺยุนฺติ อยं วุจฺจติ ภิกฺขเว อารกฺขสมฺปทา ฯ

กตมา จ ภิกฺขเว กณฺหาณมิตฺตตา อิธ ภิกฺขเว กุลปุตฺโต ยสฺมึ คาเม วา นิคเม วา ปฏิวสติ ตตฺร เย เต โหนฺติ คหปติ วา คหปติปุตฺตา วา ทหรา วา วุฑฺฒสีลิโน วุฑฺฒา วา วุฑฺฒสีลิโน สทฺธาสมฺปนฺนา สีลสมฺปนฺนา จาคสมฺปนฺนา ปญฺญาสมฺปนฺนา เตหิ สทฺธึ สนฺติฏฺฐติ สลฺลปติ สากจฺฉํ สมาปชฺชติ ยถารูปานํ สทฺธาสมฺปนฺนานํ สทฺธาสมฺปทํ อนุสิกฺขติ ยถารูปานํ สีลสมฺปนฺนานํ สีลสมฺปทํ อนุสิกฺขติ ยถารูปานํ จาคสมฺปนฺนานํ จาคสมฺปทํ อนุสิกฺขติ ยถารูปานํ ปญฺญาสมฺปนฺนานํ ปญฺญาสมฺปทํ อนุสิกฺขติ อยํ วุจฺจติ ภิกฺขเว กณฺหาณมิตฺตตา ฯ

กตมา จ ภิกฺขเว สมชีวิตา อิธ ภิกฺขเว กุลปุตฺโต อายญฺจ โภคานํ วิทิตฺวา วยญฺจ โภคานํ วิทิตฺวา สมชีวิกํ กปฺเปติ นาจฺโจคาพฺหํ นาติหีนํ เอวํ เม อาโย วยํ ปริยาทาย ฐสฺสติ น จ เม วโย อายํ ปริยาทาย ฐสฺสตีติ เสยฺยถาปี ภิกฺขเว ตุลาธาโร วา ตุลาธารนฺเตวาสี วา ตุลํ ปคฺคเหตฺวา ชานาติ เอตฺตเกน วา โอนตํ เอตฺตเกน วา อุนฺนตนฺติ เอวเมว โข ภิกฺขเว กุลปุตฺโต อายญฺจ โภคานํ วิทิตฺวา วยญฺจ โภคานํ วิทิตฺวา สมชีวิกํ กปฺเปติ นาจฺโจคาพฺหํ นาติหีนํ เอวํ เม อาโย วยํ ปริยาทาย ฐสฺสติ น จ เม วโย อายํ ปริยาทาย ฐสฺสตีติ สจายํ ภิกฺขเว กุลปุตฺโต อปฺปาโย สมาโน อุฬารํ ชีวิกํ กปฺเปติ ตสฺส ภวนฺติ วตฺตาโร อุทุมฺพรชาฏกญฺจายํ กุลปุตฺโต โภเค ชาเตติ สเจ ปนายํ ภิกฺขเว

กุลปุตฺโต มหาโย สมาโน กสิรํ ชีวิกํ กปฺเปติ ตสฺส ภวนฺติ วตฺตาโร อทฺธมารกญฺจายํ กุลปุตฺโต มริสฺสตีติ ยโต จ โขยํ ภิกฺขเว กุลปุตฺโต อายญฺจ โภคานํ วิทิตฺวา วยญฺจ โภคานํ วิทิตฺวา สมชีวิกํ กปฺเปติ นาจฺโจคาฬฺหํ นาติหีนํ เอวํ เม อายโย วยํ ปริยาทาย ฐสฺสตีติ น จ เม วโย อายํ ปริยาทาย ฐสฺสตีติ อยํ วุจฺจติ ภิกฺขเว สมชีวิตา ฯ

กตมา จ ภิกฺขเว สทฺธาสมฺปทา อิธ ภิกฺขเว กุลปุตฺโต สทฺโธ โหติ สทฺทหติ ตถาคตสฺส โพธิ์ อิติปิ โส ภควา ฯ เป ฯ สตฺถา เทวมนุสฺสานํ พุทฺโธ ภควาติ อยํ วุจฺจติ ภิกฺขเว สทฺธาสมฺปทา ฯ

กตมา จ ภิกฺขเว สีลสมฺปทา อิธ ภิกฺขเว กุลปุตฺโต ปาณาติปาตา ปฏิวิรโต โหติ ฯ เป ฯ สุราเมรยมชฺชปมาทฏฺฐานา ปฏิวิรโต โหติ อยํ วุจฺจติ ภิกฺขเว สีลสมฺปทา ฯ

กตมา จ ภิกฺขเว จาคสมฺปทา อิธ ภิกฺขเว กุลปุตฺโต วิคตมลมจฺเฉเรน เจตสา อคารํ อชฺฌาวสติ ฯ เป ฯ ยาจโยโค ทานสංวิภาครโต อยํ วุจฺจติ ภิกฺขเว จาคสมฺปทา ฯ

กตมา จ ภิกฺขเว ปญฺญาสมฺปทา อิธ ภิกฺขเว กุลปุตฺโต ปญฺญวา โหติ ฯ เป ฯ สมฺมาทุกฺขกฺขยคามินิยา อยํ วุจฺจติ ภิกฺขเว ปญฺญาสมฺปทา ฯ อิมา โข ภิกฺขเว อฏฺฐ สมฺปทาติ ฯ

อุฏฺฐาตา กมฺมเธยฺเยสุ อปฺปมตฺโต วิธานวา
สมं กปฺเปติ ชีวิตं สมฺภตं อนุรกฺขติ

สทฺโธ สีเลน สมฺปนฺโน วทญฺญู วีตมจฺฉโร
นิจฺจํ มคฺคํ วิโสเธติ โสตฺถานํ สมฺปรายิกํ
อิจฺเจเต อฏฺฐ ธมฺมา จ สทฺธสฺส ฆรเมสิโน
อกฺขาตา สจฺจนาเมน อุภยตฺถ สุขาวหา
ทิฏฺฐธมฺมหิตตฺถาย สมฺปรายสุขาย จ
เอวเมตํ คหฏฺฐานํ จาโค ปุญฺญํ ปวฑฺฒตีติ ฯ

[๑๗๔] ๘๔ ตตฺร โข อายสฺมา สาริปุตฺโต ภิกฺขู อามนฺเตสิ อาวุโส ภิกฺขเวติ ฯ อาวุโสติ โข เต ภิกฺขู อายสฺมโต สาริปุตฺตสฺส ปจฺจสฺโสสุํ ฯ อายสฺมา สาริปุตฺโต เอตทโวจ อฏฺฐิเม อาวุโส ปุคฺคลา สนฺโต สํวิชฺชมานา โลกสฺมิ ฯ กตเม อฏฺฐ ฯ

อิธาวุโส ภิกฺขุโน ปวิวิตฺตสฺส วิหรโต นิรยคฺควุตฺติโน อิจฺฉา อุปฺปชฺชติ ตาภาย โส อุฏฺฐหติ ฆฏติ วายมติ ตาภาย ตสฺส อุฏฺฐหโต ฆฏโต วายมโต ตาภาย ตาโภ นุปฺปชฺชติ โส เตน อตาเภน โสจติ กิลมติ ปริเทวติ อุรตฺตาพึ กนฺทติ สมฺโมหํ อาปชฺชติ อยํ วุจฺจตาวุโส ภิกฺขุ อิจฺโฉ วิหรติ ตาภาย อุฏฺฐหติ ฆฏติ วายมติ ตาภาย น จ ตาภึ โสจิ จ ปริเทวิ จ อุโต จ สทฺธมฺมา ฯ

อิธ ปนาวุโส ภิกฺขุโน ปวิวิตฺตสฺส วิหรโต นิรยคฺควุตฺติโน อิจฺฉา อุปฺปชฺชติ ตาภาย โส อุฏฺฐหติ ฆฏติ วายมติ ตาภาย ตสฺส อุฏฺฐหโต ฆฏโต วายมโต ตาภาย ตาโภ อุปฺปชฺชติ โส

เตน ลาเภน มชฺชติ ปมชฺชติ ปมาทมาปชฺชติ อยํ วุจฺจตาวุโส ภิกฺขุ อิจฺโฉ วิหรติ ลาภาย อุฏฺฐหติ ฆฏติ วายมติ ลาภาย ลาภี จ มทึ จ ปมาทึ จ จุโต จ สทฺธมฺมา ฯ

อิธ ปนาวุโส ภิกฺขุโน ปวิวิตฺตสฺส วิหรโต นิรยตฺตวุตฺติโน อจฺฉา อุปปชฺชติ ลาภาย โส น อุฏฺฐหติ น ฆฏติ น วายมติ ลาภาย ตสฺส อนุฏฺฐหโต อฆฏโต อวายมโต ลาภาย ลาโภ นุปฺปชฺชติ โส เตน อลาเภน โสจติ กิลมติ ปริเทวติ อุรตฺตาพึ กนฺทติ สมฺโมหํ อาปชฺชติ อยํ วุจฺจตาวุโส ภิกฺขุ อิจฺโฉ วิหรติ ลาภาย น อุฏฺฐหติ น ฆฏติ น วายมติ ลาภาย น จ ลาภี โสจิ จ ปริเทวิ จ จุโต จ สทฺธมฺมา ฯ

อิธ ปนาวุโส ภิกฺขุโน ปวิวิตฺตสฺส วิหรโต นิรยตฺตวุตฺติโน อิจฺฉา อุปฺปชฺชติ ลาภาย โส น อุฏฺฐหติ น ฆฏติ น วายมติ ลาภาย ตสฺส อนุฏฺฐหโต อฆฏโต อวายมโต ลาภาย ลาโภ อุปฺปชฺชติ โส เตน ลาเภน มชฺชติ ปมชฺชติ ปมาทมาปชฺชติ อยํ วุจฺจตาวุโส ภิกฺขุ อิจฺโฉ วิหรติ ลาภาย น อุฏฺฐหติ น ฆฏติ น วายมติ ลาภาย ลาภี จ มทึ จ ปมาทึ จ จุโต จ สทฺธมฺมา ฯ

อิธ ปนาวุโส ภิกฺขุโน ปวิวิตฺตสฺส วิหรโต นิรยตฺตวุตฺติโน อิจฺฉา อุปฺปชฺชติ ลาภาย โส อุฏฺฐหติ ฆฏติ วายมติ ลาภาย ตสฺส อุฏฺฐหโต ฆฏโต วายมโต ลาภาย ลาโภ นุปฺปชฺชติ โส เตน อลาเภน น โสจติ น กิลมติ น ปริเทวติ น อุรตฺตาพึ กนฺทติ น

สมฺโมหํ อาปชฺชติ อยํ วุจฺจตาวุโส ภิกฺขุ อิจฺโฉ วิหรติ ตาภาย อุฏฺฐหติ ฆฏติ วายมติ ตาภาย น จ ตาภิ น จ โสจิ น จ ปริเทวิ อจฺจุโต จ สทฺธมฺมา ฯ

อิธ ปนาวุโส ภิกฺขุโน ปวิวิตฺตสฺส วิหรโต นิรยตฺตวุตฺตโน อิจฺฉา อุปฺปชฺชติ ตาภาย โส อุฏฺฐหติ ฆฏติ วายมติ ตาภาย ตสฺส อุฏฺฐหโต ฆฏโต วายมโต ตาภาย ตาโภ อุปฺปชฺชติ โส เตน ตาเภน น มชฺชติ น ปมชฺชติ น ปมาทมาปชฺชติ อยํ วุจฺจตาวุโส ภิกฺขุ อิจฺโฉ วิหรติ ตาภาย อุฏฺฐหติ ฆฏติ วายมติ ตาภาย ตาภิ จ น จ มทิ น จ ปมาทิ อจฺจุโต จ สทฺธมฺมา ฯ

อิธ ปนาวุโส ภิกฺขุโน ปวิวิตฺตสฺส วิหรโต นิรยตฺตวุตฺติโน อิจฺฉา อุปฺปชฺชติ ตาภาย โส น อุฏฺฐหติ น ฆฏติ น วายมติ ตาภาย ตสฺส อนุฏฺฐหโต อฆฏโต อวายมโต ตาภาย ตาโภ นุปฺปชฺชติ โส เตน อตาเภน น โสจติ น กิลมติ น ปริเทวติ น อุรตฺตาพฺ ภนฺทติ น สมฺโมหํ อาปชฺชติ อยํ วุจฺจตาวุโส ภิกฺขุ อิจฺโฉ วิหรติ ตาภาย น อุฏฺฐหติ น ฆฏติ น วายมติ ตาภาย น จ ตาภิ น จ โสจิ น จ ปริเทวิ อจฺจุโต จ สทฺธมฺมา ฯ

อิธ ปนาวุโส ภิกฺขุโน ปวิวิตฺตสฺส วิหรโต นิรยตฺตวุตฺติโน อิจฺฉา อุปฺปชฺชติ ตาภาย โส น อุฏฺฐหติ น ฆฏติ น วายมติ ตาภาย ตสฺส อนุฏฺฐหโต อฆฏโต อวายมโต ตาภาย ตาโภ อุปฺปชฺชติ โส เตน ตาเภน น มชฺชติ น ปมชฺชติ น ปมาทมาปชฺชติ อยํ

วุจฺจตาวุโส ภิกฺขุ อิจฺโฉ วิหรติ ตาภาย น อุฏฺฐหติ น ฆฏติ น วายมติ ตาภาย ตาภึ จ น จ มทึ น จ ปมาทึ อจฺจุโต จ สทฺธมฺมา ฯ อิเม โข อาวุโส อฏฺฐ ปุคฺคลา สนฺโต สโวชฺชมานา โลกสฺมินฺติ ฯ

[๑๗๕] ๘๕ ตตฺร โข อายสฺมา สาริปุตฺโต ภิกฺขู อามนฺเตสิ ฯ เป ฯ ฉหาวุโส ธมฺเมหิ สมนฺนาคโต ภิกฺขุ อลํ อตฺตโน อลํ ปเรสํ ฯ กตเมหิ ฉหิ อิธาวุโส ภิกฺขุ ขิปฺปนิสนฺติ จ โหติ กุสเลสุ ธมฺเมสุ สุตานญฺจ ธมฺมานํ ธารกชาติโก โหติ ธตานญฺจ ธมฺมานํ อตฺถูปปริกฺขี โหติ อตฺถมญฺญาย ธมฺมมญฺญาย ธมฺมานุธมฺมปฏิปนฺโน จ โหติ กลฺยาณวาโจ จ โหติ กลฺยาณวากฺกรโณ โปริยา วาจาย สมนฺนาคโต วิสฺสฏฺฐาย อเนลคลาย อตฺถสฺส วิญฺญาปนิยา สนฺทสฺสโก จ โหติ สมาทปโก สมุตฺเตชโก สมฺปหํสโก สพฺรหฺมจารีนํ ฯ อิเมหิ โข อาวุโส ฉหิ ธมฺเมหิ สมนฺนาคโต ภิกฺขุ อลํ อตฺตโน อลํ ปเรสํ ฯ

[๑๗๖] ๘๖ ปญฺจหาวุโส ธมฺเมหิ สมนฺนาคโต ภิกฺขู อลํ อตฺตโน อลํ ปเรสํ ฯ กตเมหิ ปญฺจหิ อิธาวุโส ภิกฺขุ น เหว โข ขิปฺปนิสนฺติ จ โหติ กุสเลสุ ธมฺเมสุ สุตานญฺจ ธมฺมานํ ธารกชาติโก โหติ ธตานญฺจ ธมฺมานํ อตฺถูปปริกฺขี โหติ อตฺถมญฺญาย ธมฺมมญฺญาย ธมฺมานุธมฺมปฏิปนฺโน จ โหติ กลฺยาณวาโจ จ โหติ ฯ เป ฯ สนฺทสฺสโก จ โหติ ฯ เป ฯ สพฺรหฺมจารีนํ ฯ อิเมหิ โข อาวุโส ปญฺจหิ ธมฺเมหิ สมนฺนาคโต ภิกฺขู อลํ อตฺตโน อลํ ปเรสํ ฯ

[๑๗๗] ๘๗ จตูหาวุโส ธมฺเมหิ สมนฺนาคโต ภิกฺขู อลํ อตฺตโน โน

ปเรสํ ฯ กตเมหิ จตูหิ อิธาวุโส ภิกฺขุ ขิปฺปนิสนฺติ จ โหติ กุสเลสุ ธมฺเมสุ สุตานญฺจ ธมฺมานํ ธารกชาติโก โหติ ธตานญฺจ ธมฺมานํ อตฺถูปปริกฺขี โหติ อตฺถมญฺญาย ธมฺมมญฺญาย ธมฺมานุธมฺมปฏิปนฺโน จ โหติ โน จ กณฺยาณวาโจ โหติ ฯ เป ฯ โน จ สนฺทสฺสโก โหติ ฯ เป ฯ สพฺรหฺมจารีนํ ฯ อิเมหิ โข อาวุโส จตูหิ ธมฺเมหิ สมนฺนาคโต ภิกฺขุ อลํ อตฺถโน โน ปเรสํ ฯ

[๑๗๘] ๘๘ จตูหาวุโส ธมฺเมหิ สมนฺนาคโต ภิกฺขุ อลํ ปเรสํ โน อตฺถโน ฯ กตเมหิ จตูหิ อิธาวุโส ภิกฺขุ ขิปฺปนิสนฺติ จ โหติ กุสเลสุ ธมฺเมสุ สุตานญฺจ ธมฺมานํ ธารกชาติโก โหติ โน จ ธตานํ ธมฺมานํ อตฺถูปปริกฺขี โหติ โน จ อตฺถมญฺญาย ธมฺมมญฺญาย ธมฺมานุธมฺมปฏิปนฺโน โหติ กณฺยาณวาโจ จ โหติ ฯ เป ฯ สนฺทสฺสโก จ โหติ ฯ เป ฯ สพฺรหฺมจารีนํ ฯ อิเมหิ โข อาวุโส จตูหิ ธมฺเมหิ สมนฺนาคโต ภิกฺขุ อลํ ปเรสํ โน อตฺถโน ฯ

[๑๗๙] ๘๙ ตีหาวุโส ธมฺเมหิ สมนฺนาคโต ภิกฺขุ อลํ อตฺถโน โน ปเรสํ ฯ กตเมหิ ตีหิ อิธาวุโส ภิกฺขุ น เหว โข ขิปฺปนิสนฺติ จ โหติ กุสเลสุ ธมฺเมสุ สุตานญฺจ ธมฺมานํ ธารกชาติโก โหติ ธตานญฺจ ธมฺมานํ อตฺถูปปริกฺขี โหติ อตฺถมญฺญาย ธมฺมมญฺญาย ธมฺมานุธมฺมปฏิปนฺโน จ โหติ โน จ กณฺยาณวาโจ โหติ ฯ เป ฯ โน จ สนฺทสฺสโก โหติ ฯ เป ฯ สพฺรหฺมจารีนํ ฯ อิเมหิ โข อาวุโส ตีหิ ธมฺเมหิ สมนฺนาคโต ภิกฺขุ อลํ อตฺถโน โน ปเรสํ ฯ

[๑๘๐] ๘๐ ตีหาวุโส ธมฺเมหิ สมนฺนาคโต ภิกฺขุ อลํ ปเรสํ โน อตฺตโน ฯ กตเมหิ ตีหิ อิธาวุโส ภิกฺขุ น เหว โข ชิปฺปนิสนฺติ จ โหติ กุสเลสุ ธมฺเมสุ สุตานญฺจ ธมฺมานํ ธารกชาติโก โหติ โน จ ขตานํ ธมฺมานํ อตฺถูปปริกฺขี โหติ โน จ อตฺถมญฺญาย ธมฺมมญฺญาย ธมฺมานุธมฺมปฏิปนฺโน โหติ กลฺยาณวาโจ จ โหติ ฯ เป ฯ อตฺถสฺส วิญฺญาปนิยา สนฺทสฺสโก จ โหติ ฯ เป ฯ สพฺรหฺมจารีนํ ฯ อิเมหิ โข อาวุโส ตีหิ ธมฺเมหิ สมนฺนาคโต ภิกฺขุ อลํ ปเรสํ โน อตฺตโน ฯ

[๑๘๑] ๘๑ ทฺวีหาวุโส ธมฺเมหิ สมนฺนาคโต ภิกฺขุ อลํ อตฺตโน โน ปเรสํ ฯ กตเมหิ ทฺวีหิ อิธาวุโส ภิกฺขุ น เหว โข ชิปฺปนิสนฺติ จ โหติ กุสเลสุ ธมฺเมสุ สุตานญฺจ ธมฺมานํ ธารกชาติโก โหติ ขตานญฺจ ธมฺมานํ อตฺถูปปริกฺขี โหติ อตฺถมญฺญาย ธมฺมมญฺญาย ธมฺมานุธมฺมปฏิปนฺโน จ โหติ โน จ กลฺยาณวาโจ โหติ ฯ เป ฯ โน จ สนฺทสฺสโก โหติ ฯ เป ฯ สพฺรหฺมจารีนํ ฯ อิเมหิ โข อาวุโส ทฺวีหิ ธมฺเมหิ สมนฺนาคโต ภิกฺขุ อลํ อตฺตโน โน ปเรสํ ฯ

[๑๘๒] ๘๒ ทฺวีหาวุโส ธมฺเมหิ สมนฺนาคโต ภิกฺขุ อลํ ปเรสํ โน อตฺตโน ฯ กตเมหิ ทฺวีหิ อิธาวุโส ภิกฺขุ น เหว โข ชิปฺปนิสนฺติ จ โหติ กุสเลสุ ธมฺเมสุ โน จ สุตานํ ธมฺมานํ ธารกชาติโก โหติ โน จ ขตานํ ธมฺมานํ อตฺถูปปริกฺขี โหติ โน จ อตฺถมญฺญาย ธมฺมมญฺญาย ธมฺมานุธมฺมปฏิปนฺโน โหติ กลฺยาณวาโจ จ โหติ กลฺยาณวากฺกรโณ โปริยา วาจาย สมนฺนาคโต วิสฺสฏฺฐาย อเนลคลาย

อตฺถสฺส วิญฺญาปนิยา สนฺทสฺสโก จ โหติ สมาทปโก สมุตฺเตชโก สมฺปหํสโก สพฺรหฺมจารีนํ ฯ อิเมหิ โข อาวุโส ทฺวีหิ ธมฺเมหิ สมนฺนาคโต ภิกฺขุ อลํ ปเรสํ โน อตฺตโนติ ฯ

[๑๘๓] ๘๓ อฏฺฐิเม ภิกฺขเว ธมฺมา เสกฺขสฺส ภิกฺขุโน ปริหานาย สංวตฺตนฺติ ฯ กตเม อฏฺฐ กมฺมารามตา ภสฺสารามตา นิทฺทารามตา สงฺคณิการามตา อินฺทฺริเยสุ อคุตฺตทฺวารตา โภชเน อมตฺตญฺญุตา สลฺลคฺคารามตา ปปญฺจารามตา ฯ อิเม โข ภิกฺขเว อฏฺฐ ธมฺมา เสกฺขสฺส ภิกฺขุโน ปริหานาย สංวตฺตนฺติ ฯ

[๑๘๔] ๘๔ อฏฺฐิเม ภิกฺขเว ธมฺมา เสกฺขสฺส ภิกฺขุโน อปริหานาย สංวตฺตนฺติ ฯ กตเม อฏฺฐ นกมฺมารามตา นภสฺสารามตา นนิทฺทารามตา นสงฺคณิการามตา อินฺทฺริเยสุ คุตฺตทฺวารตา โภชเน มตฺตญฺญุตา อสลฺลคฺคารามตา นิปฺปปญฺจารามตา ฯ อิเม โข ภิกฺขเว อฏฺฐ ธมฺมา เสกฺขสฺส ภิกฺขุโน อปริหานาย สංวตฺตนฺตีติ ฯ

[๑๘๕] ๘๕ อฏฺฐิมานิ ภิกฺขเว กุสีตวตฺถูนิ ฯ กตมานิ อฏฺฐ

อิธ ภิกฺขเว ภิกฺขุนา กมฺมํ กตฺตพฺพํ โหติ ตสฺส เอวं โหติ กมฺมํ โข เม กตฺตพฺพํ ภวิสฺสติ กมฺมํ โข ปน เม กโรนฺตสฺส กาโย กิลมิสฺสติ หนฺทาหํ นิปชฺชามีติ โส นิปชฺชติ น วิริยं อารภติ อปฺปตฺตสฺส ปตฺติยา อนธิคตสฺส อธิคมาย อสจฺฉิกตสฺส สจฺฉิกิริยาย อิทं ภิกฺขเว ปฐมं กุสีตวตฺถุ ฯ

ปุน จปรं ภิกฺขเว ภิกฺขุนา กมฺมํ กตं โหติ ตสฺส เอวं โหติ

อหํ โข กมฺมํ อกาสึ กมฺมํ โข ปน เม กโรนฺตสฺส กาโย กิลนฺโต หนฺทาหํ นิปชฺชามีติ โส นิปชฺชติ น วิริยํ อารภติ อปฺปตฺตสฺส ปตฺติยา อนธิคตสฺส อธิคมาย อสจฺฉิกตสฺส สจฺฉิกิริยาย อิทํ ภิกฺขเว ทุติยํ กุสีตวตฺถุ ฯ

ปุน จปรํ ภิกฺขเว ภิกฺขุนา มคฺโค คนฺตพฺโพ โหติ ตสฺส เอวํ โหติ มคฺโค โข เม คนฺตพฺโพ ภวิสฺสติ มคฺคํ โข ปน เม คจฺฉนฺตสฺส กาโย กิลมิสฺสติ หนฺทาหํ นิปชฺชามีติ โส นิปชฺชติ น วิริยํ อารภติ อปฺปตฺตสฺส ปตฺติยา อนธิคตสฺส อธิคมาย อสจฺฉิกตสฺส สจฺฉิกิริยาย อิทํ ภิกฺขเว ตติยं กุสีตวตฺถุ ฯ

ปุน จปรํ ภิกฺขเว ภิกฺขุนา มคฺโค คโต โหติ ตสฺส เอวํ โหติ อหํ โข มคฺคํ อคมาสึ มคฺคํ โข ปน เม คจฺฉโต กาโย กิลนฺโต หนฺทาหํ นิปชฺชามีติ โส นิปชฺชติ น วิริยํ อารภติ อปฺปตฺตสฺส ปตฺติยา อนธิคตสฺส อธิคมาย อสจฺฉิกตสฺส สจฺฉิกิริยาย อิทํ ภิกฺขเว จตุตฺถํ กุสีตวตฺถุ ฯ

ปุน จปรํ ภิกฺขเว ภิกฺขุ คามํ วา นิคมํ วา บิณฺฑาย จรนฺโต น ลภติ ถูลสฺส วา ปณีตสฺส วา โภชนสฺส ยาวทตฺถํ ปาริปูริ ตสฺส เอวํ โหติ อหํ โข คามํ วา นิคมํ วา บิณฺฑาย จรนฺโต นาลตฺถํ ถูลสฺส วา ปณีตสฺส วา โภชนสฺส ยาวทตฺถํ ปาริปูริ ตสฺส เม กาโย กิลนฺโต อกมฺมญฺโญ หนฺทาหํ นิปชฺชามีติ โส นิปชฺชติ น วิริยํ อารภติ ฯเป ฯ อิทํ ภิกฺขเว ปญฺจมํ กุสีตวตฺถุ ฯ

ปุน จปรํ ภิกฺขเว ภิกฺขุ คามํ วา นิคมํ วา ปิณฺฑาย จรนฺโต ลภติ ถูลสฺสุ วา ปณิ๎ตสฺสุ วา โภชนสฺส ยาวทตฺถํ ปาริปูริ๎ ตสฺส เอวํ โหติ อหํ โข คามํ วา นิคมํ วา ปิณฺฑาย จรนฺโต อลตฺถํ ถูลสฺสุ วา ปณิ๎ตสฺสุ วา โภชนสฺส ยาวทตฺถํ ปาริปูริ๎ ตสฺส เม กาโย ครุโก อกมฺมญฺโญ มาสาจิตํ มญฺเญ หนฺทาหํ นิปชฺชามี๎ติ โส นิปชฺชติ น วิริยํ อารภติ ฯเปฯ อิทํ ภิกฺขเว ฉฏฺฐํ กุสี๎ตวตฺถุ

ปุน จปรํ ภิกฺขเว ภิกฺขุโน อุปฺปนฺโน โหติ อปฺปมตฺตโก อาพาโธ ตสฺส เอวํ โหติ อุปฺปนฺโน โข เม อยํ อปฺปมตฺตโก อาพาโธ อตฺถิ กปฺโป นิปชฺชิตุ๎ หนฺทาหํ นิปชฺชามี๎ติ โส นิปชฺชติ น วิริยํ อารภติ ฯเปฯ อิทํ ภิกฺขเว สตฺตมํ กุสี๎ตวตฺถุ ฯ

ปุน จปรํ ภิกฺขเว ภิกฺขุ กิลานา วุฏฺฐิโต โหติ อจิรวุฏฺฐิโต เคลญฺญา ตสฺส เอวํ โหติ อหํ โข กิลานา วุฏฺฐิโต อจิรวุฏฺฐิโต เคลญฺญา ตสฺส เม กาโย ทุพฺพโล อกมฺมญฺโญ หนฺทาหํ นิปชฺชามี๎ติ โส นิปชฺชติ น วิริยํ อารภติ อปฺปตฺตสฺส ปตฺติยา อนธิคตสฺส อธิคมาย อสจฺฉิกตสฺส สจฺฉิกิริยาย อิทํ ภิกฺขเว อฏฺฐมํ กุสี๎ตวตฺถุ ฯ อิมานิ โข ภิกฺขเว อฏฺฐ กุสี๎ตวตฺถูนี๎ติ ฯ

[๑๘๖] ๘๖ อฏฺฐีมานิ ภิกฺขเว อารพฺภวตฺถูนิ ฯ กตมานิ อฏฺฐ

อี๎ธ ภิกฺขเว ภิกฺขุนา กมฺมํ กตฺตพฺพํ โหติ ตสฺส เอวํ โหติ กมฺมํ โข เม กตฺตพฺพํ ภวิสฺสติ กมฺมํ โข ปน เม กโรนฺเตน น สุกรํ พุทฺธานํ สาสนํ มนสิกาตุ๎ หนฺทาหํ ปฏิกจฺเจว วิริยํ อารภามิ

อปฺปตฺตสฺส ปตฺติยา อนธิคตสฺส อธิคมาย อสจฺฉิกตสฺส สจฺฉิกิริยา-
ยาติ โส วิริยํ อารภติ อปฺปตฺตสฺส ปตฺติยา อนธิคตสฺส อธิค-
มาย อสจฺฉิกตสฺส สจฺฉิกิริยาย อิทํ ภิกฺขเว ปฐมํ อารพฺภวตฺถุ ฯ

ปุน จปรํ ภิกฺขเว ภิกฺขุนา กมฺมํ กตํ โหติ ตสฺส เอวํ โหติ
อหํ โข กมฺมํ อกาสึ กมฺมํ โข ปนาหํ กโรนฺโต นาสกฺขิ๋ พุทฺธานํ
สาสนํ มนสิกาตุ๋ หนฺทาหํ วิริยํ อารภามิ อปฺปตฺตสฺส ปตฺติยา อน-
ธิคตสฺส อธิคมาย อสจฺฉิกตสฺส สจฺฉิกิริยายาติ โส วิริยํ อารภติ
ฯเปฯ อิทํ ภิกฺขเว ทุติยํ อารพฺภวตฺถุ ฯ

ปุน จปรํ ภิกฺขเว ภิกฺขุนา มคฺโค คนฺตพฺโพ โหติ ตสฺส เอวํ
โหติ มคฺโค โข เม คนฺตพฺโพ ภวิสฺสติ มคฺคํ โข ปน เม
คจฺฉนฺเตน น สุกรํ พุทฺธานํ สาสนํ มนสิกาตุ๋ หนฺทาหํ วิริยํ อารภามิ
ฯเปฯ อิทํ ภิกฺขเว ตติยํ อารพฺภวตฺถุ ฯ

ปุน จปรํ ภิกฺขเว ภิกฺขุนา มคฺโค คโต โหติ ตสฺส เอวํ
โหติ อหํ โข มคฺคํ อคมาสึ มคฺคํ โข ปนาหํ คจฺฉนฺโต นาสกฺขิ๋
พุทฺธานํ สาสนํ มนสิกาตุ๋ หนฺทาหํ วิริยํ อารภามิ ฯเปฯ อิทํ ภิกฺขเว
จตุตฺถํ อารพฺภวตฺถุ ฯ

ปุน จปรํ ภิกฺขเว ภิกฺขุ คามํ วา นิคมํ วา ปิณฺฑาย จรนฺโต
น ลภติ ถูลสฺส วา ปณีตสฺส วา โภชนสฺส ยาวทตฺถํ ปาริปูริ๋
ตสฺส เอวํ โหติ อหํ โข คามํ วา นิคมํ วา ปิณฺฑาย จรนฺโต
นาลตฺถํ ถูลสฺส วา ปณีตสฺส วา โภชนสฺส ยาวทตฺถํ ปาริปูริ๋ ตสฺส

เม กาโย ลหุโก กมฺมญฺโญ หนฺทาหํ วิริยํ อารภามิ ฯ เป ฯ อิทํ ภิกฺขเว ปญฺจมํ อารพฺภวตฺถุ ฯ

ปุน จปรํ ภิกฺขเว ภิกฺขุ คามํ วา นิคมํ วา บิณฺฑาย จรนฺโต ลภติ ลูขสฺส วา ปณีตสฺส วา โภชนสฺส ยาวทตฺถํ ปาริปูริ๋ ตสฺส เอวํ โหติ อหํ โข คามํ วา นิคมํ วา บิณฺฑาย จรนฺโต อลตฺถํ ลูขสฺส วา ปณีตสฺส วา โภชนสฺส ยาวทตฺถํ ปาริปูริ๋ ตสฺส เม กาโย ลหุโก กมฺมญฺโญ หนฺทาหํ วิริยํ อารภามิ ฯ เป ฯ อิทํ ภิกฺขเว ฉฏฺฐํ อารพฺภวตฺถุ ฯ

ปุน จปรํ ภิกฺขเว ภิกฺขุโน อุปฺปนฺโน โหติ อปฺปมตฺตโก อาพาโธ ตสฺส เอวํ โหติ อุปฺปนฺโน โข เม อยํ อปฺปมตฺตโก อาพาโธ จีนนฺ โข ปเนตํ วิชฺชติ ยํ เม อาพาโธ ปวฑฺเฒยฺย หนฺทาหํ ปฏิกจฺเจว วิริยํ อารภามิ ฯ เป ฯ อิทํ ภิกฺขเว สตฺตมํ อารพฺภวตฺถุ ฯ

ปุน จปรํ ภิกฺขเว ภิกฺขุ คิลานา วุฏฺฐิโต โหติ อจิรวุฏฺฐิโต เคลญฺญา ตสฺส เอวํ โหติ อหํ โข คิลานา วุฏฺฐิโต อจิรวุฏฺฐิโต เคลญฺญา จีนนฺ โข ปเนตํ วิชฺชติ ยํ เม อาพาโธ ปจฺจุทาวตฺเตยฺย หนฺทาหํ ปฏิกจฺเจว วิริยํ อารภามิ อปฺปตฺตสฺส ปตฺติยา อนธิคตสฺส อธิคมาย อสจฺฉิกตสฺส สจฺฉิกิริยายาติ โส วิริยํ อารภติ อปฺปตฺตสฺส ปตฺติยา อนธิคตสฺส อธิคมาย อสจฺฉิกตสฺส สจฺฉิกิริยาย อิทํ ภิกฺขเว อฏฺฐมํ อารพฺภวตฺถุ ฯ อิมานิ โข ภิกฺขเว อฏฺฐ อารพฺภวตฺถูนีติ ฯ

ยมกวคฺโค ตติโย ฯ

ตตฺรุทฺทานํ

เทฺว ปฏิปทา อปเร อิจฺฉา ลจฺฉา ปริหานํ
กุสีตํ อารพฺภวตฺถูนีติ ฯ

สติวคฺโค จตุตฺโถ

[๑๘๗] ๑๑ สติสมฺปชญฺเญ ภิกฺขเว อสติ สติสมฺปชญฺญวิปนฺนสฺส หตูปนิสํ โหติ หิโรตฺตปฺปี หิโรตฺตปฺเป อสติ หิโรตฺตปฺปวิปนฺนสฺส หตูปนิโส โหติ อินฺทฺริยสังวโร อินฺทฺริยสังวเร อสติ อินฺทฺริยสังวรวิปนฺนสฺส หตูปนิสํ โหติ สีลํ สีเล อสติ สีลวิปนฺนสฺส หตูปนิโส โหติ สมฺมาสมาธิ สมฺมาสมาธิมฺหิ อสติ สมฺมาสมาธิวิปนฺนสฺส หตูปนิสํ โหติ ยถาภูตญาณทสฺสนํ ยถาภูตญาณทสฺสเน อสติ ยถาภูตญาณทสฺสนวิปนฺนสฺส หตูปนิโส โหติ นิพฺพิทาวิราโค นิพฺพิทาวิราเค อสติ นิพฺพิทาวิราควิปนฺนสฺส หตูปนิสํ โหติ วิมุตฺติญาณทสฺสนํ เสยฺยถาปี ภิกฺขเว รุกฺโข สาขาปลาสวิปนฺโน ตสฺส ปปฺปฏิกาปี น ปาริปูริ คจฺฉติ ตโจปี เผคฺคุปี สาโรปี น ปาริปูริ คจฺฉติ เอวเมว โข ภิกฺขเว สติสมฺปชญฺเญ อสติ สติสมฺปชญฺญวิปนฺนสฺส หตูปนิสํ โหติ หิโรตฺตปฺปี หิโรตฺตปฺเป อสติ หิโรตฺตปฺปวิปนฺนสฺส หตูปนิสํ โหติ ฯเปฯ วิมุตฺติญาณทสฺสนํ ฯ สติสมฺปชญฺเญ ภิกฺขเว สติ สติสมฺปชญฺญสมฺปนฺนสฺส อุปนิสสมฺปนฺนํ โหติ หิโรตฺตปฺปี หิโรตฺตปฺเป สติ หิโรตฺตปฺปสมฺปนฺนสฺส อุปนิสสมฺปนฺโน โหติ อินฺทฺริยสังวโร อินฺทฺริยสังวเร สติ อินฺทฺริย-

สวรสมฺปนฺนสฺส อุปนิสสมฺปนฺนํ โหติ สีลํ สีเล สติ สีลสมฺปนฺนสฺส อุปนิสสมฺปนฺโน โหติ สมฺมาสมาธิ สมฺมาสมาธิมฺหิ สติ สมฺมาสมาธิสมฺปนฺนสฺส อุปนิสสมฺปนฺนํ โหติ ยถาภูตญาณทสฺสนํ ยถาภูตญาณทสฺสเน สติ ยถาภูตญาณทสฺสนสมฺปนฺนสฺส อุปนิสสมฺปนฺโน โหติ นิพฺพิทาวิราโค นิพฺพิทาวิราเค สติ นิพฺพิทาวิราคสมฺปนฺนสฺส อุปนิสสมฺปนฺนํ โหติ วิมุตฺติญาณทสฺสนํ เสยฺยถาปี ภิกฺขเว รุกฺโข สาขาปลาสสมฺปนฺโน ตสฺส ปปฺปฏิกาปี ปาริปูริ คจฺฉติ ตโจปี เผคฺคุปี สาโรปี ปาริปูริ คจฺฉติ เอวเมว โข ภิกฺขเว สติสมฺปชญฺเญ สติ สติสมฺปชญฺญสมฺปนฺนสฺส อุปนิสสมฺปนฺนํ โหติ หิโรตฺตปฺปี หิโรตฺตปฺเป สติ หิโรตฺตปฺปสมฺปนฺนสฺส อุปนิสสมฺปนฺนํ โหติ ฯเปฯ วิมุตฺติญาณทสฺสนนฺติ ฯ

[๑๘๘] ๘๘ อถโข อายสฺมา ปุณฺณิโย เยน ภควา เตนุปสงฺกมิ อุปสงฺกมิตฺวา ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา เอกมนฺตํ นิสีทิ เอกมนฺตํ นิสินฺโน โข อายสฺมา ปุณฺณิโย ภควนฺตํ เอตทโวจ โก นุโข ภนฺเต เหตุ โก ปจฺจโย เยน อปฺเปกทา ตถาคตํ ธมฺมเทสนา ปฏิภาติ อปฺเปกทา น ปฏิภาตีติ ฯ สทฺโธ ปุณฺณิย ภิกฺขุ โหติ โน อุปสงฺกมิตา เนว ตาว ตถาคตํ ธมฺมเทสนา ปฏิภาติ ยโต จ โข ปุณฺณิย ภิกฺขุ สทฺโธ จ โหติ อุปสงฺกมิตา จ เอวํ ตถาคตํ ธมฺมเทสนา ปฏิภาติ สทฺโธ จ ปุณฺณิย ภิกฺขุ โหติ อุปสงฺกมิตา จ โน ปยิรุปาสิตา ฯเปฯ ปยิรุปาสิตา จ โน ปริปุจฺฉิตา ปริ-

ปุจฺฉิตา จ โน โอหิตโสโตติ ธมฺมํ สุณาตีติ โอหิตโสโตติ จ ธมฺมํ สุณาตีติ โน สุตฺวา ชาเรติ สุตฺวา จ ธมฺมํ ชาเรติ โน ชตานญฺจ ธมฺมานํ อตฺถํ อุปปริกฺขติ ชตานญฺจ ธมฺมานํ อตฺถํ อุปปริกฺขติ โน อตฺถมญฺญาย ธมฺมมญฺญาย ธมฺมานุธมฺมปฏิปนฺโน โหติ เนว ตาว ตถาคตํ ธมฺมเทสนา ปฏิภาติ ยโต จ โข ปุณฺณิย ภิกฺขุ สทฺโธ จ โหติ อุปสงฺกมิตา จ ปยิรุปาสิตา จ ปริปุจฺฉิตา จ โอหิตโสโตติ จ ธมฺมํ สุณาตีติ สุตฺวา จ ธมฺมํ ชาเรติ ชตานญฺจ ธมฺมานํ อตฺถํ อุปปริกฺขติ อตฺถมญฺญาย ธมฺมมญฺญาย ธมฺมานุธมฺมปฏิปนฺโน จ โหติ เอวํ ตถาคตํ ธมฺมเทสนา ปฏิภาติ ฯ อิเมหิ โข ปุณฺณิย ธมฺเมหิ สมนฺนาคโต เอกนฺตปฏิภาณํ ตถาคตํ ธมฺมเทสนา โหตีติ ฯ

[๑๘๙] ๔๔ สเจ ภิกฺขเว อญฺญติตฺถิยา ปริพฺพาชกา เอวํ ปุจฺเฉยฺยุํ กิมูลกา อาวุโส สพฺเพ ธมฺมา กิสมุภวา สพฺเพ ธมฺมา กิสมุทยา สพฺเพ ธมฺมา กิสโมสรณา สพฺเพ ธมฺมา กิปมุขา สพฺเพ ธมฺมา กิธาธิปเตยฺยา สพฺเพ ธมฺมา กิอุตฺตรา สพฺเพ ธมฺมา กิสารา สพฺเพ ธมฺมาติ เอวํ ปุฏฺฐา ตุมฺเห ภิกฺขเว เตสํ อญฺญติตฺถิยานํ ปริพฺพาชกานํ กินฺติ พฺยากเรยฺยาถาติ ฯ ภควมูลกา โน ภนฺเต ธมฺมา ภควเนตฺติกา ภควปฏิสรณา สาธุ ภนฺเต ภควนฺตํ เยว ปฏิภาตุ เอตสฺส ภาสิตสฺส อตฺโถ ภควโต สุตฺวา ภิกฺขู ชาเรสฺสนฺตีติ ฯ เตนหิ ภิกฺขเว สุณาถ สาธุกํ มนสิ กโรถ ภาสิสฺส-

สามีติ ฯ เอวํ ภนฺเตติ โข เต ภิกฺขู ภควโต ปจฺจสฺโสสุํ ฯ ภควา เอตทโวจ สเจ ภิกฺขเว อญฺญติตฺถิยา ปริพฺพาชกา เอวํ ปุจฺเฉยฺยุ กิมูลกา อาวุโส สพฺเพ ธมฺมา กิสมฺภวา สพฺเพ ธมฺมา กิสมุทยา สพฺเพ ธมฺมา กิสโมสรณา สพฺเพ ธมฺมา กิปมุขา สพฺเพ ธมฺมา กิอาธิปเตยฺยา สพฺเพ ธมฺมา กิอุตฺตรา สพฺเพ ธมฺมา กิสารา สพฺเพ ธมฺมาติ เอวํ ปุฏฺฐา ตุมฺเห ภิกฺขเว เตสํ อญฺญติตฺถิยานํ ปริพฺพาชกานํ เอวํ พฺยากเรยฺยาถ ฉนฺทมูลกา อาวุโส สพฺเพ ธมฺมา มนสิการสมฺภวา สพฺเพ ธมฺมา ผสฺสสมุทยา สพฺเพ ธมฺมา เวทนาสโมสรณา สพฺเพ ธมฺมา สมาธิปฺปมุขา สพฺเพ ธมฺมา สตาธิปเตยฺยา สพฺเพ ธมฺมา ปญฺญุตฺตรา สพฺเพ ธมฺมา วิมุตฺติสารา สพฺเพ ธมฺมาติ เอวํ ปุฏฺฐา ตุมฺเห ภิกฺขเว เตสํ อญฺญติตฺถิยานํ ปริพฺพาชกานํ เอวํ พฺยากเรยฺยาถาติ ฯ

[๑๘๐] ๑๐๐ อฏฺฐหิ ภิกฺขเว องฺเคหิ สมนฺนาคโต มหาโจโร ชิปฺปึ ปริยาปชฺชติ น จิรฏฺฐิติโก โหติ ฯ กตเมหิ อฏฺฐหิ อปฺปหรนฺตสฺส ปหรติ อนาเสสํ อาทิยติ อิตฺถึ หรติ กุมาริ๋ ทูเสติ ปพฺพชิตํ วิลุมฺปติ ราชโกสํ วิลุมฺปติ อจฺจาสนฺเน กมฺมํ กโรติ น จ นิธานกุสโล โหติ ฯ อิเมหิ โข ภิกฺขเว อฏฺฐหงฺเคหิ สมนฺนาคโต มหาโจโร ชิปฺปึ ปริยาปชฺชติ น จิรฏฺฐิติโก โหติ ฯ

[๑๘๑] ๑๐๑ อฏฺฐหิ ภิกฺขเว องฺเคหิ สมนฺนาคโต มหาโจโร น ชิปฺปึ ปริยาปชฺชติ จิรฏฺฐิติโก โหติ ฯ กตเมหิ อฏฺฐหิ น อปฺปหรนฺตสฺส

ปหรติ น อนวเสสํ อาทิยติ น อิตฺถึ หรติ น กุมาริ* ทูเสติ น ปพฺพชิตํ วิฬุมฺปติ น ราชโกสํ วิฬุมฺปติ น อจฺจาสนฺเน กมฺมํ กโรติ นิธานกุสโล โหติ ฯ อิเมหิ โข ภิกฺขเว อฏฺฐหงฺเคหิ สมนฺนาคโต มหาโจโร น ขิปฺปี ปริยาปชฺชติ จิรฏฺฐิติโก โหตีติ ฯ

[๑๙๒] ๑๐๒ สมโณติ ภิกฺขเว ตถาคตสฺเสตํ อธิวจนํ อรหโต สมฺมาสมฺพุทฺธสฺส พฺราหฺมโณติ ภิกฺขเว ตถาคตสฺเสตํ อธิวจนํ อรหโต สมฺมาสมฺพุทฺธสฺส เวทคูติ ภิกฺขเว ตถาคตสฺเสตํ อธิวจนํ อรหโต สมฺมาสมฺพุทฺธสฺส ภิสกฺโกติ ภิกฺขเว ตถาคตสฺเสตํ อธิวจนํ อรหโต สมฺมาสมฺพุทฺธสฺส นิมฺมโลติ ภิกฺขเว ตถาคตสฺเสตํ อธิวจนํ อรหโต สมฺมาสมฺพุทฺธสฺส วิมโลติ ภิกฺขเว ตถาคตสฺเสตํ อธิวจนํ อรหโต สมฺมาสมฺพุทฺธสฺส ณาณีติ ภิกฺขเว ตถาคตสฺเสตํ อธิวจนํ อรหโต สมฺมาสมฺพุทฺธสฺส วิมุตฺโตติ ภิกฺขเว ตถาคตสฺเสตํ อธิวจนํ อรหโต สมฺมาสมฺพุทฺธสฺสาติ ฯ

ยํ สมเณน กตฺตพฺพํ พฺราหฺมเณน วุสิมตา
ยํ เวทคุนา ปตฺตพฺพํ ภิสกฺเกน อนุตฺตรํ
ยํ นิมฺมเลน ปตฺตพฺพํ วิมเลน วุสิมตา
ยํ ณาณินา จ ปตฺตพฺพํ วิมุตฺเตน อนุตฺตรํ
โสหํ วิชิตสงฺคาโม มุตฺโต โมเจมิ พนฺธนา
นาโคมฺหิ ปรมทนฺโต อเสกฺโข ปรินิพฺพุโตติ ฯ

[๑๙๓] ๑๐๓ เอกํ สมยํ ภควา โกสมฺพิยํ** จาริกํ จรมาโน มหตา

---

* ยุ. โกสเลสุ ฯ

ภิกฺขุสงฺเฆน สทฺธึ เยน อิจฺฉานงฺคลํ นาม โกสลานํ พฺราหฺมณคาโม ตทวสริ ตตฺร สุทํ ภควา อิจฺฉานงฺคเล วิหรติ อิจฺฉานงฺคลวนสณฺเฑ ฯ

อสฺโสสุ โข อิจฺฉานงฺคลกา พฺราหฺมณคหปติกา สมโณ ขลุ โภ โคตโม สกฺยปุตฺโต สกฺยกุลา ปพฺพชิโต อิจฺฉานงฺคลํ อนุปฺปตฺโต อิจฺฉานงฺคเล วิหรติ อิจฺฉานงฺคลวนสณฺเฑ ตํ โข ปน ภวนฺตํ โคตมํ เอวํกลฺยาโณ กิตฺติสทฺโท อพฺภุคฺคโต อิติปิ โส ภควา อรหํ สมฺมาสมฺพุทฺโธ ฯเปฯ สาธุ โข ปน ตถารูปานํ อรหตํ ทสฺสนํ โหตีติ อถโข อิจฺฉานงฺคลกา พฺราหฺมณคหปติกา ตสฺสา รตฺติยา อจฺจเยน ปหูตํ ขาทนียํ โภชนียํ อาทาย เยน อิจฺฉานงฺคลวนสณฺเฑ เตนุปสงฺกมึสุ อุปสงฺกมิตฺวา พหิทฺวารโกฏฺฐเก อฏฺฐึสุ อุจฺจาสทฺทา มหาสทฺทา ฯ

เตน โข ปน สมเยน อายสฺมา นาคิโต ภควโต อุปฏฺฐาโก โหติ ฯ อถโข ภควา อายสฺมนฺตํ นาคิตํ อามนฺเตสิ เก ปน เต นาคิต อุจฺจาสทฺทา มหาสทฺทา เกวฏฺฏา มญฺเญ มจฺฉํ วิโลเปนฺตีติ ฯ เอเต ภนฺเต อิจฺฉานงฺคลกา พฺราหฺมณคหปติกา ปหูตํ ขาทนียํ โภชนียํ อาทาย พหิทฺวารโกฏฺฐเก ฐิตา ภควนฺตญฺเจว อุทฺทิสฺส ภิกฺขุสงฺฆญฺจาติ ฯ มา ตฺวํ นาคิต ยเส่น สมาคม มา จ มยา ยโส โย โข นาคิต น ยิมสฺส เนกฺขมฺมสุขสฺส ปวิเวกสุขสฺส อุปสมสุขสฺส สมฺโพธสุขสฺส

นิกามลาภี อสฺส อกิจฺฉลาภี อกสิรลาภี ยสฺสาหํ เนกฺขมฺมสุขสฺส ปวิเวก-
สุขสฺส อุปสมสุขสฺส สมฺโพธสุขสฺส นิกามลาภี อสฺสํ อกิจฺฉลาภี อก-
สิรลาภี โส ตํ มิทฺธสุขํ มิทฺธสุขํ ลาภสกฺการสิโลกสุขํ สาทิเยยฺยาติ ฯ
อธิวาเสตุ ทานิ ภนฺเต ภควา อธิวาเสตุ สุคโต อธิวาสนกาโล ทานิ
ภนฺเต ภควโต เยน เยนปิ ทานิ ภนฺเต ภควา คมิสฺสติ ตนฺนินา ฯ
ภวิสฺสนฺติ พฺราหฺมณคหปติกา เนคมา เจว ชานปทา จ เสยฺย-
ถาปิ ภนฺเต ถุลฺลผุสิตเก เทเว วสฺสนฺเต ยถานินฺนํ อุทกานิ สนฺตฺตนฺติ
เอวเมว โข ภนฺเต เยน เยนปิ ทานิ ภควา คมิสฺสติ ตนฺนินฺนา ฯ
ภวิสฺสนฺติ พฺราหฺมณคหปติกา เนคมา เจว ชานปทา จ ตํ กิสฺส
เหตุ ตถา หิ ภนฺเต ภควโต สีลปญฺญาณนฺติ มา ตฺวํ นาคิต
ยเสน สมาคม มา จ มยา ยโส โย โข นาคิต น ยิมสฺส เนกฺขมฺ-
มสุขสฺส ปวิเวกสุขสฺส อุปสมสุขสฺส สมฺโพธสุขสฺส นิกามลาภี อสฺส
อกิจฺฉลาภี อกสิรลาภี ยสฺสาหํ เนกฺขมฺมสุขสฺส ปวิเวกสุขสฺส อุปสม-
สุขสฺส สมฺโพธสุขสฺส นิกามลาภี อสฺสํ อกิจฺฉลาภี อกสิรลาภี โส
ตํ มิทฺธสุขํ มิทฺธสุขํ ลาภสกฺการสิโลกสุขํ สาทิเยยฺย ฯ เทวตาปิ โข
นาคิต เอกจฺจา น ยิมสฺส เนกฺขมฺมสุขสฺส ปวิเวกสุขสฺส อุปสมสุขสฺส
สมฺโพธสุขสฺส นิกามลาภินิโย อสฺสุ อกิจฺฉลาภินิโย อกสิรลาภินิโย
ยสฺสาหํ เนกฺขมฺมสุขสฺส ปวิเวกสุขสฺส อุปสมสุขสฺส สมฺโพธสุขสฺส นิกา-
มลาภี อสฺสํ อกิจฺฉลาภี อกสิรลาภี ตุมฺหากมฺปิ โข นาคิต สงฺคมฺม
สมาคมฺม สงฺคณิกวิหารํ อนุยุตฺตานํ วิหรตํ เอวํ โหติ นห นูนเม

อายสฺมนฺโต อิมสฺส เนกฺขมฺมสุขสฺส ปวิเวกสุขสฺส อุปสมสุขสฺส สมฺโพธสุขสฺส นิกามลาภิโน อสฺสุ อกิจฺฉลาภิโน อกสิรลาภิโน ยสฺสาหํ เนกฺขมฺมสุขสฺส ปวิเวกสุขสฺส อุปสมสุขสฺส สมฺโพธสุขสฺส นิกามลาภึ อสฺสํ อกิจฺฉลาภึ อกสิรลาภึ ตถา หิ ปนเม อายสฺมนฺโต สโคมฺม สมาคมฺม สงฺคณิกวิหารํ อนุยุตฺตา วิหรนฺติ อิธาหํ นาคิต ภิกฺขู ปสฺสามิ อญฺญมญฺญํ องฺคุลิปโฏทเกน สญฺชคฺฆนฺเต สกิฺพนฺเต ตสฺส มยฺหํ นาคิต เอวํ โหติ นห นูนเม อายสฺมนฺโต อิมสฺส เนกฺขมฺมสุขสฺส ปวิเวกสุขสฺส อุปสมสุขสฺส สมฺโพธสุขสฺส นิกามลาภิโน อสฺสุ อกิจฺฉลาภิโน อกสิรลาภิโน ยสฺสาหํ เนกฺขมฺมสุขสฺส ปวิเวกสุขสฺส อุปสมสุขสฺส สมฺโพธสุขสฺส นิกามลาภึ อสฺสํ อกิจฺฉลาภึ อกสิรลาภึ ตถา หิ ปนเม อายสฺมนฺโต อญฺญมญฺญํ องฺคุลิปโฏทเกน สญฺชคฺฆนฺติ สกิฺพนฺติ อิช ปนาหํ นาคิต ภิกฺขู ปสฺสามิ ยาวทตฺถํ อุทราวเทหกํ ภุญฺชิตฺวา เสยฺยสุขํ ปสฺสสุขํ มิทฺธสุขํ อนุยุตฺเต วิหรนฺเต ตสฺส มยฺหํ นาคิต เอวํ โหติ นห นูนเม อายสฺมนฺโต อิมสฺส เนกฺขมฺมสุขสฺส ปวิเวกสุขสฺส อุปสมสุขสฺส สมฺโพธสุขสฺส นิกามลาภิโน อสฺสุ อกิจฺฉลาภิโน อกสิรลาภิโน ยสฺสาหํ เนกฺขมฺมสุขสฺส ปวิเวกสุขสฺส อุปสมสุขสฺส สมฺโพธสุขสฺส นิกามลาภึ อสฺสํ อกิจฺฉลาภึ อกสิรลาภึ ตถา หิ ปนเม อายสฺมนฺโต ยาวทตฺถํ อุทราวเทหกํ ภุญฺชิตฺวา เสยฺยสุขํ ปสฺสสุขํ มิทฺธสุขํ อนุยุตฺตา วิหรนฺติ อิธาหํ นาคิต ภิกฺขุ ปสฺสามิ คามนฺตวิหาเร สมาหิตํ นิสินฺนํ ตสฺส มยฺหํ นาคิต เอวํ โหติ อิทานิ

อิมํ อายสฺมนฺตํ อารามิโก วา อุปฏฺฐหิสฺสติ สมณุทฺเทโส วา ตํ ตมฺหา สมาธิมฺหา คมิสฺสตีติ เตนาหํ นาคิต ตสฺส ภิกฺขุโน น อตฺตมโน โหมิ คามนฺตวิหาเรน อิช ปนาหํ นาคิต ภิกฺขุ ปสฺสามิ อรญฺเญ จ ปลายมานํ นิสินฺนํ ตสฺส มยฺหํ นาคิต เอวํ โหติ อิทานิ อยมายสฺมา อิมํ นิทฺทากิลมถํ ปฏิวิโนเทตฺวา อรญฺญสญฺเญเยว มนสิ กริสฺสติ เอตฺตกนฺติ เตนาหํ นาคิต ตสฺส ภิกฺขุโน อตฺตมโน โหมิ อรญฺญวิหาเรน อิช ปนาหํ นาคิต ภิกฺขุ ปสฺสามิ อรญฺเญ อสมาหิตํ นิสินฺนํ ตสฺส มยฺหํ นาคิต เอวํ โหติ อิทานิ อยมายสฺมา อสมาหิตํ วา จิตฺตํ สมาทหิสฺสติ สมาหิตํ วา จิตฺตํ อนุรกฺขิสฺสตีติ เตนาหํ นาคิต ตสฺส ภิกฺขุโน อตฺตมโน โหมิ อรญฺญวิหาเรน อิช ปนาหํ นาคิต ภิกฺขุ ปสฺสามิ อรญฺญกํ สมาหิตํ นิสินฺนํ ตสฺส มยฺหํ นาคิต เอวํ โหติ อิทานิ อยมายสฺมา อวิมุตฺตํ วา จิตฺตํ วิมุญฺจิสฺสติ วิมุตฺตํ วา จิตฺตํ อนุรกฺขิสฺสตีติ เตนาหํ นาคิต ตสฺส ภิกฺขุโน อตฺตมโน โหมิ อรญฺญวิหาเรน ยสฺมาหิ นาคิต สมเย อทฺธานมคฺคปฏิปนฺโน น กิญฺจิ ปสฺสามิ ปุรโต วา ปจฺฉโต วา ผาสุ เม นาคิต ตสฺมิ สมเย โหติ อนุตฺตโส อุจฺจาร-ปสฺสาวกมฺมสฺสาติ ฯ

[๑๙๔] ๑๐๔ อฏฺฐหิ ภิกฺขเว องฺเคหิ สมนฺนาคตสฺส อุปาสกสฺส อากงฺขมาโน สงฺโฆ ปตฺตํ นิกฺกุชฺเชยฺย ฯ กตเมหิ อฏฺฐหิ ภิกฺขูนํ อลาภาย ปริสกฺกติ ภิกฺขูนํ อนตฺถาย ปริสกฺกติ ภิกฺขูนํ อนาวาสาย

ปริสกฺกติ ภิกฺขู อกฺโกสติ ปริภาสติ ภิกฺขู ภิกฺขูหิ วิเภเทติ พุทฺธสฺส อวณฺณํ ภาสติ ธมฺมสฺส อวณฺณํ ภาสติ สงฺฆสฺส อวณฺณํ ภาสติ ฯ อิเมหิ โข ภิกฺขเว อฏฺฐหงฺเคหิ สมนฺนาคตสฺส อุปาสกสฺส อากงฺขมาโน สงฺโฆ ปตฺตึ นิกฺกุชฺเชยฺย ฯ

[๑๙๕] ๑๐๕ อฏฺฐหิ ภิกฺขเว องฺเคหิ สมนฺนาคตสฺส อุปาสกสฺส อากงฺขมาโน สงฺโฆ ปตฺตึ อุกฺกุชฺเชยฺย ฯ กตเมหิ อฏฺฐหิ น ภิกฺขุนึ อลาภาย ปริสกฺกติ น ภิกฺขุนึ อนตฺถาย ปริสกฺกติ น ภิกฺขุนึ อนาวาสาย ปริสกฺกติ น ภิกฺขู อกฺโกสติ ปริภาสติ น ภิกฺขู ภิกฺขูหิ วิเภเทติ พุทฺธสฺส วณฺณํ ภาสติ ธมฺมสฺส วณฺณํ ภาสติ สงฺฆสฺส วณฺณํ ภาสติ ฯ อิเมหิ โข ภิกฺขเว อฏฺฐหงฺเคหิ สมนฺนาคตสฺส อุปาสกสฺส อากงฺขมาโน สงฺโฆ ปตฺตึ อุกฺกุชฺเชยฺยาติ ฯ

[๑๙๖] ๑๐๖ อฏฺฐหิ ภิกฺขเว ธมฺเมหิ สมนฺนาคตสฺส ภิกฺขุโน อากงฺขมานา อุปาสกา อปฺปสาทึ ปเวเทยฺยุ ฯ กตเมหิ อฏฺฐหิ คิหึ อลาภาย ปริสกฺกติ คิหึ อนตฺถาย ปริสกฺกติ คิหึ อกฺโกสติ ปริภาสติ คิหึ คิหีหิ วิเภเทติ พุทฺธสฺส อวณฺณํ ภาสติ ธมฺมสฺส อวณฺณํ ภาสติ สงฺฆสฺส อวณฺณํ ภาสติ ตโต จ เทวา นํ ปสฺสนฺติ ฯ อิเมหิ โข ภิกฺขเว อฏฺฐหิ ธมฺเมหิ สมนฺนาคตสฺส ภิกฺขุโน อากงฺขมานา อุปาสกา อปฺปสาทึ ปเวเทยฺยุ ฯ

[๑๙๗] ๑๐๗ อฏฺฐหิ ภิกฺขเว ธมฺเมหิ สมนฺนาคตสฺส ภิกฺขุโน อากงฺขมานา อุปาสกา ปสาทึ ปเวเทยฺยุ ฯ กตเมหิ อฏฺฐหิ น คิหึ อลาภาย

ปริสกฺกติ น คิหีนํ อนตฺถาย ปริสกฺกติ น คิหี อกฺโกสติ ปริภาสติ น คิหี คิหีหิ วิเภเทติ พุทฺธสฺส วณฺณํ ภาสติ ธมฺมสฺส วณฺณํ ภาสติ สงฺฆสฺส วณฺณํ ภาสติ ตโต จ เทวา นํ ปสฺสนฺติ ฯ อิเมหิ โข ภิกฺขเว อฏฺฐหิ ธมฺเมหิ สมนฺนาคตสฺส ภิกฺขุโน อากงฺขมานา อุปาสกา ปสาทํ ปเวเทยฺยุนฺติ ฯ

[๑๙๘] ๑๐๘ อฏฺฐหิ ภิกฺขเว ธมฺเมหิ สมนฺนาคตสฺส ภิกฺขุโน อากงฺขมาโน สงฺโฆ ปฏิสารณียกมฺมํ กเรยฺย ฯ กตเมหิ อฏฺฐหิ คิหีนํ อลาภาย ปริสกฺกติ คิหีนํ อนตฺถาย ปริสกฺกติ คิหี อกฺโกสติ ปริภาสติ คิหี คิหีหิ วิเภเทติ พุทฺธสฺส อวณฺณํ ภาสติ ธมฺมสฺส อวณฺณํ ภาสติ สงฺฆสฺส อวณฺณํ ภาสติ ธมฺมิกญฺจ คิหิปฏิสฺสวํ น สจฺจาเปติ ฯ อิเมหิ โข ภิกฺขเว อฏฺฐหิ ธมฺเมหิ สมนฺนาคตสฺส ภิกฺขุโน อากงฺขมาโน สงฺโฆ ปฏิสารณียกมฺมํ กเรยฺย ฯ

[๑๙๙] ๑๐๙ อฏฺฐหิ ภิกฺขเว ธมฺเมหิ สมนฺนาคตสฺส ภิกฺขุโน อากงฺขมาโน สงฺโฆ ปฏิสารณียกมฺมํ ปฏิปฺปสฺสมฺเภยฺย ฯ กตเมหิ อฏฺฐหิ น คิหีนํ อลาภาย ปริสกฺกติ น คิหีนํ อนตฺถาย ปริสกฺกติ น คิหี อกฺโกสติ ปริภาสติ น คิหี คิหีหิ วิเภเทติ พุทฺธสฺส วณฺณํ ภาสติ ธมฺมสฺส วณฺณํ ภาสติ สงฺฆสฺส วณฺณํ ภาสติ ธมฺมิกญฺจ คิหิปฏิสฺสวํ สจฺจาเปติ ฯ อิเมหิ โข ภิกฺขเว อฏฺฐหิ ธมฺเมหิ สมนฺนาคตสฺส ภิกฺขุโน อากงฺขมาโน สงฺโฆ ปฏิสารณียกมฺมํ ปฏิปฺปสฺสมฺเภยฺยาติ ฯ

[๒๐๐] ๑๑๐ ตสฺสปาปิยฺยสิกากมฺมกเตน ภิกฺขเว ภิกฺขุนา อฏฺฐสุ

ธมฺเมสุ สมฺมาวตฺติตพฺพํ น อุปสมฺปาเทตพฺพํ น นิสฺสโย ทาตพฺโพ น สามเณโร อุปฏฺฐาเปตพฺโพ น ภิกฺขุโนวาทกสมฺมติ สาทิตพฺพา สมฺมเตนปี ภิกฺขุนิโย น โอวทิตพฺพา น กาจิ สงฺฆสมฺมติ สาทิตพฺพา น กิสฺมิญฺจิ ปจฺเจกฏฺฐาเน นิยเมตพฺพา น จ เตน มูเลน อุฏฺฐาเปตพฺพํ ฯ ตสฺสปาปิยฺยสิกากมฺมกเตน ภิกฺขเว ภิกฺขุนา อิเมสุ อฏฺฐสุ ธมฺเมสุ สมฺมาวตฺติตพฺพนฺติ ฯ

สติวคฺโค สมตฺโต ฯ

ตตฺรุทฺทานํ

สติ ปุณฺณิยมูเลน โจรสมเณน ปญฺจมํ
ยโส ปตฺตาปสาเทน ปฏิสารณีเยญฺจ วตฺตตีติ ฯ

โพชฺฌา สิริมา ปทุมา สุธมฺมา[๑] มณฺฑา อุตฺตรา มุตฺตา เขมา รุจี[๒] จุนฺที พิมฺพี สุมนา มณฺฑิกา ติสฺสมาตา[๓] โสณมาตา[๔] กาณมาตา[๕] อุตฺตรมาตา[๖] วิสาขา มิคารมาตา ชุชฺชุตฺตรา อุปาสิกา สามาวตี[๗] อุปาสิกา สุปฺปวาสา โกลิยธีตา สุปฺปิยา อุปาสิกา นกุลมาตา คหปตานีติ ฯ

---

[๒๐๑] ... ราคสฺส ภิกฺขเว อภิญฺญาย อฏฺฐ ธมฺมา ภาเวตพฺพา ฯ

---

๑ ยุ สุธนา ฯ ๒ ยุ. รูปี ฯ ๓ ยุ. ติสฺสาย มาตา ฯ ๔ ยุ. โสณาย มาตา ฯ ๕ ยุ. กาณาย มาตา ฯ ๖ ยุ อุตฺตรา ฯ ๗ ยุ. สามวตี ฯ

กตเม อฏฺฐ สมฺมาทิฏฺฐิ สมฺมาสงฺกปฺโป สมฺมาวาจา สมฺมากมฺมนฺโต สมฺมาอาชีโว สมฺมาวายาโม สมฺมาสติ สมฺมาสมาธิ ฯ ราคสฺส ภิกฺขเว อภิญฺญาย อิเม อฏฺฐ ธมฺมา ภาเวตพฺพา ฯ

[๒๐๒] ๑๑๒ ราคสฺส ภิกฺขเว อภิญฺญาย อฏฺฐ ธมฺมา ภาเวตพฺพา ฯ กตเม อฏฺฐ อชฺฌตฺตํ รูปสญฺญี พหิทฺธา รูปานิ ปสฺสติ ปริตฺตานิ สุวณฺณทุพฺพณฺณานิ ตานิ อภิภุยฺย ชานามิ ปสฺสามีติ เอวํสญฺญี โหติ อชฺฌตฺตํ รูปสญฺญี พหิทฺธา รูปานิ ปสฺสติ อปฺปมาณานิ สุวณฺณทุพฺพณฺณานิ ตานิ อภิภุยฺย ชานามิ ปสฺสามีติ เอวํสญฺญี โหติ อชฺฌตฺตํ อรูปสญฺญี พหิทฺธา รูปานิ ปสฺสติ ปริตฺตานิ สุวณฺณทุพฺพณฺณานิ ตานิ อภิภุยฺย ชานามิ ปสฺสามีติ เอวํสญฺญี โหติ อชฺฌตฺตํ อรูปสญฺญี พหิทฺธา รูปานิ ปสฺสติ อปฺปมาณานิ สุวณฺณทุพฺพณฺณานิ ตานิ อภิภุยฺย ชานามิ ปสฺสามีติ เอวํสญฺญี โหติ อชฺฌตฺตํ อรูปสญฺญี วา พหิทฺธา รูปานิ ปสฺสติ นีลานิ นีลวณฺณานิ นีลนิทสฺสนานิ นีลนิภาสานิ ฯ เป ฯ ปีตานิ ปีตวณฺณานิ ปีตนิทสฺสนานิ ปีตนิภาสานิ ฯ เป ฯ โลหิตกานิ โลหิตกวณฺณานิ โลหิตกนิทสฺสนานิ โลหิตกนิภาสานิ ฯ เป ฯ โอทาตานิ โอทาตวณฺณานิ โอทาตนิทสฺสนานิ โอทาตนิภาสานิ ตานิ อภิภุยฺย ชานามิ ปสฺสามีติ เอวํสญฺญี โหติ ฯ ราคสฺส ภิกฺขเว อภิญฺญาย อิเม อฏฺฐ ธมฺมา ภาเวตพฺพา ฯ

[๒๐๓] ๑๑๓ ราคสฺส ภิกฺขเว อภิญฺญาย อฏฺฐ ธมฺมา ภาเวตพฺพา ฯ

กตเม อฏฺฐ รูปี รูปานิ ปสฺสติ อชฺฌตฺตํ อรูปสญฺญี พหิทฺธา รูปานิ ปสฺสติ สุภนฺเตว อธิมุตฺโต โหติ สพฺพโส รูปสญฺญานํ สมติกฺกมา ปฏิฆสญฺญานํ อตฺถงฺคมา นานตฺตสญฺญานํ อมนสิการา อนนฺโต อากาโสติ อากาสานญฺจายตนํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ สพฺพโส อากาสานญฺจายตนํ สมติกฺกมฺม อนนฺตํ วิญฺญาณนฺติ วิญฺญาณญฺจายตนํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ สพฺพโส วิญฺญาณญฺจายตนํ สมติกฺกมฺม นตฺถิ กิญฺจีติ อากิญฺจญฺญายตนํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ สพฺพโส อากิญฺจญฺญายตนํ สมติกฺกมฺม เนวสญฺญานาสญฺญายตนํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ สพฺพโส เนวสญฺญานาสญฺญายตนํ สมติกฺกมฺม สญฺญาเวทยิตนิโรธํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ ฯ ราคสฺส ภิกฺขเว อภิญฺญาย อิเม อฏฺฐ ธมฺมา ภาเวตพฺพา ฯ

[๒๐๔]๑๐๔ ราคสฺส ภิกฺขเว ปริญฺญาย ปริกฺขยาย ปหานาย ขยาย วยาย วิราคาย นิโรธาย จาคาย ปฏินิสฺสคฺคาย อิเม อฏฺฐ ธมฺมา ภาเวตพฺพาติ ฯ โทสสฺส โมหสฺส โกธสฺส อุปนาหสฺส มกฺขสฺส ปลาสสฺส อิสฺสาย มจฺฉริยสฺส มายาย สาเถยฺยสฺส ถมฺภสฺส สารมฺภสฺส มานสฺส อติมานสฺส มทสฺส ปมาทสฺส อภิญฺญาย ปริญฺญาย ปริกฺขยาย ปหานาย ขยาย วยาย วิราคาย นิโรธาย จาคาย ปฏินิสฺสคฺคาย อิเม อฏฺฐ ธมฺมา ภาเวตพฺพาติ ฯ

อฏฺฐกนิปาโต สมตฺโต

สุตฺตนฺตปิฏเก องฺคุตฺตรนิกายสฺส
นวกนิปาโต

นโม ตสฺส ภควโต อรหโต สมฺมาสมฺพุทฺธสฺส ฯ

ปณฺณาสโก
สมฺโพธวคฺโค ปฐโม

[๒๐๕] ๑. เอวมฺเม สุตํ ฯ เอกํ สมยํ ภควา สาวตฺถิยํ วิหรติ เชตวเน อนาถปิณฺฑิกสฺส อาราเม ฯ ตตฺร โข ภควา ภิกฺขู อามนฺเตสิ ภิกฺขโวติ ฯ ภทนฺเตติ เต ภิกฺขู ภควโต ปจฺจสฺโสสุํ ฯ ภควา เอตทโวจ สเจ ภิกฺขเว อญฺญติตฺถิยา ปริพฺพาชกา เอวํ ปุจฺเฉยฺยุํ สมฺโพธปกฺขิกานํ ธาตุโส ธมฺมานํ กา อุปนิสา ภาวนายาติ เอวํ ปุฏฺฐา ตุมฺเห ภิกฺขเว เตสํ อญฺญติตฺถิยานํ ปริพฺพาชกานํ กินฺติ พฺยากเรยฺยาถาติ ฯ ภควมฺมูลกา โน ภนฺเต ธมฺมา ฯ เป ฯ ภควโต สุตฺวา ภิกฺขู ธาเรสฺสนฺตีติ ฯ เตนหิ ภิกฺขเว สุณาถ สาธุกํ มนสิ กโรถ ภาสิสฺสามีติ ฯ เอวมฺภนฺเตติ โข เต ภิกฺขู ภควโต ปจฺจสฺโสสุํ ฯ ภควา เอตทโวจ สเจ ภิกฺขเว อญฺญติตฺถิยา ปริพฺพาชกา เอวํ ปุจฺเฉยฺยุํ สมฺโพธปกฺขิกานํ ธาตุโส ธมฺมานํ กา อุปนิสา ภาวนายาติ เอวํ ปุฏฺฐา ตุมฺเห ภิกฺขเว เตสํ อญฺญติตฺถิยานํ ปริพฺพาชกานํ เอวํ

พฺยากเรยฺยาถ อิธาวุโส ภิกฺขุ กลฺยาณมิตฺโต โหติ กลฺยาณสหาโย กลฺยาณสมฺปวงฺโก สมฺโพธปกฺขิกานำ อาวุโส ธมฺมานำ อยำ ปฐมา อุปนิสา ภาวนาย ฯ

ปุน จปรำ อาวุโส ภิกฺขุ สีลวา โหติ ปาติโมกฺขสำวรสำวุโต วิหรติ อาจารโคจรสมฺปนฺโน อณุมตฺเตสุ วชฺเชสุ ภยทสฺสาวี สมาทาย สิกฺขติ สิกฺขาปเทสุ สมฺโพธปกฺขิกานำ อาวุโส ธมฺมานำ อยำ ทุติยา อุปนิสา ภาวนาย ฯ

ปุน จปรำ อาวุโส ภิกฺขุ ยายำ กถา อภิสลฺเลขิกา เจโตวิวรณสปฺปายา เสยฺยถีทำ อปฺปิจฺฉกถา สนฺตุฏฐิกถา ปวิเวกกถา อสำสคฺคกถา วิริยารมฺภกถา สีลกถา สมาธิกถา ปญฺญากถา วิมุตฺติกถา วิมุตฺติญาณทสฺสนกถา เอวรูปิยา กถาย นิกามลาภี โหติ อกิจฺฉลาภี อกสิรลาภี สมฺโพธปกฺขิกานำ อาวุโส ธมฺมานำ อยำ ตติยา อุปนิสา ภาวนาย ฯ

ปุน จปรำ อาวุโส ภิกฺขุ อารทฺธวิริโย วิหรติ อกุสลานำ ธมฺมานำ ปหานาย กุสลานำ ธมฺมานำ อุปสมฺปทาย ถามวา ทฬฺหปรกฺกโม อนิกฺขิตฺตธุโร กุสเลสุ ธมฺเมสุ สมฺโพธปกฺขิกานำ อาวุโส ธมฺมานำ อยำ จตุตฺถา อุปนิสา ภาวนาย ฯ

ปุน จปรำ อาวุโส ภิกฺขุ ปญฺญวา โหติ อุทยตฺถคามินิยา ปญฺญาย สมนฺนาคโต อริยาย นิเพธิกาย สมฺมาทุกฺขกฺขยคามินิยา สมฺโพธปกฺขิกานำ อาวุโส ธมฺมานำ อยำ ปญฺจมี อุปนิสา ภาวนาย ฯ

กถฺยาณมิตฺตสฺเสตํ ภิกฺขเว ภิกฺขุโน ปาฏิกงฺขํ กถฺยาณสหายสฺส กถฺยาณสมฺปวงฺกสฺส สีลวา ภวิสฺสติ ปาติโมกฺขสํวรสํวุโต วิหริสฺสติ อาจารโคจรสมฺปนฺโน อณุมตฺเตสุ วชฺเชสุ ภยทสฺสาวี สมาทาย สิกฺขิสฺสติ สิกฺขาปเทสุ กถฺยาณมิตฺตสฺเสตํ ภิกฺขเว ภิกฺขุโน ปาฏิกงฺขํ กถฺยาณสหายสฺส กถฺยาณสมฺปวงฺกสฺส ยายํ กถา อภิสลฺเลขิกา เจโตวิวรณสปฺปายา เสยฺยถีทํ อปฺปิจฺฉกถา สนฺตุฏฺฐิกถา ปวิเวกกถา อสํสคฺคกถา วิริยารมฺภกถา สีลกถา สมาธิกถา ปญฺญากถา วิมุตฺติกถา วิมุตฺติญาณทสฺสนกถา เอวรูปิยา กถาย นิกามลาภี ภวิสฺสติ อกิจฺฉลาภี อกสิรลาภี กถฺยาณมิตฺตสฺเสตํ ภิกฺขเว ภิกฺขุโน ปาฏิกงฺขํ กถฺยาณสหายสฺส กถฺยาณสมฺปวงฺกสฺส อารทฺธวิริโย วิหริสฺสติ อกุสลานํ ธมฺมานํ ปหานาย กุสลานํ ธมฺมานํ อุปสมฺปทาย ถามวา ทฬฺหปรกฺกโม อนิกฺขิตฺตธุโร กุสเลสุ ธมฺเมสุ กถฺยาณมิตฺตสฺเสตํ ภิกฺขเว ภิกฺขุโน ปาฏิกงฺขํ กถฺยาณสหายสฺส กถฺยาณสมฺปวงฺกสฺส ปญฺญวา ภวิสฺสติ อุทยตฺถคามินิยา ปญฺญาย สมนฺนาคโต อริยาย นิพฺเพธิกาย สมฺมาทุกฺขกฺขยคามินิยา เตน จ ปน ภิกฺขเว ภิกฺขุนา อิเมสุ ปญฺจสุ ธมฺเมสุ ปติฏฺฐาย จตฺตาโร ธมฺมา อุตฺตริ ภาเวตพฺพา อสุภา ภาเวตพฺพา ราคสฺส ปหานาย เมตฺตา ภาเวตพฺพา พฺยาปาทสฺส ปหานาย อานาปานสฺสติ ภาเวตพฺพา วิตกฺกูปจฺเฉทาย อนิจฺจสญฺญา ภาเวตพฺพา อสฺมิมานสมุคฺฆาตาย อนิจฺจสญฺเญโน ภิกฺขเว ภิกฺขุโน อนตฺตสญฺญา สณฺฐาติ อนตฺตสญฺญี อสฺมิมานสมุคฺฆาตํ ปาปุณาติ ทิฏฺเฐว ธมฺเม

นิพฺพานนฺติ ฯ

[๒๐๖] ๒ อถโข อญฺญตโร ภิกฺขุ เยน ภควา เตนุปสงฺกมิ อุปสงฺกมิตฺวา ภควนฺตํ ฯ เป ฯ เอกมนฺตํ นิสินฺโน โข โส ภิกฺขุ ภควนฺตํ เอตทโวจ นิสฺสยสมฺปนฺโน นิสฺสยสมฺปนฺโนติ ภนฺเต วุจฺจติ กิตฺตาวตา นุ โข ภนฺเต ภิกฺขุ นิสฺสยสมฺปนฺโน โหตีติ ฯ สทฺธญฺเจ ภิกฺขุ นิสฺสาย อกุสลํ ปชหติ กุสลํ ภาเวติ ปหีนเมวสฺส ตํ อกุสลํ โหติ หิริญฺเจ ภิกฺขุ นิสฺสาย โอตฺตปฺปญฺเจ ภิกฺขุ นิสฺสาย วิริยญฺเจ ภิกฺขุ นิสฺสาย ปญฺญญฺเจ ภิกฺขุ นิสฺสาย อกุสลํ ปชหติ กุสลํ ภาเวติ ปหีนเมวสฺส ตํ อกุสลํ โหติ ตญฺหิสฺส ภิกฺขุโน อกุสลํ ปหีนํ โหติ สุปฺปหีนํ ยสฺส อริยาย ปญฺญาย ทิสฺวา ปหีนํ เตน จ ปน ภิกฺขเว ภิกฺขุนา อิเมสุ ปญฺจสุ ธมฺเมสุ ปติฏฺฐาย จตฺตาโร อุปนิสฺสยา วิหริตพฺพา กตเม จตฺตาโร อิธ ภิกฺขเว ภิกฺขุ สงฺฆาเยกํ ปฏิเสวติ สงฺฆาเยกํ อธิวาเสติ สงฺฆาเยกํ ปริวชฺเชติ สงฺฆาเยกํ วิโนเทติ เอวํ โข ภิกฺขเว ภิกฺขุ นิสฺสย-สมฺปนฺโน โหตีติ ฯ

[๒๐๗] ๓ เอกํ สมยํ ภควา จาลิกายํ วิหรติ จาลิกปพฺพเต ฯ เตน โข ปน สมเยน อายสฺมา เมฆิโย ภควโต อุปฏฺฐาโก โหติ อถโข อายสฺมา เมฆิโย เยน ภควา เตนุปสงฺกมิ อุปสงฺกมิตฺวา ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา เอกมนฺตํ อฏฺฐาสิ เอกมนฺตํ ฐิโต โข อายสฺมา เมฆิโย ภควนฺตํ เอตทโวจ อิจฺฉามหํ ภนฺเต ชนฺตุคามํ

ปีณฺฑาย ปวิส์ตุนฺติ ฯ ยสฺส ทานิ ตฺวํ เมฆิย กาลํ มญฺญส์ีติ ฯ

อถโข อายส์มา เมฆิโย ปุพฺพณฺหส์มยํ นิวาเส์ตฺวา ปตฺตจีวร-มาทาย ชนฺตุคามํ ปีณฺฑาย ปาวิส์ ชนฺตุคาเม ปีณฺฑาย จริตฺวา ปจฺฉาภตฺตํ ปีณฺฑปาตปฏิกฺกนฺโต เยน กิมิกาพาย นทิยา ตีรํ เตนุปส์งฺกมิ อทฺทส์า โข อายส์มา เมฆิโย กิมิกาพาย นทิยา ตีเร ชงฺฆวิหารํ อนุจงฺกมมาโน อนุวิจรมาโน อมฺพวนํ ปาส์าทิกํ รมณีย์ ทิส์วาน์ส์ เอตทโหส์ ปาส์าทิกํ วติทํ อมฺพวนํ รมณีย์ อถ วติทํ กุลปุตฺตส์ส์ ปธานตฺถิกส์ส์ ปธานาย ส์เจ มํ ภควา อนุชาเนยฺย อาคจฺเฉยฺยาหํ อิมํ อมฺพวนํ ปธานายาติ อถโข อายส์มา เมฆิโย เยน ภควา เตนุปส์งฺกมิ อุปส์งฺกมิตฺวา ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา เอกมนฺตํ นิส์ีทิ เอกมนฺตํ นิส์ินฺโน โข อายส์มา เมฆิโย ภควนฺตํ เอตทโวจ อิธาหํ ภนฺเต ปุพฺพณฺหส์มยํ นิวาเส์ตฺวา ปตฺตจีวรมาทาย ชนฺตุคามํ ปีณฺฑาย ปาวิส์ ชนฺตุคาเม ปีณฺฑาย จริตฺวา ปจฺฉาภตฺตํ ปีณฺฑปาตปฏิกฺกนฺโต เยน กิมิกาพาย นทิยา ตีรํ เตนุปส์งฺกมิ์ อทฺทส์ โข อหํ ภนฺเต กิมิกาพาย นทิยา ตีเร ชงฺฆวิหารํ อนุจงฺกมมาโน อนุวิจรมาโน อมฺพวนํ ปาส์าทิกํ รมณีย์ ทิส์วาน เม เอตทโหส์ ปาส์าทิกํ วติทํ อมฺพวนํ รมณีย์ อถ วติทํ กุลปุตฺตส์ส์ ปธานตฺถิกส์ส์ ปธานาย ส์เจ มํ ภควา อนุชาเนยฺย อาคจฺเฉยฺยาหํ อิมํ อมฺพวนํ ปธานายาติ ส์เจ มํ ภควา อนุชาเนยฺย อาคจฺเฉยฺยาหํ ตํ อมฺพวนํ ปธานายาติ ฯ เอวํ วุตฺเต ภควา อายส์มนฺตํ เมฆิยํ เอตทโวจ อาคเมหิ ตาว

เมฆิย เอกกมฺหิ ตาว ยาว อญฺโญปิ โกจิ ภิกฺขุ ทิสฺสตูติ ฯ

ทุติยมฺปิ โข อายสฺมา เมฆิโย ภควนฺตํ เอตทโวจ ภควโต ภนฺเต นตฺถิ กิญฺจิ อุตฺตริกรณียํ นตฺถิ กตสฺส ปฏิจโย มยฺหํ โข ปน ภนฺเต อตฺถิ อุตฺตริกรณียํ อตฺถิ กตสฺส ปฏิจโย สเจ มํ ภควา อนุชานेยฺย คจฺเฉยฺยาหํ ตํ อมฺพวนํ ปธานายาติ ฯ อาคเมหิ ตาว เมฆิย เอกกมฺหิ ตาว ยาว อญฺโญปิ โกจิ ภิกฺขุ ทิสฺสตูติ ฯ

ตติยมฺปิ โข อายสฺมา เมฆิโย ภควนฺตํ เอตทโวจ ภควโต ภนฺเต นตฺถิ กิญฺจิ อุตฺตริกรณียํ นตฺถิ กตสฺส ปฏิจโย มยฺหํ โข ปน ภนฺเต อตฺถิ อุตฺตริกรณียํ อตฺถิ กตสฺส ปฏิจโย สเจ มं ภควา อนุชานेยฺย คจฺเฉยฺยาหํ ตํ อมฺพวนํ ปธานายาติ ฯ ปธานนฺติ โข เมฆิย วทมานं กินฺติ วเทยฺยาม ยสฺส ทานิ ตฺวं เมฆิย กาลं มญฺญสีติ ฯ

อถโข อายสฺมา เมฆิโย อุฏฺฐายาสนา ภควนฺตं อภิวาเทตฺวา ปทกฺขิณํ กตฺวา เยน ตํ อมฺพวนํ เตนุปสงฺกมิ อุปสงฺกมิตฺวา ตं อมฺพวนํ อชฺโฌคาเหตฺวา อญฺญตรสฺมิ รุกฺขมูเล ทิวาวิหารं นิสีทิ ฯ อถโข อายสฺมโต เมฆิยสฺส ตสฺมิ อมฺพวเน วิหรนฺตสฺส เยภุยฺเยน ตโย ปาปกา อกุสลา วิตกฺกา สมุทาจรนฺติ เสยฺยถีทं กามวิตกฺโก พฺยาปาทวิตกฺโก วิหึสาวิตกฺโก ฯ อถโข อายสฺมโต เมฆิยสฺส เอตทโหสิ อจฺฉริยं วต โภ อพฺภุตं วต โภ สทฺธาย ตมฺหา อคารสฺมา อนคาริยं ปพฺพชิตา อถ จ ปนิเมหิ ตีหิ ปาปเกหิ อกุสเลหิ วิตกฺเกหิ อนุวาสฺสตา กามวิตกฺเกน พฺยาปาทวิตกฺเกน วิหึสาวิตกฺเกนาติ ฯ

อถโข อายสฺมา เมฆิโย เยน ภควา เตนุปสงฺกมิ อุปสงฺกมิตฺวา ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา เอกมนฺตํ นิสีทิ เอกมนฺตํ นิสินฺโน โข อายสฺมา เมฆิโย ภควนฺตํ เอตทโวจ อิธ มยฺหํ ภนฺเต ตสฺมิ๋ อมฺพวเน วิหรนฺตสฺส เยภุยฺเยน ตโย ปาปกา อกุสลา วิตกฺกา สมุทาจรนฺติ เสยฺยถีทํ กามวิตกฺโก พฺยาปาทวิตกฺโก วิหิ๋สาวิตกฺโก ตสฺส มยฺหํ ภนฺเต เอตทโหสิ อจฺฉริยํ วต โภ อพฺภุตํ วต โภ สตฺถุสาย ตมฺหา อคารสฺมา อนคาริยํ ปพฺพชิตา อถ จ ปนิเมหิ ตีหิ ปาปเกหิ อกุสเลหิ วิตกฺเกหิ อนฺวาสตฺตา กามวิตกฺเกน พฺยาปาทวิตกฺเกน วิหิ๋สาวิตกฺเกนาติ ฯ อปริปกฺกาย เมฆิย เจโตวิมุตฺติยา ปญฺจ ธมฺมา ปริปกฺกาย สํวตฺตนฺติ กตเม ปญฺจ

อิธ เมฆิย ภิกฺขุ กลฺยาณมิตฺโต โหติ กลฺยาณสหาโย กลฺยาณสมฺปวงฺโก อปริปกฺกาย เมฆิย เจโตวิมุตฺติยา อยํ ปฐโม ธมฺโม ปริปกฺกาย สํวตฺตติ ฯ

ปุน จปรํ เมฆิย ภิกฺขุ สีลวา โหติ ปาติโมกฺขสํวรสํวุโต วิหรติ อาจารโคจรสมฺปนฺโน อณุมตฺเตสุ วชฺเชสุ ภยทสฺสาวี สมาทาย สิกฺขติ สิกฺขาปเทสุ อปริปกฺกาย เมฆิย เจโตวิมุตฺติยา อยํ ทุติโย ธมฺโม ปริปกฺกาย สํวตฺตติ ฯ

ปุน จปรํ เมฆิย ภิกฺขุ ยายํ กถา อภิสลฺเลขิกา เจโตวิวรณสปฺปายา เสยฺยถีทํ อปฺปิจฺฉกถา สนฺตุฏฺฐิกถา ปวิเวกกถา อสํสคฺ-

คกถา วิริยารมฺภกถา สีลกถา สมาธิกถา ปญฺญากถา วิมุตฺติกถา วิมุตฺติญาณทสฺสนกถา เอวรูปิยา กถาย นิกามลาภี โหติ อกิจฺฉลาภี อกสิรลาภี อปริปกฺกาย เมฆิย เจโตวิมุตฺติยา อยํ ปฐโม ธมฺโม ปริปกฺกาย สํวตฺตติ ฯ

ปุน จปรํ เมฆิย ภิกฺขุ อารทฺธวิริโย วิหรติ อกุสลานํ ธมฺมานํ ปหานาย กุสลานํ ธมฺมานํ อุปสมฺปทาย ถามวา ทฬฺหปรกฺกโม อนิกฺขิตฺตธุโร กุสเลสุ ธมฺเมสุ อปริปกฺกาย เมฆิย เจโตวิมุตฺติยา อยํ ทุติโย ธมฺโม ปริปกฺกาย สํวตฺตติ ฯ

ปุน จปรํ เมฆิย ภิกฺขุ ปญฺญวา โหติ อุทยตฺถคามินิยา ปญฺญาย สมนฺนาคโต อริยาย นิพฺเพธิกาย สมฺมาทุกฺขกฺขยคามินิยา อปริปกฺกาย เมฆิย เจโตวิมุตฺติยา อยํ ปญฺจโม ธมฺโม ปริปกฺกาย สํวตฺตติ ฯ

กลฺยาณมิตฺตสฺเสตํ เมฆิย ภิกฺขุโน ปาฏิกงฺขํ กลฺยาณสหายสฺส กลฺยาณสมฺปวงฺกสฺส สีลวา ภวิสฺสติ ฯ เป ฯ สมาทาย สิกฺขิสฺสตีติ สิกฺขาปเทสุ กลฺยาณมิตฺตสฺเสตํ เมฆิย ภิกฺขุโน ปาฏิกงฺขํ กลฺยาณสหายสฺส กลฺยาณสมฺปวงฺกสฺส ยายं กถา อภิสลฺลเขกา เจโตวิวรณสปฺปายา เสยฺยถีทํ อปฺปิจฺฉกถา ฯ เป ฯ วิมุตฺติญาณทสฺสนกถา เอวรูปิยา กถาย นิกามลาภี ภวิสฺสติ อกิจฺฉลาภี อกสิรลาภี กลฺยาณมิตฺตสฺเสตํ เมฆิย ภิกฺขุโน ปาฏิกงฺขํ กลฺยาณสหายสฺส กลฺยาณสมฺปวงฺกสฺส อารทฺธวิริโย วิหริสฺสติ ฯ เป ฯ อนิกฺขิตฺตธุโร กุสเลสุ ธมฺเมสุ

กลฺยาณมิตฺตสฺเสตํ เมฆิย ภิกฺขุโน ปาฏิกงฺขํ กลฺยาณสหายสฺส กลฺยาณสมฺปวงฺกสฺส ปญฺญวา ภวิสฺสตีติ ฯ เป ฯ สมฺมาทุกฺขกฺขยคามินิยา เตน จ ปน เมฆิย ภิกฺขุนา อิเมสุ ปญฺจสุ ธมฺเมสุ ปติฏฺฐาย จตฺตาโร ธมฺมา อุตฺตริ ภาเวตพฺพา อสุภา ภาเวตพฺพา ราคสฺส ปหานาย เมตฺตา ภาเวตพฺพา พฺยาปาทสฺส ปหานาย อานาปานสฺสติ ภาเวตพฺพา วิตกฺกูปจฺเฉทาย อนิจฺจสญฺญา ภาเวตพฺพา อสฺมิมานสมุคฺฆาตาย อนิจฺจสญฺญิโน เมฆิย อนตฺตสญฺญา สณฺฐาติ อนตฺตสญฺญี อสฺสมิมานสมุคฺฆาตํ ปาปุณาติ ทิฏฺเฐว ธมฺเม นิพฺพานนฺติ ฯ

[๒๐๘] ๔ เอกํ สมยํ ภควา สาวตฺถิยํ วิหรติ เชตวเน อนาถปิณฺฑิกสฺส อาราเม ฯ เตน โข ปน สมเยน อายสฺมา นนฺทโก อุปฏฺฐานสาลายํ ภิกฺขู ธมฺมิยา กถาย สนฺทสฺเสติ สมาทเปติ สมุตฺเตเชติ สมฺปหํเสติ ฯ

อถโข ภควา สายณฺหสมยं ปฏิสลฺลานา วุฏฺฐิโต เยนุปฏฺฐานสาลา เตนุปสงฺกมิ อุปสงฺกมิตฺวา พหิทฺวารโกฏฺฐเก อฏฺฐาสิ กถาปริโยสานํ อาคมยมาโน อถโข ภควา กถาปริโยสานํ วิทิตฺวา อุกฺกาเสตฺวา อคฺคฬํ อาโกเฏสิ ฯ วิวรึสุ โข เต ภิกฺขู ภควโต ทฺวารํ ฯ อถโข ภควา อุปฏฺฐานสาลํ ปวิสิตฺวา ปญฺญตฺเต อาสเน นิสีทิ นิสชฺช โข ภควา อายสฺมนฺตํ นนฺทกํ เอตทโวจ ทิโฆ โข ตุยายํ นนฺทก ธมฺมปริยาโย ภิกฺขูนํ ปฏิภาสิ อปิ เม ปีฏฺฐิ อาคิลายติ

พหิทฺวารโกฏฺฐเก จีตสฺส กถาปริโยสานํ อาคมยมานสฺสาติ ฯ

เอวํ วุตฺเต อายสฺมา นนฺทโก สารชฺชมานรูโป โอตฺตปฺปมาโน ภควนฺตํ เอตทโวจ น โข ปน มยํ ภนฺเต ชานาม ภควา พหิทฺวารโกฏฺฐเก จีโตติ สเจ หิ มยํ ภนฺเต ชาเนยฺยาม ภควา พหิทฺวารโกฏฺฐเก จีโตติ เอตฺตกมฺปิ โน นปฺปฏิภาเสยฺยาติ ฯ อถโข ภควา อายสฺมนฺตํ นนฺทกํ สารชฺชมานรูปึ วิทิตฺวา อายสฺมนฺตํ นนฺทกํ เอตทโวจ สาธุ สาธุ นนฺทก เอตํ โข นนฺทก ตุมฺหากํ ปฏิรูปึ กุลปุตฺตานํ สทฺธาย อคารสฺมา อนคาริยํ ปพฺพชิตานํ ยํ ตุมฺเห ธมฺมิยา กถาย สนฺนิสีเทยฺยาถ สนฺนิปติตานํ โว นนฺทก ทฺวยํ กรณียํ ธมฺมี วา กถา อริโย วา ตุณฺหีภาโว สทฺโธ นนฺทก ภิกฺขุ โหติ โน สีลวา เอวํ โส เตนงฺเคน อปริปูโร โหติ เตน ตํ องฺคํ ปริปูเรตพฺพํ กินฺนาหํ สทฺโธ จ อสฺสํ สีลวา จาติ ยโต จ โข นนฺทก ภิกฺขุ สทฺโธ จ โหติ สีลวา จ เอวํ โส เตนงฺเคน ปริปูโร โหติ สทฺโธ จ นนฺทก ภิกฺขุ โหติ สีลวา จ โน จ ตาวี อธิจฺจมตฺตํ เจโตสมาธิสฺส เอวํ โส เตนงฺเคน อปริปูโร โหติ เตน ตํ องฺคํ ปริปูเรตฺตพฺพํ กินฺนาหํ สทฺโธ จ อสฺสํ สีลวา จ ตาวี จ อธิจฺจมตฺตํ เจโตสมาธิสฺสาติ ยโต จ โข นนฺทก ภิกฺขุ สทฺโธ จ โหติ สีลวา จ ตาวี จ อธิจฺจมตฺตํ เจโตสมาธิสฺส เอวํ โส เตนงฺเคน ปริปูโร โหติ สทฺโธ จ นนฺทก ภิกฺขุ โหติ สีลวา จ ตาวี จ อธิจฺจมตฺตํ เจโตสมาธิสฺส น ตาวี อธิปญฺญาธมฺมวิปสฺสนาย เอวํ โส

เตนงฺเคน อปริปูโร โหติ เสยฺยถาปี นนฺทก ทฺวิปาทโก จตุปฺปาทโก ตสฺส ตสฺส เอโก ปาโท โอมโก ลามโก เอวํ โส เตนงฺเคน อปริปูโร อสฺส เอวเมว โข นนฺทก ภิกฺขุ สทฺโธ จ โหติ สีลวา จ ลาภี จ อชฺฌตฺตํ เจโตสมาธิสฺส น ลาภี อธิปญฺญาธมฺมวิปสฺสนาย เอวํ โส เตนงฺเคน อปริปูโร โหติ เตน ตํ องฺคํ ปริปูเรตพฺพํ กินฺนาหํ สทฺโธ จ อสฺสํ สีลวา จ ลาภี จ อชฺฌตฺตํ เจโตสมาธิสฺส ลาภี จ อธิปญฺญาธมฺมวิปสฺสนายาติ ยโต จ โข นนฺทก ภิกฺขุ สทฺโธ จ โหติ สีลวา จ ลาภี จ อชฺฌตฺตํ เจโตสมาธิสฺส ลาภี จ อธิปญฺญาธมฺมวิปสฺสนาย เอวํ โส เตนงฺเคน ปริปูโร โหตีติ อิทมโวจ ภควา อิทํ วตฺวาน สุคโต อุฏฺฐายาสนา วิหารํ ปาวิสิ ฯ

อถโข อายสฺมา นนฺทโก อจิรปกฺกนฺตสฺส ภควโต ภิกฺขู อามนฺเตสิ อิทานาวุโส ภควา จตูหิ ปเทหิ เกวลปริปุณฺณํ ปริสุทฺธํ พฺรหฺมจริยํ ปกาเสตฺวา อุฏฺฐายาสนา วิหารํ ปวิฏฺโฐ สทฺโธ นนฺทก ภิกฺขุ โหติ โน สีลวา เอวํ โส เตนงฺเคน อปริปูโร โหติ เตน ตํ องฺคํ ปริปูเรตพฺพํ กินฺนาหํ สทฺโธ จ อสฺสํ สีลวา จาติ ยโต จ โข นนฺทก ภิกฺขุ สทฺโธ จ โหติ สีลวา จ เอวํ โส เตนงฺเคน ปริปูโร โหติ สทฺโธ จ นนฺทก ภิกฺขุ โหติ สีลวา จ โน จ ลาภี อชฺฌตฺตํ เจโตสมาธิสฺส ฯ เป ฯ ลาภี จ อชฺฌตฺตํ เจโตสมาธิสฺส น ลาภี อธิปญฺญาธมฺมวิปสฺสนาย เอวํ โส เตนงฺเคน

อปริปูโร โหติ เสยฺยถาปิ นนฺทก ทฺวิปาทโก จตุปฺปาทโก ตสฺส ตสฺส เอโก ปาโท โอมโก ตามโก เอวํ โส เตนงฺเคน อปริปูโร อสฺส เอวเมว โข นนฺทก ภิกฺขุ สทฺโธ จ โหติ สีลวา จ ตาภี จ อชฺฌตฺตํ เจโตสมาธิสฺส น ตาภี อธิปญฺญาธมฺมวิปสฺสนาย เอวํ โส เตนงฺเคน อปริปูโร โหติ เตน ตํ องฺคํ ปริปูเรตพฺพํ กินฺนาหํ สทฺโธ จ อสฺสํ สีลวา จ ตาภี จ อชฺฌตฺตํ เจโตสมาธิสฺส ตาภี จ อธิปญฺญาธมฺมวิปสฺสนายาติ ยโต จ โข นนฺทก ภิกฺขุ สทฺโธ จ โหติ สีลวา จ ตาภี จ อชฺฌตฺตํ เจโตสมาธิสฺส ตาภี จ อธิปญฺญาธมฺมวิปสฺสนาย เอวํ โส เตนงฺเคน ปริปูโร โหตีติ ฯ

ปญฺจิเม อาวุโส อานิสํสา กาเถน ธมฺมสฺสวเน กาเถน ธมฺมสากจฺฉาย ฯ กตเม ปญฺจ อิธาวุโส ภิกฺขุ ภิกฺขุนํ ธมฺมํ เทเสติ อาทิกลฺยาณํ มชฺเฌกลฺยาณํ ปริโยสานกลฺยาณํ สาตฺถํ สพฺยญฺชนํ เกวลปริปุณฺณํ ปริสุทฺธํ พฺรหฺมจริยํ ปกาเสติ ยถา ยถาวุโส ภิกฺขุ ภิกฺขุนํ ธมฺมํ เทเสติ อาทิกลฺยาณํ มชฺเฌกลฺยาณํ ปริโยสานกลฺยาณํ สาตฺถํ สพฺยญฺชนํ เกวลปริปุณฺณํ ปริสุทฺธํ พฺรหฺมจริยํ ปกาเสติ ตถา ตถา ตสฺส ตสฺส สตฺถุ ปิโย โหติ มนาโป จ ครุ จ ภาวนีโย อยํ อาวุโส ปฐโม อานิสํโส กาเถน ธมฺมสฺสวเน กาเถน ธมฺมสากจฺฉาย ฯ

ปุน จปรํ อาวุโส ภิกฺขุ ภิกฺขุนํ ธมฺมํ เทเสติ อาทิกลฺยาณํ มชฺเฌกลฺยาณํ ปริโยสานกลฺยาณํ สาตฺถํ สพฺยญฺชนํ เกวลปริปุณฺณํ

ปริสุทฺธ์ พฺรหฺมจริย์ ปกาเส์ติ ยถา ยถาวุโส ภิกฺขุ ภิกฺขูน์ ธมฺม์ เทเส์ติ อาทิกลฺยาณ์ ฯเปฯ พฺรหฺมจริย์ ปกาเส์ติ ตถา ตถา โส ตส์มิ์ ธมฺเม อตฺถปฏิส์เวที จ โหติ ธมฺมปฏิส์เวที จ อย์ อาวุโส ทุติโย อานิส์โส กาเลน ธมฺมส์ส์วเน กาเลน ธมฺมส์ากจฺฉาย ฯ

ปุน จปร์ อาวุโส ภิกฺขุ ภิกฺขูน์ ธมฺม์ เทเส์ติ อาทิกลฺยาณ์ มชฺเฌกลฺยาณ์ ปริโยส์านกลฺยาณ์ ส์าตฺถ์ ส์พฺยญฺชน์ เกวลปริปุณฺณ์ ปริสุทฺธ์ พฺรหฺมจริย์ ปกาเส์ติ ยถา ยถาวุโส ภิกฺขุ ภิกฺขูน์ ธมฺม์ เทเส์ติ อาทิกลฺยาณ์ ฯเปฯ พฺรหฺมจริย์ ปกาเส์ติ ตถา ตถา โส ตส์มิ์ ธมฺเม คมฺภีร์ อตฺถปท์ ปญฺญาย ปฏิวิชฺฌ์ ปส์ส์ติ อย์ อาวุโส ตติโย อานิส์โส กาเลน ธมฺมส์ส์วเน กาเลน ธมฺมส์ากจฺฉาย ฯ

ปุน จปร์ อาวุโส ภิกฺขุ ภิกฺขูน์ ธมฺม์ เทเส์ติ อาทิกลฺยาณ์ ฯเปฯ พฺรหฺมจริย์ ปกาเส์ติ ตถา ตถา น์ ส์พฺรหฺมจาร์ อุตฺตริ์ ส์มฺภาเวนฺติ อทฺธา อยมายส์มา ปคฺโค วา คจฺฉติ วาติ อย์ อาวุโส จตุตฺโถ อานิส์โส กาเลน ธมฺมส์ส์วเน กาเลน ธมฺมส์ากจฺฉาย ฯ

ปุน จปร์ อาวุโส ภิกฺขุ ภิกฺขูน์ ธมฺม์ เทเส์ติ อาทิกลฺยาณ์ มชฺเฌกลฺยาณ์ ปริโยส์านกลฺยาณ์ ส์าตฺถ์ ส์พฺยญฺชน์ เกวลปริปุณฺณ์ ปริสุทฺธ์ พฺรหฺมจริย์ ปกาเส์ติ ยถา ยถาวุโส ภิกฺขุ ภิกฺขูน์ ธมฺม์ เทเส์ติ อาทิกลฺยาณ์ มชฺเฌกลฺยาณ์ ปริโยส์านกลฺยาณ์ ส์าตฺถ์ ส์พฺ-

ยญฺชนํ เกวลปริปุณฺณํ ปริสุทฺธํ พฺรหฺมจริยํ ปกาเสติ ตตฺถ เย เต ภิกฺขู เสกฺขา อปฺปตฺตมานสา อนุตฺตรํ โยคกฺเขมํ ปตฺถยมานา วิหรนฺติ เต ตํ ธมฺมํ สุตฺวา วิริยํ อารภนฺติ อปฺปตฺตสฺส ปตฺติยา อนธิคตสฺส อธิคมาย อสจฺฉิกตสฺส สจฺฉิกิริยาย เย ปน ตตฺถ ภิกฺขู อรหนฺโต ขีณาสวา วุสิตวนฺโต กตกรณียา โอหิตภารา อนุปฺปตฺตสทตฺถา ปริกฺขีณภวสญฺโญชนา สมฺมทญฺญาวิมุตฺตา เต ตํ ธมฺมํ สุตฺวา ทิฏฺฐธมฺมสุขวิหารํ เยว อนุยุตฺตา วิหรนฺติ อยํ อาวุโส ปญฺจโม อานิสโส กาเลน ธมฺมสฺสวเน กาเลน ธมฺมสากจฺฉาย ฯ อิเม โข อาวุโส ปญฺจ อานิสฺสา กาเลน ธมฺมสฺสวเน กาเลน ธมฺมสากจฺฉายาติ ฯ

[๒๐๙] ๕ จตฺตาริมานิ ภิกฺขเว พลานิ ฯ กตมานิ จตฺตาริ ปญฺญาพลํ วิริยพลํ อนวชฺชพลํ สงฺคหพลํ ฯ

กตมญฺจ ภิกฺขเว ปญฺญาพลํ เย ธมฺมา กุสลา กุสลสงฺขาตา เย ธมฺมา อกุสลา อกุสลสงฺขาตา เย ธมฺมา สาวชฺชา สาวชฺชสงฺขาตา เย ธมฺมา อนวชฺชา อนวชฺชสงฺขาตา เย ธมฺมา กณฺหา กณฺหสงฺขาตา เย ธมฺมา สุกฺกา สุกฺกสงฺขาตา เย ธมฺมา อเสวิตพฺพา อเสวิตพฺพสงฺขาตา เย ธมฺมา เสวิตพฺพา เสวิตพฺพสงฺขาตา เย ธมฺมา นาลมริยา นาลมริยสงฺขาตา เย ธมฺมา อลมริยา อลมริยสงฺขาตา ตยิทสฺสุ ธมฺมา ปญฺญาย โวทิฏฺฐา โหนฺติ โวจริตา อิทํ วุจฺจติ ภิกฺขเว ปญฺญาพลํ ฯ

กตมญฺจ ภิกฺขเว วิริยพลํ　　เย ธมฺมา อกุสลา อกุสลสงฺขาตา เย ธมฺมา สาวชฺชา สาวชฺชสงฺขาตา　　เย ธมฺมา กณฺหา กณฺหสงฺขาตา เย ธมฺมา อเสวิตพฺพา อเสวิตพฺพสงฺขาตา　　เย ธมฺมา นาลมริยา นาลมริยสงฺขาตา　　เตสํ ธมฺมานํ ปหานาย ฉนฺทํ ชเนติ วายมติ วิริยํ อารภติ จิตฺตํ ปคฺคณฺหาติ ปทหติ　　เย ธมฺมา กุสลา กุสลสงฺขาตา เย ธมฺมา อนวชฺชา อนวชฺชสงฺขาตา　　เย ธมฺมา สุกฺกา สุกฺกสงฺขาตา เย ธมฺมา เสวิตพฺพา เสวิตพฺพสงฺขาตา　　เย ธมฺมา อลมริยา อลมริยสงฺขาตา　　เตสํ ธมฺมานํ ปฏิลาภาย ฉนฺทํ ชเนติ วายมติ วิริยํ อารภติ จิตฺตํ ปคฺคณฺหาติ ปทหติ　　อิทํ วุจฺจติ ภิกฺขเว วิริยพลํ ฯ

กตมญฺจ ภิกฺขเว อนวชฺชพลํ　　อิธ ภิกฺขเว อริยสาวโก อนวชฺเชน กายกมฺเมน สมนฺนาคโต โหติ　　อนวชฺเชน วจีกมฺเมน สมนฺนาคโต โหติ　　อนวชฺเชน มโนกมฺเมน สมนฺนาคโต โหติ　　อิทํ วุจฺจติ ภิกฺขเว อนวชฺชพลํ ฯ

กตมญฺจ ภิกฺขเว สงฺคหพลํ　　จตฺตาริมานิ ภิกฺขเว สงฺคหวตฺถูนิ ทานํ เปยฺยวชฺชํ อตฺถจริยา สมานตฺตตา　　เอตทคฺคํ ภิกฺขเว ทานานํ ยทิทํ ธมฺมทานํ　　เอตทคฺคํ ภิกฺขเว เปยฺยวชฺชานํ ยทิทํ อตฺถกฺขฺส โอหิตโสตสฺส ปุนปฺปุนํ ธมฺมํ เทเสติ　　เอตทคฺคํ ภิกฺขเว อตฺถจริยานํ ยทิทํ อสฺสทฺธสฺส สทฺธาสมฺปทาย สมาทเปติ นิเวเสติ ปติฏฺฐาเปติ　　ทุสฺสีลสฺส สีลสมฺปทาย　　มจฺฉริสฺส จาคสมฺปทาย　　ทุปฺปญฺญสฺส ปญฺญาสมฺปทาย สมาทเปติ นิเวเสติ ปติฏฺฐาเปติ　　เอตทคฺคํ ภิกฺขเว สมานตฺตตานํ

ยทิทํ โสตาปนฺเนน โสตาปนฺนสฺส สมานตฺโต สกทาคามินา สกทาคามิสฺส สมานตฺโต อนาคามินา อนาคามิสฺส สมานตฺโต อรหตา อรหโต สมานตฺโต อิทํ วุจฺจติ ภิกฺขเว สงฺคหพลํ อิมานิ โข ภิกฺขเว จตฺตาริ พลานิ ฯ

อิเมหิ โข ภิกฺขเว จตูหิ พเลหิ สมนฺนาคโต อริยสาวโก ปญฺจ ภยานิ สมติกฺกนฺโต โหติ ฯ กตมานิ ปญฺจ อาชีวิตภยํ อสิโลกภยํ ปริสสารชฺชภยํ มรณภยํ ทุคฺคติภยํ ฯ โส โข ภิกฺขเว อริยสาวโก อิติ ปฏิสญฺจิกฺขติ นาหํ อาชีวิตภยสฺส ภายามิ กิสฺสาหํ อาชีวิตภยสฺส ภายิสฺสามิ อตฺถิ เม จตฺตาริ พลานิ ปญฺญาพลํ วิริยพลํ อนวชฺชพลํ สงฺคหพลํ ทุปฺปญฺโญ โข อาชีวิตภยสฺส ภาเยยฺย กุสีโต อาชีวิตภยสฺส ภาเยยฺย สาวชฺชกายกมฺมนฺตวจีกมฺมนฺตมโนกมฺมนฺตอาชีวิตภยสฺส ภาเยยฺย อสงฺคหิโก อาชีวิตภยสฺส ภาเยยฺย นาหํ อสิโลกภยสฺส ภายามิ ฯเปฯ นาหํ ปริสสารชฺชภยสฺส ภายามิ นาหํ มรณภยสฺส ภายามิ นาหํ ทุคฺคติภยสฺส ภายามิ กิสฺสาหํ ทุคฺคติภยสฺส ภายิสฺสามิ อตฺถิ เม จตฺตาริ พลานิ ปญฺญาพลํ วิริยพลํ อนวชฺชพลํ สงฺคหพลํ ทุปฺปญฺโญ โข ทุคฺคติภยสฺส ภาเยยฺย กุสีโต ทุคฺคติภยสฺส ภาเยยฺย สาวชฺชกายกมฺมนฺตวจีกมฺมนฺตมโนกมฺมนฺตทุคฺคติภยสฺส ภาเยยฺย อสงฺคหิโก ทุคฺคติภยสฺส ภาเยยฺย อิเมหิ โข ภิกฺขเว จตูหิ พเลหิ สมนฺนาคโต อริยสาวโก อิมานิ ปญฺจ ภยานิ สมติกฺกนฺโต โหตีติ ฯ

[๒๑๐] ๖ ตตฺร โข อายสฺมา สาริปุตฺโต ภิกฺขู อามนฺเตสิ ฯเปฯ อายสฺมา สาริปุตฺโต เอตทโวจ ปุคฺคโลปี อาวุโส ทุวิเธน เวทิตพฺโพ เสวิตพฺโพปี อเสวิตพฺโพปี จีวรมฺปี อาวุโส ทุวิเธน เวทิตพฺพํ เสวิตพฺพมฺปี อเสวิตพฺพมฺปี ปิณฺฑปาโตปี อาวุโส ทุวิเธน เวทิตพฺโพ เสวิตพฺโพปี อเสวิตพฺโพปี เสนาสนมฺปี อาวุโส ทุวิเธน เวทิตพฺพํ เสวิตพฺพมฺปี อเสวิตพฺพมฺปี คามนิคโมปี อาวุโส ทุวิเธน เวทิตพฺโพ เสวิตพฺโพปี อเสวิตพฺโพปี ชนปทปเทโสปี อาวุโส ทุวิเธน เวทิตพฺโพ เสวิตพฺโพปี อเสวิตพฺโพปี ฯ

ปุคฺคโลปี อาวุโส ทุวิเธน เวทิตพฺโพ เสวิตพฺโพปี อเสวิตพฺโพปีติ อิติ โข ปเนตํ วุตฺตํ กิญฺเจตํ ปฏิจฺจ วุตฺตํ ตตฺถ ยํ ชญฺญา ปุคฺคลํ อิมํ โข เม ปุคฺคลํ เสวโต อกุสลา ธมฺมา อภิวฑฺฒนฺติ กุสลา ธมฺมา ปริหายนฺติ เย จ โข เม ปพฺพชิเตน ชีวิตปริกฺขารา สมฺปาเนตพฺพา จีวรปิณฺฑปาตเสนาสนคิลานปจฺจยเภสชฺชปริกฺขารา เต จ กสิเรน สมฺปาหรนฺติ ยสฺส จมฺหิ อคฺคาย อคารสฺมา อนคาริยํ ปพฺพชิโต โส จ เม สามญฺญคฺโค น ภาวนาปาริปูรึ คจฺฉตีติ เตนาวุโส ปุคฺคเลน โส ปุคฺคโล สงฺขาปี รตฺติภาคํ วา ทิวสภาคํ วา อนาปุจฺฉา วา ปกฺกมิตพฺพํ นานุพนฺธิตพฺโพ ตตฺถ ยํ ชญฺญา ปุคฺคลํ อิมํ โข เม ปุคฺคลํ เสวโต อกุสลา ธมฺมา ปริหายนฺติ กุสลา ธมฺมา อภิวฑฺฒนฺติ เย จ โข เม ปพฺพชิเตน ชีวิตปริกฺขารา สมฺปาเนตพฺพา จีวรปิณฺฑปาตเสนาสนคิลานปจฺจยเภสชฺชปริกฺขารา

เต จ อปฺปกสิเรน สมฺปาหรนฺติ ยสฺส จมฺหิ อตฺถาย อคารสฺมา อนคาริยํ ปพฺพชิโต โส จ เม สามญฺญตฺโถ ภาวนาปาริปูริ คจฺฉตีติ เตนาวุโส ปุคฺคเลน โส ปุคฺคโล สงฺขาปี ยาวชีวํ อนุพนฺธิตพฺโพ น ปกฺกมิตพฺโพ ตตฺถ ยํ ชญฺญา ปุคฺคลํ อิมํ โข เม ปุคฺคลํ เสวโต อกุสลา ธมฺมา ปริหายนฺติ กุสลา ธมฺมา อภิวฑฺฒนฺติ เย จ โข เม ปพฺพชิเตน ชีวิตปริกฺขารา สมฺปาเนตพฺพา จีวรปิณฺฑปาตเสนาสนคิลานปจฺจยเภสชฺชปริกฺขารา เต จ อปฺปกสิเรน สมฺปาหรนฺติ ยสฺส จมฺหิ อตฺถาย อคารสฺมา อนคาริยํ ปพฺพชิโต โส จ เม สามญฺญตฺโถ ภาวนาปาริปูริ คจฺฉตีติ เตนาวุโส ปุคฺคเลน โส ปุคฺคโล ยาวชีวํ อนุพนฺธิตพฺโพ น ปกฺกมิตพฺโพ ตตฺถ ยํ ชญฺญา ปุคฺคลํ อิมํ โข เม ปุคฺคลํ เสวโต อกุสลา ธมฺมา ปริหายนฺติ กุสลา ธมฺมา อภิวฑฺฒนฺติ เย จ เม ปพฺพชิเตน ชีวิตปริกฺขารา สมฺปาเนตพฺพา จีวรปิณฺฑปาตเสนาสนคิลาน-ปจฺจยเภสชฺชปริกฺขารา เต จ อปฺปกสิเรน สมฺปาหรนฺติ ยสฺส จมฺหิ อตฺถาย อคารสฺมา อนคาริยํ ปพฺพชิโต โส จ เม สามญฺญตฺโถ ภาวนาปาริปูริ คจฺฉตีติ เตนาวุโส ปุคฺคเลน โส ปุคฺคโล ยาวชีวํ อนุพนฺธิตพฺโพ น ปกฺกมิตพฺโพ อปิ มนุชฺชมาเนน ปุคฺคโลปี ยาวุโส ทฺวิเธน เวทิตพฺโพ เสวิตพฺโพปีติ อิติ ยนฺตํ วุตฺตํ อิทเมตํ ปฏิจฺจ วุตฺตํ ฯ

จีวรมฺปี ยาวุโส ทฺวิเธน เวทิตพฺพํ เสวิตพฺพมฺปี อเสวิตพฺพมฺปีติ

อิติ โข ปเนตํ วุตฺตํ กิญฺเจตํ ปฏิจฺจ วุตฺตํ ตตฺถ ยํ ชญฺญา จีวรํ อิทํ โข เม จีวรํ เสวโต อกุสลา ธมฺมา อภิวฑฺฒนฺติ กุสลา ธมฺมา ปริหายนฺตีติ เอวรูปึ จีวรํ น เสวิตพฺพํ ตตฺถ ยํ ชญฺญา จีวรํ อิทํ โข เม จีวรํ เสวโต อกุสลา ธมฺมา ปริหายนฺติ กุสลา ธมฺมา อภิวฑฺฒนฺตีติ เอวรูปึ จีวรํ เสวิตพฺพํ จีวรมฺปี อาวุโส ทุวิเธน เวทิตพฺพํ เสวิตพฺพมฺปี อเสวิตพฺพมฺปีติ อิติ ยนฺตं วุตฺตํ อิทเมตं ปฏิจฺจ วุตฺตํ ฯ

ปิณฺฑปาโตปี อาวุโส ทุวิเธน เวทิตพฺโพ เสวิตพฺโพปี อเสวิตพฺโพปีติ อิติ โข ปเนตं วุตฺตํ กิญฺเจตं ปฏิจฺจ วุตฺตํ ตตฺถ ยํ ชญฺญา ปิณฺฑปาตं อิมํ โข เม ปิณฺฑปาตं เสวโต อกุสลา ธมฺมา อภิวฑฺฒนฺติ กุสลา ธมฺมา ปริหายนฺตีติ เอวรูโป ปิณฺฑปาโต น เสวิตพฺโพ ตตฺถ ยं ชญฺญา ปิณฺฑปาตं อิมํ โข เม ปิณฺฑปาตं เสวโต อกุสลา ธมฺมา ปริหายนฺติ กุสลา ธมฺมา อภิวฑฺฒนฺตีติ เอวรูโป ปิณฺฑปาโต เสวิตพฺโพ ปิณฺฑปาโตปี อาวุโส ทุวิเธน เวทิตพฺโพ เสวิตพฺโพปี อเสวิตพฺโพปีติ อิติ ยนฺตं วุตฺตं อิทเมตं ปฏิจฺจ วุตฺตं ฯ

เสนาสนมฺปี อาวุโส ทุวิเธน เวทิตพฺพं เสวิตพฺพมฺปี อเสวิตพฺพมฺปีติ อิติ โข ปเนตं วุตฺตं กิญฺเจตं ปฏิจฺจ วุตฺตं ตตฺถ ยํ ชญฺญา เสนาสนं อิทं โข เม เสนาสนं เสวโต อกุสลา ธมฺมา อภิวฑฺฒนฺติ กุสลา ธมฺมา ปริหายนฺตีติ เอวรูปึ เสนาสนं น

เสวิตพฺพํ ตตฺถ ยํ ชญฺญา เสนาสนํ อิทํ โข เม เสนาสนํ เสวโต อกุสลา ธมฺมา ปริหายนฺติ กุสลา ธมฺมา อภิวฑฺฒนฺตีติ เอวรูปี เสนาสนํ เสวิตพฺพํ เสนาสนมฺปี อาวุโส ทุวิเธน เวทิตพฺพํ เสวิตพฺพมฺปี อเสวิตพฺพมฺปีติ อิติ ยนฺตํ วุตฺตํ อิทเมตํ ปฏิจฺจ วุตฺตํ ฯ

คามนิคโมปี อาวุโส ทุวิเธน เวทิตพฺโพ เสวิตพฺโพปี อเสวิตพฺโพปีติ อิติ โข ปเนตํ วุตฺตํ กิญฺเจตํ ปฏิจฺจ วุตฺตํ ตตฺถ ยํ ชญฺญา คามนิคมํ อิมํ โข เม คามนิคมํ เสวโต อกุสลา ธมฺมา อภิวฑฺฒนฺติ กุสลา ธมฺมา ปริหายนฺตีติ เอวรูโป คามนิคโม น เสวิตพฺโพ ตตฺถ ยํ ชญฺญา คามนิคมํ อิมํ โข เม คามนิคมํ เสวโต อกุสลา ธมฺมา ปริหายนฺติ กุสลา ธมฺมา อภิวฑฺฒนฺตีติ เอวรูโป คามนิคโม เสวิตพฺโพ คามนิคโมปี อาวุโส ทุวิเธน เวทิตพฺโพ เสวิตพฺโพปี อเสวิตพฺโพปีติ อิติ ยนฺตํ วุตฺตํ อิทเมตํ ปฏิจฺจ วุตฺตํ ฯ

ชนปทปเทโสปี อาวุโส ทุวิเธน เวทิตพฺโพ เสวิตพฺโพปี อเสวิตพฺโพปีติ อิติ โข ปเนตํ วุตฺตํ กิญฺเจตํ ปฏิจฺจ วุตฺตํ ตตฺถ ยํ ชญฺญา ชนปทปเทสํ อิมํ โข เม ชนปทปเทสํ เสวโต อกุสลา ธมฺมา อภิวฑฺฒนฺติ กุสลา ธมฺมา ปริหายนฺตีติ เอวรูโป ชนปทปเทโส น เสวิตพฺโพ ตตฺถ ยํ ชญฺญา ชนปทปเทสํ อิมํ โข เม ชนปทปเทสํ เสวโต อกุสลา ธมฺมา ปริหายนฺติ กุสลา ธมฺมา อภิวฑฺฒนฺตีติ เอวรูโป ชนปทปเทโส เสวิตพฺโพ ชนปทปเทโสปี อาวุโส

ทุวิเธน เวทิตพฺโพ เสวิตพฺโพปี อเสวิตพฺโพปีติ อิติ ยนฺตํ วุตฺตํ อิทเมตํ ปฏิจฺจ วุตฺตนฺติ ฯ

[๒๑๑] ๗ เอกํ สมยํ ภควา ราชคเห วิหรติ คิชฺฌกูเฏ ปพฺพเต ฯ อถโข สุตวา ปริพฺพาชโก เยน ภควา เตนุปสงฺกมิ อุปสงฺกมิตฺวา ภควตา สทฺธิ สมฺโมทิ สมฺโมทนียํ กถํ สาราณียํ วีติสาเรตฺวา เอกมนฺตํ นิสีทิ เอกมนฺตํ นิสินฺโน โข สุตวา ปริพฺพาชโก ภควนฺตํ เอตทโวจ เอกมิทาหํ ภนฺเต สมยํ ภควา อิเธว ราชคเห วิหรามิ คิริพฺพเช ตตฺร โข เม ภนฺเต ภควโต สมฺมุขา สุตํ สมฺมุขา ปฏิคฺคหิตํ โย โส สุตวา ภิกฺขุ อรหํ ขีณาสโว วุสิตวา กตกรณีโย โอหิตภาโร อนุปฺปตฺตสทตฺโถ ปริกฺขีณภวสญฺโญชโน สมฺมทญฺญาวิมุตฺโต อภพฺโพ โส ปญฺจฏฺฐานานิ อชฺฌาจริตุํ อภพฺโพ ขีณาสโว ภิกฺขุ สญฺจิจฺจ ปาณํ ชีวิตา โวโรเปตุํ อภพฺโพ ขีณาสโว ภิกฺขุ อทินฺนํ เถยฺยสงฺขาตํ อาทาตุํ อภพฺโพ ขีณาสโว ภิกฺขุ เมถุนํ ธมฺมํ ปฏิเสวิตุํ อภพฺโพ ขีณาสโว ภิกฺขุ สมฺปชานมุสา ภาสิตุํ อภพฺโพ ขีณาสโว ภิกฺขุ สนฺนิธิการกํ กาเม ปริภุญฺชิตุํ เสยฺยถาปี ปุพฺเพ อคาริยภูโต กจฺจิ เมตํ ภนฺเต ภควโต สุสฺสุตํ สุคฺคหิตํ สุมนสิกตํ สูปธาริตนฺติ ฯ ตคฺฆ เต เอตํ สุสฺสุตํ สุคฺคหิตํ สุมนสิกตํ สูปธาริตํ ปุพฺเพ จาหํ สุตวา เอตรหิ จ เอวํ วทามิ โย โส ภิกฺขุ อรหํ ขีณาสโว วุสิตวา กตกรณีโย โอหิตภาโร อนุปฺปตฺตสทตฺโถ ปริกฺขีณภวสญฺโญชโน สมฺมทญฺญาวิมุตฺโต อภพฺโพ โส นวฏฺฐานานิ อชฺ-

ฌาจริตุ๋ อภพฺโพ ชีณาสโว ภิกฺขุ สญฺจิจฺจ ปาณ๋ ชีวิตา โวโรเปตุ๋ อภพฺโพ ชีณาสโว ภิกฺขุ อทินฺน๋ เถยฺยสงฺขาต๋ อาทาตุ๋ อภพฺโพ ชีณาสโว ภิกฺขุ เมถุน๋ ธมฺม๋ ปฏิเสวิตุ๋ อภพฺโพ ชีณาสโว ภิกฺขุ สมฺปชานมุสา ภาสิตุ๋ อภพฺโพ ชีณาสโว ภิกฺขุ สนฺนิธิการก๋ กาเม ปริภุญฺชิตุ๋ เสยฺยถาปี ปุพฺเพ อคาริยภูโต อภพฺโพ ชีณาสโว ภิกฺขุ ฉนฺทาคตึ คนฺตุ๋ อภพฺโพ ชีณาสโว ภิกฺขุ โทสาคตึ คนฺตุ๋ อภพฺโพ ชีณาสโว ภิกฺขุ โมหาคตึ คนฺตุ๋ อภพฺโพ ชีณาสโว ภิกฺขุ ภยาคตึ คนฺตุ๋ ปุพฺเพ จาห๋ สุตว เอตรหิ จ เอว๋ วทามิ โย โส ภิกฺขุ อรห๋ ชีณาสโว วุสิตวา กตกรณีโย โอหิตภาโร อนุปฺปตฺตสทตฺโถ ปริกฺขีณภวสญฺโญชโน สมฺมทญฺญาวิมุตฺโต อภพฺโพ โส อิมานิ นวฏฺฐานานิ อชฺฌาจริตุนฺติ ฯ

[๒๑๒] ๘ เอก๋ สมย๋ ภควา ราชคเห วิหรติ คิชฺฌกูเฏ ปพฺพเต ฯ อถโข สชฺโฌ ปริพฺพาชโก เยน ภควา เตนุปสงฺกมิ อุปสงฺกมิตฺวา ภควตา สทฺธิ๋ สมฺโมทิ สมฺโมทนีย๋ กถ๋ สาราณีย๋ วีติสาเรตฺวา เอกมนฺต๋ นิสีทิ เอกมนฺต๋ นิสินฺโน โข สชฺโฌ ปริพฺพาชโก ภควนฺต๋ เอตทโวจ เอกมิทาห๋ ภนฺเต สมย๋ ภควา อิเธว ราชคเห วิหรามิ คิริพฺพเช ตตฺร เม ภนฺเต ภควโต สมฺมุขา สุต๋ สมฺมุขา ปฏิคฺคหิต๋ โย โส สชฺช ภิกฺขุ อรห๋ ชีณาสโว วุสิตวา กตกรณีโย โอหิตภาโร อนุปฺปตฺตสทตฺโถ ปริกฺขีณภวสญฺโญชโน สมฺมทญฺญาวิมุตฺโต อภพฺโพ โส ปญฺจฏฺฐานานิ อชฺฌาจริตุ๋ อภพฺโพ ชีณาสโว ภิกฺขุ

สญฺจิจฺจ ปาณํ ชีวิตา โวโรเปตุ๋ อภพฺโพ ขีณาสโว ภิกฺขุ อทินฺนํ เถยฺยสงฺขาตํ อาทาตุ๋ อภพฺโพ ขีณาสโว ภิกฺขุ เมถุนํ ธมฺมํ ปฏิเสวิตุ๋ อภพฺโพ ขีณาสโว ภิกฺขุ สมฺปชานมุสา ภาสิตุ๋ อภพฺโพ ขีณาสโว ภิกฺขุ สนฺนิธิการกํ กาเม ปริภุญฺชิตุ๋ เสยฺยถาปี ปุพฺเพ อคาริยภูโต กจฺจิ เมตํ ภนฺเต ภควโต สุสฺสูสุตํ สุคฺคหิตํ สุมนสิกตํ สูปธาริตนฺติ ฯ ตคฺฆ เต เอตํ สชฺฌ สุสฺสูสุตํ สุคฺคหิตํ สุมนสิกตํ สูปธาริตํ ปุพฺเพ จาหํ สชฺฌ เอตรหิ จ เอวํ วทามิ โย โส ภิกฺขุ อรหํ ขีณาสโว วุสิตวา กตกรณีโย โอหิตภาโร อนุปฺปตฺตสทตฺโถ ปริกฺขีณภวสญฺโญชโน สมฺมทญฺญาวิมุตฺโต อภพฺโพ โส นวฏฺฐานานิ อชฺฌาจริตุ๋ อภพฺโพ ขีณาสโว ภิกฺขุ สญฺจิจฺจ ปาณํ ชีวิตา โวโรเปตุ๋ ฯเป ฯ อภพฺโพ ขีณาสโว ภิกฺขุ สนฺนิธิการกํ กาเม ปริภุญฺชิตุ๋ เสยฺยถาปี ปุพฺเพ อคาริยภูโต อภพฺโพ ขีณาสโว ภิกฺขุ พุทฺธํ ปจฺจกฺขาตุ๋ อภพฺโพ ขีณาสโว ภิกฺขุ ธมฺมํ ปจฺจกฺขาตุ๋ อภพฺโพ ขีณาสโว ภิกฺขุ สงฺฆํ ปจฺจกฺขาตุ๋ อภพฺโพ ขีณาสโว ภิกฺขุ สิกฺขํ ปจฺจกฺขาตุ๋ ปุพฺเพ จาหํ สชฺฌ เอตรหิ จ เอวํ วทามิ โย โส ภิกฺขุ อรหํ ขีณาสโว วุสิตวา กตกรณีโย โอหิตภาโร อนุปฺปตฺตสทตฺโถ ปริกฺขีณภวสญฺโญชโน สมฺมทญฺญาวิมุตฺโต อภพฺโพ โส อิมานิ นวฏฺฐานานิ อชฺฌาจริตุนฺติ ฯ

[๒๑๓] ๙ นว ยิเม ภิกฺขเว ปุคฺคลา สนฺโต สํวิชฺชมานา โลกสฺมิ ฯ

กตเม นว อรหา อรหตฺตาย ปฏิปนฺโน อนาคามี อนาคามิผล-สจฺฉิกิริยาย ปฏิปนฺโน สกทาคามี สกทาคามิผลสจฺฉิกิริยาย ปฏิปนฺโน โสตาปนฺโน โสตาปตฺติผลสจฺฉิกิริยาย ปฏิปนฺโน ปุถุชฺชโน ฯ อิเม โข ภิกฺขเว นว ปุคฺคลา สนฺโต สำวิชฺชมานา โลกสฺมินฺติ ฯ

[๒๑๔] ๑๐ นว ยิเม ภิกฺขเว ปุคฺคลา อาหุเนยฺยา ปาหุเนยฺยา ทกฺขิเณยฺยา อญฺชลิกรณียา อนุตฺตรำ ปุญฺญกฺเขตฺตำ โลกสฺส ฯ กตเม นว อรหา อรหตฺตาย ปฏิปนฺโน อนาคามี อนาคามิผลสจฺฉิกิริยาย ปฏิปนฺโน สกทาคามี สกทาคามิผลสจฺฉิกิริยาย ปฏิปนฺโน โสตาปนฺโน โสตาปตฺติผลสจฺฉิกิริยาย ปฏิปนฺโน โคตฺรภู ฯ อิเม โข ภิกฺขเว นว ปุคฺคลา อาหุเนยฺยา ฯเป ฯ อนุตฺตรำ ปุญฺญกฺเขตฺตำ โลกสฺสาติ ฯ

สมฺโพธวคฺโค ปฐโม ฯ

ตตฺรุทฺทานำ ภวติ

สมฺโพธิ นิสฺสโย เจว เมฆิยำ นนฺทกำ พลำ
เสวนา สุตวา สชฺโฌ ปุคฺคโล อาหุเนยฺโย จาติ ฯ

สีหนาทวคฺโค ทุติโย

[๒๑๕] ๑๐ เอกำ สมยำ ภควา สาวตฺถิยำ วิหรติ เชตวเน อนาถปิณฺฑิกสฺส อาราเม ฯ อถโข อายสฺมา สาริปุตฺโต เยน ภควา เตนุปสงฺกมิ อุปสงฺกมิตฺวา ภควนฺตำ อภิวาเทตฺวา เอกมนฺตำ นิสีทิ เอกมนฺตำ นิสินฺโน โข อายสฺมา สาริปุตฺโต ภควนฺตำ เอตทโวจ

วุฏฺโฐ เม ภนฺเต สาวตฺถิยํ วสฺสาวาโส อิจฺฉามหํ ภนฺเต ชนปทจาริกํ ปกฺกมิตุนฺติ ฯ ยสฺส ทานิ ตฺวํ สาริปุตฺต กาลํ มญฺญสีติ ฯ อถโข โส อายสฺมา สาริปุตฺโต อุฏฺฐายาสนา ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา ปทกฺขิณํ กตฺวา ปกฺกามิ ฯ

อถโข อญฺญตโร ภิกฺขุ อจิรปกฺกนฺเต อายสฺมนฺเต สาริปุตฺเต ภควนฺตํ เอตทโวจ อายสฺมา มํ ภนฺเต สาริปุตฺโต อาปชฺช อปฺปฏินิสฺสชฺช จาริกํ ปกฺกนฺโตติ ฯ อถโข ภควา อญฺญตรํ ภิกฺขุ๋ อามนฺเตสิ เอหิ ตฺวํ ภิกฺขุ มม วจเนน สาริปุตฺตํ อามนฺเตหิ สตฺถา ตํ อาวุโส สาริปุตฺต อามนฺเตตีติ ฯ เอวํ ภนฺเตติ โข โส ภิกฺขุ ภควโต ปฏิสฺสุตฺวา เยนายสฺมา สาริปุตฺโต เตนุปสงฺกมิ อุปสงฺกมิตฺวา อายสฺมนฺตํ สาริปุตฺตํ เอตทโวจ สตฺถา ตํ อาวุโส สาริปุตฺต อามนฺเตตีติ ฯ เอวมาวุโสติ โข อายสฺมา สาริปุตฺโต ตสฺส ภิกฺขุโน ปจฺจสฺโสสิ ฯ เตน โข ปน สมเยน อายสฺมา จ มหาโมคฺคลฺลาโน อายสฺมา จ อานนฺโท อปาปุรณํ อาทาย วิหารํ อาหิณฺฑนฺติ อภิกฺขมถายสฺมนฺโต อภิกฺขมถายสฺมนฺโต อิทานายสฺมา สาริปุตฺโต ภควโต สมฺมุขา สีหนาทํ นทิสฺสตีติ ฯ

อถโข อายสฺมา สาริปุตฺโต เยน ภควา เตนุปสงฺกมิ อุปสงฺกมิตฺวา ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา เอกมนฺตํ นิสีทิ ฯ เอกมนฺตํ นิสินฺนํ โข อายสฺมนฺตํ สาริปุตฺตํ ภควา เอตทโวจ อิธ เม สาริปุตฺต อญฺญตโร สพฺรหฺมจารี ชียธมฺมํ อาปนฺโน อายสฺมา มํ ภนฺเต สาริปุตฺโต

อาปชฺช อปฺปฏินิสฺสชฺช จาริกํ ปกฺกมนฺโตติ ฯ ยสฺส นูน ภนฺเต กาเย กายคตา สติ อนุปฏฺฐิตา อสฺส โส อิช อญฺญตรํ สพฺรหฺมจาริ์ อาปชฺช อปฺปฏินิสฺสชฺช จาริกํ ปกฺกเมยฺย เสยฺยถาปี ภนฺเต ปฐวิยํ สุจิมฺปี นิกฺขิปนฺติ อสุจิมฺปี นิกฺขิปนฺติ คูถคตมฺปี นิกฺขิปนฺติ มุตฺตคตมฺปี นิกฺขิปนฺติ เขฬคตมฺปี นิกฺขิปนฺติ ปุพฺพคตมฺปี นิกฺขิปนฺติ โลหิตคตมฺปี นิกฺขิปนฺติ น จ เตน ปฐวี์ อฏฺฏิยติ วา หรายติ วา ชิคุจฺฉติ วา เอวเมว โข อหํ ภนฺเต ปฐวี์สเมน เจตสา วิหรามิ วิปุเลน มหคฺคเตน อปฺปมาเณน อเวเรน อพฺยาปชฺเฌน ยสฺส นูน ภนฺเต กาเย กายคตา สติ อนุปฏฺฐิตา อสฺส โส อิช อญฺญตรํ สพฺรหฺมจาริ์ อาปชฺช อปฺปฏินิสฺสชฺช จาริกํ ปกฺกเมยฺย ฯ

เสยฺยถาปี ภนฺเต อาปสฺมิ์ สุจิมฺปี โธวนฺติ อสุจิมฺปี โธวนฺติ คูถคตมฺปี มุตฺตคตมฺปี เขฬคตมฺปี ปุพฺพคตมฺปี โลหิตคตมฺปี โธวนฺติ น จ เตน อาโป อฏฺฏิยติ วา หรายติ วา ชิคุจฺฉติ วา เอวเมว โข อหํ ภนฺเต อาโปสเมน เจตสา วิหรามิ วุปุเลน มหคฺคเตน อปฺปมาเณน อเวเรน อพฺยาปชฺเฌน ยสฺส นูน ภนฺเต กาเย กายคตา สติ อนุปฏฺฐิตา อสฺส โส อิช อญฺญตรํ สพฺรหฺมจาริ์ อาปชฺช อปฺปฏินิสฺสชฺช จาริกํ ปกฺกเมยฺย ฯ

เสยฺยถาปี ภนฺเต เตโช สุจิมฺปี ฑหติ อสุจิมฺปี ฑหติ คูถคตมฺปี มุตฺตคตมฺปี เขฬคตมฺปี ปุพฺพคตมฺปี โลหิตคตมฺปี ฑหติ น จ เตน เตโช อฏฺฏิยติ วา หรายติ วา ชิคุจฺฉติ วา เอวเมว โข

อหํ ภนฺเต เตโชสเมน เจตสา วิหรามิ วิปุเลน มหคฺคเตน อปฺปมาเณน อเวเรน อพฺยาปชฺเฌน ยสฺส นูน ภนฺเต กาเย กายคตา สติ อนุปฏฺฐิตา อสฺส โส อิธ อญฺญตรํ สพฺรหฺมจารึ อาปชฺเชยฺย อปฺปฏินิสฺสชฺเชยฺย จาริกํ ปกฺกเมยฺย ฯ

เสยฺยถาปี ภนฺเต วาโย สุจิมฺปี อุปวายติ อสุจิมฺปี อุปวายติ คูถคตมฺปี มุตฺตคตมฺปี เขพคตมฺปี ปุพฺพคตมฺปี โลหิตคตมฺปี อุปวายติ น จ เตน วาโย อฏฺฏิยติ วา หรายติ วา ชิคุจฺฉติ วา เอวเมว โข อหํ ภนฺเต วาโยสเมน เจตสา วิหรามิ วิปุเลน มหคฺคเตน อปฺปมาเณน อเวเรน อพฺยาปชฺเฌน ยสฺส นูน ภนฺเต กาเย กายคตา สติ อนุปฏฺฐิตา อสฺส โส อิธ อญฺญตรํ สพฺรหฺมจารึ อาปชฺเชยฺย อปฺปฏินิสฺสชฺเชยฺย จาริกํ ปกฺกเมยฺย ฯ

เสยฺยถาปี ภนฺเต รโชหรณํ สุจิมฺปี มุญฺจติ อสุจิมฺปี มุญฺจติ คูถคตมฺปี มุตฺตคตมฺปี เขพคตมฺปี ปุพฺพคตมฺปี โลหิตคตมฺปี มุญฺจติ น จ เตน รโชหรณํ อฏฺฏิยติ วา หรายติ วา ชิคุจฺฉติ วา เอวเมว โข อหํ ภนฺเต รโชหรณสเมน เจตสา วิหรามิ วิปุเลน มหคฺคเตน อปฺปมาเณน อเวเรน อพฺยาปชฺเฌน ยสฺส นูน ภนฺเต กาเย กายคตา สติ อนุปฏฺฐิตา อสฺส โส อิธ อญฺญตรํ สพฺรหฺมจารึ อาปชฺเชยฺย อปฺปฏินิสฺสชฺเชยฺย จาริกั ปกฺกเมยฺย ฯ

เสยฺยถาปี ภนฺเต จณฺฑาลกุมารโก วา จณฺฑาลกุมาริกา วา กโพฬีหฺโถ นนฺติกวาสึ คามํ วา นิคมํ วา ปวิสนฺโต นีจจิตฺตํ เยว

อุปฏฺฐเปตฺวา ปวิสติ เอวเมว โข อหํ ภนฺเต จณฺฑาลกุมารก-สฺเมน เจตสา วิหรามิ วิปุเลน มหคฺคเตน อปฺปมาเณน อเวเรน อพฺยาปชฺเฌน ยสฺส นูน ภนฺเต กาเย กายคตา สติ อนุปฏฺฐิตา อสฺส โส อิธ อญฺญตรํ สพฺรหฺมจารึ อาปชฺช อปฺปฏินิสฺสชฺช จาริกํ ปกฺกเมยฺย ฯ

เสยฺยถาปี ภนฺเต อุสโภ ฉินฺนวิสาโณ สุรโต สุทนฺโต สุสิกฺขิโต รถิยาย รถิยํ สิงฺฆาฏเกน สิงฺฆาฏกํ อนุวาหินฺทนฺโต น กิญฺจิ หึสติ ปาเทน วา วิสาเณน วา เอวเมว โข อหํ ภนฺเต อุสภฉินฺนวิ-สาณสฺเมน เจตสา วิหรามิ วิปุเลน มหคฺคเตน อปฺปมาเณน อเวเรน อพฺยาปชฺเฌน ยสฺส นูน ภนฺเต กาเย กายคตา สติ อนุปฏฺฐิตา อสฺส โส อิธ อญฺญตรํ สพฺรหฺมจารึ อาปชฺช อปฺปฏินิสฺสชฺช จาริกํ ปกฺกเมยฺย ฯ

เสยฺยถาปี ภนฺเต อิตฺถี วา ปุริโส วา ทหโร วา ยุวา มณฺฑนกชาติโก อหิกุณเปน วา กุกฺกุรกุณเปน วา กณฺเฐ อาสชฺเชน อฏฺฏิเยยฺย หราเยยฺย ชิคุจฺเฉยฺย เอวเมว โข อหํ ภนฺเต อิมินา ปูติกาเยน อฏฺฏิยามิ หรายามิ ชิคุจฺฉามิ ยสฺส นูน ภนฺเต กาเย กายคตา สติ อนุปฏฺฐิตา อสฺส โส อิธ อญฺญตรํ สพฺรหฺมจารึ อาปชฺช อปฺปฏินิสฺสชฺช จาริกํ ปกฺกเมยฺย ฯ

เสยฺยถาปี ภนฺเต ปุริโส เมทกถาลิกํ ปริหเรยฺย ฉิทฺทาวฉิทฺทํ อุคฺฆรนฺตํ ปคฺฆรนฺตํ เอวเมว โข อหํ ภนฺเต อิมํ กายํ ปริหรามิ

นิฏฺฐาวนิฏฺฐํ อุกฺฆรนฺตํ ปคฺฆรนฺตํ ยสฺส นูน ภนฺเต กาเย กายคตา สติ อนุปฏฺฐิตา อสฺส โส อิช อณฺณตรํ สพฺรหฺมจาริ๋ อาปชฺช อปฺปฏินิสฺสชฺช จาริกํ ปกฺกเมยฺยาติ ฯ

อถโข โส ภิกฺขุ อุฏฺฐายาสนา เอกํสํ อุตฺตราสงฺคํ กริตฺวา ภควโต ปาเทสุ สิรสา นิปติตฺวา ภควนฺตํ เอตทโวจ อจฺจโย มํ ภนฺเต อจฺจคมา ยถาพาลํ ยถามูฬฺหํ ยถาอกุสลํ โย อหํ อายสฺมนฺตํ สาริปุตฺตํ อสตา ตุจฺฉา มุสา อภูเตน อพฺภาจิกฺขิ๋ ตสฺส เม ภนฺเต ภควา อจฺจยํ อจฺจยโต ปฏิคฺคณฺหาตุ อายติ๋ สංวรายาติ ฯ ตคฺฆ ตํ ภิกฺขุ อจฺจโย อจฺจคมา ยถาพาลํ ยถามูฬฺหํ ยถาอกุสลํ โย ตฺวं สาริปุตฺตํ อสตา ตุจฺฉา มุสา อภูเตน อพฺภาจิกฺขิ๋ ยโต จ โข ตฺวं ภิกฺขุ อจฺจยं อจฺจยโต ทิสฺวา ยถาธมฺมํ ปฏิกโรสิ ตนฺตं มยं ปฏิคฺคณฺหาม วุฑฺฒิ เหสา ภิกฺขุ อริยสฺส วินเย โย อจฺจยं อจฺจยโต ทิสฺวา ยถาธมฺมํ ปฏิกโรติ อายติ๋ สංวรं อาปชฺชตีติ อถโข ภควา อายสฺมนฺตं สาริปุตฺตं อามนฺเตสิ ขม สาริปุตฺต อิมสฺส โมฆปุริสสฺส ปุนายं ตตฺเถว สตฺตธา มุทฺธา ผลิสฺสตีติ ฯ ขมามหํ ภนฺเต ตสฺส อายสฺมโต สเจ มมं โส อายสฺมา เอวมาห ขมตุ จ เม โส อายสฺมาติ ฯ

[๒๑๖] ๑๒ เอกं สมยं ภควา สาวตฺถิยं วิหรติ เชตวเน อนาถ-ปิณฺฑิกสฺส อาราเม ฯ

อถโข อายสฺมา สาริปุตฺโต ปุพฺพณฺหสมยं นิวาเสตฺวา ปตฺตจี-

วรมาทาย สาวตฺถึ ปาวิสิ อถโข อายสฺมโต สาริปุตฺตสฺส เอตทโหสิ อติปฺปโค โข ตาว สาวตฺถิยํ ปิณฺฑาย จริตุํ ยนฺนูนาหํ เยน อญฺญติตฺถิยานํ ปริพฺพาชกานํ อาราโม เตนุปสงฺกเมยฺยนฺติ อถโข อายสฺมา สาริปุตฺโต เยน อญฺญติตฺถิยานํ ปริพฺพาชกานํ อาราโม เตนุปสงฺกมิ อุปสงฺกมิตฺวา เตหิ อญฺญติตฺถิเยหิ ปริพฺพาชเกหิ สทฺธึ สมฺโมทิ สมฺโมทนียํ กถํ สาราณียํ วีติสาเรตฺวา เอกมนฺตํ นิสีทิ ฯ เตน โข ปน สมเยน เตสํ อญฺญติตฺถิยานํ ปริพฺพาชกานํ สนฺนิสินฺนานํ สนฺนิปติตานํ อยมนฺตรากถา อุทปาทิ โย หิ โกจิ อาวุโส สอุปาทิเสโส กาลํ กโรติ สพฺโพ โส อปริมุตฺโต นิรยา อปริมุตฺโต ติรจฺฉานโยนิยา อปริมุตฺโต ปีตฺติวิสยา อปริมุตฺโต อปายทุคฺคติวินิปาตาติ ฯ

อถโข อายสฺมา สาริปุตฺโต เตสํ อญฺญติตฺถิยานํ ปริพฺพาชกานํ ภาสิตํ เนว อภินนฺทิ นปฺปฏิกฺโกสิ อนภินนฺทิตฺวา อปฺปฏิกฺโกสิตฺวา อุฏฺฐายาสนา ปกฺกามิ ภควโต สนฺติเก เอตสฺส ภาสิตสฺส อตฺถํ อาชานิสฺสามีติ อถโข อายสฺมา สาริปุตฺโต สาวตฺถิยํ ปิณฺฑาย จริตฺวา ปจฺฉาภตฺตํ ปิณฺฑปาตปฏิกฺกนฺโต เยน ภควา เตนุปสงฺกมิ อุปสงฺกมิตฺวา ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา เอกมนฺตํ นิสีทิ เอกมนฺตํ นิสินฺโน โข อายสฺมา สาริปุตฺโต ภควนฺตํ เอตทโวจ อิธาหํ ภนฺเต ปุพฺพณฺหสมยํ นิวาเสตฺวา ปตฺตจีวรมาทาย สาวตฺถึ ปิณฺฑาย ปาวิสิ๋ สสฺส มยฺหํ ภนฺเต เอตทโหสิ อติปฺปโค โข ตาว

สาวตฺถิยํ ปีณฺฑาย จริตุํ ยนฺนูนาหํ เยน อญฺญติตฺถิยานํ ปริพฺพาชกานํ อาราโม เตนุปสงฺกเมยฺยนฺติ อถโขหํ ภนฺเต เยน อญฺญติตฺถิยานํ ปริพฺพาชกานํ อาราโม เตนุปสงฺกมิ๋ อุปสงฺกมิตฺวา เตหิ อญฺญติตฺถิเยหิ ปริพฺพาชเกหิ สทฺธิ์ สมฺโมทิ๋ สมฺโมทนียํ กถํ สาราณียํ วีติสาเรตฺวา เอกมนฺตํ นิสีทิ๋ เตน โข ปน สมเยน เตสํ อญฺญติตฺถิยานํ ปริพฺพาชกานํ สนฺนิสินฺนานํ สนฺนิปติตานํ อยมนฺตรากถา อุทปาทิ โย หิ โกจิ อาวุโส สอุปาทิเสโส กาลํ กโรติ สพฺโพ โส อปริมุตฺโต นิรยา อปริมุตฺโต ติรจฺฉานโยนิยา อปริมุตฺโต ปีตฺติวิสยา อปริมุตฺโต อปายทุคฺคติวินิปาตาติ อถโขหํ ภนฺเต เตสํ อญฺญติตฺถิยานํ ปริพฺพาชกานํ ภาสิตํ เนว อภินนฺทิ๋ นปฺปฏิกฺโกสิ๋ อนภินนฺทิตฺวา อปฺปฏิกฺโกสิตฺวา อุฏฺฐายาสนา ปกฺกามิ๋ ภควโต สนฺติเก เอตสฺส ภาสิตสฺส อตฺถํ อาชานิสฺสามีติ ฯ

เกจิ สาริปุตฺต อญฺญติตฺถิยา ปริพฺพาชกา พาลา อพฺยตฺตา เกจิ สอุปาทิเสสํ วา สอุปาทิเสสาติ ชานิสฺสนฺติ อนุปาทิเสสํ วา อนุปาทิเสสาติ ชานิสฺสนฺติ นว ยิเม สาริปุตฺต ปุคฺคลา สอุปาทิเสสา กาลํ กุรุมานา ปริมุตฺตา นิรยา ปริมุตฺตา ติรจฺฉานโยนิยา ปริมุตฺตา ปีตฺติวิสยา ปริมุตฺตา อปายทุคฺคติวินิปาตา ฯ กตเม นว ฯ

อิธ สาริปุตฺต เอกจฺโจ ปุคฺคโล สีเตสุ ปริปูรการี โหติ สมาธิสฺมิ๋ ปริปูรการี ปญฺญาย มตฺตโสการี โส ปญฺจนฺนํ โอรมฺภาคิยานํ สโยชนานํ ปริกฺขยา อนฺตราปรินิพฺพายี โหติ อยํ สาริปุตฺต

ปจฺโม ปุคฺคโล สเจ อุปาทิเสโส กาลํ กุรุมาโน ปริมุจฺโจ นิรยา ปริมุจฺโจ ติรจฺฉานโยนิยา ปริมุจฺโจ ปิตฺติวิสยา ปริมุจฺโจ อปาย-ทุคฺคติวินิปาตา ฯ

ปุน จปรํ สาริปุตฺต เอเกจฺโจ ปุคฺคโล สตฺเตสุ ปริปูรการี โหติ สมาธิสฺมึ ปริปูรการี ปญฺญาย มตฺตโสการี โส ปญฺจนฺนํ โอรมฺภาคิยานํ สญฺโญชนานํ ปริกฺขยา อุปหจฺจปรินิพฺพายี โหติ อสงฺขาร-ปรินิพฺพายี โหติ สสงฺขารปรินิพฺพายี โหติ อุทฺธโสโต โหติ อกนิฏฺฐคามี อยํ สาริปุตฺต ปญฺจโม ปุคฺคโล สอุปาทิเสโส กาลํ กุรุมาโน ปริมุจฺโจ นิรยา ปริมุจฺโจ ติรจฺฉานโยนิยา ปริมุจฺโจ ปิตฺติวิสยา ปริมุจฺโจ อปายทุคฺคติวินิปาตา ฯ

ปุน จปรํ สาริปุตฺต เอเกจฺโจ ปุคฺคโล สตฺเตสุ ปริปูรการี โหติ สมาธิสฺมึ มตฺตโสการี ปญฺญาย มตฺตโสการี โส ติณฺณํ สญฺโญ-ชนานํ ปริกฺขยา ราคโทสโมหานํ ตนุตฺตา สกทาคามี โหติ สกิเทว อิมํ โลกํ อาคนฺตฺวา ทุกฺขสฺสนฺตํ กโรติ อยํ สาริปุตฺต ฉฏฺโฐ ปุคฺคโล สอุปาทิเสโส กาลํ กุรุมาโน ปริมุจฺโจ นิรยา ฯ เป ฯ ปริมุจฺโจ อปายทุคฺคติวินิปาตา ฯ

ปุน จปรํ สาริปุตฺต เอเกจฺโจ ปุคฺคโล สตฺเตสุ ปริปูรการี โหติ สมาธิสฺมึ มตฺตโสการี ปญฺญาย มตฺตโสการี โส ติณฺณํ สญฺโญชนานํ ปริกฺขยา เอกพีชี โหติ เอกํ เยว มานุสกํ ภวํ นิพฺพตฺเตตฺวา ทุกฺขสฺสนฺตํ กโรติ อยํ สาริปุตฺต สตฺตโม ปุคฺคโล

สอุปาทิเสโส กาลํ กุรุมาโน ปริมุจฺโต นิรยา ฯ เป ฯ ปริมุจฺโต อปายทุคฺคติวินิปาตา ฯ

ปุน จปรํ สารีปุตฺต อิเธกจฺโจ ปุคฺคโล สีเลสุ ปริปูรการี โหติ สมาธิสฺมิ มตฺตโสการี ปญฺญาย มตฺตโสการี โส ติณฺณํ สโยชนานํ ปริกฺขยา โกลโกโล โหติ เทฺว วา ตีณิ วา กุลานิ สนฺธาวิตฺวา สංสริตฺวา ทุกฺขสฺสนฺตํ กโรติ อยํ สารีปุตฺต อฏฺฐโม ปุคฺคโล สอุปาทิเสโส กาลํ กุรุมาโน ปริมุจฺโต นิรยา ฯ เป ฯ ปริมุจฺโต อปายทุคฺคติวินิปาตา ฯ

ปุน จปรํ สารีปุตฺต อิเธกจฺโจ ปุคฺคโล สีเลสุ ปริปูรการี โหติ สมาธิสฺมิ มตฺตโสการี ปญฺญาย มตฺตโสการี โส ติณฺณํ สโยชนานํ ปริกฺขยา สตฺตกฺขตฺตุปรโม โหติ สตฺตกฺขตฺตุปรมं เทเว จ มนุสฺเส จ สนฺธาวิตฺวา สංสริตฺวา ทุกฺขสฺสนฺตํ กโรติ อยํ สารีปุตฺต นวโม ปุคฺคโล สอุปาทิเสโส กาลํ กุรุมาโน ปริมุจฺโต นิรยา ปริมุจฺโต ติรจฺฉานโยนิยา ปริมุจฺโต ปีตฺติวิสยา ปริมุจฺโต อปายทุคฺคติวินิปาตา เกจิ สารีปุตฺต อญฺญติตฺถิยา ปริพฺพาชกา พาลา อพฺยตฺตา เกจิ สอุปาทิเสสं วา สอุปาทิเสสาติ ชานิสฺสนฺติ อนุปาทิเสสं วา อนุปาทิเสสาติ ชานิสฺสนฺติ อิเม โข สารีปุตฺต นว ปุคฺคลา สอุปาทิเสสา กาลํ กุรุมานา ปริมุตฺตา นิรยา ปริมุตฺตา ติรจฺฉานโยนิยา ปริมุตฺตา ปีตฺติวิสยา ปริมุตฺตา อปายทุคฺคติวินิปาตา น ตาวายं สารีปุตฺต สมฺมปริยาโย ปตีภาสิ ภิกฺขูนํ ภิกฺขุนีนํ อุปาสกานํ อุปาสิกานํ ตं

กิสฺสเหตุ มา ยิมํ ธมฺมปริยายํ สุตฺวา ปมาทํ อาหริ๎สูติ อปิ จ มยา โย ปญฺหาธิปฺปาเยน ภาสิโตติ ฯ

[๒๑๗] ๑๓ อถโข อายสฺมา มหาโกฏฺฐิโต เยนายสฺมา สาริปุตฺโต เตนุปสงฺกมิ อุปสงฺกมิตฺวา อายสฺมตา สาริปุตฺเตน สทฺธิ์ สมฺโมทิ สมฺโมทนียํ กถํ สาราณียํ วีติสาเรตฺวา เอกมนฺตํ นิสีทิ เอกมนฺตं นิสินฺโน โข อายสฺมา มหาโกฏฺฐิโต อายสฺมนฺตं สาริปุตฺตं เอตทโวจ กินฺนุ โข อาวุโส สาริปุตฺต ยํ กมฺมํ ทิฏฺฐธมฺมเวทนียं ตํ เม กมฺมं สมฺปรายเวทนียं โหตูติ เอตสฺส อตฺถาย ภควติ พฺรหฺมจริยं วุสฺสตีติ ฯ โน หิทํ อาวุโส ฯ กิ๎ ปานาวุโส สาริปุตฺต ยํ กมฺมं สมฺปรายเวทนียं ตं เม กมฺมं ทิฏฺฐธมฺมเวทนียं โหตูติ เอตสฺส อตฺถาย ภควติ พฺรหฺมจริยं วุสฺสตีติ ฯ โน หิทํ อาวุโส ฯ กินฺนุ โข อาวุโส สาริปุตฺต ยํ กมฺมं สุขเวทนียं ตं เม กมฺมं ทุกฺขเวทนียं โหตูติ เอตสฺส อตฺถาย ภควติ พฺรหฺมจริยं วุสฺสตีติ ฯ โน หิทํ อาวุโส ฯ กิ๎ ปนาวุโส สาริปุตฺต ยं กมฺมं ทุกฺขเวทนียं ตं เม กมฺมं สุขเวทนียं โหตูติ เอตสฺส อตฺถาย ภควติ พฺรหฺมจริยं วุสฺสตีติ ฯ โน หิทํ อาวุโส ฯ กินฺนุโข อาวุโส สาริปุตฺต ยं กมฺมं อปริปกฺกเวทนียं ตं เม กมฺมं อปริปกฺกเวทนียं โหตูติ เอตสฺส อตฺถาย ภควติ พฺรหฺมจริยं วุสฺสตีติ ฯ โน หิทํ อาวุโส ฯ กิ๎ ปนาวุโส สาริปุตฺต ยं กมฺมं อปริปกฺกเวทนียं ตं เม กมฺมं ปริปกฺกเวทนียं โหตูติ เอตสฺส อตฺถาย ภควติ พฺรหฺมจริยं วุสฺสตีติ ฯ

โน หิทำ อาวุโส ฯ กินฺนุ โข อาวุโส สาริปุตฺต ยำ กมฺมำ พหุเวทนิยำ ตำ เม กมฺมำ อปฺปเวทนิยำ โหตูติ เอตสฺส อตฺถาย ภควติ พฺรหฺมจริยำ วุสฺสตีติ ฯ โน หิทำ อาวุโส ฯ กิ ปนาวุโส สาริปุตฺต ยำ กมฺมำ อปฺปเวทนิยำ ตำ เม กมฺมำ พหุเวทนิยำ โหตูติ เอตสฺส อตฺถาย ภควติ พฺรหฺมจริยำ วุสฺสตีติ ฯ โน หิทำ อาวุโส ฯ กินฺนุ โข อาวุโส สาริปุตฺต ยำ กมฺมำ เวทนิยำ ตำ เม กมฺมำ อเวทนิยำ โหตูติ เอตสฺส อตฺถาย ภควติ พฺรหฺมจริยำ วุสฺสตีติ ฯ โน หิทำ อาวุโส ฯ กิ ปนาวุโส สาริปุตฺต ยำ กมฺมำ อเวทนิยำ ตำ เม กมฺมำ เวทนิยำ โหตูติ เอตสฺส อตฺถาย ภควติ พฺรหฺมจริยำ วุสฺสตีติ ฯ โน หิทำ อาวุโส ฯ

กินฺนุ โข อาวุโส สาริปุตฺต ยำ กมฺมำ ทิฏฺฐธมฺมเวทนิยำ ตำ เม กมฺมำ สมฺปรายเวทนิยำ โหตูติ เอตสฺส อตฺถาย ภควติ พฺรหฺมจริยำ วุสฺสตีติ อิติ ปุฏฺโฐ สมาโน โน หิทำ อาวุโสติ วเทสิ กิ ปนาวุโส สาริปุตฺต ยำ กมฺมำ สมฺปรายเวทนิยำ ตำ เม กมฺมำ ทิฏฺฐธมฺมเวทนิยำ โหตูติ เอตสฺส อตฺถาย ภควติ พฺรหฺมจริยำ วุสฺสตีติ อิติ ปุฏฺโฐ สมาโน โน หิทำ อาวุโสติ วเทสิ กินฺนุ โข อาวุโส สาริปุตฺต ยำ กมฺมำ สุขเวทนิยำ ตำ เม กมฺมำ ทุกฺขเวทนิยำ โหตูติ เอตสฺส อตฺถาย ภควติ พฺรหฺมจริยำ วุสฺสตีติ อิติ ปุฏฺโฐ สมาโน โน หิทำ อาวุโสติ วเทสิ กิ ปนาวุโส สาริปุตฺต ยำ กมฺมำ ทุกฺขเวทนิยำ ตำ เม กมฺมำ สุขเวทนิยำ โหตูติ เอตสฺส อตฺถาย ภควติ พฺรหฺมจริยำ วุสฺสตีติ

อิติ ปุฏฺโฐ สมาโน โน หิทำ อาวุโสติ วเทสิ กินฺนุ โข อาวุโส สาริปุตฺต ยำ กมฺมำ ปริปกฺกเวทนิยำ ตำ เม กมฺมำ อปริปกฺกเวทนิยำ โหตูติ เอตสฺส อตฺถาย ภควติ พฺรหฺมจริยำ วุสฺสตีติ อิติ ปุฏฺโฐ สมาโน โน หิทำ อาวุโสติ วเทสิ กึ ปนาวุโส สาริปุตฺต ยำ กมฺมำ อปริปกฺกเวทนิยำ ตำ เม กมฺมำ ปริปกฺกเวทนิยำ โหตูติ เอตสฺส อตฺถาย ภควติ พฺรหฺมจริยำ วุสฺสตีติ อิติ ปุฏฺโฐ สมาโน โน หิทำ อาวุโสติ วเทสิ กินฺนุ โข อาวุโส สาริปุตฺต ยำ กมฺมำ พหุเวทนิยำ ตำ เม กมฺมำ อปฺปเวทนิยำ โหตูติ เอตสฺส อตฺถาย ภควติ พฺรหฺมจริยำ วุสฺสตีติ อิติ ปุฏฺโฐ สมาโน โน หิทำ อาวุโสติ วเทสิ กึ ปนาวุโส สาริปุตฺต ยำ กมฺมำ อปฺปเวทนิยำ ตำ เม กมฺมำ พหุเวทนิยำ โหตูติ เอตสฺส อตฺถาย ภควติ พฺรหฺมจริยำ วุสฺสตีติ อิติ ปุฏฺโฐ สมาโน โน หิทำ อาวุโสติ วเทสิ กินฺนุ โข อาวุโส สาริปุตฺต ยำ กมฺมำ เวทนิยำ ตำ เม กมฺมำ อเวทนิยำ โหตูติ เอตสฺส อตฺถาย ภควติ พฺรหฺมจริยำ วุสฺสตีติ อิติ ปุฏฺโฐ สมาโน โน หิทำ อาวุโส วเทสิ กึ ปนาวุโส สาริปุตฺต ยำ กมฺมำ อเวทนิยำ ตำ เม กมฺมำ เวทนิยำ โหตูติ เอตสฺส อตฺถาย ภควติ พฺรหฺมจริยำ วุสฺสตีติ อิติ ปุฏฺโฐ สมาโน โน หิทำ อาวุโสติ วเทสิ อถ กิมตฺถำ จรตาวุโส ภควติ พฺรหฺมจริยำ วุสฺสตีติ ฯ

ยำ โขสฺส อาวุโส อญฺญาตำ อทิฏฺฐำ อปฺปตฺตำ อสจฺฉิกตำ อนภิสเมตำ ตสฺส ญาณาย ทสฺสนาย ปตฺติยา สจฺฉิกิริยาย อภิสมยาย

ภควติ พฺรหฺมจริยํ วุสฺสติ อิทํ ทุกฺขนฺติ โขสฺส อาวุโส อยํ ทุกฺข-
สมุทโยติ โขสฺส อาวุโส อยํ ทุกฺขนิโรโธติ โขสฺส อาวุโส อยํ
ทุกฺขนิโรธคามินี ปฏิปทาติ โขสฺส อาวุโส อญฺญาตํ อทิฏฺฐํ อปฺปตฺตํ
อสจฺฉิกตํ อนภิสเมตนฺติ ตสฺส ญาณาย ทสฺสนาย ปตฺติยา สจฺฉิกิริยาย
อภิสมยาย ภควติ พฺรหฺมจริยํ วุสฺสติ อิทํ โขสฺส อาวุโส อญฺญาตํ
อทิฏฺฐํ อปฺปตฺตํ อสจฺฉิกตํ อนภิสเมตนฺติ ตสฺส ญาณาย ทสฺสนาย
ปตฺติยา สจฺฉิกิริยาย อภิสมยาย ภควติ พฺรหฺมจริยํ วุสฺสตีติ ฯ

[๒๑๘] ๑๔ อถโข อายสฺมา สมิทฺธิ เยนายสฺมา สาริปุตฺโต เตนุ-
ปสงฺกมิ อุปสงฺกมิตฺวา อายสฺมนฺตํ สาริปุตฺตํ อภิวาเทตฺวา เอกมนฺตํ
นิสีทิ ฯ เอกมนฺตํ นิสินฺนํ โข อายสฺมนฺตํ สมิทฺธึ อายสฺมา สาริปุตฺโต
เอตทโวจ กิมารมฺมณา สมิทฺธิ ปุริสสฺส สงฺกปฺปวิตกฺกา อุปฺปชฺ-
ชนฺตีติ ฯ นามรูปารมฺมณา ภนฺเตติ ฯ เต ปน สมิทฺธิ กฺว นานตฺตํ
คจฺฉนฺตีติ ฯ ธาตูสุ ภนฺเตติ ฯ เต ปน สมิทฺธิ กิสมุทยาติ ฯ ผสฺส-
สมุทยา ภนฺเตติ ฯ เต ปน สมิทฺธิ กิสโมสรณาติ ฯ เวทนาสโมสรณา
ภนฺเตติ ฯ เต ปน สมิทฺธิ กิปมุขาติ ฯ สมาธิปฺปมุขา ภนฺเตติ ฯ เต
ปน สมิทฺธิ กิอาธิปเตยฺยาติ ฯ สตาธิปเตยฺยา ภนฺเตติ ฯ เต ปน
สมทฺธิ กิอุตฺตราติ ฯ ปญฺญุตฺตรา ภนฺเตติ ฯ เต ปน สมิทฺธิ กิสาราติ ฯ
วิมุตฺติสารา ภนฺเตติ ฯ เต ปน สมิทฺธิ กิโอคธาติ ฯ อมโตคธา
ภนฺเตติ ฯ กิมารมฺมณา สมิทฺธิ ปุริสสฺส สงฺกปฺปวิตกฺกา อุปฺปชฺชนฺตีติ
อิติ ปุฏฺโฐ สมาโน นามรูปารมฺมณา ภนฺเตติ วเทสิ เต ปน สมิทฺธิ

กฺว นานตฺตํ คจฺฉนฺตีติ อิติ ปุฏฺโฐ สมาโน ชาตูสุ ภนฺเตติ วเทสิ เต ปน สมิทฺธิ กิสมุทยาติ อิติ ปุฏฺโฐ สมาโน ผสฺสสมุทยา ภนฺเตติ วเทสิ เต ปน สมิทฺธิ กิสโมสรณาติ อิติ ปุฏฺโฐ สมาโน เวทนาสโมสรณา ภนฺเตติ วเทสิ เต ปน สมิทฺธิ กิปมุขาติ อิติ ปุฏฺโฐ สมาโน สมาธิปฺปมุขา ภนฺเตติ วเทสิ เต ปน สมิทฺธิ กิอาธิปเตยฺยาติ อิติ ปุฏฺโฐ สมาโน สตาธิปเตยฺยา ภนฺเตติ วเทสิ เต ปน สมิทฺธิ กิอุตฺตราติ อิติ ปุฏฺโฐ สมาโน ปญฺญุตฺตรา ภนฺเตติ วเทสิ เต ปน สมิทฺธิ กิสาราติ อิติ ปุฏฺโฐ สมาโน วิมุตฺติสารา ภนฺเตติ วเทสิ เต ปน สมิทฺธิ กิโอคธาติ อิติ ปุฏฺโฐ สมาโน อมโตคธา ภนฺเตติ วเทสิ สาธุ สาธุ สมิทฺธิ สาธุ โข ตฺวํ สมิทฺธิ ปญฺหํ ปุฏฺโฐ วิสฺสชฺเชสิ เตน วา มา มญฺญีติ ฯ

[๒๑๙] ๑๕ เสยฺยถาปี ภิกฺขเว คณฺโฑ อเนกวสฺสคณิโก ตสฺส สฺสุ นว วณมุขานิ นว อเภทนมุขานิ ตโต ยํ กิญฺจิ ปคฺฆเรยฺย อสุจิ เยว ปคฺฆเรยฺย ทุคฺคนฺธํ เยว ปคฺฆเรยฺย เชคุจฺฉิยํ เยว ปคฺฆเรยฺย ยํ กิญฺจิ ปสฺเวยฺย อสุจิ เยว ปสฺเวยฺย ทุคฺคนฺธํ เยว ปสฺเวยฺย เชคุจฺฉิยํ เยว ปสฺเวยฺย คณฺโฑติ โข ภิกฺขเว อิมสฺเสตํ จาตุมฺมหาภูติกสฺส กายสฺส อธิวจนํ มาตาเปตฺติกสมฺภวสฺส โอทนกุมฺมาสูปจยสฺส อนิจฺจุจฺฉาทนปริมทฺทนเภทนวิทฺธํสนธมฺมสฺส ตสฺส นว วณมุขานิ นว อเภทนมุขานิ ตโต ยํ กิญฺจิ ปคฺฆรติ อสุจิ เยว ปคฺฆรติ ทุคฺคนฺธํ เยว ปคฺฆรติ เชคุจฺฉิยํ เยว ปคฺฆรติ ยํ กิญฺจิ

ปสวติ อสุจิ เยว ปสวติ ทคฺคนฺธ เยว ปสวติ เชคุจฺฉิย เยว ปสวติ ตสฺมา ติห ภิกฺขเว อิมสฺมึ กาเย นิพฺพินฺทถาติ ฯ

[๒๒๐] ๑๖ นว ยิมา ภิกฺขเว สญฺญา ภาวิตา พหุลีกตา มหปฺผลา โหนฺติ มหานิสสา อมโตคธา อมตปริโยสานา ฯ กตมา นว อสุภสญฺญา มรณสญฺญา อาหาเร ปฏิกฺกูลสญฺญา สพฺพโลเก อนภิรตสญฺญา อนิจฺจสญฺญา อนิจฺเจ ทุกฺขสญฺญา ทุกฺเข อนตฺตสญฺญา ปหานสญฺญา วิราคสญฺญา ฯ อิมา โข ภิกฺขเว นว สญฺญา ภาวิตา พหุลีกตา มหปฺผลา โหนฺติ มหานิสสา อมโตคธา อมตปริโยสานาติ ฯ

[๒๒๑] ๑๗ นวหิ ภิกฺขเว องฺเคหิ สมนฺนาคต กุล อนุปคนฺตฺวา วา นาล อุปคนฺตุ อุปคนฺตฺวา วา นาล นิสีทิตุ ฯ กตเมหิ นวหิ น มนาเปน ปจฺจุฏฺเฐนฺติ น มนาเปน อภิวาเทนฺติ น มนาเปน อาสน เทนฺติ สนฺตมสฺส ปริคูหนฺติ พหุกมฺปิ โถก เทนฺติ ปณีตมฺปิ ลูข เทนฺติ อสกฺกจฺจ เทนฺติ โน สกฺกจฺจ น อุปนิสีทนฺติ ธมฺมสฺสวนาย ภาสิตมสฺส น รมิสฺสนฺติ ฯ อิเมหิ โข ภิกฺขเว นวหงฺเคหิ สมนฺนาคต กุล อนุปคนฺตฺวา วา นาล อุปคนฺตุ อุปคนฺตฺวา วา นาล นิสีทิตุ ฯ

นวหิ ภิกฺขเว องฺเคหิ สมนฺนาคต กุล อนุปคนฺตฺวา วา อล อุปคนฺตุ อุปคนฺตฺวา วา อล นิสีทิตุ ฯ กตเมหิ นวหิ มนาเปน ปจฺจุฏฺเฐนฺติ มนาเปน อภิวาเทนฺติ มนาเปน อาสน เทนฺติ

สนฺตมสฺส น ปริคฺคยฺหนฺติ พหุกมฺปิ พหุกํ เทนฺติ ปณีตมฺปิ ปณีตํ เทนฺติ สกฺกจฺจํ เทนฺติ โน อสกฺกจฺจํ อุปนิสฺทนฺติ ธมฺมสฺสวนาย ภาสิตมสฺส รมิสฺสนฺติ ฯ อิเมหิ โข ภิกฺขเว นวหงฺเคหิ สมนฺนาคตํ กุลํ อนุปคนฺตฺวา วา อลํ อุปคนฺตุํ อุปคนฺตฺวา วา อลํ นิสีทิตุนฺติ ฯ

[๒๒๒] ๑๘ นวหงฺเคหิ สมนฺนาคโต ภิกฺขเว อุโปสโถ อุปวุตฺโถ มหปฺผโล โหติ มหานิสโส มหาชุติโก มหาวิปฺผาโร ฯ กถํ อุปวุตฺโถ จ ภิกฺขเว นวหงฺเคหิ สมนฺนาคโต อุโปสโถ มหปฺผโล โหติ มหานิสโส มหาชุติโก มหาวิปฺผาโร อิธ ภิกฺขเว อริยสาวโก อิติ ปฏิสญฺจิกฺขติ ยาวชีวํ อรหนฺโต ปาณาติปาตํ ปหาย ปาณาติปาตา ปฏิวิรตา นิหิตทณฺฑา นิหิตสตฺถา ลชฺชี ทยาปนฺนา สพฺพปาณภูตหิตานุกมฺปีโน วิหรนฺติ อหมฺปชฺช อิมญฺจ รตฺตึ อิมญฺจ ทิวสํ ปาณาติปาตํ ปหาย ปาณาติปาตา ปฏิวิรโต นิหิตทณฺโฑ นิหิตสตฺโถ ลชฺชี ทยาปนฺโน สพฺพปาณภูตหิตานุกมฺปี วิหรามิ อิมินาปงฺเคน อรหตํ อนุกโรมิ อุโปสโถ จ เม อุปวุตฺโถ ภวิสฺสตีติ อิมินา ปฐเมน จงฺเคน สมนฺนาคโต โหติ ฯเปฯ ยาวชีวํ อรหนฺโต อุจฺจาสยนมหาสยนํ ปหาย อุจฺจาสยนมหาสยนา ปฏิวิรตา นีจเสยฺยํ กปฺเปนฺติ มญฺจเก วา ติณสนฺถรเก วา อหมฺปชฺช อิมญฺจ รตฺตึ อิมญฺจ ทิวสํ อุจฺจาสยนมหาสยนํ ปหาย อุจฺจาสยนมหาสยนา ปฏิวิรโต นีจเสยฺยํ กปฺเปมิ มญฺจเก วา ติณสนฺถรเก วา อิมินาปงฺเคน อรหตํ อนุกโรมิ

อุโปสโถ จ เม อุปวุตฺโถ ภวิสฺสตีติ อิมินา อฏฺฐเมน จงฺเคน สมนฺนาคโต โหติ เมตฺตาสหคเตน เจตสา เอกํ ทิสํ ผริตฺวา วิหรติ ตถา ทุติยํ ตถา ตติยํ ตถา จตุตฺถึ อิติ อุทฺธมโธ ติริยํ สพฺพธิ สพฺพตฺตตาย สพฺพาวนฺตํ โลกํ เมตฺตาสหคเตน เจตสา วิปุเลน มหคฺคเตน อปฺปมาเณน อเวเรน อพฺยาปชฺเฌน ผริตฺวา วิหรติ อิติ อิมินา นวเมน จงฺเคน สมนฺนาคโต โหติ ฯ เอวญฺจ อุปวุตฺโถ โข ภิกฺขเว นวงฺคสมนฺนาคโต อุโปสโถ มหปฺผโล โหติ มหานิสโส มหาชุติโก มหาวิปฺผาโรติ ฯ

[๒๒๓] ๑๔ อิมญฺจ ภิกฺขเว รตฺตึ สมฺพหุลา เทวตา อภิกฺกนฺตาย รตฺติยา อภิกฺกนฺตวณฺณา เกวลกปฺปึ เชตวนํ โอภาเสตฺวา เยนาหํ เตนุปสงฺกมึสุ อุปสงฺกมิตฺวา มํ อภิวาเทตฺวา เอกมนฺตํ อฏฺฐํสุ เอกมนฺตํ ฐิตา โข ภิกฺขเว ตา มํ เอตทโวจุ อุปสงฺกมึสุ โน ภนฺเต ปุพฺเพ มนุสฺสภูตานํ ปพฺพชิตา อคารานิ เต มยํ ภนฺเต ปจฺจุฏฺฐึมฺห โน จ โข อภิวาทิมฺห เต มยํ ภนฺเต อปริปุณฺณกมฺมนฺตา วิปฺปฏิสารินิโย ปจฺฉานุตาปินิโย หีนํ กายํ อุปปนฺนาติ ฯ อปราปี มํ ภิกฺขเว สมฺพหุลา เทวตา อุปสงฺกมิตฺวา เอตทโวจุ อุปสงฺกมึสุ โน ภนฺเต ปุพฺเพ มนุสฺสภูตานํ ปพฺพชิตา อคารานิ เต มยํ ภนฺเต ปจฺจุฏฺฐึมฺห จ อภิวาทิมฺห จ โน จ โข อาสนํ อทิมฺห เต มยํ ภนฺเต อปริปุณฺณกมฺมนฺตา วิปฺปฏิสารินิโย ปจฺฉานุตาปินิโย หีนํ กายํ อุปปนฺนาติ ฯ อปราปี มํ ภิกฺขเว สมฺพหุลา เทวตา อุปสงฺก-

มิตฺวา เอตทโวจุ๋ อุปสงฺกมิ๋สุ โน ภนฺเต ปุพฺเพ มนุสฺสภูตานำ ปพฺพชิตา อคารานิ เต มยำ ภนฺเต ปจฺจุฏฺฐิมฺห จ อภิวาทิมฺห จ อาสนญฺจ อทิมฺห โน จ โข ยถาสตฺติ ยถาพลำ สำวิภชิมฺห ฯ เป ฯ ยถาสตฺติ ยถาพลำ สำวิภชิมฺห โน จ โข อุปนิสีทิมฺห ธมฺมสฺสวนาย อุปนิสีทิมฺห ธมฺมสฺสวนาย โน จ โข โอหิตโสตา ธมฺมำ สุณิมฺห โอหิตโสตา ธมฺมำ สุณิมฺห โน จ โข สุตฺวา ธมฺมำ ธาริยิมฺห สุตฺวา จ ธมฺมำ ธาริยิมฺห โน จ โข ธตานำ ธมฺมานำ อตฺถำ อุปปริกฺขิมฺห ธตานญฺจ ธมฺมานำ อตฺถำ อุปปริกฺขิมฺห โน จ โข อตฺถมญฺญาย ธมฺมมญฺญาย ธมฺมานุธมฺมปฏิปชฺชิมฺห เต มยำ ภนฺเต อปริปุณฺณกมฺมนฺตา วิปฺปฏิสาริโน ปจฺฉานุตาปิโน หีนำ กายำ อุปปนฺนาติ ฯ อปราปิ๋ มำ ภิกฺขเว สมฺพหุลา เทวตา อุปสงฺกมิตฺวา เอตทโวจุ๋ อุปสงฺกมิ๋สุ โน ภนฺเต ปุพฺเพ มนุสฺสภูตานำ ปพฺพชิตา อคารานิ เต มยำ ภนฺเต ปจฺจุฏฺฐิมฺห จ อภิวาทิมฺห จ อาสนญฺจ อทิมฺห ยถาสตฺติ ยถาพลำ สำวิภชิมฺห อุปนิสีทิมฺห จ ธมฺมสฺสวนาย โอหิตโสตา จ ธมฺมำ สุณิมฺห สุตฺวา ธมฺมำ ธาริยิมฺห ธตานญฺจ ธมฺมานำ อตฺถำ อุปปริกฺขิมฺห อตฺถมญฺญาย ธมฺมมญฺญาย ธมฺมานุธมฺมปฏิปชฺชิมฺห เต มยำ ภนฺเต ปริปุณฺณกมฺมนฺตา อวิปฺปฏิสาริโน อปจฺฉานุตาปิโน ปณีตำ กายำ อุปปนฺนาติ ฯ เอตานิ ภิกฺขเว รุกฺขมูลานิ เอตานิ สุญฺญาคารานิ ฌายถ ภิกฺขเว มา ปมาทถ มา ปจฺฉา วิปฺปฏิสาริโน อหุวตฺถ เสยฺยถาปิ ตา ปุริมิกา เทวตาติ ฯ

[๒๒๔] ๒๐ เอกํ สมยํ ภควา สาวตฺถิยํ วิหรติ เชตวเน อนาถ-
ปิณฺฑิกสฺส อาราเม ฯ อถโข อนาถปิณฺฑิโก คหปติ เยน ภควา
เตนุปสงฺกมิ อุปสงฺกมิตฺวา ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา เอกมนฺตํ นิสีทิ ฯ
เอกมนฺตํ นิสินฺนํ โข อนาถปิณฺฑิกํ คหปตึ ภควา เอตทโวจ อปิ
นุ เต คหปติ กุเล ทานํ ทิยฺยตีติ ฯ ทิยฺยติ เม ภนฺเต กุเล ทานํ
ตญฺจ โข ลูขํ กาณาชกํ พิลงฺคทุติยนฺติ ฯ ลูขํ วาปิ คหปติ ทานํ
เทติ ปณีตํ วา ตญฺจ อสกฺกจฺจํ เทติ อปจิตฺติํ กตฺวา เทติ
อสหตฺถา เทติ อปวิฏฺฐํ เทติ อนาคมนทิฏฺฐิโก เทติ ยตฺถ ยตฺถ
ตสฺส ตสฺส ทานสฺส วิปาโก นิพฺพตฺตติ น อุปารายภตฺตโภคาย
จิตฺตํ นมติ น อุปารายวตฺถโภคาย จิตฺตํ นมติ น อุปารายยาน-
โภคาย จิตฺตํ นมติ น อุปาเรสุ ปญฺจสุ กามคุเณสุ โภคาย จิตฺตํ
นมติ เยปิสฺส เต โหนฺติ ปุตฺตาติ วา ทาราติ วา ทาสาติ วา
เปสฺสาติ วา กมฺมกราติ วา เตปิ น สุสฺสูสนฺติ น โสตํ โอทหนฺติ
อญฺญาจิตฺตํ อุปฏฺฐเปนฺติ ตํ กิสฺสเหตุ เอวญฺเจตํ คหปติ โหติ
อสกฺกจฺจกตานํ กมฺมานํ วิปาโก ลูขํ วาปิ คหปติ ทานํ เทติ ปณีตํ
วา ตญฺจ สกฺกจฺจํ เทติ ปจิตฺติํ กตฺวา เทติ สหตฺถา เทติ
อนุปวิฏฺฐํ เทติ อาคมนทิฏฺฐิโก เทติ ยตฺถ ยตฺถ ตสฺส ตสฺส ทานสฺส
วิปาโก นิพฺพตฺตติ อุปารายภตฺตโภคาย จิตฺตํ นมติ อุปาราย
วตฺถโภคาย จิตฺตํ นมติ อุปารายยานโภคาย จิตฺตํ นมติ อุปาเรสุ
ปญฺจสุ กามคุเณสุ โภคาย จิตฺตํ นมติ เยปิสฺส เต โหนฺติ

ปุตฺตาติ วา ทาราติ วา ทาสาติ วา เปสฺสาติ วา กมฺมกราติ วา เตปิ สุสฺสูสนฺติ โสตํ โอทหนฺติ น อญฺญาจิตฺตํ อุปฏฺฐหนฺติ ตํ กิสฺส เหตุ เอวญฺเจตํ คหปติ โหติ สกฺกจฺจกตานํ กมฺมานํ วิปาโก ฯ

ภูตปุพฺพํ คหปติ เวถาโม นาม พฺราหฺมโณ อโหสิ โส เอวรูปึ ทานํ อทาสิ มหาทานํ จตุรสฺสึ สุวณฺณปาฏิสหสฺสานิ อทาสิ รูปิยปูรานิ จตุรสฺสึ รูปิยปาฏิสหสฺสานิ อทาสิ สุวณฺณปูรานิ จตุรสฺสึ กสปาฏิสหสฺสานิ อทาสิ หิรญฺญปูรานิ จตุรสฺสึ หตฺถิสหสฺสานิ อทาสิ โสวณฺณาลงฺการานิ โสวณฺณทุชานิ เหมชาลปฏิจฺฉนฺนานิ จตุรสฺสึ รถสหสฺสานิ อทาสิ สีหจมฺมปริวารานิ พฺยคฺฆจมฺมปริวารานิ ทีปิจมฺมปริวารานิ ปณฺฑุกมฺพลปริวารานิ โสวณฺณาลงฺการานิ โสวณฺณทุชานิ เหมชาลปฏิจฺฉนฺนานิ จตุรสฺสึ เธนุสหสฺสานิ อทาสิ ทุกูลสณฺหานิ กสฺสูปธารณานิ จตุรสฺสึ กญฺญาสหสฺสานิ อทาสิ อามุตฺตมณิกุณฺฑลาโย จตุรสฺสึ ปลฺลงฺกสหสฺสานิ อทาสิ โคนกตฺถตานิ ปฏิกตฺถตานิ ปฏลิกตฺถตานิ กทลิมิคปวรปจฺจตฺถรณานิ สอุตฺตรจฺฉทานิ อุภโตโลหิตกูปธานานิ จตุรสฺสึ วฬภีกปาฏิสหสฺสานิ อทาสิ โขมสุขุมานํ โกเสยฺยสุขุมานํ กปฺปาสิกสุขุมานํ โก ปน วาโท อนฺนสฺส ปานสฺส ขชฺชสฺส โภชนสฺส เลปนสฺส เสยฺยสฺส นชฺโช มญฺเญ วิสนฺทนฺติ ยา โข ปน เต คหปติ เอวมสฺส อญฺโญ น เตน สมเยน เวถาโม พฺราหฺมโณ อโหสิ โส ตํ ทานํ อทาสิ มหาทานนฺติ น โข ปเนตํ คหปติ เอวํ ทฏฺฐพฺพํ อหํ เตน สมเยน เวถาโม

พฺราหฺมโณ อโหสิ อหํ ตํ ทานํ อทาสิ มหาทานํ ตสฺมิ โข ปน คหปติ ทาเน น โกจิ ทกฺขิเณยฺโย อโหสิ น ตํ โกจิ ทกฺขิณํ วิโสเธติ ยํ คหปติ เวลาโม พฺราหฺมโณ ทานํ อทาสิ มหาทานํ โย เจกํ ทิฏฺฐิสมฺปนฺนํ โภเชยฺย อิทํ ตโต มหปฺผลตรํ โย จ สตํ ทิฏฺฐิสมฺปนฺนานํ โภเชยฺย โย เจกํ สกทาคามึ โภเชยฺย ฯเปฯ โย จ สตํ สกทาคามีนํ โภเชยฺย โย เจกํ อนาคามึ โภเชยฺย โย จ สตํ อนาคามีนํ โภเชยฺย โย เจกํ อรหนฺตํ โภเชยฺย โย จ สตํ อรหนฺตานํ โภเชยฺย โย เจกํ ปจฺเจกพุทฺธํ โภเชยฺย โย จ สตํ ปจฺเจกพุทฺธานํ โภเชยฺย โย จ ตถาคตํ อรหนฺตํ สมฺมาสมฺพุทฺธํ โภเชยฺย โย จ พุทฺธปฺปมุขํ ภิกฺขุสงฺฆํ โภเชยฺย โย จ จาตุทฺทิสํ สงฺฆํ อุทฺทิสฺส วิหารํ การาเปยฺย โย จ ปสนฺนจิตฺโต พุทฺธญฺจ ธมฺมญฺจ สงฺฆญฺจ สรณํ คจฺเฉยฺย โย จ ปสนฺนจิตฺโต สิกฺขาปทานิ สมาทิเยยฺย ปาณาติปาตา เวรมณึ อทินฺนาทานา เวรมณึ กาเมสุ มิจฺฉาจารา เวรมณึ มุสาวาทา เวรมณึ สุราเมรยมชฺชปมาทฏฺฐานา เวรมณึ โย จ ปสนฺนจิตฺโต สิกฺขาปทานิ สมาทิเยยฺย ปาณาติปาตา เวรมณึ ฯเปฯ สุราเมรยมชฺชปมาทฏฺฐานา เวรมณึ โย จ อนฺตมโส คทฺทูหนเมตฺตมฺปิ เมตฺตจิตฺตํ ภาเวยฺย อิทํ ตโต มหปฺผลตรํ ยญฺจ คหปติ เวลาโม พฺราหฺมโณ ทานํ อทาสิ มหาทานํ โย เจกํ ทิฏฺฐิสมฺปนฺนํ โภเชยฺย โย จ สตํ ทิฏฺฐิสมฺปนฺนานํ โภเชยฺย โย เจกํ สกทาคามึ โภเชยฺย โย จ สตํ

สกทาคามึ่นํ โภเชยฺย โย เจกํ อนาคามึ่ โภเชยฺย โย จ สตํ อนาคามึ่นํ โภเชยฺย โย เจกํ อรหนฺตึ โภเชยฺย โย จ สตํ อรหนฺตานึ โภเชยฺย โย เจกึ ปจฺเจกพุทฺธึ โภเชยฺย โย จ สตึ ปจฺเจกพุทฺธานึ โภเชยฺย โย จ ตถาคตึ อรหนฺตึ สมฺมาสมฺพุทฺธึ โภเชยฺย โย จ สตึ พุทฺธปฺปมุขึ ภิกฺขุสงฺฆึ โภเชยฺย โย จ จาตุทฺทิสึ สงฺฆึ อุทฺทิสฺส วิหารึ การาเปยฺย โย จ ปสนฺนจิตฺโต พุทฺธญฺจ ธมฺมญฺจ สงฺฆญฺจ สรณึ คจฺเฉยฺย โย จ ปสนฺนจิตฺโต สิกฺขาปทานิ สมาทิเยยฺย ปาณาติปาตา เวรมณึ ฯ เป ฯ สุราเมรยมชฺชปมาทฏฺ-ฐานา เวรมณึ โย จ ยนฺตมโส คทฺทูหนมตฺตมฺปี เมตฺตจิตฺตึ ภาเวยฺย โย จ อจฺฉราสงฺฆาตมตฺตมฺปี อนิจฺจสญฺญึ ภาเวยฺย อิทึ ตโต มหปฺผลตรนฺติ ฯ

ติหนาทวคฺโค ทุติโย ฯ

ตตฺรุทฺทานึ

วตฺโถ สอปาทิเสโส จ โกฏฺฐีเตน สมิทฺธินา
คณฺฑสญฺญา กุเล สตฺตา เทวตา เวลาเมน จาติ ฯ

สตฺตาวาสวคฺโค ตติโย

[๒๒๕] ๒๑. ตีหิ ภิกฺขเว ฐาเนหิ อุตฺตรกุรุกา มนุสฺสา เทเว จ ตาวตึเส อธิคณฺหนฺติ ชมฺพุทีปเก จ มนุสฺเส ฯ กตเมหิ ตีหิ อมมา อปริคฺคหา นิยตายุกา วิเสสภุโน ฯ อิเมหิ โข ภิกฺขเว ตีหิ ฐาเนหิ

อุตฺตรกุรุกา มนุสฺสา เทเว จ ตาวตึเส อธิคฺคณฺหนฺติ ชมฺพุทีปเก จ มนุสฺเส ฯ

ตีหิ ภิกฺขเว ฐาเนหิ เทวา ตาวตึสา อุตฺตรกุรุเก จ มนุสฺเส อธิคฺคณฺหนฺติ ชมฺพุทีปเก จ มนุสฺเส ฯ กตเมหิ ตีหิ ทิพฺเพน อายุนา ทิพฺเพน วณฺเณน ทิพฺเพน สุเขน ฯ อิเมหิ โข ภิกฺขเว ตีหิ ฐาเนหิ เทวา ตาวตึสา อุตฺตรกุรุเก จ มนุสฺเส อธิคฺคณฺหนฺติ ชมฺพุทีปเก จ มนุสฺเส ฯ

ตีหิ ภิกฺขเว ฐาเนหิ ชมฺพุทีปกา มนุสฺสา อุตฺตรกุรุเก จ มนุสฺเส อธิคฺคณฺหนฺติ เทเว จ ตาวตึเส ฯ กตเมหิ ตีหิ สุรา สตินฺโต อธิพฺรหฺมจริยวาโส ฯ อิเมหิ โข ภิกฺขเว ตีหิ ฐาเนหิ ชมฺพุทีปกา มนุสฺสา อุตฺตรกุรุเก จ มนุสฺเส อธิคฺคณฺหนฺติ เทเว จ ตาวตึเสติ ฯ

[๒๒๖] ๒๒ ตโย จ ภิกฺขเว อสฺสขพฺรุเค เทเสสฺสามิ ตโย จ ปุริสขพฺรุเค ตโย จ อสฺสสทิสฺเส ตโย จ ปุริสสทิสฺเส ตโย จ ภทฺเท อสฺสาชานิเย ตโย จ ภทฺเท ปุริสาชานิเย ตำ สุณาถ ฯ

กตเม จ ภิกฺขเว ตโย อสฺสขพฺรุคา อิธ ภิกฺขเว เอกจฺโจ อสฺสขพฺรุโค ชวสมฺปนฺโน โหติ นวณฺณสมฺปนฺโน นอาโรหปริณาหสมฺปนฺโน อิธ ปน ภิกฺขเว เอกจฺโจ อสฺสขพฺรุโค ชวสมฺปนฺโน โหติ วณฺณสมฺปนฺโน นอาโรหปริณาหสมฺปนฺโน อิธ ปน ภิกฺขเว เอกจฺโจ อสฺสขพฺรุโค ชวสมฺปนฺโน จ โหติ วณฺณสมฺปนฺโน จ อาโรหปริณาหสมฺปนฺโน จ ฯ อิเม โข ภิกฺขเว ตโย อสฺสขพฺรุคา ฯ

กตเม จ ภิกฺขเว ตโย ปุริสขพฺพูคา อิธ ภิกฺขเว เอกจฺโจ ปุริสขพฺพูโค ชวสมฺปนฺโน โหติ นวณฺณสมฺปนฺโน นอาโรหปริณาหสมฺปนฺโน อิธ ปน ภิกฺขเว เอกจฺโจ ปุริสขพฺพูโค ชวสมฺปนฺโน โหติ วณฺณสมฺปนฺโน นอาโรหปริณาหสมฺปนฺโน อิธ ปน ภิกฺขเว เอกจฺโจ ปุริสขพฺพูโค ชวสมฺปนฺโน จ โหติ วณฺณสมฺปนฺโน จ อาโรหปริณาหสมฺปนฺโน จ ฯ

กถญฺจ ภิกฺขเว ปุริสขพฺพูโค ชวสมฺปนฺโน โหติ นวณฺณสมฺปนฺโน นอาโรหปริณาหสมฺปนฺโน อิธ ปน ภิกฺขเว ภิกฺขุ อิทำ ทุกฺขนฺติ ยถาภูตำ ปชานาติ อยำ ทุกฺขสมุทโยติ ยถาภูตำ ปชานาติ อยำ ทุกฺขนิโรโธติ ยถาภูตำ ปชานาติ อยำ ทุกฺขนิโรธคามินี ปฏิปทาติ ยถาภูตำ ปชานาติ อิทมสฺส ชวสฺมิ วทามิ อภิธมฺเม โข ปน อภิวินเย ปญฺหำ ปุฏฺโฐ วิสฺสชฺเชติ โน สมฺปาเทติ อิทมสฺส น วณฺณสฺมิ วทามิ น โข ปน ลาภี โหติ จีวรปิณฺฑปาตเสนาสนคิลานปจฺจยเภสชฺชปริกฺขารานำ อิทมสฺส น อาโรหปริณาหสฺมิ วทามิ เอวำ โข ภิกฺขเว ปุริสขพฺพูโค ชวสมฺปนฺโน โหติ นวณฺณสมฺปนฺโน นอาโรหปริณาหสมฺปนฺโน ฯ

กถญฺจ ภิกฺขเว ปุริสขพฺพูโค ชวสมฺปนฺโน โหติ วณฺณสมฺปนฺโน จ นอาโรหปริณาหสมฺปนฺโน อิธ ภิกฺขเว ภิกฺขุ อิทำ ทุกฺขนฺติ ยถาภูตำ ปชานาติ ฯ เป ฯ อยำ ทุกฺขนิโรธคามินี ปฏิปทาติ ยถาภูตำ ปชานาติ อิทมสฺส ชวสฺมิ วทามิ อภิธมฺเม โข ปน อภิวินเย

ปญฺหํ ปุฏฺโฐ วิสฺสชฺเชติ โน สมฺปาเทติ อิทมสฺส วณฺณสฺมึ วทามิ น โข ปน ลาภี โหติ จีวรปิณฺฑปาตเสนาสนคิลาน-ปจฺจยเภสชฺชปริกฺขารานํ อิทมสฺส น อาโรหปริณาหสฺมึ วทามิ เอวํ โข ภิกฺขเว ปริสขพฺโพ ชวสมฺปนฺโน โหติ วณฺณสมฺปนฺโน จ นอาโรหปริณาหสมฺปนฺโน ฯ

กถญฺจ ภิกฺขเว ปุริสขพฺโพ ชวสมฺปนฺโน จ โหติ วณฺณ-สมฺปนฺโน จ อาโรหปริณาหสมฺปนฺโน จ อิธ ภิกฺขเว ภิกฺขุ อิทํ ทุกฺขนฺติ ยถาภูตํ ปชานาติ ฯ เป ฯ อยํ ทุกฺขนิโรธคามินี ปฏิปทาติ ยถาภูตํ ปชานาติ อิทมสฺส ชวสฺมึ วทามิ อภิธมฺเม โข ปน อภิวินเย ปญฺหํ ปุฏฺโฐ วิสฺสชฺเชติ โน สมฺปาเทติ อิทมสฺส วณฺณสฺมึ วทามิ ลาภี โข ปน โหติ จีวรปิณฺฑปาตเสนาสนคิลานปจฺจยเภ-สชฺชปริกฺขารานํ อิทมสฺส อาโรหปริณาหสฺมึ วทามิ เอวํ โข ภิกฺขเว ปุริสขพฺโพ ชวสมฺปนฺโน จ โหติ วณฺณสมฺปนฺโน จ อาโรหปริณาหสมฺปนฺโน จ ฯ อิเม โข ภิกฺขเว ตโย ปุริสขพฺพา ฯ

กตเม จ ภิกฺขเว ตโย อสฺสสทิสฺสา อิธ ภิกฺขเว เอกจฺโจ อสฺสสทิโส ฯ เป ฯ ชวสมฺปนฺโน จ โหติ วณฺณสมฺปนฺโน จ อาโรห-ปริณาหสมฺปนฺโน จ ฯ อิเม โข ภิกฺขเว ตโย อสฺสสทิสฺสา ฯ

กตเม จ ภิกฺขเว ตโย ปุริสสทิสฺสา อิธ ภิกฺขเว เอกจฺโจ ปุริสสทิโส ฯ เป ฯ ชวสมฺปนฺโน จ โหติ วณฺณสมฺปนฺโน จ อาโร-หปริณาหสมฺปนฺโน จ ฯ

กถญฺจ ภิกฺขเว ปุริสสทฺโส ชวสมฺปนฺโน จ โหติ วณฺณสมฺปนฺโน จ อาโรหปริณาหสมฺปนฺโน จ อิธ ภิกฺขเว ภิกฺขุ ปญฺจนฺนํ โอรมฺภาคิยานํ สโยชนานํ ปริกฺขยา โอปปาติโก โหติ ตตฺถ ปรินิพฺพายี อนาวตฺติธมฺโม ตสฺมา โลกา อิทมสฺส ชวสฺมึ วทามิ อภิธมฺเม โข ปน อภิวินเย ปญฺหํ ปุฏฺโฐ วิสฺสชฺเชติ โน สมฺปาเทติ อิทมสฺส วณฺณสฺมึ วทามิ ลาภี โข ปน โหติ จีวรปิณฺฑปาตเสนาสนคิลานปจฺจยเภสชฺชปริกฺขารานํ อิทมสฺส อาโรหปริณาหสฺมึ วทามิ เอวํ โข ภิกฺขเว ปุริสสทฺโส ชวสมฺปนฺโน จ โหติ วณฺณสมฺปนฺโน จ อาโรหปริณาหสมฺปนฺโน จ ฯ อิเม โข ภิกฺขเว ตโย ปุริสสทฺสา ฯ

กตเม จ ภิกฺขเว ตโย ภทฺทา อสฺสาชานิยา อิธ ภิกฺขเว เอกจฺโจ ภทฺโท อสฺสาชานิโย ฯ เป ฯ ชวสมฺปนฺโน จ โหติ วณฺณสมฺปนฺโน จ อาโรหปริณาหสมฺปนฺโน จ ฯ อิเม โข ภิกฺขเว ตโย ภทฺทา อสฺสาชานิยา ฯ

กตเม จ ภิกฺขเว ตโย ภทฺทา ปุริสาชานิยา อิธ ภิกฺขเว เอกจฺโจ ภทฺโท ปุริสาชานิโย ฯ เป ฯ ชวสมฺปนฺโน จ โหติ วณฺณสมฺปนฺโน จ อาโรหปริณาหสมฺปนฺโน จ ฯ

กถญฺจ ภิกฺขเว ภทฺโท ปุริสาชานิโย ฯ เป ฯ ชวสมฺปนฺโน จ โหติ วณฺณสมฺปนฺโน จ อาโรหปริณาหสมฺปนฺโน จ อิธ ภิกฺขเว ภทฺโท ปุริสาชานิโย อาสวานํ ขยา อนาสวญฺเจโตวิมุตฺตึ ปญฺญาวิมุตฺตึ

ทิฏฺเจว ธมฺเม สยं อภิญฺญา สจฺฉิกตฺวา อุปสมฺปชฺช วิหรติ อิทมสฺส ชวสฺมึ วทามิ อภิธมฺเม โข ปน อภิวินเย ปญฺหं ปุฏฺโฐ วิสฺสชฺเชติ โน สมฺปาเทติ อิทมสฺส วณฺณสฺมึ วทามิ ตาภิ โข ปน โหติ จีวรปิณฺฑปาตเสนาสนคิลานปจฺจยเภสชฺชปริกฺขารานํ อิทมสฺส อาโรหปริณาหสฺมึ วทามิ เอวํ โข ภิกฺขเว ภทฺโท ปุริสาชานิโย ชวสมฺปนฺโน จ โหติ วณฺณสมฺปนฺโน จ อาโรหปริณาหสมฺปนฺโน จ ฯ อิเม โข ภิกฺขเว ตโย ภทฺทา ปุริสาชานิยาติ ฯ

[๒๒๗] ๒๓ นว ภิกฺขเว ตณฺหามูลเก ธมฺเม เทเสสฺสามิ ตं สุณาถ ฯ เป ฯ กตเม ภิกฺขเว นว ตณฺหามูลกา ธมฺมา ตณฺหं ปฏิจฺจ ปริเยสนา ปริเยสนं ปฏิจฺจ ลาโภ ลาภं ปฏิจฺจ วินิจฺฉโย วินิจฺฉยं ปฏิจฺจ ฉนฺทราโค ฉนฺทราคं ปฏิจฺจ อชฺโฌสานं อชฺโฌสานं ปฏิจฺจ ปริคฺคโห ปริคฺคหं ปฏิจฺจ มจฺฉริยं มจฺฉริยं ปฏิจฺจ อารกฺขาธิกรณํ ทณฺฑาทานสตฺถาทานกลหวิคฺคหวิวาทา ตุวंตุวंเปสุญฺญมุสาวาทา อเนเก ปาปกา อกุสลา ธมฺมา สมฺภวนฺติ ฯ อิเม โข ภิกฺขเว นว ตณฺหามูลกา ธมฺมาติ ฯ

[๒๒๘] ๒๔ นว อิเม ภิกฺขเว สตฺตาวาสา ฯ กตเม นว สนฺติ ภิกฺขเว สตฺตา นานตฺตกายา นานตฺตสญฺญิโน เสยฺยถาปิ มนุสฺสา เอกจฺเจ จ เทวา เอกจฺเจ จ วินิปาติกา อยं ปฐโม สตฺตาวาโส ฯ

สนฺติ ภิกฺขเว สตฺตา นานตฺตกายา เอกตฺตสญฺญิโน เสยฺยถาปิ เทวา พฺรหฺมกายิกา ปฐมาภินิพฺพตฺตา อยं ทุติโย สตฺตาวาโส ฯ

สนฺติ ภิกฺขเว สตฺตา เอกตฺตกายา นานตฺตสญฺญิโน เสยฺยถาปิ เทวา อาภสฺสรา อยํ ตติโย สตฺตาวาโส ฯ

สนฺติ ภิกฺขเว สตฺตา เอกตฺตกายา เอกตฺตสญฺญิโน เสยฺยถาปิ เทวา สุภกิณฺหา อยํ จตุตฺโถ สตฺตาวาโส ฯ

สนฺติ ภิกฺขเว สตฺตา อสญฺญิโน อปฺปฏิสํเวทิโน เสยฺยถาปิ เทวา อสญฺญิสตฺตา อยํ ปญฺจโม สตฺตาวาโส ฯ

สนฺติ ภิกฺขเว สตฺตา สพฺพโส รูปสญฺญานํ สมติกฺกมา ปฏิฆสญฺญานํ อตฺถงฺคมา นานตฺตสญฺญานํ อมนสิการา อนนฺโต อากาโสติ อากาสานญฺจายตนูปคา อยํ ฉฏฺโฐ สตฺตาวาโส ฯ

สนฺติ ภิกฺขเว สตฺตา สพฺพโส อากาสานญฺจายตนํ สมติกฺกมฺม อนนฺตํ วิญฺญาณนฺติ วิญฺญาณญฺจายตนูปคา อยํ สตฺตโม สตฺตาวาโส ฯ

สนฺติ ภิกฺขเว สตฺตา สพฺพโส วิญฺญาณญฺจายตนํ สมติกฺกมฺม นตฺถิ กิญฺจีติ อากิญฺจญฺญายตนูปคา อยํ อฏฺฐโม สตฺตาวาโส ฯ

สนฺติ ภิกฺขเว สตฺตา สพฺพโส อากิญฺจญฺญายตนํ สมติกฺกมฺม เนวสญฺญานาสญฺญายตนูปคา อยํ นวโม สตฺตาวาโส ฯ อิเม โข ภิกฺขเว นว สตฺตาวาสาติ ฯ

[๒๒๙] ๒๕ ยโต โข ภิกฺขเว ภิกฺขุโน ปญฺญาย จิตฺตํ สุปริจิตฺตํ โหติ ตสฺเสตํ ภิกฺขเว ภิกฺขุโน กตฺถ วจนาย ขีณา ชาติ วุสิตํ พฺรหฺมจริยํ กตํ กรณียํ นาปรํ อิตฺถตฺตายาติ ปชานาติติ ฯ

กถญฺจ ภิกฺขเว ภิกฺขุโน ปญฺญาย จิตฺตํ สุปริจิตํ โหติ วิตราคํ เม จิตฺตนฺติ ปญฺญาย จิตฺตํ สุปริจิตํ โหติ วีตโทสํ เม จิตฺตนฺติ ปญฺญาย จิตฺตํ สุปริจิตํ โหติ วีตโมหํ เม จิตฺตนฺติ ปญฺญาย จิตฺตํ สุปริจิตํ โหติ อสราคธมฺมํ เม จิตฺตนฺติ ปญฺญาย จิตฺตํ สุปริจิตํ โหติ อสโทสธมฺมํ เม จิตฺตนฺติ ปญฺญาย จิตฺตํ สุปริจิตํ โหติ อสโมหธมฺมํ เม จิตฺตนฺติ ปญฺญาย จิตฺตํ สุปริจิตํ โหติ อนาวตฺติธมฺมํ เม จิตฺตํ กามราคายาติ ปญฺญาย จิตฺตํ สุปริจิตํ โหติ อนาวฏฺฏิธมฺมํ เม จิตฺตํ รูปราคายาติ ปญฺญาย จิตฺตํ สุปริจิตํ โหติ อนาวตฺติธมฺมํ เม จิตฺตํ อรูปราคายาติ ปญฺญาย จิตฺตํ สุปริจิตํ โหติ ฯ ยโต โข ภิกฺขเว ภิกฺขุโน ปญฺญาย จิตฺตํ สุปริจิตํ โหติ ตสฺเสตํ ภิกฺขเว ภิกฺขุโน กลฺลํ วจนาย ขิณา ชาติ วุสิตํ พฺรหฺมจริยํ กตํ กรณียํ นาปรํ อิตฺถตฺตายาติ ปชานาตีติ ฯ

[๒๓๐] ๒๖ เอกํ สมยํ อายสฺมา จ สาริปุตฺโต อายสฺมา จ จนฺทิกาปุตฺโต ราชคเห วิหรนฺติ เวฬุวเน กลนฺทกนิวาเป ฯ ตตฺร โข อายสฺมา จนฺทิกาปุตฺโต ภิกฺขู อามนฺเตสิ เทวทตฺโต อาวุโส ภิกฺขูนํ เอวํ ธมฺมํ เทเสติ ยโต โข อาวุโส ภิกฺขุโน เจตสา จิตฺตํ สุปริจิตํ โหติ ตสฺเสตํ ภิกฺขุโน กลฺลํ เวยฺยากรณาย ขิณา ชาติ วุสิตํ พฺรหฺมจริยํ กตํ กรณียํ นาปรํ อิตฺถตฺตายาติ ปชานาตีติ ฯ

เอวํ วุตฺเต อายสฺมา สาริปุตฺโต อายสฺมนฺตํ จนฺทิกาปุตฺตํ เอตทโวจ น· โข อาวุโส จนฺทิกาปุตฺต เทวทตฺโต ภิกฺขูนํ เอวํ ธมฺมํ เทเสติ

ยโต โข อาวุโส ภิกฺขุโน เจตสา จิตฺตํ สุปริจิตํ โหติ ตสฺเสตํ ภิกฺขุโน กลฺลํ เวยฺยากรณาย ชิณา ชาติ วุสิตं พฺรหฺมจริยํ กตํ กรณียํ นาปรํ อิตฺถตฺตายาติ ปชานาตีติ เอวญฺจ โข อาวุโส จนฺทิกาปุตฺต เทวทตฺโต ภิกฺขูนํ ธมฺมํ เทเสติ ยโต โข อาวุโส ภิกฺขุโน เจตสา จิตฺตํ สุปริจิตํ โหติ ตสฺเสตํ ภิกฺขุโน กลฺลํ เวยฺยากรณาย ชิณา ชาติ วุสิตं พฺรหฺมจริยํ กตํ กรณียํ นาปรํ อิตฺถตฺตายาติ ปชานาตีติ ฯ

ทุติยมฺปี โข อายสฺมา จนฺทิกาปุตฺโต ภิกฺขู อามนฺเตสิ เทวทตฺโต อาวุโส ภิกฺขูนํ เอวํ ธมฺมํ เทเสติ ยโต โข อาวุโส ภิกฺขุโน เจตสา จิตฺตํ สุปริจิตํ โหติ ตสฺเสตํ ภิกฺขุโน กลฺลํ เวยฺยากรณาย ชิณา ชาติ วุสิตं พฺรหฺมจริยํ กตํ กรณียํ นาปรํ อิตฺถตฺตายาติ ปชานาตีติ ทุติยมฺปี โข อายสฺมา สาริปุตฺโต อายสฺมนฺตं จนฺทิกาปุตฺตํ เอตทโวจ น โข อาวุโส จนฺทิกาปุตฺต เทวทตฺโต ภิกฺขูนํ เอวํ ธมฺมํ เทเสติ ยโต โข อาวุโส ภิกฺขุโน เจตสา จิตฺตํ สุปริจิตํ โหติ ตสฺเสตํ ภิกฺขุโน กลฺลํ เวยฺยากรณาย ชิณา ชาติ วุสิตं พฺรหฺมจริยํ กตํ กรณียํ นาปรํ อิตฺถตฺตายาติ ปชานาตีติ เอวญฺจ โข อาวุโส จนฺทิกาปุตฺต เทวทตฺโต ภิกฺขูนํ ธมฺมํ เทเสติ ยโต โข อาวุโส ภิกฺขุโน เจตสา จิตฺตํ สุปริจิตํ โหติ ตสฺเสตํ ภิกฺขุโน กลฺลํ เวยฺยากรณาย ชิณา ชาติ วุสิตं พฺรหฺมจริยํ กตํ กรณียํ นาปรํ อิตฺถตฺตายาติ ปชานาตีติ ฯ

ตติยมฺปี โข อายสฺมา จนฺทิกาปุตฺโต ภิกฺขู อามนฺเตสิ เทว-
ทตฺโต อาวุโส ภิกฺขูนํ เอวํ ธมฺมํ เทเสติ ยโต โข อาวุโส
ภิกฺขุโน เจตสา จิตฺตํ สุปริจิตํ โหติ ตสฺเสตํ ภิกฺขุโน เวยฺยากร-
ณาย ฐานา ชาติ วุฏฺฐิตํ พฺรหฺมจริยํ กตํ กรณียํ นาปรํ อิตฺถตฺ-
ตายาติ ปชานาตีติ ตติยมฺปี โข อายสฺมา สาริปุตฺโต อายสฺมนฺตํ
จนฺทิกาปุตฺตํ เอตทโวจ น โข อาวุโส จนฺทิกาปุตฺต เทวทตฺโต
ภิกฺขูนํ เอวํ ธมฺมํ เทเสติ ยโต โข อาวุโส ภิกฺขุโน เจตสา
จิตฺตํ สุปริจิตํ โหติ ตสฺเสตํ ภิกฺขุโน กตฺถ เวยฺยากรณาย ฐานา
ชาติ วุฏฺฐิตํ พฺรหฺมจริยํ กตํ กรณียํ นาปรํ อิตฺถตฺตายาติ ปชานาตีติ
เอวญฺจ โข อาวุโส จนฺทิกาปุตฺต เทวทตฺโต ภิกฺขูนํ ธมฺมํ เทเสติ
ยโต โข อาวุโส ภิกฺขุโน เจตสา จิตฺตํ สุปริจิตํ โหติ ตสฺเสตํ
ภิกฺขุโน กตฺถ เวยฺยากรณาย ฐานา ชาติ วุฏฺฐิตํ พฺรหฺมจริยํ กตํ
กรณียํ นาปรํ อิตฺถตฺตายาติ ปชานาตีติ ฯ

กถญฺจ อาวุโส ภิกฺขุโน เจตสา จิตฺตํ สุปริจิตํ โหติ วีตราคํ
เม จิตฺตนฺติ เจตสา จิตฺตํ สุปริจิตํ โหติ วีตโทสํ เม จิตฺตนฺติ
เจตสา จิตฺตํ สุปริจิตํ โหติ วีตโมหํ เม จิตฺตนฺติ เจตสา จิตฺตํ
สุปริจิตํ โหติ อสราคธมฺมํ เม จิตฺตนฺติ เจตสา จิตฺตํ สุปริจิตํ
โหติ อสโทสธมฺมํ เม จิตฺตนฺติ เจตสา จิตฺตํ สุปริจิตํ โหติ
อสโมหธมฺมํ เม จิตฺตนฺติ เจตสา จิตฺตํ สุปริจิตํ โหติ อนาวตฺติธมฺมํ

เม จิตฺตํ กามภวายาติ เจตสา จิตฺตํ สุปริจิตํ โหติ อนาวตฺติธมฺมํ เม จิตฺตํ รูปภวายาติ เจตสา จิตฺตํ สุปริจิตํ โหติ อนาวตฺติธมฺมํ เม จิตฺตํ อรูปภวายาติ เจตสา จิตฺตํ สุปริจิตํ โหติ เอวํ สมฺมาวิมุตฺติจิตฺตสฺส โข อาวุโส ภิกฺขุโน ภุสา เจปี จกฺขุวิญฺเญยฺยา รูปา จกฺขุสฺส อาปาถํ อาคจฺฉนฺติ เนวสฺส จิตฺตํ ปริยาทิยนฺติ อมิสฺสีกตเมวสฺส จิตฺตํ โหติ ฐิตํ อาเนญฺชปฺปตฺตํ วยญฺจสฺสานุปสฺสติ ภุสา เจปี โสตวิญฺเญยฺยา สทฺทา ฯเปฯ ฆานวิญฺเญยฺยา คนฺธา ชิวฺหาวิญฺเญยฺยา รสา กายวิญฺเญยฺยา โผฏฺฐพฺพา มโนวิญฺเญยฺยา ธมฺมา มนสฺส อาปาถํ อาคจฺฉนฺติ เนวสฺส จิตฺตํ ปริยาทิยนฺติ อมิสฺสีกตเมวสฺส จิตฺตํ โหติ ฐิตํ อาเนญฺชปฺปตฺตํ วยญฺจสฺสานุปสฺสติ เสยฺยถาปี อาวุโส สิลายูโป โสพฺภกุกฺกุฏสฺส อฏฺฐี กุกฺกุฏี เหฏฺฐาเนมงฺคมา อฏฺฐี กุกฺกุ อุปริ เนมสฺส อถ ปุรตฺถิมาย เจปี ทิสาย อาคจฺเฉยฺย ภุสา วาตวุฏฺฐิ เนว สงฺกมฺเปยฺย น สมฺปกมฺเปยฺย น สมฺปเวเธยฺย อถ ปจฺฉิมาย อถ อุตฺตราย อถ ทกฺขิณาย เจปี ทิสาย อาคจฺเฉยฺย ภุสา วาตวุฏฺฐิ เนว สงฺกมฺเปยฺย น สมฺปกมฺเปยฺย น สมฺปเวเธยฺย ตํ กิสฺสเหตุ คมฺภีรตฺตา อาวุโส เนมสฺส สุนิขาตตฺตา สิลายูปสฺส เอวเมว โข อาวุโส เอวํ สมฺมาวิมุตฺติจิตฺตสฺส ภิกฺขุโน ภุสา เจปี จกฺขุวิญฺเญยฺยา รูปา จกฺขุสฺส อาปาถํ อาคจฺฉนฺติ เนวสฺส จิตฺตํ ปริยาทิยนฺติ อมิสฺสีกตเมวสฺส จิตฺตํ โหติ ฐิตํ อาเนญฺชปฺปตฺตํ วยญฺจสฺสานุปสฺสติ ภุสา เจปี โสตวิญฺเญยฺยา สทฺทา ฯเปฯ ฆานวิญฺเญยฺยา คนฺธา ชิวฺหาวิญฺเญยฺยา รสา กายวิญฺ-

เญยฺยา โผฏฺฐพฺพา มโนวิญฺเญยฺยา ธมฺมา มนสฺส อาปาถํ อาคจฺฉนฺติ เนวสฺส จิตฺตํ ปริยาทิยนฺติ อมิสฺสีกตเมวสฺส จิตฺตํ โหติ ฐิตํ อาเนญฺชปฺปตฺตํ วยญฺจสฺส นานุปสฺสตีติ ฯ

[๒๓๑] ๒๗ อถโข อนาถปิณฺฑิโก คหปติ เยน ภควา เตนุปสงฺกมิ อุปสงฺกมิตฺวา ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา เอกมนฺตํ นิสีทิ ฯ เอกมนฺตํ นิสินฺนํ โข อนาถปิณฺฑิกํ คหปตึ ภควา เอตทโวจ ยโต โข คหปติ อริยสาวกสฺส ปญฺจ ภยานิ เวรานิ วูปสนฺตานิ โหนฺติ จตูหิ จ โสตาปตฺติยงฺเคหิ สมนฺนาคโต โหติ โส อากงฺขมาโน อตฺตนาว อตฺตานํ พฺยากเรยฺย ขีณนิรโยมฺหิ ขีณติรจฺฉานโยนิโย ขีณปิตฺติวิสโย ขีณาปายทุคฺคติวินิปาโต โสตาปนฺโนหมสฺมิ อวินิปาตธมฺโม นิยโต สมฺโพธิปรายโน ฯ

กตมานิ ปญฺจ ภยานิ เวรานิ วูปสนฺตานิ โหนฺติ ยํ คหปติ ปาณาติปาตี ปาณาติปาตปจฺจยา ทิฏฺฐธมฺมิกมฺปิ ภยं เวรं ปสวติ สมฺปรายิกมฺปิ ภยं เวรं ปสวติ เจตสิกมฺปิ ทุกฺขं โทมนสฺสं ปฏิสංเวเทติ ปาณาติปาตา ปฏิวิรโต เนว ทิฏฺฐธมฺมิกมฺปิ ภยं เวรं ปสวติ น สมฺปรายิกมฺปิ ภยं เวรं ปสวติ น เจตสิกมฺปิ ทุกฺขं โทมนสฺสं ปฏิสංเวเทติ ปาณาติปาตา ปฏิวิรตสฺส เอวं ตं ภยं เวรं วูปสนฺตं โหติ ยं คหปติ อทินฺนาทายี ฯเปฯ กาเมสุ มิจฺฉาจารี มุสาวาที สุราเมรยมชฺชปมาทฏฺฐายี สุราเมรยมชฺชปมาทฏฺฐานปจฺจยา ทิฏฺฐธมฺมิกมฺปิ ภยं เวรं ปสวติ สมฺปรายิกมฺปิ ภยं เวรं ปสวติ

เจตสิกมฺปิ ทุกฺขํ โทมนสฺสํ ปฏิสํเวเทติ สุราเมรยมชฺชปมาทฏฺฐานา ปฏิวิรโต เนว ทิฏฺฐธมฺมิกมฺปิ ภยํ เวรํ ปสฺสติ น สมฺปรายิกมฺปิ ภยํ เวรํ ปสฺสติ น เจตสิกมฺปิ ทุกฺขํ โทมนสฺสํ ปฏิสํเวเทติ สุรา-เมรยมชฺชปมาทฏฺฐานา ปฏิวิรตสฺส เอวํ ตํ ภยं เวรํ วูปสนฺตํ โหติ อิมานิ ปญฺจ ภยานิ เวรานิ วูปสนฺตานิ โหนฺติ ฯ

กตเมหิ จตูหิ โสตาปตฺติยงฺเคหิ สมนฺนาคโต โหติ อิธ คหปติ อริยสาวโก พุทฺเธ อเวจฺจปฺปสาเทน สมนฺนาคโต โหติ อิติปิ โส ภควา อรหํ สมฺมาสมฺพุทฺโธ วิชฺชาจรณสมฺปนฺโน สุคโต โลกวิทู อนุตฺตโร ปุริสทมฺมสารถิ สตฺถา เทวมนุสฺสานํ พุทฺโธ ภควาติ ธมฺเม อเวจฺจปฺปสาเทน สมนฺนาคโต โหติ สฺวากฺขาโต ภควตา ธมฺโม สนฺทิฏฺฐิโก อกาลิโก เอหิปสฺสิโก โอปนยิโก ปจฺจตฺตํ เวทิตพฺโพ วิญฺญูหีติ สงฺเฆ อเวจฺจปฺปสาเทน สมนฺนาคโต โหติ สุปฏิ-ปนฺโน ภควโต สาวกสงฺโฆ อุชุปฏิปนฺโน ภควโต สาวกสงฺโฆ ญาย-ปฏิปนฺโน ภควโต สาวกสงฺโฆ สามีจิปฏิปนฺโน ภควโต สาวกสงฺโฆ ยทิทํ จตฺตาริ ปุริสยุคานิ อฏฺฐ ปุริสปุคฺคลา เอส ภควโต สาวกสงฺโฆ อาหุเนยฺโย ปาหุเนยฺโย ทกฺขิเณยฺโย อญฺชลิกรณีโย อนุตฺตรं ปุญฺญกฺเขตฺตํ โลกสฺสาติ อริยกนฺเตหิ สีเลหิ สมนฺนาคโต โหติ อกฺขณฺเฑหิ อจฺฉิทฺเทหิ อสพเลหิ อกมฺมาเสหิ ภุชิสฺเสหิ วิญฺญุปสตฺเถหิ อปรามฏฺเฐหิ สมาธิสํวตฺตนิเกหิ อิเมหิ จตูหิ โสตาปตฺติยงฺเคหิ สมนฺนาคโต โหติ ฯ

ยโต โข คหปติ อริยสาวกสฺส อิมานิ ปญฺจ ภยานิ เวรานิ อุปสนฺตานิ โหนฺติ อิเมหิ จ ฉหิ โสตาปตฺติยงฺเคหิ สมนฺนาคโต โหติ โส อากงฺขมาโน อตฺตนาว อตฺตานํ พฺยากเรยฺย ขีณนิรโยมฺหิ ขีณติรจฺฉานโยนิโย ขีณปิตฺติวิสโย ขีณาปายทุคฺคติวินิปาโต โสตาปนฺโนหมสฺมิ อวินิปาตธมฺโม นิยโต สมฺโพธิปรายโนติ ฯ

[๒๓๒] ๒๘ ยโต โข ภิกฺขเว อริยสาวกสฺส ปญฺจ ภยานิ เวรานิ อุปสนฺตานิ โหนฺติ ฉหิ จ โสตาปตฺติยงฺเคหิ สมนฺนาคโต โหติ โส อากงฺขมาโน อตฺตนาว อตฺตานํ พฺยากเรยฺย ขีณนิรโยมฺหิ ขีณติรจฺฉานโยนิโย ขีณปิตฺติวิสโย ขีณาปายทุคฺคติวินิปาโต โสตาปนฺโนหมสฺมิ อวินิปาตธมฺโม นิยโต สมฺโพธิปรายโน ฯ

กตมานิ ปญฺจ ภยานิ เวรานิ อุปสนฺตานิ โหนฺติ ยํ ภิกฺขเว ปาณาติปาตี ปาณาติปาตปจฺจยา ทิฏฺเจว ธมฺมิกมฺปี ภยํ เวรํ ปสวติ สมฺปรายิกมฺปี ภยํ เวรํ ปสวติ เจตสิกมฺปี ทุกฺขํ โทมนสฺสํ ปฏิสเวเทติ ปาณาติปาตา ปฏิวิรโต ฯเปฯ เอวํ ตํ ภยํ เวรํ อุปสนฺตํ โหติ ยํ ภิกฺขเว อทินฺนาทายี ฯเปฯ กาเมสุ มิจฺฉาจารี มุสาวาที สุราเมรยมชฺชปมาทฏฺฐายี สุราเมรยมชฺชปมาทฏฺฐานปจฺจยา ทิฏฺเจว ธมฺมิกมฺปี ภยํ เวรํ ปสวติ สมฺปรายิกมฺปี ภยํ เวรํ ปสวติ เจตสิกมฺปี ทุกฺขํ โทมนสฺสํ ปฏิสเวเทติ สุราเมรยมชฺชปมาทฏฺฐานา ปฏิวิรโต เนว ทิฏฺเจว ธมฺมิกมฺปี ภยํ เวรํ ปสวติ น สมฺปรายิกมฺปี ภยํ เวรํ ปสวติ น เจตสิกมฺปี ทุกฺขํ โทมนสฺสํ ปฏิสเวเทติ สุราเมรยมชฺชปมา-

ทฏฺฐานา ปฏิวิรตสฺส เอวํ ตํ ภยํ เวรํ วูปสนฺตํ โหติ อิมานิ ปญฺจ ภยานิ เวรานิ วูปสนฺตานิ โหนฺติ ฯ

กตเมหิ จตูหิ โสตาปตฺติยงฺเคหิ สมนฺนาคโต โหติ อิธ ภิกฺขเว อริยสาวโก พุทฺเธ อเวจฺจปฺปสาเทน สมนฺนาคโต โหติ อิติปิ โส ภควา ฯเป ฯ สตฺถา เทวมนุสฺสานํ พุทฺโธ ภควาติ ธมฺเม ฯเป ฯ สงฺเฆ อริยกนฺเตหิ สีเลหิ สมนฺนาคโต โหติ อกฺขณฺเฑหิ อจฺฉิทฺเทหิ อสพเลหิ อกมฺมาเสหิ ภุชิสฺเสหิ วิญฺญูปสตฺเถหิ อปรามฏฺเฐหิ สมาธิสංวตฺตนิเกหิ อิเมหิ จตูหิ โสตาปตฺติยงฺเคหิ สมนฺนาคโต โหติ ฯ

ยโต โข ภิกฺขเว อริยสาวกสฺส อิมานิ ปญฺจ ภยานิ เวรานิ วูปสนฺตานิ โหนฺติ อิเมหิ จ จตูหิ โสตาปตฺติยงฺเคหิ สมนฺนาคโต โหติ โส อากงฺขมาโน อตฺตนาว อตฺตานํ พฺยากเรยฺย ขีณนิรโยมฺหิ ขีณติรจฺฉานโยนิโย ขีณปิตฺติวิสโย ขีณาปายทุคฺคติวินิปาโต โสตาปนฺโนหมสฺมิ อวินิปาตธมฺโม นิยโต สมฺโพธิปรายโนติ ฯ

[๒๓๓] ๒๔ นว ยิมานิ ภิกฺขเว อาฆาตวตฺถูนิ ฯ กตมานิ นว อนตฺถํ เม อจริ๎ติ อาฆาตํ พนฺธติ อนตฺถํ เม จรติ๎ติ อาฆาตํ พนฺธติ อนตฺถํ เม จริสฺสติ๎ติ อาฆาตํ พนฺธติ ปิยสฺส เม มนาปสฺส อนตฺถํ อจริ๎ติ อาฆาตํ พนฺธติ ปิยสฺส เม มนาปสฺส อนตฺถํ จรติ๎ติ อาฆาตํ พนฺธติ ปิยสฺส เม มนาปสฺส อนตฺถํ จริสฺสติ๎ติ อาฆาตํ พนฺธติ อปฺปิยสฺส เม อมนาปสฺส อตฺถํ อจริ๎ติ อาฆาตํ พนฺธติ อปฺปิยสฺส

เม อมนาปสฺส อตฺถํ จรตีติ อาฆาตํ พนฺธติ อปฺปิยสฺส เม อมนาปสฺส อตฺถํ จริสฺสตีติ อาฆาตํ พนฺธติ ฯ อิมานิ โข ภิกฺขเว นว อาฆาตวตฺถูนีติ ฯ

[๒๓๔] ๓๐ นว ยิเม ภิกฺขเว อาฆาตปฏิวินยา ฯ กตเม นว อนตฺถํ เม อจริ ตํ กุเตตฺถ ลพฺภาติ อาฆาตํ ปฏิวิเนติ อนตฺถํ เม จรตีติ ตํ กุเตตฺถ ลพฺภาติ อาฆาตํ ปฏิวิเนติ อนตฺถํ เม จริสฺสตีติ ตํ กุเตตฺถ ลพฺภาติ อาฆาตํ ปฏิวิเนติ ปิยสฺส เม มนาปสฺส อนตฺถํ อจริ ตํ กุเตตฺถ ลพฺภาติ อาฆาตํ ปฏิวิเนติ ปิยสฺส เม มนาปสฺส อนตฺถํ จรตีติ ตํ กุเตตฺถ ลพฺภาติ อาฆาตํ ปฏิวิเนติ ปิยสฺส เม มนาปสฺส อนตฺถํ จริสฺสตีติ ตํ กุเตตฺถ ลพฺภาติ อาฆาตํ ปฏิวิเนติ อปฺปิยสฺส เม อมนาปสฺส อตฺถํ อจริ ตํ กุเตตฺถ ลพฺภาติ อาฆาตํ ปฏิวิเนติ อปฺปิยสฺส เม อมนาปสฺส อตฺถํ จรตีติ ตํ กุเตตฺถ ลพฺภาติ อาฆาตํ ปฏิวิเนติ อปฺปิยสฺส เม อมนาปสฺส อตฺถํ จริสฺสตีติ ตํ กุเตตฺถ ลพฺภาติ อาฆาตํ ปฏิวิเนติ ฯ อิเม โข ภิกฺขเว นว อาฆาตปฏิวินยาติ ฯ

[๒๓๕] ๓๑ นว ยิเม ภิกฺขเว อนุปุพฺพนิโรธา ฯ กตเม นว ปฐมชฺฌานํ สมาปนฺนสฺส กามสญฺญา นิรุทฺธา โหติ ทุติยชฺฌานํ สมาปนฺนสฺส วิตกฺกวิจารา นิรุทฺธา โหนฺติ ตติยชฺฌานํ สมาปนฺนสฺส ปีติ นิรุทฺธา โหติ จตุตฺถชฺฌานํ สมาปนฺนสฺส อสฺสาสปสฺสาสา นิรุทฺธา โหนฺติ อากาสานญฺจายตนํ สมาปนฺนสฺส รูปสญฺญา นิรุทฺธา โหติ วิญฺญาณญฺจายตนํ สมาปนฺนสฺส อากาสานญฺจายตนสญฺญา นิรุทฺธา โหติ อากิญฺจญฺญายตนํ สมาปนฺนสฺส วิญฺญาณญฺจายตนสญฺญา นิรุทฺธา โหติ

เนวสญฺญานาสญฺญายตนํ สมาปนฺนสฺส อากิญฺจญฺญายตนสญฺญา นิรุทฺธา โหติ สญฺญาเวทยิตนิโรธํ สมาปนฺนสฺส สญฺญา จ เวทนา จ นิรุทฺธา โหนฺติ ฯ อิเม โข ภิกฺขเว นว อนุปุพฺพนิโรธาติ ฯ

สตฺตาวาสคฺโค ตติโย ฯ

ตตฺรุทฺทานํ ภวติ

จานขพุงฺโค ตณฺหา วตฺถสญฺญา สิถายูปา
เทฺว เถรา เทฺว อามาตานิ อนุปุพฺพนิโรเธน จาติ ฯ

มหาวคฺโค จตุตฺโถ

[๒๓๖] ๓๒ นว ยิเม ภิกฺขเว อนุปุพฺพวิหารา ฯ กตเม นว ปฐมชฺฌานํ ทุติยชฺฌานํ ตติยชฺฌานํ จตุตฺถชฺฌานํ อากาสานญฺจายตนํ วิญฺญาณญฺจายตนํ อากิญฺจญฺญายตนํ เนวสญฺญานาสญฺญายตนํ สญฺญาเวทยิตนิโรโธ ฯ อิเม โข ภิกฺขเว นว อนุปุพฺพวิหาราติ ฯ

[๒๓๗] ๓๓ นว ยิมา ภิกฺขเว อนุปุพฺพวิหารสมาปตฺติโย เทเสสฺสามิ ตํ สุณาถ ฯเป ฯ กตมา จ ภิกฺขเว นว อนุปุพฺพวิหารสมาปตฺติโย ยตฺถ กามา นิรุชฺฌนฺติ เย จ กาเม นิโรเธตฺวา นิโรเธตฺวา วิหรนฺติ อทฺธา เต อายสฺมนฺโต นิจฺฉาตา นิพฺพุตา ตินฺณา ปารคตา ถเงฺคนาติ วทามิ กตฺถ กามา นิรุชฺฌนฺติ เก จ กาเม นิโรเธตฺวา นิโรเธตฺวา วิหรนฺติ อหเมตํ น ชานามิ อหเมตํ น ปสฺสามีติ อิติ โย เอวํ วเทยฺย โส เอวมสฺส วจนีโย อิธา-

วุโส ภิกฺขุ วิวิจฺเจว กาเมหิ วิวิจฺจ อกุสเลหิ ธมฺเมหิ สวิตกฺกํ สวิจารํ วิเวกชํ ปีติสุขํ ปฐมชฺฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ เอตฺถ กามา นิรุชฺฌนฺติ เต จ กาเม นิโรเธตฺวา นิโรเธตฺวา วิหรนฺตีติ อทฺธา ภิกฺขเว อสโย อมายาวี สาธูติ ภาสิตํ อภินนฺทิตพฺพ อนุโมทิตพฺพ สาธูติ ภาสิตํ อภินนฺทิตฺวา อนุโมทิตฺวา นมสฺสมาโน ปญฺชลิโก ปยิรุปาเสยฺย ฯ ยตฺถ วิตกฺกวิจารา นิรุชฺฌนฺติ เย จ วิตกฺกวิจาเร นิโรเธตฺวา นิโรเธตฺวา วิหรนฺติ อทฺธา เต อายสฺมนฺโต นิจฺฉาตา นิพฺพุตา ตินฺณา ปารคตา ถเงฺคนาติ วทามิ กตฺถ วิตกฺกวิจารา นิรุชฺฌนฺติ เก จ วิตกฺกวิจาเร นิโรเธตฺวา นิโรเธตฺวา วิหรนฺติ อหเมตํ น ชานามิ อหเมตํ น ปสฺสามีติ อิติ โย เอวํ วเทยฺย โส เอวมสฺส วจนีโย อิธาวุโส ภิกฺขุ วิตกฺกวิจารานํ วูปสมา ฯเป ฯ ทุติยชฺฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ เอตฺถ วิตกฺกวิจารา นิรุชฺฌนฺติ เต จ วิตกฺกวิจาเร นิโรเธตฺวา นิโรเธตฺวา วิหรนฺตีติ อทฺธา ภิกฺขเว อสโย อมายาวี สาธูติ ภาสิตํ อภินนฺทิตพฺพ อนุโมทิตพฺพ สาธูติ ภาสิตํ อภินนฺทิตฺวา อนุโมทิตฺวา นมสฺสมาโน ปญฺชลิโก ปยิรุปาเสยฺย ฯ ยตฺถ ปีติ นิรุชฺฌติ เย จ ปีตึ นิโรเธตฺวา นิโรเธตฺวา วิหรนฺติ อทฺธา เต อายสฺมนฺโต นิจฺฉาตา นิพฺพุตา ตินฺณา ปารคตา ถเงฺคนาติ วทามิ กตฺถ ปีติ นิรุชฺฌติ เก จ ปีตึ นิโรเธตฺวา นิโรเธตฺวา วิหรนฺติ อหเมตํ น ชานามิ อหเมตํ น ปสฺสามีติ อิติ โย เอวํ วเทยฺย โส เอวมสฺส วจนีโย อิธาวุโส ภิกฺขุ ปีติยา จ วิราคา ฯเป ฯ ตติยชฺฌานํ อุปสมฺ-

ปชฺช วิหรติ เอตฺถ ปีติ นิรุชฺฌติ เต จ นิโรเธตฺวา นิโรเธตฺวา วิหรนฺตีติ อทฺธา ภิกฺขเว อสโฺส อมายาวี สาธูติ ภาสิตํ อภินนฺเทยฺย อนุโมเทยฺย สาธูติ ภาสิตํ อภินนฺทิตฺวา อนุโมทิตฺวา นมสฺสมาโน ปญฺชลิโก ปยิรุปาเสยฺย ฯ ยตฺถ อุเปกฺขาสุขํ นิรุชฺฌติ เย จ อุเปกฺขาสุขํ นิโรเธตฺวา นิโรเธตฺวา วิหรนฺติ อทฺธา เต อายสฺมนฺโต นิจฺฉาตา นิพฺพุตา ตินฺณา ปารคตา ถเทงฺเคนาติ วทามิ กตฺถ อุเปกฺขาสุขํ นิรุชฺฌติ เก จ อุเปกฺขาสุขํ นิโรเธตฺวา นิโรเธตฺวา วิหรนฺติ อหเมตํ น ชานามิ อหเมตํ น ปสฺสามีติ อิติ โย เอวํ วเทยฺย โส เอวมสฺส วจนีโย อิธาวุโส ภิกฺขุ สุขสฺส จ ปหานา ฯเป ฯ จตุตฺถชฺฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ เอตฺถ อุเปกฺขาสุขํ นิรุชฺฌติ เต จ อุเปกฺขาสุขํ นิโรเธตฺวา นิโรเธตฺวา วิหรนฺตีติ อทฺธา ภิกฺขเว อสโฺส อมายาวี สาธูติ ภาสิตํ อภินนฺเทยฺย อนุโมเทยฺย สาธูติ ภาสิตํ อภินนฺทิตฺวา อนุโมทิตฺวา นมสฺสมาโน ปญฺชลิโก ปยิรุปาเสยฺย ฯ ยตฺถ รูปสญฺญา นิรุชฺฌนฺติ เย จ รูปสญฺญา นิโรเธตฺวา นิโรเธตฺวา วิหรนฺติ อทฺธา เต อายสฺมนฺโต นิจฺฉาตา นิพฺพุตา ตินฺณา ปารคตา ถเทงฺเคนาติ วทามิ กตฺถ รูปสญฺญา นิรุชฺฌนฺติ เก จ รูปสญฺญา นิโรเธตฺวา นิโรเธตฺวา วิหรนฺติ อหเมตํ น ชานามิ อหเมตํ น ปสฺสามีติ อิติ โย เอวํ วเทยฺย โส เอวมสฺส วจนีโย อิธาวุโส ภิกฺขุ สพฺพโส รูปสญฺญานํ สมติกฺกมา ปฏิฆสญฺญานํ อตฺถงฺคมา นานตฺตสญฺญานํ อมนสิการา อนนฺโต อากาโสติ

อากาสานญฺจายตนํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ เอตฺถ รูปสญฺญา นิรุชฺฌนฺติ เต จ รูปสญฺญา นิโรเธตฺวา นิโรเธตฺวา วิหรนฺตีติ อตฺถา ภิกฺขเว อสโฐ อมายาวี สาธูติ ภาสิตํ อภินนฺเทยฺย อนุโมเทยฺย สาธูติ ภาสิตํ อภินนฺทิตฺวา อนุโมทิตฺวา นมสฺสมาโน ปญฺชลิโก ปยิรุปาเสยฺย ฯ ยตฺถ อากาสานญฺจายตนสญฺญา นิรุชฺฌติ เย จ อากาสานญฺจายตนสญฺญํ นิโรเธตฺวา นิโรเธตฺวา วิหรนฺติ อตฺถา เต อายสฺมนฺโต นิจฺฉาตา นิพฺพุตา ตณฺหา ปารคตา ตตงฺเคนาติ วทามิ กตฺถ อากาสานญฺจายตนสญฺญา นิรุชฺฌติ เก จ อากาสานญฺจายตนสญฺญํ นิโรเธตฺวา นิโรเธตฺวา วิหรนฺติ อหเมตํ น ชานามิ อหเมตํ น ปสฺสามีติ อิติ โย เอวํ วเทยฺย โส เอวมสฺส วจนีโย อิชาวุโส ภิกฺขุ สพฺพโส อากาสานญฺจายตนํ สมติกฺกมฺม อนนฺตํ วิญฺญาณนฺติ วิญฺญาณญฺจายตนํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ เอตฺถ อากาสานญฺจายตนสญฺญา นิรุชฺฌติ เต จ อากาสานญฺจายตนสญฺญํ นิโรเธตฺวา นิโรเธตฺวา วิหรนฺตีติ อตฺถา ภิกฺขเว อสโฐ อมายาวี สาธูติ ภาสิตํ อภินนฺเทยฺย อนุโมเทยฺย สาธูติ ภาสิตํ อภินนฺทิตฺวา อนุโมทิตฺวา นมสฺสมาโน ปญฺชลิโก ปยิรุปาเสยฺย ฯ ยตฺถ วิญฺญาณญฺจายตนสญฺญา นิรุชฺฌติ เย จ วิญฺญาณญฺจายตนสญฺญํ นิโรเธตฺวา นิโรเธตฺวา วิหรนฺติ อตฺถา เต อายสฺมนฺโต นิจฺฉาตา นิพฺพุตา ตณฺหา ปารคตา ตตงฺเคนาติ วทามิ กตฺถ วิญฺญาณญฺจายตนสญฺญา นิรุชฺฌติ เก จ วิญฺญาณญฺจายตนสญฺญํ นิโรเธตฺวา นิโรเธตฺวา วิหรนฺติ

อหเมตํ น ชานามิ อหเมตํ น ปสฺสามีติ อิติ โย เอวํ วเทยฺย โส เอวมสฺส วจนีโย อิธาวุโส ภิกฺขุ สพฺพโส วิญฺญาณญฺจายตนํ สมติกฺกมฺม นตฺถิ กิญฺจีติ อากิญฺจญฺญายตนํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ เอตฺถ วิญฺญาณญฺจายตนสญฺญา นิรุชฺฌติ เต จ วิญฺญาณญฺจายตนสญฺญํ นิโรเธตฺวา นิโรเธตฺวา วิหรนฺตีติ อทฺธา ภิกฺขเว อสฺโส อมายาวี สาธูติ ภาสิตํ อภินนฺเทยฺย อนุโมเทยฺย สาธูติ ภาสิตํ อภินนฺทิตฺวา อนุโมทิตฺวา นมสฺสมาโน ปญฺชลิโก ปยิรุปาเสยฺย ฯ ยตฺถ อากิญฺจญฺญายตนสญฺญา นิรุชฺฌติ เย จ อากิญฺจญฺญายตนสญฺญํ นิโรเธตฺวา นิโรเธตฺวา วิหรนฺติ อทฺธา เต อายสฺมนฺโต นิจฺฉาตา นิพฺพุตา ตินฺณา ปารคตา ตทงฺเคนาติ วทามิ กตฺถ อากิญฺจญฺญายตนสญฺญา นิรุชฺฌติ เก จ อากิญฺจญฺญายตนสญฺญํ นิโรเธตฺวา นิโรเธตฺวา วิหรนฺติ อหเมตํ น ชานามิ อหเมตํ น ปสฺสามีติ อิติ โย เอวํ วเทยฺย โส เอวมสฺส วจนีโย อิธาวุโส ภิกฺขุ สพฺพโส อากิญฺจญฺญายตนํ สมติกฺกมฺม เนวสญฺญานาสญฺญายตนํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ เอตฺถ อากิญฺจญฺญายตนสญฺญา นิรุชฺฌติ เต จ อากิญฺจญฺญายตนสญฺญํ นิโรเธตฺวา นิโรเธตฺวา วิหรนฺตีติ อทฺธา ภิกฺขเว อสฺโส อมายาวี สาธูติ ภาสิตํ อภินนฺเทยฺย อนุโมเทยฺย สาธูติ ภาสิตํ อภินนฺทิตฺวา อนุโมทิตฺวา นมสฺสมาโน ปญฺชลิโก ปยิรุปาเสยฺย ฯ ยตฺถ เนวสญฺญานาสญฺญายตนสญฺญา นรุชฺฌติ เย จ เนวสญฺญานาสญฺญายตนสญฺญํ นิโรเธตฺวา นิโรเธตฺวา วิหรนฺติ อทฺธา

เต อายสฺมนฺโต นิจฺฉาตา นิพฺพุตา ตินฺณา ปารคตา ตตฺรูเปนาติ วทามิ กตฺถ เนวสญฺญานาสญฺญายตนสญฺญา นิรุชฺฌติ เก จ เนวสญฺญานาสญฺญายตนสญฺญํ นิโรเธตฺวา นิโรเธตฺวา วิหรนฺติ อหเมตํ น ชานามิ อหเมตํ น ปสฺสามีติ อิติ โย เอวํ วเทยฺย โส เอวมสฺส วจนีโย อิธาวุโส ภิกฺขุ สพฺพโส เนวสญฺญานาสญฺญายตนํ สมติกฺกมฺม สญฺญาเวทยิตนิโรธํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ เอตฺถ เนวสญฺญานาสญฺญายตนสญฺญา นิรุชฺฌติ เต จ เนวสญฺญานาสญฺญายตนสญฺญํ นิโรเธตฺวา นิโรเธตฺวา วิหรนฺตีติ อตฺถา ภิกฺขเว อสโย อมายาวี สาเฐยฺยิ ภาสิตํ อภินนฺเทยฺย อนุโมเทยฺย สาเฐยฺยิ ภาสิตํ อภินนฺทิตฺวา อนุโมทิตฺวา นมสฺสมาโน ปญฺชลิโก ปยิรุปาเสยฺย ฯ อิมาโข ภิกฺขเว นว อนุปุพฺพวิหารสมาปตฺติโยติ ฯ

[๒๓๘] ๓๔ เอกํ สมยํ อายสฺมา สาริปุตฺโต ราชคเห วิหรติ เวพฺภาเร กลนฺทกนิวาเป ตตฺร โข อายสฺมา สาริปุตฺโต ภิกฺขู อามนฺเตสิ สุขมิทํ อาวุโส นิพฺพานํ สุขมิทํ อาวุโส นิพฺพานนฺติ ฯ เอวํ วุตฺเต อายสฺมา อุทายิ อายสฺมนฺตํ สาริปุตฺตํ เอตทโวจ กึ ปเนตฺถ อาวุโส สาริปุตฺต สุขํ ยเทตฺถ นตฺถิ เวทยิตนฺติ ฯ เอตเทว เขฺวตฺถ อาวุโส สุขํ ยเทตฺถ นตฺถิ เวทยิตํ ปญฺจิเม อาวุโส กามคุณา กตเม ปญฺจ จกฺขุวิญฺเญยฺยา รูปา อิฏฺฐา กนฺตา มนาปา ปิยรูปา กามูปสญฺหิตา รชนิยา โสตวิญฺเญยฺยา สทฺทา ฯ เป ฯ ฆานวิญฺเญยฺยา คนฺธา ชิวฺหาวิญฺเญยฺยา รสา กายวิญฺเญยฺยา โผฏ-

ฬพฺพา อิฏฺฐา กนฺตา มนาปา ปิยรูปา กามูปสญฺหิตา รชนิยา อิเม โข อาวุโส ปญฺจ กามคุณา ฯ ยํ โข อาวุโส อิเม ปญฺจ กามคุเณ ปฏิจฺจ อุปฺปชฺชติ สุขํ โสมนสฺสํ อิทํ วุจฺจตาวุโส กามสุขํ ฯ

อิธาวุโส ภิกฺขุ วิวิจฺเจว กาเมหิ ฯ เป ฯ ปฐมชฺฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ ตสฺส เจ อาวุโส ภิกฺขุโน อิมินา วิหาเรน วิหรโต กามสหคตา สญฺญามนสิการา สมุทาจรนฺติ สฺวาสฺส โหติ อาพาโธ เสยฺยถาปี อาวุโส สุขิโน ทุกฺขํ อุปฺปชฺเชยฺย ยาว เทว อาพาธาย เอวเมวสฺส เต กามสหคตา สญฺญามนสิการา สมุทาจรนฺติ สฺวาสฺส โหติ อาพาโธ โย โข ปนาวุโส อาพาโธ ทุกฺขเมตํ วุตฺตํ ภควตา อิมินาปี โข เอตํ อาวุโส ปริยาเยน เวทิตพฺพํ ยถาสุขํ นิพฺพานํ ฯ

ปุน จปรํ อาวุโส ภิกฺขุ วิตกฺกวิจารานํ วูปสมา ฯ เป ฯ ทุติยชฺฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ ตสฺส เจ อาวุโส ภิกฺขุโน อิมินา วิหาเรน วิหรโต วิตกฺกสหคตา สญฺญามนสิการา สมุทาจรนฺติ สฺวาสฺส โหติ อาพาโธ เสยฺยถาปี อาวุโส สุขิโน ทุกฺขํ อุปฺปชฺเชยฺย ยาว เทว อาพาธาย เอวเมวสฺส เต วิตกฺกสหคตา สญฺญามนสิการา สมุทาจรนฺติ สฺวาสฺส โหติ อาพาโธ โย โข ปนาวุโส อาพาโธ ทุกฺขเมตํ วุตฺตํ ภควตา อิมินาปี โข เอตํ อาวุโส ปริยาเยน เวทิตพฺพํ ยถาสุขํ นิพฺพานํ ฯ

ปุน จปรํ อาวุโส ภิกฺขุ ปีติยา จ วิคารา ฯ เป ฯ ตติยชฺฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ ตสฺส เจ อาวุโส ภิกฺขุโน อิมินา วิหาเรน

วิหรโต ปีติสหคตา สญฺญามนสิการา สมุทาจรนฺติ สฺวาสฺส โหติ อาพาโธ เสยฺยถาปี อาวุโส สุขิโน ทุกฺขํ อุปฺปชฺเชยฺย ยาว เทว อาพาธาย เอวเมวสฺส เต ปีติสหคตา สญฺญามนสิการา สมุทาจรนฺติ สฺวาสฺส โหติ อาพาโธ โย โข ปนาวุโส อาพาโธ ทุกฺขเมตํ วุตฺตํ ภควตา อิมินาปี โข เอตํ อาวุโส ปริยาเยน เวทิตพฺพํ ยถาสุขํ นิพฺพานนฺ ฯ

ปุน จปรํ อาวุโส ภิกฺขุ สุขสฺส จ ปหานา ฯเป ฯ จตุตฺถชฺฌานนฺ อุปสมฺปชฺช วิหรติ ตสฺส เจ อาวุโส ภิกฺขุโน อิมินา วิหาเรน วิหรโต อุเปกฺขาสหคตา สญฺญามนสิการา สมุทาจรนฺติ สฺวาสฺส โหติ อาพาโธ เสยฺยถาปี อาวุโส สุขิโน ทุกฺขํ อุปฺปชฺเชยฺย ยาว เทว อาพาธาย เอวเมวสฺส เต อุเปกฺขาสหคตา สญฺญามนสิการา สมุทาจรนฺติ สฺวาสฺส โหติ อาพาโธ โย โข ปนาวุโส อาพาโธ ทุกฺขเมตํ วุตฺตํ ภควตา อิมินาปี โข เอตํ อาวุโส ปริยาเยน เวทิตพฺพํ ยถาสุขํ นิพฺพานนฺ ฯ

ปุน จปรํ อาวุโส ภิกฺขุ สพฺพโส รูปสญฺญานนฺ สมติกฺกมา ปฏิฆสญฺญานนฺ อตฺถงฺคมา นานตฺตสญฺญานนฺ อมนสิการา อนนฺโต อากาโสติ อากาสานญฺจายตนนฺ อุปสมฺปชฺช วิหรติ ตสฺส เจ อาวุโส ภิกฺขุโน อิมินา วิหาเรน วิหรโต รูปสหคตา สญฺญามนสิการา สมุทาจรนฺติ สฺวาสฺส โหติ อาพาโธ เสยฺยถาปี อาวุโส สุขิโน ทุกฺขํ อุปฺปชฺเชยฺย ยาว เทว อาพาธาย เอวเมวสฺส เต รูปสหคตา สญฺญามนสิการา

สมฺปาจรนฺติ สฺวาสฺส โหติ อาพาโธ โย โข ปนาวุโส อาพาโธ ทุกฺขเมตํ วุตฺตํ ภควตา อิมินาปิ โข เต เอตํ อาวุโส ปริยาเยน เวทิตพฺพํ ยถาสุขํ นิพฺพานนฺ ฯ

ปุน จปรํ อาวุโส ภิกฺขุ สพฺพโส อากาสานญฺจายตนํ สมติกฺกมฺม อนนฺตํ วิญฺญาณนฺติ วิญฺญาณญฺจายตนํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ ตสฺส เจ อาวุโส ภิกฺขุโน อิมินา วิหาเรน วิหรโต อากาสานญฺจายตนสหคตา สญฺญามนสิการา สมุปาจรนฺติ สฺวาสฺส โหติ อาพาโธ เสยฺยถาปิ อาวุโส สุขิโน ทุกฺขํ อุปฺปชฺเชยฺย ยาว เทว อาพาธาย เอวเมวสฺส เต อากาสานญฺจายตนสหคตา สญฺญามนสิการา สมุปาจรนฺติ สฺวาสฺส โหติ อาพาโธ โย โข ปนาวุโส อาพาโธ ทุกฺขเมตํ วุตฺตํ ภควตา อิมินาปิ โข เอตํ อาวุโส ปริยาเยน เวทิตพฺพํ ยถาสุขํ นิพฺพานนฺ ฯ

ปุน จปรํ อาวุโส ภิกฺขุ สพฺพโส วิญฺญาณญฺจายตนํ สมติกฺกมฺม นตฺถิ กิญฺจีติ อากิญฺจญฺญายตนํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ ตสฺส เจ อาวุโส ภิกฺขุโน อิมินา วิหาเรน วิหรโต วิญฺญาณญฺจายตนสหคตา สญฺญามนสิการา สมุปาจรนฺติ สฺวาสฺส โหติ อาพาโธ เสยฺยถาปิ อาวุโส สุขิโน ทุกฺขํ อุปฺปชฺเชยฺย ยาว เทว อาพาธาย เอวเมวสฺส เต วิญฺญาณญฺจายตนสหคตา สญฺญามนสิการา สมุปาจรนฺติ สฺวาสฺส โหติ อาพาโธ โย โข ปนาวุโส อาพาโธ ทุกฺขเมตํ วุตฺตํ ภควตา อิมินาปิ โข เอตํ อาวุโส ปริยาเยน เวทิตพฺพํ ยถาสุขํ นิพฺพานนฺ ฯ

ปุน จปรํ อาวุโส ภิกฺขุ สพฺพโส อากิญฺจญฺญายตนํ สมติกฺกมฺม

เนวสญฺญานาสญฺญายตนํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ ตสฺส เจ อาวุโส ภิกฺขุโน อิมินา วิหาเรน วิหรโต อากิญฺจญฺญายตนสหคตา สญฺญามนสิการา สมุทาจรนฺติ สุวาสฺส โหติ อาพาโธ เสยฺยถาปี อาวุโส สุขิโน ทุกฺขํ อุปฺปชฺเชยฺย ยาว เทว อาพาธาย เอวเมวสฺส เต อากิญฺจญฺญายตนสหคตา สญฺญามนสิการา สมุทาจรนฺติ สุวาสฺส โหติ อาพาโธ โย โข ปนาวุโส อาพาโธ ทุกฺขเมตํ วุตฺตํ ภควตา อิมิเนาปี โข เอตํ อาวุโส ปริยาเยน เวทิตพฺพํ ยถาสุขํ นิพฺพานนฺ ฯ

ปุน จปรํ อาวุโส ภิกฺขุ สพฺพโส เนวสญฺญานาสญฺญายตนํ สมติกฺกมฺม สญฺญาเวทยิตนิโรธํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ ปญฺญายปสฺส ทิสฺวา อาสวา ปริกฺขีณา โหนฺติ อิมินาปี โข เอตํ อาวุโส ปริยาเยน เวทิตพฺพํ ยถาสุขํ นิพฺพานนฺติ ฯ

[๒๓๙] ๓๕ เสยฺยถาปี ภิกฺขเว คาวี ปพฺพเตยฺยา พาลา อพฺยตฺตา อกฺเขตฺตญฺญู อกุสลา วิสเม ปพฺพเต จริตุ ตสฺสา เอวมสฺส ยนฺนูนาหํ อคตปุพฺพญฺเจว ทิสํ คจฺเฉยฺยํ อชาทิตปุพฺพานิ จ ติณานิ ขาเทยฺยํ อปีตปุพฺพานิ จ ปานียานิ ปิเวยฺยนฺติ สา ปุริมํ ปาทํ น สุปฺปติฏฺฐิตํ ปติฏฺฐาเปตฺวา ปจฺฉิมํ ปาทํ อุทฺธเรยฺย สา น เจว อคตปุพฺพํ ทิสํ คจฺเฉยฺย น จ อชาทิตปุพฺพานิ จ ติณานิ ขาเทยฺย น จ อปีตปุพฺพานิ จ ปานียานิ ปิเวยฺย ยสฺมิปสฺสา เทเส ชีวิตาย เอวมสฺส ยนฺนูนาหํ อคตปุพฺพญฺเจว ทิสํ คจฺเฉยฺยํ อชาทิตปุพฺพานิ จ ติณานิ ขาเทยฺยํ

อปีตปุพฺพานิ จ ปานียานิ ปีเวยฺยนฺติ ตญฺจ ปเทสํ น โสตฺถินา ปจฺจาคจฺเฉยฺย ตํ กิสฺสเหตุ ตถาหิ สา ภิกฺขเว คาวี ปพฺพเตยฺยา พาลา อพฺยตฺตา อกฺเขตฺตญฺญู อกุสลา วิสเม ปพฺพเต จริตุํ เอวเมว โข ภิกฺขเว อิเธกจฺโจ ภิกฺขุ พาโล อพฺยตฺโต อกฺเขตฺตญฺญู อกุสโล วิวิจฺเจว กาเมหิ วิวิจฺจ อกุสเลหิ ธมฺเมหิ สวิตกฺกํ สวิจารํ วิเวกชํ ปีติสุขํ ปฐมชฺฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหริตุํ โส ตํ นิมิตฺตํ น อาเสวติ น ภาเวติ น พหุลีกโรติ น สฺวาธิฏฺฐิตํ อธิฏฺฐาติ ตสฺส เอวํ โหติ ยนฺนูนาหํ วิตกฺกวิจารานํ วูปสมา อชฺฌตฺตํ สมฺปสาทนํ เจตโส เอโกทิภาวํ อวิตกฺกํ อวิจารํ สมาธิชํ ปีติสุขํ ทุติยชฺฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหเรยฺยนฺติ โส น สกฺโกติ วิตกฺกวิจารานํ วูปสมา ฯ เป ฯ ทุติยชฺฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหริตุํ ตสฺส เอวํ โหติ ยนฺนูนาหํ วิวิจฺเจว กาเมหิ วิวิจฺจ อกุสเลหิ ธมฺเมหิ สวิตกฺกํ สวิจารํ วิเวกชํ ปีติสุขํ ปฐมชฺฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหเรยฺยนฺติ โส น สกฺโกติ วิวิจฺเจว กาเมหิ ฯ เป ฯ ปฐมชฺฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหริตุํ อยํ วุจฺจติ ภิกฺขเว ภิกฺขุ ฌาโต ภฏฺโฐ อุภโต ปริหีโน เสยฺยถาปี สา คาวี ปพฺพเตยฺยา พาลา อพฺยตฺตา อกฺเขตฺตญฺญู อกุสลา วิสเม ปพฺพเต จริตุํ ฯ

เสยฺยถาปี ภิกฺขเว คาวี ปพฺพเตยฺยา ปณฺฑิตา พฺยตฺตา เขตฺตญฺญู กุสลา วิสเม ปพฺพเต จริตุํ ตสฺสา เอวมสฺส ยนฺนูนาหํ อคตปุพฺพญฺเจว ทิสํ คจฺเฉยฺยํ อขาทิตปุพฺพานิ จ ติณานิ ขาเทยฺยํ อปีตปุพฺ-

พานิ จ ปานียานิ ปีเวยฺยนฺติ สา ปุริมํ ปาทํ สุปฺปติฏฺฐิตํ ปติฏฺฐาเปตฺวา ปจฺฉิมํ ปาทํ อุทฺธเรยฺย สา อตีตปุพฺพณฺเณว ทิสํ คจฺเฉยฺย อชาทิต-ปุพฺพานิ จ ติณานิ ขาเทยฺย อปีตปุพฺพานิ จ ปานียานิ ปีเวยฺย ยสฺมิปสฺสา เทเส จิตาย เอวมสฺส ยนฺนูนาหํ อตีตปุพฺพณฺเณว ทิสํ คจฺเฉยฺยํ อชาทิตปุพฺพานิ จ ติณานิ ขาเทยฺยํ อปีตปุพฺพานิ จ ปานียานิ ปีเวยฺยนฺติ ตญฺจ ปเทสํ โสตฺถินา ปจฺจาคจฺเฉยฺย ตํ กิสฺสเหตุ ตถา หิ สา ภิกฺขเว คาวี ปพฺพเตยฺยา ปณฺฑิตา พฺยตฺตา เมธาวินี กุสลา วิสเม ปพฺพเต จริตุ เอวเมว โข ภิกฺขเว อิเธกจฺโจ ภิกฺขุ ปณฺฑิโต พฺยตฺโต เมธาวี กุสโล วิวิจฺเจว กาเมหิ วิวิจฺจ อกุสเลหิ ธมฺเมหิ สวิตกฺกํ สวิจารํ วิเวกชํ ปีติสุขํ ปฐมชฺฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหริตุ โส ตํ นิมิตฺตํ อาเสวติ ภาเวติ พหุลีกโรติ สุวาธิฏฺฐิตํ อธิฏฺฐาติ ตสฺส เอวํ โหติ ยนฺนูนาหํ วิตกฺกวิจารานํ วูปสมา อชฺฌตฺตํ สมฺปสาทนํ เจตโส เอโกทิภาวํ อวิตกฺกํ อวิจารํ สมาธิชํ ปีติสุขํ ทุติยชฺฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหเรยฺยนฺติ โส ทุติยชฺฌานํ อนภิหิสมาโน วิตกฺกวิจารานํ วูปสมา ฯ เป ฯ ทุติยชฺฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ โส ตํ นิมิตฺตํ อาเสวติ ภาเวติ พหุลีกโรติ สุวาธิฏฺฐิตํ อธิฏฺฐาติ ตสฺส เอวํ โหติ ยนฺนูนาหํ ปีติยา จ วิราคา อุเปกฺขโก จ วิหเรยฺยํ สโต จ สมฺปชาโน สุขญฺจ กาเยน ปฏิสංเวเทยฺยํ ยนฺตं อริยา อาจิกฺขนฺติ อุเปกฺขโก สตีมา สุขวิหารีติ ตติยชฺฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหเรยฺยนฺติ โส ตติยชฺฌานา อนภิหิสมาโน ปีติยา จ

วิราคา ฯ เป ฯ ตติยชฺฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ โส ตํ นิมิตฺตํ อาเสวติ ภาเวติ พหุลีกโรติ สฺวาธิฏฺฐิตํ อธิฏฺฐาติ ตสฺส เอวํ โหติ ยนฺนูนาหํ สุขสฺส จ ปหานา ทุกฺขสฺส จ ปหานา ปุพฺเพว โสมนสฺส-โทมนสฺสานํ อตฺถงฺคมา อทุกฺขมสุขํ อุเปกฺขาสติปาริสุทฺธิ์ จตุตฺถชฺฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหเรยฺยนฺติ โส จตุตฺถชฺฌานํ อนภิหีสมาโน สุขสฺส จ ปหานา ฯ เป ฯ จตุตฺถชฺฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ โส ตํ นิมิตฺตํ อาเสวติ ภาเวติ พหุลีกโรติ สฺวาธิฏฺฐิตํ อธิฏฺฐาติ ตสฺส เอวํ โหติ ยนฺนูนาหํ สพฺพโส รูปสญฺญานํ สมติกฺกมา ปฏิฆสญฺญานํ อตฺถงฺคมา นานตฺตสญฺญานํ อมนสิการา อนนฺโต อากาโสติ อากาสา-นญฺจายตนํ อุปสมฺปชฺช วิหเรยฺยนฺติ โส อากาสานญฺจายตนํ อน-ภิหีสมาโน สพฺพโส รูปสญฺญานํ สมติกฺกมฺม ฯเป ฯ อากาสานญฺจายตนํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ โส ตํ นิมิตฺตํ อาเสวติ ภาเวติ พหุลีกโรติ สฺวาธิฏฺฐิตํ อธิฏฺฐาติ ตสฺส เอวํ โหติ ยนฺนูนาหํ สพฺพโส อากา-สานญฺจายตนํ สมติกฺกมฺม อนนฺตํ วิญฺญาณนฺติ วิญฺญาณญฺจายตนํ อุปสมฺปชฺช วิหเรยฺยนฺติ โส วิญฺญาณญฺจายตนํ อนภิหีสมาโน สพฺพโส อากาสานญฺจายตนํ สมติกฺกมฺม อนนฺตํ วิญฺญาณนฺติ วิญฺญาณญฺจายตนํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ โส ตํ นิมิตฺตํ อาเสวติ ภาเวติ พหุลีกโรติ สฺวาธิฏฺฐิตํ อธิฏฺฐาติ ตสฺส เอวํ โหติ ยนฺนูนาหํ สพฺพโส วิญฺญาณญฺจายตนํ สมติกฺกมฺม นตฺถิ กิญฺจีติ อากิญฺจญฺญา-ยตนํ อุปสมฺปชฺช วิหเรยฺยนฺติ โส อากิญฺจญฺญายตนํ อนภิหีสมาโน

สพฺพโส วิญฺญาณญฺจายตนํ สมติกฺกมฺม นตฺถิ กิญฺจีติ อากิญฺจญฺญายตนํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ โส ตํ นิมิตฺตํ อาเสวติ ภาเวติ พหุลีกโรติ สุวาธิฏฺฐิตํ อธิฏฺฐาติ ตสฺส เอวํ โหติ ยนฺนูนาหํ สพฺพโส อากิญฺจญฺญายตนํ สมติกฺกมฺม เนวสญฺญานาสญฺญายตนํ อุปสมฺปชฺช วิหเรยฺยนฺติ โส เนวสญฺญานาสญฺญายตนํ อนภิหิสมาโน สพฺพโส อากิญฺจญฺญายตนํ สมติกฺกมฺม เนวสญฺญานาสญฺญายตนํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ โส ตํ นิมิตฺตํ อาเสวติ ภาเวติ พหุลีกโรติ สุวาธิฏฺฐิตํ อธิฏฺฐาติ ตสฺส เอวํ โหติ ยนฺนูนาหํ สพฺพโส เนวสญฺญานาสญฺญายตนํ สมติกฺกมฺม สญฺญาเวทยิตนิโรธํ อุปสมฺปชฺช วิหเรยฺยนฺติ โส สญฺญาเวทยิตนิโรธํ อนภิหิสมาโน สพฺพโส เนวสญฺญานาสญฺญายตนํ สมติกฺกมฺม สญฺญาเวทยิตนิโรธํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ ฯ

ยโต โข ภิกฺขเว ภิกฺขุ ตํ ตเถว สมาปตฺตึ สมาปชฺชติปิ วุฏฺฐาติปิ ตสฺส มุทุ จิตฺตํ โหติ กมฺมญฺญํ มุทุนา จิตฺเตน กมฺมญฺเญน อปฺปมาโณ สมาธิ โหติ สุภาวิโต โส อปฺปมาเณน สมาธินา สุภาวิเตน ยัยสฺเส อภิญฺญา สจฺฉิกรณีเยสุ ธมฺเมสุ จิตฺตํ อภินินฺนาเมติ อภิญฺญา สจฺฉิกิริยาย ตตฺร ตตฺรว สกฺขิภพฺพตํ ปาปุณาติ สติ สติอายตเน โส เจ อากงฺขติ อเนกวิหิตํ อิทฺธิวิธํ ปจฺจนุภเวยฺยํ เอโกปิ หุตฺวา พหุธา อสฺสํ พหุธาปิ หุตฺวา เอโก อสฺสํ ฯ เป ฯ ยาว พฺรหฺมโลกาปิ กาเยน วสํ วตฺเตยฺยนฺติ ตตฺร ตตฺรว สกฺขิภพฺพตํ ปาปุณาติ สติ สติอายตเน โส เจ อากงฺขติ

ทิพฺพาย โสตธาตุยา ฯ เป ฯ สทฺทนิมิตฺตานุสาริวิญฺญาณสฺส อุปฺปาทาย อภินีหาโร อภินีหารกฺขโม โหติ ฯ เอวรูปาย อาสวานํ ขยา อนาสวา เจโตวิมุตฺติ ปญฺญาวิมุตฺติ ทิฏฺเฐว ธมฺเม สยํ อภิญฺญา สจฺฉิกตฺวา อุปสมฺปชฺช วิหรติ ฯ เอวรูปาย อาสวานํ ขยา ฯ เป ฯ สจฺฉิกตฺวา อุปสมฺปชฺช วิหรนฺติ ตตฺร ตเถรวา สกฺขิภพฺพตา ปาปุณาติ สติ สติอายตเน โส สเจ อากงฺขติ ปรสตฺตานํ ปรปุคฺคลานํ เจตสา เจโต ปริจฺจ ปชานาเนยฺยํ สราคํ วา จิตฺตํ สราคํ จิตฺตนฺติ ปชานาเนยฺยํ วีตราคํ วา จิตฺตํ วีตราคํ จิตฺตนฺติ ปชานาเนยฺยํ สโทสํ วา จิตฺตํ สโทสํ จิตฺตนฺติ ปชานาเนยฺยํ วีตโทสํ วา จิตฺตํ วีตโทสํ จิตฺตนฺติ ปชานาเนยฺยํ สโมหํ วา จิตฺตํ สโมหํ จิตฺตนฺติ ปชานาเนยฺยํ วีตโมหํ วา จิตฺตํ วีตโมหํ จิตฺตนฺติ ปชานาเนยฺยํ สงฺขิตฺตํ วา จิตฺตํ วิกฺขิตฺตํ วา จิตฺตํ มหคฺคตํ วา จิตฺตํ อมหคฺคตํ วา จิตฺตํ สอุตฺตรํ วา จิตฺตํ อนุตฺตรํ วา จิตฺตํ อสมาหิตํ วา จิตฺตํ สมาหิตํ วา จิตฺตํ วิมุตฺตํ วา จิตฺตํ อวิมุตฺตํ วา จิตฺตํ อวิมุตฺตํ จิตฺตนฺติ ปชานาเนยฺยนฺติ ตตฺร ตเถรวา สกฺขิภพฺพตา ปาปุณาติ สติ สติอายตเน โส สเจ อากงฺขติ อเนกวิหิตํ ปุพฺเพนิวาสํ อนุสฺสเรยฺยํ เสยฺยถีทํ เอกมฺปิ ชาตึ เทฺวปิ ชาติโย ฯ เป ฯ อิติ สาการํ สอุทฺเทสํ อเนกวิหิตํ ปุพฺเพนิวาสํ อนุสฺสเรยฺยนฺติ ตตฺร ตเถรวา สกฺขิภพฺพตา ปาปุณาติ สติ สติอายตเน โส สเจ อากงฺขติ ทิพฺเพน จกฺขุนา วิสุทฺเธน อติกฺกนฺตมานุสเกน ฯ เป ฯ ยถากมฺมูปเค สตฺเต ปชานาเนยฺยนฺติ ตตฺร ตเถรวา สกฺขิภพฺพตา ปาปุณาติ สติ สติอายตเน โส สเจ อากงฺขติ อาสวานํ ขยา ฯ เป ฯ สจฺฉิกตฺวา อุปสมฺปชฺช วิหเรยฺยนฺติ ตตฺร ตเถรวา สกฺขิภพฺพตา ปาปุณาติ สติ สติอายตเนติ ฯ

[๒๔๐] ๓๖ ปญฺจมฺปาหํ ภิกฺขเว ฌานํ นิสฺสาย อาสวานํ ขยํ

วทามิ ทุติยมฺปาหำ ภิกฺขเว ฌานำ นิสฺสาย อาสวานำ ขยำ วทามิ ตติยมฺปาหำ ภิกฺขเว ฌานำ นิสฺสาย อาสวานำ ขยำ วทามิ จตุตฺถมฺปาหำ ภิกฺขเว ฌานำ นิสฺสาย อาสวานำ ขยำ วทามิ อากาส์านญฺจายตนมฺปาหำ ภิกฺขเว นิสฺสาย อาสวานำ ขยำ วทามิ ฯ เป ฯ เนวส์ญฺญานาส์ญฺญายตนมฺปาหำ ภิกฺขเว นิสฺสาย อาสวานำ ขยำ วทามิ ฯ

ปญฺจมมฺปาหำ ภิกฺขเว ฌานำ นิสฺสาย อาสวานำ ขยำ วทามีติ อิติ โข ปเนตำ วุตฺตำ กิญฺเจตำ ปฏิจฺจ วุตฺตำ อิธ ภิกฺขเว ภิกฺขุ วิวิจฺเจว กาเมหิ ฯ เป ฯ ปญฺจมชฺฌานำ อุปสมฺปชฺช วิหรติ โส เยเว ตตฺถ โหติ รูปคตำ เวทนาคตำ ส์ญฺญาคตำ สงฺขารคตำ วิญฺญาณคตำ เต ธมฺเม อนิจฺจโต ทุกฺขโต โรคโต คณฺฑโต สลฺลโต อฆโต อาพาธโต ปรโต ปโลกโต สุญฺญโต อนตฺตโต สมนุปสฺสติ โส เตหิ ธมฺเมหิ จิตฺตำ ปติฏฺฐาเปติ โส เตหิ ธมฺเมหิ จิตฺตำ ปติฏฺฐาเปตฺวา อมตาย ธาตุยา จิตฺตำ อุปสำหรติ เอตำ สนฺตำ เอตำ ปณีตำ ยทิทำ สพฺพสงฺขารสมโถ สพฺพูปธิปฏินิสฺสคฺโค ตณฺหกฺขโย วิราโค นิโรโธ นิพฺพานนฺติ โส ตตฺถ ฐิโต อาสวานำ ขยำ ปาปุณาติ โน เจ อาสวานำ ขยำ ปาปุณาติ เตเนว ธมฺมราเคน ตาย ธมฺมนนฺทิยา ปญฺจนฺนำ โอรมฺภาคิยานำ สำโยชนานำ ปริกฺขยา โอปปาติโก โหติ ตตฺถปรินิพฺพายี อนาวตฺติธมฺโม ตสฺมา โลกา เสยฺยถาปี ภิกฺขเว อิสฺสาโส วา อิสฺสาสนฺเตวาสี วา ติณปุริสรูปเก วา มตฺติกาปุญฺเช วา โยคฺคำ กริตฺวา โส อปเรน สมเยน ทูเรปาติ จ โหติ อกฺขณเวธิ จ มหโต จ กายสฺส ปทาลิตา เอวเมว

โข ภิกฺขเว ภิกฺขุ วิวิจฺเจว กาเมหิ ฯ เป ฯ ปฐมชฺฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ โส ยเทว ตตฺถ โหติ รูปคตํ เวทนาคตํ สญฺญาคตํ สงฺขารคตํ วิญฺญาณคตํ เต ธมฺเม อนิจฺจโต ทุกฺขโต โรคโต คณฺฑโต สลฺลโต อฆโต อาพาธโต ปรโต ปโลกโต สุญฺญโต อนตฺตโต สมนุปสฺสติ โส เตหิ ธมฺเมหิ จิตฺตํ ปฏิวาเปติ โส เตหิ ธมฺเมหิ จิตฺตํ ปฏิวาเปตฺวา อมตาย ธาตุยา จิตฺตํ อุปสංหรติ เอตं สนฺตं เอตं ปณีตं ยทิทं สพฺพสංขารสมโถ สพฺพูปธิปฏินิสฺสคฺโค ตณฺหกฺขโย วิราโค นิโรโธ นิพฺพานนฺติ โส ตตฺถ ฐิโต อาสวานं ขยं ปาปุณาติ โน เจ อาสวานं ขยं ปาปุณาติ เตเนว ธมฺมราเคน ตาย ธมฺมนนฺทิยา ปญฺจนฺนं โอรมฺภาคิยานं สංโยชนานं ปริกฺขยา โอปปาติโก โหติ ตตฺถปรินิพฺพายี อนาวตฺติธมฺโม ตสฺมา โลกา ปฐมมฺปาหं ภิกฺขเว ฌานं นิสฺสาย อาสวานं ขยं วทามีติ อิติ ยนฺตं วุตฺตं อิทเมตं ปฏิจฺจ วุตฺตं ฯ

ทุติยมฺปาหं ภิกฺขเว ฌานं นิสฺสาย ฯ เป ฯ ตติยมฺปาหं ภิกฺขเว ฌานं นิสฺสาย ฯ เป ฯ จตุตฺถมฺปาหं ภิกฺขเว ฌานं นิสฺสาย อาสวานं ขยं วทามีติ อิติ โข ปเนตं วุตฺตं กิญฺเจตं ปฏิจฺจ วุตฺตं อิธ ภิกฺขเว ภิกฺขุ สุขสฺส จ ปหานา ทุกฺขสฺส จ ปหานา ปุพฺเพว โสมนสฺสโทมนสฺสานं อตฺถงฺคมา อทุกฺขมสุขं อุเปกฺขาสติปาริสุทฺธิं จตุตฺถชฺฌานं อุปสมฺปชฺช วิหรติ โส ยเทว ตตฺถ โหติ รูปคตं เวทนาคตं สญฺญาคตं สงฺขารคตं วิญฺญาณคตं เต ธมฺเม อนิจฺจโต

ทุกฺขโต โรคโต คณฺฑโต สลฺลโต อฆโต อาพาธโต ปรโต ปโลกโต สุญฺญโต อนตฺตโต สมนุปสฺสติ โส เตหิ ธมฺเมหิ จิตฺตํ ปฏิวิชาเปติ โส เตหิ ธมฺเมหิ จิตฺตํ ปฏิวิชาเปตฺวา อมตาย ธาตุยา จิตฺตํ อุปสංหรติ เอตं สนฺตं เอตं ปณีตं ยทิทं สพฺพสංขารสมโถ สพฺพูปธิปฏินิสฺสคฺโค ตณฺหกฺขโย วิราโค นิโรโธ นิพฺพานนฺติ โส ตตฺถ ฐิโต อาสวานं ขยं ปาปุณาติ โน เจ อาสวานं ขยं ปาปุณาติ เตเนว ธมฺมราเคน ตาย ธมฺมนนฺทิยา ปญฺจนฺนं โอรมฺภาคิยานं สංโยชนานं ปริกฺขยา โอปปาติโก โหติ ตตฺถปรินิพฺพายี อนาวตฺติธมฺโม ตสฺมา โลกา เสยฺยถาปี ภิกฺขเว อิสฺสาโส วา อิสฺสาสนฺเตวาสี วา ติณปุริสรูปเก วา มตฺติกาปุญฺเช วา โยคฺคं กริตฺวา โส อปเรน สมเยน ทูเรปาติ จ โหติ อกฺขณเวธิ จ มหโต จ กายสฺส ปทาลิตา เอวเมว โข ภิกฺขเว ภิกฺขุ สุขสุสฺส จ ปหานา ฯ เป ฯ จตุตฺถชฺฌานं อุปสมฺปชฺช วิหรติ โส ยเทว ตตฺถ โหติ รูปคตं เวทนาคตं ฯ เป ฯ อนาวตฺติธมฺโม ตสฺมา โลกา จตุตฺถมฺปาหं ภิกฺขเว ฌานं นิสฺสาย อาสวานं ขยं วทามีติ อิติ ยนฺตं วุตฺตं อิทเมตं ปฏิจฺจ วุตฺตं ฯ

อากาสานญฺจายตนมฺปาหं ภิกฺขเว ฌานं นิสฺสาย อาสวานं ขยं วทามีติ อิติ โข ปเนตं วุตฺตं กิญฺเจตं ปฏิจฺจ วุตฺตं อิธ ภิกฺขเว ภิกฺขุ สพฺพโส รูปสญฺญานं สมติกฺกมา ปฏิฆสญฺญานं อตฺถงฺคมา นานตฺตสญฺญานं อมนสิการา อนนฺโต อากาโสติ อากาสานญฺจายตนं อุปสมฺปชฺช วิหรติ โส ยเทว ตตฺถ โหติ เวทนาคตं สญฺญาคตं

สงฺขารคตํ วิญฺญาณคตํ เต ธมฺเม อนิจฺจโต ทุกฺขโต โรคโต คณฺฑโต สลฺลโต อฆโต อาพาธโต ปรโต ปโลกโต สุญฺญโต อนตฺตโต สมนุปสฺสติ โส เตหิ ธมฺเมหิ จิตฺตํ ปติฏฺฐาเปติ โส เตหิ ธมฺเมหิ จิตฺตํ ปติฏฺฐาเปตฺวา อมตาย ธาตุยา จิตฺตํ อุปสංหรติ เอตं สนฺตं เอตं ปณีตं ยทิทं สพฺพสงฺขารสมโถ สพฺพูปธิปฏินิสฺสคฺโค ตณฺหกฺขโย วิราโค นิโรโธ นิพฺพานนฺติ โส ตตฺถ ฐิโต อาสวานं ขยं ปาปุณาติ โน เจ อาสวานं ขยं ปาปุณาติ เตเนว ธมฺมราเคน ตาย ธมฺมนนฺทิยา ปญฺจนฺนं โอรมฺภาคิยานं สංโยชนานं ปริกฺขยา โอปปาติโก โหติ ตตฺถปรินิพฺพายี อนาวตฺติธมฺโม ตสฺมา โลกา เสยฺยถาปี ภิกฺขเว อิสฺสาโส วา อิสฺสาสนฺเตวาสี วา ติณปุริสรูปเก วา มตฺติกาปุญฺเช วา โยคฺคं กริตฺวา โส อปเรน สมเยน ทูเรปาติ จ โหติ อกฺขณเวธิ จ มหโต จ กายสฺส ปทาลิตา เอวเมว โข ภิกฺขเว ภิกฺขุ สพฺพโส รูปสญฺญานं สมติกฺกมา ปฏิฆสญฺญานं อตฺถงฺคมา นานตฺตสญฺญานं อมนสิการา อนนฺโต อากาโสติ อากาสานญฺจายตนं อุปสมฺปชฺช วิหรติ โส ยเทว ตตฺถ โหติ เวทนาคตं สญฺญาคตं ฯ เป ฯ อนาวตฺติธมฺโม ตสฺมา โลกา อากาสานญฺจายตนมฺปาหं ภิกฺขเว นิสฺสาย อาสวานं ขยं วทามีติ อิติ ยนฺตं วุตฺตं อิทเมตं ปฏิจฺจ วุตฺตं ฯ

วิญฺญาณญฺจายตนมฺปาหं ภิกฺขเว นิสฺสาย ฯ เป ฯ อากิญฺจญฺญายตนมฺปาหं ภิกฺขเว นิสฺสาย อาสวานं ขยं วทามีติ อิติ โข ปเนตं

วุตฺตํ กิญฺเจตํ ปฏิจฺจ วุตฺตํ อิธ ภิกฺขเว ภิกฺขุ สพฺพโส วิญฺญาณญฺจายตนํ สมติกฺกมฺม นตฺถิ กิญฺจีติ อากิญฺจญฺญายตนํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ โส ยเทว ตตฺถ โหติ เวทนาคตํ สญฺญาคตํ สงฺขารคตํ วิญฺญาณคตํ เต ธมฺเม อนิจฺจโต ทุกฺขโต โรคโต คณฺฑโต สลฺลโต อฆโต อาพาธโต ปรโต ปโลกโต สุญฺญโต อนตฺตโต สมนุปสฺสติ โส เตหิ ธมฺเมหิ จิตฺตํ ปติฏฺฐาเปติ โส เตหิ ธมฺเมหิ จิตฺตํ ปติฏฺฐาเปตฺวา อมตาย ธาตุยา จิตฺตํ อุปสํหรติ เอตं สนฺตं เอตं ปณีตํ ยทิทं สพฺพสงฺขารสมโถ สพฺพูปธิปฏินิสฺสคฺโค ตณฺหกฺขโย วิราโค นิโรโธ นพฺพานนฺติ โส ตตฺถ ฐิโต อาสวานं ขยं ปาปุณาติ โน เจ อาสวานं ขยं ปาปุณาติ เตเนว ธมฺมราเคน ตาย ธมฺมนนฺทิยา ปญฺจนฺนं โอรมฺภาคิยานं สญฺโญชนานं ปริกฺขยา โอปปาติโก โหติ ตตฺถปรินิพฺพายี อนาวตฺติธมฺโม ตสฺมา โลกา เสยฺยถาปี ภิกฺขเว อิสฺสาโส วา อิสฺสาสนฺเตวาสี วา ติณปุริสรูปเก วา มตฺติกาปุญฺเช วา โยคฺคं กริตฺวา โส อปเรน สมเยน ทูเรปาติ จ โหติ อกฺขณเวธิ จ มหโต จ กายสฺส ปทาลิตา เอวเมว โข ภิกฺขเว ภิกฺขุ สพฺพโส วิญฺญาณญฺจายตนं สมติกฺกมฺม นตฺถิ กิญฺจีติ อากิญฺจญฺญายตนं อุปสมฺปชฺช วิหรติ โส ยเทว ตตฺถ โหติ เวทนาคตं สญฺญาคตं สงฺขารคตं วิญฺญาณคตं เต ธมฺเม อนิจฺจโต ทุกฺขโต โรคโต คณฺฑโต สลฺลโต อฆโต อาพาธโต ปรโต ปโลกโต สุญฺญโต อนตฺตโต สมนุปสฺสติ โส เตหิ

ธมฺเมหิ จิตฺตํ ปติฏฺฐาเปติ โส เตหิ ธมฺเมหิ จิตฺตํ ปติฏฺฐาเปตฺวา อมตาย ธาตุยา จิตฺตํ อุปสංหรติ เอตं สนฺตं เอตं ปณีตं ยทิทं สพฺพสงฺขารสมโถ สพฺพูปธิปฏินิสฺสคฺโค ตณฺหกฺขโย วิราโค นิโรโธ นิพฺพานนฺติ โส ตตฺถ ฐิโต อาสวานं ขยं ปาปุณาติ โน เจ อาสวานं ขยं ปาปุณาติ เตเนว ธมฺมราเคน ตาย ธมฺมนนฺทิยา ปญฺจนฺนं โอรมฺภาคิยานं สංโยชนานं ปริกฺขยา โอปปาติโกโหติ ตตฺถปรินิพฺพายี อนาวตฺติธมฺโม ตสฺมา โลกา อากิญฺจญฺญายตนมฺปาหं ภิกฺขเว นิสฺสาย อาสวานं ขยं วทามีติ อิติ ยนฺตं วุตฺตं อิทเมตं ปฏิจฺจ วุตฺตं อิติ โข ภิกฺขเว ยาวตา สญฺญาสมาปตฺติ ตาวตา สญฺญาปฏิเวโธ ยานิ จ โข อิมานิ ภิกฺขเว นิสฺสาย เทว อายตนานิ เนวสญฺญานาสญฺญายตนสมาปตฺติ จ สญฺญาเวทยิตนิโรโธ จ ฌายีโสเต[๑] ภิกฺขเว ภิกฺขูหิ สมาปตฺติกุสเลหิ สมาปตฺติวุฏฺฐานกุสเลหิ สมาปชฺชิตฺวา วุฏฺฐหิตฺวา สมฺมทกฺขาตพฺพานีติ วทามีติ ฯ

[๒๔๑] ๓๗ เอกं สมยं อายสฺมา อานนฺโท โกสมฺพิยं วิหรติ โฆสิตาราเม ฯ ตตฺร โข อายสฺมา อานนฺโท ภิกฺขู อามนฺเตสิ อาวุโส ภิกฺขเวติ ฯ อาวุโสติ โข เต ภิกฺขู อายสฺมโต อานนฺทสฺส ปจฺจสฺโสสุं ฯ อายสฺมา อานนฺโท เอตทโวจ อจฺฉริยं อาวุโส อพฺภุตं อาวุโส ยาวญฺจิทं เตน ภควตา ชานตา ปสฺสตา อรหตา สมฺมาสมฺพุทฺเธน

---

๑ ปี. ฌายีเหเต ฯ

โอกาสาธิคโม อนุพุทฺโธ สตฺตานํ วิสุทฺธิยา โสกปริเทวานํ สมติกฺกมาย ทุกฺขโทมนสฺสานํ อตฺถงฺคมาย ญายสฺส อธิคมาย นิพฺพานสฺส สจฺฉิกิริยาย ตเทว นาม จกฺขุ ภวิสฺสติ เต รูปา ตญฺจายตนํ โน ปฏิสංเวทิสฺสติ ตเทว นาม โสตํ ภวิสฺสติ เต สทฺทา ตญฺจายตนํ โน ปฏิสංเวทิสฺสติ ตเทว นาม ฆานํ ภวิสฺสติ เต คนฺธา ตญฺจายตนํ โน ปฏิสංเวทิสฺสติ สา จ นาม ชิวฺหา ภวิสฺสติ เต รสา ตญฺจายตนํ โน ปฏิสංเวทิสฺสติ โส จ นาม กาโย ภวิสฺสติ เต โผฏฺฐพฺพา ตญฺจายตนํ โน ปฏิสංเวทิสฺสตีติ ฯ เอวํ วุตฺเต อายสฺมา อุทายิ อายสฺมนฺตं อานนฺทं เอตทโวจ สญฺเ เมว นุ โข อาวุโส อานนฺท ตทายตนํ โน ปฏิสංเวเทติ อุทาหุ อสญฺเติ ฯ สญฺเ เมว โข อาวุโส ตทายตนํ ปฏิสංเวเทติ โน อสญฺเติ ฯ กิสญฺเ ปนาวุโส ตทายตนํ โน ปฏิสංเวเทตีติ ฯ

อิธาวุโส ภิกฺขุ สพฺพโส รูปสญฺญานํ สมติกฺกมา ปฏิฆสญฺญานํ อตฺถงฺคมา นานตฺตสญฺญานํ อมนสิการา อนนฺโต อากาโสติ อากาสานญฺจายตนํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ เอวංสญฺเปี โข อาวุโส ตทายตนํ โน ปฏิสංเวเทติ ปุน จปรं อาวุโส ภิกฺขุ สพฺพโส อากาสานญฺจายตนํ สมติกฺกมฺม อนนฺตं วิญฺญาณนฺติ วิญฺญาณญฺจายตนํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ เอวංสญฺเปี โข อาวุโส ตทายตนํ โน ปฏิสංเวเทติ ปุน จปรं อาวุโส ภิกฺขุ สพฺพโส วิญฺญาณญฺจายตนํ สมติกฺกมฺม นตฺถิ กิญฺจีติ อากิญฺจญฺญายตนํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ เอวංสญฺเปี

โข อาวุโส ตทายตนํ โน ปฏิสํเวเทติ ฯ

เอกมิทาหํ อาวุโส สมยํ สาเกเต วิหรามิ อญฺชนวเน มิคทาเย อถโข อาวุโส ชฏิลภาคิกา[1] ภิกฺขุนี เยนาหํ เตนุปสงฺกมิ อุปสงฺกมิตฺวา มํ อภิวาเทตฺวา เอกมนฺตํ อฏฺฐาสิ เอกมนฺตํ ฐิตา โข อาวุโส ชฏิลภาคิกา ภิกฺขุนี มํ เอตทโวจ ยายํ ภนฺเต อานนฺท สมาธิ น จาภินโต น จาปนโต น สสงฺขารนิคฺคยฺหวาริตวโต วิมุตฺตตฺตา ฐิโต ฐิตตฺตา สนฺตุสิโต สนฺตุสิตตฺตา โน ปริตสฺสติ อยํ ภนฺเต อานนฺท สมาธิ กิฺผโล วุตฺโต ภควตาติ เอวํ วุตฺเต ตาหํ อาวุโส ชฏิลภาคิกํ ภิกฺขุนิ์ เอตทโวจํ ยายํ ภคินิ สมาธิ น จาภินโต น จาปนโต น สสงฺขารนิคฺคยฺหวาริตวโต วิมุตฺตตฺตา ฐิโต ฐิตตฺตา สนฺตุสิโต สนฺตุสิตตฺตา โน ปริตสฺสติ อยํ ภคินิ สมาธิ อญฺโญ ผโล วุตฺโต ภควตาติ เอวญฺเจ์ โข อาวุโส ตทายตนํ โน ปฏิสํเวเทตีติ ฯ

[๒๔๒] ๓๘ อถโข เทฺว โลกายติกา พฺราหฺมณา เยน ภควา เตนุปสงฺกมิ์ สุ อุปสงฺกมิตฺวา ภควตา สทฺธิ์ สมฺโมทิ์ สุ สมฺโมทนิ์ยํ กถํ สาราณิ์ยํ วีติสาเรตฺวา เอกมนฺตํ นิสี์ทิ์สุ เอกมนฺตํ นิสินฺนา โข เต พฺราหฺมณา ภควนฺตํ เอตทโวจุ์ ปูรโณ โภ โคตม กสฺสโป สพฺพญฺญู สพฺพทสฺสาวี์ อปริเสสญาณทสฺสนํ ปฏิชานาติ จรโต จ เม ติฏฺฐโต จ เม สุตฺตสฺส จ ชาครสฺส จ สตตํ สมิตํ

---

๑ ยุ. ชฏิลาคาหิยา ฯ

ญาณทสฺสนํ ปจฺจุปฏฺฐิตนฺติ โส เอวมาห อหํ อนนฺเตน ญาเณน อนนฺตํ โลกํ ชานํ ปสฺสํ วิหรามีติ อยมฺปี หิ โภ โคตม นิคณฺโฐ นาฏปุตฺโต สพฺพญฺญู สพฺพทสฺสาวี อปริเสสญาณทสฺสนํ ปฏิชานาติ จรโต จ เม ติฏฺฐโต จ เม สุตฺตสฺส จ ชาครสฺส จ สตตํ สมิตํ ญาณทสฺสนํ ปจฺจุปฏฺฐิตนฺติ โส เอวมาห อหํ อนนฺเตน ญาเณน อนนฺตํ โลกํ ชานํ ปสฺสํ วิหรามีติ อิเมสํ โภ โคตม อุภินฺนํ ญาณวาทานํ อุภินฺนํ อญฺญมญฺญํ วิปจฺจนีกวาทานํ โก สจฺจํ โก มุสาติ ฯ

อถ พฺราหฺมณา ติฏฺฐีเคตฺวา อิเมสํ อุภินฺนํ ญาณวาทานํ อุภินฺนํ อญฺญมญฺญํ วิปจฺจนีกวาทานํ โก สจฺจํ โก มุสา ยนฺนูน โว พฺราหฺมณา เทสิสฺสามิ ตํ สุณาถ สาธุกํ มนสิ กโรถ ภาสิสฺสามีติ ฯ เอวํ โภติ โข เต พฺราหฺมณา ภควโต ปจฺจสฺโสสุํ ฯ ภควา เอตทโวจ เสยฺยถาปี พฺราหฺมณา จตฺตาโร ปุริสา จตุทฺทิสา จิตา ปุริสคติยา จ ชเวน สมนฺนาคตา ปรเมน จ ปทวีติหาเรน เอวรูเปน ชเวน สมนฺนาคตา อสฺสุ เสยฺยถาปี นาม ทพฺพหมฺโม ขนฺตคฺคโห สิกฺขิโต กตหตฺโถ กตูปาสโน ลหุเกน อสเนน อปฺปกสิเรน ติริยํ ตาลจฺฉาตึ อติปาเตยฺย เอวรูเปน จ ปทวีติหาเรน เสยฺยถาปี นาม ปุรตฺถิมา สมุทฺทา ปจฺฉิโม สมุทฺโท อถ ปุรตฺถิมาย ทิสาย จิโต ปุริโส เอวํ วเทยฺย อหํ คมเนน โลกสฺส อนฺตํ ปาปุณิสฺสามีติ โส อญฺญเตฺรว อสิตปายิตา อญฺญตฺร อุจฺจารปสฺสาวกมฺมา อญฺญตฺร นิทฺทากิลมถปฏิ-

วิโนทนา วสฺสสตายุโก วสฺสสตชีวี วสฺสสตํ คนฺตฺวา อปฺปตฺวาว โลกสฺส อนฺตมนฺตรา กาลํ กเรยฺย อถ ปจฺฉิมาย ทิสาย ฯ เป ฯ อถ ทกฺขิณาย ทิสาย ชิโต ปุริโส เอวํ วเทยฺย อหํ คมเนน โลกสฺส อนฺตํ ปาปุณิสฺสามีติ โส อญฺญตฺรว อสิตปายิตสายิตา อญฺญตฺร อุจฺจารปสฺสาวกมฺมา อญฺญตฺร นิทฺทากิลมถปฏิวิโนทนา วสฺส-สตายุโก วสฺสสตชีวี วสฺสสตํ คนฺตฺวา อปฺปตฺวาว โลกสฺส อนฺตมนฺตรา กาลํ กเรยฺย กึ กิสฺสเหตุ นาหํ พฺราหฺมณา เอวรูปาย สนฺธาวนิกาย โลกสฺส อนฺตํ ญาเตยฺยํ ทิฏฺเจยฺยํ ปตฺเตยฺยนฺติ วทามิ น จาหํ พฺราหฺมณา อปฺปตฺวาว โลกสฺส อนฺตํ ทุกฺขสฺส อนฺตกิริยํ วทามิ ฯ

ปญฺจิเม พฺราหฺมณา กามคุณา อริยสฺส วินเย โลโกติ วุจฺจติ ฯ กตเม ปญฺจ จกฺขุวิญฺเญยฺยา รูปา อิฏฺฐา กนฺตา มนาปา ปิยรูปา กามูปสญฺหิตา รชนิยา โสตวิญฺเญยฺยา สทฺทา ฯ เป ฯ ฆานวิญฺเญยฺยา คนฺธา ชิวฺหาวิญฺเญยฺยา รสา กายวิญฺเญยฺยา โผฏฺฐพฺพา อิฏฺฐา กนฺตา มนาปา ปิยรูปา กามูปสญฺหิตา รชนิยา ฯ อิเม โข พฺราหฺมณา ปญฺจ กามคุณา อริยสฺส วินเย โลโกติ วุจฺจติ ฯ

อิธ พฺราหฺมณา ภิกฺขุ วิวิจฺเจว กาเมหิ วิวิจฺจ อกุสเลหิ ธมฺเมหิ สวิตกฺกํ สวิจารํ วิเวกชํ ปีติสุขํ ปฐมชฺฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ อยํ วุจฺจติ พฺราหฺมณา ภิกฺขุ โลกสฺส อนฺตมคมา โลกสฺส อนฺเต วิหรติ ตมญฺเญ เอวมาหํสุ อยมฺปี โลกปริยาปนฺโน อยมฺปี อนิสฺสโฏ โลกมฺหาติ อยมฺปี หิ พฺราหฺมณา เอวํ วทามิ

อยมฺปี โลกปริยาปนฺโน อยมฺปี อนิสฺสโฏ โลกมฺหาติ ฯ

ปุน จปรํ พฺราหฺมณา ภิกฺขุ วิตกฺกวิจารานํ วูปสมา ฯ เป ฯ ทุติยชฺฌานํ ตติยชฺฌานํ จตุตฺถชฺฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ อยํ วุจฺจติ พฺราหฺมณา ภิกฺขุ โลกสฺส อนฺตมคมา โลกสฺส อนฺเต วิหรติ ตมญฺเญว เอวมาหํสุ อยมฺปี โลกปริยาปนฺโน อยมฺปี อนิสฺสโฏ โลกมฺหาติ อหมฺปี หิ พฺราหฺมณา เอวํ วทามิ อยมฺปี โลกปริยาปนฺโน อยมฺปี อนิสฺสโฏ โลกมฺหาติ ฯ

ปุน จปรํ พฺราหฺมณา ภิกฺขุ สพฺพโส รูปสญฺญานํ สมติกฺกมา ปฏิฆสญฺญานํ อตฺถงฺคมา นานตฺตสญฺญานํ อมนสิการา อนนฺโต อากาโสติ อากาสานญฺจายตนํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ อยํ วุจฺจติ พฺราหฺมณา ภิกฺขุ โลกสฺส อนฺตมคมา โลกสฺส อนฺเต วิหรติ ตมญฺเญว เอวมาหํสุ อยมฺปี โลกปริยาปนฺโน อยมฺปี อนิสฺสโฏ โลกมฺหาติ อหมฺปี หิ พฺราหฺมณา เอวํ วทามิ อยมฺปี โลกปริยาปนฺโน อยมฺปี อนิสฺสโฏ โลกมฺหาติ ฯ

ปุน จปรํ พฺราหฺมณา ภิกฺขุ สพฺพโส อากาสานญฺจายตนํ สมติกฺกมฺม อนนฺตํ วิญฺญาณนฺติ วิญฺญาณญฺจายตนํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ ฯ เป ฯ สพฺพโส วิญฺญาณญฺจายตนํ สมติกฺกมฺม นตฺถิ กิญฺจีติ อากิญฺจญฺญายตนํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ สพฺพโส อากิญฺจญฺญายตนํ สมติกฺกมฺม เนวสญฺญานาสญฺญายตนํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ อยํ วุจฺจติ

พฺราหฺมณา ภิกฺขู โลกสฺส อนฺตมกมา โลกสฺส อนฺเต วิหรติ ตมญฺเญว เอวมาหํสุ อยมฺปี โลกปริยาปนฺโน อยมฺปี อนิสฺสโฏ โลกมฺหาติ อหมฺปี หิ พฺราหฺมณา เอวํ วทามิ อยมฺปี โลกปริยาปนฺโน อยมฺปี อนิสฺสโฏ โลกมฺหาติ ฯ

ปุน จปรํ พฺราหฺมณา ภิกฺขู สพฺพโส เนวสญฺญานาสญฺญายตนํ สมติกฺกมฺม สญฺญาเวทยิตนิโรธํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ ปญฺญายปสฺส ทิสฺวา อาสวา ปริกฺขีณา โหนฺติ อยํ วุจฺจติ พฺราหฺมณา ภิกฺขู โลกสฺส อนฺตมกมา โลกสฺส อนฺเต วิหรติ ติณฺโณ โลเก วิสตฺติกนฺติ ฯ

[๒๔๓] ๓๔ ภูตปุพฺพํ ภิกฺขเว เทวาสุรสงฺคาโม สมุปพฺยูฬฺโห อโหสิ ตสฺมิ โข ปน ภิกฺขเว สงฺคาเม อสุรา ชินิสุ เทวา ปราชิยิสุ ปราชิตา จ ภิกฺขเว เทวา อปสฺสิเสฺวว อุตฺตราภิมุขา อภิภยิสุ อสุรา อถโข ภิกฺขเว เทวานํ เอตทโหสิ อภิภยนฺเตว โข อสุรา ยนฺนูน มยํ ทุติยมฺปี อสุเรหิ สงฺคาเมยฺยามาติ ฯ

ทุติยมฺปี โข ภิกฺขเว เทวา อสุเรหิ สงฺคาเมสุ ทุติยมฺปี โข ภิกฺขเว อสุรา ชินิสุ เทวา ปราชิยิสุ ปราชิตา จ ภิกฺขเว เทวา อปสฺสิเสฺวว อุตฺตราภิมุขา อภิภยิสุ อสุรา อถโข ภิกฺขเว เทวานํ เอตทโหสิ อภิภยนฺเตว โข อสุรา ยนฺนูน มยํ ตติยมฺปี อสุเรหิ สงฺคาเมยฺยามาติ ฯ

ตติยมฺปี โข ภิกฺขเว เทวา อสุเรหิ สงฺคาเมสุ ตติยมฺปี

โข ภิกฺขเว อสุรา ชินึสุ เทวา ปราชิยึสุ ปราชิตา จ ภิกฺขเว เทวา ภีตา เทวปุเร เยว ปวิสึสุ เทวปุรคตานญฺจ ปน ภิกฺขเว เทวานํ เอตทโหสิ ภีรุตฺตาณคเตน โข ทานิ มยํ เอตรหิ อตฺตนา วิหราม อกรณีเยา อสุเรหีติ อสุรานมฺปี ภิกฺขเว เอตทโหสิ ภีรุตฺตาณคเตน โข ทานิ เทวา เอตรหิ อตฺตนา วิหรนฺติ อกรณีเยา อมฺเหหีติ ฯ

ภูตปุพฺพํ ภิกฺขเว เทวาสุรสงฺคาโม สมุปพฺยูฬฺโห อโหสิ ตสฺมิ โข จ ภิกฺขเว สงฺคาเม เทวา ชินึสุ อสุรา ปราชิยึสุ ปราชิตา จ ภิกฺขเว อสุรา อปสฺสึเสฺวว ทกฺขิเณน มุขา อภิภยึสุ เทวา อถโข ภิกฺขเว อสุรานํ เอตทโหสิ อภิภยนฺเตว โข เทวา ยนฺนูน มยํ ทุติยมฺปี เทเวหิ สงฺคาเมยฺยามาติ ฯ

ทุติยมฺปี โข ภิกฺขเว อสุรา เทเวหิ สงฺคาเมสุ ทุติยมฺปี โข ภิกฺขเว เทวา ชินึสุ อสุรา ปราชิยึสุ ปราชิตา จ ภิกฺขเว อสุรา อปสฺสึเสฺวว ทกฺขิเณน มุขา อภิภยึสุ เทวา อถโข ภิกฺขเว อสุรานํ เอตทโหสิ อภิภยนฺเตว โข เทวา ยนฺนูน มยํ ตติยมฺปี เทเวหิ สงฺคาเมยฺยามาติ ฯ

ตติยมฺปี โข ภิกฺขเว อสุรา เทเวหิ สงฺคาเมสุ ตติยมฺปี โข ภิกฺขเว เทวา ชินึสุ อสุรา ปราชิยึสุ ปราชิตา จ ภิกฺขเว อสุรา ภีตา อสุรปุเร เยว ปวิสึสุ อสุรปุรคตานญฺจ ปน ภิกฺขเว อสุรานํ เอตทโหสิ ภีรุตฺตาณคเตน โข ทานิ มยํ เอตรหิ อตฺตนา วิหราม

อกรณีย์า เทเวหีติ เทวานมฺปี ภิกฺขเว เอตทโหสิ ภิรุตฺตาณคเตน โข ทานิ อสุรา เอตรหิ อตฺตนา วิหรนฺติ อกรณีย์า อมฺเหหีติ ฯ

เอวเมว โข ภิกฺขเว ยสฺมิ์ สมเย ภิกฺขุ วิวิจฺเจว กาเมหิ วิวิจฺจ อกุสเลหิ ธมฺเมหิ สวิตกฺกํ สวิจารํ วิเวกชํ ปีติสุขํ ปฐมชฺฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ ตสฺมิ์ ภิกฺขเว สมเย ภิกฺขุสฺส เอวํ โหติ ภิรุตฺตาณคเตน โข ทานาหํ เอตรหิ อตฺตนา วิหรามิ อกรณีโย มารสฺสาติ มารสฺสาปี ภิกฺขเว ปาปีมโต เอวํ โหติ ภิรุตฺตาณคเตน โข ทานิ ภิกฺขุ เอตรหิ อตฺตนา วิหรติ อกรณีโย มยฺหนฺติ ยสฺมิ์ ภิกฺขเว สมเย ภิกฺขุ วิตกฺกวิจารานํ วูปสมา ฯเปฯ ทุติยชฺฌานํ ตติยชฺฌานํ จตุตฺถชฺฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ ตสฺมิ์ ภิกฺขเว สมเย ภิกฺขุสฺส เอวํ โหติ ภิรุตฺตาณคเตน โข ทานาหํ เอตรหิ อตฺตนา วิหรามิ อกรณีโย มารสฺสาติ มารสฺสาปี ภิกฺขเว ปาปีมโต เอวํ โหติ ภิรุตฺตาณคเตน โข ทานิ ภิกฺขุ เอตรหิ อตฺตนา วิหรติ อกรณีโย มยฺหนฺติ ยสฺมิ์ ภิกฺขเว สมเย ภิกฺขุ สพฺพโส รูปสญฺญานํ สมติกฺกมา ปฏิฆสญฺญานํ อตฺถงฺคมา นานตฺตสญฺญานํ อมนสิการา อนนฺโต อากาโสติ อากาสานญฺจายตนํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ อยํ วุจฺจติ ภิกฺขเว ภิกฺขุ อนตฺตมกาสิ มารํ อปทํ พนฺธิตฺวา มารจกฺขุ์ อทสฺสนํ คโต ปาปีมโต ยสฺมิ์ ภิกฺขเว สมเย ภิกฺขุ สพฺพโส อากาสานญฺจายตนํ สมติกฺกมฺม อนนฺตํ วิญฺญาณนฺติ วิญฺญาณญฺจายตนํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ ฯเปฯ สพฺพโส วิญฺญาณญฺจายตนํ สมติกฺกมฺม

นตฺถิ กิญฺจีติ อากิญฺจญฺญายตนํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ ฯเปฯ สพฺพโส อากิญฺจญฺญายตนํ สมติกฺกมฺม เนวสญฺญานาสญฺญายตนํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ ฯเปฯ สพฺพโส เนวสญฺญานาสญฺญายตนํ สมติกฺกมฺม สญฺญาเวทยิตนิโรธํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ ปญฺญายปสฺส ทิสฺวา อาสวา ปริกฺขีณา โหนฺติ อยํ วุจฺจติ ภิกฺขเว ภิกฺขุ อนฺตมกาสิ มารํ อปทํ พนฺธิตฺวา มารจกฺขุํ อทสฺสนํ คโต ปาปีมโต ติณฺโณ โลเก วิสตฺติกนฺติ ฯ

[๒๔๔] ๔๐ ยสฺมิ ภิกฺขเว สมเย อารญฺญกสฺส นาคสฺส โคจรปสุตสฺส หตฺถีปี หตฺถินิโยปี หตฺถิกุพภาปี หตฺถิจฺฉาปาปี ปุรโต ปุรโต คนฺตฺวา ติณคฺคานิ ฉินฺทนฺติ เตน ภิกฺขเว อารญฺญโก นาโค อฏฺฏิยติ หรายติ ชิคุจฺฉติ ยสฺมิ ภิกฺขเว สมเย อารญฺญกสฺส นาคสฺส โคจรปสุตสฺส หตฺถีปี หตฺถินิโยปี หตฺถิกุพภาปี หตฺถิจฺฉาปาปี โอภคฺโคภคฺคํ สาขาภงฺคํ ขาทนฺติ เตน ภิกฺขเว อารญฺญโก นาโค อฏฺฏิยติ หรายติ ชิคุจฺฉติ ยสฺมิ ภิกฺขเว สมเย อารญฺญกสฺส นาคสฺส โอคาหํ โอติณฺณสฺส หตฺถีปี หตฺถินิโยปี หตฺถิกุพภาปี หตฺถิจฺฉาปาปี ปุรโต ปุรโต คนฺตฺวา โสณฺฑาย อุทกํ อาโลเพนฺติ เตน ภิกฺขเว อารญฺญโก นาโค อฏฺฏิยติ หรายติ ชิคุจฺฉติ ยสฺมิ ภิกฺขเว สมเย อารญฺญกสฺส นาคสฺส โอคาหํ โอติณฺณสฺส หตฺถินิโย กายํ อุปฆสนฺติโย คจฺฉนฺติ เตน ภิกฺขเว อารญฺญโก นาโค อฏฺฏิยติ หรายติ ชิคุจฺฉติ ตสฺมิ ภิกฺขเว สมเย อารญฺญกสฺส นาคสฺส เอวํ โหติ อหํ โข เอตรหิ อากิณฺโณ วิหรามิ หตฺถีหิ หตฺถินีหิ หตฺถิกุพเภหิ หตฺถิจฺฉา-

เปหิ ฉินฺนคฺคานิ เจว ติณานิ ขาทามิ โอภคฺโคภคฺคญฺจ เม สาขาภงฺคํ ขาทิตํ อาวิลานิ จ ปานียานิ ปิวามิ โอคาหาปิ จ เม อุตฺติณฺณสฺส หตฺถินิโย กายํ อุปฆสนฺติโย คจฺฉนฺติ ยนฺนูนาหํ เอโก คณสฺมา วูปกฏฺโฐ วิหเรยฺยนฺติ โส อปเรน สมเยน เอโก คณสฺมา วูปกฏฺโฐ วิหรติ อจฺฉินฺนคฺคานิ เจว ติณานิ ขาทติ น โอภคฺโคภคฺคญฺจ สาขาภงฺคํ ขาทติ อนาวิลานิ จ ปานียานิ ปิวติ โอคาหาปิ จสฺส อุตฺติณฺณสฺส หตฺถินิโย กายํ น อุปฆสนฺติโย คจฺฉนฺติ ตสฺมึ ภิกฺขเว สมเย อารญฺญกสฺส นาคสฺส เอวํ โหติ อหํ โข ปุพฺเพ อากิณฺโณ วิหาสึ หตฺถีหิ หตฺถินีหิ หตฺถิกุพเภหิ หตฺถิจฺฉาเปหิ ฉินฺนคฺคานิ เจว ติณานิ ขาทึ โอภคฺโคภคฺคญฺจ เม สาขาภงฺคํ ขาทิตํ อาวิลานิ จ ปานียานิ อปาสึ โอคาหา จ เม อุตฺติณฺณสฺส หตฺถินิโย กายํ อุปฆสนฺติโย อคมํสุ โสมฺหิ เอตรหิ เอโก คณสฺมา วูปกฏฺโฐ วิหรามิ อจฺฉินฺนคฺคานิ เจว ติณานิ ขาทามิ โอภคฺโคภคฺคญฺจ เม สาขาภงฺคํ ขาทิตํ อนาวิลานิ จ ปานียานิ ปิวามิ โอคาหาปิ จ เม อุตฺติณฺณสฺส น หตฺถินิโย กายํ อุปฆสนฺติโย คจฺฉนฺตีติ โส โสณฺฑาย สาขาภงฺคํ ภญฺชิตฺวา สาขาภงฺเคน กายํ ปริมชฺชิตฺวา อตฺตมโน กณฺฑุํ ลหนติ ฯ เอวเมว โข ภิกฺขเว ยสฺมึ สมเย ภิกฺขุ อากิณฺโณ วิหรติ ภิกฺขูหิ ภิกฺขุนีหิ อุปาสเกหิ อุปาสิกาหิ รญฺญา ราชมหามตฺเตหิ ติตฺถิเยหิ ติตฺถิยสาวเกหิ ตสฺมึ สมเย ภิกฺขเว ภิกฺขุสฺส เอวํ โหติ อหํ โข เอตรหิ อากิณฺโณ วิหรามิ ภิกฺขูหิ ภิกฺขุนีหิ

อุปาสเกหิ อุปาสิกาหิ รญฺญา ราชมหามตฺเตหิ ติตฺถิเยหิ ติตฺถิยสาวเกหิ ยนฺนูนาหํ เอโก คณสฺมา วูปกฏฺโฐ วิหเรยฺยนฺติ โส วิวิตฺตํ เสนาสนํ ภชติ อรญฺญํ รุกฺขมูลํ ปพฺพตํ กณฺฑรํ คิริคุหํ สุสานํ วนปตฺถํ อพฺโภกาสํ ปลาลปุญฺชํ โส อรญฺญคโต วา รุกฺขมูลคโต วา สุญฺญาคารคโต วา นิสีทติ ปลฺลงฺกํ อาภุชิตฺวา อุชุ กายํ ปณิธาย ปริมุขํ สตึ อุปฏฺฐเปตฺวา โส อภิชฺฌํ โลเก ปหาย วิคตาภิชฺเฌน เจตสา วิหรติ อภิชฺฌาย จิตฺตํ ปริโสเธติ พฺยาปาทปโทสํ ปหาย อพฺยาปนฺนจิตฺโต วิหรติ สพฺพปาณภูตหิตานุกมฺปี พฺยาปาทปโทสา จิตฺตํ ปริโสเธติ ถีนมิทฺธํ ปหาย วิคตถีนมิทฺโธ วิหรติ อาโลกสญฺญี สโต สมฺปชาโน ถีนมิทฺธา จิตฺตํ ปริโสเธติ อุทฺธจฺจกุกฺกุจฺจํ ปหาย อนุทฺธโต วิหรติ อชฺฌตฺตํ วูปสนฺตจิตฺโต อุทฺธจฺจกุกฺกุจฺจา จิตฺตํ ปริโสเธติ วิจิกิจฺฉํ ปหาย ติณฺณวิจิกิจฺโฉ วิหรติ อกถกถี กุสเลสุ วิจิกิจฺฉาย จิตฺตํ ปริโสเธติ โส อิเม ปญฺจ นีวรเณ ปหาย เจตสา อุปกฺกิเลเส ปญฺญาย ทุพฺพลีกรเณ วิวิจฺเจว กาเมหิ วิวิจฺจ อกุสเลหิ ธมฺเมหิ สวิตกฺกํ สวิจารํ วิเวกชํ ปีติสุขํ ปฐมชฺฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ โส อตฺถมโน กณฺฑุ สหนติ วิตกฺกวิจารานํ วูปสมา ฯเปฯ ทุติยชฺฌานํ ตติยชฺฌานํ จตุตฺถชฺฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ โส อตฺถมโน กณฺฑุ สหนติ สพฺพโส รูปสญฺญานํ สมติกฺกมา ปฏิฆสญฺญานํ อตฺถงฺคมา นานตฺตสญฺญานํ อมนสิการา อนนฺโต อากาโสติ อากาสานญฺจายตนํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ โส อตฺถมโน กณฺฑุ

สหนติ สพฺพโส อากาสานญฺจายตนํ สมติกฺกมฺม อนนฺตํ วิญฺญาณนฺติ วิญฺญาณญฺจายตนํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ ฯเปฯ สพฺพโส วิญฺญาณญฺจายตนํ สมติกฺกมฺม นตฺถิ กิญฺจีติ อากิญฺจญฺญายตนํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ สพฺพโส อากิญฺจญฺญายตนํ สมติกฺกมฺม เนวสญฺญานาสญฺญายตนํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ สพฺพโส เนวสญฺญานาสญฺญายตนํ สมติกฺกมฺม สญฺญาเวทยิตนิโรธํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ ปญฺญายปสฺส ทิสฺวา อาสวา ปริกฺขีณา โหนฺติ โส อตฺตมโน กณฺฑุ สหนตีติ ฯ

[๒๔๕] ๔๑ เอกํ สมยํ ภควา มคฺคเกสุ วิหรติ อุรุเวลกปฺปี นาม มคฺคานํ นิคโม ฯ อถโข ภควา ปุพฺพณฺหสมยํ นิวาเสตฺวา ปตฺตจีวรมาทาย อุรุเวลกปฺปึ ปิณฺฑาย ปาวิสิ อุรุเวลกปฺเป ปิณฺฑาย จริตฺวา ปจฺฉาภตฺตํ ปิณฺฑปาตปฏิกฺกนฺโต อายสฺมนฺตํ อานนฺทํ อามนฺเตสิ เอเหว ตาว ตฺวํ อานนฺท โหหิ ยาวาหํ มหาวนํ อชฺโฌคาหามิ ทิวาวิหารายาติ ฯ เอวํ ภนฺเตติ โข อายสฺมา อานนฺโท ภควโต ปจฺจสฺโสสิ ฯ อถโข ภควา มหาวนํ อชฺโฌคาเหตฺวา อญฺญตรสฺมิ รุกฺขมูเล ทิวาวิหารํ นิสีทิ ฯ

อถโข ตปุสฺโส คหปติ เยนายสฺมา อานนฺโท เตนุปสงฺกมิ อุปสงฺกมิตฺวา อายสฺมนฺตํ อานนฺทํ อภิวาเทตฺวา เอกมนฺตํ นิสีทิ เอกมนฺตํ นิสินฺโน โข ตปุสฺโส คหปติ อายสฺมนฺตํ อานนฺทํ เอตทโวจ มยํ ภนฺเต อานนฺท คิหี กามโภคิโน กามารามา กามรตา กามสมุทิตา เตสํ โน ภนฺเต อมฺหากํ คิหีนํ กามโภคีนํ กามารามานํ กามรตานํ กามส-

มุทิตานํ ปปาโต วิย ชายติ ยทิทํ เนกฺขมฺมํ สุตเมตํ ภนฺเต อิมสฺมิ ธมฺมวินเย ทหรานํ ทหรานํ ภิกฺขูนํ เนกฺขมฺเม จิตฺตํ ปกฺขนฺทติ ปสีทติ สนฺติฏฺฐติ วิมุจฺจติ เอตํ สนฺตนฺติ ปสฺสโต ตยิทํ ภนฺเต อิมสฺมิ ธมฺมวินเย ภิกฺขูนํ พหุนา ชเนน วิสภาโค ยทิทํ เนกฺขมฺมนฺติ ฯ อตฺถิ โข เอตํ คหปติ กถาปาภตํ ภควนฺตํ ทสฺสนาย อายาม คหปติ เยน ภควา เตนุปสงฺกมิสฺสาม อุปสงฺกมิตฺวา ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสฺสาม ยถา โน ภควา พฺยากริสฺสติ ตถา กริสฺสามาติ ฯ เอวํ ภนฺเตติ โข ตปุสฺโส คหปติ อายสฺมโต อานนฺทสฺส ปจฺจสฺโสสิ ฯ อถโข อายสฺมา อานนฺโท ตปุสฺเสน คหปตินา สทฺธิ์ เยน ภควา เตนุปสงฺกมิ อุปสงฺกมิตฺวา ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา เอกมนฺตํ นิสีทิ เอกมนฺตํ นิสินฺโน โข อายสฺมา อานนฺโท ภควนฺตํ เอตทโวจ อยํ ภนฺเต ตปุสฺโส คหปติ เอวมาห มยํ ภนฺเต ยานนฺท คิหี กามโภคิโน กามารามา กามรตา กามสมุทิตา เตสํ โน ภนฺเต อมฺหากํ คิหีนํ กามโภคีนํ กามารามานํ กามรตานํ กามสมุทิตานํ ปปาโต วิย ชายติ ยทิทํ เนกฺขมฺมํ สุตเมตํ ภนฺเต อิมสฺมิ ธมฺมวินเย ทหรานํ ทหรานํ ภิกฺขูนํ เนกฺขมฺเม จิตฺตํ ปกฺขนฺทติ ปสีทติ สนฺติฏฺฐติ วิมุจฺจติ เอตํ สนฺตนฺติ ปสฺสโต ตยิทํ ภนฺเต อิมสฺมิ ธมฺมวินเย ภิกฺขูนํ พหุนา ชเนน วิสภาโค ยทิทํ เนกฺขมฺมนฺติ ฯ

เอวเมตํ อานนฺท เอวเมตํ อานนฺท มยฺหมฺปิ โข อานนฺท ปุพฺเพว สมฺโพธา อนภิสมฺพุทฺธสฺส โพธิสตฺตสฺเสว สโต เอตทโหสิ สาธุ

นกฺขมฺมํ สาธุ ปวิเวโกติ ตสฺส มยฺหํ อานนฺท เนกฺขมฺเม จิตฺตํ น ปกฺขนฺทติ นปฺปสีทติ น สนฺติฏฺฐติ น วิมุจฺจติ เอตํ สนฺตนฺติ ปสฺสโต ตสฺส มยฺหํ อานนฺท เอตทโหสิ โก นุ โข เหตุ โก ปจฺจโย เยน เม เนกฺขมฺเม จิตฺตํ น ปกฺขนฺทติ นปฺปสีทติ น สนฺติฏฺฐติ น วิมุจฺจติ เอตํ สนฺตนฺติ ปสฺสโต ตสฺส มยฺหํ อานนฺท เอตทโหสิ กาเมสุ โข เม อาทีนโว อทิฏฺโฐ โส จ เม อพหุลีกโต เนกฺขมฺเม จ อานิสํโส อนธิคโต โส จ เม อนาเสวิโต ตสฺมา เม เนกฺขมฺเม จิตฺตํ น ปกฺขนฺทติ นปฺปสีทติ น สนฺติฏฺฐติ น วิมุจฺจติ เอตํ สนฺตนฺติ ปสฺสโต ตสฺส มยฺหํ อานนฺท เอตทโหสิ สเจ โข อหํ กาเมสุ อาทีนวํ ทิสฺวา ตํ พหุลีกเรยฺยํ เนกฺขมฺเม อานิสํสํ อธิคมฺม ตมาเสเวยฺยํ ฐานํ โข ปเนตं วิชฺชติ ยं เม เนกฺขมฺเม จิตฺตํ ปกฺขนฺเทยฺย ปสีเทยฺย สนฺติฏฺเฐยฺย วิมุจฺเจยฺย เอตํ สนฺตนฺติ ปสฺสโต โส โข อหํ อานนฺท อปเรน สมเยน กาเมสุ อาทีนวํ ทิสฺวา ตํ พหุลมกาสึ เนกฺขมฺเม อานิสํสं อธิคมฺม ตมาเสวึ ตสฺส มยฺหํ อานนฺท เนกฺขมฺเม จิตฺตํ ปกฺขนฺทติ ปสีทติ สนฺติฏฺฐติ วิมุจฺจติ เอตํ สนฺตนฺติ ปสฺสโต โส โข อหं อานนฺท วิวิจฺเจว กาเมหิ วิวิจฺจ อกุสเลหิ ธมฺเมหิ สวิตกฺกं สวิจารं วิเวกชं ปีติสุขं ปฐมชฺฌานं อุปสมฺปชฺช วิหรามิ ตสฺส มยฺหं อานนฺท อิมินา วิหาเรน วิหรโต กามสหคตา สญฺญามนสิการา สมุทาจรนฺติ สฺวาสฺส เม โหติ อาพาโธ เสยฺยถาปี อานนฺท สุทฺธิโน ทุกฺขं อุป-

ปชฺเชยฺย ยาว เทว อาพาธาย เอวมสฺส เม กามสหคตา สญฺ-
ญามนสิการา สมุทาจรนฺติ สุวาสฺส เม โหติ อาพาโธ ฯ

ตสฺส มยฺหํ อานนฺท เอตทโหสิ ยนฺนูนาหํ วิตกฺกวิจารานํ
วูปสมา ฯเป ฯ ทุติยชฺฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหเรยฺยนฺติ ตสฺส มยฺหํ
อานนฺท อวิตกฺเก จิตฺตํ น ปกฺขนฺทติ นปฺปสีทติ น สนฺติฏฺฐติ น
วิมุจฺจติ เอตํ สนฺตนฺติ ปสฺสโต ตสฺส มยฺหํ อานนฺท เอตทโหสิ
โก นุ โข เหตุ โก ปจฺจโย เยน เม อวิตกฺเก จิตฺตํ น
ปกฺขนฺทติ นปฺปสีทติ น สนฺติฏฺฐติ น วิมุจฺจติ อตฺถิ สนฺตนฺติ ปสฺสโต
ตสฺส มยฺหํ อานนฺท เอตทโหสิ วิตกฺเก โข เม อาทีนโว อทิฏฺโ
โส จ เม อพหุลีกโต อวิตกฺเก จ อานิสํโส อนธิคโต โส จ เม
อนาเสวิโต ตสฺมา เม อวิตกฺเก จิตฺตํ น ปกฺขนฺทติ นปฺปสีทติ
น สนฺติฏฺฐติ น วิมุจฺจติ เอตํ สนฺตนฺติ ปสฺสโต ตสฺส มยฺหํ
อานนฺท เอตทโหสิ สเจ โข อหํ วิตกฺเก อาทีนวํ ทิสฺวา ตํ
พหุลีกเรยฺยํ อวิตกฺเก อานิสํสํ อธิคมฺม ตมาเสเวยฺยํ ฐานเมตํ โข
ปเนตํ วิชฺชติ ยํ เม อวิตกฺเก จิตฺตํ ปกฺขนฺเทยฺย ปสีเทยฺย สนฺติฏ-
เฐยฺย วิมุจฺเจยฺย เอตํ สนฺตนฺติ ปสฺสโต โส โข อหํ อานนฺท
อปเรน สมเยน วิตกฺเก อาทีนวํ ทิสฺวา ตํ พหุลมกาสึ อวิตกฺเก
อานิสํสํ อธิคมฺม ตมาเสวึ ตสฺส มยฺหํ อานนฺท อวิตกฺเก จิตฺตํ
ปกฺขนฺทติ ปสีทติ สนฺติฏฺฐติ วิมุจฺจติ เอตํ สนฺตนฺติ ปสฺสโต โส
โข อหํ อานนฺท วิตกฺกวิจารานํ วูปสมา ฯเป ฯ ทุติยชฺฌานํ อุปสมฺ-

ปชฺช วิหรามิ ตสฺส มยฺหํ อานนฺท อิมินา วิหาเรน วิหรโต วิตกฺกสหคตา สญฺญามนสิการา สมุทาจรนฺติ สุวาสฺส เม โหติ อาพาโธ เสยฺยถาปี อานนฺท สุขิโน ทุกฺขํ อุปฺปชฺเชยฺย ยาว เทว อาพาธาย เอวเมวสฺส เม วิตกฺกสหคตา สญฺญามนสิการา สมุทาจรนฺติ สุวาสฺส เม โหติ อาพาโธ ฯ

ตสฺส มยฺหํ อานนฺท เอตทโหสิ ยนฺนูนาหํ ปีติยา จ วิราคา อุเปกฺขโก วิหเรยฺยํ สโต จ สมฺปชาโน สุขญฺจ กาเยน ปฏิสංเวเทยฺยํ ยนฺตं อริยา อาจิกฺขนฺติ อุเปกฺขโก สติมา สุขวิหารีติ ตติยชฺฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหเรยฺยนฺติ ตสฺส มยฺหํ อานนฺท นิปฺปีติเก จิตฺตํ น ปกฺขนฺทติ นปฺปสีทติ น สนฺติฏฺฐติ น วิมุจฺจติ เอตं สนฺตนฺติ ปสฺสโต ตสฺส มยฺหํ อานนฺท เอตทโหสิ โก นุ โข เหตุ โก ปจฺจโย เยน เม นิปฺปีภิเก จิตฺตํ น ปกฺขนฺทติ นปฺปสีทติ น สนฺติฏฺฐติ น วิมุจฺจติ เอตं สนฺตนฺติ ปสฺสโต ตสฺส มยฺหํ อานนฺท เอตทโหสิ ปีติยา โข เม อาทีนโว อทิฏฺโฐ โส จ เม อพหุลีกโต นิปฺปีติเก จ อานิสංโส อนธิคโต โส จ เม อนาเสวิโต ตสฺมา เม นิปฺปีติเก จิตฺตํ น ปกฺขนฺทติ นปฺปสีทติ น สนฺติฏฺฐติ น วิมุจฺจติ เอตं สนฺตนฺติ ปสฺสโต ตสฺส มยฺหํ อานนฺท เอตทโหสิ สเจ โข อหं ปีภิยา อาทีนวं ทิสฺวา ตं พหุลีกเรยฺยं นิปฺปีติเก อานิสංสं อธิคมฺม ตมาเสเวยฺยं ฐานํ โข ปเนตं วิชฺชติ ยं เม นิปฺปีติเก จิตฺตं ปกฺขนฺเทยฺย ปสีเทยฺย สนฺติฏฺเฐยฺย วิมุจฺเจยฺย เอตं สนฺตนฺติ ปสฺสโต

โส โข อหํ อานนฺท อปเรน สมเยน ปีติยา อาทีนวํ ทิสฺวา ตํ
พหุลมกาสึ นิปฺปีติเก อานิสฺสํ อธิคมฺม ตมาเสวึ ตสฺส มยฺหํ
อานนฺท นิปฺปีติเก จิตฺตํ ปกฺขนฺทติ ปสีทติ สนฺติฏฺฐติ วิมุจฺจติ เอตํ
สนฺตนฺติ ปสฺสโต โส โข อหํ อานนฺท ปีติยา จ วิราคา ฯเปฯ
ตติยชฺฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหรามิ ตสฺส มยฺหํ อานนฺท อิมินา
วิหาเรน วิหรโต ปีติสหคตา สญฺญามนสิการา สมุทาจรนฺติ สฺวาสฺส
เม โหติ อาพาโธ เสยฺยถาปี อานนฺท สุขิโน ทุกฺขํ อุปฺปชฺเชยฺย
ยาว เทว อาพาธาย เอวเมวสฺส เม ปีติสหคตา สญฺญามนสิการา
สมุทาจรนฺติ สฺวาสฺส เม โหติ อาพาโธ ฯ

ตสฺส มยฺหํ อานนฺท เอตทโหสิ ยนฺนูนาหํ สุขสฺส จ ปหานา
ทุกฺขสฺส จ ปหานา ปุพฺเพว โสมนสฺสโทมนสฺสานํ อตฺถงฺคมา อทุกฺ-
ขมสุขํ อุเปกฺขาสติปาริสุทฺธิ์ จตุตฺถชฺฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหเรยฺยนฺติ
ตสฺส มยฺหํ อานนฺท อทุกฺขมสุเข จิตฺตํ น ปกฺขนฺทติ นปฺปสีทติ น
สนฺติฏฺฐติ น วิมุจฺจติ เอตํ สนฺตนฺติ ปสฺสโต ตสฺส มยฺหํ อานนฺท
เอตทโหสิ โก นุ โข เหตุ โก ปจฺจโย เยน เม อทุกฺขมสุเข
จิตฺตํ น ปกฺขนฺทติ นปฺปสีทติ น สนฺติฏฺฐติ น วิมุจฺจติ เอตํ
สนฺตนฺติ ปสฺสโต ตสฺส มยฺหํ อานนฺท เอตทโหสิ อุเปกฺขาสุเข
โข เม อาทีนโว อทิฏฺโฐ โส จ เม อพหุลีกโต อทุกฺขมสุเข จ
อานิสโส อนธิคโต โส จ เม อนาเสวิโต ตสฺมา เม อทุกฺ-
ขมสุเข จิตฺตํ น ปกฺขนฺทติ นปฺปสีทติ น สนฺติฏฺฐติ น วิมุจฺจติ

เอตํ สนฺตนฺติ ปสฺสโต ตสฺส มยฺหํ อานนฺท เอตทโหสิ สเจ โข อหํ อุเปกฺขาสุเข อาทีนวํ ทิสฺวา ตํ พหุลีกเรยฺยํ อทุกฺขมสุเข อานิสํสํ อธิคมฺม ตมาเสเวยฺยํ. จานนฺ โข ปเนตํ วิชฺชติ ยํ เม อทุกฺขมสุเข จิตฺตํ ปกฺขนฺเทยฺย ปสีเทยฺย สนฺติฏฺเฐยฺย วิมุจฺเจยฺย เอตํ สนฺตนฺติ ปสฺสโต โส โข อหํ อานนฺท อปเรน สมเยน อุเปกฺขาสุเข อาทีนวํ ทิสฺวา ตํ พหุลมกาสิ๋ อทุกฺขมสุเข อานิสํสํ อธิคมฺม ตมาเสวิ๋ ตสฺส มยฺหํ อานนฺท อทุกฺขมสุเข จิตฺตํ ปกฺขนฺทติ ปสีทติ สนฺติฏฺฐติ วิมุจฺจติ เอตํ สนฺตนฺติ ปสฺสโต โส โข อหํ อานนฺท อปเรน สมเยน สุขสฺส จ ปหานา ฯเปฯ จตุตฺถชฺฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหรามิ ตสฺส มยฺหํ อานนฺท อิมินา วิหาเรน วิหรโต อุเปกฺขาสหคตา สญฺญามนสิการา สมุทาจรนฺติ สฺวาสฺส เม โหติ อาพาโธ เสยฺยถาปี อานนฺท สุขิโน ทุกฺขํ อุปฺปชฺเชยฺย ยาว เทว อาพาธาย เอวเมวสฺส เม อุเปกฺขาสหคตา สญฺญามนสิการา สมุทาจรนฺติ สฺวาสฺส เม โหติ อาพาโธ ฯ

ตสฺส มยฺหํ อานนฺท เอตทโหสิ ยนฺนูนาหํ สพฺพโส รูปสญฺญานํ สมติกฺกมา ปฏิฆสญฺญานํ อตฺถงฺคมา นานตฺตสญฺญานํ อมนสิการา อนนฺโต อากาโสติ อากาสานญฺจายตนํ อุปสมฺปชฺช วิหเรยฺยนฺติ ตสฺส มยฺหํ อานนฺท อากาสานญฺจายตเน จิตฺตํ น ปกฺขนฺทติ นปฺปสีทติ น สนฺติฏฺฐติ น วิมุจฺจติ เอตํ สนฺตนฺติ ปสฺสโต ตสฺส มยฺหํ อานนฺท เอตทโหสิ โก นุ โข เหตุ โก ปจฺจโย

เยน เม อากาสานญฺจายตเน จิตฺตํ น ปกฺขนฺทติ นปฺปสีทติ น สนฺ-
ติฏฺฐติ น วิมุจฺจติ เอตํ สนฺตนฺติ ปสฺสโต ตสฺส มยฺหํ อานนฺท
เอตทโหสิ รูเปสุ โข เม อาทีนโว อทิฏฺโฐ โส จ เม อพหุลีกโต
อากาสานญฺจายตเน จ อานิสโส อนธิคโต โส จ เม อนาเสวิโต
ตสฺมา เม อากาสานญฺจายตเน จิตฺตํ น ปกฺขนฺทติ นปฺปสีทติ น
สนฺติฏฺฐติ น วิมุจฺจติ เอตํ สนฺตนฺติ ปสฺสโต ตสฺส มยฺหํ อานนฺท
เอตทโหสิ สเจ โข อหํ รูเปสุ อาทีนวํ ทิสฺวา ตํ พหุลีกเรยฺยํ
อากาสานญฺจายตเน อานิสสํ อธิคมฺม ตมาเสเวยฺยํ ฐานเมตํ วิชฺชติ
ยํ เม อากาสานญฺจายตเน จิตฺตํ ปกฺขนฺเทยฺย ปสีเทยฺย
สนฺติฏฺเฐยฺย วิมุจฺเจยฺย เอตํ สนฺตนฺติ ปสฺสโต โส โข อหํ
อานนฺท อปเรน สมเยน รูเปสุ อาทีนวํ ทิสฺวา ตํ พหุลมกาสึ อากา-
สานญฺจายตเน อานิสสํ อธิคมฺม ตมาเสวึ ตสฺส มยฺหํ อานนฺท
อากาสานญฺจายตเน จิตฺตํ ปกฺขนฺทติ ปสีทติ สนฺติฏฺฐติ วิมุจฺจติ เอตํ
สนฺตนฺติ ปสฺสโต โส โข อหํ อานนฺท สพฺพโส รูปสญฺญานํ
สมติกฺกมา ปฏิฆสญฺญานํ อตฺถงฺคมา นานตฺตสญฺญานํ อมนสิการา
อนนฺโต อากาโสติ อากาสานญฺจายตนํ อุปสมฺปชฺช วิหรามิ ตสฺส
มยฺหํ อานนฺท อิมินา วิหาเรน วิหรโต รูปสหคตา สญฺญามนสิการา
สมุทาจรนฺติ สฺวาสฺส เม โหติ อาพาโธ เสยฺยถาปี อานนฺท ขุชฺชิโน
ทุกฺขํ อุปฺปชฺเชยฺย ยาว เทว อาพาธาย เอวเมวสฺส เม รูปสหคตา
สญฺญามนสิการา สมุทาจรนฺติ สฺวาสฺส เม โหติ อาพาโธ ฯ

ตสฺส มยฺหํ อานนฺท เอตทโหสิ ยนฺนูนาหํ สพฺพโส อากาสานญฺจายตนํ สมติกฺกมฺม อนนฺตํ วิญฺญาณนฺติ วิญฺญาณญฺจายตนํ อุปสมฺปชฺช วิหเรยฺยนฺติ ตสฺส มยฺหํ อานนฺท วิญฺญาณญฺจายตเน จิตฺตํ น ปกฺขนฺทติ นปฺปสีทติ น สนฺติฏฺฐติ น วิมุจฺจติ เอตํ สนฺตนฺติ ปสฺสโต ตสฺส มยฺหํ อานนฺท เอตทโหสิ โก นุ โข เหตุ โก ปจฺจโย เยน เม วิญฺญาณญฺจายตเน จิตฺตํ น ปกฺขนฺทติ นปฺปสีทติ น สนฺติฏฺฐติ น วิมุจฺจติ เอตํ สนฺตนฺติ ปสฺสโต ตสฺส มยฺหํ อานนฺท เอตทโหสิ อากาสานญฺจายตเน โข เม อาทีนโว อทิฏฺโฐ โส จ เม อพหุลีกโต วิญฺญาณญฺจายตเน จ อานิสํโส อนธิคโต โส จ เม อนาเสวิโต ตสฺมา เม วิญฺญาณญฺจายตเน จิตฺตํ น ปกฺขนฺทติ นปฺปสีทติ น สนฺติฏฺฐติ น วิมุจฺจติ เอตํ สนฺตนฺติ ปสฺสโต ตสฺส มยฺหํ อานนฺท เอตทโหสิ สเจ โข อหํ อากาสานญฺจายตเน อาทีนวํ ทิสฺวา ตํ พหุลีกเรยฺยํ วิญฺญาณญฺจายตเน อานิสํสํ อธิคมฺม ตมาเสเวยฺยํ จานํ โข ปเนตํ วิชฺชติ ยํ เม วิญฺญาณญฺจายตเน จิตฺตํ ปกฺขนฺเทยฺย ปสีเทยฺย สนฺติฏฺเฐยฺย วิมุจฺเจยฺย เอตํ สนฺตนฺติ ปสฺสโต โส โข อหํ อานนฺท อปเรน สมเยน อากาสานญฺจายตเน อาทีนวํ ทิสฺวา ตํ พหุลมกาสึ วิญฺญาณญฺจายตเน อานิสํสํ อธิคมฺม ตมาเสวึ ตสฺส มยฺหํ อานนฺท วิญฺญาณญฺจายตเน จิตฺตํ ปกฺขนฺทติ ปสีทติ สนฺติฏฺฐติ วิมุจฺจติ เอตํ สนฺตนฺติ ปสฺสโต โส โข อหํ อานนฺท สพฺพโส อากาสานญฺจายตนํ สมติกฺกมฺม อนนฺตํ วิญฺญาณนฺติ

วิญฺญาณญฺจายตนํ อุปสมฺปชฺช วิหรามิ ตสฺส มยฺหํ อานนฺท อิมินา วิหาเรน วิหรโต อากาสานญฺจายตนสหคตา สญฺญามนสิการา สมุทาจรนฺติ สฺวาสฺส เม โหติ อาพาโธ เสยฺยถาปี อานนฺท สุขิโน ทุกฺขํ อุปฺปชฺเชยฺย ยาว เทว อาพาธาย เอวเมวสฺส เม อากาสานญฺจายตนสหคตา สญฺญามนสิการา สมุทาจรนฺติ สฺวาสฺส เม โหติ อาพาโธ ฯ

ตสฺส มยฺหํ อานนฺท เอตทโหสิ ยนฺนูนาหํ สพฺพโส วิญฺญาณญฺจายตนํ สมติกฺกมฺม นตฺถิ กิญฺจีติ อากิญฺจญฺญายตนํ อุปสมฺปชฺช วิหเรยฺยนฺติ ตสฺส มยฺหํ อานนฺท อากิญฺจญฺญายตเน จิตฺตํ น ปกฺขนฺทติ นปฺปสีทติ น สนฺติฏฺฐติ น วิมุจฺจติ เอตํ สนฺตนฺติ ปสฺสโต ตสฺส มยฺหํ อานนฺท เอตทโหสิ โก นุ โข เหตุ โก ปจฺจโย เยน เม อากิญฺจญฺญายตเน จิตฺตํ น ปกฺขนฺทติ นปฺปสีทติ น สนฺติฏฺฐติ น วิมุจฺจติ เอตํ สนฺตนฺติ ปสฺสโต ตสฺส มยฺหํ อานนฺท เอตทโหสิ วิญฺญาณญฺจายตเน โข เม อาทีนโว อทิฏฺโฐ โส จ เม อพหุลีกโต อากิญฺจญฺญายตเน จ อานิสํโส อนธิคโต โส จ เม อนาเสวิโต ตสฺมา เม อากิญฺจญฺญายตเน จิตฺตํ น ปกฺขนฺติ นปฺปสีทติ น สนฺติฏฺฐติ น วิมุจฺจติ เอตํ สนฺตนฺติ ปสฺสโต ตสฺส มยฺหํ อานนฺท เอตทโหสิ สเจ โข อหํ วิญฺญาณญฺจายตเน อาทีนวํ ทิสฺวา ตํ พหุลีกเรยฺยํ อากิญฺจญฺญายตเน อานิสํสํ อธิคมฺม ตมาเสเวยฺยํ จานํ

โข ปเนตํ วิชฺชติ ยํ เม อากิญฺจญฺญายตเน จิตฺตํ ปกฺขนฺเทยฺย ปสีเทยฺย สนฺติฏฺเฐยฺย วิมุจฺเจยฺย เอตํ สนฺตนฺติ ปสฺสโต โส โข อหํ อานนฺท อปเนน สมเยน วิญฺญาณญฺจายตเน อาทีนวํ ทิสฺวา ตํ พหุลมกาสึ อากิญฺจญฺญายตเน อานิสํสํ อธิคมฺม ตมาเสวึ ตสฺส มยฺหํ อานนฺท อากิญฺจญฺญายตเน จิตฺตํ ปกฺขนฺทติ ปสีทติ สนฺติฏฺฐติ วิมุจฺจติ เอตํ สนฺตนฺติ ปสฺสโต โส โข อหํ อานนฺท สพฺพโส วิญฺญาณญฺจายตนํ สมติกฺกมฺม นตฺถิ กิญฺจีติ อากิญฺจญฺญายตนํ อุปสมฺปชฺช วิหรามิ ตสฺส มยฺหํ อานนฺท อิมินา วิหาเรน วิหรโต วิญฺญาณญฺจายตนสหคตา สญฺญามนสิการา สมุทาจรนฺติ สฺวาสฺส เม โหติ อาพาโธ เสยฺยถาปี อานนฺท สุขิโน ทุกฺขํ อุปฺปชฺเชยฺย ยาว เทว อาพาธาย เอวเมวสฺส เม วิญฺญาณญฺจายตนสหคตา สญฺญา-มนสิการา สมุทาจรนฺติ สฺวาสฺส เม โหติ อาพาโธ

ตสฺส มยฺหํ อานนฺท เอตทโหสิ ยนฺนูนาหํ สพฺพโส อากิญฺจญฺญา-ยตนํ สมติกฺกมฺม เนวสญฺญานาสญฺญายตนํ อุปสมฺปชฺช วิหเรยฺยนฺติ ตสฺส มยฺหํ อานนฺท เนวสญฺญานาสญฺญายตเน จิตฺตํ น ปกฺขนฺทติ นปฺปสีทติ น สนฺติฏฺฐติ น วิมุจฺจติ เอตํ สนฺตนฺติ ปสฺสโต ตสฺส มยฺหํ อานนฺท เอตทโหสิ โก นุ โข เหตุ โก ปจฺจโย เยน เม เนวสญฺญานาสญฺญา-ยตเน จิตฺตํ น ปกฺขนฺทติ นปฺปสีทติ น สนฺติฏฺฐติ น วิมุจฺจติ เอตํ สนฺตนฺติ ปสฺสโต ตสฺส มยฺหํ อานนฺท เอตทโหสิ อากิญฺจญฺญายตเน โข เม อาทีนโว อทิฏฺโฐ โส จ เม อพหุลีกโต เนวสญฺญานาสญฺ-

ญายตเน จ อานิสํโส อนธิคโต โส จ เม อนาเสวิโต ตสฺมา เม เนวสญฺญานาสญฺญายตเน จิตฺตํ น ปกฺขนฺทติ นปฺปสีทติ น สนฺติฏฺฐติ น วิมุจฺจติ เอตํ สนฺตนฺติ ปสฺสโต ตสฺส มยฺหํ อานนฺท เอตทโหสิ สเจ โข อหํ อากิญฺจญฺญายตเน อาทีนวํ ทิสฺวา ตํ พหุลีกเรยฺยํ เนวสญฺญานาสญฺญายตเน อานิสํสํ อธิคมฺม ตมาเสเวยฺยํ จ่านำ โข ปเนตำ วิชฺชติ ยำ เม เนวสญฺญานาสญฺญายตเน จิตฺตำ ปกฺขนฺเทยฺย ปสีเทยฺย สนฺติฏฺเฐยฺย วิมุจฺเจยฺย เอตำ สนฺตนฺติ ปสฺสโต โส โข อหำ อานนฺท อปเรน สมเยน อากิญฺจญฺญายตเน อาทีนวำ ทิสฺวา ตำ พหุลมกาสิ่ เนวสญฺญานาสญฺญายตเน อานิสำสำ อธิคมฺม ตมาเสวิ่ ตสฺส มยฺหำ อานนฺท เนวสญฺญานาสญฺญายตเน จิตฺตำ ปกฺขนฺทติ ปสีทติ สนฺติฏฺฐติ วิมุจฺจติ เอตำ สนฺตนฺติ ปสฺสโต โส โข อหำ อานนฺท สพฺพโส อากิญฺจญฺญายตนำ สมติกฺกมฺม เนวสญฺญานาสญฺญายตนำ อุปสมฺปชฺช วิหรามิ ตสฺส มยฺหำ อานนฺท อิมินา วิหาเรน วิหรโต อากิญฺจญฺญายตนสหคตา สญฺญามนสิการา สมุทาจรนฺติ สุวาสฺส เม โหติ อาพาโธ เสยฺยถาปี อานนฺท สุขิโน ทุกฺขำ อุปฺปชฺเชยฺย ยาว เทว อาพาธาย เอวเมวสฺส เม อากิญฺจญฺญายตนสหคตา สญฺญามนสิการา สมุทาจรนฺติ สุวาสฺส เม โหติ อาพาโธ ฯ

ตสฺส มยฺหำ อานนฺท เอตทโหสิ ยนฺนูนาหำ เนวสญฺญานาสญฺญายตนำ สมติกฺกมฺม สญฺญาเวทยิตนิโรธำ อุปสมฺปชฺช วิหเรยฺยนฺติ

ตสฺส มยฺหํ อานนฺท สญฺญาเวทยิตนิโรเธ จิตฺตํ น ปกฺขนฺทติ นปฺปสีทติ น สนฺติฏฺฐติ น วิมุจฺจติ เอตํ สนฺตนฺติ ปสฺสโต ตสฺส มยฺหํ อานนฺท เอตทโหสิ โก นุ โข เหตุ โก ปจฺจโย เยน เม สญฺญาเวทยิตนิโรเธ จิตฺตํ น ปกฺขนฺทติ นปฺปสีทติ น สนฺติฏฺฐติ น วิมุจฺจติ เอตํ สนฺตนฺติ ปสฺสโต ตสฺส มยฺหํ อานนฺท เอตทโหสิ เนวสญฺญานาสญฺญายตเน โข เม อาทีนโว อทิฏฺโฐ โส จ เม อพหุตฺถโต สญฺญาเวทยิตนิโรเธ จ อานิสํโส อนธิคโต โส จ เม อนาเสวิโต ตสฺมา เม สญฺญาเวทยิตนิโรเธ จิตฺตํ น ปกฺขนฺทติ นปฺปสีทติ น สนฺติฏฺฐติ น วิมุจฺจติ เอตํ สนฺตนฺติ ปสฺสโต ตสฺส มยฺหํ อานนฺท เอตทโหสิ สเจ โข อหํ เนวสญฺญานาสญฺญายตเน อาทีนวํ ทิสฺวา ตํ พหุตฺถกเรยฺยํ สญฺญาเวทยิตนิโรเธ อานิสํสํ อธิคมฺม ตมาเสเวยฺยํ จานํ โข ปเนตํ วิชฺชติ ยํ เม สญฺญาเวทยิตนิโรเธ จิตฺตํ ปกฺขนฺเทยฺย ปสีเทยฺย สนฺติฏฺเฐยฺย วิมุจฺเจยฺย เอตํ สนฺตนฺติ ปสฺสโต โส โข อหํ อานนฺท อปเรน สมเยน เนวสญฺญานาสญฺญายตเน อาทีนวํ ทิสฺวา ตํ พหุตมกาสึ สญฺญเวทยิตนิโรเธ อานิสํสํ อธิคมฺม ตมาเสวึ ตสฺส มยฺหํ อานนฺท สญฺญาเวทยิตนิโรเธ จิตฺตํ ปกฺขนฺทติ ปสีทติ สนฺติฏฺฐติ วิมุจฺจติ เอตํ สนฺตนฺติ ปสฺสโต โส โข อหํ อานนฺท สพฺพโส เนวสญฺญานาสญฺญายตนํ สมติกฺกมฺม สญฺญาเวทยิตนิโรธํ อุปสมฺปชฺช วิหรามิ ปญฺญาย จ เม ทิสฺวา อาสวา ปริกฺขยํ อคมํสุ ฯ

ยาวกีวญฺจาหํ อานนฺท อิมา นว อนุปุพฺพวิหารสมาปตฺติโย น เอวํ อนุโลมปฏิโลมํ สมาปชฺชิมฺปี วุฏฺหิมฺปี เนว ตาวาหํ อานนฺท สเทวเก โลเก สมารเก สพฺรหฺมเก สสฺสมณพฺราหฺมณิยา ปชาย สเทวมนุสฺสาย อนุตฺตรํ สมฺมาสมฺโพธิ์ อภิสมฺพุทฺโธ ปจฺจญฺญาสิ์ ยโต จ โข อหํ อานนฺท อิมา นว อนุปุพฺพวิหารสมาปตฺติโย เอวํ อนุโลมปฏิโลมํ สมาปชฺชิมฺปี วุฏฺหิมฺปี อถาหํ อานนฺท สเทวเก โลเก สมารเก สพฺรหฺมเก สสฺสมณพฺราหฺมณิยา ปชาย สเทวมนุสฺสาย อนุตฺตรํ สมฺมาสมฺโพธิ์ อภิสมฺพุทฺโธ ปจฺจญฺญาสิ์ ญาณญฺจ ปน เม ทสฺสนํ อุทปาทิ อกุปฺปา เม เจโตวิมุตฺติ อยมนฺติมา ชาติ นตฺถิทานิ ปุนพฺภโวติ ฯ

มหาวคฺโค จตุตฺโถ ฯ

ตตฺรุทฺทานํ ภวติ

เทฺว วิหาเร จ นิพฺพานํ ภาวิ์ ฌาเนน ปญฺจมํ
อานนฺโท พฺราหฺมโณ เทวา นาเคน ตปุสฺเสน จาติ ฯ

ปญฺจาลวคฺโค ปญฺจโม

[๒๔๖] ๔๒ เอกํ สมยํ อายสฺมา อานนฺโท โกสมฺพิยํ วิหรติ โฆสิตาราเม ฯ อถโข อายสฺมา อุทายิ เยนายสฺมา อานนฺโท เตนุปสงฺกมิ อุปสงฺกมิตฺวา อายสฺมตา อานนฺเทน สทฺธิ์ สมฺโมทิ สมฺโมทนิยํ กถํ สาราณิยํ วีติสาเรตฺวา เอกมนฺตํ นิสีทิ เอกมนฺตํ

นิสินฺโน โข อายสฺมา อุทายิ อายสฺมนฺตํ อานนฺทํ เอตทโวจ วุตฺตมิทํ อาวุโส ปญฺจาภิญฺเญน เทวปุตฺเตน

สมฺพาเธ คตํ โอกาสํ อวิทา ภูริเมธโส
โย ฌานมนุพุชฺฌิ พุทฺโธ ปฏิจฺฉนฺนิสโภ มุนีติ ฯ

กตโม อาวุโส สมฺพาโธ กตโม สมฺพาเธ โอกาสาธิคโม วุตฺโต ภควตาติ ฯ ปญฺจิเม อาวุโส กามคุณา สมฺพาโธ วุตฺโต ภควตา กตเม ปญฺจ จกฺขุวิญฺเญยฺยา รูปา อิฏฺฐา กนฺตา มนาปา ปิยรูปา กามูปสญฺหิตา รชนิยา โสตวิญฺเญยฺยา สทฺทา ฯ เป ฯ ฆานวิญฺเญยฺยา คนฺธา ชิวฺหาวิญฺเญยฺยา รสา กายวิญฺเญยฺยา โผฏฺฐพฺพา อิฏฺฐา กนฺตา มนาปา ปิยรูปา กามูปสญฺหิตา รชนิยา อิเม โข อาวุโส ปญฺจ กามคุณา สมฺพาโธ วุตฺโต ภควตา ฯ

อิธาวุโส ภิกฺขุ วิวิจฺเจว กาเมหิ ฯ เป ฯ ปฐมชฺฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ เอตฺตาวตาปี โข อาวุโส สมฺพาเธ โอกาสาธิคโม วุตฺโต ภควตา ปริยาเยน ตตฺรปตฺถิ สมฺพาโธ กิญฺจ ตตฺถ สมฺพาโธ ยเทว ตตฺถ วิตกฺกวิจารา อนิรุทฺธา โหนฺติ อยเมตฺถ สมฺพาโธ ฯ

ปุน จปรํ อาวุโส ภิกฺขุ วิตกฺกวิจารานํ วูปสมา ฯ เป ฯ ทุติยชฺฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ เอตฺตาวตาปี โข อาวุโส สมฺพาเธ โอกาสาธิคโม วุตฺโต ภควตา ปริยาเยน ตตฺรปตฺถิ สมฺพาโธ กิญฺจ ตตฺถ สมฺพาโธ ยเทว ตตฺถ ปีติ อนิรุทฺธา

โหติ อยเมตฺถ สมฺพาโธ ฯ

ปุน จปรํ อาวุโส ภิกฺขุ ปีติยา จ วิราคา ฯเป ฯ ตติยชฺฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ เอตฺตาวตาปี โข อาวุโส สมฺพาเธ โอกาสาธิคโม วุตฺโต ภควตา ปริยาเยน ตตฺรปตฺถิ สมฺพาโธ กิญฺจ ตตฺถ สมฺพาโธ ยเทว ตตฺถ อุเปกฺขาสุขํ อนิรุทฺธํ โหติ อยเมตฺถ สมฺพาโธ ฯ

ปุน จปรํ อาวุโส ภิกฺขุ สุขสฺส จ ปหานา ฯเป ฯ จตุตฺถชฺฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ เอตฺตาวตาปี โข อาวุโส สมฺพาเธ โอกาสาธิคโม วุตฺโต ภควตา ปริยาเยน ตตฺรปตฺถิ สมฺพาโธ กิญฺจ ตตฺถ สมฺพาโธ ยเทว ตตฺถ รูปสญฺญา อนิรุทฺธา โหติ อยเมตฺถ สมฺพาโธ ฯ

ปุน จปรํ อาวุโส ภิกฺขุ สพฺพโส รูปสญฺญานํ สมติกฺกมา ปฏิฆสญฺญานํ อตฺถงฺคมา นานตฺตสญฺญานํ อมนสิการา อนนฺโต อากาโสติ อากาสานญฺจายตนํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ เอตฺตาวตาปี โข อาวุโส สมฺพาเธ โอกาสาธิคโม วุตฺโต ภควตา ปริยาเยน ตตฺรปตฺถิ สมฺพาโธ กิญฺจ ตตฺถ สมฺพาโธ ยเทว ตตฺถ อากาสานญฺจายตนสญฺญา อนิรุทฺธา โหติ อยเมตฺถ สมฺพาโธ ฯ

ปุน จปรํ อาวุโส ภิกฺขุ สพฺพโส อากาสานญฺจายตนํ สมติกฺกมฺม อนนฺตํ วิญฺญาณนฺติ วิญฺญาณญฺจายตนํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ เอตฺตาวตาปี โข อาวุโส สมฺพาเธ โอกาสาธิคโม วุตฺโต ภควตา

ปริยาเยน ตตฺรปตฺถิ สมฺพาโธ กิญฺจ ตตฺถ สมฺพาโธ ยเทว ตตฺถ วิญฺญาณญฺจายตนสญฺญา อนิรุทฺธา โหติ อยเมตฺถ สมฺพาโธ ฯ

ปุน จปรํ อาวุโส ภิกฺขุ สพฺพโส วิญฺญาณญฺจายตนํ สมติกฺกมฺม นตฺถิ กิญฺจีติ อากิญฺจญฺญายตนํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ เอตฺตาวตาปี โข อาวุโส สมฺพาเธ โอกาสาธิคโม วุตฺโต ภควตา ปริยาเยน ตตฺรปตฺถิ สมฺพาโธ กิญฺจ ตตฺถ สมฺพาโธ ยเทว ตตฺถ อากิญฺจญฺญายตนสญฺญา อนิรุทฺธา โหติ อยเมตฺถ สมฺพาโธ ฯ

ปุน จปรํ อาวุโส ภิกฺขุ สพฺพโส อากิญฺจญฺญายตนํ สมติกฺกมฺม เนวสญฺญานาสญฺญายตนํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ เอตฺตาวตาปี โข อาวุโส สมฺพาเธ โอกาสาธิคโม วุตฺโต ภควตา ปริยาเยน ตตฺรปตฺถิ สมฺพาโธ กิญฺจ ตตฺถ สมฺพาโธ ยเทว ตตฺถ เนวสญฺญานาสญฺญายตนสญฺญา อนิรุทฺธา โหติ อยเมตฺถ สมฺพาโธ ฯ

ปุน จปรํ อาวุโส ภิกฺขุ สพฺพโส เนวสญฺญานาสญฺญายตนํ สมติกฺกมฺม สญฺญาเวทยิตนิโรธํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ ปญฺญายปสฺส ทิสฺวา อาสวา ปริกฺขีณา โหนฺติ เอตฺตาวตาปี โข อาวุโส สมฺพาเธ โอกาสาธิคโม วุตฺโต ภควตา นิปฺปริยาเยนาติ ฯ

[๒๔๗] ๔๓ กายสกฺขิ กายสกฺขีติ อาวุโส วุจฺจติ กิตฺตาวตา นุ โข อาวุโส กายสกฺขิ วุตฺโต ภควตาติ ฯ

อิธาวุโส ภิกฺขุ วิวิจฺเจว กาเมหิ ฯ เป ฯ ปฐมชฺฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ ยถา ยถา จ ตทายตนํ ตถา ตถา นํ กาเยน ผุสิตฺวา วิหรติ

เอตฺตาวตาปี โข อาวุโส กายสกฺขิ วุตฺโต ภควตา ปริยาเยน ฯ

ปุน จปรํ อาวุโส ภิกฺขุ วิตกฺกวิจารานํ วูปสมา ฯ เป ฯ ทุติยชฺฌานํ ตติยชฺฌานํ จตุตฺถชฺฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ ยถา ยถา จ ตทายตนํ ตถา ตถา นํ กาเยน ผุสิตฺวา วิหรติ เอตฺตาวตาปี โข อาวุโส กายสกฺขิ วุตฺโต ภควตา ปริยาเยน ฯ

ปุน จปรํ อาวุโส ภิกฺขุ สพฺพโส รูปสญฺญานํ สมติกฺกมา ปฏิฆสญฺญานํ อตฺถงฺคมา นานตฺตสญฺญานํ อมนสิการา อนนฺโต อากาโสติ อากาสานญฺจายตนํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ ยถา ยถา จ ตทายตนํ ตถา ตถา นํ กาเยน ผุสิตฺวา วิหรติ เอตฺตาวตาปี โข อาวุโส กายสกฺขิ วุตฺโต ภควตา ปริยาเยน ฯ เป ฯ

ปุน จปรํ อาวุโส ภิกฺขุ สพฺพโส เนวสญฺญานาสญฺญายตนํ สมติกฺกมฺม สญฺญาเวทยิตนิโรธํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ ปญฺญายปสฺส ทิสฺวา อาสวา ปริกฺขีณา โหนฺติ ยถา ยถา จ ตทายตนํ ตถา ตถา นํ กาเยน ผุสิตฺวา วิหรติ เอตฺตาวตาปี โข อาวุโส กายสกฺขิ วุตฺโต ภควตา นิปฺปริยาเยนาติ ฯ

[๒๔๘] ๔๔ ปญฺญาวิมุตฺโต ปญฺญาวิมุตฺโตติ อาวุโส วุจฺจติ กิตฺตาวตา นุ โข อาวุโส ปญฺญาวิมุตฺโต วุตฺโต ภควาติ ฯ

อิธาวุโส ภิกฺขุ อิติปิ จิตฺเต กาเมหิ ฯ เป ฯ ปฐมชฺฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ ปญฺญาย ปน ปชานาติ เอตฺตาวตาปี โข อาวุโส ปญฺญาวิมุตฺโต วุตฺโต ภควตา ปริยาเยน ฯ เป ฯ

ปุน จปรํ อาวุโส ภิกฺขุ สพฺพโส เนวสญฺญานาสญฺญายตนํ สมติกฺกมฺม สญฺญาเวทยิตนิโรธํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ ปญฺญายปสฺส ทิสฺวา อาสวา ปริกฺขีณา โหนฺติ ปญฺญาย ปน ปชานาติ เอตฺตาวตาปี โข อาวุโส ปญฺญาวิมุตฺโต วุตฺโต ภควตา นิปฺปริยาเยนาติ ฯ

[๒๔๙] ๔๕ อุภโตภาควิมุตฺโต อุภโตภาควิมุตฺโตติ อาวุโส วุจฺจติ กิตฺตาวตา นุ โข อาวุโส อุภโตภาควิมุตฺโต วุตฺโต ภควตาติ ฯ

อิธาวุโส ภิกฺขุ วิวิจฺเจว กาเมหิ ฯ เป ฯ ปฐมชฺฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ ยถา ยถา จ ตทายตนํ ตถา ตถา นํ กาเยน ผุสิตฺวา วิหรติ ปญฺญาย ปน ปชานาติ เอตฺตาวตาปี โข อาวุโส อุภโตภาควิมุตฺโต วุตฺโต ภควตา ปริยาเยน ฯ เป ฯ

ปุน จปรํ อาวุโส ภิกฺขุ สพฺพโส เนวสญฺญานาสญฺญายตนํ สมติกฺกมฺม สญฺญาเวทยิตนิโรธํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ ปญฺญายปสฺส ทิสฺวา อาสวา ปริกฺขีณา โหนฺติ ยถา ยถา จ ตทายตนํ ตถา ตถา นํ กาเยน ผุสิตฺวา วิหรติ ปญฺญาย ปน ปชานาติ เอตฺตาวตาปี โข อาวุโส อุภโตภาควิมุตฺโต วุตฺโต ภควตา นิปฺปริยาเยนาติ ฯ

[๒๕๐] ๔๖ สนฺทิฏฺฐิโก ธมฺโม สนฺทิฏฺฐิโก ธมฺโมติ อาวุโส วุจฺจติ กิตฺตาวตา นุ โข อาวุโส สนฺทิฏฺฐิโก ธมฺโม วุตฺโต ภควตาติ ฯ

อิธาวุโส ภิกฺขุ วิวิจฺเจว กาเมหิ ฯ เป ฯ ปฐมชฺฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ เอตฺตาวตาปี โข อาวุโส สนฺทิฏฺฐิโก ธมฺโม วุตฺโต ภควตา ปริยาเยน ฯ เป ฯ

ปุน จปรํ อาวุโส ภิกฺขุ สพฺพโส เนวสญฺญานาสญฺญายตนํ สมติกฺกมฺม สญฺญาเวทยิตนิโรธํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ ปญฺญายปสฺส ทิสฺวา อาสวา ปริกฺขีณา โหนฺติ เอตฺตาวตาปี โข อาวุโส สนฺทิฏฺ-ฐิโก ธมฺโม วุตฺโต ภควตา นิปฺปริยาเยนาติ ฯ

[๒๕๑] ๔๗ สนฺทิฏฺฐิกํ นิพฺพานํ สนฺทิฏฺฐิกํ นิพฺพานนฺติ อาวุโส วุจฺจติ กิตฺตาวตา นุ โข อาวุโส สนฺทิฏฺฐิกํ นิพฺพานํ วุตฺตํ ภควตาติ ฯ

อิธาวุโส ภิกฺขุ วิวิจฺเจว กาเมหิ ฯ เป ฯ ปฐมชฺฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ เอตฺตาวตาปี โข อาวุโส สนฺทิฏฺฐิกํ นิพฺพานํ วุตฺตํ ภควตา ปริยาเยน ฯ เป ฯ

ปุน จปรํ อาวุโส ภิกฺขุ สพฺพโส เนวสญฺญานาสญฺญายตนํ สมติกฺกมฺม สญฺญาเวทยิตนิโรธํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ ปญฺญายปสฺส ทิสฺวา อาสวา ปริกฺขีณา โหนฺติ เอตฺตาวตาปี โข อาวุโส สนฺทิฏฺฐิกํ นิพฺพานํ วุตฺตํ ภควตา นิปฺปริยาเยนาติ ฯ

[๒๕๒] ๔๘ นิพฺพานํ นิพฺพานนฺติ อาวุโส วุจฺจติ ฯ เป ฯ

[๒๕๓] ๔๙ ปรินิพฺพานํ ปรินิพฺพานนฺติ ฯ เป ฯ

[๒๕๔] ๕๐ ตทงฺคนิพฺพานํ ตทงฺคนิพฺพานนฺติ อาวุโส วุจฺจติ ฯ เป ฯ

[๒๕๕] ๕๑ ทิฏฺฐธมฺมนิพฺพานํ ทิฏฺฐธมฺมนิพฺพานนฺติ อาวุโส วุจฺจติ กิตฺตาวตา นุ โข อาวุโส ทิฏฺฐธมฺมนิพฺพานํ วุตฺตํ ภควตาติ ฯ

อิธาวุโส ภิกฺขุ วิวิจฺเจว กาเมหิ ฯ เป ฯ ปฐมชฺฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ เอตฺตาวตาปี โข อาวุโส ทิฏฺฐธมฺมนิพฺพานํ วุตฺตํ ภควตา

ปริยาเยน ฯ เป ฯ

ปุน จปรํ อาวุโส ภิกฺขุ สพฺพโส เนวสญฺญานาสญฺญายตนํ สมติกฺกมฺม สญฺญาเวทยิตนิโรธํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ ปญฺญายปสฺส ทิสฺวา อาสวา ปริกฺขีณา โหนฺติ เอตฺตาวตาปี โข อาวุโส ทิฏฺฐ-ธมฺมนิพฺพานํ วุตฺตํ ภควตา นิปฺปริยาเยนาติ ฯ

ปญฺจาสวคฺโค ปญฺจโม ฯ

ตตฺรุทฺทานํ ภวติ

ปญฺจาโล กามเหสญฺจ อุโภ สนฺทิฏฺฐิกา เทฺว
นิพฺพานํ ปรินิพฺพานํ ตทงฺคทิฏฺฐธมฺมิเกน จาติ ฯ

นวกนิปาเต ปณฺณาสโก สมตฺโต ฯ

ปณฺณาสกาสงฺคหิตา วคฺคา

เขมวคฺโค ปฐโม

[๒๕๖] ๕๒ เขมํ เขมนฺติ อาวุโส วุจฺจติ กิตฺตาวตา นุ โข อาวุโส เขมํ วุตฺตํ ภควตาติ ฯ

อิธาวุโส ภิกฺขุ วิวิจฺเจว กาเมหิ ฯเปฯ ปฐมชฺฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ เอตฺตาวตาปี โข อาวุโส เขมํ วุตฺตํ ภควตา ปริยาเยน ฯเปฯ

ปุน จปรํ อาวุโส ภิกฺขุ สพฺพโส เนวสญฺญานาสญฺญายตนํ สมติกฺกมฺม สญฺญาเวทยิตนิโรธํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ ปญฺญายปสฺส ทิสฺวา อาสวา ปริกฺขีณา โหนฺติ เอตฺตาวตาปี โข อาวุโส เขมํ วุตฺตํ ภควตา นิปฺปริยาเยนาติ ฯ

[๒๕๗] ๕๓ เขมปฺปตฺโต เขมปฺปตฺโตติ อาวุโส วุจฺจติ ฯเปฯ

[๒๕๘] ๕๔ อมตํ อมตนฺติ อาวุโส วุจฺจติ ฯ

[๒๕๙] ๕๕ อมตปฺปตฺโต อมตปฺปตฺโตติ อาวุโส วุจฺจติ ฯ

[๒๖๐] ๕๖ อภยํ อภยนฺติ อาวุโส วุจฺจติ ฯ

[๒๖๑] ๕๗ อภยปฺปตฺโต อภยปฺปตฺโตติ อาวุโส วุจฺจติ ฯ

[๒๖๒] ๕๘ ปสฺสทฺธิ ปสฺสทฺธีติ อาวุโส วุจฺจติ ฯ

[๒๖๓] ๕๙ อนุปุพฺพปสฺสทฺธิ อนุปุพฺพปสฺสทฺธีติ อาวุโส วุจฺจติ ฯ

[๒๖๔] ๖๐ นิโรโธ นิโรโธติ อาวุโส วุจฺจติ ฯ

[๒๖๕] ๖๑ อนุปุพฺพนิโรโธ อนุปุพฺพนิโรโธติ อาวุโส วุจฺจติ

กิตฺตาวตา นุ โข อาวุโส อนุปุพฺพนิโรโธ วุตฺโต ภควตาติ ฯ

อิธาวุโส ภิกฺขุ วิวิจฺเจว กาเมหิ ฯเป ฯ ปฐมชฺฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ เอตฺตาวตาปี โข อาวุโส อนุปุพฺพนิโรโธ วุตฺโต ภควตา ปริยาเยน ฯเป ฯ

ปุน จปรํ อาวุโส ภิกฺขุ สพฺพโส เนวสญฺญานาสญฺญายตนํ สมติกฺกมฺม สญฺญาเวทยิตนิโรธํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ ปญฺญายปสฺส ทิสฺวา อาสวา ปริกฺขีณา โหนฺติ เอตฺตาวตาปี โข อาวุโส อนุปุพฺพนิโรโธ วุตฺโต ภควตา นิปฺปริยาเยนาติ ฯ

[๒๖๖] ๖๒ นว ภิกฺขเว ธมฺเม อปฺปหาย อภพฺโพ อรหตฺตํ สจฺฉิกาตุํ ฯ กตเม นว ราคํ โทสํ โมหํ โกธํ อุปนาหํ มกฺขํ ปลาสํ อิสฺสํ มจฺฉริยํ ฯ อิเม โข ภิกฺขเว นว ธมฺเม อปฺปหาย อภพฺโพ อรหตฺตํ สจฺฉิกาตุํ ฯ

นว ภิกฺขเว ธมฺเม ปหาย ภพฺโพ อรหตฺตํ สจฺฉิกาตุํ ฯ กตเม นว ราคํ โทสํ โมหํ โกธํ อุปนาหํ มกฺขํ ปลาสํ อิสฺสํ มจฺฉริยํ ฯ อิเม โข ภิกฺขเว นว ธมฺเม ปหาย ภพฺโพ อรหตฺตํ สจฺฉิกาตุนฺติ ฯ

เขมวคฺโค ปฐโม ฯ

ตตฺรุทฺทานํ

เขโม จ อมตํ เจว อภยปสฺสทฺธิเยน จ
นิโรโธ อนุปุพฺโพ เจว ธมฺมปฺปหายภพฺเพน จาติ ฯ

[๒๖๗] ๖๓ ปญฺจิมานิ ภิกฺขเว สิกฺขาทุพฺพลฺยานิ ฯ กตมานิ ปญฺจ ปาณาติปาโต อทินฺนาทานํ กาเมสุ มิจฺฉาจาโร มุสาวาโท สุราเมรย-มชฺชปมาทฏฺฐานํ ฯ อิมานิ โข ภิกฺขเว ปญฺจ สิกฺขาทุพฺพลฺยานิ ฯ

อิเมสํ โข ภิกฺขเว ปญฺจนฺนํ สิกฺขาทุพฺพลฺยานํ ปหานาย จตฺตาโร สติปฏฺฐานา ภาเวตพฺพา ฯ กตเม จตฺตาโร อิธ ภิกฺขเว ภิกฺขุ กาเย กายานุปสฺสี วิหรติ อาตาปี สมฺปชาโน สติมา วิเนยฺย โลเก อภิชฺฌาโทมนสฺสํ เวทนาสุ ฯเปฯ จิตฺเต ธมฺเมสุ ธมฺมานุปสฺสี วิหรติ อาตาปี สมฺปชาโน สติมา วิเนยฺย โลเก อภิชฺฌาโทมนสฺสํ ฯ อิเมสํ โข ภิกฺขเว ปญฺจนฺนํ สิกฺขาทุพฺพลฺยานํ ปหานาย อิเม จตฺตาโร สติปฏฺฐานา ภาเวตพฺพาติ ฯ

[๒๖๘] ๖๔ ปญฺจิมานิ ภิกฺขเว นีวรณานิ ฯ กตมานิ ปญฺจ กามจฺฉนฺทนีวรณํ พฺยาปาทนีวรณํ ถีนมิทฺธนีวรณํ อุทฺธจฺจกุกฺกุจฺจนีวรณํ วิจิกิจฺฉานีวรณํ ฯ อิมานิ โข ภิกฺขเว ปญฺจ นีวรณานิ ฯ

อิเมสํ โข ภิกฺขเว ปญฺจนฺนํ นีวรณานํ ปหานาย จตฺตาโร สติปฏฺฐานา ภาเวตพฺพา ฯ กตเม จตฺตาโร อิธ ภิกฺขเว ภิกฺขุ กาเย กายานุปสฺสี วิหรติ อาตาปี สมฺปชาโน สติมา วิเนยฺย โลเก อภิชฺฌาโทมนสฺสํ เวทนาสุ ฯเปฯ จิตฺเต ธมฺเมสุ ธมฺมานุปสฺสี วิหรติ อาตาปี สมฺปชาโน สติมา นิเนยฺย โลเก อภิชฺฌาโทมนสฺสํ ฯ

อิเมสํ โข ภิกฺขเว ปญฺจนฺนํ นีวรณานํ ปหานาย อิเม จตฺตาโร สติปฏฺฐานา ภาเวตพฺพาติ ฯ

[๒๖๙] ๖๕ ปญฺจิเม ภิกฺขเว กามคุณา ฯ กตเม ปญฺจ จกฺขุวิญฺเญยฺยา รูปา อิฏฺฐา กนฺตา มนาปา ปิยรูปา กามูปสญฺหิตา รชนิยา โสตวิญฺเญยฺยา สทฺทา ฯเป ฯ ฆานวิญฺเญยฺยา คนฺธา ชิวฺหาวิญฺเญยฺยา รสา กายวิญฺเญยฺยา โผฏฺฐพฺพา อิฏฺฐา กนฺตา มนาปา ปิยรูปา กามูปสญฺหิตา รชนิยา ฯ อิเม โข ภิกฺขเว ปญฺจ กามคุณา ฯ

อิเมสํ โข ภิกฺขเว ปญฺจนฺนํ กามคุณานํ ปหานาย อิเม จตฺตาโร สติปฏฺฐานา ภาเวตพฺพาติ ฯ

[๒๗๐] ๖๖ ปญฺจิเม ภิกฺขเว อุปาทานกฺขนฺธา ฯ กตเม ปญฺจ รูปูปาทานกฺขนฺโธ เวทนูปาทานกฺขนฺโธ สญฺญูปาทานกฺขนฺโธ สงฺขารูปาทานกฺขนฺโธ วิญฺญาณูปาทานกฺขนฺโธ ฯ อิเม โข ภิกฺขเว ปญฺจุปาทานกฺขนฺธา ฯ

อิเมสํ โข ภิกฺขเว ปญฺจนฺนํ อุปาทานกฺขนฺธานํ ปหานาย อิเม จตฺตาโร สติปฏฺฐานา ภาเวตพฺพาติ ฯ

[๒๗๑] ๖๗ ปญฺจิมานิ ภิกฺขเว โอรมฺภาคิยานิ สโยชนานิ ฯ กตมานิ ปญฺจ สกฺกายทิฏฺฐิ วิจิกิจฺฉา สีลพฺพตปรามาโส กามจฺฉนฺโท พฺยาปาโท ฯ อิมานิ โข ภิกฺขเว ปญฺจ โอรมฺภาคิยานิ สโยชนานิ ฯ

อิเมสํ โข ภิกฺขเว ปญฺจนฺนํ โอรมฺภาคิยานํ สโยชนานํ ปหานาย อิเม จตฺตาโร สติปฏฺฐานา ภาเวตพฺพาติ ฯ

[๒๗๒] ๖๘ ปญฺจิมา ภิกฺขเว คติโย ฯ กตมา ปญฺจ นิรโย

ติรจฺฉานโยน ปีตฺติวิสโย มนุสฺสา เทวา ฯ อิมา โข ภิกฺขเว ปญฺจ คติโย ฯ

อิมาสํ โข ภิกฺขเว ปญฺจนฺนํ คตีนํ ปหานาย อิเม จตฺตาโร สติปฏฺฐานา ภาเวตพฺพาติ ฯ

[๒๗๓] ๖๙ ปญฺจิมานิ ภิกฺขเว มจฺฉริยานิ ฯ กตมานิ ปญฺจ อาวาสมจฺฉริยํ กุลมจฺฉริยํ ลาภมจฺฉริยํ วณฺณมจฺฉริยํ ธมฺมมจฺฉริยํ ฯ อิมานิ โข ภิกฺขเว ปญฺจ มจฺฉริยานิ ฯ

อิเมสํ โข ภิกฺขเว ปญฺจนฺนํ มจฺฉริยานํ ปหานาย อิเม จตฺตาโร สติปฏฺฐานา ภาเวตพฺพาติ ฯ

[๒๗๔] ๗๐ ปญฺจิมานิ ภิกฺขเว อุทฺธมฺภาคิยานิ สโยชนานิ ฯ กตมานิ ปญฺจ รูปราโค อรูปราโค มาโน อุทฺธจฺจํ อวิชฺชา ฯ อิมานิ โข ภิกฺขเว ปญฺจุทฺธมฺภาคิยานิ สโยชนานิ ฯ

อิเมสํ โข ภิกฺขเว ปญฺจนฺนํ อุทฺธมฺภาคิยานํ สโยชนานํ ปหานาย อิเม จตฺตาโร สติปฏฺฐานา ภาเวตพฺพาติ ฯ

[๒๗๕] ๗๑ ปญฺจิเม ภิกฺขเว เจโตขีลา ฯ กตเม ปญฺจ อิธ ภิกฺขเว ภิกฺขุ สตฺถริ กงฺขติ วิจิกิจฺฉติ นาธิมุจฺจติ น สมฺปสีทติ โย โส ภิกฺขเว ภิกฺขุ สตฺถริ กงฺขติ วิจิกิจฺฉติ นาธิมุจฺจติ น สมฺปสีทติ ตสฺส จิตฺตํ น นมติ อาตปฺปาย อนุโยคาย สาตจฺจาย ปธานาย ยสฺส จิตฺตํ น นมติ อาตปฺปาย อนุโยคาย สาตจฺจาย

ปธานาย อยํ ปฐโม เจโตขีโล ฯ ปุน จปรํ ภิกฺขเว ภิกฺขุ ขมฺเม กงฺขติ ฯเป ฯ สงฺเฆ กงฺขติ สิกฺขาย กงฺขติ สพฺรหฺมจารีสุ กุปิโต โหติ อนตฺตมโน อาหตจิตฺโต ขิลชาโต โย โส ภิกฺขเว ภิกฺขุ สพฺรหฺมจารีสุ กุปิโต โหติ อนตฺตมโน อาหตจิตฺโต ขิลชาโต ตสฺส จิตฺตํ น นมติ อาตปฺปาย อนุโยคาย สาตจฺจาย ปธานาย ยสฺส จิตฺตํ น นมติ อาตปฺปาย อนุโยคาย สาตจฺจาย ปธานาย อยํ ปญฺจโม เจโตขีโล ฯ

อิเมสํ โข ภิกฺขเว ปญฺจนฺนํ เจโตขีลานํ ปหานาย อิเม จตฺตาโร สติปฏฺฐานา ภาเวตพฺพาติ ฯ

[๒๗๖] ๗๒ ปญฺจิเม ภิกฺขเว เจตโสวินิพนฺธา ฯ กตเม ปญฺจ อิธ ภิกฺขเว ภิกฺขุ กาเมสุ อวีตราโค โหติ อวีตจฺฉนฺโท อวีตเปโม อวีตปิปาโส อวีตปริฬาโห อวีตตณฺโห โย โส ภิกฺขเว ภิกฺขุ กาเมสุ อวีตราโค โหติ อวีตจฺฉนฺโท อวีตเปโม อวีตปิปาโส อวีตปริฬาโห อวีตตณฺโห ตสฺส จิตฺตํ น นมติ อาตปฺปาย อนุโยคาย สาตจฺจาย ปธานาย ยสฺส จิตฺตํ น นมติ อาตปฺปาย อนุโยคาย สาตจฺจาย ปธานาย อยํ ปฐโม เจตโสวินิพนฺโธ ฯ ปุน จปรํ ภิกฺขเว ภิกฺขุ กาเย อวีตราโค โหติ รูเป อวีตราโค โหติ ยาวทตฺถํ อุทราวเทหกํ ภุญฺชิตฺวา เสยฺยสุขํ ปสฺสสุขํ มิทฺธสุขํ อนุยุตฺโต วิหรติ อญฺญตรํ เทวนิกายํ ปณิธาย พฺรหฺมจริยํ จรติ อิมินาหํ สีเลน วา วเตน วา ตเปน วา พฺรหฺมจริเยน วา เทโว วา ภวิสฺสามิ

เทวญฺญตโร วาติ โย โส ภิกฺขเว ภิกฺขุ อญฺญตรํ เทวนิกายํ ปณิธาย พฺรหฺมจริยํ จรติ อิมินาหํ สีเลน วา วเตน วา ตเปน วา พฺรหฺมจริเยน วา เทโว วา ภวิสฺสามิ เทวญฺญตโร วาติ ตสฺส จิตฺตํ น นมติ อาตปฺปาย อนุโยคาย สาตจฺจาย ปธานาย อยํ ปญฺจโม เจตโสวินิพนฺโธ ฯ อิเม โข ภิกฺขเว ปญฺจ เจตโสวินิพนฺธา ฯ

อิเมสํ โข ภิกฺขเว ปญฺจนฺนํ เจตโสวินิพนฺธานํ ปหานาย จตฺตาโร สติปฏฺฐานา ภาเวตพฺพา ฯ กตเม จตฺตาโร อิธ ภิกฺขเว ภิกฺขุ กาเย กายานุปสฺสี วิหรติ อาตาปี สมฺปชาโน สติมา วิเนยฺย โลเก อภิชฺฌาโทมนสฺสํ เวทนาสุ ฯเป ฯ จิตฺเตสุ ธมฺเมสุ ธมฺมานุปสฺสี วิหรติ อาตาปี สมฺปชาโน สติมา วิเนยฺย โลเก อภิชฺฌาโทมนสฺสํ ฯ อิเมสํ โข ภิกฺขเว ปญฺจนฺนํ เจตโสวินิพนฺธานํ ปหานาย อิเม จตฺตาโร สติปฏฺฐานา ภาเวตพฺพาติ ฯ

สติปฏฺฐานวคฺโค ทุติโย ฯ

ตสฺรุทฺทานํ ภวติ

สิกฺขา นิวารณา กามา ขนฺธา จ โอรมฺภาคิยา
คติ มจฺฉริยญฺเจว อุทฺธมฺภาคิยานิ อฏฺฐมํ
เจโตขีลวินิพนฺโธติ ฯ

สมฺมปฺปธานวคฺโค ตติโย

[๒๗๗] ๓๓ ปญฺจิมานิ ภิกฺขเว สิกฺขาทุพฺพลฺยานิ ฯ กตมานิ ปญฺจ

ปาณาติปาโต ฯเปฯ สุราเมรยมชฺชปมาทฏฺฐานานุโยโค ฯ อิมานิ โข ภิกฺขเว ปญฺจ สิกฺขาปทานิ ฯ

อิเมสํ โข ภิกฺขเว ปญฺจนฺนํ สิกฺขาปทานํ ปหานาย จตฺตาโร สมฺมปฺปธานา ภาเวตพฺพา ฯ กตเม จตฺตาโร อิธ ภิกฺขเว ภิกฺขุ อนุปฺปนฺนานํ ปาปกานํ อกุสลานํ ธมฺมานํ อนุปฺปาทาย ฉนฺทํ ชเนติ วายมติ วิริยํ อารภติ จิตฺตํ ปคฺคณฺหาติ ปทหติ อุปฺปนฺนานํ ปาปกานํ อกุสลานํ ธมฺมานํ ปหานาย ฉนฺทํ ชเนติ วายมติ วิริยํ อารภติ จิตฺตํ ปคฺคณฺหาติ ปทหติ อนุปฺปนฺนานํ กุสลานํ ธมฺมานํ อุปฺปาทาย ฉนฺทํ ชเนติ วายมติ วิริยํ อารภติ จิตฺตํ ปคฺคณฺหาติ ปทหติ อุปฺปนฺนานํ กุสลานํ ธมฺมานํ ฐิติยา อสมฺโมสาย ภิยฺโยภาวาย เวปุลฺลาย ภาวนาย ปาริปูริยา ฉนฺทํ ชเนติ วายมติ วิริยํ อารภติ จิตฺตํ ปคฺคณฺหาติ ปทหติ ฯ อิเมสํ โข ภิกฺขเว ปญฺจนฺนํ สิกฺขาปทานํ ปหานาย อิเม จตฺตาโร สมฺมปฺปธานา ภาเวตพฺพา ฯ (ยาวตา สมฺมปฺปธานวเสน วิตฺถาเรนฺติ) ฯ

[๒๗๘] ๓๔ ปญฺจิเม ภิกฺขเว เจตโสวินิพนฺธา ฯ กตเม ปญฺจ อิธ ภิกฺขเว ภิกฺขุ กาเมสุ อวีตราโค โหติ ฯเปฯ อิเม โข ภิกฺขเว ปญฺจ เจตโสวินิพนฺธา ฯ

อิเมสํ โข ภิกฺขเว ปญฺจนฺนํ เจตโสวินิพนฺธานํ ปหานาย จตฺตาโร สมฺมปฺปธานา ภาเวตพฺพา ฯ กตเม จตฺตาโร อิธ ภิกฺขเว ภิกฺขุ อนุปฺปนฺนานํ ปาปกานํ อกุสลานํ ธมฺมานํ อนุปฺปาทาย ฉนฺทํ ชเนติ

วายมติ วิริยํ อารภติ จิตฺตํ ปคฺคณฺหาติ ปทหติ อุปฺปนฺนานํ ปาปกานํ อกุสลานํ ธมฺมานํ ปหานาย ฯเปฯ อนุปฺปนฺนานํ กุสลานํ ธมฺมานํ อุปฺปาทาย อุปฺปนฺนานํ กุสลานํ ธมฺมานํ ฐิติยา อสมฺโมสาย ภิยฺโยภาวาย เวปุลฺลาย ภาวนาย ปาริปูริยา ฉนฺทํ ชเนติ วายมติ วิริยํ อารภติ จิตฺตํ ปคฺคณฺหาติ ปทหติ ฯ อิเมสํ โข ภิกฺขเว ปญฺจนฺนํ เจตโสวินิพนฺธานํ ปหานาย อิเม จตฺตาโร สมฺมปฺปธานา ภาเวตพฺพาติ ฯ

สมฺมปฺปธานวคฺโค ตติโย ฯ

อิทฺธิปาทวคฺโค จตุตฺโถ

[๒๗๙] ๓๕ ปญฺจิมานิ ภิกฺขเว สิกฺขาทุพฺพลฺยานิ ฯ กตมานิ ปญฺจ ปาณาติปาโต ฯเปฯ สุราเมรยมชฺชปมาทฏฺฐานานุโยโค ฯ อิมานิ โข ภิกฺขเว ปญฺจ สิกฺขาทุพฺพลฺยานิ ฯ

อิเมสํ โข ภิกฺขเว ปญฺจนฺนํ สิกฺขาทุพฺพลฺยานํ ปหานาย จตฺตาโร อิทฺธิปาทา ภาเวตพฺพา ฯ กตเม จตฺตาโร อิธ ภิกฺขเว ภิกฺขุ ฉนฺทสมาธิปฺปธานสงฺขารสมนฺนาคตํ อิทฺธิปาทํ ภาเวติ วิริยสมาธิปฺปธานสงฺขารสมนฺนาคตํ อิทฺธิปาทํ ภาเวติ จิตฺตสมาธิปฺปธานสงฺขารสมนฺนาคตํ อิทฺธิปาทํ ภาเวติ วีมํสาสมาธิปฺปธานสงฺขารสมนฺนาคตํ อิทฺธิปาทํ ภาเวติ ฯ อิเมสํ โข ภิกฺขเว ปญฺจนฺนํ สิกฺขาทุพฺพลฺยานํ ปหานาย อิเม จตฺตาโร อิทฺธิปาทา ภาเวตพฺพาติ ฯ (ทุวิปทเสยฺยา อิทฺธิปาทวเสน วิตฺถาเรตพฺพา)

[๒๘๐] ๗๖ ปญฺจิเม ภิกฺขเว เจตโสวินิพนฺธา ฯ กตเม ปญฺจ อิธ ภิกฺขเว ภิกฺขุ กาเมสุ อวีตราโค โหติ ฯเปฯ อิเม โข ภิกฺขเว ปญฺจ เจตโสวินิพนฺธา ฯ

อิเมสํ โข ภิกฺขเว ปญฺจนฺนํ เจตโสวินิพนฺธานํ ปหานาย อิเม จตฺตาโร อิทฺธิปาทา ภาเวตพฺพา ฯ กตเม จตฺตาโร อิธ ภิกฺขเว ภิกฺขุ ฉนฺทสมาธิปธานสงฺขารสมนฺนาคตํ อิทฺธิปาทํ ภาเวติ วิริยสมาธิ-จิตฺตสมาธิ-วิมํสาสมาธิ-ปธานสงฺขารสมนฺนาคตํ อิทฺธิปาทํ ภาเวติ ฯ อิเมสํ โข ภิกฺขเว ปญฺจนฺนํ เจตโสวินิพนฺธานํ ปหานาย อิเม จตฺตาโร อิทฺธิปาทา ภาเวตพฺพาติ ฯ

อิทฺธิปาทวคฺโค จตุตฺโถ ฯ

จตฺตาโร สติปฏฺฐานา ปธานา จตุโร ปเท
จตฺตาโร อิทฺธิปาทาปี ปุริเมเหเตหิ โยชเยติ ฯ

วคฺโค ปญฺจโม

[๒๘๑] ๗๗ ราคสฺส ภิกฺขเว อภิญฺญาย นว ธมฺมา ภาเวตพฺพา ฯ กตเม นว อสุภสญฺญา มรณสญฺญา อาหาเร ปฏิกฺกูลสญฺญา สพฺพโลเก อนภิรตสญฺญา อนิจฺจสญฺญา อนิจฺเจ ทุกฺขสญฺญา ทุกฺเข อนตฺตสญฺญา ปหานสญฺญา วิราคสญฺญา ฯ ราคสฺส ภิกฺขเว อภิญฺญาย อิเม นว ธมฺมา ภาเวตพฺพาติ ฯ

[๒๘๒] ๗๘ ราคสฺส ภิกฺขเว อภิญฺญาย นว ธมฺมา ภาเวตพฺพา ฯ

กตเม นว ปฐมชฺฌานํ ทุติยชฺฌานํ ตติยชฺฌานํ จตุตฺถชฺฌานํ อากาสานญฺจายตนํ วิญฺญาณญฺจายตนํ อากิญฺจญฺญายตนํ เนวสญฺญานาสญฺญายตนํ สญฺญาเวทยิตนิโรโธ ฯ ราคสฺส ภิกฺขเว อภิญฺญาย อิเม นว ธมฺมา ภาเวตพฺพา ฯ

[๒๘๓] ๑๖ ราคสฺส ภิกฺขเว ปริญฺญาย ปริกฺขยาย ปหานาย ขยาย วยาย วิราคาย นิโรธาย จาคาย ปฏินิสฺสคฺคาย อิเม นว ธมฺมา ภาเวตพฺพา ฯ โทสสฺส โมหสฺส โกธสฺส อุปนาหสฺส มกฺขสฺส ปลาสสฺส อิสฺสาย มจฺฉริยสฺส มายาย สาเถยฺยสฺส ถมฺภสฺส สารมฺภสฺส มานสฺส อติมานสฺส มทสฺส ปมาทสฺส อภิญฺญาย ปริญฺญาย ปริกฺขยาย ปหานาย ขยาย วยาย วิราคาย นิโรธาย จาคาย ปฏินิสฺสคฺคาย อิเม นว ธมฺมา ภาเวตพฺพาติ ฯ อิทมโวจ ภควา ฯ อตฺตมนา เต ภิกฺขู ภควโต ภาสิตํ อภินนฺทุนฺติ ฯ

นวกนิปาโต สมตฺโต ฯ

ปทานุกฺกโม

	ปพฺเพ/องฺเก		ปพฺเพ/องฺเก
อกตปาตราโส	๕๐/๖๕	อกฺุขณา	๑๑๙/๒๒๙
อกถกถี	๒๔๔/๔๕๕	อกฺุขุทฺโต	๑๔๔/๒๙๑. ๑๔๕/๒๙๒
อกนิฏฺฐคามี	๑๒/๑๓.	อกฺุชินิ	๕๗/๘๘
	๑๗/๑๔ ฯเปฯ	อกฺุเขตฺตญฺญู	๒๓๙/๔๓๓
อกมฺมกามา	๖๐/๘๔	อขณฺฑ (พฺรหฺมจริยํ)	๔๗/๕๕
อกมฺมาสํ (พฺรหฺมจริยํ)	๔๗/๕๕	อครุ	๑/๑. ๒/๒.
อกสิรตาภี	๖๔/๑๑๐.		๙๓/๑๕๗. ๙๔/๑๕๗
	๗๒/๑๔๒ ฯเปฯ	อคารโว	๖๗/๑๒๓
อกาตญฺญู	๙๔/๑๕๗	อคารานิ	๒๒๓/๔๐๓
อกิจฺฉตาภี	๖๔/๑๑๐.	อคุตฺตทฺวารตา	๒๖/๒๕
	๗๒/๑๔๒ ฯเปฯ	อคฺคญฺญานิ	๑๒๙/๒๕๐
อกิริยวาโท (โคตโม)	๑๐๓/๑๗๕.	อคฺคหิ	๒๐๘/๓๗๑
	๑๐๒/๑๘๒	อคฺคิ	๙๑/๑๕๑
อกุสลํ	๖๗/๑๒๑	อคฺคิกฺขนฺธํ	๖๙/๑๒๙
อกุกฺุธสนฺตา	๖๐/๙๕	อคฺคิสฺส อาธานํ	๔๔/๔๓
อกุโกสกปริภาสโก	๙๔/๑๕๗	อคฺคี	๔๓/๔๒. ๔๔/๔๕
อกฺุขณเวธิ	๒๔๐/๔๓๙	องฺคารกาสูปมา กามา	๑๑๘/๒๒๗

องฺคุฏฺฐปทำ ๖๘/๑๒๘
องฺคุลิปโฏทเกน ๑๙๓/๓๕๕
องฺคุลิปทานิ ๖๘/๑๒๘
อจริมำ ๘๕/๑๔๘
อจลา ๖๔/๑๐๗
อจฺจนฺตนิฏฺโฐ ๕๘/๙๐
อจฺจนฺตปริโยสำโน ๕๘/๙๐
อจฺจนฺตพฺรหฺมจารี ๕๘/๙๐
อจฺจนฺตโยคกฺเขมี ๕๘/๙๐
อจฺจโย ๒๑๕/๓๙๑
อจฺจิ ๖๓/๑๐๔
อจฺจุโต จ สทฺธมฺมา ๑๕๑/๓๐๔.
๑๗๔/๓๓๙
อจฺฉราสงฺฆาตมตฺตมฺปี
อนิจฺจสญฺญำ ๒๒๔/๔๐๘
อจฺฉริกำ ๑๓๖/๒๗๐
อจฺฉริโย ๕๐/๖๖. ๑๐๙/๒๐๐ ฯ เป ฯ
อจฺฉิทฺทำ (พฺรหฺมจริยำ) ๔๗/๕๕
อชสฺสานิ ๔๔/๔๒
อเชยฺโย ๗/๗
อชฺโฌสำนำ ๒๒๗/๔๑๓
อญฺชลิกมฺมำ ๖๙/๑๓๑
อญฺชลิกรณีฺยา ๑๔/๑๐.
๑๖/๑๓ ฯ เป ฯ
อญฺชลีหิ ๙๘/๑๖๖
อญฺญติตฺถิยา ๑๘๙/๓๕๐.
๒๐๕/๓๖๓ ฯ เป ฯ
อญฺญทตฺถุทโส ๕๙/๙๑. ๖๓/๑๐๖
อญฺญมญฺญวิปจฺจนีกา
(ธมฺมา) ๖๑/๙๗
อญฺญาปฏิเวโธ ๑๐๙/๒๐๓.
๑๓๐/๒๓๐
อฏฺฐงฺคิโก มคฺโค ๑๐๙/๒๐๖.
๑๓๘/๒๒๘
อฏฺฐกฺขตฺตุมาสสตานิ ๗๑/๑๔๑
อฏฺฐี ๖๙/๑๓๐. ๑๐๓/๑๙๓
อฏฺฐิมิญฺชำ ๖๙/๑๓๐
อฑฺฒมาสสตานิ ๗๑/๑๔๑
อฑฺฒมาสำ ๗๑/๑๔๑
อฑฺโฒ ๗/๖

อณุมตฺเตสุ ๗๒/๑๕๒.
๘๒/๑๕๓ ฯ เป ฯ
อณฺฑโกสํ ๖๘/๑๒๗. ๑๐๑/๑๗๘
อณฺฑานิ ๖๘/๑๒๖. ๑๐๑/๑๗๘
อติกฺกนฺตมานุสเกน ๗๕/๑๔๔.
๗๘/๑๔๕ ฯ เป ฯ
อติปฺปโค ๓๙/๓๖.
๔๐/๓๘. ๒๑๖/๓๙๒
อติมานสฺส ๙๐/๑๕๐.
๒๐๔/๓๖๑. ๒๘๓/๔๘๗
อติรจฺฉานกถิโก ๙๒/๑๕๔
อติเรกวีสติวสฺโส ๑๔๒/๒๘๘
อเตกิจฺโฉ ๙๗/๑๖๒. ๙๘/๑๖๖
อตฺถญฺญู ๖๕/๑๑๔
อตฺถภาวา ๑๐๙/๒๐๒. ๑๑๐/๒๑๐
อตฺถมนตาโสมนสฺสํ ๔๙/๖๓
อตฺถมนา ๖๖/๑๑๘.
๑๐๒/๑๔๙ ฯ เป ฯ
อตฺถมารณิยานิ
(กมฺมานิ) ๖๑/๑๐๐
อตฺถวิปตฺติ ๙๗/๑๖๒. ๙๘/๑๖๔
อตฺถสมฺปตฺติ ๙๗/๑๖๒. ๙๘/๑๖๔
อตฺถา ๖๑/๙๙
อตฺถูปมา (สตฺถา) ๖๑/๙๙
อตฺถกามานุกมฺปโก ๓๔/๓๓
อตฺถคตา ๙๕/๑๕๙. ๙๖/๑๖๒
อตฺถจริยาย ๑๑๔/๒๒๒. ๒๐๙/๓๗๗
อตฺถญฺญู ๖๕/๑๑๔
อตฺถปฏิสํเวที ๒๐๘/๓๗๕
อตฺถวสํ ๙๗/๑๖๓. ๙๘/๑๖๗
อตฺถสญฺหิโต ๙๘/๑๖๘
อตฺถุตฺตริ ปทำ ๕๒/๗๑
อตฺถุปปริกฺขี ๑๑๕/๒๒๔.
๑๑๖/๒๒๖ ฯ เป ฯ
อตฺโถ ๖๑/๙๗. ๖๕/๑๑๔ ฯ เป ฯ
อทพฺพิตฺโท ๕/๔. ๖/๖
อทินฺนำ เถยฺยสงฺขาตำ ๒๑๑/๓๙๓.
๒๑๒/๓๙๕
อทินฺนาทานำ ๑๓๐/๒๕๒
อทินฺนาทายี ๒๓๑/๔๑๙. ๒๓๒/๔๒๑

อทุกฺขมสุขํ ๕๗/๘๐
อทุฆมารกํ ๑๔๔/๒๙๑. ๑๔๕/๒๙๒ ฯ เป ฯ
อธิกรณสมถา ธมฺมา ๘๑/๑๔๖
อธิคตเปโม ๑๗/๑๕
อธิเทวญาณทสฺสนํ ๑๖๓/๓๑๔
อธิปฺปญฺญาธมฺม-วิปสฺสนาย ๒๐๗/๓๗๒
อธิปฺปายโส ๙๖/๑๕๙
อธิพฺรหฺมจริยวาโส ๒๒๕/๔๐๙
อธิมุตฺตกมาตํ ๑๔๓/๒๙๖
อธิมุตฺโต ๑๖๓/๓๑๕. ๒๐๓/๓๖๓
อธิวจนํ ๕๙/๙๐
อธิวาสนํ ๑๐๒/๑๙๐
อธิสีเล ๒๗/๒๖. ๒๘/๒๗
อนุวา (สงฺขารา) ๖๓/๑๐๒
อโนภาสา ๖๙/๑๓๓
อโนสิรึ ๖๙/๑๓๕
อนกฺโกสกปริภาสโก ๙๔/๑๕๘
อนงฺคเณ ๑๐๓/๑๗๙
อนตฺตลกฺขณสุตฺตนฺตปริยาปนฺนา ๒๕/๒๔. ๕๕/๕๗. ๕๖/๕๘ ฯ เป ฯ
อนตฺตานุปสฺสี ๑๗/๑๕. ๘๖/๑๕๘
อนตฺถชนโน (โกโธ) ๖๓/๙๙
อนตฺโถ ๖๓/๙๗
อนนฺตํ วิญฺญาณํ ๕๓/๕๓
อนนฺโต อากาโส ๕๓/๕๓
อนพฺภกฺขาตุกามา ๑๐๒/๑๘๕
อนภิภูโต ๕๙/๙๓
อนภิรตสญฺญา ๕๕/๕๘. ๕๖/๕๘. ๙๙/๓๕๐ ฯ เป ฯ
อนยพฺยสนํ ๒๐/๑๗
อนริยโวหารา ๑๖๕/๓๑๖
อนวชฺชตา ๙๙/๑๖๙
อนวชฺชพลี ๒๐๙/๓๗๖
อนวชฺชา (ธมฺมา) ๒๐๙/๓๗๖
อนวญฺญตฺติกาโม ๑/๑. ๒/๒. ๙๕/๑๕๗
อนสฺสาสิกา (สงฺขารา) ๖๓/๑๐๒
อนาคนฺตา ๕๙/๖๕

อนาคามิผลสจฺฉิกิริยาย ปฏิ-
ปนฺโน ๑๐๙/๒๐๗. ๑๔๙/๓๐๓
อนาคามี ๔๙/๖๔.
๑๐๙/๒๐๗ ฯ เป ฯ
อนาทโร ๑๐๐/๑๗๓
อนาเทยฺยวาจาลงฺ-
วตฺตนิโก ๑๓๐/๒๕๒
อนานากถิโก ๙๒/๑๕๔
อนาปตฺติ ๗๒/๑๔๒.
๗๓/๑๔๓. ฯ เป ฯ
อนายาสา ๖๑/๑๐๐
อนาวตฺถิธมฺมํ เม จิตฺตํ ๒๒๙/๔๑๕
อนาวตฺถิธมฺโม ๑๕/๑๒
อนิกฺขิตฺตธุโร ๔/๓. ๖๔/๑๓๓ ฯเป ฯ
อนิจฺจปฏิสังเวที ๑๖/๑๓. ๘๕/๑๔๗
อนิจฺจสญฺญี ๒๕/๒๔. ๔๕/๔๘.
๔๖/๔๘ ฯ เป ฯ
อนิจฺจสญฺเญ ๑๖/๑๓. ๘๕/๑๔๗
อนิจฺจา ๖๓/๑๐๒.
๙๕/๑๕๘. ๙๖/๑๖๓
อนิจฺจานุปสฺสี ๑๖/๑๓.
๕๘/๙๐. ๘๕/๑๔๗
อนิจฺจุจฺฉาทนปริมทฺทนเภทนวิทฺธ-
ฺวสนธมฺมสฺส ๒๑๙/๔๐๐
อนิมิตฺตํ ๕๓/๗๙
อนิมิตฺตาวิหารี ๕๓/๗๙
อนิสฺสโฏ ๒๔๒/๔๔๘
อนิสฺสุกี ๒/๒. ๖๓/๑๐๐
อนุกมฺปี ๗๓/๑๔๒
อนุฏฺฐานมตา ฆรา ๑๐๕/๑๙๘
อนุตฺตรํ โยคกฺเขมํ ๒๐๘/๓๗๖
อนุตฺตานิกตํ ๙๒/๑๕๓
อนุทิสา ๙๙/๑๖๙
อนุนยสญฺโญชนํ ๘/๗.
๙/๘. ๑๐/๘
อนุปริยายปโถ ๖๔/๑๐๘
อนุปวชฺโช ๕๕/๘๔
อนุปาทิเสสา ๕๓/๗๕.
๑๐๙/๒๐๕ ฯ เป ฯ
อนุปารมฺภจิตฺโต ๒๗/๒๖. ๒๘/๒๗

อนุปุพฺพกิริยา ๑๐๙/๒๐๓. ๑๑๐/๒๑๐
อนุปุพฺพนิโน ๑๐๙/๒๐๐. ๑๑๐/๒๐๙
อนุปุพฺพนิโรธา ๒๓๕/๔๒๓. ๒๖๕/๔๗๗
อนุปุพฺพปฏิปทา ๑๐๙/๒๐๓. ๑๑๐/๒๑๐
อนุปุพฺพปพฺภาโร ๑๐๙/๒๐๑. ๑๑๐/๒๐๙
อนุปุพฺพปสฺสทฺธิ ๒๖๓/๔๗๗
อนุปุพฺพโปโณ ๑๐๙/๒๐๐. ๑๑๐/๒๐๙
อนุปุพฺพวิหารสมาปตฺติโย ๒๓๗/๔๒๔. ๒๔๕/๔๖๙
อนุปุพฺพวิหารา ๒๓๖/๔๒๔
อนุปุพฺพสิกฺขา ๑๐๙/๒๐๓. ๑๑๐/๒๑๐
อนุปุพฺพิกถำ ๑๐๒/๑๙๐. ๑๓๓/๒๑๒
อนุปุปฺปตฺตสทตฺถา ๒๐๘/๓๗๖. ๒๑๑/๓๘๓ ๆ เป ๆ
อนุปุปทานรโต ๕๔/๘๐
อนุพุยญฺชนโส ๗๓/๑๔๓. ๗๗/๑๔๔
อนุโรธวิโรธสมาปนฺโน ๙๖/๑๖๐
อนุโรธา ๙๕/๑๕๙. ๙๖/๑๖๒
อนุวิจฺจกาโร ๑๐๒/๑๗๙
อนุสยา ๑๓/๘
อนุสาสนี ๗๓/๑๔๒
อเนกวโน ๑๐๙/๒๐๒
อเนกวิหิตำ ๗๕/๑๔๓. ๗๙/๑๔๕ ๆ เป ๆ
อโนตฺตปฺปี ๓/๓. ๒/๒. ๘๔/๑๔๗ ๆ เป ๆ
อนฺตำ ๖๙/๑๓๓
อนฺตคุณำ ๖๙/๑๓๓
อนฺตมคมา ๒๔๒/๔๔๗
อนฺตราปรินิพฺพายี ๑๖/๑๓. ๑๗/๑๔ ๆ เป ๆ
อนฺตลิกฺขคา ๑๓๒/๒๖๐. ๑๓๓/๒๖๓. ๑๓๕/๒๖๗
อนฺตลิกฺขา ชารา ๑๐๙/๒๐๒

อนุโตชนา ๑๓๖/๒๗๒.
๑๓๙/๒๗๖ ฯ เป ฯ
อนุโตปูติ ๖๙/๑๓๐.
๑๐๐/๑๗๒. ๑๐๙/๒๐๔
อนุนำ ๔๙/๖๑. ๑๒๕/๒๔๓
อปคตกาฬกำ ๑๐๒/๑๙๐.
๑๑๑/๒๑๓ ฯ เป ฯ
อปจยาย ๑๔๓/๒๙๙
อปเนยฺโย (ปุคฺคโล) ๑๐๐/๑๗๐
อปรปฺปจฺจโย ๑๐๒/๑๙๐.
๑๑๓/๒๑๓ ฯ เป ฯ
อปริคฺคหา ๒๒๕/๔๐๙
อปริหานิยา (ธมฺมา) ๑๙/๑๖.
๒๐/๒๑ ฯ เป ฯ
อปาปุรณำ ๒๑๕/๓๙๗
อปายำ ๖๑/๙๘. ๖๙/๑๓๐. ๗๐/๑๓๗
อปายมุขานิ ๑๔๔/๒๙๑. ๑๔๕/๒๙๖
อปายสมฺปนฺนำ ๑๒๔/๒๔๑
อปุพฺพำ ๘๕/๑๔๘
อปุปกำ (ชีวิตำ) ๗๑/๑๓๙
อปฺปโภโค (โคตโม) ๑๐๑/๑๗๗.
๑๐๒/๑๗๕
อปฺปจฺจยำ ๑๐๐/๑๗๐. ๑๐๔/๑๙๖
อปฺปญฺญตฺตึ ๑๙/๑๖.
๒๐/๑๙. ๒๑/๒๒
อปฺปฏิกุฏฺฐานิ ๑๒๙/๒๕๐
อปฺปฏิวานึ ๑๗๑/๓๓๑
อปฺปติสฺสา ๕๖/๘๖
อปฺปมตฺโต ๘๐/๑๔๕. ๑๔๓/๒๙๙
อปฺปมาณำ ๙๑/๑๕๒
อปฺปมาทครุ ๒๙/๓๐
อปฺปมาทการวตา ๒๙/๒๙
อปฺปลาทพหุโล ๒๗/๒๖
อปฺปสฺสุโต ๘๔/๑๔๗
อปฺปาฏิกุกฺกลยตา ๔๖/๔๘
อปฺปาตงฺกำ ๒๐/๑๗
อปฺปาพาธำ ๒๐/๑๗
อปฺปายุกสำวตฺตนิโก ๑๓๐/๒๕๒
อปฺปีจฺฉกถา ๒๐๕/๓๖๔.
๒๐๗/๓๖๙

อปฺปีจฺฉตาย ๑๔๓/๒๘๘
อปฺปีจฺโฉ ๑/๒. ๙๓/๑๕๗ ฯ เป ฯ
อปฺปียปลฺลี ๙๓/๑๕๗
อปฺปีโย ๑/๑. ๒/๒.
๙๓/๑๕๗ ฯ เป ฯ
อพฺโพกิณฺณํ ๑๖/๑๓.
๑๗/๑๔. ๘๕/๑๔๗
อพฺภาคมนํ ๕๐/๖๕
อพฺภุตธมฺมํ ๖๕/๑๑๔.
๑๐๙/๒๐๐ ฯ เป ฯ
อพฺภุโต ๕๐/๖๖
อพฺโภกาสํ ๒๔๔/๔๕๕
อพฺยากตวตฺถูสุ ๕๑/๖๙
อพฺยาปนฺนจิตฺโต ๒๔๔/๔๕๕
อพฺรหฺมจารี พฺรหฺมจารี-
ปฏิญฺโญ ๖๙/๑๓๐.
๑๐๙/๒๐๔
อภพฺโพ ๒๙/๓๐. ๓๐/๓๐. ๓๑/๓๑
อภยํ ๒๖๐/๔๗๗
อภยปฺปตฺโต ๕๕/๘๔. ๒๖๓/๔๗๗
อภาวนีโย ๑/๑. ๒/๒.
๙๓/๑๕๗. ๙๔/๑๕๗
อภิกฺกนฺตํ ๑๐๒/๑๘๘
อภิกฺกนฺตวณฺณา ๒๙/๒๙.
๓๐/๓๐. ๕๓/๗๕ ฯ เป ฯ
อภิญฺญา ๕๓/๗๙. ๕๕/๘๔ ฯ เป ฯ
อภิณฺหสนฺนิปาตา ๑๙/๑๖.
๒๐/๑๘. ๒๑/๒๒
อภินิพฺพิธา ๑๐๓/๑๗๙
อภินิหารกุสโล ๓๗/๓๕. ๓๘/๓๕
อภิปฺปวุฏฺฐานิ ๖๘/๑๒๙
อภิภายตนานิ ๑๖๒/๓๑๔
อภิภู ๕๙/๙๑
อภิยาตุกาโม ๒๐/๑๗
อภิรทฺโธ ๑๐๒/๑๘๙
อภิวาทนํ ๖๙/๑๓๐
อภิสมฺพุทฺโธ ๔๗/๕๘. ๑๐๑/๑๗๘.
๑๖๑/๓๑๔ ฯ เป ฯ
อภิสลฺเลขิกา ๒๐๕/๓๖๕.
๒๐๗/๓๖๙

อภูตพฺภกฺขานสฺวตฺถนิโก ๓๓๐/๒๕๒
อเภทนมุขานิ ๒๑๙/๔๐๐
อมงฺกุภูโต ๕๔/๘๒
อมจฺฉริ ๒/๒
อมตำ ๒๕๘/๔๗๗
อมตปริโยสานา ๔๕/๔๗.
๔๖/๔๘ ฯเปฯ
อมตปฺปตฺโต ๒๕๙/๔๗๗
อมตาย ชาตฺยา ๒๔๐/๔๓๙
อมโตคธา ๔๕/๔๗.
๔๖/๔๘ ฯเปฯ
อมตฺตญฺญุตา ๒๖/๒๕. ๙๔/๑๕๗
อมนาปสทฺทสฺวตฺถนิโก ๓๓๐/๒๕๒
อมนาโป ๗/๑. ๒/๒.
๙๓/๑๕๗. ๙๔/๑๕๗
อมนุสฺสานำ บีโย ๙๑/๑๕๑
อมมา ๒๒๕/๔๐๘
อมายาวี ๒๓๗/๔๒๕
อมูฬฺหวินโย ๘๑/๑๔๖
อโมฆำ ๕/๔. ๖/๖
อมฺพวนำ ๒๐๗/๓๖๗
อยโส ๙๕/๑๕๘. ๙๖/๑๕๙ ฯเปฯ
อโยกฏาเห ๗๓/๑๔๐
อโยกปาเต ๕๒/๗๓
อโยปฏฺเฐน ๖๙/๑๓๒
อโยบีชี ๖๙/๑๓๔
อโยมญฺจำ ๖๙/๑๓๔
อโยสงฺกุนา ๖๙/๑๓๓
อยฺยสฺมา (ภริยา) ๖๐/๙๓
อรกฺเขยฺยานิ ๕๕/๘๔
อรญฺญคโต ๒๔๔/๔๕๕
อรติรติสโห ๑๔๘/๓๐๐
อรสรูโป (โคตโม) ๑๐๓/๑๗๕
อรหำ (สมฺมาสมฺพุทฺโธ) ๕/๓.
๖/๕ ฯเปฯ
อรหำ (ขีณาสโว) ๒๑๓/๓๘๓
อรหตฺตาย ปฏิปนฺโน ๑๐๙/๒๐๗.
๑๑๐/๒๑๓ ฯเปฯ

อรหนฺโต ๑๙/๑๗.
๒๐/๒๐. ๕๔/๘๐ ฯเปฯ
อรหา ๘๓/๑๔๗.
๑๐๙/๒๐๗ ฯเปฯ
อริยํ ลิ่ลิ ๖๓/๑๐๗
อริยกนฺเตหิ ลิ่เตหิ ๒๓๑/๔๒๐.
๒๓๒/๔๒๑
อริยโวหารา ๑๖๕/๓๑๖
อริยสาวโก ๔/๓. ๖/๕ ฯเปฯ
อริยา ๕๐/๖๘
อริยา ปญฺญา ๖๓/๑๐๗
อริยา วิมุตฺติ ๖๓/๑๐๗
อริยานํ อนุปวาทกา ๑๐๑/๑๘๐
อริยานํ อุปวาทกา ๑๐๑/๑๘๐
อริยานํ ทสฺสนกาโม ๖๕/๑๑๖
อริโย วา ตุณฺหีภาโว ๒๐๘/๓๗๒
อริโย สมาธิ ๔๒/๔๒. ๖๓/๑๐๗
อรุณํ ๑๑๐/๒๐๘
อรุทฺธจิตฺตา ๖๐/๘๕
อรูปภาโค ๒๗๔/๔๘๑
อรูปสญฺญี ๑๖๒/๓๑๔.
๑๖๓/๓๑๕. ๒๐๒/๓๖๐ ฯเปฯ
อรูปา ๑๖๘/๓๒๖
อลมฺปเตยฺยา (กุมาริกา) ๗๓/๑๔๐
อลมริยา (ธมฺมา) ๒๐๘/๓๗๖
อลสา ๖๐/๘๔
อลาโภ ๘๕/๑๕๘. ๙๐/๑๕๘ ฯเปฯ
อลฺลํ (โภชนํ) ๑๐๓/๑๙๒
อวญฺญา ๖๘/๑๓๗
อวณฺณกามา ๑๐๒/๑๙๑
อวสฺสุโต ๖๘/๑๓๐.
๑๐๐/๑๗๒. ๑๐๘/๒๐๔
อวิชฺชณฺฑโกสํ ๑๐๑/๑๗๘
อวิชฺชา ๑๐๑/๑๗๘. ๒๗๔/๔๘๑
อวิชฺชานุสโย ๑๑/๘. ๑๒/๘. ๕๒/๗๑
อวิชฺชาปรมา มลา ๑๐๕/๑๘๘
อวิชฺชาสญฺโญชนา ๘/๗. ๘/๘
อวิชฺชาสวา ๑๐๑/๑๘๑
อวินิปาตธมฺโม ๑๕/๑๒.
๒๓๑/๔๑๘ ฯเปฯ

อวิวฏฺ ๙๒/๑๕๓
อวิสวาทโก ๓๓๑/๒๕๔
อเวจฺจปฺปสาเทน ๒๓๑/๔๒๐.
๒๓๒/๔๒๒
อสงฺโร ๕๘/๘๙
อสฺสคฺคกถา ๒๐๕/๓๖๔.
๒๐๗/๓๖๙
อสีหิโร ๗๔/๑๔๓. ๗๘/๑๔๕
อสุกาเรน (อภิภูโต) ๙๗/๑๖๒.
๙๘/๑๖๖
อสงฺกิณฺณปุพฺพานิ ๑๒๙/๒๕๐
อสงฺกิณฺณานิ ๑๒๙/๒๕๐
อสงฺขารปรินิพฺพายี ๑๖/๑๓.
๑๗/๑๔ ฯเปฯ
อสชฺฌายมลา มนฺตา ๑๐๕/๑๙๘
อสโฐ ๒๓๗/๔๒๕
อสตา ๑๐๒/๑๙๑
อสโทสธมฺมํ เม
จิตฺตํ ๒๒๙/๔๑๕
อสทฺธมฺมา ๘๔/๑๔๗
อสทฺธมฺเมหิ
อภิภูโต ๙๗/๑๖๒. ๙๘/๑๖๖
อสเนน ๒๔๒/๔๔๗
อสนฺตุฏฺฐิยา ๑๔๓/๒๘๘
อสพฺพ (พฺรหฺมจริยํ) ๔๗/๕๕
อสมยา ๑๑๙/๒๒๙
อสโมหธมฺมํ เม จิตฺตํ ๒๒๙/๔๑๕
อสมุปเวธิ ๖๔/๑๐๗
อสมฺภวา ๒๘/๒๗
อสราคธมฺมํ เม จิตฺตํ ๒๒๙/๔๑๕
อสณฺฐิตํ ๑๐๑/๑๗๘
อสสฺสตา ๙๕/๑๕๘. ๙๖/๑๖๑
อสารทฺโธ ๑๐๑/๑๗๘
อสินา ๖๑/๑๐๐
อสิโลกภยํ ๒๐๙/๓๗๘
อสุจิ ๙๔/๑๕๗
อสุจิสงฺกสฺสรสมา-
จาโร ๖๙/๑๓๐. ๑๐๙/๒๐๔
อสุภสญฺญํ ๒๕/๒๔. ๔๕/๔๗.
๔๖/๔๘ ฯเปฯ

อสุภา ๒๐๕/๓๖๕. ๒๐๗/๓๗๑
อสุรปุเร ๒๔๓/๔๕๓
อสุรา ๑๐๙/๒๐๐. ๑๑๐/๒๑๐ ฯ เป ฯ
อสุรินฺโท ๑๐๙/๒๐๐
อโสกำ ๙๕/๑๕๙. ๙๖/๑๖๒ ฯ เป ฯ
อสุสขพฺยคา ๑๐๔/๑๙๔. ๒๒๖/๔๐๙
อสฺสคฺโก สมโณ โคตโม ๑๐๒/๑๘๕
อสฺสโทสา ๑๐๔/๑๙๔
อสฺสทฺโธ ๕๔/๘๐. ๘๔/๑๔๗
อสฺสมโณ สมณปฏิญฺโญ ๖๙/๑๓๐. ๑๐๙/๒๐๔
อสฺสรถนำ ๕๙/๙๓
อสฺสสฺสทสฺสา ๒๒๖/๔๑๑
อสฺสาชานิโย ๑๐๓/๑๙๒. ๒๒๖/๔๑๒
อสฺสาโรหา ๖๔/๑๐๙
อสฺสาสปสฺสาสา นิรุทฺธา ๒๓๕/๔๒๓
อสฺสาสาย ๑๐๒/๑๙๕
อสฺสุตวโต ๙๖/๑๕๙
อสฺสุตวา ๕๑/๖๙
อหำการมมำการมานาปคตำ ๔๖/๕๔
อหิ ๑๗๑/๑๓๑
อหิตานุกมฺปีนี ๖๐/๙๓
อหิริโก ๑/๑. ๒/๒. ๘๔/๑๔๗
อหิริโย ๙๓/๑๕๗
อากปฺเปน ๑๐๗/๑๙๙. ๑๐๘/๒๐๐
อากาสฏฺโฐ ๑๖๗/๓๒๒
อากาสานญฺจายตนำ ๑๖๓/๓๑๖. ๒๐๓/๓๖๑ ฯ เป ฯ
อากาสานญฺจายตนสญฺญา ๒๓๕/๔๒๓. ๒๓๗/๔๒๗. ๒๔๖/๔๙๑
อากาสานญฺจายตนูปคา ๔๑/๔๑. ๒๒๗/๔๑๔
อากาโส ๔๑/๔๑. ๑๖๓/๓๑๖ ฯ เป ฯ
อากิญฺจญฺญายตนำ ๑๖๔/๓๑๖. ๒๐๓/๓๖๑ ฯ เป ฯ

อากิญฺจญฺญายตน-
สญฺญา ๒๓๕/๔๒๔. ๒๓๗/๔๒๘.
๒๔๖/๔๗๒
อากิญฺจญฺญายตนุปคา ๔๓/๔๒.
๒๒๘/๔๑๔
อากิณฺโณ ๒๔๔/๔๕๓
อาคนฺตา ๔๙/๖๒
อาคมนทิฏฺฐิโก ๒๒๔/๔๐๕
อาคามี ๔๙/๖๒
อาฆาตนํ ๗๓/๑๔๐
อาฆาตปฏิวินยา ๒๓๔/๔๒๓
อาฆาตวตฺถูนิ ๒๓๓/๔๒๒
อาจยาย ๑๔๓/๒๙๙
อาจารโคจรสมฺปนฺโน ๗๒/๑๔๒.
๙๒/๑๕๓ ฯ เป ฯ
อาชีวิตภยํ ๒๐๙/๓๗๔
อาตาปี ๒๙/๒๙. ๓๐/๓๐ ฯ เป ฯ
อาตีเตยฺยํ ๕๐/๖๔
อาทิกฺขาณา ๖/๕.
๙๒/๑๕๓ ฯ เป ฯ
อาทิตฺตํ ๖๙/๑๒๙
อาทิตฺตเจโต ๑๗๓/๓๓๑
อาทิตฺตสิโล ๑๗๓/๓๓๓
อาทิพฺรหฺมจริยโก ๙๘/๑๖๘
อาทิพฺรหฺมจริยิกาย
ปญฺญาย ๙๒/๑๕๒
อาทิ์นวสญฺญี ๒๕/๒๔.
๙๘/๑๕๐ ฯ เป ฯ
อาทิ์นโว ๒๔๕/๔๕๘
อานาปานสฺสติ ๒๐๕/๓๖๕.
๒๐๗/๓๗๑
อานิสํสา ๙๑/๑๕๑
อาปตฺติ ๗๒/๑๔๒.
๗๓/๑๔๓ ฯ เป ฯ
อาปทาสุ ๓๓/๓๒
อาปาทิกา ๑๔๑/๒๙๔
อาปายิโก ๙๗/๑๖๒.
๙๘/๑๖๐
อาโป ๒๑๕/๓๙๘
อาโปสญฺญา ๑๖๗/๓๒๓

อาพาโธ ๑๘๕/๓๔๕,
๑๘๖/๓๔๗ ฯ เป ฯ
อาภิเจตสิกานํ ๖๔/๑๐๙.
๗๒/๑๔๒ ฯ เป ฯ
อามิสฺสสญฺญา นิรุทฺธา ๒๓๕/๔๒๓
อามุตฺตมณิกุณฺฑลาโย ๒๒๔/๔๐๖
อายตนานิ ๒๔๐/๔๔๔
อายมุขานิ ๑๔๔/๒๙๒, ๑๔๕/๒๙๖
อายสฺกฺขํ ๖๑/๙๙
อายสฺมฺปนฺนนฺนํ ๑๒๔/๒๔๑
อายุ ๗๑/๑๔๑
อายุปฺปมาณนฺ ๗๑/๑๔๐.
๑๓๒/๒๕๗ ฯ เป ฯ
อายุสงฺขารํ ๑๖๗/๓๒๑
อาโย ๑๔๔/๒๙๑,
๑๔๕/๒๙๕ ฯ เป ฯ
อารกฺขสมฺปทา ๑๔๔/๒๘๙.
๑๔๕/๒๙๔ ฯ เป ฯ
อารกฺขาธิกรณนฺ ๒๒๗/๔๑๓
อารญฺญโก ๑๔๘/๓๐๐
อารทฺธวิริโย ๔/๓. ๒๓/๒๓ ฯ เป ฯ
อารพฺภวตฺถูนิ ๑๘๖/๓๔๕
อาราจาริ ๑๓๑/๒๕๔
อาราโม ๓๙/๓๖. ๔๐/๓๘ ฯ เป ฯ
อาโรหปริณาหสมฺ-
ปนฺโน ๒๒๖/๔๐๙
อาโลกสญฺญี ๒๔๔/๔๕๕
อาโลโก ๑๐๑/๑๗๙
อาวรณียหิ ธมฺเมหิ ๙๙/๑๖๙
อาวาสมจฺฉริยนฺ ๒๗๓/๔๘๑
อาวิกตฺตา ๑๐๓/๑๙๓
อาวิตานิ ปานียานิ ๒๔๔/๔๕๔
อาวุธนฺ ๖๔/๑๐๘
อาวุธพตา โจรา ๑๑๗/๒๒๗
อาสวนิโรธคามินี
ปฏิปทา ๑๐๑/๑๘๑
อาสวนิโรโธ ๑๐๑/๑๘๑
อาสวปริยาทานนฺ ๑๖/๑๓. ๑๗/๑๔.
๘๕/๑๔๘
อาสวสมุทโย ๑๐๑/๑๘๑

อาสวา ๙๗/๑๖๓.
๙๘/๑๖๗ ฯ เป ฯ
อาสวานำ ขยญาณาย ๑๐๑/๑๘๓
อาหารานำ อกสิรตาภี ๖๔/๑๐๗
อาหารานำ อกิญฺจนตาภี ๖๔/๑๐๗
อาหารานำ นิกามตาภี ๖๔/๑๐๗
อาหุเนยฺยคฺคิ ๔๓/๔๒. ๔๔/๔๖
อาหุเนยฺยา ๑๔/๑๐.
๑๖/๑๓ ฯ เป ฯ
อิญฺชา ๖๘/๑๒๖. ๓๕๓/๓๐๒.
๑๗๔/๓๓๗
อิญฺชานงฺคลวนสณฺเฑ ๑๙๓/๓๕๓
อิญฺชาวินเย ๓๘/๓๕. ๓๙/๓๘
อิติกุตฺถกำ ๖๕/๑๓๔
อิตฺถากปฺปี ๔๘/๕๘
อิตฺถาลงฺการำ ๔๘/๕๘
อิตฺถิกุตฺตำ ๔๘/๕๘
อิตฺถิญฺญนฺทำ ๔๘/๕๘
อิตฺถินฺทฺริยำ ๔๘/๕๘
อิตฺถิวิธำ ๔๘/๕๘
อิทฺธิปาทา ๑๐๙/๒๐๖.
๑๓๘/๒๒๘ ฯ เป ฯ
อิทฺธิมา ๕๙/๙๒. ๑๖๗/๓๒๓
อิทฺธิวิธำ ๒๓๙/๔๓๗
อิธโลกวิชยาย ปฏิ-
ปนฺโน ๑๓๙/๒๗๕. ๑๔๐/๒๗๘
อินฺทฺริยสำวโร ๖๒/๑๐๐.
๑๘๗/๓๔๘
อินฺทฺริเยสุ ยคุตฺตทฺวา-
รตา ๒๖/๒๕. ๑๘๓/๓๔๓
อินฺทฺริเยสุ คุตฺตทฺวาโร ๙๙/๑๖๘
อิสึ ๔๙/๖๒
อิสฺสุคฺเคน ๑๔๔/๒๙๐.
๑๔๕/๒๙๔ ฯ เป ฯ

อิสฺสริยพลา ราชาโน ๑๓๗/๒๒๗
อิสฺสาย ๙๐/๑๕๐. ๒๐๔/๓๖๑. ๒๖๖/๔๗๘
อิสฺสาสญฺโญชนํ ๑๐/๘
อิสฺสาสนฺเตวาสี ๒๔๐/๔๓๙
อิสฺสาโส ๒๔๐/๔๓๙
อิสฺสุกี ๒/๒. ๑๐๐/๑๗๓
อุกฺกเหตา ๑๐๖/๑๙๙
อุกฺกา ราชปุตฺตา ๖๔/๑๐๘
อุจฺจงฺเกหิ ๙๘/๑๖๕
อุจฺจาโร ๗๑/๑๔๐
อุจฺจาโสณฺฑํ ๕๘/๘๙
อุจฺเฉทวาโท (โคตโม) ๑๐๑/๑๗๖. ๑๐๒/๑๘๕
อุชุปฏิปนฺโน ๒๓๑/๔๒๐
อุชุมคฺโค ๑๐๓/๑๙๓
อุชฺฌตฺติพลา พาลา ๑๓๗/๒๒๗
อุฏฺฐานวิริยาธิคตา ๖๓/๙๗. ๑๔๔/๒๙๐
อุฏฺฐานสญฺญํ ๙๙/๑๗๐
อุฏฺฐานสมฺปทา ๑๔๔/๒๙๙. ๑๔๕/๒๙๔ ฯ เป ฯ
อุณฺหํ ๗๑/๑๔๐
อุตุสปฺปายานิ ๗๑/๑๔๑
อุตุ ๗๑/๑๔๑
อุตฺตราภิมุขา ๒๔๓/๔๕๐
อุตฺตราย ทิสาย ๕๐/๖๔. ๙๘/๑๖๔
อุตฺตราสงฺคํ ๑๑๐/๒๐๗. ๒๓๕/๓๙๑
อุตฺตริ นิสฺสรณํ ๕๓/๗๗
อุทกนฺตํ ๕๒/๗๔
อุทกพุพฺพุฬํ ๗๑/๑๓๙
อุทกพุพฺพุฬูปมํ ชีวิตํ ๗๑/๑๓๙
อุทกานิ ๖๓/๑๐๓
อุทกุปมา (ปุคฺคลา) ๑๕/๑๐
อุทกูคจิตฺตํ ๑๐๒/๑๙๐. ๑๑๓/๒๑๓. ๑๑๒/๒๑๖
อุทปานนาฬึ ๑๐๐/๑๗๒
อุทปานนาฬิยตฺถิโก ๑๐๐/๑๗๒
อุทยตฺถคามินิยา ๔/๔. ๖๔/๑๑๒ ฯ เป ฯ

อุทยพฺพยานุปสฺสี ๘๒/๑๕๔
อุทฺภาวเทหกำ ๑๙๓/๓๕๕.
๒๗๖/๔๘๒
อุทานำ ๖๕/๑๑๔. ๑๖๗/๓๒๒
อุทิสฺส กตำ มสำ ๑๐๒/๑๙๓
อุทุมฺพรชาตกำ ๑๔๔/๒๙๑.
๑๔๕/๒๙๖ ฯ เป ฯ
อุทฺธุมำปาทำ ๖๙/๑๓๕
อุทฺธุโสโต ๑๖/๑๓.
๑๗/๑๔ ฯ เป ฯ
อุทฺธจฺจำ ๕๘/๘๙. ๒๗๔/๔๘๑
อุทฺธมฺภาคิยานิ สำโยชนานิ ๒๗๔/๔๘๑
อุนฺนทฺทำ ๑๐๙/๒๐๒
อุนฺนมินินฺนามิ ๑๒๔/๒๔๑
อุปฏฺฐิตสฺสติ ๑๒๐/๒๓๖
อุปธิเสตา ๑๐๓/๑๙๒
อุปธิกฺขยำ ๙๑/๑๕๒
อุปนาหสฺส ๙๐/๑๕๐. ๒๐๔/๓๖๓.
๒๖๖/๔๗๘
อุปนิสสมฺปนฺโน ๖๒/๑๐๓.
๑๗๗/๓๔๗
อุปนิสฺสา ๒๐๕/๓๖๓
อุปนิสฺสยา ๒๐๖/๓๖๖
อุปสมสุขสฺส ๑๙๓/๓๕๓
อุปสมิโก ๑๑๙/๒๒๙
อุปสมฺปทา ๑๔๓/๒๗๔
อุปหจฺจปรินิพฺพายี ๑๖/๑๓.
๑๗/๑๔ ฯ เป ฯ
อุปาทานกฺขนฺธา ๒๗๐/๔๘๐
อุปายาเสหิ ๙๖/๑๖๐
อุปารมฺภจิตฺโต ๒๗/๒๖
อุปาสโก ๒๗/๒๖.
๒๗/๒๗ ฯ เป ฯ
อุปาสิกา ๕๐/๖๔. ๕๖/๗๖.
๙๘/๑๖๗ ฯ เป ฯ
อุเปกฺขโก ๕๐/๖๗ ฯ เป ฯ
อุเปกฺขา เม เจโตวิมุตฺติ ๒๖๐/๓๐๙
อุเปกฺขาสมฺโพชฺฌงฺคำ ๒๔/๒๔.
๙๗/๑๔๙

อุเปกฺขาสุขํ ๒๓๗/๔๒๖. ๒๔๖/๔๗๑
อุโปสโถ ๑๓๑/๒๕๓. ๑๓๒/๒๕๖ ฯ เป ฯ
อุปฺปณฺฑมาโล ๑๔๑/๒๘๖
อุพฺพฏฺฏโน ๑๐๔/๑๙๔
อุพฺเพเชตา ๑๐๓/๑๙๑
อุภโตภาควิมุตฺโต ๑๔/๑๐. ๕๓/๗๗. ๑๑๒/๒๑๘. ๒๔๙/๔๗๔
อุภโตโลหิตกุปชาเน ๖๑/๙๖. ๑๒๐/๒๓๕. ๒๒๔/๔๐๖
อุภโต สุชาโต ๑๐๓/๑๙๒
อุมฺมคฺคํ ๑๐๔/๑๙๔
อุมฺมตฺตกสฺวาตฺตนิโก ๑๓๐/๒๕๓
อุรุ ๖๙/๑๓๓
อุรุตฺตาฬี ๑๕๑/๓๐๒. ๑๗๔/๓๓๗
อุรุพฺภสฺตานิ ๔๔/๔๒
อุสฺภสฺตานิ ๔๔/๔๒
อุสฺโภ ๒๑๕/๓๙๐
อุสฺสาวพินฺทุ ๗๑/๑๓๙
อุสฺสาวพินฺทูปมํ ชีวิตํ ๗๓/๑๓๙
อุสฺสาโห ๑๗๑/๓๓๑
อุสฺสุกา ๖๐/๙๓. ๑๓๖/๒๗๓ ฯ เป ฯ
อุสฺโสฬฺหี ๑๗๑/๓๓๑
อูสรํ ๑๒๔/๒๔๑
เอกกํ ๑๑๐/๒๐๗. ๒๓๕/๓๙๑
เอกคฺคํ ๑๐๑/๑๗๘
เอกจฺโจ ๑๕/๑๐. ๑๖/๑๓ ฯ เป ฯ
เอกตฺตกายา ๔๑/๔๑
เอกตฺตสญฺญิโน ๔๑/๔๑. ๒๒๘/๔๑๓
เอกนฺตนิพฺพิทาย ๘๐/๑๔๕
เอกนฺตปฏิภาณํ ๑๘๘/๓๕๐
เอกปุตฺตโก ๕๐/๖๒
เอกพีชี ๒๑๒/๓๙๔
เอกภตฺติโก ๑๓๑/๒๕๕
เอกรโส ๑๐๙/๒๐๒
เอโกทิภาวํ ๕๙/๖๗. ๑๐๑/๑๗๘. ๑๒๐/๒๓๓ ฯ เป ฯ

เอโก วูปกฏฺโฐ ๘๐/๓๔๕.
๓๔๓/๒๘๘
เอวํวิรฏฺฐจิตฺโต ๖๓/๑๐๖.
๑๖๓/๓๓๓
เอวํทิฆายุโก ๖๓/๑๐๖.
๑๖๑/๓๓๓
เอสิกา ๖๔/๑๐๗
เอหิปสฺสิโก ๒๓๑/๔๒๐
เอพหุโค ๑๓๙/๒๓๐
โอการํ ๑๐๒/๑๙๐. ๑๑๓/๒๑๓.
๑๑๒/๑๑๖
โอกาสาธิคโม ๒๔๑/๔๔๕.
๒๔๖/๔๗๐
โอฏฺฐํ ๖๙/๑๓๓
โอตฺตปฺปี ๑๕/๑๑. ๖๑/๙๙
โอตฺตปฺปคารวตา ๓๐/๓๐
โอตฺตปฺปธนํ ๕/๔. ๖/๕. ๗/๗
โอตปฺปปริยายปโก ๖๔/๑๑๐
โอตฺตปฺปพลํ ๓/๒. ๔/๓
โอตฺตปฺปี ๑/๒. ๒/๒ ฯเปฯ
โอทนกุมฺมาสุปจยสุตฺตํ ๒๑๙/๔๐๐
โอทโน ๑๒๐/๒๓๔
โอทาตนิทสุตฺต-
นานิ ๑๖๒/๓๑๕. ๒๐๒/๓๖๐
โอทาตนิภาสานิ ๑๖๒/๓๑๕.
๒๐๒/๓๖๐
โอทาตวตฺถวาสโน ๖๑/๙๖
โอทาตวสโน ๑๓๓/๒๒๐
โอทาตา ๑๓๖/๒๗๐. ๑๖๒/๓๑๕
โอนิตปตฺตปาณิ ๑๐๒/๑๙๒
โอปธิกํ ปุญฺญํ ๑๔๙/๓๐๑.
๑๕๐/๓๐๒
โอปนยิโก ๒๓๑/๔๒๐
โอปปาติโก ๑๕/๑๒. ๑๑๙/๒๓๐.
๒๒๖/๔๑๒ ฯเปฯ
โอปานภูตํ กุฏึ ๑๐๒/๑๙๙
โอภคฺโคภคฺคํ ๒๔๔/๔๕๓
โอมโก (ปาโป) ๒๐๙/๓๗๓
โอรมฺภาคิยานิ (สญฺโญชนานิ)
๕๒/๗๓. ๘๕/๑๔๙ ฯเปฯ

โอหิตภารา ๒๐๘/๓๗๖.
๒๑๑/๓๘๓ ฯ เป ฯ
โอหิตโสโต ๖๕/๑๑๖. ๑๘๘/๓๕๐
กกุธพฺ ๑๐๐/๑๗๒
กงฺขี ๘๒/๑๕๓
กฏฺฐคฺคิ ๔๓/๔๒. ๔๔/๔๗
กฏฺฐปุญฺเช ๕๒/๗๓
กณฺจี ๖๘/๑๓๓
กณฺฑรี ๒๔๔/๔๕๕
กณฺฑุ ๒๔๔/๔๕๔
กณฺณโสตานิ ๕๘/๘๘
กณฺหา (ชมฺมา) ๒๐๘/๓๗๖
กณฺหาภิชาติโย ๕๘/๘๒
กถกรณีฺยา ๒๐๘/๓๗๖.
๒๑๑/๓๘๓ ฯเป ฯ
กถหตฺโถ ๒๔๒/๔๔๗
กถุปาสโน ๒๔๒/๔๔๗
กถฺถพฺพี กุสถ ๗๑/๑๓๘
กถา ๔๘/๖๐
กถาปาภตี ๒๔๕/๔๕๗
กถาพาหฺุถ ๕๘/๘๘
กถาสลฺลาโป ๕๓/๗๘
กทริโย ๕๔/๘๐
กทลิมิคปวรปจฺจตฺถรโณ ๖๑/๘๖.
๑๒๐/๒๓๕. ๒๒๔/๔๐๖
กนิฏฺโฐ ๑๐๑/๑๗๘
กนฺทเร ๖๑/๑๐๐
กปณี มานุสกี รชฺชี ๑๓๒/๒๕๗.
๑๓๓/๒๖๒. ๑๓๕/๒๖๗
กปฺปฏฺโฐ ๙๗/๑๖๒. ๙๘/๑๖๖
กปฺปีตเกสมสฺสุ ๖๑/๘๖
กมนิโย ๑๓๖/๒๗๐
กมฺมญฺโญ ๑๗๖/๓๔๗. ๒๓๙/๔๓๗
กมฺมารานี ๖๗/๑๒๑
กมฺมารามตา ๒๖/๒๕. ๑๘๓/๓๔๓
กมฺมารามา ๒๒/๒๓
กรณีย ๕๘/๘๐. ๗๑/๑๔๒
กรุณา เม เจโตวิมุตฺติ ๑๖๐/๓๐๙
กลี ๙๑/๑๕๒. ๑๓๒/๒๕๗ ฯเป ฯ
กลหการโก ๑๐๖/๑๙๙

กลฺยาณมิตฺตตา ๓๑/๓๐. ๓๒/๓๑ ฯเปฯ
กลฺยาณมิตฺโต ๑๔๔/๒๙๒. ๑๔๕/๒๙๗ ฯเปฯ
กลฺยาณวากฺกรโณ ๑๔๒/๒๘๘. ๑๕๒/๓๐๕
กลฺยาณวาโจ ๑๔๒/๒๘๘. ๑๕๒/๓๐๕
กลฺยาณสมฺปวงฺโก ๑๔๔/๒๙๒. ๑๔๕/๒๙๗ ฯเปฯ
กลฺยาณสหาโย ๑๔๔/๒๙๒. ๑๔๕/๒๙๗ ฯเปฯ
กลฺยาโณ ๕๔/๘๒
กลฺลจิตฺตํ ๑๐๒/๑๙๐. ๑๑๓/๒๑๓. ๑๑๒/๒๑๖
กลฺลิตกฺขโต ๓๗/๓๕. ๓๘/๓๕
กสมฺพุ ๑๐๐/๑๗๓
กสมฺพุชาโต ๖๙/๑๓๐. ๑๐๐/๑๗๒. ๑๐๙/๒๐๔
กโพฬีหตฺโถ ๒๓๕/๓๘๙
กาญฺจนํ ๑๓๒/๒๖๐. ๑๓๓/๒๖๔. ๑๓๕/๒๖๘
กาณาชกํ ๒๒๔/๔๐๕
กามคุณา ๒๓๘/๔๒๙. ๒๔๒/๔๔๘. ๒๔๖/๔๗๐ ฯเปฯ
กามฉนฺโท ๒๗๑/๔๘๐
กามราคานุสโย ๑๑/๘. ๑๒/๘
กามวิตกฺโก ๒๐๗/๓๖๘
กามสมุทีรา ๒๔๕/๔๕๖
กามสุขํ ๒๓๘/๔๓๐
กามานํ อาทีนวํ ๑๐๒/๑๙๐. ๑๑๑/๒๑๓ ฯเปฯ
กามานเมตํ อธิวจนํ ๑๔๖/๒๙๘
กามาสวา ๑๐๑/๑๘๑
กามูปสญฺหิตา ๒๓๘/๔๒๙. ๒๔๒/๔๔๘. ๒๔๖/๔๗๐
กาเมสุ มิจฺฉา-จาโร ๑๓๐/๒๕๒ ฯเปฯ
กายคตา สติ ๒๑๕/๓๘๘
กายทุจฺจริตํ ๕๕/๘๔

กายวิญฺเญยฺยา โผฏฺฐพฺพา
๒๓๐/๔๑๗. ๒๓๗/๔๒๙ ฯเปฯ
กายวูปกาเสฺน ๙๒/๑๕๓
กายสกฺขี ๑๔/๓๐. ๕๓/๗๗.
๑๓๒/๒๑๗. ๒๔๗/๔๗๒
กายสงฺขาโร ๔๔/๔๔
กายานุปสฺสี ๑๖๐/๓๓๐.
๒๖๗/๔๗๙ ฯเปฯ
การโก ๕๔/๘๓
การณฺฑวํ ๑๐๐/๑๗๓
การา ๖๙/๑๓๖
กาลกิริยา ๑๗๑/๓๓๑
กาลญฺญู ๖๕/๑๑๔. ๙๔/๑๕๘
กาโล ๖๕/๑๑๕
กาสายานิ ๖๖/๑๑๙. ๑๔๑/๒๗๒
กาสิกจนฺทนํ ๑๔๔/๒๘๙
กิกาลปฏิสฺสาวินิ ๑๓๖/๒๗๒.
๑๓๗/๒๗๓. ๑๓๘/๒๗๕
กิมินากรณํ ๙๖/๑๕๙
กิจฺจกรณียานิ ๕๘/๘๙
กิตฺติสทฺโท ๕๔/๘๒. ๑๙๓/๓๕๓
กิริยวาโท ๑๘๒/๑๗๒
กุกฺกุฏจฺฉาปกานํ ๑๐๓/๑๗๘
กุกฺกุฏปตฺตํ ๔๖/๔๘
กุกฺกุฏโปตกา ๖๘/๑๒๗
กุกฺกุฬ ๒๓๐/๔๑๘
กุกฺกุมตกชาโต ๖๖/๑๑๘
กุกฺกุโร ๖๑/๙๙
กุชาริ ๑๐๐/๑๗๒
กุชาริปาเสน ๑๐๐/๑๗๒
กุนฺนทิโย ๖๓/๑๐๒
กุพฺพรํ ๑๐๔/๑๙๔
กุมาริกา ๗๑/๑๔๐
กุมฺภการปาโก ๖๓/๑๐๔
กุลํ ๑๓/๙. ๒๒๓/๔๐๑
กุลกุมาริโย ๑๙/๑๖. ๒๐/๑๙
กุลปุตฺโต ๙๙/๑๖๘. ๑๔๔/๒๘๙
กุลมจฺฉริยํ ๒๗๓/๔๘๑
กุลานิ ๕๘/๘๙
กุลิกปุตฺติโย ๑๙/๑๖. ๒๐/๑๙

กุสลํ ๖๗/๑๒๓. ๗๓/๑๓๙ ฯ เป ฯ
กุสลาภิสนฺทา ๑๒๙/๒๔๙
กุสโล ๓๐๖/๑๙๙
กุสีควตฺถนี ๑๘๕/๓๔๓
กุสีโต ๘๔/๑๔๗
กุสุโลพฺภา ๖๓/๑๐๒
กูฏาคารํ ๑๒๐/๒๓๕
กูฏานิ ๖๓/๑๐๔
กูเฏยฺยานิ ๑๐๓/๑๙๒
เกวฏฺโฏ ๖๐/๙๓. ๑๙๓/๓๕๓
เกวลปริปุณฺณํ ๖/๕.
๙๒/๑๕๔ ฯ เป ฯ
โกกาลกชาโต ๖๖/๑๑๙
โกชโน ๖๓/๙๖. ๓๐๐/๑๗๓
โกชปเรโต ๖๑/๙๖
โกธพหา มาตุคามา ๑๑๗/๒๒๗
โกธสมฺมาทสมฺมตฺโต ๖๑/๙๙
โกธาภิภูโต ๖๓/๙๖
โกโธ ๖๓/๙๙. ๙๐/๑๕๐.
๒๐๔/๓๖๓ ฯ เป ฯ
โกปี ๓๐๐/๑๗๐. ๓๐๔/๑๙๖
โกมาริโย ๑๑๑/๒๑๓.
๑๑๒/๒๑๗
โกลโกโล ๒๑๖/๓๙๕
โกเลยฺยกา ๖๐/๙๕
โกสชฺชาย ๑๔๓/๒๙๙
ขณกิจฺโจ โลโก ๑๑๙/๒๒๙
ขโณ ๗๑/๑๓๙. ๑๑๙/๒๓๐
ขตฺติยกญฺญํ ๖๙/๑๒๙
ขตฺติยปรสุ ๕๔/๘๒. ๖๕/๑๑๕.
๑๖๖/๓๑๖
ขตฺติยมหาสาลานํ ๖๓/๑๐๖.
๖๙/๑๓๐ ฯ เป ฯ
ขตฺติยา ๑๐๙/๒๐๕. ๑๓๔/๒๖๔
ขนฺติพลา สมณ-
พฺราหฺมณา ๑๑๗/๒๒๗
ขยานุปสฺสี ๘๖/๑๔๘
ขาทนียํ ๕๐/๖๕.
๑๐๒/๑๙๐ ฯ เป ฯ
ขารกชาโต ๖๖/๑๑๙

ขิปฺปนิสนฺตี ๑๕๒/๓๐๕. ๓๗๕/๓๔๐ ฯเปฯ
ขีณติรจฺฉานโยนิโย ๒๓๑/๔๑๙. ๒๓๒/๔๒๑
ขีณนิรโย ๒๓๑/๔๑๙. ๒๓๒/๔๒๑
ขีณปีตฺติวสโย ๒๓๑/๔๑๙. ๒๓๒/๔๒๑
ขีณาปายทุคฺคติวินิปาโต ๒๓๑/๔๑๙. ๒๓๒/๔๒๑
ขีณาสวสฺส ภิกฺขุโน พลานิ ๑๑๘/๒๒๗
ขีณาสโว ๑๑๘/๒๒๗. ๒๐๘/๓๗๖
ขีเณน ๓๓/๓๒
ขียมฺมึ ๒๑๕/๓๘๗
ขีรปฏชายิฏฺชีโต ๑๐๔/๑๘๕
เขมึ ๒๕๖/๔๗๗
เขมปฺปตฺโต ๕๕/๘๔. ๒๕๗/๔๗๗
เขฬปีณฺตึ ๗๑/๑๔๐
เขฬปีณฺตุปมึ ชีวิตึ ๗๑/๑๔๐
คจฺฉึ ๕๒/๗๔
คณโฑ ๑๔๖/๒๙๘. ๒๓๙/๔๐๐
คติโย ๒๗๒/๔๘๐
คตฺตานิ ๕๘/๘๘. ๑๔๑/๒๘๒
คทฺทูหนมตฺตมฺปี เมตฺต-จิตฺตึ ๒๒๔/๔๐๗
คนฺธพฺพา ๑๐๙/๒๐๒. ๑๓๐/๒๓๐
คนฺธโภคา ๑๐๓/๑๗๕
คนฺธรฺวา ๑๐๑/๑๗๕
คนฺโธ ๖๖/๑๑๙
คพฺภเสยฺยา ๑๐๑/๑๗๗. ๑๐๒/๑๘๘
คพฺโภ ๑๔๖/๒๙๘
คมิยาภิสงฺขาโร ๑๐๒/๑๘๓
คมฺภีรึ ยตฺถปทึ ๒๐๘/๓๗๕
คมฺภีรเนมา ๖๔/๑๐๗
คมฺภีรสีลึ ๑๒๔/๒๔๑
ครุ ๑/๒. ๒/๒. ๓๔/๓๓ ฯเปฯ
ครุกึ อาปตฺติึ ๗๒/๑๔๒. ๗๓/๑๔๓ ฯเปฯ
ครุฏฺฐานิยึ ๙๒/๑๕๒

ครุธมฺมชฺฌาปนฺนปุพฺโพ ๑๔๒/๒๘๘
ครุธมฺเม ๑๔๑/๒๘๔
คหปตคฺคิ ๔๓/๔๒. ๔๔/๔๖
คหปตึกญฺญํ ๖๙/๑๒๙
คหปติปริสํ ๕๔/๔๒. ๖๕/๑๓๕. ๑๖๖/๓๓๗
คหปติมหาสาลานํ ๖๓/๑๐๖. ๖๙/๑๓๐ ฯเปฯ
คหปติรตนํ ๕๙/๙๑
คาถํ ๖๕/๑๓๔
คารยฺโห ๖๕/๑๓๖
คารโว ๖๑/๙๙. ๙๒/๑๕๒
คาวึ ๗๑/๑๔๐. ๒๓๙/๔๓๓
คาวึวชฺฌูปมํ ชีวิตํ ๗๑/๑๔๐
คิมฺหานํ ๗๓/๑๔๓
คิริคฺหึ ๒๔๔/๔๕๕
คิลานา ๑๘๕/๓๔๕. ๑๘๖/๓๔๗
คิหิปฏิสฺสวํ ๑๙๙/๓๕๘
คิหึ ๑๓๓/๒๒๐. ๒๔๕/๔๕๖
คิหึ ยนฺตฺถาย ๑๙๖/๓๕๗. ๑๙๗/๓๕๘ ฯเปฯ
คิหึ ยถาภาย ๑๙๖/๓๕๗. ๑๙๗/๓๕๗ ฯเปฯ
คีเตน ๑๐๗/๑๙๙. ๑๐๘/๒๐๐
คุยฺหํ ๓๓/๓๒
คุหาสโย ๖๓/๑๐๐
เคยฺยํ ๖๕/๑๓๔
เคตญฺญา ๑๘๕/๓๔๕. ๑๘๖/๓๔๗
โคจรกุสโล ๓๗/๓๕. ๓๘/๓๕
โคตฺรภู ๒๑๔/๓๘๖
โคนกตฺถเต ๖๓/๙๖. ๑๒๐/๒๓๕. ๒๒๔/๔๐๖
ฆรสุณฺหา ๖๐/๙๓
ฆานวิญฺเญยยา คนฺธา ๒๓๐/๔๑๘. ๒๓๘/๔๒๙ ฯเปฯ
ฆกฺกรตนํ ๕๙/๙๑
ฆกฺกวตฺตึ ๕๙/๙๑. ๖๓/๑๐๖
ฆกฺขุมา ๖๓/๑๐๗

จกฺขุวิญฺเญยฺยา รูปา ๒๓๐/๔๑๘. ๒๓๘/๔๒๙ ฯเปฯ
จงฺกเมน ๙๙/๑๖๙
จณฺฑาลกุมารโก ๒๑๕/๓๙๙
จณฺฑาลกุมาริกา ๒๑๕/๓๙๙
จณฺฑี ๖๐/๙๔
จนฺทปฺปภา ๙๑/๑๕๒. ๑๓๒/๒๖๐ ฯเปฯ
จนฺโท ๑๓๒/๒๕๙. ๑๓๓/๒๖๓. ๑๓๕/๒๖๘
จมฺมํ ๖๙/๑๓๐
จมฺมโยชิโน ๖๔/๑๐๘
จตกา ๖๔/๑๐๘
จาคชนํ ๕/๔. ๖/๕. ๗/๗
จาควตี ๑๓๖/๒๗๒. ๑๓๗/๒๗๓. ๑๓๘/๒๗๕
จาควา ๑๑๓/๒๒๐
จาคสมฺปทา ๑๔๔/๒๙๓. ๑๔๕/๒๙๗ ฯเปฯ
จาตุรนฺโต ๕๙/๙๑. ๖๓/๑๐๖
จิตฺตํ ๓๓/๓๓. ๓๕/๓๔. ๒๒๙/๔๑๔ ฯเปฯ
จิตฺตปริกฺขารํ (ทานํ) ๔๙/๖๓
จิตฺตวูปกาเสน ๙๒/๑๕๓
จิตฺตสมาธิปธานสงฺขาร-สมนฺนาคตํ ๒๗๙/๔๘๕
จิตฺตปฺปโกปโน ๖๑/๙๙
จิตฺตาลงฺการํ (ทานํ) ๔๙/๖๓
จิรฏฺฐิติกํ (พฺรหฺมจริยํ) ๑๔๑/๒๘๖
จิรฏฺฐิติโก (มหาโจโร) ๑๙๑/๓๕๑
จิรปพฺพชิตา ๒๑/๒๒. ๒๖/๒๕
จีวรํ ๖๙/๑๓๒. ๒๑๐/๓๗๙
จุตูปปาตญาณาย ๑๐๑/๑๙๐
จุโต ฯ สทฺธมฺมา ๑๕๑/๓๐๓. ๑๗๔/๓๓๗
เจตโสวินิพนฺธา ๒๗๖/๔๘๒. ๒๗๙/๔๘๔. ๒๘๐/๔๘๖
เจโตขีลา ๒๗๕/๔๘๑
เจโตปณิธิ ๑๒๕/๒๔๓
เจโตวสิปฺปตฺโต ๑๖๗/๓๒๓

เจโตวิมุตฺติ ๑๕/๑๒.
๕๕/๘๔ ฯ เปฯ
เจโตวิวรณสปฺปายา ๒๐๕/๓๖๔.
๒๐๗/๓๖๙
เจโตสมาธิ ๕๓/๗๙. ๒๐๘/๓๗๒
เจตกา ๖๔/๑๐๘
โจรสฺมา (ภรยา) ๖๐/๙๓
ฉนฺทมูลกา สพฺเพ
ธมฺมา ๑๘๙/๓๕๑
ฉนฺทราควินิพนฺโธ ๑๔๖/๒๙๘
ฉนฺทราโค ๒๒๗/๕๑๓
ฉนฺทวสานุคา ๑๓๖/๒๗๓.
๑๓๗/๒๗๔. ๑๓๘/๒๗๕
ฉนฺทสมาธิปธานสงฺขาร-
สมนฺนาคตํ ๒๗๙/๕๘๕
ฉนฺทาคติ ๒๑๑/๓๘๔
ฉนฺโท ๑๗๑/๓๓๑
ฉเฬวาพาธา ๗๑/๑๔๐
ฉวี ๖๙/๑๓๐
ฉาริกา ๖๓/๑๐๕
ชนินฺนวิสาโณ (ขฑฺโค) ๒๓๕/๓๙๐
ชงฺฆา ๖๙/๑๓๐
ชนปทกฺกลฺยาณิยปฺปตฺโต ๕๙/๙๑.
๖๓/๑๐๖
ชนปทปฺเทโส ๒๑๐/๓๗๙
ชนวสิ ๑๐๐/๑๗๓
ชวสมฺปนฺโน ๒๒๖/๔๐๙
ชโฬ ๑๓๙/๒๓๐
ชาครียมนุยุตฺโต ๙๙/๑๖๘
ชาตกํ ๖๕/๑๑๕
ชาตรูปี ๑๐๙/๒๐๒.
๑๓๒/๒๖๐ ฯ เปฯ
ชาติ ๕๗/๕๘. ๕๘/๙๐ ฯ เปฯ
ชาตกชาโต ๖๖/๑๑๘
ชิคจฺฉา ๗๑/๑๔๐
ชิมฺเหยฺยานิ ๑๐๓/๑๙๒
ชิวฺหา ๖๙/๑๓๓
ชิวฺหาวิญฺเญยฺยา รสา ๒๓๐/๔๑๘.
๒๓๘/๔๒๙ ฯ เปฯ
ชีวิตํ ๕/๔. ๖/๖. ๗๑/๑๓๙

ชีวิตนิกนฺติยา ๔๖/๔๙
ชีวิตปริกฺขารา ๒๑๐/๓๗๙
ชีวิตปริยาทานํ ๑๖/๑๓. ๓๗/๑๔. ๘๕/๑๔๘
ชีวิตมรณปริยาทานา ๑๐๓/๑๙๒
ชีวิตเหตุ ๑๐๙/๒๐๔
เชคุจฺฉี (อสฺสาชานิโย) ๑๐๓/๑๙๒
เชคุจฺฉี (โคตโม) ๑๐๑/๑๗๖. ๑๐๒/๑๘๕
เชฏฺโฐ ๑๐๑/๑๗๘
เชวนิกํ ๖๕/๑๐๘
ฌานํ ๔/๔. ๕๐/๗๗ ฯเปฯ
ญาณํ ๔๗/๕๘. ๕๓/๗๖ ฯเปฯ
ญาณทสฺสนํ ๑๖๑/๓๑๒. ๒๔๒/๔๔๗
ญาณวาทานํ ๒๔๒/๔๔๗
ญาณี ๑๙๒/๓๕๒
ญาติสาโลหิตา ๖๓/๙๘. ๑๓๔/๒๖๔
ญายปฏิปนฺโน ๒๓๑/๔๒๐
ฐานํ ๖๗/๑๒๓
ฐิตธมฺโม ๑๐๙/๒๐๑
ฐิติกุสโล ๓๗/๓๕. ๓๘/๓๕
เฐโต ๑๓๑/๒๕๔
ตโจ ๖๒/๑๐๑. ๑๐๓/๑๙๓. ๑๙๗/๓๔๘
ตณฺหกฺขโย ๒๔๐/๔๓๙
ตณฺหาสงฺขยวิมุตฺโต ๕๘/๙๐
ตติยา วิชฺชา ๑๐๑/๑๙๑
ตตฺเถน ๖๙/๑๓๒
ตถาคโต (สตฺโถ) ๕๑/๖๙
ตถาคโต (สมฺมา-สมฺพุทฺโธ) ๕๕/๙๔ ฯเปฯ
ตทงฺคนิพฺพานํ ๒๕๔/๔๗๕
ตนู ๙๑/๑๕๒
ตปนียานิ ๖๑/๙๙. ๑๐๑/๑๗๗. ๑๐๒/๑๙๗
ตปสฺสี (โคตโม) ๑๐๑/๑๗๗. ๑๐๒/๑๙๕
ตโม วิหโต ๑๐๑/๑๗๙

ตสฺสปาปิยสิกา ๘๑/๑๔๖
ตสฺสปาปิยสิกากมฺมการเทน ๒๐๐/๓๕๘
ตพากสุตฺต ๑๔๑/๒๘๗. ๑๔๔/๒๙๑. ๑๔๕/๒๙๖
ตารกรูปานิ ๕๘/๘๘
ตารคณา ๙๑/๑๕๒. ๑๓๒/๒๖๐ ฯ เป ฯ
ตาลจฺฉาตี ๒๔๒/๔๔๗
ติณกฏฺโจฑกํ ๖๔/๑๐๙
ติณปุญฺเช ๕๒/๗๓
ติณปุริสรูปเก ๒๔๐/๔๓๙
ติณวตฺถารโก ๘๑/๑๔๖
ติณสนฺถรกสยนาสน ๑๒๐/๒๓๕
ติณานิ ๔๔/๔๗. ๒๓๙/๔๓๓. ๒๔๔/๔๕๔
ติณฺณวิจิกิจฺโฉ ๑๐๒/๑๙๐. ๑๓๑/๒๑๓. ๑๓๒/๒๑๗
ติณฺโณ ๓๕/๑๑
ติณฺหาย ๖๙/๑๑๑. ๑๐๐/๑๗๒
ติตฺถกโร ๖๓/๑๐๕. ๗๐/๑๓๗. ๗๑/๑๓๙
ติตฺถณฺหึ ๑๐๔/๑๙๔
ติพฺพคารโว ๒๙/๒๙. ๓๐/๓๐. ๓๑/๓๑
ติพฺพจฺฉนฺโท ๑๗/๑๕
ติพฺพราโค ๙๙/๑๖๗
ติพฺพาภยสญฺญา ๔๖/๕๓
ติมิติมิงฺคลา ๑๐๙/๒๐๒. ๑๑๘/๒๑๐
ติมิรมิงฺคลา ๑๐๙/๒๐๒. ๑๑๐/๒๑๐
ติรจฺฉานโยนิ ๒๗๒/๔๗๑
ติรจฺฉานโยนิสวตฺตนิโก ๑๓๐/๒๕๒
ติลมุคฺคมาสาปรณฺณํ ๖๔/๑๐๙
ตุจฺฉา ๑๐๒/๑๙๑
ตุริยสุตฺต ๑๓๖/๒๗๐
ตุลาธารนฺเตวาสี ๑๔๔/๒๙๑. ๑๔๕/๒๙๕ ฯ เป ฯ
ตุลาธาโร ๑๔๔/๒๙๑. ๑๔๕/๒๙๕ ฯ เป ฯ
เตโช ๒๑๕/๓๙๗

เตลํ ๖๔/๑๐๙. ๓๒๐/๒๓๕
เตลโชตาย ๖๙/๑๓๑
ถญฺญํ ๑๔๓/๒๘๔
ถมฺภสฺส ๙๐/๑๕๐. ๑๐๐/๑๗๓. ๒๐๔/๓๖๓ ฯ เป ฯ
ถลํ ๑๐๙/๒๐๑
ถามวา ๔/๓. ๖๔/๑๑๑ ฯ เป ฯ
ถุถฺถผุสิตเก (เทเว) ๖๓/๑๐๓. ๗๑/๑๓๙ ฯ เป ฯ
ถูณปนฺนีตานิ (อุสภสตานิ) ๔๔/๔๒
ถูลํ ๑๐๒/๑๙๑
ทกฺขิณํ (ทานํ) ๕๐/๖๕. ๒๒๔/๔๐๗
ทกฺขิณํ ทิสฺวา ๕๐/๖๔. ๙๘/๑๖๔. ๙๙/๑๖๙
ทกฺขิเณน มุขา ๒๔๓/๔๕๓
ทกฺขิเณยฺยํ ๒๗/๒๖. ๒๘/๒๗. ๒๒๔/๔๐๗
ทกฺขิเณยฺยคฺคิ ๔๓/๔๒. ๔๔/๔๖
ทกฺขิเณยฺยา ๑๔/๑๐. ๑๖/๑๓ ฯ เป ฯ
ทณฺฑราชี ๗๑/๑๓๙
ทณฺฑราชุปมํ ชีวิตํ ๗๑/๑๓๙
ททฺทรุ ๓๐๐/๑๗๒
ทนฺตา ๖๓/๑๐๐
ทวาย ๙๙/๑๖๙
ทฺวยนฺทฺวยสมาปตฺติ ๔๗/๕๖
ทสฺสนํ ๔๗/๕๘
ทหรา ๕๐/๖๗
ทพฺพปรกฺกโม ๔/๓. ๖๔/๑๑๑ ฯ เป ฯ
ทานํ (มหปฺผลํ น มหานิสสํ) ๔๙/๖๑ ฯ เป ฯ
ทานํ (มหปฺผลํ มหานิสสํ) ๔๙/๖๑ ฯ เป ฯ
ทานกถํ ๑๐๒/๑๙๐. ๑๑๑/๒๑๓. ๑๑๒/๒๑๖
ทานปติ ๕๔/๘๐
ทานผลํ ๕๔/๘๐
ทานมยํ ๑๒๖/๒๔๕
ทานวตฺถูนิ ๑๒๓/๒๔๐
ทานสวิภาครโต ๖/๖. ๑๓๖/๒๗๓ ฯ เป ฯ

ทานตฺวิภาโค ๔๙/๖๒
ทานานิ ๑๒๑/๒๔๐
ทานูปปตฺติโย ๑๒๕/๒๔๓
ทายํ ๕๒/๗๔
ทายโก ๕๔/๘๓
ทายาทา ๑๔๔/๒๙๐.
๑๔๕/๒๙๕ ฯ เป ฯ
ทารา ๔๔/๔๖. ๒๒๔/๔๐๕
ทาสกปุตฺตา ๖๔/๑๐๗
ทาสา ๔๔/๔๖
ทาสี่สมา (ภริยา) ๖๐/๘๓
ทิฏฺฐธมฺมนิพฺพานํ ๒๕๕/๔๗๕
ทิฏฺฐธมฺมเวทนิยํ ๒๑๗/๓๙๖
ทิฏฺฐธมฺมสุขวิหารานํ ๖๔/๑๐๙.
๗๒/๑๔๒ ฯ เป ฯ
ทิฏฺฐานุสโย ๑๓/๙. ๑๒/๙
ทิฏฺฐิ ๕๑/๖๙
ทิฏฺฐินิโรธํ ๕๑/๖๙
ทิฏฺฐินิโรธคามินี ปฏิปทำ ๕๑/๖๙
ทิฏฺฐิปฏิเวเธ ๑๙/๑๕. ๓๙/๓๘
ทิฏฺฐิปฺปตฺโต ๑๔/๓๐.
๕๓/๗๘. ๑๑๒/๒๑๘
ทิฏฺฐิยา สุปฺปฏิวิทฺธา ๖/๖.
๙๒/๑๕๔
ทิฏฺฐิสญฺโญชนำ ๗/๗. ๙/๘. ๑๐/๘
ทิฏฺฐิสมุทยำ ๕๑/๖๙
ทิฏฺฐิสมฺปนฺนำ ๗๐/๑๓๘. ๒๒๔/๔๐๗
ทินฺนปาฏิกงฺขี ๑๓๑/๒๕๔
ทินฺนาทายี ๑๓๑/๒๕๔
ทิยฑฺฒมฺมปริวารานิ ๒๒๔/๔๐๖
ทิพฺพาย โสตธาตุยา ๒๓๙/๔๓๘
ทิพฺเพน อายุนา ๒๒๕/๔๐๙
ทิพฺเพน จกฺขุนา ๗๕/๑๔๔.
๗๙/๑๔๕ ฯ เป ฯ
ทิพฺเพน วณฺเณน ๒๒๕/๔๐๙
ทิพฺเพน สุเขน ๒๒๕/๔๐๙
ทิวสำ ๙๙/๑๖๙. ๑๗๐/๓๒๗
ทิวา ๕๘/๘๘. ๗๑/๑๔๑
ทีปี ๖๓/๙๙
ทุกฺกฏสฺสฺจนานิ ๒๒๔/๔๐๖

ทุกฺกรํ ๓๓/๓๒
ทุกฺขํ ๕๘/๘๐. ๖๙/๑๓๐ ฯ เป ฯ
ทุกฺขนิโรธคามินี ปฏิปทา ๑๐๓/๑๘๑.
๒๑๗/๓๙๙ ฯ เป ฯ
ทุกฺขนิโรโธ ๑๐๓/๑๘๓.
๒๑๗/๓๙๙ ฯ เป ฯ
ทุกฺขนฺตกโร ๖๓/๑๐๗
ทุกฺขมํ ๓๓/๓๒
ทุกฺขสญฺญา ๔๕/๔๘. ๔๖/๔๘.
๘๙/๑๕๐ ฯ เป ฯ
ทุกฺขสมุทโย ๑๐๓/๑๘๓.
๒๑๗/๓๙๙ ฯ เป ฯ
ทุกฺขานุปสฺสี ๓๗/๑๕. ๘๖/๑๔๘
ทุกฺขุทฺรยํ ๔๔/๔๔
ทุคฺคติ ๖๑/๙๘. ๖๙/๑๓๐ ฯ เป ฯ
ทุคฺคติภยํ ๒๐๙/๓๗๘
ทุติยา วิชฺชา ๑๐๓/๑๘๐
ทุทฺททํ ๓๓/๓๒
ทุปฺปญฺโญ ๘๔/๑๔๗
ทุพฺพณฺโณ ๖๓/๙๖
ทุพฺภรตาย ๑๔๓/๒๘๘
ทุมฺมงฺกุยํ ๖๓/๙๙
ทุรุตฺตวาทินี ๖๐/๙๔
ทุรุตฺตานิ ๓๓/๓๓
ทุสฺสกรณฺฑโก ๑๒๐/๒๓๔
ทุสฺสีลรูปา ๖๐/๙๕
ทุสฺสีโล ๖๙/๑๓๐.
๑๐๙/๒๐๔. ๑๑๒/๒๑๘
ทูเตยฺยํ ๑๐๖/๑๙๙
ทูรงฺคมา ๗๓/๑๓๙
ทูเรปาติ ๒๔๐/๔๓๙
เทวญฺญตโร ๔๗/๕๗. ๒๗๖/๔๘๓
เทวตา ๒๙/๒๘. ๓๐/๓๐ ฯ เป ฯ
เทวทูนทูภิโย ๑๖๗/๓๒๒
เทวปุตฺโต ๑๒๖/๒๔๖
เทวปุเร ๒๔๓/๔๕๑
เทวา ๔๓/๔๑. ๕๓/๗๗ ฯ เป ฯ
เทวานมินฺโท ๕๙/๙๑. ๖๓/๑๐๖.
๙๗/๑๖๔ ฯ เป ฯ
เทวาสุรสงฺคาโม ๒๔๓/๔๕๐

เทวินฺโท ๕๙/๙๓
เทโว (เทวตา) ๔๗/๕๗.
๕๕/๙๔ ฯ เป ฯ
เทโว (วุฏฺฐิ) ๖๓/๑๐๒.
๗๓/๑๓๙ ฯ เป ฯ
โทมนสฺเสหิ ๙๖/๑๖๐
โทวาริโก ๖๔/๑๐๗
โทสคฺคิ ๔๓/๔๒. ๔๔/๔๕
โทสาคติ ๒๑๑/๓๗๔
โทโส ๘๒/๑๔๖. ๘๓/๑๔๗.
๙๐/๑๕๐ ฯ เป ฯ
ธญฺญานิ ๑๐๐/๑๗๒
ธตา ๖/๕. ๙๒/๑๕๔
ธนชานิ ๖๑/๙๘
ธนานิ ๕/๔. ๖/๕. ๗/๗ ฯ เป ฯ
ธนุคฺคหา ๖๔/๑๐๘. ๒๔๒/๔๔๗
ธมฺมกถิโก ๑๖๘/๓๒๔. ๑๖๙/๓๒๖
ธมฺมครุ ๒๙/๒๙. ๓๐/๓๐. ๓๑/๓๑
ธมฺมการวตา ๒๙/๒๙.
๓๐/๓๐ ฯ เป ฯ
ธมฺมจกฺขุ ๑๐๒/๑๙๐.
๑๓๑/๒๑๓. ๑๓๒/๒๓๗
ธมฺมญฺญู ๖๕/๑๓๔
ธมฺมทสฺสนํ ๕/๕. ๖/๖. ๗/๗
ธมฺมทานํ ๒๐๙/๓๗๗
ธมฺมเทสนา ๑๘๘/๓๔๙
ธมฺมนิสฺนฺติยา ๓๘/๓๕. ๓๙/๓๗
ธมฺมปฏิสํเวที ๒๐๘/๓๗๕
ธมฺมปริยาโย ๔๘/๕๘. ๕๐/๖๓.
๙๘/๑๖๘ ฯ เป ฯ
ธมฺมมจฺฉริยํ ๒๗๓/๔๘๓
ธมฺมราชา ๕๙/๙๓.
๖๓/๑๐๖
ธมฺมวิจยสมฺโพชฺฌงฺคํ ๒๔/๒๔
ธมฺมวินเย อจฺฉริยา ๑๐๙/๒๐๓.
๑๓๐/๒๓๐
ธมฺมสฺส อวณฺณํ ๑๙๔/๓๕๗.
๑๙๖/๓๕๗. ๑๙๘/๓๕๘
ธมฺมสฺส วณฺณํ ๑๙๕/๓๕๗.
๑๙๗/๓๕๘. ๑๙๙/๓๕๘

ธมฺมานำ ธารกชาติโก ๑๑๕/๒๒๔.
๑๑๖/๒๒๖
ธมฺมานุธมฺมปฏิปนฺโน ๑๕๒/๓๐๕.
๑๕๓/๓๐๕ ฯ เป ฯ
ธมฺมานุปสฺสี ๑๖๐/๓๑๐.
๒๖๗/๔๗๔ ฯ เป ฯ
ธมฺมานุสารี ๑๔/๑๐. ๕๓/๗๘.
๑๑๒/๒๑๘
ธมฺมิการกฺขาวรณคุตฺติ ๗๔/๑๗.
๒๐/๒๐
ธมฺมิโก ๕๔/๘๑. ๖๓/๑๐๖
ธมฺมี (กถา) ๔๔/๖๐
ธาเรตา ๑๐๖/๑๔๔
ธูมำ ๕๒/๗๓
นอนวญฺญตฺติกาโม ๓/๒. ๒/๒.
๔๔/๑๕๘
นอปฺปิยปสำสี ๔๓/๑๕๗
นกฺขตฺตานิ (ตารกรูปานิ) ๕๘/๘๘
น จิรฏฺฐิติโก
(มหาโจโร) ๑๔๐/๓๕๑
นชฺโช ๒๒๔/๔๐๖
นที ๗๑/๑๓๔
นทีปพฺพเตยฺยูปมำ ชีวิตำ ๗๑/๑๓๔
นนฺทิกวาสี ๒๑๕/๓๔๔
นนฺทิมุขี ๑๑๐/๒๐๘
นปิยครหี ๔๓/๑๕๗
นพหุภาณี ๔๔/๑๕๘
นโร ๑๓๒/๒๖๐.
๑๓๓/๒๖๔. ๑๓๕/๒๖๘
นถาภกาโม ๑/๒. ๒/๒.
๔๓/๑๕๗. ๔๔/๑๕๘
นวงฺคสมนฺนาคโต
อุโปสโถ ๒๒๒/๔๐๓
นวฏฺฐานานิ ๒๑๑/๓๔๔. ๒๑๒/๓๔๕
นว คณฺหามูลกา ๒๒๗/๔๑๓
นวนีตำ ๖๔/๑๐๔. ๑๒๐/๒๓๕
นว ปุคฺคลา ๒๑๓/๓๔๖. ๒๑๔/๓๔๗
นว ปุคฺคลา สุปฺปา-
ทิเสสา ๒๑๖/๓๔๕
นวสญฺญา ๒๒๐/๔๐๑

นสกฺการกาโม ๑/๒. ๒/๒.
๙๓/๑๕๗. ๙๔/๑๕๘
นหาตโก ๘๓/๑๔๗
นาคา ๑๐๙/๒๐๒. ๑๑๐/๒๑๐
นาโค ๒๔๔/๔๕๓
นาจฺโจคาพฺหำ ๑๔๔/๒๙๑.
๑๔๕/๒๙๕ ฯ เป ฯ
นานตฺตกายา ๔๑/๔๓. ๒๒๘/๔๓๓
นานตฺตสญฺญิโน ๔๑/๔๑.
๒๒๘/๔๑๓
นามรูปารมฺมณา ๒๑๘/๓๙๙
นายตเกเนว ปปาโต ๑๐๙/๒๐๑
นารี ๑๓๒/๒๖๐. ๑๓๓/๒๖๔ ฯ เป ฯ
นิกามลาภี ๖๔/๑๐๙.
๗๒/๑๔๒ ฯ เป ฯ
นิจฺฉาตา ๒๓๗/๔๒๔
นิชฺฌตฺตินิพฺพตา ปณฺฑิตา ๑๑๗/๒๒๗
นิทฺทสวตฺถูนิ ๑๘/๑๕. ๓๙/๓๗.
๔๐/๔๐
นิทฺทโส (ภิกฺขุ) ๓๙/๓๐. ๔๐/๓๙
นิทฺทารามตา ๒๐/๖๕. ๑๘๓/๓๔๓
นิทฺทารามา ๒๒/๒๓
นิธานกุมฺภโย ๑๙๐/๓๕๑.
๑๙๑/๓๕๒
นินฺทา ๙๕/๑๕๘. ๙๖/๑๕๙
นิปกา ๑๐๐/๑๗๓
นิปฺปปญฺจาราโม ๑๒๐/๒๓๗
นิพฺพานำ ๓/๓. ๔/๔.
๒๓๗/๔๒๙ ฯ เป ฯ
นิพฺพานคามินี ปฏิปทา ๕๕/๘๔
นิพฺพานธาตุยา ๑๐๙/๒๐๕.
๑๖๗/๓๒๔
นิพฺพิทาวิราโค ๖๒/๑๐๑.
๓๘๗/๓๔๘
นิพฺเพธิกาย ๔/๔. ๖๔/๑๑๒ ฯ เป ฯ
นิพฺโภโค (โคตโม) ๑๐๑/๑๗๕
นิมิตฺตำ ๓๕/๓๔
นิมุคฺโค ๑๕/๑๐
นิมฺมโถ ๑๙๒/๓๕๒
นิยตายุกา ๒๒๕/๔๐๗

นิยโต ๑๕/๑๒
นิรกฺคฬ ๙๑/๑๕๒
นิรยํ ๖๑/๙๘. ๖๙/๑๓๐. ๗๐/๑๓๗
นิรยสวตฺตนิโก ๑๓๐/๒๕๒
นิรโย ๒๗๒/๔๘๐
นิโรธํ ๑๐๒/๑๙๐.
๑๑๑/๒๑๓ ฯ เป ฯ
นิโรธสญฺญี ๒๕/๒๔.
๘๘/๑๕๐ ฯ เป ฯ
นิโรธานุปสฺสี ๕๘/๙๐. ๘๖/๑๔๘
นิเวสนํ ๖๐/๙๒
นิสฺสยสมฺปนฺโน ๒๐๖/๓๖๖
นิสฺสโย ๒๐๐/๓๕๙
นิสฺสรณํ ๕๓/๗๗
นิหิตทณฺโฑ ๑๓๑/๒๕๓.
๑๓๒/๒๕๖ ฯ เป ฯ
นิหิตสตฺโต ๑๓๑/๒๕๓.
๑๓๒/๒๕๖ ฯ เป ฯ
นีลนิทสฺสนานิ ๑๖๒/๓๑๕.
๒๐๒/๓๖๐
นีลนิภาสานิ ๑๖๒/๓๑๕.
๒๐๒/๓๖๐
นีลา ๑๓๖/๒๖๙. ๑๖๒/๓๑๕
นีวรณานิ ๑๖๘/๔๗๙
เนกฺขมฺมํ ๒๔๕/๔๕๗
เนกฺขมฺมสุขสุสฺส ๑๙๓/๓๕๓
เนกฺขมฺมาภิรตึ ๑๑๗/๒๒๗
เนกฺขมฺเม ยานิสสํ ๑๐๒/๑๙๐.
๑๑๑/๒๑๓. ๑๑๒/๒๑๖
เนรยิโก ๙๗/๑๖๒. ๙๗/๑๖๖
เนวสญฺญานาสญฺญายตนํ
๑๖๓/๓๑๖. ๒๐๓/๓๖๑ ฯ เป ฯ
เนวสญฺญานาสญฺญายตน-
สญฺญา ๒๓๗/๔๒๗. ๒๔๖/๔๗๒
เนวสญฺญานาสญฺญายตน-
สมาปตฺติ ๒๔๐/๔๔๔
เนวสญฺญานาสญฺญา-
ยตนุปคา ๒๒๗/๔๑๔
นฺหารุ ๖๗/๑๓๐. ๑๐๓/๑๙๓
นฺหารุททฺทุลํ ๔๖/๔๗

ปีตุกูลจีวรํ ๑๒๐/๒๓๔
ปกฺขนฺทิโน มหานาคา ๖๔/๑๐๗
ปงฺโก ๑๖๔/๒๙๘
ปจฺจตฺโถ ๖๑/๙๖
ปจฺจนุภูตํ ๕๙/๙๐
ปจฺจนฺติมํ นครํ ๖๔/๑๐๗
ปจฺจยิโก ๑๓๑/๒๕๔
ปจฺจโย ๔๙/๖๑. ๕๑/๖๙ ฯเปฯ
ปจฺเจกพุทฺธํ ๒๒๔/๔๐๗
ปจฺโจรสุมึ ๖๙/๑๓๑
ปจฺฉานิปาทินึ ๑๓๖/๒๗๒.
๑๓๗/๒๗๓. ๑๓๘/๒๗๔
ปจฺฉิมา ทิสา ๙๙/๑๖๙
ปชาปติโย ๑๑๑/๒๑๓. ๑๓๒/๒๑๗
ปญฺจจ่านานิ ๒๑๑/๓๘๓.
๒๑๒/๓๘๔
ปญฺจินฺทฺรยานิ ๑๐๙/๒๐๖.
๑๓๘/๒๒๘
ปญฺโจรมฺภาคิยานิ (สญฺโญชนานิ)
๕๐/๖๘. ๑๑๑/๒๑๔
ปญฺชลิโก ๒๓๗/๔๒๕
ปญฺญตฺตึ ๑๙/๑๖. ๒๐/๑๙. ๒๑/๒๒
ปญฺญวนฺโต ๒๓/๒๓
ปญฺญวา ๔/๔. ๖/๖ ฯเปฯ
ปญฺญา ๑๕/๑๓
ปญฺญากถา ๒๐๕/๓๖๔. ๒๐๗/๓๗๐
ปญฺญาถนฺ ๕/๔. ๖/๕. ๗/๗
ปญฺญาพลึ ๓/๒. ๔/๓. ๒๐๙/๓๗๖
ปญฺญาวาสนเตปน-
สมฺปนฺโน ๖๔/๑๑๒
ปญฺญาวิมุตฺติ ๑๕/๑๒.
๕๕/๘๔ ฯเปฯ
ปญฺญาวิมุตฺโต ๑๔/๑๐.
๕๓/๗๘ ฯเปฯ
ปญฺญาสมฺปทา ๑๔๔/๒๙๓.
๑๔๕/๒๙๗ ฯเปฯ
ปญฺญุตฺตรา สพฺเพ
ธมฺมา ๑๗๙/๓๕๑. ๒๑๗/๓๙๙
ปฏิกตฺถเต ๖๑/๙๖. ๑๒๐/๒๓๕.
๒๒๔/๔๐๖

ปฏากำ ๑๐๒/๑๘๙
ปฏิกฺกุเต ๖๑/๙๖. ๑๒๐/๒๓๕. ๒๒๔/๔๐๖
ปฏิกฺกูลสญฺญา ๔๕/๔๘. ๔๖/๔๘. ๘๙/๑๕๐ ฯเปฯ
ปฏิฆสญฺโญชนำ ๘/๗. ๙/๘. ๑๐/๘
ปฏิฆานุสโย ๑๑/๙. ๑๒/๙
ปฏิจโย ๒๐๗/๓๖๘
ปฏิจฺจกมฺมำ ๑๐๒/๑๙๑
ปฏิจฺฉนฺนกมฺมนฺโต ๖๙/๑๓๐. ๑๐๙/๒๐๔
ปฏิญฺญาตกรณำ ๘๑/๑๔๖
ปฏินิสฺสคฺคานุปสฺสี ๕๘/๙๐. ๘๖/๑๔๘
ปฏิพทฺธจิตฺโต ๔๙/๖๑
ปฏิพโล ๑๓๙/๒๓๐. ๑๔๒/๒๔๘
ปฏิภาณำ ๙๘/๑๖๕
ปฏิลีนนิสโภ ๒๔๖/๔๗๐
ปฏิสงฺขานพลา พหุสฺสุตา ๑๓๗/๒๒๗
ปฏิสนฺถารคารวตา ๒๙/๒๙
ปฏิสนฺถารคาโว ๒๙/๓๐
ปฏิสมฺภิทา ๓๕/๓๔. ๓๖/๓๔
ปฏิสลฺลานสารุปฺปานิ ๕๘/๘๙
ปฏิสลฺลาเน ๑๘/๑๕. ๓๙/๓๘
ปฏิสลฺลีโน ๕๗/๘๗
ปฏิสารณียกมฺมำ ๑๙๘/๓๕๘. ๑๙๙/๓๕๘
ปโฏทยฏฺฐี ๑๐๔/๑๙๕
ปฐมาภินิพฺพตฺตา ๔๑/๔๑. ๒๒๘/๔๑๓
ปฐมา วิชฺชา ๑๐๑/๑๗๙
ปฐวี ๙๑/๑๕๒. ๒๑๕/๓๘๘
ปฐวีสญฺญา ๑๖๗/๓๒๓
ปณฺฑิโต ๓/๓. ๔/๔ ฯเปฯ
ปณฺฑุกมฺพลปริวารานิ ๒๒๔/๔๐๖
ปณฺฑุปลาโส ๖๖/๑๑๘
ปตาปวา ๕๙/๙๒
ปติคาธปฺปตฺโต ๑๕/๑๐
ปติพฺพตา ๖๐/๙๕

ปตฺตํ ๑๙๔/๓๕๖. ๑๙๕/๓๕๗
ปตฺตโยคกฺเขมา ๑๖๗/๓๒๐
ปตฺติโก ๑๐๒/๑๗๔
ปทำ ๕๒/๗๑
ปทกฺขิณำ ๑๐๒/๑๙๐
ปทวีติหาเรน ๒๔๒/๔๔๗
ปทีเปยฺยำ ๑๒๕/๒๔๓
ปนุชฺชมาเนน ๓๔/๓๓
ปนฺตเสนาสโน ๑๔๘/๓๐๐
ปปญฺจนิโรเธ ๑๒๐/๒๓๙
ปปญฺจารามตา ๑๘๓/๓๔๓
ปปาโต ๑๓๐/๒๐๙. ๒๔๕/๔๕๗
ปปฺปฏิกา ๕๒/๗๑. ๖๒/๑๐๑. ๑๘๗/๓๔๘
ปปฺผาสิกา ๖๔/๑๐๘
ปพฺพชฺชา ๖๙/๑๓๗. ๑๔๑/๒๘๑
ปพฺพตราชา ๖๓/๑๐๒
ปพฺพเตยฺยา ๗๑/๑๓๙. ๒๓๙/๔๓๓
ปมาทฏฺฐ ๙๐/๑๕๐. ๒๐๔/๓๖๑. ๒๘๓/๔๘๗
ปมาโท รกฺขโต มตฺ ๑๐๕/๑๙๘
ปยปาณิ ๖/๖. ๑๓๖/๒๗๓ ฯ เป ฯ
ปรปุตฺโต ๑๐๐/๑๗๐
ปรโลกวิชยาย ปฏิปนฺโน ๑๓๙/๒๗๗. ๑๔๐/๒๗๙
ปรวิปตฺติ ๙๗/๑๖๒. ๙๘/๑๖๔
ปรสมฺปตฺติ ๙๗/๑๖๒. ๙๘/๑๖๔
ปรเสนปฺปมทฺทนา (ปุตฺตา) ๕๙/๙๑
ปราภโว ๖๑/๑๐๐
ปริกฺขา ๖๔/๑๐๘
ปริกฺขีณภาวสญฺโญชนา ๒๐๘/๓๗๖ ๒๑๑/๓๘๓ ฯ เป ฯ
ปริคฺคโห ๒๒๗/๔๑๓
ปริตฺตำ (ชีวิตำ) ๗๑/๑๓๙
ปริเทเวหิ ๙๖/๑๖๐
ปรินายกรตนำ ๕๙/๙๑
ปรินิพฺพานำ ๕๒/๗๑. ๑๖๗/๓๒๑. ๒๕๓/๔๗๕
ปรินิพฺพานิโก ๑๓๙/๒๒๙

ปรินิพฺพายี ๑๕/๑๒
ปรินิพฺพุโต ๖๓/๑๐๗
ปริปูรีการี ๒๑๖/๓๙๓
ปริพฺพาชกา ๑๘๙/๓๕๐.
๒๐๕/๓๖๓ ฯ เปฯ
ปริภาสโก ๕๔/๘๐
ปริยสนา ๒๒๗/๔๑๓
ปริโยคาหฺหมฺโม ๑๐๒/๑๙๐.
๑๑๑/๒๑๓. ๑๑๒/๒๑๗
ปริโยทาตา ๖๗/๑๒๑.
๑๐๑/๑๗๙ ฯ เปฯ
ปริโยสานกลฺยาณา ๖/๕.
๙๒/๑๕๓ ฯ เปฯ
ปริวิตกฺโก ๖๗/๑๒๑
ปริสงฺ สารชฺชภยํ ๒๐๙/๓๗๘
ปริสญฺญู ๖๕/๑๑๔
ปริสา ๑๖๖/๓๑๖
ปริสาวจโร ๑๖๘/๓๒๔. ๑๖๙/๓๒๕
ปริสุทฺธกายสมาจาโร ๕๕/๘๔
ปริสุทฺธมโนสมาจาโร ๕๕/๘๔
ปริสุทฺธวจีสมาจาโร ๕๕/๘๔
ปริสุทฺธสงฺฆคตรา ๖๗/๑๒๑
ปริสุทฺธาชีโว ๕๕/๘๔
ปริหานิ ๑๙/๑๖. ๒๐/๑๘ ฯ เปฯ
ปลาปานิ ๑๐๐/๑๗๒
ปลาลปุญฺชํ ๒๔๔/๔๕๕
ปลาสสุสฺส ๙๐/๑๕๐.
๑๐๐/๑๗๓ ฯ เปฯ
ปลุฬงฺโก ๑๒๐/๒๓๕
ปวตฺตมสฺสุ ๑๐๒/๑๙๐
ปวาสุ คนฺตุกามา ๑๔๕/๒๙๔
ปวาหํ ๑๐๙/๒๐๒
ปวิวิตฺโต ๑๒๐/๒๓๖
ปวิเวกกถา ๒๐๕/๓๖๔. ๒๐๗/๓๖๙
ปวิเวกสุขสุสฺส ๑๙๓/๓๕๓
ปวิเวกาย ๑๔๓/๒๘๗. ๒๔๕/๔๕๗
ปสสา ๙๕/๑๕๗. ๙๖/๑๕๙
ปสาทพหุโล ๒๗/๒๖. ๒๗/๒๗
ปสาริตํ (พาหํ) ๕๓/๗๖ ฯ เปฯ
ปสุ ๑๐๒/๑๙๓

ปสฺสทฺธิ ๒๖๒/๔๗๗
ปสฺสทฺธิสมฺโพชฺฌงฺคํ ๒๔/๒๔
ปสฺสทฺโธ กาโย ๑๐๓/๑๗๘
ปสฺสสฺสุขํ ๕๘/๘๙. ๑๙๓/๓๕๕.
๒๗๖/๔๘๒
ปสฺสาโว ๗๓/๑๔๐
ปหานสญฺญํ ๒๕/๒๔.
๘๘/๑๕๐ ฯเปฯ
ปหีตกฺโค ๘๐/๑๔๕ ฯเปฯ
ปหูตวิตฺตูปกรโณ ๕๙/๙๒
ปหูตมริโย ๙๓/๑๕๒
ปากาโร ๖๕/๑๐๘
ปาฏิกุกฺกฬยตา ๔๖/๔๘
ปาณึ ๒๑๑/๓๘๓. ๒๑๒/๓๘๕
ปาณทยี ๖๓/๙๙
ปาณาติปาโต ๑๓๐/๒๕๓.
๒๓๑/๔๓๙ ฯเปฯ
ปาณุเปตํ สรณงฺคตํ ๑๐๓/๑๘๒.
๑๐๒/๑๘๙
ปาติโมกฺขสังวรสังวุโต ๗๒/๑๔๒.
๙๒/๑๕๓ ฯเปฯ
ปาติโมกฺขานิ ๗๓/๑๔๓. ๗๗/๑๔๔.
๑๔๒/๒๘๗
ปาทนขสิขาย ๖๘/๑๒๗. ๑๐๓/๑๗๘
ปานํ ๔๙/๖๓. ๑๒๕/๒๔๓
ปานียานิ ๔๔/๔๗.
๒๓๙/๔๓๓ ฯเปฯ
ปาปทิฏฺฐี ๑๐๐/๑๗๓
ปาปธมฺโม ๖๙/๑๓๐. ๑๐๙/๒๐๔
ปาปมิตฺตา ๒๒/๒๓.
๙๗/๑๒๖ ฯเปฯ
ปาปสมฺปวงฺกา ๒๒/๒๓.
๑๔๔/๒๙๑ ฯเปฯ
ปาปสหายา ๒๒/๒๓.
๑๔๔/๒๙๑ ฯเปฯ
ปาปีจฺโฉ ๑/๓. ๒๒/๒๓.
๙๓/๑๕๗ ฯเปฯ
ปารคโต ๑๕/๑๑

ปารคู ๙๕/๑๕๙. ๙๖/๑๖๒
ปารายนํ ๕๐/๖๔
ปาวโก ๖๑/๙๙
ปาวุสฺสเกน เมเฆน ๖๘/๑๒๙
ปาสโส ๖๕/๑๑๖
ปาสาณสกฺขลิกฺขณํ ๑๒๔/๒๔๑
ปาสาทิโก ๙๙/๑๖๘
ปาเสน ๑๐๗/๒๐๐. ๑๐๘/๒๐๐
ปาหุเนยฺยา ๑๔/๑๐.
๑๖/๑๓ ฯเปฯ
ปาฬิ ๑๔๑/๒๘๗
ปิฏฺฐิ ๒๐๘/๓๗๑
ปิณฺฑปาตกา ๖๔/๑๐๘
ปิณฺฑิยาโลปโภชนํ ๑๒๐/๒๓๔
ปิตา ๔๔/๔๖. ๑๑๙/๒๓๐
ปิตุ ๑๗๑/๓๓๑
ปิตุฆาติวิสยสุตฺตนิโก ๑๓๐/๒๕๒
ปิตุฆาติวิสโย ๒๗๒/๔๘๑
ปิปาสา ๗๑/๑๔๐
ปิยครหี ๙๓/๑๕๗
ปิยวาทินี ๑๓๖/๒๗๒. ๑๓๗/๒๗๓.
๑๓๘/๒๗๕
ปิโย ๑/๑. ๒/๒. ๓๔/๓๓ ฯเปฯ
ปิสุณา (วาจา) ๑๓๐/๒๕๒
ปีตนิทสฺสนานิ ๑๖๒/๓๑๕.
๒๐๒/๓๖๐
ปีตนิภาสานิ ๑๖๒/๓๑๕. ๒๐๒/๓๖๐
ปีตา ๓๓๖/๒๖๙. ๑๖๒/๓๑๕
ปีติสมฺโพชฺฌงฺคํ ๒๔/๒๔
ปีติสุขํ ๕๐/๖๗ ฯเปฯ
ปุคฺคลปโรปรญฺญู ๖๕/๑๑๔
ปุญฺชํ ๑๐๐/๑๗๒
ปุญฺญํ ๕๐/๖๖. ๙๑/๑๕๒
ปุญฺญกิริยาวตฺถูนิ ๑๒๖/๒๔๕
ปุญฺญกฺเขตฺตํ ๑๔/๑๐.
๑๖/๑๓ ฯเปฯ
ปุญฺญมหิตํ ๕๐/๖๖
ปุญฺญาภิสนฺทา ๑๒๙/๒๔๙
ปุถุตา ๔๔/๔๖
ปุถุโย ๕๙/๙๒

ปุถุชฺชโน ๕๑/๖๙.
๙๖/๑๕๙ ฯเปฯ
ปุถุภูตํ (พฺรหฺมจริยํ) ๑๖๗/๓๒๑
ปุนพฺภวาภินิพฺพตฺติ ๑๐๑/๑๗๗.
๑๐๒/๑๘๘
ปุนพฺภโว ๔๗/๕๘. ๖๓/๑๐๗.
๒๔๕/๔๖๙
ปุพฺพการึ ๒๗/๒๖. ๒๘/๒๗
ปุพฺพณฺหสมยํ ๑๐๒/๑๙๑
ปุพฺพุฏฺฐายินึ ๑๓๖/๒๗๒. ๑๓๗/๒๗๓.
๑๓๘/๒๗๔
ปุพฺเพนาปรํ ๔๖/๔๙
ปุพฺเพนิวาสํ ๗๕/๑๔๓. ๗๙/๑๔๕.
๑๐๑/๑๗๙ ฯเปฯ
ปุพฺเพนิวาสานุสฺสติ-
ญาณาย ๑๐๑/๑๗๙
ปุรตฺถิมา ทิสา ๙๙/๑๖๘
ปุริมานิ นามโคตฺตานิ ๑๐๙/๒๐๑
ปุริสกุตฺตึ ๔๘/๕๘
ปุริสขพฺพุงฺคา ๑๐๔/๑๙๕. ๒๒๖/๔๑
ปุริสคติโย ๕๑/๗๐. ๒๔๒/๔๔๗
ปุริสจฺฉณฺทึ ๔๘/๕๘
ปุริสทมฺมสารถิ ๑๑๙/๒๒๙.
๑๓๙/๒๗๗
ปุริสโทสา ๑๐๔/๑๙๕
ปุริสปุคฺคโล ๖๑/๙๖
ปุริสเมธึ ๙๑/๑๕๒
ปุริสยุคานิ ๒๓๑/๔๒๐
ปุริสวิธึ ๔๘/๕๘
ปุริสสทสฺสา ๒๒๖/๔๑๑
ปุริสสุสฺสรึ ๔๘/๕๘
ปุริสากปฺปึ ๔๘/๕๘
ปุริสาชานิยา ๒๒๖/๔๑๒
ปุริสาธิปฺปาโย ๑๑๑/๒๑๓.
๑๑๒/๒๑๗.
ปุริสาลงฺการึ ๔๘/๕๘
ปุริสินฺทฺริยึ ๔๘/๕๘
ปุริโส ๔๘/๕๙. ๕๓/๗๖ ฯเปฯ
ปูติกานิ ๖๘/๑๒๙
ปูติมุตฺตเภสชฺชึ ๑๒๐/๒๓๕

ปูรตฺตํ ๑๐๙/๒๐๒
เปมํ ๙๒/๑๕๒
เปมนิโย ๑๓๖/๒๗๐
เปยฺยวชฺชํ ๒๐๙/๓๗๗
เปยฺยวาเจน ๑๑๕/๒๒๒
เปสลา ๒๑/๒๒
เปสฺสา ๔๔/๔๖. ๒๒๕/๔๐๕
โปกฺขรณิยา ๔๙/๖๐. ๑๐๐/๑๗๐
โปโส ๖๑/๙๙. ๑๑๙/๒๓๑
ผรุสา ๖๐/๙๕. ๑๓๐/๒๕๒
ผสฺสสมุทยา ส.พฺเพ
ขมฺมา ๑๘๙/๓๕๑. ๒๑๘/๓๙๙
ผสฺเสน ๑๐๗/๑๙๙. ๑๐๘/๒๐๐
ผาณิตํ ๖๕/๑๐๙. ๑๒๐/๒๓๕
ผาติเสยฺยํ ๑๒๕/๒๔๒
ผาสุวิหารํ ๒๐/๑๗. ๙๙/๑๖๙
ผีตํ (พฺรหฺมจริยํ) ๑๖๗/๓๒๑
ผุฏฺโ ๖๖/๑๑๙
เผคฺคุ ๖๒/๑๐๑. ๑๘๗/๓๕๘
เผนุทฺเทหกํ ๖๙/๑๓๕
โผฏฺพฺพโภคา ๑๐๑/๑๗๕
โผฏฺพฺพรสา ๑๐๑/๑๗๕
พลกาโย ๖๕/๑๐๘
พลภณฺฑนฺเตวาสิสฺส ๖๘/๑๒๘
พลภณฺฑสฺส ๖๘/๑๒๘
พลวา ปุริโส ๕๓/๗๖.
๖๙/๑๓๐ ฯ เป ฯ
พลวา ภิกฺขุ ๓/๓. ๕/๕
พลานิ ๓/๒. ๕/๓.
๒๐/๑๗ ฯ เป ฯ
พหุทุกฺขํ (ชีวิตํ) ๗๑/๑๓๙
พหุภาณี ๙๕/๑๕๗
พหุรตโน ๑๐๙/๒๐๒
พหุสฺสุโต ๖/๕. ๒๓/๒๓ ฯ เป ฯ
พหูปายาสํ (ชีวิตํ) ๗๑/๑๓๙
พาหาพลปริจิตา ๖๑/๙๗.
๑๔๔/๒๙๐
พาหุชญฺญํ (พฺรหฺมจริยํ)
๑๖๗/๓๒๑
พิลงฺคทุติยํ ๒๒๕/๔๐๕

พีชํ ๑๒๔/๒๔๑
พุทฺธสฺส อวณฺณํ ๑๙๔/๓๕๗. ๑๙๖/๓๕๗. ๑๙๘/๓๕๘
พุทฺธสฺส วณฺณํ ๑๙๕/๓๕๗. ๑๙๗/๓๕๘. ๑๙๙/๓๕๘
พุทฺโธ ๔/๓. ๖/๕ ฯเปฯ
โพชฺฌงฺคา ๑๐๙/๒๐๖. ๑๑๘/๒๒๘
โพธิสตฺโต ๑๖๑/๓๑๑. ๑๖๗/๓๒๓
พฺยคฺฆจมฺมปริวารานิ ๒๒๔/๔๐๖
พฺยตฺโต ๖๔/๑๐๘
พฺยนฺตีภูตํ ๑๑๘/๒๒๘
พฺยากรณธมฺโม ๕๑/๗๐
พฺยาปาทปโทสํ ๒๔๔/๔๕๕
พฺยาปาทวิตกฺโก ๒๐๗/๓๖๗
พฺยาปาโท ๒๗๑/๔๗๐
พฺยาวฏา ๑๐๔/๑๙๘
พฺรหฺมจริยํ ๖/๕. ๙/๗ ฯเปฯ
พฺรหฺมจริยปญฺจมานิ สิกฺขาปทานิ ๑๑๑/๒๑๓. ๑๑๒/๒๑๗
พฺรหฺมจริยปริโยสานํ ๕๓/๗๘
พฺรหฺมจริยสฺส กมฺมารี ๔๗/๕๖
พฺรหฺมจริยสฺส ขณฺฑิ ๔๗/๕๖
พฺรหฺมจริยสฺส ผาฬุ ๔๗/๕๖
พฺรหฺมจริยสฺส ผณหตฺถ ๔๗/๕๖
พฺรหฺมจริยานุคฺคหาย ๙๙/๑๖๙
พฺรหฺมจารี ๔๗/๕๕. ๑๓๑/๒๕๔
พฺรหฺมปริสา ๑๖๖/๓๑๗
พฺราหฺมณกญฺญา ๖๙/๑๒๙
พฺราหฺมณปริสา ๕๔/๘๒. ๖๕/๑๑๕. ๑๖๖/๓๑๗
พฺราหฺมณมหาสาลานํ ๖๓/๑๐๖. ๖๙/๑๓๐ ฯเปฯ
พฺราหฺมณา ๑๐๙/๒๐๕ ฯเปฯ
ภควโนตฺติกา ๙๖/๑๕๙. ๑๘๙/๓๕๐
ภควปฏิสรณา ๙๖/๑๕๙. ๑๘๙/๓๕๐
ภควมูลกา ๙๖/๑๕๙. ๑๘๙/๓๕๐. ๒๐๕/๓๖๓
ภควา ๔/๓. ๖/๕ ฯเปฯ
ภคินิสมา (ภริยา) ๖๐/๙๓

ภฏฺโฐ ๒๓๙/๔๓๔
ภณิเตน ๑๐๗/๑๙๙. ๑๐๘/๒๐๐
ภตฺตึ ๗๑/๑๔๑. ๑๐๒/๑๙๑ ฯเปฯ
ภตฺตนฺตรายา ๗๑/๑๔๑
ภตฺตสหสฺสานิ ๗๑/๑๔๑
ภตฺตา ๑๓๖/๒๗๒. ๑๓๙/๒๗๖.
๑๔๐/๒๗๙
ภตฺตุวสานุวตฺตินี ๖๐/๙๔
ภทฺรมุข ๕๐/๖๔
ภยํ ๑๔๖/๒๙๙. ๒๐๙/๓๗๔ ฯเปฯ
ภยทสฺสาวี ๗๒/๑๔๒.
๙๒/๑๕๓ ฯเปฯ
ภยเภรวสโห ๑๔๗/๓๐๐
ภยาคติ ๒๑๑/๓๙๔
ภริยา ๖๐/๙๓
ภวคณฺหา ๖๓/๑๐๗
ภวเนตฺติ ๖๓/๑๐๗
ภวราคสญฺโญชนํ ๘/๗. ๙/๘
ภวราคานุสโย ๑๑/๙. ๑๒/๙.
๕๒/๗๑
ภาวสุสฺส ปารคู ๙๕/๑๕๙.
๙๖/๑๗๒
ภาวสฺวา ๑๐๑/๑๙๑
ภาสฺสารามา ๒๒/๒๓. ๒๖/๒๕.
๑๙๓/๓๕๓
ภาตา ๕๐/๖๔
ภารวาหิโน ๒๖/๒๕
ภาวนาผลํ ๔๖/๔๙
ภาวนามยํ ๑๒๖/๒๔๕
ภาวนิโย ๑/๒. ๒/๒.
๓๔/๓๓ ฯเปฯ
ภิกฺขุทสฺสนํ ๒๗/๒๖. ๒๘/๒๗
ภิกฺขุนิโย ๕๓/๗๕. ๕๖/๘๖.
๙๘/๑๖๘ ฯเปฯ
ภิกฺขุนีนํ ปีโย ๑๔๒/๒๘๘
ภิกฺขุโนวาทกสมฺมติ ๒๐๐/๓๕๙
ภิกฺขุโนวาทโก ๑๔๒/๒๘๗
ภิกฺขู ๕๖/๘๖. ๘๒/๑๔๖
ภิกฺขูนํ ยนตฺถาย ๑๙๔/๓๕๖.
๑๙๕/๓๕๗

ภิกฺขูนํ อนาวาสาย ๑๙๔/๓๕๖.
๑๙๕/๓๕๗
ภิกฺขูนํ อฏาภาย ๑๙๔/๓๕๖.
๑๙๕/๓๕๗
ภิงฺคารํ ๑๑๓/๒๑๔. ๑๓๒/๒๓๗
ภิสกฺโก ๑๙๒/๓๕๒
ภุสา ๒๓๐/๔๑๘
ภูตคฺคานิ (กมฺมานิ) ๖๑/๑๐๐
ภูตา ๑๐๙/๒๐๒. ๑๓๘/๒๑๐
ภูตานํ อาวาโส ๑๐๙/๒๐๒.
๑๓๐/๒๓๐
ภูมิ ๑๐๒/๑๙๔
ภูมิจาโล ๑๖๗/๓๒๒
ภูริเมธโส ๒๔๖/๔๗๐
เภสชฺชํ ๖๔/๑๐๙
โภคพฺยสนสมฺผุฏฺนิโก ๑๓๐/๒๕๒
โภควา ๖๑/๙๗
โภคา ๑๓๓/๒๑๔. ๑๓๒/๒๓๘
โภชนียํ ๕๐/๖๕.
๑๐๒/๑๙๐ ฯเปฯ
โภชเน อมตฺตญฺญุตา ๒๖/๒๕.
๑๙๓/๓๔๓
มํสํ ๖๙/๑๓๐
มํสเปสี ๗๓/๑๔๐
มํสเปสูปมํ (ชีวิตํ) ๗๓/๑๔๐
มํสโลหิตํ ๑๐๓/๑๙๓
มกฺขสฺส ๙๐/๑๕๐. ๑๐๐/๑๗๓.
๒๐๔/๓๖๓ ฯเปฯ
มคธมหามตฺโต ๒๐/๑๙
มคฺคํ ๑๐๒/๑๙๐.
๑๑๓/๒๑๓ ฯเปฯ
มงฺกุภาโว ๕๙/๙๙
มจฺจุปาโส ๖๓/๑๐๐
มจฺฉริยสญฺโญชนํ ๑๐/๙
มจฺฉริยสฺส ๙๐/๑๕๐.
๒๐๔/๓๖๓ ฯเปฯ
มจฺฉรี ๒/๒. ๕๔/๙๐, ๑๐๐/๑๗๓
มจฺเฉรํ ททโต มลํ ๑๐๕/๑๙๙
มชฺชโป ๑๓๒/๒๕๙. ๑๓๓/๒๖๓.
๑๓๕/๒๖๗

มชฺเฌกฺยาณา ๖/๕.
๙๒/๑๕๓ ฯเปฯ
มญฺจปีฐี ๖๙/๑๓๔
มญฺเชฏฺฐิกา นาม โรคชาติ ๑๔๑/๒๔๗
มณิ ๑๐๙/๒๐๒.
๑๓๒/๒๖๐ ฯเปฯ
มณิรตนํ ๕๙/๙๑
มณฺฑนกชาติโก ๑๔๑/๒๔๖.
๒๓๕/๓๙๐
มณฺฑนาย ๙๙/๑๖๙
มเตน กุณเปน ๑๐๙/๒๐๑
มตฺตญฺญู ๖๕/๑๑๔. ๙๔/๑๕๘
มตฺตโสการี ๒๑๖/๓๙๓
มตฺติกาปุญฺเช ๒๔๐/๔๓๙
มทฺทสฺส ๙๐/๑๕๐. ๙๙/๑๖๙.
๒๐๔/๓๖๑ ฯเปฯ
มธุ ๖๔/๑๐๙. ๑๒๐/๒๓๕
มนสานุกมฺปี ๙๑/๑๕๒
มนสานุเปกฺขิตา ๖/๕. ๙๒/๑๕๔
มนสิการสมฺภวา สพฺเพ ธมฺมา ๑๙๙/๓๕๑
มนาปกายิกา เทวตา ๑๓๖/๒๖๙.
๑๓๗/๒๗๓. ๑๓๘/๒๗๔
มนาปจารินี ๑๓๖/๒๗๒.
๑๓๗/๒๗๓. ๑๓๘/๒๗๕
มนาโป ๑/๑. ๒/๒.
๓๔/๓๓ ฯเปฯ
มนุเชสุ ธมฺมา ๙๕/๑๕๘.
๙๖/๑๖๑
มนุชฺชมาเนน ๒๑๐/๓๙๐
มนุสฺสโทภคุยํ ๑๒๖/๒๔๕
มนุสฺสราหเสยฺยกานิ ๕๘/๙๙
มนุสฺสโสภคุยํ ๑๒๖/๒๔๕
มนุสฺสา ๔๑/๔๓. ๑๖๖/๓๑๗.
๒๗๒/๔๘๓
มนุสฺสาธิปตี ๕๙/๙๒
มนุสฺสานํ ปีโย ๙๓/๑๕๓
มโนทุจฺจริตํ ๕๕/๙๔
มโนวิญฺเญยฺยา ธมฺมา ๒๓๐/๔๓๙

มโนส์ตฺถ์ ๔๔/๔๔
มนฺตา ๖๓/๓๐๕
มนฺตาย โยฏฺฐ์พฺพ์ (ชี่วิตำ) ๗๓/๓๓๙
มรณ์ ๖๙/๓๓๐. ๙๖/๓๖๐
มรณภย์ ๒๐๙/๓๗๙
มรณมตฺต์ ๖๙/๓๓๐
มรณส์ญฺญา ๔๕/๔๙. ๔๖/๔๙ ฯเป ฯ
มรณส์ส์ติ ๓๗๐/๓๒๗. ๓๗๓/๓๓๓
มริยาทส์มฺปนฺน์ ๓๒๔/๒๔๓
มล์ วณฺณส์ส์โกส์ชฺช์ ๑๐๕/๑๙๘
มลา ปาปกา ธมฺมา ๑๐๕/๑๙๘
มลิตฺถิยา ทุจฺจริตำ ๑๐๕/๑๙๘
มส์ารคฺฆ์ ๓๐๙/๒๐๒
มสิ ๖๓/๑๐๕
มหคฺคต์ กา จิตฺต์ ๒๓๙/๔๓๙
มหคฺฆส์ ๖๐/๙๔
มหตฺตมภิกงฺขตา ๕๙/๙๒
มหทฺธโน ๗/๖
มหส์ส์ตำ ๓๒๔/๒๔๒
มหาโจโร ๑๙๐/๓๕๓. ๑๙๓/๓๕๓
มหาชนกาโย ๙๘/๑๖๕
มหาชนปทาน์ ๓๓๒/๒๕๖. ๓๓๓/๒๖๓. ๓๓๕/๒๖๖
มหาชุติก์ ๓๒๔/๒๔๒. ๓๓๓/๒๕๓ ฯเป ฯ
มหาทานาน์ ๓๒๙/๒๕๐. ๒๒๔/๔๐๖
มหานิทโย ๖๓/๓๐๓. ๓๐๙/๒๐๓
มหาปจฺจ์ ๖๓/๓๐๔. ๓๖๗/๓๒๒
มหาปุริส์วิตกฺก์ ๓๒๐/๒๓๓
มหาโภโค ๗/๖
มหาเมโฆ ๓๒๘/๒๔๙
มหายญฺโญ ๔๔/๔๒
มหาราชา (เวส์ส์วณฺโณ) ๕๐/๖๔. ๙๘/๓๖๔
มหาวิปฺผาร์ ๓๒๔/๒๔๒. ๓๓๓/๒๕๓ ฯเป ฯ
มหาส์มุทฺโท ๑๐๙/๒๐๐. ๓๑๐/๒๐๙
มหาส์รา ๖๓/๓๐๓

มหิจฺฉตาย ๑๔๓/๒๘๘
มาณวา ๖๑/๙๙
มาตา ๔๔/๔๖. ๑๑๙/๒๓๐
มาตาเปตฺติกสมฺภวสฺส ๒๑๙/๔๐๐
มาติกาสมฺปนฺนำ ๑๒๔/๒๔๑
มาตุคามสฺส ขุฑฺฑาทนำ ๔๗/๕๖
มาตุคามสฺส นฺหาปนำ ๔๗/๕๖
มาตุคามสฺส ปริมทฺทนำ ๔๗/๕๖
มาตุคามสฺส สมฺพาหนำ ๔๗/๕๖
มาตุคาโม ๑๓๖/๒๗๓.
๑๓๗/๒๗๓ ฯเปฯ
มาตุจฺฉา ๑๔๑/๒๘๔
มาตุถญฺญาย ๗๑/๑๔๑
มาตุสมา (ภริยา) ๖๐/๙๓
มานสำ ๔๖/๕๔
มานสญฺโญชนำ ๘/๗. ๙/๘. ๑๐/๘
มานานุสโย ๑๑/๙. ๑๒/๙.
๕๒/๗๑
มาโน ๘๒/๑๔๖. ๘๓/๑๔๗.
๙๐/๑๕๐ ฯเปฯ
มายาย ๙๐/๑๕๐. ๒๐๔/๓๖๑.
๒๘๓/๔๘๗
มารจกุขุ ๒๔๓/๔๕๒
มารเชยฺยสฺรานุเค ๑๑๙/๒๓๒
มาริส ๕๓/๗๖. ๙๘/๑๐๕
มาลาคนฺธวิเลปนำ ๔๙/๖๑.
๑๒๕/๒๔๓
มาลสฺสานิ ๗๑/๑๔๑
มาลา ๗๑/๑๔๑. ๑๓๒/๒๕๗ ฯปฯ
มาลาจิตำ ๑๘๕/๓๔๕
มิจฺฉาชีโว ๕๕/๘๔. ๑๒๔/๒๔๑
มิจฺฉากมฺมนฺตา ๑๒๔/๒๔๑
มิจฺฉาทิฏฺฐิ ๑/๑. ๙๓/๑๕๗
มิจฺฉาทิฏฺฐิ-
กมฺมสมาทานา ๑๐๑/๑๘๐
มิจฺฉาทิฏฺฐิกา ๑๐๑/๑๘๐.
๑๑๙/๒๓๐ ฯเปฯ
มิจฺฉาวาจา ๑๒๔/๒๔๑
มิจฺฉาวายามา ๑๒๔/๒๔๑
มิจฺฉาสงฺกปฺปา ๑๒๔/๒๔๑

มิจฺฉาสติโน ๑๒๔/๒๔๑
มิจฺฉาสมาธิโน ๑๒๔/๒๔๑
มิตฺตวา ๖๑/๙๘
มิตฺตามจฺจา ๖๑/๙๘
มิตฺเตหิ เวทน-
สංวฏฺฏนิโก ๑๓๐/๒๕๒
มิตฺโต ๓๓/๓๒. ๓๕/๓๓
มิทฺธं ๕๘/๘๗
มิทฺธสุขं ๕๘/๘๙. ๑๙๓/๓๕๔.
๒๗๖/๔๘๒
มิถกฺขุสุ ๑๓๙/๒๒๙
มิทฺธสุขं ๑๙๓/๓๕๔
มุขं ๖๙/๑๓๓
มุขตุณฺฑเกน ๖๗/๑๒๗.
๑๐๑/๑๗๘
มุชาชานं ๑๐๔/๑๙๕
มุญฺจิโต ๖๑/๑๐๐
มุฏฺฐสฺสติ ๘๔/๑๔๗
มุตฺตจาโค ๖/๖.
๑๓๖/๒๗๒ ฯ เป ฯ
มุตฺตา ๑๐๙/๒๐๒.
๑๓๒/๒๖๐ ฯ เป ฯ
มุทิตา เม เจโตวิมุตฺติ ๑๖๐/๓๐๙
มุทุจิตฺตं ๑๐๒/๑๙๐. ๑๑๑/๒๑๓.
๑๑๒/๒๑๖
มุทุตลุนหตฺถปาทं ๖๙/๑๒๙
มุทฺธา ๒๑๕/๓๙๑
มุทฺธาภิสิตฺโต ขตฺติโย ๕๙/๙๒
มุนิ ๑๖๗/๓๒๒. ๒๔๖/๔๗๐
มุฬฺหา ๑๐๒/๑๙๑.
๑๓๒/๒๕๙ ฯ เป ฯ
มุฬฺหาวาที ๑๐๐/๑๗๓.
๒๓๑/๔๑๙ ฯ เป ฯ
มุหุตฺโต ๗๑/๑๓๙
เมเฆน ๖๘/๑๒๙
เมตฺตจิตฺตं ๕๙/๙๐
เมตฺตา ๒๐๕/๓๖๕. ๒๐๗/๓๗๑
เมตฺตาย เจโตวิมุตฺติยา ๙๑/๑๕๑.
๑๖๐/๓๐๙
เมถุนं ๒๑๑/๓๘๓. ๒๑๒/๓๘๕

เมถุนธมฺมสมาปตฺติยา ๔๖/๔๘
เมถุนสญฺโญคานํ ๔๗/๕๗
เมถุนา คามธมฺมา ๑๓๑/๒๕๔
เมถกถาติกํ ๒๑๕/๓๙๐
เมฆาวี ๕/๕. ๖/๖. ๗/๗. ๖๔/๑๐๘ ฯ เป ฯ
โมฆปุริโส ๑๑๐/๒๐๙. ๑๖๐/๓๐๘. ๒๑๕/๓๙๑
โมหคฺคิ ๔๓/๔๒. ๔๔/๔๕
โมหาคติ ๒๑๑/๓๘๔
โมโห ๘๒/๑๔๖. ๘๓/๑๔๗ ฯ เป ฯ
ยกฺขโยนิ ๕๐/๖๗
ยชมานานุจริยกา ๘๑/๑๕๒
ยถากมฺมุปเค สตฺเต ๗๕/๑๔๔ ๗๙/๑๔๕ ฯ เป ฯ
ยถาภูตญาณทสฺสนํ ๖๒/๑๐๑. ๑๘๗/๓๔๘
ยถาสตฺติ ๒๒๓/๔๐๔
ยวกรเณ ๑๐๐/๑๗๑
ยวกรณฺฑโว ๑๐๐/๑๗๑
ยวทูสี ๑๐๐/๑๗๑
ยวปลาโป ๑๐๐/๑๗๑
ยโส ๙๕/๑๕๘. ๙๖/๑๕๙ ฯ เป ฯ
ยาจโยโค ๖/๖. ๑๓๖/๒๗๓ ฯ เป ฯ
ยาตฺรา ๙๙/๑๖๙
ยานํ ๖๙/๖๑. ๑๐๒/๑๗๕. ๑๒๕/๒๔๓
ยาปนาย ๙๙/๑๖๙
ยูปสฺส ขุสฺสาปนํ ๔๔/๔๓
เยภุยฺยสิกา ๘๑/๑๔๖
รชตํ ๑๐๙/๒๐๒. ๑๓๖/๒๗๒. ๑๓๙/๒๗๖
รชนํ ๑๐๒/๑๙๐. ๑๑๑/๒๑๓. ๑๑๒/๒๑๗
รโชหรณํ ๒๑๕/๓๙๙
รชฺชุยา ๖๑/๑๐๐
รตนานิ ๕๙/๙๑. ๑๐๙/๒๐๒
รโถ ๑๐๓/๑๙๒
รตฺตญฺญานิ ๑๒๙/๒๕๐
รตฺตญฺญู ๒๑/๒๒. ๒๖/๒๕

รตฺติ ๕๘/๘๘. ๘๙/๑๖๙

รตฺตินฺทิโว ๑๓๒/๒๕๗.

๑๓๓/๒๖๒ ๆ เป ๆ

รตฺตี ๗๑/๑๔๑

รตฺตูปรโต ๑๓๑/๒๕๕

รถ ๑๐๔/๑๙๔

รถิกา ๖๔/๑๐๘

รถิยํ ๑๐๒/๑๙๑. ๒๓๕/๓๙๐

รถิสุ ๑๐๔/๑๙๔

รนฺธคเวสี ๒๗/๒๖. ๒๘/๒๗

รมณียํ ๕๒/๗๔. ๑๓๖/๒๗๐

รสตณฺหาย ๔๖/๕๐

รสโภคา ๑๐๑/๑๗๕

รสรสา ๑๐๑/๑๗๕

รโห ๑๐๐/๑๗๓

ราคคฺคิ ๔๓/๔๒. ๔๔/๔๕

ราโค ๘๒/๑๔๖. ๘๓/๑๔๗.

๘๗/๑๔๙ ๆ เป ๆ

ราชโกสุ ๖๑/๘๗

ราชโภคฺโค ๑๐๓/๑๙๒

ราชรโห ๑๐๓/๑๙๒

ราชา ๒๐/๑๗

ราชิสุ่สโย ๙๑/๑๕๒

รุกฺขมูลคโต ๒๔๔/๔๕๕

รุกฺขมูลเสนาสนํ ๑๒๐/๒๓๕

รุกฺขมูลานิ ๗๑/๑๔๒. ๒๒๓/๔๐๔

รุกฺโข ๖๒/๑๐๓. ๑๐๐/๑๗๒

รูปี ๙๒/๑๕๔. ๑๖๑/๓๑๑ ๆ เป ๆ

รูปโภคา ๑๐๑/๑๗๕

รูปรสา ๑๐๑/๑๗๕

รูปราโค ๒๗๔/๔๘๑

รูปสญฺญี ๑๖๒/๓๑๔. ๒๐๒/๓๖๐

รูปสุ่ส อตฺถงฺคโม ๙๒/๑๕๔

รูปสุ่ส สมุทโย ๙๒/๑๕๔

รูปีย่สุ่ส ๗/๖

รูเปน ๑๐๗/๑๙๙. ๑๐๘/๒๐๐

โรโค ๑๔๖/๒๙๘

โรณฺณพลา ทารกา ๑๑๗/๒๒๗

โรณฺเณน ๑๐๗/๑๙๙. ๑๐๘/๒๐๐

ลชฺชี ๑๓๑/๒๕๓. ๑๓๒/๒๕๖ ๆ เป ๆ

ถโย ๗๑/๑๓๙
ถหุกํ อาปตฺติ ๗๒/๑๔๒.
๗๓/๑๔๓ ฯเปฯ
ถหุกํ (ชีวิตํ) ๗๑/๑๓๙
ถหุฏฺจานํ ๒๐/๑๗
ถาภกาโม ๑/๑. ๒/๒.
๘๓/๑๕๗. ๘๔/๑๕๗
ถาภมจฺฉริยํ ๒๗๓/๔๘๑
ถาภสกฺการสิโลกสุขํ ๑๙๓/๓๕๔
ถาภสกฺการสิโลเก ๔๖/๕๒
ถาโภ ๙๕/๑๕๘. ๙๖/๑๕๙ ฯเปฯ
ถามโก (ปาโท) ๒๐๘/๓๗๓
ถินฺตฺตํ ๓๕/๓๔. ๓๖/๓๔
ถูขํ (ทานํ) ๒๒๔/๔๐๕
โถกจิตฺเตสุ ๔๖/๕๑
โถกชมฺมา ๙๕/๑๕๘. ๙๖/๑๕๙
โถกปริยาปนฺโน ๒๔๒/๔๔๘
โถกวิทู ๑๑๙/๒๒๙. ๑๓๙/๒๗๗
โถกายติกา
(พฺราหฺมณา) ๒๔๒/๔๔๖
โถเก วิสตฺติกํ ๒๔๒/๔๕๐.
๒๔๓/๔๕๓
โถโก ๙๕/๑๕๘. ๙๖/๑๕๙ ฯเปฯ
โถณํ ๖๔/๑๐๙
โถณรโส ๑๐๙/๒๐๒
โถหกุมฺภิยา ๖๙/๑๓๕
โถหคุฬํ ๖๙/๑๓๓
โถหิกนิทสฺสนานิ ๑๖๒/๓๑๕.
๒๐๒/๓๖๐
โถหิตกนิภาสานิ ๑๖๒/๓๑๕.
๒๐๒/๓๖๐
โถหิตกา ๑๓๖/๒๖๙. ๑๖๒/๓๑๕
โถหิตงฺโค ๑๐๙/๒๐๒
ทสญฺญานิ ๑๒๙/๒๕๐
ทคฺคู ๑๓๖/๒๗๐
ทงฺเกยฺยานิ ๑๐๓/๑๙๒
ทจนกฺขโม ๓๔/๓๓
ทจสา ปริจิตา ๖/๕. ๙๒/๑๕๔
ทจีทุจฺจริตํ ๕๕/๘๔
ทจีสตฺถํ ๔๔/๔๔

วจฺฉตรสฺสานิ ๔๔/๔๒
วจฺฉตริสฺสานิ ๔๔/๔๒
วชฺเชสุ ๗๒/๑๔๒. ๙๒/๑๕๓ ฯ เป ฯ
วชฺฌา ๗๑/๑๔๐
วณมุขานิ ๒๑๙/๔๐๐
วณิชฺชำ ๖๐/๙๔
วณฺณำ ๑๐๒/๑๘๒
วณฺณมจฺฉริยำ ๒๗๓/๔๘๑
วณฺณสมฺปนฺโน ๒๒๖/๔๐๙
วณฺณวาที ๓๒/๓๑
วณฺณา ๑๐๙/๒๐๕. ๑๖๖/๓๑๗
วตฺตา ๓๔/๓๓
วตฺถำ ๔๙/๖๑. ๖๖/๑๓๙. ๑๒๕/๒๔๓
วธทณฺฑกชฺชิตา ๖๐/๙๕
วธสมา (ภริยา) ๖๐/๙๓
วนำ ๑๐๐/๑๗๒
วนปตฺถำ ๒๔๔/๔๕๕
วนภงฺเคน ๑๐๗/๑๙๙. ๑๐๘/๒๐๐
วยานุปสฺสี ๘๖/๑๔๘
วโย ๑๔๔/๒๙๑. ๑๔๕/๒๙๕ ฯ เป ฯ
วรำ ๖๙/๑๒๙
วสฺสานำ ๗๓/๑๔๑
วสฺสาวาโส ๒๑๕/๓๙๗
วสฺสิกมาสำ ๑๔๑/๒๙๖
วาชเปยฺยำ ๙๑/๑๕๒
วาณิโช ๑๑๙/๒๓๑
วาตวุฏฺฐี ๒๓๐/๔๑๘
วาโต ๔๔/๔๗. ๑๐๐/๑๗๒ ฯ เป ฯ
วาทานุปาโต ๑๐๒/๑๘๔
วาโท ๗/๖
วายาโม ๑๗๑/๓๓๑
วาโย ๒๑๕/๓๙๙
วาสรชฺชุยา ๖๙/๑๓๐
วาสนเลปนสมฺปนฺโน (ปากาโร) ๖๔/๑๐๙
วาสิชเฏ ๖๗/๑๒๗
วาหึ ๑๐๓/๑๙๒
วิกฺขิตฺตำ (จิตฺตำ) ๓๕/๓๔. ๓๖/๓๔
วิคตกถกโถ ๑๐๒/๑๙๐. ๓๑๑/๒๑๓. ๓๑๒/๒๑๗

วิคตมลมจฺเฉเรน ๖/๖. ๑๓๖/๒๗๒
วิคฺคาหิกกถำ ๕๘/๘๙
วิฆาตปริหาหา ๙๗/๑๖๓. ๙๘/๑๖๗
วิจิกิจฺฉา ๕๑/๖๙. ๘๒/๑๔๖ ฯ เป ฯ
วิจิกิจฺฉานุสโย ๑๑/๙. ๑๒/๙
วิจิกิจฺฉาสญฺโญชนำ ๘/๗. ๙/๘. ๑๐/๘
วิจิตกาพโก ๑๒๐/๒๓๔
วิจฺฉิกา ๑๗๑/๓๓๑
วิชนวาตานิ (เสนาสนานิ) ๕๘/๘๙
วิชิตสงฺคาโม ๑๙๒/๓๕๒
วิชิตาวี ๕๙/๙๑. ๖๓/๑๐๖
วิชฺชา ๑๐๑/๑๗๙
วิชฺชาจรณสมฺปนฺโน ๑๑๙/๒๒๙. ๑๒๔/๒๔๓ ฯ เป ฯ
วิญฺญาณำ ๔๑/๔๓. ๙๒/๑๕๔
วิญฺญาณญฺจายตนำ ๑๖๔/๓๑๖. ๒๐๓/๓๖๑ ฯ เป ฯ
วิญฺญาณญฺจายตน-สญฺญา ๒๓๕/๔๒๓. ๒๓๗/๔๒๗. ๒๔๖/๔๗๒
วิญฺญาณญฺจายตนูปคา ๔๑/๔๓. ๒๒๘/๔๑๔
วิญฺญาณฏฺฐิติ ๔๑/๔๑
วิญฺญาณสฺส อตฺถงฺคโม ๙๒/๑๕๔
วิญฺญาณสฺส สมฺภโว ๙๒/๑๕๔
วิญฺญาตา ๑๐๖/๑๙๙
วิญฺญาเปตา ๑๐๖/๑๙๙
วิญฺญู ๙๘/๑๖๕. ๑๐๓/๑๙๓
วิตกฺกา ๓๕/๓๔. ๓๖/๓๕ ฯ เป ฯ
วิตฺติ ๔๗/๕๖
วิตฺถาโร ๑๓๐/๒๑๐
วิธูปีตา ๙๕/๑๕๙. ๙๖/๑๖๒
วินยชโว ๗๒/๑๔๒. ๗๓/๑๔๒ ฯ เป ฯ
วินเย ๗๔/๑๔๓. ๗๘/๑๔๕ ฯ เป ฯ
วินิจฺฉโย ๒๒๗/๔๑๓
วินิปาตำ ๖๑/๙๘. ๖๙/๑๓๐. ๗๐/๑๓๗
วินิปาติกา ๔๑/๔๑. ๒๒๘/๔๑๓
วินิวรณจิตฺตำ ๑๐๒/๑๙๐. ๑๑๑/๒๑๓. ๑๑๒/๒๑๖
วิปจฺจนีกวาทานำ ๒๔๒/๔๔๗

วิปกฺติโย ๒๘/๒๗
วิปริณามธมฺมา ๙๕/๓๕๘. ๙๖/๓๖๓
วิปริตทสฺสโน ๓๓๙/๒๓๐
วิปาโก ๓๓๙/๒๓๐
วปฺปฏิสารนิโรธํ ๕๓/๗๐
วิปฺปฏิสารนิโรธคามินึ ปฏิปทำ ๕๓/๗๐
วิปฺปฏิสารสมุทยํ ๕๓/๗๐
วิปฺปฏิสาโร ๕๓/๗๐
วิภูสนาย ๙๙/๓๖๙
วิมโล ๓๙๒/๓๕๒
วิมุตฺตา ๕๓/๗๕
วิมุตฺติ ๔๗/๕๘
วิมุตฺติกถา ๒๐๕/๓๖๔. ๒๐๗/๓๗๐
วิมุตฺติญาณทสฺสนำ ๖๒/๑๐๓. ๓๘๗/๓๔๘
วิมุตฺติญาณทสฺสนกถา ๒๐๕/๓๖๔. ๒๐๗/๓๗๐
วิมุตฺติสารา สพฺเพ ธมฺมา ๓๘๙/๓๕๓. ๒๓๘/๓๙๙
วิมุตฺติรโส ๓๐๙/๒๐๕
วิมุตฺโต ๓๙๒/๓๕๒
วิโมกฺโข ๓/๓. ๔/๔. ๓๖๓/๓๓๕ ๆ เป ๆ
วิยตฺตา ๓๖๗/๓๒๐
วิรชำ ๙๕/๓๕๙. ๙๖/๓๖๒ ๆ เป ๆ
วิรตฺตรูปา ๕๘/๘๙
วิราคสญฺญำ ๒๕/๒๔. ๘๘/๓๕๐ ๆ เป ๆ
วิราคานุปสฺสี ๕๘/๙๐. ๘๖/๓๔๘
วิราโค ๒๔๐/๔๓๙
วิริยำ ๓๕/๓๓. ๓๐๓/๓๗๘
วิริยพลำ ๓/๒. ๔/๓. ๒๐๙/๓๗๖
วิริยพลกาโย ๖๔/๓๓๓
วิริยสมาธิปธานสงฺขารสมนฺนาคตำ ๒๗๙/๔๘๕
วิริยสมฺโพชฺฌงฺคำ ๒๔/๒๔

วิริยารมฺภกถา ๒๐๕/๓๖๔.
๒๐๗/๓๗๐
วิริยารมฺเภ ๑๘/๑๕. ๓๙/๓๘ ฯ เป ฯ
วิโรธา ๘๕/๑๕๙. ๘๖/๑๖๒
วิวฏฺฏกปฺเป ๑๐๑/๑๗๙
วิเวกฏฺฐึ ๑๑๗/๒๒๘
วิเวกนินฺนํ ๑๑๘/๒๒๘
วิเวกปพฺภารํ ๑๑๘/๒๒๘
วิเวกโปณํ ๑๑๘/๒๒๘
วิสํ ๖๑/๑๐๐. ๘๑/๑๕๑
วิสโยคาย ๑๔๓/๒๘๘
วิสญฺโญโค ๔๘/๕๘
วิสภาโค ๒๔๕/๔๕๗
วิสารโท ๕๔/๘๒. ๑๖๘/๓๒๔ ฯ เป ฯ
วิเสสภุโน ๒๒๕/๔๐๘
วิเสโส ๔๖/๔๘. ๘๖/๑๕๘
วิหารํ ๖๘/๑๓๖
วิหิสาวิตกฺโก ๒๐๗/๓๖๘
วิหิสูปรติยา ๘๘/๑๖๘
วิฬิคามภูตคาม โอสถติณวนปฺ-ปตโย ๖๓/๑๐๒
วิฬโกธา ๖๑/๑๐๐
วิฬโทสํ เม จิตฺตํ ๒๒๘/๔๑๕
วิฬมลํ ๑๐๒/๑๘๐. ๑๑๑/๒๓๓
วิฬโมหํ เม จิตฺตํ ๒๒๘/๔๑๕
วิฬราคํ เม จิตฺตํ ๒๒๘/๔๑๕
วิฬราโค ๖๓/๑๐๕. ๗๐/๑๓๗ ฯ เป ฯ
วิฬโลภา ๖๑/๑๐๐
วิมํสาสมาธิปธานสงฺขาร-สมนฺนาคตํ ๒๗๘/๔๘๕
วิรงฺครูปา ๕๘/๘๑. ๖๓/๑๐๖
วิลีตวสฺโส ๓๕๒/๒๘๘
วุฏฺฐานกุสโล ๓๗/๓๕. ๓๘/๓๕
วุฑฺฒิ ๑๘/๑๖. ๒๘/๑๘ ฯ เป ฯ
วุสิตวนฺโต ๒๐๘/๓๗๖. ๒๑๑/๓๘๓ ฯ เป ฯ
วูปกฏฺโฐ ๘๐/๑๔๕ ฯ เป ฯ

วูปกาเสน ๙๒/๑๕๓
เวฑูริโย ๓๐๙/๒๐๒
เวทคู ๘๓/๑๔๗. ๑๙๒/๓๕๒
เวทนาสโมสรณา สพฺเพ
ชมฺมา ๑๘๙/๓๕๓. ๒๑๘/๓๙๙
เวทฏฺโ ๖๕/๑๑๔
เวนยิโก (โคตโม) ๑๐๑/๑๗๒. ๑๐๒/๑๘๕
เวยฺยากรณ์ ๖๕/๑๑๔
เวรมณี ๒๒๔/๔๐๗
เวรานิ ๒๓๑/๔๑๙. ๒๓๒/๔๒๑
เวโฑ ๑๐๙/๒๐๓
เวสารชฺชปฺปตฺโต ๕๕/๘๔. ๑๐๒/๑๙๐ ฯ เป ฯ
เวสฺสา ๑๐๙/๒๐๕. ๑๓๔/๒๖๕
เวรุฬิยํ ๑๓๒/๒๖๐. ๑๓๓/๒๖๔. ๑๓๕/๒๖๘
โวสานํ ๒๒/๒๓
โวสฺสคฺครโต ๖/๖. ๑๓๖/๒๗๓ ฯ เป ฯ
สโยคาย ๑๔๓/๒๘๘
สโยชนา ๙๓/๑๕๒
สวจฺฉรา ๗๓/๑๔๑. ๑๓๒/๒๕๗ ฯ เป ฯ
สวฏฺฏกปฺเป ๑๐๓/๑๗๙
สวฏฺฏวิวฏฺฏกปฺเป ๕๙/๙๑. ๖๓/๑๐๖. ๑๐๑/๑๗๙
สวาโส ๑๑๐/๒๐๘
สสคฺคิ ๕๘/๘๙
สสคฺคารามตา ๑๘๓/๓๔๓
สสปฺปี ๑๐๐/๑๗๓
สอุตฺตรจฺฉเท ๖๑/๙๖. ๑๒๐/๒๓๕. ๒๒๔/๔๐๖
สอุทฺเทสํ ๗๕/๑๔๔. ๗๙/๑๔๕ ฯ เป ฯ
สอุทฺรยา ๖๙/๑๓๗
สอุปนิโส (สมาธิ) ๔๒/๔๒
สอุปาทิเสโส ๕๓/๗๖. ๒๑๖/๓๙๒
สกทาคามิผลสจฺฉิกิริยาย ปฏิปนฺโน ๑๐๙/๒๐๗. ๑๔๙/๓๐๑

สกฺกาโม ๑๕/๑๒.
๑๐๙/๒๐๖ ฯ เป ฯ
สกฺกายทิฏฺฐิ ๘๒/๑๔๖.
๘๓/๑๔๗ ฯ เป ฯ
สกฺการกาโม ๑/๑. ๒/๒.
๙๓/๑๕๗. ๙๔/๑๕๗
สกฺกาเรน (อภิภูโต) ๙๗/๑๖๒.
๙๘/๑๖๖
สกฺขิภพฺพตำ ๒๓๙/๔๓๗
สขารำ ๖๐/๙๕
สขี ๖๐/๙๕
สขีสมา (ภริยา) ๖๐/๙๓
สคารโว ๖๗/๑๒๓
สคูคำ ๕๔/๘๒. ๗๐/๑๓๗ ฯ เป ฯ
สคฺคกถำ ๑๐๒/๑๙๐. ๑๑๑/๒๑๓.
๑๑๒/๒๑๖
สคฺคสวฺวตฺตนิกา ๑๒๙/๒๕๐
สงฺกปฺปวิตกฺกา ๒๑๗/๓๙๙
สงฺกิเลสำ ๑๐๒/๑๙๐.
๑๑๑/๒๑๓. ๑๑๒/๒๑๖
สงฺขารา ๖๓/๑๐๒. ๙๒/๑๕๔
สงฺขิตฺตำ (จิตฺตำ) ๓๕/๓๔.
๓๖/๓๔
สงฺขิตฺเตน ขมฺมำ ๑๔๓/๒๘๘.
๑๖๐/๓๐๗
สงฺโข ๑๐๙/๒๐๒
สงฺคณิกาย ๑๔๓/๒๘๘
สงฺคณิการามา ๒๒/๒๓. ๒๖/๒๕.
๑๘๓/๓๔๓
สงฺคหิตำ ๒๐๙/๓๗๖
สงฺคหวตฺถูนิ ๑๑๔/๒๒๒.
๒๐๙/๓๗๗
สงฺคหิตปริชฺชโน ๑๓๙/๒๗๕.
๑๔๐/๒๗๘ ฯ เป ฯ
สงฺโค ๑๔๖/๒๙๘
สงฺฆกรณียานิ ๒๑/๒๒. ๒๖/๒๕
สงฺฆคโต ๙๒/๑๕๔
สงฺฆคารวตา ๒๙/๒๙.
๓๐/๓๐ ฯ เป ฯ
สงฺฆปริณายกา ๒๑/๒๒

สงฺฆปิตโร ๒๓/๒๒
สงฺฆสมฺมติ ๒๐๐/๓๕๙
สงฺฆสฺส อวณฺณํ ๑๙๔/๓๕๗. ๓๙๐/๓๕๗. ๑๙๘/๓๕๘
สงฺฆสฺส วณฺณํ ๑๙๕/๓๕๗. ๑๙๗/๓๕๘. ๑๙๙/๓๕๘
สงฺฆุปฏฺฐาโก ๕๔/๘๓
สงฺโฆ ๑๐๙/๒๐๔. ๓๙๔/๓๕๖ ฯเปฯ
สจฺจํ ๙๘/๓๖๕
สจฺจวาที ๑๓๓/๒๕๔
สจฺจสนฺโธ ๑๓๓/๒๕๔
สญฺโชติภูตํ ๖๙/๑๒๙
สญฺญา ๓๕/๓๔. ๓๖/๓๕ ฯเปฯ
สญฺญาปฏิเวโธ ๒๔๐/๔๔๔
สญฺญาเวทยิตนิโรธํ ๑๖๓/๓๑๖. ๒๐๓/๓๖๓ ฯเปฯ
สญฺญาสมาปตฺติ ๒๔๐/๔๔๔
สญฺโญควิสญฺโญโค ๔๘/๕๘
สญฺโญโค ๔๘/๕๙
สญฺโญชนานิ ๘/๗. ๑๐/๘ ฯเปฯ
สโจ ๑๐๐/๑๗๓
สณฺหวาโจ ๓๐๐/๑๗๓
สตฺตํ ๑๖/๑๓. ๓๗/๑๔ ฯเปฯ
สตปที ๑๗๓/๓๓๑
สตาธิปเตยฺยา สพฺเพ ธมฺมา ๑๘๙/๓๕๑. ๒๑๗/๓๙๙
สติ ๑๐๓/๑๗๘. ๑๗๑/๓๓๑
สติอายตเน ๒๓๙/๔๓๗
สติโทวาริโก ๖๔/๑๑๒
สติเนปกฺเก ๑๘/๑๕. ๓๙/๓๘ ฯเปฯ
สติปฏฺฐานา ๑๐๙/๒๐๖. ๑๑๘/๒๒๘ ฯเปฯ
สติพลํ ๓/๒. ๔/๓
สติมนฺโต ๒๓/๒๓. ๒๒๕/๔๐๙
สติมา ๔/๔. ๔๐/๔๐ ฯเปฯ
สติวินโย ๘๑/๑๔๖
สติสมฺปชญฺเญน สมนฺนาคโต ๙๙/๑๖๘

สภิสมฺโพชฺฌงฺคา ๒๔/๒๔. ๘๗/๑๔๙
สตฺตกฺขตฺตุปรโม ๒๑๖/๓๙๕
สตฺตปถาโส ๖๖/๑๑๘
สตฺตสญฺญา ๔๕/๔๘. ๔๖/๔๘
สตฺตสญฺญี ๙๑/๑๕๒
สตฺตา ๔๑/๔๑. ๖๑/๙๙ ฯเปฯ
สตฺตาวาสา ๒๒๘/๔๑๓
สตฺติยา ๖๙/๑๓๑
สตฺถุ ๙๑/๑๕๑
สตฺถกา ๑๗๑/๓๓๑
สตฺถา (สมฺมาสมฺพุทฺโธ) ๔/๓.
๒๙/๒๙ ฯเปฯ
สตฺถา (ติตฺถกโร) ๖๓/๑๐๕.
๗๐/๑๓๗. ๗๑/๑๓๘
สตฺถานิ ๔๔/๔๔
สตฺถึ ๑๐๔/๑๙๔
สตฺถุกรุ ๒๙/๒๙. ๓๐/๓๐. ๓๑/๓๑
สตฺถุการวตา ๒๙/๒๙.
๓๐/๓๐ ฯเปฯ
สตฺถุสาสนํ ๘๐/๑๔๖
สทฺทโภคา ๑๐๑/๑๗๕
สทฺทรสา ๑๐๑/๑๗๕
สทฺธมฺมํ โสตุกาโม ๖๕/๑๑๖
สทฺธมฺมสฺสวนํ ๒๗/๒๖. ๒๘/๒๗
สทฺธมฺโม ๕๖/๘๖. ๘๔/๑๔๗
สทฺธา ๑๕/๑๑. ๒๓/๒๓
สทฺธาคา ๖๓/๑๐๕
สทฺธาเทยฺยํ ๖๙/๑๓๒
สทฺธาธนํ ๕/๔. ๖/๕. ๗/๗
สทฺธานุสารี ๑๔/๑๐. ๑๑๒/๒๑๘
สทฺธาพลํ ๓/๒. ๔/๓
สทฺธาวิมุตฺโต ๑๔/๑๐. ๕๓/๗๘.
๑๑๒/๒๑๘
สทฺธาสมฺปทา ๑๔๔/๒๙๒.
๑๔๕/๒๙๗ ฯเปฯ
สทฺธาสีโล ๖๔/๑๑๐
สทฺธิวิหาริโก ๖๖/๑๒๐
สทฺโธ ๔/๓. ๖/๕ ฯเปฯ
สนฺตึ ๕๒/๗๑
สนฺตุฏฺฐิกถา ๒๐๕/๓๖๔. ๒๐๗/๓๖๙

สนฺตุฏฺฐิยา ๑๔๓/๒๔๘
สนฺตุฏฺโฐ ๑๒๐/๒๓๖
สนฺถาคาเร ๑๐๒/๑๘๒
สนฺทสฺสโก ๑๕๒/๓๐๕.
๓๗๕/๓๔๐ ฯ เป ฯ
สนฺทิฏฺฐิกํ ๕๔/๘๐. ๒๕๑/๔๗๕
สนฺทิฏฺฐิโก ธมฺโม ๒๕๐/๔๗๔
สนฺนิธิเปกฺโข ๔๙/๖๑
สนฺนิปาตพหุตา ๑๙/๑๖. ๒๐/๑๘.
๒๑/๒๒
สปตฺตกนฺตา ๖๑/๙๖
สปตฺตการณา ๖๑/๙๖
สปตฺตเวรสำวฑฺฒนิโก ๑๓๐/๒๕๒
สปตฺโต ๖๑/๙๖
สปรีกฺขาโร (สมาธิ) ๔๒/๔๒
สปฺปติสฺโส ๓๐/๓๐. ๓๑/๓๑.
๕๖/๘๖
สปฺปี ๖๔/๓๐๙. ๑๒๐/๒๓๕
สปฺปุริสทานานิ ๑๒๗/๒๔๘
สปฺปุริสานุยาตา ๑๒๒/๒๔๐
สปฺปุริโส ๑๒๘/๒๔๘
สพฺพญฺญู ๒๔๒/๔๔๖
สพฺพทสฺสาวี ๒๔๒/๔๔๖
สพฺพปาณภูตหิตา-
นุกมฺปี ๑๓๑/๒๕๔.
๑๓๒/๒๕๖ ฯ เป ฯ
สพฺพผาลิผุฬฺโล ๖๖/๑๑๙
สพฺพสงฺขารสมโถ ๒๔๐/๔๓๙
สพฺพสสฺสานิ ๑๒๘/๒๔๙
สพฺพาการปริปูโร ๑๖๘/๓๒๕.
๑๖๙/๓๒๗
สพฺพุปธิปฏินิสฺสคฺโค ๒๔๐/๔๓๙
สพฺยญฺชนำ ๖/๕. ๙๒/๑๕๓ ฯ ป ฯ
สพฺรหฺมจารี ๒๑/๒๒.
๙๒/๑๕๒ ฯ เป ฯ
สมคฺคา ๑๙/๑๖. ๒๐/๑๘. ๒๑/๒๒
สมชีวิตา ๑๔๔/๒๘๙.
๑๔๕/๒๙๔ ฯ เป ฯ
สมณกรณฺฑโว ๑๐๐/๑๗๓
สมณทูตี ๑๐๐/๑๗๓

สมณปริสํ ๕๔/๘๒. ๖๕/๑๑๕. ๑๖๖/๓๑๗
สมณปตาโป ๑๐๐/๑๗๑
สมณุทฺเทโส ๑๙๓/๓๕๖
สมโณ ๔๗/๕๖. ๕๕/๘๔ ฯ เป ฯ
สมนุญฺโญ ๒๙/๒๙. ๕๓/๗๕
สมนุตปาสาทิโก ๑๖๗/๓๒๕. ๑๖๙/๓๒๗
สมโย ๖๓/๑๐๒. ๑๓๙/๒๓๐
สมสมคติโย ๖๓/๑๐๖
สมาทปโก ๑๕๒/๓๐๕. ๑๗๕/๓๔๐ ฯ เป ฯ
สมาธิกถา ๒๐๕/๓๖๔. ๒๐๗/๓๗๐
สมาธิกุสโล ๓๗/๓๕. ๓๘/๓๕
สมาธิครุ ๒๙/๒๙. ๓๐/๓๐. ๓๑/๓๑
สมาธิคารวตา ๒๙/๒๙. ๓๐/๓๐ ฯ เป ฯ
สมาธิ (ปีติสุขํ) ๕๐/๖๗ ฯ เป ฯ
สมาธิปริกฺขารา ๔๒/๔๒
สมาธิปฺปมุขา สพฺเพ ขมฺมา ๑๘๙/๓๕๑. ๒๓๘/๓๙๙
สมาธิพลํ ๓/๒. ๔/๓
สมาธิสมฺโพชฺฌงฺคํ ๒๔/๒๔
สมานตฺตตาย ๑๑๔/๒๒๒. ๒๐๙/๓๗๗
สมาปตฺติกุสโล ๓๗/๓๕. ๓๘/๓๕
สมิตึ ๑๖/๑๓. ๑๗/๑๔ ฯ เป ฯ
สมุตฺเตชโก ๑๕๒/๓๐๕. ๑๗๕/๓๔๐ ฯ เป ฯ
สมุทยํ ๑๐๒/๑๙๐. ๑๓๑/๒๑๓. ๑๓๒/๒๑๗
สมุปพฺยูหโต ๒๔๓/๔๕๐
สมุปชญฺญํ ๑๗๓/๓๓๑
สมุปชานมุสา ๒๑๑/๓๘๓. ๒๑๒/๓๘๕
สมุปชาโน ๔๖/๔๙. ๙๙/๑๖๙ ฯ เป ฯ
สมุปชฺชติ ๖๙/๑๒๙

สมฺปทา ๒๘/๒๗. ๑๗๒/๓๓๓. ๑๗๓/๓๓๔
สมฺปรายเวทนิยํ ๒๑๗/๓๙๖
สมฺปลาทนํ ๕๐/๖๗ ฯ เปฯ
สมฺปหํสโก ๑๕๒/๓๐๕. ๑๗๕/๓๔๐ ฯ เปฯ
สมฺผปฺปลาโป ๑๓๐/๒๕๒
สมฺพาโธ ๒๔๖/๔๗๐
สมฺโพธคามึ ๑๑๙/๒๒๙
สมฺโพธสุขสฺส ๑๙๓/๓๕๓
สมฺโพธิปรายโน ๓๕/๑๒. ๒๓๓/๔๑๙ ฯ เปฯ
สมฺภวา ๒๘/๒๗
สมฺมชฺชนึ ๑๐๐/๑๗๒
สมฺมทญฺญาวิมุตฺตา ๒๐๘/๓๗๖. ๒๑๑/๓๘๓ ฯ เปฯ
สมฺมปฺปธานา ๑๐๙/๒๐๖. ๒๗๗/๔๘๔
สมฺมาอธิสยิตานิ (อณฺ-ฑานิ) ๖๘/๑๒๖. ๑๐๑/๑๗๘
สมฺมาอาชีโว ๔๒/๔๒. ๑๒๔/๒๔๒. ๒๐๑/๓๖๐
สมฺมากมฺมนฺโต ๔๒/๔๒. ๑๒๔/๒๔๒. ๒๐๑/๓๖๐
สมฺมาทิฏฺฐิ ๑/๒. ๔๒/๔๒. ๙๓/๑๕๗ ฯ เปฯ
สมฺมาทิฏฺฐิกมฺมสมา-ทานา ๑๐๑/๑๘๐
สมฺมาทิฏฺฐิกา ๑๐๑/๑๘๐. ๑๒๔/๒๔๒ ฯ เปฯ
สมฺมาทุกฺขกฺขยคามินิยา ๔/๔. ๖/๖ ฯ เปฯ
สมฺมาปริภาวิตานิ (อณฺ-ฑานิ) ๖๘/๑๒๖. ๑๐๑/๑๗๘
สมฺมาปริเสทิตานิ (อณฺ-ฑานิ) ๖๘/๑๒๖. ๑๐๑/๑๗๘

สมฺมาปาสๆ ๙๑/๑๕๒
สมฺมาสงฺกปฺโป ๔๒/๔๒.
๑๒๔/๒๔๒. ๒๐๑/๓๖๐
สมฺมาวาจา ๔๒/๔๒. ๑๒๔/๒๔๒.
๒๐๑/๓๖๐
สมฺมาวายาโม ๔๒/๔๒.
๑๒๔/๒๔๒. ๒๐๑/๓๖๐
สมฺมาสติ ๔๒/๔๒. ๑๒๔/๒๔๒.
๒๐๑/๓๖๐
สมฺมาสมาธิ ๖๒/๓๐๓.
๑๒๔/๒๔๒ ฯ เป ฯ
สมฺมาสมฺพุทฺโธ ๔/๓.
๖/๕ ฯ เป ฯ
สมฺมิญฺชิตๆ (พาหๆ) ๕๓/๗๖
สมฺมุขาวินโย ๘๓/๑๔๖
สราคาย ๑๔๓/๒๘๘
สโร ๑๖๖/๓๑๗
สลากๆ ๖๔/๑๐๘
สลฺลๆ ๑๔๖/๒๙๘
สวนฺติโย ๓๐๙/๒๐๓
สสงฺขารนิคฺคยฺหวา-
ริตวาโท ๒๔๑/๔๔๖
สสงฺขารปรินิพฺพายี ๑๖/๑๓.
๓๗/๑๔ ฯ เป ฯ
สสฺสเมธๆ ๙๑/๑๕๒
สสฺสุ ๖๐/๙๓
สสฺสุรๆ ๖๐/๙๓
สหธมฺมิโก ๑๐๒/๑๘๔
สากจฺฉา ๑๖๖/๓๑๗
สากาโรๆ ๗๕/๑๔๔.
๗๙/๑๔๕ ฯ เป ฯ
สาขาภงฺคๆ ๒๔๔/๔๕๓
สาตฺถๆ ๖/๕. ๙๒/๑๕๓ ฯ เป ฯ
สาเถยฺยสุตฺต ๙๐/๑๕๐.
๑๐๓/๑๙๒ ฯ เป ฯ
สาธารณๆ ๗/๗
สาเปกฺขา ๒๑/๒๒. ๔๙/๖๑
สามเณโร ๒๐๐/๓๕๙
สามิโก ๕๐/๖๗. ๖๐/๙๔. ๑๐๐/๑๗๒
สามีจิปฏิปนฺโน ๒๓๑/๔๒๐

สามุกฺกสิกา ขมฺมเทสนา ๑๐๒/๑๙๐. ๑๑๑/๒๑๓. ๑๑๒/๒๑๖
สารชฺชมานรูโป ๒๐๘/๓๗๒
สารถิ ๑๐๓/๑๙๒
สารมฺภสุตฺต ๙๐/๑๕๐. ๒๐๔/๓๖๑. ๒๘๓/๔๘๗
สารวนฺตานิ ๑๐๐/๑๗๒
สาโร ๖๒/๑๐๑. ๑๘๗/๓๔๘
สาลิยวกํ ๖๔/๑๐๙
สาวกปริสา ๕๕/๘๕
สาวกสงฺโฆ ๒๓๑/๔๒๐
สาวกา ๕๕/๘๔. ๑๐๙/๒๐๔ ฯ เปฯ
สาวชฺชา ๒๐๙/๓๗๖
สาวิกา ๑๖๗/๓๒๐
สาเวตา ๑๐๖/๑๙๙
สิกฺขาคารวตา ๒๙/๒๙. ๓๐/๓๐ ฯ เปฯ
สิกฺขาทุพฺพลฺยานิ ๒๖๗/๔๗๙. ๒๗๗/๔๘๓. ๒๗๙/๔๘๕
สิกฺขาปทํ ๑๐๙/๒๐๓. ๒๒๔/๔๐๗
สิกฺขาสมาทาเน ๑๘/๑๕. ๓๙/๓๗
สิงฺคี ๑๓๒/๒๖๐. ๑๓๓/๒๖๔. ๑๓๕/๒๖๘
สิงฺฆาฏกํ ๑๐๒/๑๙๑. ๒๑๕/๓๙๐
สิปฺปี ๖๐/๙๔
สิรสา ๒๐/๑๗
สิลา ๑๐๙/๒๐๒
สิลายูโป ๒๓๐/๔๑๘
สิวึ ๑๒๘/๒๔๙
สีฆโสตา ๗๑/๑๓๙
สีตึ ๗๑/๑๔๐
สีถึ ๖๒/๑๐๑. ๑๘๗/๓๔๘
สีถกถึ ๑๐๒/๑๙๐. ๑๑๑/๒๑๓ ฯ เปฯ
สีถขนึ ๕/๔. ๖/๕. ๗/๗
สีถพฺพตปรามาโส ๘๒/๑๔๖. ๘๓/๑๔๗ ฯ เปฯ
สีถมยึ ๑๒๖/๒๔๕
สีถวตึ ๖๐/๙๕. ๑๓๖/๒๗๒
สีถวา ๕๗/๘๗. ๗๒/๑๔๒ ฯ เปฯ

ติตฺถมฺปทา ๑๔๔/๒๙๒.
๑๔๕/๒๙๗ ฯ เป ฯ
ติ่ติ่ ๑๐๐/๑๗๓
ติ่ติ่เกหิ ๙๘/๑๖๕
ติ่ติ่นฺหาโต ๑๔๓/๒๘๖
ติ่หจมฺมปริวารานิ ๒๒๔/๔๐๖
ติ่หนาทำ ๒๑๕/๓๘๗
ติ่หเสยฺยำ ๕๘/๘๙. ๙๙/๑๗๐
ตุกฺกำ ๑๐๓/๑๙๒. ๒๐๙/๓๗๖
ตุขำ ๕๗/๕๙. ๕๘/๙๐ ฯ เป ฯ
ตุขปฏิสำเวที ๑๗/๑๔
ตุขวิหารี ๕๐/๖๗
ตุขสำวาโส ๑๐๓/๑๙๒
ตุขสญฺญี ๑๗/๑๔
ตุขสุสำหารา ๑๒๙/๒๔๙
ตุขานุปตฺตี ๑๗/๑๔
ตุคตี ๕๔/๗๒. ๗๐/๑๓๗ ฯ เป ฯ
ตุคตปฺปเวทิโต ๑๑๙/๒๒๙
ตุคโต ๑๓๓/๒๑๒.
๑๓๒/๒๓๕ ฯ เป ฯ
ตุจิ ๙๔/๑๕๗
ตุญฺญาคารคโต ๒๔๔/๔๕๕
ตุญฺญาคารานิ ๗๑/๑๔๒.
๒๒๓/๔๐๔
ตุตธนำ ๕/๔. ๖/๕. ๗/๗
ตุตธโร ๖/๕. ๙๒/๑๕๓
ตุตวโต ๙๖/๑๕๙
ตุตวา ๕๓/๖๙
ตุตสนฺนิจโย ๖/๕. ๙๒/๑๕๓
ตุตาวุโธ ๖๔/๑๑๑
ตุตุตำ ๖๕/๑๑๔
ตุตุตโส ๗๓/๑๔๓. ๗๗/๑๔๔
ตุทฺทา ๑๐๙/๒๐๕. ๑๓๔/๒๖๕
ตุนิชาตา ๖๔/๑๐๗
ตุเนหิ ปาเทหิ ๑๔๓/๒๙๒
ตุนฺหาโต ๖๓/๙๖
ตุปฏิปนฺโน ๒๓๑/๔๒๐
ตุบีนำ ๙๓/๑๕๓
ตุปฺปจฺจยานิ ๑๔๓/๒๙๖
ตุภรตาย ๑๔๓/๒๙๙

สุเมโธ ๔๕/๑๕๘. ๔๖/๑๖๑
สุรโต (ยุคโภ) ๒๓๕/๓๙๐
สุรา ๒๒๕/๔๐๙
สุราชุฏฺโต ๑๔๔/๒๙๑. ๑๔๕/๒๙๖
สุรามโท ๑๓๒/๒๑๖
สุราเมรยปานำ ๑๓๐/๒๕๒
สุราเมรยมชฺชปมา-
ทฏฺฐายี ๒๓๑/๔๑๙. ๒๓๒/๔๒๑
สุริโย ๖๓/๑๐๒
สุวโจ ๓๑/๓๑. ๓๒/๓๑
สุวณฺณำ ๑๓๒/๒๖๐. ๑๓๓/๒๖๔.
๑๓๕/๒๖๘
สุวณฺณนิกฺโข ๖๗/๑๒๑
สุวิมุตฺตา ๕๓/๗๕
สุวิลิตฺโต ๖๑/๙๖
สุสวิหิตกมฺมนฺโต ๑๓๙/๒๗๕.
๑๔๐/๒๗๘
สุสำนำ ๒๔๔/๔๕๕
สุหชฺชา ๖๑/๙๙
สูจิฆฏิกำ ๑๑๐/๒๐๙
สูรา ๖๔/๑๐๘
สูโร ๑๓๒/๒๕๙. ๑๓๓/๒๖๓.
๑๓๕/๒๖๘
เสกฺขา ๒๐๗/๓๗๖
เสฏฺโฐ ๕๗/๙๐. ๑๐๓/๑๗๘
เสตฏฺฐิกา นาม
โรคชาติ ๑๔๑/๒๘๗
เสทาวกฺขิตฺตา ๖๑/๙๗. ๑๔๔/๒๙๐
เสนาปติ ๕๔/๘๐. ๑๐๒/๑๘๒
เสนาสนานิ ๕๘/๘๙. ๒๑๐/๓๗๙
เสมฺหำ ๑๗๑/๓๓๑
เสยฺยสุขำ ๕๘/๘๙. ๑๙๙/๓๕๕.
๒๗๖/๔๘๒
เสยฺยาวสถำ ๑๒๕/๒๔๓
เสยฺยาวสถปทีเปยฺยำ ๔๙/๖๑
เสฉนฺตำ ๕๒/๗๔
เสวิตพฺโพ มิตฺโต ๓๓/๓๒.
๓๔/๓๕
โสตวิญฺเญยฺยา สทฺทา ๒๓๐/๔๑๘.
๒๓๗/๔๒๙ ฯเปฯ

โสตาปตฺติผลสจฺฉิกิริยาย ปฏิปนฺโน ๑๐๙/๒๐๖. ๑๑๐/๒๑๑ ฯ เป ฯ
โสตาปตฺติยงฺเคหิ สมนฺนาคโต ๒๓๑/๔๑๙. ๒๓๒/๔๒๑
โสตาปนฺโน ๑๕/๑๒. ๑๐๙/๒๐๖ ฯ เป ฯ
โสตฺติโก ๘๓/๑๔๖
โสตฺถิ ๑๓๖/๒๗๓. ๑๓๗/๒๗๔. ๑๓๘/๒๗๕
โสมนสฺสํ ๔๘/๕๘
โสวคฺคิกา ๑๒๙/๒๕๐
โสวจสฺสตา ๓๑/๓๐. ๓๒/๓๑
โสพฺภี ๙๑/๑๕๒. ๑๓๒/๒๕๗ ฯ เป ฯ
สฺวากฺขาตธมฺโม ๕๕/๘๔. ๒๓๑/๔๒๐
สฺวาคนาย ๑๐๒/๑๙๐
หตฺถปนิโส ๖๒/๑๐๐. ๑๘๗/๓๔๘
หตฺถาโรหา ๖๔/๑๐๘
หตฺถิกุพฺภา ๒๔๔/๔๕๓
หตฺถิจฺฉาปา ๒๔๔/๔๕๓
หตฺถินิโย ๒๔๔/๔๕๓
หตฺถิรถนํ ๕๙/๙๑
หตฺถี ๒๔๔/๔๕๓
หริตนฺตํ ๕๒/๗๔
หลิเตน ๑๐๗/๑๙๙. ๑๐๘/๒๐๐
หารหารินี ๗๓/๑๓๙
หิตานุกมฺปี ๖๐/๙๔
หิรญฺญสุวณฺณ ๗/๖
หิรี ๑๕/๑๑. ๖๓/๙๙
หิรีโอตฺตปฺปสมฺปนฺโน ๓๐/๓๐
หิรีคารวตา ๓๐/๓๐
หิรีขนฺ ๕/๔. ๖/๕. ๗/๗
หิรีปริกฺโข ๖๔/๑๓๐
หิรีพลํ ๓/๒. ๔/๓
หิรีมนา ๖๐/๙๔
หิรีมนฺโต ๒๓/๒๓
หิรีมา ๑/๒. ๒/๒ ฯ เป ฯ
หิโรตฺตปฺปี ๙๒/๑๕๒. ๑๘๗/๓๔๘
เหฏฺฐาเนมงฺคมา ๒๓๐/๔๑๘
เหตุ ๔๙/๖๑. ๕๑/๖๙ ฯ เป ฯ
เหมชาตปฏิจฺฉนฺนานิ ๒๒๔/๔๐๖
เหมนฺตานํ ๗๓/๑๔๓

อสาธารณนามานิ

	ปพุเพ/องฺเก		ปพุเพ/องฺเก
อคฺคาพา เจติย	๑๑๓/๒๒๐. ๑๑๕/๒๒๒	อรก (ติตฺถกร)	๗๐/๑๓๘. ๗๑/๑๓๘
องฺค (มหาชนปท)	๑๓๒/๒๕๗. ๑๓๓/๒๖๑. ๑๓๕/๒๖๖	อริเนมิ (ติตฺถกร)	๗๐/๑๓๗
องฺคีรส (อิสิ)	๔๙/๗๒	อวนฺติ	๑๓๒/๔๕๗. ๑๓๓/๒๖๒. ๑๓๕/๒๖๖
อจิรวตี	๖๓/๑๐๓. ๑๐๙/๒๐๑	อสญฺญิสตฺตา (เทวา)	๒๒๗/๔๑๔
อชาตสตฺตุ	๒๐/๑๗	อสุรกาย	๑๓๒/๒๕๗. ๑๓๓/๒๖๒. ๑๓๕/๒๖๖
อญฺชนวน	๒๔๑/๔๔๖	อาฬาร	๒๐/๑๘. ๔๐/๓๘. ๔๔/๔๓. ๑๑๐/๒๐๗. ๑๔๑/๒๘๒. ๑๔๒/๒๘๗. ๑๖๗/๓๑๘. ๒๑๕/๓๘๗. ๒๔๑/๔๔๔. ๒๔๕/๔๕๖. ๒๔๖/๔๖๙.
อฏฺฐก (อิสิ)	๔๙/๗๒	อาภสฺสรา (เทวา)	๔๑/๔๑. ๕๙/๙๑. ๖๗/๑๐๖. ๒๒๗/๔๑๔
อนาถปิณฺฑิก	๑/๑. ๔๔/๔๒. ๖๐/๙๒.๙๑/๑๕๑. ๑๓๑/๒๕๓. ๑๓๕/๒๖๕. ๒๐๕/๓๖๓. ๒๐๘/๓๗๑. ๒๑๕/๓๘๖. ๒๓๖/๓๙๑. ๒๒๔/๔๐๕. ๒๓๑/๔๑๙	อาพาธก	๑๑๓/๒๒๐. ๑๑๔/๒๒๒
อนุรุทฺธ	๑๒๐/๒๓๒. ๑๓๖/๒๖๙	อาพาธิ	๑๑๓/๒๒๐. ๑๑๔/๒๒๒
อมฺพปาลิวน	๖๓/๑๐๒	อิจฺฉานงฺคล	๑๙๓/๓๕๓

อุจฺฉนงฺคตก ๑๙๓/๓๕๓
อุกฺกฏ (คหปติ เวสาลิก) ๑๑๑/๒๑๒
อุกฺกฏ (คหปติ หตฺถิคามก) ๑๑๒/๒๑๕
อุกฺกฏ (ราชมหามตฺต) ๗/๖
อุกฺกฏสีร ๔๔/๔๒
อุชุชย ๑๔๕/๒๙๔
อุตฺตร ๙๘/๑๖๔
อุตฺตรกุรุก ๒๒๕/๔๐๘
อุตฺตรมาตา .../๓๕๙
อุตฺตรา .../๓๕๙
อุทายิ ๒๓๘/๔๒๙. ๒๔๑/๔๔๕. ๒๔๖/๔๖๙
อุเทนเจติย ๑๖๗/๓๑๘
อุปาลิ ๘๐/๑๔๕
อุรุเวลกปฺป (นิคม) ๒๔๕/๔๕๖
กกุธรปตฺต (นิคม) ๑๔๔/๒๘๙
กปิลวตฺถุ ๑๑๕/๒๒๓. ๑๔๑/๒๘๑
กมฺโพช (มหาชนปท) ๑๓๒/๒๕๗. ๑๓๓/๒๖๒. ๑๓๕/๒๖๖
กลนฺทกนิวาป ๒๓๐/๔๓๕. ๒๓๘/๔๒๙
กฬิงฺควาลมุตฺตคาม ๕๘/๘๗
กสุสป (อิสิ) ๔๙/๖๒
กาณมาตา .../๓๕๙
กาสิ ๑๓๒/๒๕๗. ๑๓๓/๒๖๑. ๑๓๕/๒๖๖
กิมิกาฬา ๒๐๗/๓๖๗
กิมิล ๕๖/๘๕
กิมิลา ๕๖/๘๕
กุฑฺฑาล (คหปติ) ๗๐/๑๓๗
กุรุ (มหาชนปท) ๑๓๒/๒๕๗. ๑๓๓/๒๖๑. ๑๓๕/๒๖๖
กูฏาคารสาลา ๕๔/๘๐. ๑๐๒/๑๘๒. ๑๑๑/๒๑๑. ๑๓๔/๒๖๔. ๑๔๑/๒๘๒. ๑๔๒/๒๘๗. ๑๔๓/๒๘๘. ๑๖๗/๓๑๘
โกมารภจฺจ ๑๓๖/๒๖๕
โกวิฬาร ๖๖/๑๑๘

โนสมฺพี ๔๐/๓๘. ๑๓๖/๒๖๙. ๑๙๓/๓๕๒. ๒๔๓/๔๔๔. ๒๔๖/๔๖๙
โกสล ๖๙/๑๒๙. ๑๓๒/๒๕๗. ๑๓๓/๒๖๑. ๑๓๕/๒๖๖. ๑๙๓/๓๕๓
โกพิย ๑๔๔/๒๘๙
โกพิยธีตา .../๓๕๙
โกพิยปุตฺต ๑๔๔/๒๘๙
ขุชฺชุตฺตรา (อุปาสิกา) .../๓๕๙
เขมา .../๓๕๙
คคฺครา (โปกฺขรณี) ๔๙/๖๐. ๑๐๐/๑๗๐
คงฺคา ๖๓/๑๐๓. ๑๐๙/๒๐๑
คนฺธาร ๑๓๒/๒๕๗. ๑๓๓/๒๖๒. ๑๓๕/๒๖๖
คยา ๑๖๓/๓๑๑
คยาสีส ๑๖๓/๓๑๑
คิชฺฌกูฏ ๒๐/๑๗. ๒๑/๒๓. ๕๓/๗๕. ๙๗/๑๖๒. ๙๘/๑๖๖. ๒๑๑/๓๘๓. ๒๑๒/๓๘๔
คิญฺชกาวสถ ๑๗๐/๓๒๗. ๑๗๓/๓๓๐
คิริพฺพช ๒๑๑/๓๘๓. ๒๑๒/๓๘๔
โคตม ๒๐/๑๘. ๔๔/๔๓. ๔๗/๕๕. ๖๓/๑๐๗. ๑๐๑/๑๗๔. ๑๐๒/๑๘๒. ๑๔๕/๒๙๔. ๑๙๓/๓๕๓. ๒๔๒/๔๔๖
โคตมกเจติย ๑๖๗/๓๑๘
โคตมี ๑๔๑/๒๘๑. ๑๔๓/๒๘๘
โฆสิตาราม ๔๐/๓๘. ๑๓๖/๒๖๙. ๒๔๑/๔๔๔. ๒๔๖/๔๖๘
จนฺทิกาปุตฺต ๒๓๐/๔๓๕
จมฺปา ๔๙/๖๐. ๑๐๐/๑๗๐
จมฺเปยฺยก (อุปาสกา) ๔๙/๖๐
จาตุมฺมหาราชิกา (เทวา) ๔๙/๖๒. ๖๓/๑๐๖. ๖๖/๑๒๐. ๑๒๕/๒๔๔. ๑๒๖/๒๔๖. ๑๓๒/๒๕๗. ๑๓๓/๒๖๒. ๑๓๕/๒๖๗. ๑๖๖/๓๑๗
จาลิกา ๒๐๗/๓๖๖
จุนฺที .../๓๕๙

เจติ ๑๒๐/๒๓๒. ๑๓๒/๒๕๗.
๑๓๓/๒๖๑. ๑๓๕/๒๖๖
ชฏิลภาคิกา (ภิกฺขุนี) ๒๔๑/๔๔๖
ชนฺตุคาม ๒๐๗/๓๖๖
ชมฺพุทีปก ๒๒๕/๔๐๗
ชมฺพุลณฺฑ ๕๙/๙๑
ชานุโสณี ๔๗/๕๕
ชีวก (โกมารภจฺจ) ๑๑๖/๒๒๕
ชีวกมฺพวน ๑๑๖/๒๒๕
เชตวน ๑/๑. ๒๙/๒๙. ๓๐/๓๐.
๔๔/๔๒. ๙๑/๑๕๑.
๑๓๑/๒๕๓. ๑๓๕/๒๖๕.
๒๐๕/๓๖๓. ๒๐๗/๓๗๑.
๒๑๕/๓๗๖. ๒๑๖/๓๙๑.
๒๒๓/๔๐๓. ๒๒๔/๔๐๕
โชติปาล (ติตฺถกร) ๗๐/๑๓๗
ฑปุสฺส (คหปติ) ๒๔๕/๔๕๖
ตาวติงสา (เทวา) ๖๓/๑๐๖. ๖๖/๑๑๗.
๑๒๕/๒๔๔. ๑๒๖/๒๔๖.
๑๓๒/๒๕๗. ๑๓๓/๒๖๒.
๑๖๖/๓๑๗. ๒๒๕/๔๐๗
ติสฺส (พฺรหฺมา) ๕๓/๗๖
ติสฺสมาตา ...๓๕๙
ตุสิตา (เทวา) ๖๓/๑๐๕. ๖๖/๑๒๐.
๑๒๕/๒๔๔. ๑๒๖/๒๔๗.
๑๓๒/๒๕๗
ทกฺขิณาคิริ ๕๐/๖๔
ทีฆชาณุ (โกพิยปุตฺต) ๑๔๔/๒๘๙
เทวทตฺต ๙๗/๑๖๒. ๙๘/๑๖๖.
๒๓๐/๔๑๕
นกุลมาตา (คหปตานี) ๑๓๗/๒๗๔.
.../๓๕๙
นนฺท ๙๙/๑๖๗
นนฺท (เวพุฬณฺฑกิปุตฺต) ๕๐/๖๖
นนฺทก ๒๐๗/๓๗๑
นนฺทมาตา (อุปาสิกา) ๕๐/๖๔
นเพรุปุจิมณฺฑ ๑๐๑/๑๗๔.
๑๐๙/๒๐๐
นาควน ๑๓๒/๒๑๖
นาคิต (พุทฺธุปฏฺฐาก) ๑๙๓/๓๕๓
นาฏปุตฺต ๑๐๒/๑๗๒. ๒๔๒/๔๔๗
นาทิก ๑๗๐/๓๒๗. ๑๗๑/๓๓๐

นิคณฺฐ ๑๐๒/๑๘๒. ๒๔๒/๔๔๗
นิโครฺธาราม ๑๓๕/๒๒๓.๑๔๑/๒๘๑
นิมฺมานรตี (เทวา) ๖๓/๑๐๕.
๖๖/๑๒๐. ๑๒๕/๒๔๔.
๑๒๖/๒๔๗. ๑๓๒/๒๕๘
ปญฺจาล (มหาชนปท) ๑๓๒/๒๕๗.
๑๓๓/๒๖๑. ๑๓๕/๒๖๖
ปญฺจาลจณฺฑ (เทวปุตฺต)
๒๕๖/๔๗๐
ปทุมา .../๓๕๙
ปรนิมฺมิตวสวตฺตี (เทวา)
๖๓/๑๐๕. ๖๖/๑๒๐.
๑๒๕/๒๔๔. ๑๒๖/๒๔๗.
๑๓๒/๒๕๙. ๑๓๓/๒๖๒.
๑๓๕/๒๖๗
ปหาราท (อสุรินฺท) ๑๐๙/๒๐๐
ปาจีนวํสทาย ๑๒๐/๒๓๒
ปาริจฺฉตฺตก ๖๖/๑๑๘
ปาวาลเจติย ๑๖๗/๓๑๘
ปุณฺณิย ๑๘๘/๓๕๙
ปุพฺพาราม ๑๑๐/๒๐๗. ๑๓๓/๒๖๐.
๑๓๗/๒๗๓. ๑๓๙/๒๗๕
ปูรณ กสฺสป ๒๔๒/๔๔๖
พหุปุตฺตกเจติย ๑๖๗/๓๑๘
พิมฺพี .../๓๕๙
โพชฺฌา (อุปาสิกา) ๑๓๕/๒๖๕.
.../๓๕๙
พฺยคฺฆปชฺช ๑๔๔/๒๘๙
พฺรหฺมกายิกา (เทวา) ๔๑/๔๑.
๔๙/๖๓. ๕๓/๗๗.
๖๖/๑๒๐. ๑๒๕/๒๔๕.
๒๒๗/๔๑๓
พฺรหฺมโลก ๕๓/๗๖. ๖๓/๑๐๔.
๖๖/๑๒๐. ๗๐/๑๓๗.
๘๑/๑๕๑. ๒๓๙/๔๓๗
พฺรหฺมวิมาน ๕๙/๙๑.
๖๓/๑๐๖
พฺรหฺมา ๕๓/๗๖. ๕๕/๘๔. ๕๙/๙๑.
๖๓/๑๐๖. ๑๖๖/๓๑๗
ภคุ (ฤษิ) ๔๙/๖๒

ภคฺค ๕๘/๘๗. ๑๒๐/๒๓๒.
๑๓๘/๒๗๔
ภารทฺวาช (ภิกฺขุ) ๔๙/๖๒
ภุมฺมา (เทวา) ๖๖/๑๒๐
เภสกฬาวน ๕๘/๘๗. ๑๒๐/๒๓๒.
๑๓๘/๒๗๔
มคธ ๕๘/๘๗. ๑๓๒/๒๕๗.
๑๓๓/๒๖๑. ๑๓๕/๒๖๖
มจฺฉ (มหาชนปท) ๑๓๒/๒๕๗.
๑๓๓/๒๖๑. ๑๓๕/๒๖๖
มณฺฑา .../๓๕๙
มถุร (มหาชนปท) ๑๓๒/๒๕๗.
๑๓๓/๒๖๑. ๑๓๕/๒๖๖
มถุรา ๒๔๕/๔๕๖
มถุรา ๒๔๕/๔๕๖
มถุริกา .../๓๕๙
มหาโกฏฺฐิต ๒๑๗/๓๙๖
มหานาม (สกฺก) ๑๓๕/๒๒๓
มหาปชาปตี (โคตมี) ๑๔๑/๒๘๑.
๑๔๓/๒๘๘
มหาพฺรหฺมา ๕๙/๙๑. ๖๓/๑๐๖
มหาโมคฺคลฺลาน ๕๐/๖๔. ๕๓/๗๖.
๕๘/๘๗. ๑๑๐/๒๐๘. ๒๑๕/๓๘๗
มหาวน ๕๔/๘๐. ๑๐๒/๑๘๒.
๑๓๑/๒๑๑. ๑๓๔/๒๖๔.
๑๔๑/๒๘๒. ๑๔๒/๒๘๗.
๑๔๓/๒๘๘. ๑๖๗/๓๑๘.
๒๔๕/๔๕๖
มหิฬามุขี ๙๘/๑๖๔
มหี ๖๓/๑๐๓. ๑๐๙/๒๐๑
มาคธ ๒๐/๑๗
มาร ๕๕/๘๔. ๑๖๖/๓๑๗. ๑๖๗/๓๑๙
มิคทาย ๕๘/๘๗. ๑๒๐/๒๓๒.
๑๓๘/๒๗๔. ๒๔๑/๔๔๖
มิคาร ๗/๖
มิคารมาตา ๑๓๓/๒๖๐. ๑๓๗/๒๗๓.
๑๓๙/๒๗๕. .../๓๕๙
มิคารมาตุปาสาท ๑๑๐/๒๐๗.
๑๓๒/๒๖๐. ๑๓๗/๒๗๓.
๑๓๙/๒๗๕

มุตฺตา ...๓๕๙
มูคปกฺข (ติตฺถกร) ๗๐/๓๓๗
เมฆิย (พุทฺธุปฏฺฐาก) ๒๐๗/๓๖๑
โมคฺคลฺลาน ๕๐/๖๕. ๕๓/๗๖.
๕๘/๘๗. ๓๑๐/๒๐๙
ยมทคฺคิ (อิสิ) ๔๙/๖๒
ยมุนา ๖๓/๑๐๓. ๑๐๙/๒๐๑
ยามา (เทวา) ๖๓/๑๐๕. ๖๖/๑๒๐.
๑๒๕/๒๔๔. ๑๒๖/๒๔๖.
๑๓๒/๒๕๘
ราชคห ๒๐/๑๗. ๒๓/๒๓. ๕๓/๗๕.
๙๗/๑๖๒. ๙๘/๑๖๖.
๑๑๖/๒๒๕. ๒๑๑/๓๘๓.
๒๑๒/๓๘๔. ๒๓๐/๔๑๕.
๒๓๘/๔๒๙
รุจี ...๓๕๙
โรหเณยฺย ๗/๖
ลิจฺฉวี ๑๙/๑๕. ๑๐๒/๑๘๒
วสฺส (มหาชนปท) ๑๓๒/๒๕๗.
๑๓๓/๒๖๑. ๑๓๕/๒๖๖
วชฺชี (มหาชนปท) ๑๓๒/๒๕๗.
๑๓๓/๒๖๑. ๑๓๕/๒๖๖
วชฺชี ๑๙/๑๖. ๒๐/๑๗. ๑๑๒/๒๓๕
วฏฺฏชาตกา ๙๘/๑๖๔
วสฺวคฺตี (เทวปุตฺต) ๕๙/๙๑
วสฺสการ ๒๐/๑๗
วามก (อิสิ) ๔๙/๖๒
วามเทว (อิสิ) ๔๙/๖๒
วาเสฏฺฐี (อิสิ) ๔๙/๖๒
วาเสฏฺฐี (อุปาสก) ๑๓๔/๒๖๔
วิสาขา (มิคารมาตา)
๑๓๓/๒๖๐. ๑๓๗/๒๗๓.
๑๓๙/๒๗๕. .../๓๕๙
เวเทหิปุตฺต ๒๐/๑๗
เวรญฺช (พฺราหฺมณ) ๑๐๑/๑๗๔
เวรญฺชา ๑๐๑/๑๗๔. ๑๐๙/๒๐๐
เวถาม ๒๒๔/๔๐๖
เวสาลิก ๑๑๑/๒๑๒
เวสาลี ๑๙/๑๕. ๒๐/๒๑. ๕๔/๘๐.
๖๓/๑๐๒. ๑๐๒/๑๘๒.
๑๑๑/๒๑๑. ๑๓๔/๒๖๔.
๑๔๑/๒๘๘. ๑๔๒/๒๘๗.
๑๔๓/๒๘๘. ๑๖๗/๓๑๘
เวสฺสวณฺณ ๕๐/๖๔. ๙๘/๑๖๔

เวสฺสามิตฺต (ชิสิ) ๔๙/๖๒
เวหฺกณฺณก ๕๐/๖๕
เวหฺกณฺณกี (นนฺทมาตา) ๕๐/๖๔
เวหฺวน ๕๖/๘๕. ๒๓๐/๔๓๕. ๒๓๘/๔๒๙
สกฺก (อินฺท) ๕๙/๘๑. ๖๓/๑๐๖. ๙๘/๑๖๔. ๑๒๖/๒๔๖
สกฺก ๑๓๕/๒๒๓
สกฺกา ๑๓๕/๒๒๓. ๑๔๑/๒๘๑
สกฺยกุล ๑๙๓/๓๕๓
สกฺยปุตฺต ๑๙๓/๓๕๓
สกฺยปุตฺติย ๑๐๙/๒๐๕
สงฺเฆยฺยก (ปพฺพต) ๙๘/๑๖๔
สชฺฌ (ปริพฺพาชก) ๒๑๒/๓๘๔
สตฺตมฺพเจติย ๑๖๗/๓๑๘
สนฺตุสิต (เทวปุตฺต) ๑๒๖/๒๔๗
สมิทฺธิ ๒๑๘/๓๙๙
สรภู ๖๓/๑๐๓. ๑๐๙/๒๐๑
สากิยา ๑๔๑/๒๘๒
สาเกต ๒๔๑/๔๔๖
สามาวตี (อุปาสิกา) .../๓๕๙
สารนฺทท เจติย ๑๙/๑๕. ๒๐/๒๑. ๑๖๗/๓๑๘
สาริปุตฺต ๓๒/๓๑. ๓๖/๓๔. ๓๘/๓๕. ๓๙/๓๖. ๔๙/๖๐. ๕๐/๖๔. ๖๗/๑๒๑. ๑๐๖/๑๙๙. ๑๑๘/๒๒๗. ๑๗๔/๓๓๗. ๑๗๕/๓๔๐. ๒๑๐/๓๗๙. ๒๑๕/๓๗๖. ๒๑๖/๓๙๑. ๒๑๗/๓๙๖. ๒๑๘/๓๙๙. ๒๓๐/๔๑๕. ๒๓๘/๔๒๙
สาวตฺถี ๑/๑. ๓๙/๓๖. ๔๔/๔๒. ๙๑/๑๕๑. ๑๑๐/๒๐๗. ๑๓๑/๒๕๓. ๑๓๓/๒๖๐. ๑๓๕/๒๖๕. ๑๓๗/๒๗๓. ๑๓๙/๒๗๕. ๒๐๕/๓๖๓. ๒๐๗/๓๗๑. ๒๑๕/๓๘๖. ๒๑๖/๓๙๑. ๒๒๔/๔๐๕
สิเนรุ ๖๓/๑๐๒
สิริมา .../๓๕๙

สีห (เสนาปติ) ๕๔/๘๐. ๑๐๒/๑๘๒

สุสุมารคิร ๕๘/๘๗. ๑๒๐/๒๓๒. ๑๓๘/๒๗๕

สุชาตา ๖๐/๘๓

สุตวา (ปริพฺพาชก) ๒๑๑/๓๘๓

สุธมฺมา .../๓๕๙

สุนิมฺมิต (เทวปุตฺต) ๑๒๖/๒๔๗

สุเนตฺต (ติตฺถกร) ๖๓/๑๐๕. ๗๐/๑๓๗

สุปฺปวาสา .../๓๕๙

สุปฺปิยา (อุปาสิกา) .../๓๕๙

สุภกิณฺหา (เทวา) ๔๑/๔๑. ๒๒๘/๔๑๔

สุมนา .../๓๕๙

สุยาม (เทวปุตฺต) ๑๒๖/๒๔๖

สูรเสน (มหาชนปท) ๑๓๒/๒๕๗. ๑๓๓/๒๖๒. ๑๓๕/๒๖๖

โสณมาตา .../๓๕๙

หตฺถก อาฬวก ๑๑๓/๒๒๐. ๑๑๔/๒๒๒

หตฺถิคาม ๑๑๒/๒๑๕

หตฺถิคามก ๑๑๒/๒๑๕

หตฺถิปาล (ติตฺถกร) ๗๐/๑๓๗

คาถานำ ปฐมปาทา

ปพฺเพ/องฺเก

อสฺชฺฌาย มตา มนฺตา ๑๐๕/๑๙๘

อุฏฺฐาตา กมฺมเชยฺเยสุ ๑๔๔/๒๙๓.

๑๔๕/๒๙๘. ๑๗๒/๓๓๓.

๑๗๓/๓๓๖

โกธโน ทุพฺพณฺโณ โหติ ๖๑/๙๘

จตฺตาโร จ ปฏิปนฺนา

๑๔๙/๓๐๑. ๑๕๐/๓๐๑

ตุลมตุลญฺจ สมฺภวํ ๑๖๗/๓๒๒

ทสฺสนํ ภาวิตตฺตานำ ๒๗/๒๖.

๒๘/๒๗

ทุทฺททำ ททติ จิตฺตำ ๓๓/๓๓

ปทุฏฺฐจิตฺตา อหิตานุกมฺปินี

๖๐/๙๓

ปสฺส ปุญฺญานำ วิปากำ ๕๙/๙๓

ปาณำ น หญฺเญ น จาทินฺนมาทิเย

๑๓๒/๒๕๙. ๑๓๓/๒๖๓.

๑๓๕/๒๖๗

ปพฺเพ/องฺเก

ปีโย จ ครุภาวนีโย ๓๕/๓๓

พหูนำ วต อตฺถาย ๑๒๗/๒๔๙

ภยำ ทุกฺขญฺจ โรโค จ ๑๔๖/๒๙๙

มนุสฺสโตกำ ถทฺธาน ๑๓๙/๒๓๓

มม สงฺกปฺปมญฺญาย ๑๒๐/๒๓๙

ยำ สมเณน กตฺตพฺพำ ๑๙๒/๓๕๒

ยถาปี เขตฺเต สมฺปนฺเน ๑๒๔/๒๔๒

โย จ เมตฺตำ ภาวยติ ๙๑/๑๕๒

โย นำ ภรติ สพฺพทา ๑๓๖/๒๙๓

๑๓๗/๒๙๔. ๑๓๘/๒๙๕

โย เว น พฺยาจติ วตฺวา

๑๐๖/๑๙๙

ลาโภ อลาโภ จ ยสายโส จ

๙๕/๑๕๙. ๙๖/๑๖๑

สำวาสาย วิชาเนถ ๑๐๐/๑๙๓

สตฺถุกรุ ธมฺมครุ ๒๙/๒๙๐

๓๐/๓๐. ๓๑/๓๑

สทฺธาธนำ สีลธนำ ๕/๔. ๖/๖. ๗/๗
สทฺธาพลำ วิริยพลำ ๓/๓. ๕/๔
สทฺธา หิริยำ กุสลญฺจ ทานำ ๑๒๒/๒๔๐
สมฺพาเธ คตำ โอกาสำ ๒๔๖/๔๗๐
สีลำ สมาธิ ปญฺญา จ ๒๓/๑๐๗
สุจิ ปณีตำ กาเลน ๑๒๗/๒๔๘
สุสำวิหิตกมฺมนฺโต ๑๓๙/๒๗๘. ๑๔๐/๒๘๐

ธมฺมปฺปเภโท

ปพฺเพ/องฺเก

ติกํ

ปริหาตพฺพคฺคี ๔๔/๔๖

ปหาตพฺพคฺคี ๔๔/๔๕

มหาสาลานํ ๖๓/๑๐๖

สตฺถานิ ๔๔/๔๔

จตุกฺกํ

อาหารานํ ๖๔/๑๐๙

ปริสํ ๕๔/๘๒. ๖๕/๑๑๕. ๙๘/๑๖๘

วณฺณา ๑๐๙/๒๐๕

สงฺคหวตฺถูนิ ๑๑๔/๒๒๒. ๒๐๙/๓๗๗

ปญฺจกํ

อนุปุพฺพิกถํ ๑๐๒/๑๙๐. ๑๑๑/๒๑๒

กามคุณา ๒๓๗/๔๒๙. ๒๔๒/๔๔๘. ๒๔๖/๔๗๐

ภิตฺตนฺตรายา ๗๓/๑๔๑

ภยานิ ๒๐๙/๓๗๘

ภูตา ๑๐๙/๒๐๒. ๑๑๐/๒๑๐

เภสชฺชานิ ๑๒๐/๒๓๕

ปพฺเพ/องฺเก

ปญฺจกํ

มหานทิโย ๖๓/๑๐๓. ๑๐๙/๒๐๑

ฉกฺกํ

เภสชฺชํ ๖๔/๑๐๙

สตฺตกํ

รตนานิ ๕๙/๙๑

อฏฺฐกํ

อุชุมคฺโค ๑๐๓/๑๙๓

นวกํ

ธมฺมํ ๖๕/๑๑๔

ทสกํ

รตนานิ ๑๐๙/๒๐๒

เตรสกํ

พลกาโย ๖๔/๑๐๘

โสฬสกํ

มหาชนปทานํ ๑๓๒/๒๕๖. ๑๓๓/๒๖๑. ๑๓๕/๒๖๖

โสธนปตฺต

องฺก/ปนฺติ	อสุทฺธปาฐ	สุทฺธปาฐ
๒๓/๓๓	เวเห_	เวเท_
๓๒/๓	๓๓ [๓๒	๓๒ [๓๓
๓๙/๓๙	อญฺญติตฺถิเยห	อญฺญติตฺถิเยหิ
๗๙/๑๕	มนสิกโรห	มนสิกโรหิ
๙๐/๓๒	กาทติ_	กทติ_
๙๖/๓๒	อุตฺตรจฺฉรเท	อุตฺตรจฺฉเท
๙๘/๓	ภิกฺขเวปุริส ปุคฺคโล	ภิกฺขเว ปุริสปุคฺคโล
๑๒๓/๓๓	สาริปตฺ_	สาริปุตฺ-
๑๒๙/๓๐	ตุเมฺห	ตุมฺเห
๑๓๕/๓๒	ทุกฺคติ์	ทุคฺคติ์
๑๓๖/๓๒	ติรยํ	ติริยํ
๑๖๓/๓๕	ปุถุชฺชเน นาติ	ปุถุชฺชเนนาติ
๑๖๓/๓๐	อุปฺปนฺน	อุปฺปนฺนํ
๑๖๕/๙	อายสฺมโต	อายสฺมโต
๑๖๕/๓๓	อายสฺมนฺตํ	อายสฺมนฺตํ
๑๗๙/๓๓	ปรโยนทฺธาย	ปริโยนทฺธาย
๑๙๒/๑๙	สรณํ	สมณํ

องฺก/ปนฺติ	อสุทฺธปาฐ	สุทฺธปาฐ
๑๘๓/๑๐	พทฺธสฺส	พุทฺธสฺส
๑๘๖/๒	ปรยาโย	ปริยาโย
๑๘๖/๑๓	อุเฉท_	อุจฺเฉท-
๑๙๑/๑๐	ปริภุญฺชต	ปริภุญฺชติ
๑๙๑/๑๓	ปุคฺคยฺห	ปคฺคยฺห
๑๙๔/๑๐	กุพฺพรำ	กุพฺพรำ
๑๙๕/๑๒	สำหรตฺวา	สำหริตฺวา
๑๙๕/๒๑	ปริสโทโส	ปุริสโทโส
๒๐๐/๑๗	เภนฺเต	ภนฺเต
๒๐๒/๒๐	อตฺตภาวา	อตฺตภาวา
๒๑๕/๔	สมนฺนา	สมนฺนา-
๒๓๙/๑๔	อาภาสิ	อภาสิ
๒๕๐/๖	สำวตฺติต	สำวตฺตติ
๒๕๐/๑๔	สงฺกิยสฺ_	สงฺกิยสฺ_
๒๘๐/๔	มาตุโม	มาตุคาโม
๒๙๕/๖	วุจฺจต	วุจฺจติ
๓๑๐/๑	องฺคุตฺตร-	องฺคุตฺตร_
๓๑๑/๑๑	อุฏฺฐา	อุฏฺฐา-
๓๒๓/๑๕	ยาวเทวมนุสฺเสหิ	ยาว เทวมนุสฺเสหิ
๓๒๓/๔	สปมฺกมฺปติ	สมฺปกมฺปติ

องฺก/ปนฺติ	อสุทฺธปาฐ	สุทฺธปาฐ
๓๒๙/๘	ตวํ	ตฺวํ
๓๓๘/๖	อจฺฉา	อิจฺฉา
๓๓๙/๕	นิรายตฺตวุตฺโต	นิรายตฺตวุตฺติโน
๓๔๕/๒๓	พทฺธานํ	พุทฺธานํ
๓๕๔/๖	ตนฺนินา	ตนฺนินฺนา
๓๕๖/๑๕	ยสฺมาหิ-	ยสฺมาหิ
๓๖๔/๘	ภาวนาย	ภาวนาย
๓๘๒/๔	เอวรปี	เอวรูปี
๓๙๓/๒๐	โอรมฺภา	โอรมฺภา-
๓๙๙/๑๘	สมทฺธิ	สมิทฺธิ
๔๐๑/๒	ทกฺคนฺธํ	ทุกฺคนฺธํ
๔๐๘/๑๕	วตฺโถ สอปาทิ-	วุตฺโถ สอุปาทิ-
๔๐๙/๒	มนสฺสา	มนุสฺสา
๔๑๑/๕	ปริสงฺพุโค	ปุริสงฺพุโค
๔๓๐/๒๐	วิคาวา	วิราคา
๔๔๓/๓	วญฺญาณญ-	วิญฺญาณญ-
๔๔๔/๗	โอปปาติโก-	โอปปาติโก
๔๔๔/๑๐	อทเมตฺ	อิทเมตฺ
๔๔๔/๑๐	อติ	อิติ
๔๕๘/๕	จิตฺตฺ	จิตฺตฺ

องฺก/ปนฺติ	อสุทฺธปาฐ	สุทฺธปาฐ
๔๖๘/๑๖	สญฺญเวทยิต-	สญฺญาเวทยิต-
๔๖๙/๒๐	สมฺโมท	สมฺโมทิ
๔๗๔/๑๕	เอตฺตาวตาปี	เอตฺตาวตาปี
๔๘๑/๒	ติรจฺฉานโยน	ติรจฺฉานโยนิ
๔๘๕/๕	ภยฺโย-	ภิยฺโย-
๔๘๕/๖	วิริยํ	วิริยํ
๔๘๕/๒๐	จตฺตาโร	จตฺตาโร
๔๘๖/๙	อทฺธิปาทา	อิทฺธิปาทา
๔๘๖/๑๙	ภกฺขเว	ภิกฺขเว
๔๘๗/๓	อากญฺจญฺญา-	อากิญฺจญฺญา-